الولاء والبراء

في الإسلام

Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u Islamu

Dr Se'id El-Kahtani

Muhammed Se'id Salim
el-Kahtani

LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA
PREMA ZLU U ISLAMU

Naziv originala:
El-wela' we-l-bera' fi-l-Islam

Recenzenti:
dr. Šefik Kurdić
mr. Zuhdija Adilović

Stručni konsultant:
Hfz. Halil Mehtić

Lektor:
Aida Krzić

Korektor:
Abdulmedžid Nezo

Kompjuterska obrada:
Semir Šišić

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.1

El-KAHTANI, Muhammed Se'id Salim Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u Islamu / Muhammed Se'id Salim el-Kahtani; (Prijevod Ebu Muhammed Es-Serid). - Zenica : Organizacija aktivne islamske omladine, 1998. - 427 str. ; 21 cm

Biografija autora: str. 423

ISBN 9958-9622-0-9

الولاء والبراء

في الإسلام

Kako su

LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU

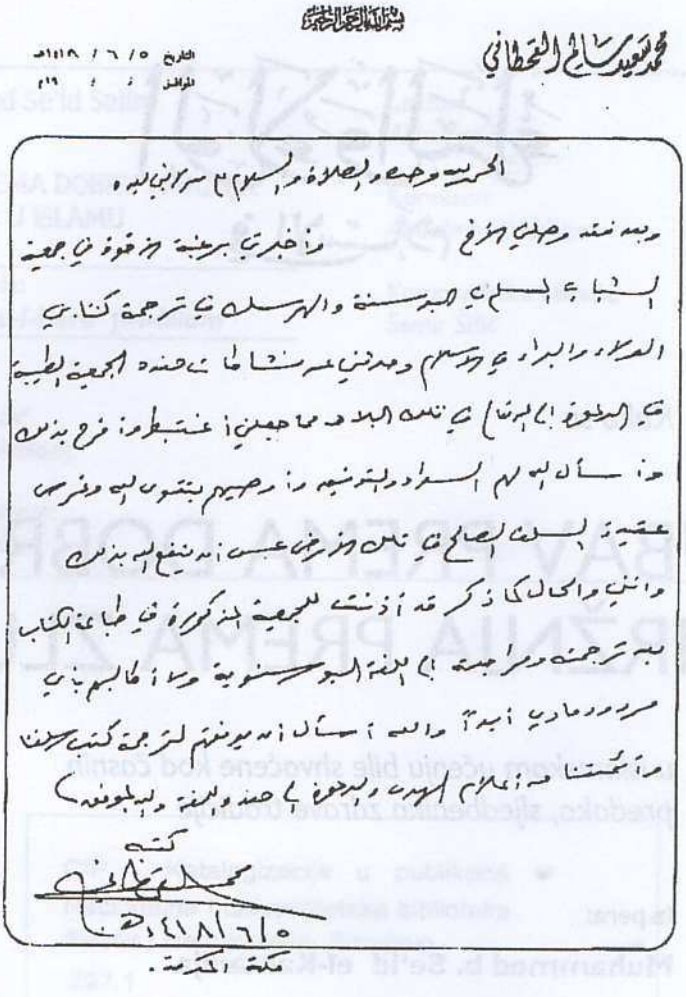
u islamskom učenju bile shvaćene kod časnih predaka, sljedbenika zdrave tradicije

Iz pera:

Muhammed b. Se'id el-Kahtanija

prijevod:

Ebu Muhamed es-Serid

بسم الله الرحمن الرحيم

محمد سعيد سالم القحطاني

التاريخ ٥ / ٦ / ١٤١٨هـ
الموافق / / ١٩م

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

وبعد فقد وصلني الأخ [illegible] وأخبرني برغبة الإخوة في جمعية
الشباب المسلم في البوسنة والهرسك في ترجمة كتابي
الولاء والبراء في الإسلام وحدثني عن نشاطات هذه الجمعية الطيبة
في الدعوة إلى الله تعالى في تلك البلاد مما جعلني أغتبط وأفرح بذلك
وأسأل الله لهم السداد والتوفيق وأن [illegible]
عقيدة السلف الصالح في تلك [illegible] وأن ينفع بهم بلادهم
وأهلها. والحال كما ذكر فقد أذنت للجمعية المذكورة في طباعة الكتاب
بعد ترجمته ومراجعته إلى اللغة البوسنوية [illegible]
[illegible] أبداً والله أسأل أن يوفقهم لترجمة كتب السلف
[illegible]

كتبه
محمد القحطاني
٥/٦/١٤١٨هـ
مكة المكرمة.

Faksimil originala, autorovog odobrenja, za izdanje na bosanskom jeziku

RIJEČ AUTORA O IZDANJU NA BOSANSKOM JEZIKU

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Muhammed Seid Salim el-Kahtani Dana, 5.6.1418.god. po Hidžri

Hvala Allahu Jedinome! Neka je blagoslov i mir na onoga poslije koga više nema poslanika!

A potom...

Došao mi je brat iz Organizacije aktivne islamske omladine i upoznao me da braća iz ove Organizacije žele prevesti moju knjigu El-wela' we-l-bera' fi-l-Islam. Tom prilikom mi je pričao o ovoj čestitoj Organizaciji i njenim aktivnostima na širenju da'we u toj zemlji, što me je obradovalo i pričinilo mi osobito zadovoljstvo.

Molim Allaha da im podari razboritost i uspjeh. Preporučujem im da budu bogobojazni i da u tim krajevima šire vjeru (akidu) časnih predaka, u nadi da će Allah pomoći da od toga bude koristi.

Imajući u vidu navedeno, dozvoljavam spomenutoj Organizaciji da, nakon prijevoda i recenzije, na bosanskom jeziku štampa ovu knjigu, zašto od njih ne tražim nikakvu materijalnu nadoknadu.

Molim Allaha da im pomogne u prevođenju knjiga naših predaka i istaknutih vođa na pravom putu i širenja da'we. Pomoć i uspjeh su od Allaha!

Sastavio i svojom rukom potpisao:

Muhammed Se 'id Salim el-Kahtani

5.6.1418.god. po Hidžri

Mekka el-Mukerrema

RIJEČ IZDAVAČA

Hvala Allahu koji je Svome robu objavio Knjigu i učinio je uputom i svijetlom vodiljom onima koji se je pridržavaju, Knjigu koja rastavlja istinu od neistine i one, koji su na Allahovoj, od onih koji su na šejtanovoj strani. Neka je blagoslov i mir na Njegova poslanika Muhammeda koji je svojim poslanstvom potvrdio Allahovu jednoću, vjernike obradovao nagradom na Sudnjem danu, a nevjernike-zbog njihova odbijanja da povjeruju u Allahovu jednoću i povinuju se Njegovim zapovijedima-upozorio na tešku kaznu i bolnu patnju.

Knjiga koja je pred nama *El-wela' wel-bera fil-Islam* bez sumnje je jedna od najboljih studija koje se bave ovom tematikom. Nažalost, ni pored najbolje volje i dugog razmišljanja, nismo u bosanskom jeziku mogli pronaći riječi sa adekvatnim značenjem kojima bi se, u potpunosti, doslovno preveo naslov ove knjige. Ovo zato što je naslov u originalu jedan od izraza bogate arapske rječitosti sa mnoštvom značenja koja je u prijevodu nemoguće obuhvatiti jednom riječju. Zato smo se, nakon konsultiranja stručnjaka i iskusnih jezičara, odlučili da naslov ove knjige u bosans prijevodu bude *Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u Islamu.*

- Riječ *ei-wela'* u osnovi u sebi sadrži sljedeća značenja: prijateljstvo, ljubav, naklonost, vjernost, odanost, privrženost, lojalnost; potpomaganje, pomoć, potpora itd., koja se ispoljavaju, jedino, prema Allahu, Njegovu Poslaniku i vjernicima.

- S druge strane, riječ *el-bera'* u osnovi u sebi sadrži sljedeća značenja: odricanje; nevinost, nedužnost; negiranje udjela(u), a u kontekstu ove knjige i neodobravanje, osudu, prezir i mržnju prema nevjerstvu, nevjernicima i neprijateljima Islama i muslimana.

Budući da su Kur'anom i Hadisom jasno precizirana pravila međusobnog odnosa vjernika i nevjernika, muslimana i nemuslimana, već odavno narušena i da je - kada su jedni muslimani prihvatili, a drugi odbili da pognute glave, ponizno, pruže ruku nevjernicima, postanu njihovi sateliti i pognute glave, ponizno, pruže ruku nevjernicima, postanu njihovi sateliti i pomire se da njihova bude starija - to postalo gorućim problemom i kamenom spoticanja, o čemu se, uostalom, govori i daju detaljne analize na stranicama ove knjige.

Zato se neprijateljima Islama, koristeći se uslugama licemjera ovog ummeta, tako i žuri da iskoriste svoju šansu i pod raznim parolama poput: "Poziv na zbližavanje vjera", "Vjera Bogu, a država svima", i sl; unesu zabludu u muslimanske redove, kojima Uzvišeni, preko Svoga Poslanika, naređuje da im kažu: *"Vama vaša vjera a meni moja!"*

Zato se istina i neistina, ma koliko prva izgledala ugrožena od druge, nikada neće moći pomiriti. Istina ostaje istina i laž je nikada neće moći demantovati. Najbolji dokaz neuništivosti istine i Islama je da oni i danas imaju na stotine miliona svojih sljedbenika koji su za njih spremni dati glavu, čak i nakon što je neprijatelj uspiosvrgnuti hilafet, ukinuti islamski vjerozakon (Šerijat) i podvojiti muslimane. Mračnim silama, okupljenim pod zastavom nevjerstva, sa ciljem da ih zajedno sa njihovom vjerom satru, muslimani će se, ako Bog da, kao, uostalom, već toliko puta do sada, znati suprotstaviti. Što se prije vrate vjeri i istinski se ujedine, to će manje biti prolivene krvi i suza, a u tome slučaju ni Allahova pomoć i naklonost, sigurno, neće izostati, jer On veli: *"Allah voli one koji se na njegovu putu bore u redovima kao da su bedemi čvrsti."*

Također bismo željeli napomenuti da iščitavanje i pravilno razumijevanje pojedinih odlomaka ove knjige podrazumijeva solidno prethodno poznavanje propisa islamskog vjerovanja (akide), pa molimo da, u slučaju bilo kakvih nejasnoća, čitalac potraži objašnjenje učenijih ljudi.

Na kraju, molimo Uzvišenog i svemogućeg Allaha da pisca ove knjige i sve koji su pomogli da ona ugleda svjetlo dana i na bosanskom jeziku, iz Svoje bol hazne obilato nagradi, a da se za eventualne propuste i greške smiluje i oprosti. Amin!

Kao i na početku, Allahu pripada dužna zahvalnost i na kraju!

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

UVODNA RIJEČ VELIKOG ISLAMSKOG UČENJAKA ŠEJHA 'ABDURREZZAKA 'AFIFIJA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova. Neka je Allahov blagoslov i mir na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i sve ashabe!

Tematika koju obrađuje ova knjiga, ima izuzetno veliki značaj, kako sama po sebi, tako i po vremenu u kome se pojavljuje, jer između njenog pisanja i vremena u kome danas živimo postoji čvrsta veza.

Što se tiče njenog značaja, samog po sebi, on se ogleda u tome što je pitanje ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, jedan od osnovnih temelja Islama.

Naime, ljubav prema dobru je odraz ljubavi prema Allahu, Njegovim vjerovjesnicima i vjernicima, uopće, a mržnja prema zlu, mržnja prema neistini i onima koji je slijede. A to je jedan od osnovnih temelja vjerovanja. أصل من أصول الإيمان

S druge strane, njen značaj, s obzirom na današnje vrijeme, ogleda se u tome što je kod svijeta došlo do opće zbrke, u kojoj se ne zna po čemu se vjernik prepoznaje od nevjernika, u kojoj je, u srcu svijeta, vjera toliko oslabila da se među njima pojavljuju i takve stvari od kojih se zgražaju vjernici.

A kako i ne bi kad smo svedoci prijateljevanja sa nevjerničkim narodima i državama, dok se, istovremeno, ne samo zapostavljaju i potcjenjuju vjernici već muče i progone!

Sve ovo pojavu ove knjige, baš u današnje vrijeme, čini još aktuelnijom.

Pisac je, pitanje ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, uspio svestirano obraditi i potkrijepiti citatima brojnih islamskih učenjaka. Pri svemu ovome vješto je znao: napraviti uvod, pripremiti teren, dati svoj komentar i, što je najvažnije, principe ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu potrijepiti kur'anskim ajetima, vjerodostojnim hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., izjavam ashaba, tabi'ina i časnih predaka iza njih.

Znalački je uspio sortirati citirane izvore obilježavajući brojeve ajeta i poglavlja, citiranih hadisa i, najčešće, dati stepen njihove vrijednosti (tj. vrijednosti hadisa).

Kroz cijelu knjigu do izražaja je došla ozbiljnost istraživača što samo po sebi govori o njegovoj širini i upućenosti u materiju o kojoj piše.

Molim Allaha, dž.š. da se muslimani okoriste ovom vrijednom knjigom, da među čitaocima pisac stekne prijatelje koji će se na njega ugledati i krenuti njegovim stopama. Mi polažemo veliku nadu da će uz Allahovu pomoć široki slojevi omladine nešeg vremena rasti i odgajati se na ovim uzvišenim principima; principima bratskog pomaganja u Islamu i oživljavanju zamrlih vrijednosti ove uzvišene vjere. A Uzvišeni Gospodar se odaziva na upućenu dovu.

'Abdurrezzak 'Afifi

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Hvala Allahu! Njega hvalimo i od Njega pomoć tražimo. Molimo Ga da nam oprosti grijehe i da nas uputi na pravi put. Molimo Allaha da u našim dušama ne ponikne kakva zla misao ili da što loše ne uradimo. Onaj koga Allah uputi na pravi put niko ga ne može odvratiti na krivi put. Onoga kome Allah dopusti da zaluta, niko mu više ne može pomoći niti ga na pravi put izvesti. Svjedočim da nema boga osim Allaha, Njega Jedinog, i da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik. Neka je Allahov blagoslov i mir na Muhammeda a.s., njegove drugove (ashabe) i sve one koji slijede njegov put i njegovu uputu!

Uzvišeni je Allah iz Svoje milosti i ljubavi prema svojim robovima preko Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio Svoju posljednju nebesku objavu, Islam, i učinio ga čistom i potpunom vjerom, s koje može skrenuti samo propali nesretnik. Onima koji, onako kako treba, budu slijedili ovu vjeru, Uzvišeni je Allah, unaprijed odredio sreću i na ovom i na onom svijetu. Oni koji budu slijedili islam, onako kako to Allah traži, i budu ustrajni na putu Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Allah je nazvao svojim prijateljima أولياء الله i Svojom strankom. Onima koji se budu suprotstavljali Njegovoj vjeri, skretali sa Njegova vjerozakona (Šerijata) i pravog puta, Allah je odredio da budu nesretnici na oba svijeta i nazvao ih šejtanovim sljedbenicima i šejtanovom vojskom.

Centralni stub ove vječne poruke su riječi kelimei-šehadeta لا إله إلا الله محمدٌ رسول الله kojima se potvrđuje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed a.s. Allahov rob i Poslanik. Za riječi kelimei-šehadeta Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao kaže: "Zbog njih su postavljene vage. Zbog njih se vode knjige. Zbog njih je Džennet i Džehennem. Po njima se ljudi dijele na vjernike i nevjernike, čestite i zle. Zbog njih se sa sabljom ide u borbu. One su dug svih robova prema Allahu.

Smisao kelimei-šehadeta je spoznaja onoga što je dostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovanje srcem, potvrda jezikom i dokazivanje djelima u granicama mogućnosti svakog pojedinca. Kelimei-šehadet svoj potpuni smisao dobija u vjerovanju i robovanju samo Allahu, i ljubavi i mržnji u Njegovo ime.

Jedini način da se navedeno postigne je da se i javno i tajno, bez ikakve rezerve, slijedi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i robuje Allahu onako kako je on činio."[1]

Osjećaj za pravi smisao ovih veličanstvenih riječi danas je, nažalost, izgubila većina svijeta, osim onih kojima se Allah smilovao. U najvažniji smisao ovih riječi spada pokazivanje naklonosti prema dobru (el-vela) i neprijateljstva prema zlu (el-bera).

Čak i u situaciji, kada je danas, ovaj smisao kelimei-šehadeta, u životu većine muslimana, osim onih kojima se Allah smilovao, potisnut u zaborav, ovo pitanje ne gubi ništa od svoga značenja. Ovo zato, što je ljubav prema dobru i mržnja prema zlu, najbolja slika ispravnog razumijevanja i praktične primjene smisla vjerovanja.

Po shvaćanju istinskih pripadnika islama ovaj smisao je toliko velik koliko i čvrstina njegovog vjerovanja (akide).

Riječi kelimei-šehadeta postići će svoj smisao na Zemlji upravo u onoj mjeri u kojoj se ostvari ljubav prema onima koji je zaslužuju i mržnja prema onima koji zaslužuju mržnju.

Neki ljudi griješe kad misle da ovo pitanje spada u sporedni smisao kelimei-šehadeta. Istina je sasvim obrnuta, da ono spada u primarni smisao kelimei-šehadeta. To je, kako Uzvišeni Allah kazuje, pitanje vjerovanja ili nevjerovanja (imana ili kufra):

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ
وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ(٢٣)قُل إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ
وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا
أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ(٢٤)

O vjernici ne prijateljujte se sa očevima vašim ni sa braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj od vas koji bude s njima prijateljevao, taj se doista prema sebi ogriješio. Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće proće imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od

[1] Vidjeti: الفوائد تحقيق جابر يوسف : (ص١٤٣).

Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grešnicima neće ukazati na pravi put. (et-Tevbe, 23.-24.)

Uzvišeni Allah, također, kaže:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. (El-Ma'ide, 51.)

Jedan od velikih islamskih učenjaka šejh Hamed b. 'Atik, Allah mu se smilovao, kaže: "U Allahovoj Knjizi nema ni jednog propisa a da ima više očitijih argumenata, nego što je pitanje ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu (el-vela vel-bera), ako se izuzme insistiranje na vjerovanje u jednog Allaha i zabrana onoga što je s tim u suprotnosti."[1]

Muslimani su dugo vremena igrali vodeću ulogu među narodima širom svijeta. Oni su širili ovu veličanstvenu vjeru širom svijeta na svim kontinentima i to još uvijek čine, izvodeći čovječanstvo iz mraka robovanja čovjeku na svjetlo robovanja samo Gospodaru svjetova i iz tjeskobe ovog svijeta u širinu Ahireta.

A šta se onda desilo?

- Muslimani su ustuknuli unazad kad su napustili borbu i umjesto za oružje uhvatili se za kravlje repove (odali se dunjaluku).
- Ustuknuli su unazad kad su zapostavili džihad koji predstavlja vrhunac dokazivanja Islama.
- Nakon što su se predali udobnu i raskošnu životu, rasipništvu i razvratu, umjesto da vode druge narode, počeli su se povoditi za njima.
- Došlo je do prave zbrke mišljenja nakon što se njihov čisti izvor pomutio sa paganskom filozofskom mišlju i krivovjerstvom.
- Muslimani su malo po malo došli pod dominaciju nevjernika, tražeći dunjaluk na račun vjere, pa su izgubili i dunjaluk i Ahiret.

[1] Vidjeti: " النجاة والفكاك "

A onda su se pojavili razni oblici prijateljevanja sa nevjernicima koje se ogleda u:

1. Naklonosti prema nevjernicima, njihovom veličanju i pomaganju u borbi protiv Allahovih prijatelja, a zatim izbacivanju Allahova zakona (Šerijata) iz praktične primjene kroz život na Zemlji, njegovo optuživanje za nedoraslost vremenu, za pasivnost i nemogućnost da ide ukorak sa zahtjevima civilizacijskog toka napretka.
2. Uspostavljanje laičkih zakona, bilo onih sa Istoka ili onih sa Zapada, unutar islamskog svijeta, što je imalo za rezultat potiskivanje Allahovog zakona iz praktičnog života i optuživanje za "pristrasnost, zaostalost i fanatizam" svakog onog ko se zalaže da se Allahovi zakoni praktično primjenjuju.
3. Sumnjičenju u praksu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neosnovanoj kritici poznatih zbirki, izbacivanju njegova sunneta i umanjivanju značaja uloge islamskih učenjaka koji su časno služili sunnetu i do nas ga vjerno prenijeli.
4. Pojava novih džahilijetskih ideologija koje predstavljaju odmetništvo ovog doba među muslimanima, bilo da se radi o rasnoj ili nacionalnoj diskriminaciji, arapskoj, indijskoj, perzijskoj itd.
5. Iskvarivanje islamskog društva kroz sistem odgoja i obrazovanja, sijanja otrova u poplavi tuđe, neislamske kulture u njihovim programima i svim vrstama sredstava informiranja.

Pred ovim i mnogim drugim oblicima prijateljevanja sa nevjernicima, nameću se mnogobrojna pitanja na koja treba dati tačne i zadovoljavajuće odgovore, potkrijepljene dokazima iz Kur'ana, Sunneta i mišljenjima istaknutih islamskih učenjaka. Među ovim pitanjima su:

- Gdje je musliman i za koga se opredjeljuje?
- Kome svoju naklonost treba poklanjati?
- Od koga se treba odricati?
- Kako islam gleda na prijateljevanje sa nevjernicima?
- Kako islam gleda na druga učenja koja šire nemarni i zlonamjerni sinovi našeg naroda, koji govore našim jezikom?
- Kako se treba odnositi prema muslimanima koji su danas izloženi nepravdi širom svijeta, kako na Istoku, tako i na Zapadu, i na koje su se okomile sile zla i bezvjerstva?
- Kako se muslimanima može pomoći da se spase, nakon što su prihvatili robovanje idejama koje im je nametnula tuđa kultura?

Ono što ova i druga pitanja čini još težim i ozbiljnijim, svakako je pomanjkanje ispravnog razumijevanja riječi kelimei-šehadeta i jaz koji leži između njih i stvarnosti današnjih muslimana. Učenje kelimei-šehadeta, kod nekih je danas toliko iskrivljeno da se i onaj koji prihvaća samo atribute priznavanje postojanja Allaha a ne i izvršavanje Njegovih naredbi, ubraja u vjernike!!!

A to da riječi kelimei-šehadeta "Nema boga osim Allaha لا إلـــه إلا الله podrazumijevaju naklonjenost prema dobru i odricanje od zla, ili da istinskog vjerovanja nema bez izvršavanja obaveza, to mnogima - osim onih kojima se Allah smilovao - ne pada ni na pamet.

Neka se Allah smiluje imamu, velikom borcu za islam, Šejhu-l-islamu, Muhammedu b. 'Abdulvehhabu koji je rekao: "Čovjekov islam nije ispravan, čak i kad vjeruje u jednog Allaha i nikoga Mu ne pripisuje za druga, sve dok prema višebošcima ne pokaže neprijateljstvo, kao što veli Uzvišeni u poglavlju "El-Mudžadele":

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi... (El-Mudžadele, 22.)[1]

Polazeći od svega ovoga, iz ljubavi da budem sluga za dobrobit vjere u želji da doprinesem pobijanju neistine i pomognem istinu, odlučio sam, da s Božijom pomoći napišem ovu raspravu koju sam nazvao الولاء والبراء في الإسلام "Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u islamu."

Svjestan sam da neko, kao što sam ja, ovoj raspravi neće moći pružiti svu potrebnu analizu, s obzirom na ograničenu sposobnost i širinu materije, ali sam pokušao uložiti svoj skromni trud da bi ispala kako treba. Ako u tome uspijem, to sam i želio, a zasluga za sve što je dobro prije svega pripada Allahu.

U suprotnom, molim Allaha da mi oprosti grijeh. Biću zadovoljan ako sa uloženim trudom uspijem postaviti makar jednu ciglu za zgradu koju će drugi završiti.

Reći ću kao što je neko od časnih predaka rekao prije mene: "Neka se Allah smiluje onome ko mi ukaže na nedostatke!"

[1] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص ١٩) ط . دار الفكر بالقاهرة .

Od svakog plemenitog čitaoca tražim, bez obzira bio on učenjak ili učenik, ako čitajući ovu knjigu, naiđe na kakvu grešku da me upozori. Zato će kod Allaha imati nagradu, jer je drugoga posavjetovao, a ja mu od sebe, u odsustvu, upućujem dovu.

I na kraju najiskrenije se zahvaljujem svome poštovanom profesoru i velikom učenjaku, dokazanom na djelu Šejhu Muhammedu Kutbu, neka ga Allah čuva, za pružene savjete, pomoć i primjedbe prilikom pregleda ove studije, moleći Sveznajućeg i Svemoćnog Allaha da nagradi kako učitelj za svoga učenika može biti najbolje nagrađen. Allah ukazuje na pravi put!

Gospodaru, učini naše znanje korisnim i neka bude u Tvoje ime u duhu Tvoje Knjige i sunneta Tvoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!

Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili šta nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga natovario na one prije nas. Gospodaru naš, ne stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj nam se! Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv naroda nevjerničkog!

Muhammed b. Se'id b. Salem el-Kahtani

(Mekka el-Mukerrema 15.5. 1402. g, po Hidžri)

UVOD

Da bi govorili o odanosti i preziru ispravnog učenja u islamu, moramo prvo, u ovome uvodu, razmotriti tri sljedeća aspekta njegova učenja:

1. Stvarno značenje islama predstavljenog u riječima kelimei-šehadeta لا إلـه إلا الله محمدٌ رسول الله Nema boga osim Allaha, Muhammed je Allahov Poslanik i pravi smisao ovih riječi,
2. Smisao odanosti i prezira koji riječi kelimei-šehadeta podrazumijevaju i
3. Širk, nevjerstvo, licemjerstvo i odmetništvo od vjere koji izvode iz islama.

Cilj mi je, da u granicama mogućnosti, pokušam prikazati šta je pravi smisao učenja islama, a šta je u suprotnosti sa njim i da se posebno osvrnem na pitanje i ulogu odanosti i prezira u životu muslimana. Odanost i prezir su sastavni dio vjerovanja (akide) i o njima je nezamislivo govoriti, a da se ne krene od riječi kelimei-šehadeta. Da bi odanost i prezir koji musliman ispoljava bili ispravni, neophodno je da se i učenje islama ispravno poznaje, jer bez istinskog poznavanja vjerovanja ne može biti ni ispravne odanosti ni prezira koji se Šerijatom traže.

Osim toga, upoznavanje sa misijom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa rezultatima do kojih je ona, u preobražaju historije čovječanstva, dovela; sa civilizacijom koja je muslimane, od kako su spoznali Gospodara, Njegovu vjeru i Vjerovjesnika, visoko uzdigla, još se više nameće potrebnom, jer ćemo jedino tako shvatiti da je, upravo ona, bila ta koja je ljude koji su živjeli kao neznalice i slijepci, spasila i nakon smrti proživila:

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا

Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? (El-En'am, 122.)

To stanje u kome su bili, možda je, najbolje opisao el-Mikdad b. el-Esved,[1] r.a., jedan od istaknutih ashaba, koji je, kako u الحلية navodi Ebu Neim rekao: "Tako mi Allaha ni jedan drugi vjerovjesnik kao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije poslan u težem stanju ni u gorem neznaboštvu. Mislili su da nema bolje vjere od idolopoklonstva. Došao je sa Knjigom koja je rastavila istinu od laži i dijete od roditelja. Bilo je onih kojima je Allah otvorio srce za vjeru da su na svog roditelja, dijete ili brata pokazivali kao na nevjernika, da bi obznanili da je propao onaj ko uđe u vatru i da im nije svejedno kako njihovi najbliži i najdraži propadaju u vatru. To su oni za koje je Uzvišeni Allah rekao: da su govorili:

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ

Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju. (El-Furkan, 74.)[2]

Govoreći o neznaboštvu predislamskih Arapa i ukazanoj milosti prema muslimanima, time što ih je uputio na Pravi put, Uzvišeni kaže:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ
بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Svi se čvrsto Allahova užeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na pravom putu istrajali. (Alu 'Imran, 103.)

Kada su ashabi, neka je Allah s njima zadovoljan, nakon džahilijjeta upoznali islam, odgajani na Kur'anu i vjerovjesničkoj praksi, postali su najbolja generacija koju je historija islama ikada zapamtila.

---

[1] El-Mikdad b. el-Esved rano je primio islam. Učestvovao je u mnogim bitkama. U Bici na Bedru bio je konjanik. Umro je 33. god. po Hidžri. Neki kažu da je umro u sedamdesetoj godini života. Umro je u el-Dževfi, tri milje udaljenoj od Medine. Prenesen je u Medinu i u njoj pokopan. Detaljnije pogledaj u: ابن حجر العسقلاني (ج ١٠/٢٨٥) " تهذيب التهذيب "

[2] Pored حلية الأولياء od: ابو نعيم (ج ١/١٧٥), ovo kazivanje navodi i pisac knjige حياةالصحابة . On kaže da ovo kazivanje i po smislu i po istom senedu navodi i et-Taberani. U jednom od njih ez-Zehebi spominje i Jahjaa b. Saliha. El-Hejsemi u: (مجمع الزوائد ج ٦/١٧) kaže da su i ostali prenosioci koji se spominju pouzdani ljudi.

Šta misliš u čemu je tajna tog neviđenog uspjeha o kome čitamo i slušamo i koji nam u poređenju sa bezdanom na čiju smo ivicu dospjeli, danas liči na san? Kad bi neko iz te generacije primio islam, jednom za uvijek bi raščistio sa svojom prošlošću u džahilijjetu, ostavio mračni ponor iza sebe, napustio tupoglava shvaćanja i odrekao se robovanja imetku i čovjeku, a prihvatio se čistog života u islamu, širokog svijeta ispunjenog Allahovim svjetlom, sasvim novog poimanja sredine, odrekao se ugnjetavanja drugih i zarekao da će robovati samo Uzvišenom Allahu.[1]

Tajna tog uspjeha i veličine leži u tački s koje je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo; u riječima da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, riječima koje su pokidale sve veze i počupale sve korijene osim jednog, korijen vjerovanja iz koga izrasta ljubav prema Allahu, najjača veza braće u vjeri, veza pred kojom se ruše sve barijere nacionalne, rodbinske, staleške i rasne različitosti.

Muslim u svome Sahihu od Ebu Hurejre r.a. bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Na Sudnjem danu Uzvišeni će Allah upitati: - Gdje su oni koji su se u ime Moje Uzvišenosti voljeli? Danas ću ih staviti pod okrilje moga hlada, danas kad drugog hlada do Moga nema."[2]

Od Omera b. el-Hattaba r.a. se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Među Allahovim robovima ima i takvih ljudi koji nisu ni vjerovjesnici ni šehidi, a kojima će na Sudnjem danu, zbog njihove bliskosti Allahu, zavidjeti i vjerovjesnici i šehidi." - Božiji Poslaniče, reci nam ko su oni!, rekli su. - To su oni koji se u ime Allaha međusobno vole, iako među njima nema nikakvih rodbinskih veza niti materijalnih interesa koji ih povezuju", odgovorio je. - Tako mi Allaha, lica su im od svjetla i svjetlo je ono što rade. Neće se bojati kad se drugi budu bojali, niti žalostiti kad se drugi budu žalostili." Pogledaj šta stoji u sljedećem ajetu:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici! (Junus, 62).[3]

---

[1] Vidjeti: انظر معالم في الطريق للاستاذ سيد قطب (ص١٦) فصل جيل قرآني فريد. سنة ١٣٩٧ه طبع دار الشروق وانظر كتاب " ابو بصير قمة في العزة الإسلامية " للاستاذ محمد حسن بريغش : (ص٤٧) ط. ٢ سنة ١٣٩٧ هـ الناشر مكتبة الحرمين بالرياض.

[2] Vidjeti: " صحيح مسلم " تحقيق محمد فؤاد عبدالباقي : (ج٤/١٩٨٨ ح٢٥٦٦) كتاب البر. الطبعة الاولى سنة ١٣٧٤هـ دار إحياء الكتب العربية ، وانظر المسند للإمام أحمد تحقيق أحمد شاكر: (ج١٦/١٩٢ ح٨٤٣٦) ط.٤ سنة ١٣٧٣هـ دار المعارف بمصر ، و " الموطأ " تحقيق محمد فؤاد عبدالباقي: (ج٢/٩٥٢).

[3] Vidjeti: سنن ابو داود: (ج٣/٧٩٩ ، ح٣٥٢٧) كتاب البيوع. إسناده صحيح. تعليق عزت الدعاس الطبعة الأولى سنة ١٣٩١هـ الناشر محمد علي السيد بسوريا.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je u Mekki trinaest godina pozivajući ljude u vjeru, urezujući je u srce onih koji su primili islam. Rezultati toga počeli su se odražavati na njihovim djelima, još u Mekki, a neprekidnom borbom za širenjem Allahove riječi na Zemlji, nakon što je u Medini udaren kamen temeljac mladoj islamskoj državi na čijem je čelu stajao Muhammed a.s.

Ono što nas danas navodi da govorimo o ispravnom vjerovanju u Allaha, onako kako o Njemu uči islam, je skretanje svijeta sa pravog puta, osim onih kojima se Allah smilovao. Danas se nameće nužna potreba da se svijetu objasni ispravno vjerovanje (akida) kako ga je donio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovo pitanje danas je kod običnog svijeta postalo puka fraza koja se samo jezikom izgovara, bez svijesti i ikakvog znanja šta ona znači i šta podrazumijeva. Problem se ne zaustavlja samo na ovome, nego zadire i dublje, budući da se pokušavaju navesti neki tekstovi kao dokaz ispravnosti ovakvog shvaćanja, ne uzimajući u obzir sve tekstove koji o ovome pitanju govore i ne uvažavajući objašnjenja koja su data u nauci; hadiskim knjigama, komentarima i objašnjenjima od strane najmjerodavnijih i najučenijih ljudi ovog ummeta tokom duge historije.

Pored ovoga, najšire značenje služenja Allahu i na ovom i na onom svijetu, svedeno je na suhoparne obrede koji se ogledaju u namazu, postu, zekatu i hadždžu.

Druge norme na kojima, također počiva život; odanost prema kome? prezir - koga? ljubav i mržnja - prema kome? su pitanja i pojmovi o kojima gotovo niko ne razmišlja. Ova vjera ne uči samo o rububijjetu (postojanju Boga), nego i o uluhijjetu (obaveznosti pokoravanja samo njemu), kao i Njegovim savršenim svojstvima i imenima koja dolikuju Allahovoj veličini i uzvišenosti.

Razmisli malo, kao što kaže Šejh Muhammed b. Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, "Da Allahov Poslanik, kada je počeo opominjati idolopoklonike na pogubnost idolopoklonstva i tražiti od njih da vjeruju samo u jednog Allaha, nije izazvao odmah njihovu mržnju. Oni u tome nisu vidjeli ništa opasno po sebe, dok otvoreno nije počeo vrijeđati njihovu vjeru i za njihove glavešine govoriti da su neznalice. Tek tada su se razbjesnili prema Poslaniku i njegovim ashabima, tajeći prema njima neprijateljstvo i govoreći: - Iznevjerio je naša očekivanja, ismijava se našoj vjeri i vrijeđa naše bogove!"

Međutim, svakome je poznato da Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije uvrijedio ni Isaa a.s. ni njegovu majku, ni meleke ni dobre ljude, nego su kad im je rekao da njihova božanstva ne mogu ni koristiti ni štetiti, niti im se odazvati ako ih pozovu, rekli da ih vrijeđa.

Ako si ovo razumio, vidjetćeš da čovjekov islam nije ispravan, čak i ako je odbacio širk i priznao da je jedino Allah bog, sve dok se ne suprotstavi širku i prema nemuslimanima otvoreno ne pokaže mržnju i neprijateljstvo, kako Uzvišeni u poglavlju El-Mudžadele kaže:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio..." (El-Mudžadele, 22.)

Ako ovo dobro razumiješ, vidjećeš da većina onih koji svojataju vjeru ne poznaju dovoljno riječi kelimei-šehadeta, tj. šta znači "Nema boga osim Allaha". Šta bi drugo ulilo snagu prvim muslimanima da izdrže sva ta silna zlostavljanja, mučenja, dopadanja ropstva i prisilno iseljenje u Abesiniju? Ne treba zaboraviti da niko od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio milostiviji i da je mogao ikome dati olakšicu, sigurno bi je dao njima.[1]

Sve dok ima onih koji dovoljno ne poznaju smisao riječi "Nema boga osim Allaha", one se moraju objašnjavati, tumačiti njihov smisao, na šta one obavezuju, šta iz njih proizilazi, a šta ih kvari. O ovome ćemo opširnije govoriti u nastavku ovog izlaganja. Molimo Allaha da nam u tome pomogne!

---

[1] Vidjeti: مجمو عة التوحيد لابن تيمية وابن عبدالوهاب وغيرهم : (ص١٩) الناشر دار الفكر بالقاهرة.

RIJEČI KELIMEI-ŠEHADETA NEMA BOGA OSIM ALLAHA, MUHAMMED JE ALLAHOV POSLANIK

(لا إله إلا ا لله محمدٌ رسول ا لله)

One znače: Niko se nema pravo mimo Allaha obožavati. Njima se božanstvenost potvrđuje samo Allahu, a niječe svakom drugom mimo Njega.[1]

Šejhu-l-islam Ibn Tejmija, Allah mu se smilovao kaže: "Samo u ljubavi prema Allahu i približavanju Njemu sa onim što On voli, srce osjeća radost i potpunu slast uživanja a Njegova ljubav se postiže uskraćivanjem ljubavi prema drugima, mimo Njega. Ovo je smisao riječi "Nema boga osim Allaha." To je vjera Allahova prijatelja, Ibrahima a.s. i drugih vjerovjesnika i poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."[2]

Drugi dio kelimei-šehadeta "Muhammed je Allahov Poslanik" znači njegovo slijeđenje u onome što je naredio, a izbjegavanje onoga što je zabranio ili pokudio.

Otuda i riječi لا إلـــه إلا ا لله / "Nema boga osim Allaha" sadrže negaciju i potvrdu, odanost i prezir; odanost Allahu, Njegovoj vjeri, Knjizi, Vjerovjesniku i Njegovim dobrim robovima, s jedne, i prezir prema svakome ko mimo Allaha obožava nekog drugog, s druge strane.[3]

Uzvišeni kaže:

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوت وَيُؤْمِنْ بِاللّه فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

Onaj ko ne vjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha - drži se za najčvršću vezu, koja se neće prekinuti. (El-Bekare, 256.)

---

[1] Vidjeti: أنظر " فتح المجيد ": (ص٣٦).

[2] Vidjeti: "مجموعة فتاوى شيخ الإسلام ابن تيمية" (ج٢٨/٣٢). جمع عبدالرحمن بن قاسم ط. أولى مطبعة الحكومة سنة ١٣٨١هـ

[3] Dajući opću definiciju taguta Ibn el-Kajjim kaže: "Tagutovo je sve što roba navodi da pređe granicu dozvoljenog u pogledu obožavanja, slijeđenja ili pokornosti. U kategoriju taguta spada svako ko mimo Allaha i Poslanikavizriče presudu, ko se mimo Allaha obožava, za kim se mimo Allaha povode drugi ili mu se pokoravaju, umjesto da se pokore Allahu."

Vidjeti: " فتح المجيد " لعبدالرحمن بن حسن: (ص١٦) ط٧٠ سنة ١٣٧٧هـ . مطبعة أنصارالسنة.

U tom smislu šejh Muhammed b. Abdulvehhab kaže: "Znaj da čovjek ne može vjerovati u Allaha dok ne zaniječe taguta. Dokaz za to je ajet"[1], tj. ranije citirani 256. ajet iz poglavlja El-Bekare.

Riječi kelimei-šehadeta znače odanost Allahovim propisima:

اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Slijedite ono što vam se od Gospodara vašeg objavljuje i ne uzimajte, pored Njega, nekog drugog kao zaštitnika! - A kako vi malo pouku primate! (El-'Araf, 3.)

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا

Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, vjeri, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude naučio. (Er-Rum, 30.)

Riječi kelimei-šehadeta istovremeno znače odbacivanje paganske presude:

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Zar oni da traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje? (El-Ma'ide, 50.)

One također znače odbacivanje svake druge vjere mimo Islama:

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati. (Alu 'Imran, 85.)

Riječi kelimei-šehadeta su negacija i potvrda. One istovremeno negiraju četiri i potvrđuju četiri druge stvari. One negiraju božanstva, tagute, sudruge i gospodare.

U božanstva spada sve za što misliš da ti može donijeti dobro ili otkloniti zlo. Ako tako vjeruješ, već si to uzeo za boga.

U tagute spada svako ko se uz njegovo slaganje obožava, ili je na putu da postane predmet obožavanja.

U sudruge spada sve što te odvraća od vjere islama, bez obzira radilo se o nekom od porodice, o kući rodbini ili imetku. Sve to spada u sudrugove na osnovu riječi Uzvišenog:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli." (El-Bekare, 165.)

---

[1] Vidjeti: " الدرر السنية ": (ج١/٩٥) جمع عبد الرحمن بن قاسم.

U sugospodare spada: svako ko ti kaže rješenje nekog pitanja koje ne odgovara istini i ti mu se pokoriš. O tome govore riječi Uzvišenog:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

Oni pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje..." (Et-Tevbe, 31.)

One potvrđuju:

- Namjeru da obožavaš samo Allaha,
- Veličanje i ljubav, kako stoji u riječima Uzvišenog:

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ

Ali pravi vjernici još više vole Allaha. (El-Bekare, 165.)

Strah i nadu, kako se kaže u riječima Uzvišenog:

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Ako ti Allah dade kakvu nevolju, niko je osim Njega ne može otkloniti, a ako ti zaželi dobro, pa - niko ne može blagodat Njegovu spriječiti; On njome nagrađuje onoga koga hoće od robova Svojih; On prašta i milostiv je. (Junus, 107.)

Ko ovo spozna, prekinutće svaku vezu sa onima mimo Allaha i neće dozvoliti da nad njim zagospodari mrak laži. Govoreći o Ibrahimu a.s. kako je porazbijao kipove i odrekao se svoga naroda, Uzvišeni kaže:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kad su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali." (El-Mumtehine, 4.)[1]

Kur'an, od početka do kraja, govori o značenju riječi "Nema boga osim Allaha", pobijajući širk i sve njegove vidove, s jedne, i potvrđujući predanost Allahu i Njegovim propisima, s druge strane. Svaka riječ i dobro

---

[1] Vidjeti: بضع رسائل في عقائد الإسلام للشيخ / محمد بن عبد الوهاب: (ص٣٥) تحقيق محمد رشيد رضا. الطبعة الأولى سنة ١٣٤٩هـ مطبعة المنار بمصر.

djelo koje Allah voli i s kojim je zadovoljan, nosi u sebi smisao odanosti, jer praksom, sadržajem ili obavezom upućuje na vjeru.[1] Dovoljno ti je znati da je ove riječi Allah nazvao التقوى "Riječima bogobojaznosti".

Bogobojaznost znači: Ostavljanje svih oblika širka i nepokornosti, s jedne, i potpuna predanost u robovanju Allahu i pokornost u svemu što je On propisao, s druge strane, kako bi se sačuvalo Allahove srdžbe i kazne. Definirajući bogobojaznost Ibn Mesud r.a. u tom smislu kaže: "Bogobojaznost je da po Allahovoj uputi i svjetlu radiš u Njegovoj pokornosti, da se nadaš Allahovoj nagradi i da se, bojeći se Allahove kazne, prođeš nepokornosti prema Njemu."[2]

O tome kako su ashabi Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, razumjeli riječi kelimei-šehadeta i radili po onome što iz njih proizilazi, najbolje objašnjava uvaženi imam Sufjan b. Ujejne.[3] "Muhammed b. Abdulmelik el-Mesisi kaže: "Bili smo kod Sufjana b. Ujejna 170. g. po Hidžri, pa je na pitanje jednog čovjeka o tome šta je iman, odgovorio: "Riječi i djela." Upitan da li se iman povećava i smanjuje odgovorio je: "Povećava se koliko Allah hoće, a smanjuje dok ne spadne na ovoliko", pokazavši svojom rukom na koliko. Na to je čovjek upitao: "Kako da postupamo sa ljudima među nama koji tvrde da je iman izjava jezikom, bez djela?" Sufjan je odgovorio: "Tako je bilo dok nisu postavljeni propisi i okviri imana."

Uzvišeni Allah poslao je našeg Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, cijelom čovječanstvu da posvjedoče da "nema boga osim Allaha i da je on Allahov Poslanik". Kad su to posvjedočili, time su sačuvali svoje živote i imetke, osim sa razlogom, a krajnji sud pripada Allahu. Pošto je Uzvišeni Allah znao da su to od srca, iskreno, posvjedočili, Svome Poslaniku je objavio da im naredi da klanjaju, i oni su to, kad im je naredio, poslušali i počeli klanjati. Tako mi Allaha da nisu poslušali i počeli klanjati ni prvobitna izjava da vjeruju ni namaz im ne bi koristio."[4]

---

[1] - Dokaz praktične primjene sadržan je u punom značenju riječi.
- Dokaz o sadržaju dat je u djelimičnom značenju riječi i
- Dokaz o obavezi ne sadržava sama riječ, ali se podrazumijeva.

[2] Vidjeti: انظر "المورد العذب الزلال" ضمن بمجموعة الرسائل النجدية: (ج٤/٩٩) تحقيق رشيد رضا. الطبعة الأولى سنة ١٣٤٦هـ مطبعة المنار بمصر.

[3] Misli se na Imama Ebu Muhammeda Sufjana b. Ujejna el-Hilalija Hafiza, jednog od istaknutih učenjaka Islama. Rođen je 107. a umro 198. god. po Hidžri u 91. godini života. O njemu Šafija kaže: "Da nije bilo Malika i ibn Ujejne u Hidžazu bi zamrlo znanje." Ahmed b. Hanbel za njega je rekao: "Nisam nikoga vidio da bolje poznaje hadis od Ibn Ujejne. Sedamdeset godina je išao na hadždž."
Vidjeti: "شذرات الذهب" : (ج١/٣٥٤) ، و "الأعلام" : (ج٣/١٠٥) ط. ٤.

[4] Ovako stoji doslovno. Meni se čini, a Allah, opet,najbolje zna, da kontekst nalaže da ovako trebaju glasiti riječi: "Ni prvobitna izjava da vjeruju ne bi im koristila..." Na to upućuje i nastavak teksta.

Kada je Uzvišeni Allah vidio da iskreno i od srca vjeruju, Svome Poslaniku je naredio da im naredi da se isele u Medinu, pa su ga, kad im je naredio poslušali i iselili se. Tako mi Allaha, da ga nisu poslušali i iselili se, ni prvobitna izjava da vjeruju ni namaz im ne bi koristio. Kada je Uzvišeni Allah vidio iskrenost u njihovim srcima, naredio im je da se vrate u Mekku i bore protiv svojih očeva i djece sve dok ne budu vjerovali kao i oni, namaz obavljali i hidžru učinili. Kad im je Poslanik naredio, oni su ga poslušali i sve ovo učinili. Tako mi Allaha da ga nisu poslušali, ne bi im koristila ni prvobitna izjava da vjeruju, ni namaz, ni hidžra, ni borba na Allahovom putu.

Kada je Allah vidio iskrenost u njihovim srcima, objavio je Svome Poslaniku da im naredi da, robujući Allahu, oko Ka'be obavljaju tavaf i da iz poniznosti prema Njemu poslije toga obriju svoje glave, pa su ga poslušali i to učinili. Tako Mi Allaha, da ga nisu poslušali i što im je naređeno učinili, ne bi im koristila ni prvobitna izjava da vjeruju, ni namaz, ni hidžra, ni borba protiv rođenih očeva.

Kada je Uzvišeni Allah vidio iskrenost u njihovim srcima, Svome Poslaniku naredio je da od njihovih imetaka uzme zekat i da im ih njime očisti, pa im je naredio da daju zekat. Oni su ga poslušali i počeli davati, bio on mali ili veliki. Tako mi Allaha, da ga nisu poslušali i zekat počeli davati, ne bi im koristila ni prvobitna izjava da vjeruju, ni namaz, ni hidžra, ni borba protiv rođenih očeva ni tavaf oko Ka'be. Kada je Uzvišeni Allah vidio iskrenost u njihovim srcima i spremnost da se pokoravaju propisima vjere i čuvaju ih, objavio im je:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera. (El-Ma'ide, 3.)

Sufjan je na kraju dodao: "Ko namjerno propušta bilo koji sastavni dio vjere, mi ga među nama držimo za nevjernika, a ko to čini iz ljenosti i nemarnosti, mi ga odgajamo i savjetujemo, ako treba i toljagom, i kao takvog, krnjavog držimo. Ovako ćeš od mene drugima poručiti, kakav je bio sunnet Božijeg Poslanika."[1]

Učeni ljudi, Allah im se smilovao, za riječi kelimei-šehadeta "Nema boga osim Allaha", navode sedam uvjeta. One ni kod koga ko ih izgovara nisu potpune, dok ih sve ne ispuni. Zato ćemo ih u daljem tekstu posebno navesti i objasniti.

[1] Vidjeti: كتاب "الشريعة" لأبي بكر محمد بن الحسين الآجري : (ص١٠٤) الطبعة الأولي سنة ١٣٦٩هـ تحقيق محمد حامد الفقي. الناشر : مطبعة أنصار السنة المحمدية بمصر.

UVJETI ZA ISPRAVNOST KELIMEI-ŠEHADETA

لا إله إلا الله

“NEMA BOGA OSIM ALLAHA”

Prije svega moramo znati “da se pod ovim ne misli da se nabroje ili napamet nauče riječi kelimei-šehadeta. Koliko samo običnog svijeta ima, koji ih se pridržava i ispunjava, a kad bi mu se reklo: “Nabroj ih!”, ne bi znao!!! Koliko je samo onih koji ih napamet znaju i tečno ponavljaju, a često se upuštaju u ono što ih obara!!! Uspjeh je u Allahovim rukama.”[1]

“Upitan, nisu li riječi kelimei-šehadeta لا إلـــه إلا الله “Nema boga osim Allaha”, ključ Dženneta, Vehb b. Munebbih[2] je odgovorio: “Jesu, samo što svaki ključ ima svoje zube. Ako doneseš ključ sa pravim zubima, otvoritćeš vrata, a ako ne doneseš, nećeš“[3] Zubi ključa riječi kelimei-šehadeta “Nema boga osim Allaha” su sljedeći uvjeti:

PRVI UVJET je: الـــيقين - znanje šta se njima htjelo negirati, a šta potvrditi. Uzvišeni kaže:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Znaj da nema boga osim Allaha. (Muhammed,19.)

Uzvišeni, također, kaže:

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ

Istinu priznaju oni koji znaju. (Ez-Zuhruf, 86.) tj. srcem vjeruju, a jezikom očituju da “nema boga osim Allaha.

---

[1] Vidjeti: " معارج القبول " للشيخ الحافظ الحكمي : (ج١/٣٧٧) الطبعة الأولى تصوير ادارات البحوث العلمية بالرياض

[2] Vehb b. Munebbih b. Kamil el-Jemani es-Sanai ovo prenosi preko Ebu Hurejre, Ebu Seida, Ibn Abbasa i Ibn Omera i drugih. El-Idžli kaže da je bio kadija u San‘i i pouzdan čovjek. Za njega kažu da je pouzdan i Ebu Zer’a, En-Nesai i Ibn Hibban. Rođen je 34. god. po Hidžri, a umro je 110. god. po Hidžri. Vidjeti: (١٦٧/١١ ج) " تهذيب التهذيب "

[3] Ovo kao komentar navodi Buharija. Vidjeti: كتاب الجنائز باب (من كان آخر كلامه لا إله إلا الله) : (ج٣/١٠٩)

Uzvišeni, također, kaže:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega - a i meleki, i učeni - i da On postupa pravedno. - Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog! (Alu 'Imran, 18.)

U sahih hadisu koji prenosi 'Osman r.a. stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko umre sa ubjeđenjem da nema boga osim Allaha, ući će u Džennet."[1]

DRUGI UVJET je: اليقين - sigurno ubjeđenje, koje ne ostavlja nikakva mjesta sumnji, da je onaj ko izgovara kelimei-šehadet i očituje da nema boga osim Allaha, potpuno svjestan šta ove riječi znače, jer vjerovanje podrazumijeva sigurno znanje, a ne nagađanje.[2] Uzvišeni u tom smislu kaže:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju, i bore se na Allahovom putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni! (El-Hudžurat, 15.)

U sahih hadisu koji prenosi Ebu Hurejre r.a. stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svjedočim da nema boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik. Allah neće ni jednog roba, koji u ove riječi ne sumnja, ostaviti, a da ga ne uvede u Džennet."[3]

U drugoj verziji stoji da je rekao: "Allah neće ni jednog roba, koji u ove riječi ne sumnja, ostaviti, a da ne vidi Džennet."

Od Ebu Hurejre se, također, prenosi da je Allahov Poslanik u jednom dugom hadisu, između ostalog rekao: "Koga god iza ovoga zida sretneš, a da duboko od svega srca svjedoči da nema boga osim Allaha, obraduj ga Džennetom!"[4]

---

[1] Vidjeti: " معارج القبول " : (ج١/٣٧٨) ، وانظر " الجامع الفريد " (ص٣٥٦) . والحديث مروي في " صحيح مسلم " تحقيق محمد فؤاد عبد الباقي : (ج١/٥٥ ح٢٦) كتاب اللإيمان.

[2] Vidjeti: " معارج القبول " : (ج١/٣٧٨) .

[3] Vidjeti: " صحيح مسلم " (ج١/٥٦ ح٢٧) كتاب اللإيمان .

[4] Vidjeti: " صحيح مسلم " (ج١/٦٠ ح٣١) كتاب اللإيمان .

El-Kurtubi u djelu المفهم على صحيح مسلم kaže: "Nije dovoljno samo puko izgovaranje riječi kelimei-šehadeta, nego u njih treba duboko srcem vjerovati. Ovo tumačenje ukazuje na krivo vjerovanje pripadnika sekte Murdžita, koji tvrde da je za vjerovanje dovoljno samo jezikom izgovoriti kelimei-šehadet. Hadisi kao što su gore navedeni to pobijaju. Svakome treba da je jasno da je ovako krivo učenje u suprotnosti sa Šerijatom i da su njegovi sljedbenici zalutali. Nedvosmisleno je da ovakvo vjerovanje podrazumijeva dvoličnost, a dvoličnjaka je apsurdno proglašavati pravim vjernikom."[1]

TREĆI UVJET - القبول je: da se srcem i jezikom iskreno prihvati sve što se pod ovim riječima podrazumijeva. Na više mjesta Uzvišeni Allah navodi primjere i pouku kako je spasio one koji su ih prihvatili a kaznio minule narode koji su odbili da u njih ovako povjeruju:

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ(٢٣)قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَى مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ(٢٤)فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ(٢٥)

I eto tako, prije tebe, Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da oni koji su raskošnim životom živjeli nisu govorili: "Zatekli smo pretke naše kako ispovjedaju vjeru i mi ih u stopu slijedimo." "zar i onda" - govorio bi on - "kada vam ja donosim bolju od one koju ste od predaka vaših upamtili?" A oni bi odgovarali: "Ne vjerujemo mi u ono što je po vama poslano! "I Mi smo ih kažnjavali, pa vidi kako su skončali oni koji su poslanike u laž ugonili. (Ez-Zuhruf, 23.-25.)

Uzvišeni Allah, također, kaže:

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنجِ الْمُؤْمِنِينَ

Poslije smo spasavali poslanike Naše i one koji su vjerovali. Eto, tako je dužnost Naša da spasimo vjernike. (Junus, 103.)

Uzvišeni Allah još kaže:

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ(٣٥)وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ(٣٦)

Kad im se govorilo: "Samo je Allah Bog - oni su se oholili i govorili: "Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika?" (Es-Saffat, 35.-36.)[2]

[1] Vidjeti: "فتح المجيد" : (ص٣٦).

[2] Vidjeti: "معارج القبول" : (ج١/٣٨٠).

ČETVRTI UVJET - الإنقياد je: da se svemu što nalažu riječi kelimei-šehadeta, u potpunosti, pokorava. Suprotno postupiti, znači biti nepokoran. Uzvišeni Allah kaže:

وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ

I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se, prije nego što vam kazna dođe! (Ez-Zumer, 54.)

Uzvišeni Allah, također, kaže:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela? (En-Nisa', 125.)

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

Onaj ko se sasvim preda Allahu, a uz to čini dobra djela, uhvatio se za najčvršću vezu. (Lukman, 22.) tj. za riječi "Nema boga osim Allaha."

U hadisu stoji: "Niko od vas neće vjerovati dok ne bude sklon da slijedi ono što sam donio."[1]

Uzvišeni Allah kaže:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore. (En-Nisa', 65.)

Tumačeći ovaj ajet, Ibn Kesir, Allah mu se smilovao kaže: "Uzvišeni Allah se kune svojom svetošću i milošću da niko neće vjerovati dok Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne uzme za sudiju u svim stvarima i dok ne povjeruje da je pravedno presudio i da se njegova presuda mora, i formalno i suštinski, ispoštovati. Zato Uzvišeni kaže: ...*i da onda zbog*

---

[1] Vidjeti: " معارج القبول " : (ج١/٣٨١) ، وانظر الخامسة حول لا إله إلا الله المطبوعة مع " الكلمات النافعة " هـ للشيخ/عبدالله بن محمد بن عبد الوهاب : (ص٧٣) ط. ٢ سنة ١٤٠٠ هـ السلفية بمصر.
والحديث مروي في: " الأربعين النووية " للإمام النووي: (ص١٣٤) الديث الحادي والأربعون الطبعة الثانية سنة ١٩٣٧م الناشر مطابع قطر. قال النووي: وهو حديث حسن صحيح رويناه في كتاب الحجة يإ سناد صحيح.

presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore. tj. kad im presudiš da se tvojoj presudi povinuju i da u sebi nikakve rezerviranosti prema njoj ne osjete, te da je i riječima i djelom, puna srca prihvate, bez ikakva izgovaranja i opiranja, kao što u hadisu stoji: "Tako mi Onog u čijoj je ruci moj život, niko od vas neće vjerovati dok ne bude sklon da slijedi ono što sam donio."[1]

PETI UVJET - الصــدق je: da se riječi kelimei-šehadeta ne izgovaraju lažno, nego da se ono što se izgovori jezikom u potpunosti slaže sa osjećajem u srcu. Uzvišeni Allah kaže:

الم(١)أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ(٢)وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ(٣)

Elif-lam-mim. Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: "Mi vjerujemo!" i da u iskušenja neće biti dovedeni? A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu. (El-'Ankebut, 1.-3.)[2]

Uzvišeni Allah, također, kaže:

وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ(٨)يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ(٩)فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمْ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ(١٠)

Ima ljudi koji govore: "Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!" - a oni nisu vjernici. Oni nastoje prevariti Allaha i one koji vjeruju, a oni, i ne znajući, samo sebe varaju. Njihova srca su bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava; njih čeka bolna kazna zato što lažu. (El-Bekare, 8.-10.)

Buharija i Muslim u svojim Sahihima preko Mu'aza b. Džebela, r.a., bilježe da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nema nikoga ko od srca svjedoči da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov rob i poslanik, a da ga Allah nije vatri zabranio."[3]

---

[1] Vidjeti: " تفسير القرآن العظيم " للحافظ إبن كثير : (ج٢/٣٠٦) تحقيق عبد العزيز غنيم و محمد عاشور ومحمد البنّا مطبعة الشعب.

[2] Vidjeti: " معارج القبول " : (ج١/٣٨١).

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١/٢٢٦ ح١٢٨) كتاب العلم . تحقيق محمد فؤاد عبد الباقي المطبوع مع فتح الباري بالمطبعة السلفية بمصر سنة ١٣٨٠ الطبعة الأولى . وانظر " اللؤلؤ والمرجان فيما اتفق عليه الشيخان " للشيخ محمد فؤاد عبد الباقي : (ج١/٨ ح٢٠) تصوير المكتبة الإسلامية – بيروت.

Veliki učenjak Ibn el-Kajjim kaže: "Vjerovanje da nema boga osim Allaha podrazumijeva prihvaćanje i izvršavanje islamskih dužnosti u najširem smislu riječi. Vjerovanje podrazumijeva prihvaćanje svih učenja Iislama, izvršavanje naredbi i izbjegavanje zabrana. Kelimei-šehadet potvrđuje onaj ko sve ovo izvršava. Opće je poznato da pravo na nepovrijedljivost imetka i života uživa samo onaj ko ispunjava zahtjeve kelimei-šehadeta. To su isti oni uvjeti kojima se postiže spas od kazne."[1]

U hadisu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stoji: "Moj šefa'at zaslužuje onaj ko iskreno posvjedoči da nema boga osim Allaha pri čemu mu jezik i srce, jedno drugo, međusobno potvrđuju."[2]

Ibn Redžeb kaže: "Onaj ko izjavi da nema boga osim Allaha, a onda se preda šejtanu i slijedeći svoje prohtijeve nepokoran postane prema Allahu, svojim je djelima svoj jezik utjerao u laž i tačno u onoj mjeri koliko se povodi za šejtanom i svojim prohtjevima umanjio pokornost Allahu i vjerovanje u Njega."

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنْ اللَّهِ

A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu? (El-Kasas, 50.)

وَلَا تَتَّبِعْ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

I ne povodi se za strašću da te ne odvede s Allahova puta! (Sad, 26.)[3]

ŠESTI UVJET - الإخـــلاص je: iskrenost, tj. djela sa ispravnim nijjetom i bez ikakvih primjesa širka.[4]

Uzvišeni Allah kaže:

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ

Iskreno ispovjedanje vjere dug je Allahu! (Ez-Zumer, 3.)

Uzvišeni, također, kaže:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ

A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovjedaju... (El-Bejjine, 5.)

---

[1] Vidjeti: " التبيان في أقسام القرآن " لابن القيم : (ص٤٣) تعليق طه يوسف شاهين .

[2] Vidjeti: أخرجه الحاكم في " المستدرك " (ج١/٧٠) كتابالإيمان. و قال: صحيح الإسناد ووافقه الذهبي.

[3] Vidjeti: " كلمة الإخلاص " : (ج٢٨).

[4] Vidjeti: " معارج القبول " : (ج١/٣٨٢) ، وانظر " الجامع الفريد " (ص٣٥٦) .

U sahih hadisu koji prenosi Ebu Hurejre Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Najzaslužniji za moj šefa'at je onaj ko iskreno od srca, (ili je rekao: "od sebe") kaže: 'Nema boga osim Allaha."[1]

U sahih hadisu koga prenosi Atban b. Malik, r.a.[2] stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah je vatri zabranio onoga ko, tražeći Allahovo zadovoljstvo, izgovori da nema boga osim Allaha."[3]

En-Nesai u djelu اليوم والليلة od dvojice ashaba navodi hadis u kome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko kaže nema boga osim jednog i jedinog Allaha, koji nema nikakva sudruga i kome pripada vlast i zahvala, On sve može", duboko u to vjerujući srcem i potvrđujući jezikom, Allah će dati da se rastvore nebesa i pogledati ko te riječi na Zemlji izgovara, a rob u koga Allah pogleda zaslužuje da mu se dâ šta god zatraži."[4]

Fudajl b. 'Ijad, Allah mu se smilovao kaže: "Ako je djelo iskreno, a nije ispravno neće biti primljeno. Isto tako, ako je ispravno, a nije iskreno, opet neće biti primljeno, sve dok ne bude i iskreno i ispravno. Iskreno, znači da bude urađeno u ime Allaha, a ispravno, da bude urađeno po sunnetu."[5]

Uzvišeni Allah u Kur'anu Časnom, navodeći razliku između iskrenog vjernika i mušrika, daje primjer pa kaže:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

Allah navodi kao primjer čovjeka koji je u vlasti ortaka oko koga se oni otimaju i čovjeka koji je u vlasti samo jednog čovjeka, - da li je položaj njih dvojice isti? (Ez-Zumer, 29.)

Tumačeći ovaj ajet prof. Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, kaže: "U ovom ajetu Allah navodi primjer roba koji obožava samo Allaha i roba koji obožava one koje Mu pripisuje ravnim. Onoga ko Allahu pripisuje druga,

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١/١٩٣ ح٩٩) كتاب العلم . باب الحرص على الحديث.

[2] Puno ime mu je Atban b. Malik b. el-Adžlan el-Hazredži es-Salimi el-Ensari, poznat kao Bedri. Bio je poglavica plemena Beni Salim. Ibn Sad navodi da ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s. zbratimio sa Omerom. Umro je za vrijeme Muavijine vladavine. Vidjeti: انظر " الإصابة " لابن حجر : (ج٢/٤٥٢).

[3] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١/٤٥٦ ح٢٦٣) كتاب المساجد.

[4] Vidjeti: أورد هذا الحديث ابن رجب في " كلمة الإخلاص " : (ص٦١) . و قال فيه الألباني : عزاه في الجامع الكبير (٢/٤٧٧/١) عن يعقوب بن عاصم قل : حدثني رجلان من الصحابة . و يعقوب هذا من رجال مسلم ووافقه ابن حبان فإن كان السند إليه صحيحا فالحديث ثابت.

[5] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم مخالفة أصحاب الجحيم " لشيخ الإسلام ابن تيمية : (ص٤٥١) تحقيق محمد حامد الفقي. الطبعة الثانية سنة ١٣٦٩هـ ، مطبعة أنصار السنة.

Allah poredi sa robom koga posjeduje više vlasnika koji se oko njega neprestano spore, jer mu svako od njih daje svoja uputstva i naređuje šta će raditi. U takvoj situaciji rob je uvijek rastrgan između suvlasnika, zbunjen i nesiguran šta i kako činiti, jer ne može udovoljiti njihovim različitim željama. S druge strane, roba koji obožava samo Allaha, On poredi sa slugom koji ima samo jednog gospodara, koji tačno zna šta od njega gospodar traži, šta mu naređuje i kako će postići njegovo zadovoljstvo. Jesu li ova dvojica jednaki? Svakako da nisu! Nisu, jer onaj koji je u vlasti samo jednog gospodara jasno zna šta mu je i kako činiti i koji put slijediti kako bi svoga gospodara zadovoljio. Nasuprot njemu, onaj koji se nalazi u vlasti više gospodara je rastrgan, nesiguran i neodlučan šta i kako učiniti, kako bi sve gospodare, istovremeno, zadovoljio, svjestan da ne može zadovoljiti jednog, a kamo li sve njih. Ovaj primjer najbolje odslikava istinu o vjerovanju u jednog i jedinog Allaha, s jedne, i zabludu u vjerovanju u višeboštvo, s druge strane. Ono srce koje vjeruje u jednog i jedinog Allaha je srce koje ispravno vjeruje i ide Allahovim putem, crpeći upute od Njega i upućujući se jedino Njemu."[1]

Šejh el-Kasimi, Allah mu se smilovao, kaže: "Jedinstvo cilja (vjerovanje u jednog Allaha) podrazumijeva i jedinstvo puta ka cilju i izbjegavanje neslaganja, kao što Uzvišeni kaže:

أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini, Svemoćni? (Jusuf, 39.)[2]

"Islam neminovno podrazumijeva potpunu predanost samo Allahu i nikom više. To je istina riječi لا إله إلا الله / "Nema boga osim Allaha". Ko se preda Allahu i uz Njega još nekome ili nečemu, taj Mu je pripisao druga, a Allah neće oprostiti da Mu se pripisuje drug. Za one koji se uzohole i odbiju da se pokore Allahu i da Ga obožavaju, Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

Oni koji iz oholosti neće da Me obožavaju - ući će, sigurno, u Džehennem poniženi. (Gafir, 60.)[3]

---

[1] Vidjeti: في ظلال القرآن للأستاذ سيد قطب : (ج٥/٣٠٤٩) ، الطبعة المشروعة ، الناشر : دار الشروق.
وانظر " التفسير القيم " لأبن القيم : (ص٤٢٣) جمع محمد أويس الندوي ، تحقيق محمد حامد الفقي ، النشر : لجنة التراث – بيروت.

[2] Vidjeti: " محاسن التأويل " للشيخ محمد جمال الدين القسمي : (ج١٤/٥١٣٨) ، تحقيق محمد فؤاد عبد الباقي.
الطبعة الأولى سنة ١٣٧٦هـ ، دار إحياء الكتب .

[3] Vidjeti: انظر " قتضاء الصراط المستقيم " : (ص٤٥٤) ، و " التحفة العراقية " لابن تيمية : (ص٤١) .

SEDMI UVJET - المحبة je: ljubav prema ovim riječima, prema onome šta one podrazumijevaju i na što upućuju, prema onima koji ih se pridržavaju i po njima postupaju, s jedne, i mržnja prema svemu što se sa njima kosi, s druge strane. Uzvišeni kaže:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ

Ima ljudi koji mjesto Allaha kumire prihvaćaju, vole ih kao što se voli Allah, ali pravi vjernici još više vole Allaha. (El-Bekare, 165.)[1]

Uzvišeni, također, kaže:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne, - pa, Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovom putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. (El-Ma'ide, 54.)

U hadisu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stoji: "Kod kog se nađu tri osobine osjetiti slast imana: - da su mu Allah i Njegov Poslanik draži od bilo koga drugog, - da iz ljubavi prema Allahu voli drugog i - da mrzi povratak u nevjerstvo od koga ga je Allah spasio kao što mrzi da bude bačen u vatru."[2]

Šejh Hafiz el-Hakimi,[3] Allah mu se smilovao, kaže: "Znaci čovjekove ljubavi prema Gospodaru su: da u ljubavi daje prednost onima koje Gospodar voli, makar to bilo u suprotnosti sa sopstvenim željama, da mrzi ono što mrzi i njegov Gospodar, makar prema tome osjećao sklonost, da voli one koji vole Allaha i Njegova Poslanika, da mrzi one koji njega mrze, da slijedi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povodi se za njim i prihvaća njegovu uputu."[4]

---

[1] Vidjeti: " أعلام السنّة المنشورة " لحافظ الحكمي : (ص١٤) ، الطبعة الثالثة سنة ١٣٩٩هـ ، الناشر : إدارات البحوث العلمية بالرياض ، وانظر " معارج القبول " : (ج١/٣٨٣) ، و " الجامع الفريد " : (ص٣٥٦) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١/٦٠ ح١٦) كتاب الإيمان ، و " صحيح مسلم " : (ج١/٦٦ ، ح٤٣) كتاب الإيمان .

[3] Radi se o učenjaku Hafizu b. Ahmedu el-Hakemiju, poborniku zdrave i čiste tradicije iz Tuhame, rođenom 1342. god. po Hidžri u selu es-Selam nedaleko od Džizana. Odlikovao se bistrinom, brzim pamćenjem i razumijevanjem. Učenik je poznatog šejha Abdullaha el-Kar'avije. Bio je izuzetno učen, pobožan i čestit. Umro je u trideset i petoj godini života. 1377. god. po Hidžri. pogledaj detaljnije o njegovom životu u prvom dijelu djela: " معارج القبول " koje je napisao njegov sin Ahmed b. Hafiz.

[4] Vidjeti: " معارج القبول " : (٣٨٣/١) .

Ibn el-Kajjim u stihovima koji se završavaju na "nun", poznatim kao "en-Nunijja" pjeva:

"Uvjet za ljubav je da, bez opiranja, voliš ono što voli i voljeni,

Ako za nekog ko ne voli što voliš i ti tvrdiš da ga voliš, steći će se dojam da si patvoren,

Zar i pored sklonosti prema neprijateljima voljenog možeš tvrditi da ga voliš? To je nemoguće!

Isto je tako ako si neprijatelj njegovim prijateljima gdje je tu ljubav šejtanov druže?

Ibadet nije ništa drugo do sjedinjenje ljubavi sa pokornošču srca i organima tijela,

I među onima koji tvrde da su muslimani vidjeli smo takvih koji Allahu pripisuju druga,

Druge Mu smatraju ravnim kad im poklanjaju ljubav a ne kad su u nevolji i kad mole za pomoć."[1]

[1] Vidjeti: "النونية" : (ص١٥٨) .

LJUBAV I MRŽNJA SU NEODVOJIVI ATRIBUTI RIJEČI KELIMEI-ŠEHADETA

Budući da se prijateljstvo temelji na ljubavi, a neprijateljstvo na mržnji, iz njih, kao pojmova, proizilaze radnje kao što su: pomoć, druželjublje, pomaganje, borba, hidžra i sl.[1] U tom smislu ljubav i mržnja predstavljaju neminovne rezultate riječi kelimei-šehadeta لا إله إلا الله / "Nema boga osim Allaha." Za to postoje brojni dokazi iz Kur'ana i Sunneta. U kur'anske dokaze spadaju sljedeći ajeti:

لَا يَتَّخِذْ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنْ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini - Allah neće štititi. To učinite jedino da biste se od njih sačuvali. Allah vas podsjeća na Sebe i Allahu se vraća sve! (Alu 'Imran, 28.)

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ(٣١)
قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ(٣٢)

Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!" - a Allah prašta i samilostan je. Reci: "Pokoravajte se Allahu i Poslaniku!" A ako oni glave okrenu - pa, Allah, zaista, ne voli nevjernike. (Alu 'Imran, 31.-32.)

O ciljevima i tome šta sve Allahovi neprijatelji smjeraju, Uzvišeni veli:

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Oni bi jedva čekali da i vi budete nevjernici kao što su oni nevjernici, pa da budete jednaki. Zato ih ne prihvaćajte kao prijatelje dok se radi Allaha ne isele (dok hidžru ne učine). (En-Nisa', 89.)

---

[1] Vidjeti: " الرسائل المفيدة " للشيخ عبد اللطيف بن عبد الرحمن بن حسن آل الشيخ : (ص٢٩٦) ، تصحيح عبد الرحمن الرويشد ، طبع سنة ١٣٩٨هـ . بدار العلوم بمصر .

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah, uistinu, neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine." (El-Ma'ide, 51.)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne - pa, Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovom putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. (El-Ma'ide, 54.)

Dokazi iz Hadisa i Tradicije su mnogobrojni. Navodimo samo neke:

1. Imam Ahmed od Džerira b. 'Abdullaha el-Bedželija prenosi da mu je Allahov Poslanik primio zakletvu na vjernost pod uvjetom da "prema svakom muslimanu bude naklonjen, a da se odriče od nevjernika."[1]
2. Ibn Ebi Šejbe sa svojim lancem prenosilaca navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najčvršća veza imana je voljeti u ime Allaha i mrziti u ime Allaha."[2]
3. Et-Taberani, u djelu "el-Kebir", od Ibn 'Abbasa navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najčvršća veza imana su prijateljstvo u ime Allaha i neprijateljstvo u ime Allaha, ljubav u ime Allaha i mržnja u ime Allaha."[3]
4. Ibn Džerir i Muhammed b. Nasr el-Mervezi od Ibn 'Abbasa r.a. navode da je rekao: "Allahovo prijateljstvo se postiže tako što se u Njegovo ime voli i u Njegovo ime mrzi, što se u Njegovo ime prijatelji i u Njegovo ime neprijatelji. Niko neće osjetiti slast imana dok ne bude takav, ma koliko mnogo klanjao i postio. Ljudi su se počeli bratimiti zbog ovosvjetskih interesa, a to im ni od kakve koristi neće biti."[4]

---

[1] Vidjeti: "المسند" للإمام أحمد : (ج٤/٣٥٧ ، ٣٥٨) ، الطبعة الثانية سنة ١٣٨٩هـ ، الناشر المكتب الإسلامي و هو حديث حسن .

[2] Vidjeti: " الإيمان " لأبي بكر عبد الله بن محمد بن ابي شيبة ، توفي سنة ٢٣٥هـ : (ص٤٥) ، تحقيق الألباني و قال : أخرجه الطبراني في الكبير عن ابن مسعود مرفوعا و هو حسن ، المطبعة العمومية بدمشق وانظر " المسند " : (٢٨٦/٤) .

[3] Vidjeti: ذكر السيوطي في " الجمع الصغير " : (٦٩/١) و قال الألباني : حديث حسن . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (٣٤٣/٢ ، ح٢٥٣٦) .

[4] Vidjeti: " حلية الأولياء " : (٣١٢/١) عن بن عباس ، و " جامع العلوم والحكم " لابن رجب الحنبلي : (ص٣٠) ، الطبعة الثالثة سنة ١٣٨٢هـ ، الناشر : مصطفى البابي الحلبي بمصر .

Šejh Sulejman b. 'Abdullah b. Muhammed b. 'Abdulvehhab, komentirajući Ibn 'Abbasove riječi, kaže:

"Ibn 'Abbasove riječi: "i u Njegovo se ime prijatelji" su dokaz da za prijateljstvo nije dovoljna samo ljubav, nego da ona podrazumijeva uzajamno pomaganje, uvažavanje i poštivanje prijatelja, ne samo u nutarnjim osjećanjima nego i u praktičnom dokazivanju. Isti je slučaj i sa neprijateljstvom, jer za njega nije dovoljna samo mržnja u ime Allaha, nego i njeno praktično pokazivanje kroz borbu protiv Allahovih neprijatelja i u svakom pogledu odricanje bilo kakve veze sa njima. Ovim se htjelo reći da za neprijateljstvo nije dovoljna samo mržnja i osuda srcem, nego i praktično pokazivanje, kao što stoji i u riječima Uzvišenog:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا

Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kad su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali." (El-Mumtehine, 4.)[1]

Iz navedenog se vidi da prijateljstvo u ime Allaha podrazumijeva ljubav prema Allahu i pomaganje Njegove vjere, te ljubav prema Njegovim prijateljima i njihovo pomaganje, a neprijateljstvo u ime Allaha mržnju prema Njegovim neprijateljima i borbu protiv njih. Otuda se, kao što se iz sljedećeg ajeta vidi, prvi nazivaju Allahovim, a drugi šejtanovim štićenicima:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ
الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ

Allah je zaštitnik onih koji vjeruju i On ih izvodi iz tmina na svjetlo, a onima koji ne vjeruju - zaštitnici su šejtani i oni ih odvode sa svjetla u tmine; oni će biti stanovnici Džehennema, oni će u njemu vječno ostati. (El-Bekare, 257.)

[1] Vidjeti: " تيسير العزيز الحميد شرح كتاب التوحيد " للشيخ سليمان بن عبد الله بن محمد بن عبد الوهاب : (ص٤٢٢) ، الناشر : إدارات البحوث العلمية بالرياض بدون تاريخ .

U tom smislu Uzvišeni na drugom mjestu veli:

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

Vjernici se bore na Allahovom putu, a nevjernici na šejtanovom. Zato se borite protiv šejtanovih štićenika, jer je šejtanovo lukavstvo doista slabo. (En-Nisa', 76.)

Znaj da Uzvišeni Allah sa ovom vjerom nije poslao ni jednog vjerovjesnika, a da mu nije dao neprijatelje koji su se protiv njega borili. Kaže Uzvišeni:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا

Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džinnova koji su jedni drugima kićene besjede govorili da bi ih obmanuli. (El-En'am, 112.)

Ne isključuje se mogućnost da neprijatelji islama raspolažu brojnim znanjima, knjigama i dokazima. U tom smislu Uzvišeni veli:

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Kad su im poslanici njihove jasne dokaze donosili, oni su se znanjem koje su imali dičili, i snašlo ih je ono čemu su se stalno rugali. (Gafir, 83.)

Musliman je dužan znati kako Allahovu vjeru upotrijebiti kao oružje protiv ovakvih šejtana. Na tom putu nema se čega bojati niti za čim žaliti,

كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

...jer je šejtanovo lukavstvo zaista slabo. (En-Nisa', 76.)

Jedan obični čovjek koji vjeruje u jednog Allaha u stanju je pobijediti hiljadu višebožačkih učenjaka. U tom smislu Uzvišeni kaže:

وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ

I vojska naša će zacijelo pobijediti! (Es-Saffat, 173.)

"Allahova vojska pobjeđuje dokazom i jezikom kao što oni pobijeđuju sabljom i kopljem."[1]

Ako se zna da je cilj neprijatelja Islama iz reda ateista, Jevreja, kršćana, cionista i komunista širom svijeta, labavljenje vjerovanja kod muslimana i rastakanje njihovog islamskog identiteta, kako bi se od njih napravila magarad "Odabranog naroda" po mjeri kakvu predviđaju "Protokoli Sionskih mudraca", musliman mora biti svjestan opasnosti koja mu prijeti.

Muslimani se moraju čuvati opasnosti da se ne otisnu u takav bezdan i s podozrenjem gledati na sumnjive ateističke parole o takozvanom bratstvu i jednakosti, koje uči da je svaka vjera božija zajednička domovina za sve. O ovome ćemo, ako Bog da, opširnije govoriti u posljednjem poglavlju.

Iz jasnih dokaza iz Kur'ana i Sunneta se nedvosmisleno vidi da se pravi smisao riječi kelimei-šehadeta "Nema boga osim Allaha" ne može postići bez odanosti prema svemu što one podrazumijevaju i prezira prema svemu što je u suprotnosti sa njima. U tom smislu Šejhu-l-islam Ibn Tejmija, neka mu se Allah smiluje, kaže:

"ispunjenje uvjeta kelimei-šehadeta "Nema boga osim Allaha" podrazumijeva da se ne voli osim u ime Allaha, ne mrzi osim u ime Allaha, ne prijatelji osim u ime Allaha i ne neprijatelji osim u ime Allaha. Drugim riječima to znači da se voli ono što voli Allah i mrzi ono što mrzi Allah, da se vjernici drže za prijatelje ma gdje bili, a nevjernici za neprijatelje, makar bili najbliži rođaci."[2]

Bez odanosti i prezira ne može se ispuniti ni još jedan temelj vjerovanja, njegov drugi dio; nevjerovanje u šejtana, kao što kaže Uzvišeni:

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

Onaj ko ne vjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha - drži se za najčvršću vezu koja se neće raskinuti. (El-Bekare, 256.)

Prema tome onaj ko ne poriče šejtana (Taguta) tj. svakog kome se pokorava, kome se stremi ili ga se boji mimo Allaha, ne može biti vjernik. ovo zato što vjerovanje u Allaha i držanje za najčvršću vezu (bil 'urveti-l-vuska) neminovno nalaže poricanje šejtana kako, kao što smo vidjeli, nalaže citirani ajeti kerim.

---

[1] Vidjeti: بتصرف : انظر " كشف الشبهات " للإمام محمد بن عبد الوهاب : (ص٢٠) ، الطبعة الثالثة سنه ١٣٨٨هـ ، النشر : مؤسسة النور بالرياض . والنظر " بحموعة الرسائل والمسائل النجدية " : (ج٤/٤٦) .

[2] Vidjeti: " الإحتجاج بالقدر " : (ص٦٢) ، طبعة سنة ١٣٩٣هـ ، المكتب الإسلامي .

POBIJANJE TVRDNJE ONIH KOJI KAŽU DA JE KELIMEI-ŠEHADET DOVOLJNO SAMO IZGOVORITI

(uz objašnjenje ispravnog vjerovanja, u ovom pogledu, na osnovu hadisa koje navodimo)

Učenjak Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Vjerovanje u jednog Allaha nije samo robova potvrda da nema stvoritelja osim Allaha i da je Allah gospodar i vlasnik svega postojećeg, što su i idolopoklonici, kao višebošci, potvrđivali, nego ono sadržava: ljubav, poniznost i potpunu pokornost Allahu, robovanje samo Njemu. Osim toga, ono podrazumijeva da se svakom riječju i djelom, uskraćivanjem i zalaganjem, ljubavlju i mržnjom, postigne Allahovo zadovoljstvo, jer to sprječava čovjeka da se upusti u ono što navodi na grijehe i ustrajnost u njima. Ko ovo spozna, spoznao je smisao riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allah je vatri zabranio da prži onog ko, u želji da postigne Allahovo zadovoljstvo, kaže: "Nema boga osim Allaha"[1] i "U vatru neće ući onaj ko kaže: "Nema boga osim Allaha."[2]

Ovakvih hadisa, koje mnogi ljudi različito razumijevaju, ima još. Neki ih smatraju dokinutim, neki da su rečeni prije nego su došle zapovijedi i zabrane i zaokružili se propisi vjere, a neki da se odnose na vatru višebožaca i nevjernika. Ima i onih koji su ulazak u vatru protumačili vremenski, u smislu da u nju neće vječno ući i slično. Međutim, sve su ovo proizvoljna tumačenja i ni jedno od njih nije ispravno.

Ništa od ovog Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao da će se desiti izgovaranjem samo jezikom, jer bi bilo u suprotnosti sa općepoznatim propisima vjere. Na kraju krajeva i dvoličnjaci izgovaraju riječi kelimei-šehadeta jezikom, ali će zbog njihovog poricanja u srcu, biti na samom dnu Džehennema.

[1] Vidjeti ranije navedeni izvor na str. 36

[2] O ovome je bilo govora kada smo govorili o uvjetima riječi kelimei-šehadeta.

To znači da izgovaranje riječi kelimei-šehadeta, jezikom, mora biti potvrđeno vjerovanjem srcem, koje podrazumijeva poznavanje njihovog smisla, njegovu potvrdu i prihvaćanje svega što one podrazumijevaju: istinsko poznavanje pravog smisla božijih svojstava koja prpadaju samo Allahu i koja se nikom više ne mogu pripisivati. Sva ova značenja moraju se postići srcem, znanjem, sigurnom spoznajom i stanjem onoga ko tako izgovara riječi kelimei-šehadeta, kako bi vatri bilo zabranjeno da ga prži.

Razmisli o hadisu u kome se spominje البطاقة / "karta; ulaznica"[1] koja će biti stavljena na jedan tas vage, a na drugi devedeset i devet smotaka (sidžila), od kojih se ni jednom ne može nazrijeti kraj. Karta će pretegnuti smotke na drugoj strani, pa onaj, ko je bude imao, neće biti kažnjen. Poznato je da će svako ko bude vjerovao u jednog Allaha imati kartu, ali tajna težine karte pomenutog čovjeka je u tome što je on njome postigao ono što drugi nisu.

Zamisli, također, kakav je iman bio onoga koji je ubio stotinu osoba[2] i kako ga ni smrtne rane od kojih je izdahnuo nisu omele da nastavi put nagne svoja prsa ka gradu u kojem su živjeli čestiti vjernici, zbog čega je njima pripao.

Na sličan postupak srce je navelo prostitutku[3] koja je ugledala psa kako od žeđi liže vlažni pijesak. Iz samilosti prema psu, u samoći u kojoj je niko nije mogao vidjeti ni pomoći joj i u nedostatku posude i konopca, srce ju je natjeralo da skine obuću, spusti se u bunar, napuni opanak vodom i u zubima ga iznese sa dna bunara, jer se rukama morala držati i penjati, ne mareći za opasnost kojoj se sama izložila. Kad je izašla iz bunara, ponizno se ponijela prema ovom stvorenju, koje drugi ljudi obično udaraju i progone, uzela opanak u ruku, prinijela i napojila ga ne tražeći od njega nikakvu nagradu ili zahvalu. Tako su zraci svjetla vjere u jednog Allaha kod pomenute žene spalili grijeh bluda, pa joj se Allah smilovao i oprostio joj.[4]

Muslim u svome Sahihu navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko kaže: Nema boga osim Allaha i porekne druga božanstva mimo Njega, imetak i krv su mu nepovrjedljivi, a obračun će mu kod Allaha biti."[5]

---

[1] Hadis citira imam Ahmed u: " مسند عبدالله بن عمرو " : (ج٢ ، ص٢١٣) ، الطبعة الثانية ، و سنده حسن .
و أخرجه الترمذي في " الإيمان " : (ج٧/٢٩٥ ، ح ٢٦٤١) و رجاله ثقات ، فالحديث صحيح .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٦/٥١٢ ، ح٣٤٧٠) كتاب الأنبياء ، و " صحيح مسلم " : (ج٤/٢١١٨ ، ح٢٧٦٦) كتاب التوبة .

[3] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج٤/١٧٦١ ، ح٢٢٤٥) كتاب السلام .

[4] Vidjeti: " مدارج السالكين " لابن القيم : (ج١/٣٣٠ - ٣٣٢) بتصرف بسيط .

[5] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١/٥٣ ، ح٢٣) كتاب الإيمان .

Muhammed b. 'Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, kaže: "Gornje riječi najbolje objašnjavaju značenje riječi kelimei-šehadeta "Nema boga osim Allaha". U njima nije rečeno da će samim izgovorom, jezikom, kelimei-šehadeta, čovjekova krv i imetak postati nepovrjedljivim. Nije rečeno da će se to postići spoznajom njihovog značenja i izgovorom koji to potvrđuje. Nije rečeno ni da će se to postići obožavanjem samo Allaha koji nema nikakva sudruga. Čovjekov imetak i krv neće biti nepovrjedljivi dok uz sve ovo ne porekne druga božanstva mimo Allaha. Ako čak, i poslije toga, čovjek posumnja ili prestane ovako vjerovati, imetak i krv mu nisu nepovrjedljivi."[1]

Otuda nam još jasnije postaje neispravnost vjerovanja murdžita[2] koji kažu: "Vjerovanje (iman) je spoznaja, a nevjerovanje (kufr) neznanje" ograničavajući se samo na to, jer su time djela odvojilil od vjerovanja.

Općepoznato je da su nevjernici Mekke dobro znali šta je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, riječima "Nema boga osim Allaha" želio postići. Zato su se i uzoholili i odbili da ih prihvate. Njihovo vjerovanje u Allaha, jedinog koji daje nafaku, život i smrt nije im bilo ni od kakve koristi. Kada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Recite: "Nema boga osim Allaha!" - rekli su:

أَجَعَلَ ٱلْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

Zar on da bogove svede na jednog Boga? To je, zaista, nešto veoma čudno! (Sad, 5.)

Ako znaš da su neuki nevjernici znali šta to znači, doista začuđuje da neki, koji za sebe tvrde da su muslimani, iz ovih riječi ne razumiju ni koliko su razumili neuki nevjernici! Kako neko može tvrditi da se smisao riječi kelimei-šehadeta postiže pukim izgovaranjem njegovih slova bez dubokog vjerovanja srcem u ono što one znače?! Oštrouman je onaj ko misli da one znače: "Ne stvara, ne daje nafaku, ne daje život i smrt i ne određuje niko do Allah." Prema tome, nikakva dobra nema kod čovjeka, od koga su neuki nevjernici bolje razumjeli značenje riječi "Nema boga osim Allaha."[3]

---

[1] Vidjeti: " كتاب التوحيد " (ص١١٥) ، المطبوع مع " فتح المجيد " الطبعة السابعة ١٣٧٧هـ بتحقيق محمد حامد الفقي . الناشر : مطبعة أنصار السنة بمصر .

[2] Vidjeti: المرجئة : من الإرجاء بمعنى التأخير ، و هم يقولون ان الأيمان هو الإقرار فقط . انظر " مقالات الإسلاميين " للأشعري : (ج١/٢١٤) ، " الفرق بين الفرق " للبغدادي : (ص٢٠٢).

[3] Vidjeti: " مؤلفات الإمام محمد بن عبد الوهاب " : (ص٥/١٥) الطبعة الأولى ، جامعة الإمام محمد بن سعود الإسلامية .

Nastavljajući svoj odgovor Imam Muhammed b. 'Abdulvehhab kaže: "ovdje ćemo se osvrnuti na tobožnji dokaz onih koji kažu: da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukorio Usamu što je ubio onog koji je izjavio da "Nema boga osim Allaha",[1] kao i na Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne kažu: "Nema boga osim Allaha!"[2] Osvrnućemo se na još neke hadise u kojima se kaže da se ostave oni koji izgovore navedene riječi kelimei-šehadeta.

Ove neznalice žele reći da onaj ko izgovori riječi kelimei-šehadeta ne može biti nevjernik ili ubijen ma šta uradio.[3] Takvim svojevrsnim mušricima, neznalicama, treba dati do znanja da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio protiv Jevreja i iz njihovih domova ih u izgnanstvo protjerao, iako su izgovarali "Nema boga osim Allaha" i da su se drugovi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, oružjem borili protiv plemena Beni Hanife čiji su pripadnici svjedočili "da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik", klanjali i tvrdili da su muslimani. Također se ne smiju zaboraviti oni koje je 'Ali b. Ebu Talib vatrom spržio.[4] Ovakve neznalice se slažu da je onaj ko zaniječe proživljenje nakon smrti nevjernik i da kao takav zaslužuje ubistvo makar izgovarao da nema boga osim Allaha. Također će se složiti da je onaj ko zaniječe neki od temelja učenja islama, nevjernik i da zaslužuje pogubljenje, makar i izgovarao kelimei-šehadet. Zar je moguće da mu izgovor kelimei-šehadeta ne koristi ukoliko zaniječe određeni dio Islama a da mu koristi ukoliko zaniječe tewhid koji je temelj vjere svih poslanika i njen najvažniji dio!? Međutim, Allahovi neprijatelji nisu razumjeli smisao hadisa. Opće je poznato je da čovjeka kad pokaže islam treba poštedjeti dok se ne dokaže suprotno, kao što kaže Uzvišeni:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا

O vjernici, kada u boj krenete, na Allahovom putu, sve dobro ispitajte i ne recite... (En-Nisa', 94.)

Smisao ajeta nalaže da se poštedi dok se dobro ne ispita i pažljivo provjeri. Ako se ustanovi da je dotični pogazio vjeru, na osnovu riječi: fetebejjenu"/ "dobro ispitaj", biće pogubljen. Da je puko izgovaranje jezikom klime-i-šehadeta dovoljno da se izbjegne pogubljenje, ispitivanje i provjera ne bi imali smisla.

---

[1] Vidjeti: في " صحيح مسلم " : (ج١/٩٧، ح٩٧) .

[2] Vidjeti: انظر " صحيح مسلم " : (ج١ ، ص٥١، ح٢٠) كتاب الأيمان .

[3] Takve su tvrdnje murdžita po kojima vjerovanju ne smeta nepokornost, niti pokornost vrijedi uz kufr.

[4] Radilo se o ekstremistima (Gulat) koji su Aliju držali za boga.

Allahov Poslanik, također je naredio da se heretici (havaridž) pobiju: "Gdje god ih stignete pobijte ih. Kad bi ih stigao i ja bi ih pobio kao što je pobijen Ad."[1] Za njih je ovako rečeno, iako su od ostalih ljudi više klanjali i zikr činili, tako da su ashabi svoj namaz, u poređenju s njihovim, smatrali bezvrijednim i nije im bilo drago da kod njih klanjaju. Sami oni znanje su stjecali od ashaba, ali im ni izgovaranje riječi kelimei-šehadeta, ni klanjanje, ni tvrdnja da su muslimani nije koristila kada se uspostavilo da krše Šerijat."[2]

Svako ko je imalo razuman zna da kelimei-šehadet ne znači samo puko izgovaranje riječi jezikom, jer da je stvar tako jednostavna i Kurejšije bi ga jednostavno prihvatile i izgovorile, rješavajući se briga i izvrgavanju rugla svojih božanstva.

Međutim, Kurejšije su dobro znale da smisao ovih riječi iz temelja mijenja položaj koji su imali prije Islama. Znali su da ono što iz njih proizilazi ruši sve njihove privilegije i prevlast nad drugima.

Riječi kelimei-šehadeta, dakle, imaju svojevrsnu ulogu u oslobađanju čovječanstva. One ga uče da ljudi ne robuju jedni drugima, nego jednom Svemogućem Gospodaru. Kao jedino mjerilo vrijednosti po kome se ljudi prepoznaju, one postavljaju bogobojaznost, a ne običaje i džahilijjetske navike koje su sinovi nasljeđivali od očeva, a oni od djedova itd.

Svaki, iole ozbiljni musliman, morao bi se potruditi da razumije šta kelimei-šehadet znači i da ih se kao takvih drži, kako bi bio od onih koji Allahu svjesno i onako kako treba robuje, sa znanjem i sigurnim ubjeđenjem.

---

[1] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج٢/٧٤٢ ، ح١٠٦٤) .

[2] Vidjeti: " كشف الشبهات " : (ص٤٠) .

ŠTA SE U ŽIVOTU ČOVJEKA POSTIŽE SVJEDOČENJEM DA NEMA BOGA OSIM ALLAHA?

Profesor el-Mevdudi, Allah mu se smilovao, u svojoj knjizi "Temelji Islama"[1] nabraja devet stvari koje se postižu kelimei-šehadetom. Navodimo ih ukratko:

1. Onaj ko vjeruje da nema boga osim Allaha ne može biti kratkovid. Obrnuto je sa onima koji Ga poriču ili vjeruju u višeboštvo.

2. Vjerovanje u kelimei-šehadet kod čovjeka rađa ponos i osjećaj časti koji se ničim drugim ne mogu postići, jer niko ne može pomoći ako Allah odmaže, niti odmoći ako On pomaže. On daje život i smrt. Njemu pripada konačan sud. On je Vladar i Gospodar svega što postoji. Otuda oni koji u Njega vjeruju u srcu nemaju straha ni od koga, osim od Njega. Zato ni pred kim drugim ne poginju glavu, nikoga drugog ne mole, nikoga se drugog ne ustručavaju i nikoga se drugog ne boje. Ovo zato, jer je Allah Svevišnji i Svemogući. Obrnuto je sa višebošcima, nevjernicima i ateistima.

3. Pored ponosa i osjećaja časti iz vjerovanja da nema boga osim Allaha, rađa se poniznost bez poniženja i superiornost bez nadmenosti. Takvoga šejtan svojim lukavstvima ne može zavarati, došaptavajući i uljepšavajući mu kako je jak i sposoban, jer zna i duboko vjeruje da mu to Allah, ako bude htio, kao što mu je dao, može, kad god hoće, oduzeti. Obrnuto je sa nevjernikom, koji se, ako se kakve blagodati na ovom svijetu dograbi, odmah uzoholi i nadmeno ponese.

4. Onaj ko vjeruje u kelimei-šehadet sigurno zna da se samo čistom dušom i dobrim djelima može spasiti i postići ono što se želi, dok višebošci i nevjernici život provode u lažnim nadama i pustim snovima. Među njima ima onih koji kažu: "Sin Božiji kod svog Oca iskupio nas je za naše grijehe." Drugi govore: "Mi smo miljenici i djeca Božija, pa nas neće kazniti za naše grijehe." Treći govore: "Za nas će se zauzeti naši

[1] Vidjeti: " مبادئ الإسلام " لأبي الأعلى المودودي : (ص٨٠-٨٧) ، الناشر مؤسسة الرسالة سنة ١٣٩٧هـ .

ugledni pobožni preci. "Ima i onih koji se zavjetuju i svojim božanstvima prinose žrtve, tvrdeći da će time postići olakšicu za svoja djela. Što se tiče ateista oni i ne vjeruju u Boga, smatrajući da su slobodni u svojim djelima i da ih na ovom svijetu ne ograničavaju nikakvi vjerozakoni, Oni su svoje strasti i prohtjeve uzeli za boga i postali njihovi robovi.

5. Onaj ko izgovara kelimei-šehadet ne pada u očaj i razočarenje, jer vjeruje da je u Allahovoj riznici sve što je na nebesima i Zemlji. Otuda je bezbrižan i smiren, jer ne gubi nadu ni u najtežim trenutcima stiske i siromaštva, čak ni kad je od drugih odbačen i ponižen.

6. Vjerovanje u kelimei-šehadet kod čovjeka razvija ogromnu snagu odlučnosti, ustrajnosti i pouzdanja, sve radi postizanja uzvišenih ciljeva Allahova zadovoljstva. On osjeća da iza ovoga svega stoji moć Vladara nebesa i Zemlje. Otuda je vjernikova odlučnost i ustrajnost koju crpi iz ovakvog vjerovanja čvrsta i nepokolebljiva poput nepomičnih planina. Odakle nevjernik i višebožac mogu imati ovakvu snagu i nepokolebljivost?

7. Kelimei-šehadet bodri čovjeka i u srce ulijeva hrabrost. Čovjeka zastrašuje i slabi njegovu odlučnost: samoljublje, pretjerana sklonost imetku i porodici, s jedne strane, i vjerovanje da mu sudbinu može krojiti i život oduzeti neko drugi mimo Allaha, s druge strane. Vjerovanje da nema boga osim Allaha oslobađa čovjeka straha od svega navedenog i ulijeva uvjerenje da je Allah jedini vlasnik njegova života i svega što posjeduje, usljed čega postaje spreman, da na putu zadovoljstva svoga Gospodara, žrtvuje sve od sebe ma koliko ga to stajalo. Osim toga, u dubini njegova srca jača spoznaja da niko drugi do Allah nije u stanju oduzeti njegov život; ni čovjek, ni životinja, ni bomba, ni top, ni sablja, ni kamen, ni bilo šta drugo. Zato na cijelom svijetu nema niko hrabriji i neustrašiviji od onoga ko vjeruje u Uzvišenog Allaha. Njega ne može zastrašiti ni nepregledna vojska, ni isukane sablje, ni kiša metaka niti bombe i granate. Kad krene u borbu na Allahovom putu on je u stanju pobijediti desetorostruko jačeg i brojnijeg neprijatelja. Odakle ovo višebošcima, nevjernicima i ateistima?

8. Vjerovanje da nema boga osim Allaha uzdiže stepen čovjeka, jača njegovo ubjeđenje, rađa osjećaj neovisnosti o drugima mimo Allaha, pročišćava njegovo srce od natruna pohlepe, proždrljivosti, zavidnosti, niskosti, pakosti i drugih ružnih svojstava.

9. Najvažnije od svega u ovom pogledu je: da vjerovanje da nema boga osim Allaha, čovjeka drži privženim Allahovoj vjeri i da ju čuva. Vjernik, naime, čvrsto vjeruje da Allah sve zna, da mu je On bliži od žile kucavice i da, ako od drugih može pobjeći, od Uzvišenog Allaha, sigurno, ne može.

U onoj mjeri u kojoj je njegovo vjerovanje čvrsto i stalno na umu, u toj istoj mjeri biće i dosljedan Allahovim propisima, ne usuđujući se da se približi onome što je Allah zabranio i žureći da učini što više dobrih djela koja je Allah naredio.

Zato vjerovanje da nema boga osim Allaha predstavlja prvi i najvažniji temelj vjere, bez koga čovjek ne može biti musliman. Musliman je, dakle, Allahu pokorni rob, a takav može biti samo ako od srca vjeruje da nema boga osim Allaha. To je temelj Islama i izvor njegove snage. Svi ostali elementi Islama i njegovi propisi su nadogradnja na ovaj temelj na kome stoje, jer kad ne bi bilo ovoga temelja od Islama ne bi ostalo ništa.[1]

Pogledaj kako je, kako navodi Ibn Redžeb, neke od fadileta vjerovanja da nema boga osim Allaha, opisao Sufjan b. Ujejne: "Nema roba da mu je Allah dao višu blagodat od one što mu je omogućio da spozna riječi kelimei-šehadeta: "Nema boga osim Allaha". Riječi kelimei-šehadeta su džennetlijama kao hladna voda stanovnicima ovog svijeta. Zbog njih je pripremljena "Kuća nagrade" i "Kuća kazne". Zbog njih je poslanicima naređena borba na Allahovom putu (džihad). Ko ih izgovori spasio je svoj imetak i krv, a ko ih odbije sam je dopustio da mu imetak plijen postane i da mu se krv uzaludno prolije. Riječi kelimei-šehadeta su ključ Dženneta i ključ kojim su poslanici pozivali u vjeru."[2]

Ako bi htio da ti nabrojimo šta su o fadiletima kelimei-šehadeta rekli učenjaci, Allah im se smilovao, šta sve o tome stoji u mnogobrojnim hadisima Allahova Poslanika i izrekam sljedbenika zdrave tradicije, tome ne bi bilo kraja.

---

[1] Vidjeti: " مبادئ الإسلام " : (ص٨٧) .

[2] Vidjeti: " كلمة الإخلاص " : (ص٥٣) .

ŠTA NEGIRA KELIMEI-ŠEHADET?

Do sada smo govorili šta se pod riječima kelimei-šehadeta "Nema boga osim Allaha" podrazumijeva, koji su potrebni uvjeti da bi njihovo izgovaranje bilo ispravno, kakav je njihov pravi smisao i šta se njima postiže. Da bi kompletna slika kelimei-šehadeta postala jasnija, ovdje ćemo se osvrnuti na to šta sve kelimei-šehadet kvari, jer se upoznavanjem sa suprotnostima najbolje može opisati ono što se želi, kao što poslovica kaže: "pomoću suprotnosti se raspoznaju stvari."

Općepoznato je da Islam kvare najrazličitiji oblici nevjerstva, višeboštva, licemjerstva i otpadništva od vjere. Prije nego što o ovom počnemo govoriti, ne možemo, a da ne navedemo jedno važno pravilo po kome postupaju sljedbenici zdrave tradicije i konsenzusa (ehlis-sunne vel-džema'a) reguliraju pitanja vjere, svejedno da li se radi o njenim temeljnim ili sporednim učenjima. Kroz prizmu ovog pravila bit će dat odgovor na učenje sekte murdžita, koji su se osilili i pogazili temeljno učenje ove vjere i haridžija koji su otišli u krajnost i skrenuli sa pravog puta. Vjera Islam je središnji put između pretjerivanja i nehaja.

O ovome problemu puno se raspravljalo, kako od davnina tako i danas, i svako je imao svoj pravac i način razmišljanja. Čini mi se da je o ovome pitanju učenjak Ibn el-Kajjim imao zapaženo mišljenje. Na njega smo, djelimično, i ranije ukazali, a ovdje ćemo ga, uprkos dužini, imajući u vidu ozbiljnost pitanja o kome govorimo, u cjelosti citirati. Govoreći o namazu, on, neka mu se Allah smiluje, kaže:

"Nevjerstvo i vjerovanje (kufr i iman) stoje nasuprot jedno drugom. Kad nema jednog pojavljuje se drugo. Budući da vjerovanje (iman) ima svoje stablo sa brojnim ograncima, svaki od ovih ogranaka naziva se imanom. Tako se, recimo, za namaz kaže da je dio imana. Isti je slučaj sa zekatom, hadždžom, postom, stidom, oslanjanjem na Allaha (tevekkulom), strahopoštovanjem, pokajanjem i tako redom sve do uklanjanja zapreke s puta. Sve su to dijelovi imana. Međutim, ovi dijelovi nisu jednaki. Ima onih kojih, ako ih nestane, nestane i imana, kao što je, recimo, kelimei-šehadet.

S druge strane ima onih čije izostavljanje ne lišava čovjeka imana, kao što je uklanjanje zapreke s puta. Između ovog prvog i posljednjeg dijela imana je ogromana razlika. Takav je slučaj i sa preostalim dijelovima. neki od njih

bliži su dijelu kelimei-šehadeta, a drugi opet, dijelu uklanjanja zapreka s puta. Nevjerstvo (kufr), također, ima svoj glavni dio i ogranke. Kao što su ogranci imana iman, tako su i ogranci nevjerstva nevjerstvo. Stid je na primjer dio imana, a bestidnost dio nevjerstva. Istinoljubljivost je dio imana, a laž dio nevjerstva. Namaz, zekat, hadždž i post su dijelovi imana, a njihovo izostavljanje dijelovi nevjerstva. Suditi po onome što je objavio Allah je dio imana, a po onome što nije objavio Allah dio nevjerstva. Sve vrste nepokornosti Allahu su dijelovi nevjerstva, a pokornosti Allahu dijelovi imana.

Dijelova imana ima dvije vrste: onih koji se odnose na riječi i onih koji se odnose na djela. Isto je i sa dijelovima nevjerstva; jedni se odnose na riječi, a drugi na djela. Neki dijelovi imana koji se odnose na riječi, u slučaju izostavljanja, povlače za sobom i izostavljanje imana. Tako je i sa dijelovima koji se odnose na djela, čije izostavljanje znači prestanak imana. Tako je i sa dijelovima nevjerstva koja se odnose na riječi i djela. Kao što se namjernim i svjesnim izgovaranjem riječi nevjerstva može postati nevjernik, tako se i postupkom nevjerstva, recimo, klanjanjem kipu ili skrnavljenjem Kur'ana, postaje nevjernik. Ovo po jednoj osnovi.

Međutim, postoji i druga osnova po kojoj se iman sastoji i od riječi i od djela. Sama riječ sastoji se iz dva dijela: izgovora jezikom i potvrde srcem kao što je slučaj kod kelimei-šehadeta.

Djela, također, imaju dva svoja dijela: namjeru da se učine, srcem, i samo činjenje, tijelom. Ako izostane ovo četvoro, u potpunosti je izostao i iman. Ako je izostao dio potvrde srcem, preostali dijelovi ne koriste, jer je potvrda srcem uvjet za valjano vjerovanje. Šta ako uz potvrdu jezikom izostane potvrda srcem? Upravo na ovom pitanju natao je sukob između murdžita i sljedbenika zdrave tradicije (ehlis-sunne). Sljedbenici zdrave tradicije jednoglasno se slažu da u tom slučaju prestaje iman i da potvrda jezikom u slučaju izostanka vjerovanja srcem ne koristi, kao što nije koristila ni iblisu, faraonu i njegovu narodu, Jevrejima, idolopklonicima i onima koji su, javno i tajno, priznavali da Allahov Poslanik ne laže, ali i to da u njega ne vjeruju i da ga neće slijediti.

Dakle, ako iman prestaje u slučaju izostanka potvrde srcem onoga što se izjavi jezikom, nepobitno je da će prestati i prestankom potvrde djelima. Ovo tim prije, ako je izostanak potvrde djelima bio uvjetovan izostankom potvrde srcem, što je samo po sebi, kao što smo već rekli, obesnažilo i potvrdu jezikom. Prema tome, iz nepokornosti srca proizilazi i nepokornost djelima, jer da je srce bilo pokorno, za njim bi se poveli i pokorili i organi tijela. Iz nepokornosti srca i povođenja za njim proizilazi i nepokornost u djelima, a to je pravi smisao imana. Iman, kao što smo rekli,

nije samo potvrda jezikom. On mora podrazumijevati vjerovanje srcem u ono što se izgovara jezikom, s jedne, i pokornost i rukovođenje u djelima, s druge strane. Tako je i sa uputom (el-huda) koja nije samo poznavanje istine i njeno objašnjavanje, nego je uz poznavanje potrebno slijeđenje i praktično djelovanje u skladu sa njom. Iako se prvi dio (poznavanje istine) uvjetno i naziva uputa (*el-huda*) on to u punom smislu i nije (dok se po znanju praktično ne bude postupalo). Isto tako, potvrda vjerovanja jezikom, iako se naziva potvrdom (*tasdik*), može, ali i ne mora značiti iman. Zato je potrebno da se, o ovom temeljnom dijelu imana, neprestano preispitivaš i o njemu vodiš računa.

Evo objašnjenja po još jednom osnovu: Nevjerstvo (*kufr*) se dvojako ogleda: u nevjerstvu na djelima i nevjerstvu u poricanju i tvrdoglavosti. Nevjerstvo je, recimo, tvrdoglavo poricanje Gospodarevih imena, Njegovih svojstava, djela i propisa. Ova vrsta nevjerstva suprotna je imanu u svakom pogledu. Druga vrsta nevjerstva, nevjerstva na djelima, dijeli se na dva dijela. Dio naspram koga stoji iman i dio naspram koga ne stoji. Tako je npr. klanjanje kipovima, omalovažavanje mushafa, ubitstvo ili huljenje Poslanika suprotno imanu.

Prosuđivanje po nečem drugom, a ne po onome što je objavio Allah,[1] izostavljanje namaza i slično je praktično pokazivanje nevjerstva na djelu i niko sa takvog ne može skinuti ime nevjernika, kad su ga tim imenom nazvali Allah i Njegov Poslanik. Onaj ko sudi po nečem drugom, a ne po onom što je objavio Allah i onaj ko izostavlja namaz po Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima su nevjernici. Međutim, ovdje se radi o nevjerstvu djelom, a ne nevjerstvu u vjerovanju. Nemoguće je da Uzvišeni Allah onoga ko sudi po nečem drugom, a ne po onom što je Allah objavio, imenuje nevjernikom i da tim imenom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imenuje onoga ko izostavlja namaz,[2] a da se ne nazivaju tim imenom.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bludniku dok vrši blud, kradljivcu dok krade, alkoholičaru dok pije alkohol i zlobnom komšiji porekao iman, ovo poricanje se odnosi na nevjerstvo na djelu a ne nevjerstvo u vjerovanju.

U tom smislu treba shvatiti i riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u sljedećim hadisima:

---

[1] O ovome će biti još govora.

[2] Vidjeti: انظر " صحيح مسلم " : (ج١ ، ٨٨ ، ح٨٢) كتاب الإيمان .

- "Ne vraćajte se poslije mene u nevjerstvo sijekući vratove jedni drugima!"[1]
- "Ko ode gataru i povjeruje mu šta kaže ili svojoj ženi priđe otpozada (kao homoseksualac) pogazio je ono što je objavljeno Muhammedu."[2]
- "Ako čovjek svome bratu kaže: "Nevjerniče!" - jedan od njih dvojice je nevjernik."[3]

U svim ovim slučajevima radi se o nevjerstvu po djelu, a ne po poricanju.

Uzvišeni Allah je onoga, ko djelimično radi po Njegovoj Knjizi, a djelimično ne radi, vjernikom nazvao u onom dijelu koji radi, a nevjernikom u onom dijelu po kome ne radi:

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ(٨٤)ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَتَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ(٨٥)

I kad smo od vas zavjet uzeli da krv jedni drugima nećete proljevati i da jedni druge iz zemlje vaše nećete izgoniti - vi priznajete da je tako i svjedoci ste - vi ipak jedni druge ubijate, a pojedine od vas iz zavičaja njihova izgonite - pomažući jedan drugom protiv njih, čineći i grijeh i nasilje; a ako vam kao sužnji dođu, vi ih otkupljujete - a zabranjeno vam je da ih izgonite. Kako to da u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi odbacujete?! Onoga od vas koji čini tako stići će na ovom svijetu poniženje, a na Sudnjem danu biće stavljen na muke najteže. - A Allah motri na ono što radite. (El-Bekare, 84.-85.)

Uzvišeni kaže da su oni prihvatili zavjet i obavezali se da će se pridržavati onoga što im je naređeno. Dokaz za to je da su potvrdili da jedni druge neće ubijati, niti jedni druge iz zemlje izgonilti. Uzvišeni, dalje, kaže da su Mu otkazali poslušnost i jedni druge počeli ubijati i iz zemlje progoniti. To je značilo poricanje onoga na što su se u Knjizi obavezali. Uzvišeni, zatim,

---

[1] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١ ، ٨١ ، ح٦٥) كتاب الإيمان .

[2] Vidjeti: أبو داوود في الطب : (ج٤ ، ٢٢٥ ، ح٣٩٠٤) . وانظر " مشكاة المصابيح " : (٢ ، ١٢٩٤ ، ح٤٥٩٩) .
و قال الألباني : إسناده صحيح .

[3] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١ ، ٧٩ ، ح٦٠) كتاب الإيمان .

kaže da oni otkupljuju one između sebe koji ropstva dopadnu, a to znači da u tom pogledu vjeruju i drže se zavjeta datog u Knjizi. Prema tome, oni su vjernici u onom dijelu u kome izvršavaju preuzeto obećanje, a nevjernici u onom dijelu u kome ga krše.

Dakle, naspram praktičnog dokazivanja imana na djelima, stoji praktično dokazivanje nevjerstva na djelima, kao što naspram imana u srcu stoji nevjerstvo u srcu. Ovu našu tvrdnju potvrđuju i riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer u sahih hadisu stoji da je rekao. "Vrijeđanje muslimana je grijeh (*fusukun*), a boriti se protiv njega je nevjerstvo (*kufrun*)."[1] Dakle, Poslanik je između vrijeđanja muslimana i borbe protiv njega napravio razliku, pri čemu je vrijeđanje nazvao grijehom koji nužno ne izvodi iz vjere, dok je drugi nazvao nevjerstvom. Svakako da se ovdje misli na nevjerstvo dokazano na djelu, a ne ono koje se taji u srcu.[2] Ova vrsta nevjerstva u potpunosti ne izvodi iz Islama i pripadnosti islamskoj zajednici, u najširem smislu riječi, kao što iz nje ne izvodi ni bludnika, kradljivca ili alkoholičara, premda su lišeni svojstva imana.

Ovakvo objašnjenje se treba primiti samo od ashaba koji su najbolje poznavali Kur'an i pitanja vezana za Islam; šta je vjerovanje, a šta nevjerstvo i šta iz njih proizilazi. Kasnije generacije, naročito u zadnje vrijeme, nisu dobro razumjele šta su ashabi pod ovim mislili, pa su se podvojili u mišljenju. Jedni počinioce velikih grijeha isključuju iz reda muslimana i presuđuju im vječnim boravkom u Džehennemu,[3] a drugi ih i dalje drže za vjernike u punom smislu riječi.[4]

Međutim, ni jedni ni drugi nisu u pravu, jer su prvi bili prestrogi, a drugi previše popustljivi. Dakle i jedni i drugi otišli su u krajnost. Nasuprot njima, Allah je sljedbenike zdrave tradicije (ehli-sunne) uputio središnjim putem među mezhebima, kao što je Islam središnji put među vjerama. Ovdje se pod nevjerstvom (kufr), licemjerstvom (nifak), višeboštvom (širk), razvratom (fusuk) i nepravdom (zulm) ne misli na velike, nego na male oblike. Sufjan b. Ujejne od Hišama b. Hidžra, on od Tavusa, a ovaj od Ibn 'Abbasa, prenosi da je u pogledu riječi Uzvišenog:

---

[1] Vidjeti: "صحيح مسلم" : (ج١ ، ٨١ ، ح٦٤) كتاب الإيمان .

[2] Pod ovim Ibn el-Kajjim misli na sukob između muslimana kakav se desio još u doba ashaba. Međutim, onaj ko se bori protiv vjernika i protiv Islama i muslimana pokrene rat, bez sumnje je nevjernik i kao takav se isključuje iz reda muslimana, kakav je slučaj sa neprijateljima Islama koji kada su vjernici u pitanju ne poštuju ni srodstvo ni sporazum, jer je njihov cilj: *da i vi budete nevjernici kao što su oni nevjernici, pa da budete jednaki. (En-Nisa' 89.)*

[3] Misli se na haridžije.

[4] Misli se na murdžije.

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici. (El-Ma'ide, 44.)

rekao: "Nazvao ih je nevjernicima u pogledu suđenja. Oni, ipak nisu isti kao onaj ko ne vjeruje u Allaha, meleke, knjige i poslanike." U drugoj verziji od njega se prenosi da je za ovu vrstu nevjerstva rekao: "ova vrsta nevjerstva ne izvodi iz vjere Islama." Tavus kaže: "Ova vrsta nevjerstva ne izvodi u potpunosti iz vjere."[1]

Veki' b. Sufjan od Ibn Džurejdža, a on od 'Ata'a prenosi da je rekao: "Pod nevjerstvom (kufr), nepravdom (zulm) i razvratom (fisk) koji se ovdje spominju, misli se na mali, a ne na veliki."[2] Za ovu tvrdnju 'Ata' navodi dokaze iz Kur'ana ko ih dobro razumije i kaže da Uzvišeni Allah onoga ko sudi po nečemu drugom, a ne po onom što je On objavio, da je nevjernik (kafir). Tim imenom naziva i onoga koji poriče ono što je objavljeno Njegovom Poslaniku. Međutim, ove dvije vrste nevjernika nisu iste.

Uzvišeni Allah je nevjernike nazvao nepravednicima u slijedećim riječima:

وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

A nevjernici sami sebi čine nepravdu. (El-Bekare, 254.)

Međutim, istom riječju (zalim) nazvao je i onoga ko krši propise o braku i razvodu braka:

وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ

Onaj koji Allahove propise krši -sam sebi nepravdu čini. (Et-Talak,1.)

Uzvišeni, dalje, kaže da je tim imenom sam sebe nazvao i Junus, a.s.:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

Nema boga, osim Tebe, hvaljen neka si! Ja sam, doista, od onih koji su sebi nepravdu učinili, bio. (El-Enbija, 87.)

Allahov odabranik Adem, a.s. je rekao:

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا

Gospodaru naš, sami smo sebi nepravdu učinili! (El-'Araf, 23.)

---

[1] Vidjeti: تفسير بن كثير : (ج٣/١١١) .

[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ج٣/١١١) .

Musa a.s. s kojim je Allah govorio je rekao:

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي

Gospodaru moj, ja sam sâm sebi nepravdu učinio, pa mi oprosti! (El-Kasas, 16.)

Svakako da se pod ovom nepravdom ne misli na nepravdu o kojoj smo maloprije govorili.

Uzvišeni nevjernike naziva i razvratnicima (velikim griješnicima) kao što je slučaj u slijedećim primjerima:

وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ(٢٦)الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ

Ali, On u zabludi ostavlja samo velike griješnike, koji krše već čvrsto prihvaćenu obavezu prema Allahu. (El-Bekare, 26.-27.)

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ

A Mi tebi jasne dokaze objavljujemo i jedino veliki griješnici u njih neće da vjeruju. (El-Bekare, 99.)

Ovakvih primjera u Kur'anu ima mnogo. Međutim, i vjernici se nazivaju ovim imenom (fasik) kao što je slučaj u sljedećim primjerima:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ

O vjernici, ako vam nekakav griješan čovjek (fasik) donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog toga što ste učinili pokajete. (El-Hudžurat, 6.)

Ovaj ajet objavljen je u povodu slučaja sa Hakem ibn Ebi el-'Asom. međutim, svaki griješnik nije isti. Uzvišeni dalje kaže:

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, sa osamdeset udaraca biča izbičujte i nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi (fasici). (En-Nur, 4.)

Uzvišeni Allah za Iblisa kaže:

فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ

Bio je jedan od džinnova i zato se o zapovijest Gospodara svoga ogriješio. (Kehf, 50.)

Uzvišeni kaže:

فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ

Onome ko se obaveže da će u njima (mjesecima) obavljati hadždž nema snošaja sa ženama i nema razvratnih riječi (fusuk). (El-Bekare, 197.)

Dakle, griješenje (fusuk) ovdje i tamo nije isto.

Kao što nevjerstva ima dvije vrste, tako i nepravde, griješenja i neznanja ima dvije vrste. Za neznanje (džehl) Uzvišeni negdje kaže da je nevjerstvo, kao što je u primjeru:

خُذْ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنْ الْجَاهِلِينَ

Ti sa svakim - lijepo! i traži da se čine dobra djela, a neznalica (nevjernika) se kloni! (El-'Araf, 199.)

dok to u drugom slučaju nije:

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ

Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo hrđavo djelo iz lahkomislenosti (neznanja) "bidžehaletin"/ i koji se brzo pokaju. (En-Nisa', 17.)

Isto tako je i sa višeboštvom (širk). I njega ima dvije vrste: veliki širk koji izvodi iz vjere, i mali širk koji ne izvodi. O velikom širku (eš-širku-l-ekber) Uzvišeni kaže:

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ

Ko drugog Allahu smatra ravnim (čini širk), Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti. (El-Ma'ide, 72.)

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنْ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ

A onaj ko bude smatrao da Allahu ima iko ravan - biće kao onaj koji je s neba pao i koga su ptice razgrabile, ili kao onaj kojeg je vjetar u daleki predio odnio. (El-Hadždž, 31.)

O širku samoljublja Uzvišeni kaže:

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga! (Kehf, 110.)

U ovaj mali širk spada i zakletva nečim drugim, osim Allahom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ko se zakune nečim drugim mimo Allaha pripisao Mu je druga." Ovaj hadis prenosi Ebu Davud i drugi prenosioci.[1] Međutim, općepoznato je da onaj ko se zakune nečim drugim mimo Allaha ne prestaje biti musliman i da se na njega ne primjenjuje ime nevjernik. U tom smislu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Pripisivanje Allahu druga (širk) u ovom ummetu je neprimjetniji od gmizanja mrava."[2]

Pogledaj samo kako su višeboštvo, nevjerstvo, griješenje, nepravda i neznanje podijeljeni na ono koje izvodi iz vjere i ono koje ne izvodi. Isti slučaj je i sa licemjerjem koga, također, ima dvije vrste. licemjerje na djelu i licemjerje u vjerovanju. Licemjerje u vjerovanju je ono što Allah osuđuje kod licemjera u svojoj Knjizi i zbog koga ih stavlja na dno džehennemske vatre.

Primjer licemjerja na djelu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, navodi u riječima sahih hadisa: "Licemjer ima tri prepoznatljiva znaka. Kad govori laže, kad obeća prevari i kad mu se šta povjeri iznevjeri."[3] U sahih hadisu, također, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kod koga se nađu četiri stvari pravi je licemjer, a kod koga se nađe neka od njih ima osobinu licemjera, dok je se ne prođe, a to su: kad govori laže, kad obeća prevari, kad se svađa bestidno govori i kad mu se šta povjeri iznevjeri."

Ova vrsta licemjerja na djelu, ne mora nužno isključivati osnove vjerovanja u srcu. Međutim, ako se sa njim nastavi i dopusti mu se da se razvija, on čovjeka u potpunosti može izvesti iz Islama, čak iako klanja, posti i misli da je musliman, jer iman vjernika mora sprečavati od ovako ružnih osobina. Ako se licemjerju dopusti da uzme maha do te mjere da kod čovjeka ne ostane ništa što bi ga od licemjerja čuvalo, onda on prerasta u dvoličnjaka u punom smislu riječi.

Ovo mišljenje podržava i Imam Ahmed b. Hanbel. Ismail b. Se'id eš-Šalendži[4] navodi da je pitao Ahmed b. Hanbela kakvo je njegovo mišljenje o onome ko i pored toga što klanja, daje zekat i posti, ustrajava na velikim

---

[1] Vidjeti: أبو داوود : (ج٣/٥٧٠ ، ح٣٢٥١) كتاب الأيمان والنذور وأخرجه الترمذي : (ج٥/٢٥٣ ، ح١٥٣٥) في النذور والأيمان ، واللفظ عنده : فقد كفر أو أشرك و قل : حديث حسن . و قل الشوكاني : صحيح الحاكم . انظر : " نيل الأوطار " : (ج٨/٢٥٧) .

[2] Vidjeti: " المسند " : (ج٤/٤٠٣) . قال الألباني : صحيح ، انظر " صحيح الجامع الصغير " : (٣/٢٣٣ ، ح٣٦٢٤) .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١/٨٩ ، ح٣٣ ، ٣٤) كتاب الإيمان. و " صحيح مسلم " : (ج١/٧٨ ، ح٥٨ ، ٥٩) كتاب الإيمان

[4] Radi se o Ismailu b. Se'id eš-Šalendžiju Ebu Ishaku za koga Ebu Bekr el-Hallal kaže: 'Bavio se mnogim pitanjima. Mislim da od svih onih sa kojima se družio Ebu Abdullah - Ahmed b. Hanbel od Ismaila niko više i vjernije ne prenosi problematiku kojom se bavio. Bio je veliki poznavalac mišljenja i dobro poznat i ugledan čovjek. Napisao je djelo pod naslovom: " البيان على ترتيب الفقهاء " Pogledaj također: " طبقات الحنا بلق (ج١/١٠٤) " od Ibn Ebi Ja'laa.

grijesima, pa mu je odgovorio da takav spada u kategoriju onih za koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Bludnik dok vrši blud nije vjernik."[1] tj. da izlazi iz imana, ali i dalje ostaje u Islamu. Slične kategorije griješnika spominju se i u drugim hadisima kao što je: "Dok pijanica pije vino nije vjernik i dok kradljivac krade nije vjernik."[2] Na ovaj način Ibn 'Abbas protumačio je i riječi Uzvišenog:

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمْ الْكَافِرُونَ

A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici. (El-Ma'ide, 44.)

Ismail dalje navodi da je upitao kakvo je nevjerstvo koje se ovdje spominje, pa da mu je Imam Ahmed odgovorio: "Ne izvodi iz vjere. Kao što iman ima više dijelova (temelje i ogranke), tako i nevjerstva ima više vrsta. Iz imana se izlazi kad se povrijede njegovi temelji."

Pitanje vjerovanja može se posmatrati po još jednom osnovu. Kod istog čovjeka, naime, može se naći i iman i nevjerstvo, i vjerovanje u jednog Allaha i višeboštvo, i bogobojaznost i razvrat, i iskreno vjerovanje i licemjerstvo. Ovu mogućnost prihvaćaju sljedbenici zdrave tradicije (ehlis-sunne), a odbacuju haridžije, mutezilije,[3] kaderije[4] i neke druge sekte.

Na ovoj se osnovi temelji i pitanje izlaska velikih griješnika iz Džehennema ili njihov vječni boravak u njemu. a to upućuje Kur'an, tradicija, zdrav razum i konsenzus mišljenja ashaba. Uzvišeni Allah kaže:

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ

Većina ovih ne vjeruje u Allaha, a da Njemu druge ne smatra ravnim. (Jusuf, 106.)

Ovim ajetom potvrđen je iman pomenutim, iako prema Uzvišenom čine širk.

---

[1] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١/٨٦ ، ح٥٧) كتاب الإيمان .

[2] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١/٨٦ ، ح٥٧) كتاب الإيمان .

[3] Mu'tezilije tvrde da je Kur'an stvoren i poriču da će se Allah moći vidjeti. Pored toga oni poriču kaburske muke i mogućnost zauzimanja (šefa'ata). Namaze i džumu ne obavljaju ni za kim ko nije njihova mišljenja. Vidjeti: " السنّة " للامام احمد : (ص٨١) و " تلبيس إبليس " لا بن الجوزي (ص٣٠).

[4] Kaderije vjeruju u potpuno slobodnu volju, da sami sebi kroje dobro i zlo, štetu i korist, pokornost i nepokornost, pravi put, i stranputicu. Oni vjeruju da ljudska djela nisu ničim predodređena pa ni Božijim znanjem. Po ovim svojim tvrdnjama slični su medžusijama.
Vidjeti: " السنّة " للامام احمد : (ص٨١) .

Uzvišeni, također, kaže:

قَالَتْ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلْ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Neki beduini govore: "Mi vjerujemo!" Reci: "Vi ne vjerujete, ali recite 'Mi se pokoravamo!' jer u srca vaša prava vjera nije još ušla. A ako Allaha i Njegova Poslanika budete slušali, On vam nimalo neće umanjiti nagradu za vaša djela." Allah, uistinu, prašta i samilostan je. (El-Hudžurat, 14.)

Dakle Uzvišeni im potvrđuje Islam i pokornost Allahu i Njegovu Poslaniku, iako im poriče iman. Ovdje se podrazumijeva iman u, potpunom obliku, o kakvom se govori u riječima Uzvišenog:

الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju, i bore se na Allahovom putu imecima svojim i životima svojim. (El-Hudžurat, 15.)

Bit će da, na osnovu ispravnijeg od ova dva mišljenja, pomenuti nisu licemjeri u pravom smislu riječi, nego zbog pokornosti Allahu i Njegovu Poslaniku i dalje ostaju muslimani. Isto tako oni nisu ni pravi vjernici (mu'mini), iako posjeduju dio imana koji ih izvodi iz reda nevjernika.

Imam Ahmed kaže: "Kome su svojstvene ove četiri stvari, - misleći na: blud, krađu, pijenje vina i pljačku, - slično njima ili više od toga, ostaje musliman, ali se ne može nazvati vjernikom (mu'minom). S druge strane, kome su svojstveni grijesi manji od ovih, ostaje vjernik, ali nepotpun (nakisu-l-iman). Na ovo upućuju i riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko ima neku od ovih osobina (jednu od četiri navedene) ima osobinu licemjera." To znači da se kod čovjeka istovremeno može naći i osobina licemjerja i osobina Islama.

Samoljublje je, također, jedna vrsta višeboštva (širka), pa onaj kod koga se nađe istovremeno ima i osobinu širka i osobinu Islama.

Isto tako, ako neko sudi po nečemu drugom, a ne po onome što je Allah objavio, ili učini nešto što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imenovao kao nevjerstvo (kufr), a pridržava se Islama i njegovih propisa, kod takvog se istovremeno nalazi i nevjerstvo i Islam.

Ranije smo rekli da sve vrste nepokornosti predstavljaju manji ili veći dio nevjerstva, a pokornosti, manji ili veći dio imana. Čovjek koji se odlikuje dijelom ili dijelovima imana, u tom dijelu ili dijelovima, naziva se vjernikom

(mu'minom), a i ne mora se nazivati. Isto tako po nekom dijelu ili dijelovima nevjerstva, može, a i ne mora se nazivati imenom nevjernik (kafir). Ovo pitanje može se posmatrati sa dva aspekta: - pravno suštinskog značaja, tj. da li je ova osobina nevjerstvo ili nije i - čisto jezičkog značenja, tj. da li se onaj ko se njome odlikuje može ili ne može nazivati nevjernikom.

Po drugom osnovu: Onaj ko ispunjava jedan ili više dijelova imana ne mora se, nužno, nazivati vjernikom, iako je samo to što ispunjava iman, i obrnuto, onaj ko ispunjava jedan ili više dijelova nevjerstva, ne mora se, nužno, nazivati nevjernikom, iako to što ispunjava spada u nevjerstvo.

Isto tako, onaj ko djelimično vlada nekom disciplinom znanja ne naziva se naučnikom; recimo fakihom (učenjakom fikha), onaj ko djelimično poznaje problematiku fikha ili ljekarom ko se djelimično razumije u medicinu.

Međutim, sve ovo ne sprječava da se dio imana zove imanom, dio licemjerja licemjerjom ili dio nevjerstva nevjerstvom. Zato se po tom dijelu izvršilac, ponekad, i imenuje pa se kaže: "Ko ga izostavlja (tj. dio imana) ne vjeruje" ili "Ko se zaklinje nečim drugim mimo Allaha ne vjeruje" ili Ko ode vračaru i povjeruje u ono što govori ne vjeruje." El-Hakim u svome Sahihu doslovno koristi ove riječi.

Prema tome, ako se kod nekog pokaže neka od osobina nevjerstva, to ne mora značiti da apsolutno zaslužuje naziv nevjernika u punom smislu riječi. Isto tako za onog ko je počinio nešto što je zabranjeno kaže se da je fasik (veliki griješnik). Međutim, sve dok ta osobina kod njega ne prevlada, ne mora značiti da nužno zaslužuje ime fasika."[1]

Na ovo slijedi naš komentar.

NAŠ KOMENTAR

U dosadašnjem izlaganju pitanja po čemu suditi i prosuđivati, gdje Ibn el-Kajjim govori da je suđenje po nečem drugom, a ne po onom što je objavio Allah, mali, a ne veliki kufr, spomenuti su neki izrazi koje bi čitaoci mogli krivo razumjeti. Zato mislimo da se ove nejasnoće oko navedenog pitanja, ovdje, moraju razjasniti i uklonuti sve moguće zabune.

Islamsko društvo, od onog dana od kako ga je počeo graditi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gradilo se i razvijalo na Šerijata, zakona koji je uspostavio Uzvišeni Allah. Tako je bilo i poslije Allahova Poslanika, u doba njegovih pravednih nasljednika (Hulefa-i-rašidin). Tim putem nastavili

---

[1] Vidjeti: " كتاب الصلاة " للعلامة محمد بن ابي بكر بن قيم الجوزية : (ص٢٥-٣١) ، الطبعة الثانية سنة ١٣٩١هـ ، المكتبة السلفية بمصر .

su i emevijski vladari, poslije njih. Iako su se, već u njihovo doba, počeli nazirati neki znaci odstupanja od prakse prethodnika, među ljudima je i dalje vladao samo jedan zakon, Šerijat. Njegova zastava i dalje se vihorila i svojom mudrošću i pravdom sve natkrivala i čuvala. Zatim su na vlast došle Abasije. I njihova vladavina bila je zasnovana na Ššerijatu, iako su se u to doba pojavile snažne pukotine. Zatim su došli Tatari sa Hulagom i svojim zakonikom "Jasik". O tome, šta su o njemu rekli učenjaci, ako Bog da, bit će riječi na drugom mjestu.

Budući da se Ibn el-Kajjimove riječi i drugih čestitih predaka odnose na pomenuti period islamske vlasti, u njima nema ništa nejasno ni maglovito, jer, iako je za vrijeme nekog od vladara iz tog perioda i bilo podmićivanja, rodbinske pristrasnosti, protekcije i slično, to je bez sumnje, bilo zbog malog, a ne velikog nevjerstva.

Međutim, ono što se u zadnje vrijeme, po prvi put u historiji muslimana, događa; uklanjanje Allahovog Šerijata, kao vjerozakona koji regulira odnose u životu muslimana, njegovo optuživanje za zaostalost i prevaziđenost, te da je kočnica civilizacijskog napretka u modernom društvu, je novi vid odmetništva od vjere s kojim se muslimani susreću. Da stvar bude još teža, ona se ne zaustavlja na ovakvim besmislenim tvrdnjama, nego ide dalje i praktično zadire u svaku poru života, tako što se umjesto Allahova zakona uvodi francuski, engleski, američki, ateističko-socijalistički i kakvi još ne nevjernički zakoni i propisi.

Za ovu našu tvrdnju imamo brojne dokaze:

1. Imam Ahmedove riječi koje, kako smo ranije naveli, citira Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, u kojima stoji: "Dok ne učini nešto što je otvoreno nevjerstvo." Zar uklanjanje Šerijata, njegovo optuživanje za nepotpunost i manjkavost i tvrdnja da je laički zakon potpuniji i podesniji od Božijeg za razvoj modernog društva, nije otvoreno nevjerstvo?
2. Ibn Kajjimovi navodi da se pod nevjerstvom (kufr) misli na mali, a ne veliki kufr (kufrun dune kufrin), odnose se na vladara koji se pridržava Islama i propisa Šerijata, ako ih, kao što smo ranije objasnili, u nekom dijelu prekrši ili od njih odstupi, a nikako na onog ko Allahov Šerijat ostavi po strani, umjesto njega uvede laički zakon i po njemu vlada (sudi).
3. Vjerski učenjaci (ulema), kako iz davnih tako i današnjih vremena, jednoglasno se slažu u mišljenju da pravo propisivanja zakona koji regulira šta je dozvoljeno a šta zabranjeno (halal i haram) pripada Gospodaru svjetova, Uzvišenom Allahu, a ne čovjeku, te da je onaj ko

za sebe uzme to pravo, sebe stavio na stepen božanstva i Allahu pripisao druga, kome treba, mimo Njega, robovati. O ovome će, uskoro, biti još riječi.

4. Uklanjanje Božijeg Zakona iz života i umjesto njega uvođenje ljudskih, laičkih zakona, je nešto što i raniji i današnji učenjaci (ulema) drže za nevjerstvo (kufr) onoga ko to čini. Ovo je više nego jasno iz samog učenja Islama, jer može li iko osporavati da je tako, kad sam Uzvišeni Allah kaže da:

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ

Samo On stvara i upravlja. (El-'Araf, 54.)

Kao što je Uzvišeni, po priznanju svih; i vjernika i nevjernika, Stvoritelj nebesa i Zemlje, On je isto tako jedini, kome pripada vlast, upravljanje i pravo da njima kako hoće, gospodari.[1]

5. Ahmedove, Allah mu se smilovao, riječi: "dok ne učini nešto što je otvoreno nevjerstvo." Veliki islamski učenjak Šejh Muhammed Ibrahim Ali eš-Šejh, Allah mu se smilovao, ovako objašnjava:

"U jasan vid velikog kufra spada i donošenje prokletog, laičkog zakona i njegovo uvođenje umjesto onoga što je povjerljivi Džibril spustio na Muhammedovo a.s. srce da bi opominjao na čistom arapskom jeziku."[2]

6. Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, u svome djelu "Medaridžu-s-Salikine" nakon iscrpnog citiranja mišljenja o tome po čemu je ispravno suditi, daje sljedeći zaključak:

"Ispravan stav je da u pogledu suđenja po nečem drugom, a ne po onom što je objavio Allah, postoje dvije vrste nevjerstva (kufra): mali i veliki kufr (el-asgaru ve-l-ekberu) u zavisnosti od toga kako se postavi vladar (sudija). Ako on, vjerujući da je dužan presuditi po onome što je objavio Allah, u datom slučaju odstupi i presudi na svoju ruku, uz priznanje da je pogriješio i da zaslužuje kaznu, to je mali kufr. Ako, pak, misli da nije obavezan postupiti po onome što je objavio Allah, nego da može suditi kako hoće, prethodno znajući kakav je Allahov sud, onda je to veliki kufr. Ako, pak, iz neznanja krivo presudi, onda je pogriješio, pa spada u kategoriju griješnika."[3]

---

[1] Vidjeti: انظر تفسير هذه الآية للشيخ سيد قطب رحمه الله في كتابه " في ظلال القرآن " : (ج٣/١٢٩٧) ، طبع دار الشروق ، و " تفسير ابن كثير " .

[2] Vidjeti: " تحكيم القوانين " : (ص١) ، طبع سنة ١٣٨٠هـ ، مطابع الثقافة بمكة .

[3] Vidjeti: " مدارج السالكين " (ج١/٣٣٧) .

7. Šejhu-l-Islam Ibn Tejmija, Allah mu se smilovao u svome djelu "Minhadžu-s-sunneti" o ovome kaže:

"Onaj ko misli da nije dužan suditi po onome što je Allah objavio Svome Poslaniku, bez ikakve sumnje je nevjernik. Ko sebi dopusti da među ljudima sudi po onome kako on misli da je pravo, a ne po onome što je objavio Allah, nevjernik je. Nema ni jednog naroda a da mu nije naređeno da postupa pravedno. Međutim, često se misli da je pravedno ono za što prvaci-moćnici misle da je pravedno i da je to od vjere. Šta više, i mnogi pripadnici Islama, umjesto onim što je objavio Allah, rukovode se svojim starim običajima i pustinjskim navikama, pokoravajući se plemenskim poglavicama i misleći da su njihovi zakoni preči od propisa Kur'ana i sunneta Allahova Poslanika, što je svojevrsni vid nevjerstva.

Mnogi ljudi su primili Islam, ali i dalje sude jedino po starim običajima i navikama koje im nameću pretpostavljeni. Ako ovi znaju da im je dozvoljeno suditi (vladati) samo po onom što je objavio Allah, a toga se ne pridržavaju, nego sebi dozvoljavaju da sude po nečem drugom, onda su nevjernici."[1]

Komentirajući riječi Uzvišenog:

تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ(٩٧)إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ(٩٨)

Allaha nam, bili smo, doista, u očitoj zabludi kada smo vas sa Gospodarom svjetova izjednačavali. (Eš-Šu'ara, 97.-98.)

Učenjak Ibn el-Kajjim kaže: "pod izjednačavanjem se ovdje misli na izjednačavanje u ljubavi, obožavanju i primjenjivanju ljudskih a ne Božijih zakona, a ne na izjednačavanje sa Allahom u stvaranju, moći i božanstvu (rububijjetu). O ovom izjednačavanju koje čine nevjernici, Uzvišeni Allah na drugom mjestu veli:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

Hvaljen neka je Allah koji je nebesa i Zemlju stvorio i tmine i svjetlo dao, pa opet oni koji ne vjeruju - druge sa Gospodarom svojim izjednačuju! (El-En'am, 1.)

Kur'anske riječi: *...pa opet oni koji ne vjeruju - druge sa Gospodarom svojim izjednačuju!* najispravnije je shvatiti u smislu da Allahu pripisuju druge ravnim koje vole, slave i obožavaju, onako kao što obožavaju i

[1] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " الرسالة الثانية عشرة : (ص٢٧٨) ، طبعة دار الفكر .

veličaju Allaha. Pod ovim izjednačavanjem sa Allahom ne misli se na izjednačavanje u djelima (efal) i svojstvima (sifat), nego na izjednačavanje u ljubavi, robovanju i veličanju, uz priznanje da između Allaha i onih koje sa njim izjednačuju, ipak, postoji razlika."[1]

Rasvjetljavajući pogubnost uvođenja laičkih zakona umjesto Šerijata, učenjaci (ulema) navode da se nevjerstvo (kufru-l-i'tikadi) dijeli na pet slijedećih vrsta:[2]

1. NEVJERSTVO PORICANJA - كفر تكذيب :

Ova vrsta nevjerstva sastoji se u vjerovanju da Božiji Poslanici nisu govorili istinu, nego da su lagali. Nevjernika ove vrste nema mnogo, jer je Uzvišeni Allah Svoje poslanike potpomogao čudima i nepobitnim dokazima da govore istinu. Pred ovakvim dokazima nevjernicima nije ostavljen bilo kakav izgovor za sumnju. Tako Uzvišeni Allah za faraona i njegov narod kaže:

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا

I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita. (En-Neml, 14.)

Svome Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Uzvišeni je rekao:

فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi. (El-En'am, 33.)

2. NEVJERSTVO PREZIRA I OHOLOST - كفر إباء واستكبار :

Ova vrsta nevjerstva slična je onom Iblisovom. U ovu vrstu nevjernika spadaju oni koji su poznavali Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali mu se iz oholosti i mržnje nisu htjeli pokoriti i poslušati ga. Ova vrsta nevjerstva bila je najčešća kod neprijatelja Allahovih poslanika. Uzvišeni Allah o faraonu i njegovom narodu kaže:

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ

Zar da povjerujemo dvojici ljudi koji su isti kao i mi, a narod njihov je roblje naše? (El-Mu'minun, 47.)

---

[1] Vidjeti: " التفسير القيم " : (ص٣٩٦) .

[2] Vidjeti: koje učenjak Ibn el-Kajjim navodi u svom djelu: أوردها العلامة ابن القيم في " مدارج السالكين " (ج١/٣٣٧-٣٣٨).

U ovu vrstu spada i nevjerstvo (kufr) Ebu Taliba koji je Allahovom Poslaniku vjerovao i u njegovu istinitost ni najmanje nije sumnjao, ali mu zanos i ponos svojim precima nije dao da se odrekne njihove vjere.

3. NEVJERSTVO IZBJEGAVANJA - كفر إعراض :

Najbolji primjer ove vrste nevjernika su oni koji su izbjegavali Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga nisu ni slušali, ni vjerovali mu, ni pobijali ga, ni bili sa njim prijatelji ni neprijatelji, niti se osvrtali na ono što mu je objavljivano. Jedan od njih iz plemena 'Abdu Jalejl Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Da ti nešto kažem: Ako istinu govoriš, tako mi Allaha, u mojim očima si veći i iznad toga da ti ja uzvratim, a ako lažeš premrzak da bih s tobom mogao razgovarati."[1]

4. NEVJERSTVO SUMNJE - كفر الشك :

Ova vrsta nevjerstva sastoji se u tome da se Poslaniku ni vjeruje ni ne vjeruje, nego da se u njega sumnja. Istrajavati u ovakvoj sumnji može samo onaj ko izbjegava da pogleda u dokaze istinitosti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer da se na njih osvrne i o njima razmisli, sumnje bi moralo nestati, a kad nje ne bi bilo, onda bi vjerovao.

5. NEVJERSTVO LICEMJERJA - كفر نفاق :

Ova vrsta nevjerstva sastoji se u tome da se jezikom pokaže vjerovanje (iman), a da se to srcem poriče. Ova vrsta nevjerstva naziva se "velikim licemjerjem" (en-nifaku-l-ekber).

Sada, kada smo objasnili ove dvije vrste nevjerstva, neka nas Allah sačuva od njega, preći ćemo na objašnjenje višeboštva (širka), neka nas Allah i njega sačuva, a njega, kako smo ranije rekli, Ibn el-Kajjim dijeli na: - veliki, koji izvodi iz vjere i - mali koji ne izvodi.

VELIKI ŠIRK, za koga Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga. (En-Nisa', 116).

---

[1] Komentirajući ovu izreku šejh Muhammed Hamid el-Feki kaže: "Ovakav je kufr i današnjih ateista koji nose muslimanska imena i lišeni svakog vida islamskog odgoja i ponašanja, povodeći se za Evropljanima, Židovima i kršćanima, misle da se na taj način dokazuje kako su napredni i civilizirani." Vidjeti: الحشية (ج١/٢٢٨) : " مدارج السالكين "

Šejh Muhammed b. 'Abdulvehhab, kaže da se veliki širk dijeli se na četiri vrste:

1. ŠIRK U OBRAĆANJU - شرك الدعاء :

Uzvišeni Allah kaže:

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ

Kada se u lađe ukrcaju, iskreno se mole Allahu, a kada ih On do kopna dovede, odjednom druge Njemu ravnim smatraju. (El-'Ankebut, 65.)

2. ŠIRK U NAMJERI, ŽELJI I CILJU - شرك النِّية والإرادة والقصد :

O ovoj vrsti višeboštva Uzvišeni Allah kaže:

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ(١٥)
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ(١٦)

Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove - Mi ćemo dati plodove truda njhova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i biće uzaludno sve što su učinili. (Hud, 15.-16).

3. ŠIRK U POKORNOSTI شرك الطاعة :

O ovoj vrsti višeboštva Uzvišeni Allah kaže:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje. (Et-Tevbe, 31.)

U hadisu koga prenosi 'Adi b. Hatim stoji: "Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči ovaj ajet: "Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje", pa sam rekao: "Oni ih ne obožavaju." Na to je (Poslanik) odgovorio: "Naprotiv, oni im zabranjuju dozvoljeno, a dozvoljavaju zabranjeno, pa im se pokoravaju i slijede ih poslušno. To je njihovo obožavanje njih."[1] Tumačeći ovaj ajet Huzejfe b. el-Jeman, 'Abdullah b. 'Abbas i dr. kažu: "Slijede ih u onome što im dozvoljavaju i zabranjuju."

---

[1] Vidjeti: أخرجه الترمذي في كتاب التفسير : (ج٨/٢٤٨ ، ح٣٠٩٤) تحقيق الدعاس ، قل الترمذي : هذر حديث غريب . و أورده ابن كثير في تفسير هذه الآية . (ج٤/٧٧) ، و عزاه الإمام أحمد وابن جرير . و قال الشيخ الألباني : حديث حسن . انظر " غاية المرام في تحريج الحلال والحرام " : (ص٢٠) .

4. ŠIRK U LJUBAVI - شرك النحبة :

O ovoj vrsti višeboštva Uzvišeni Allah kaže:

وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

Ima ljudi koji su umjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli. (El-Bekare, 165.)[1]

Što se tiče licemjerja (nifaka), njega ima dvije vrste: - ono koje izvodi iz vjere, poznato kao "veliko licemjerje" (en-nifaku-l-ekberu) i - ono koje ne izvodi, poznato kao "malo licemjerje" (en-nifaku-l-asgaru).

O ovom prvom Šejhu-l-Illslam Ibn Tejmija kaže: "Onaj ko se odlikuje velikim licemjerjem (en-nifaku-l-ekber) poput onog koji je imao 'Abdullah b. Ubejj i drugi, biće na samom dnu Džehennema. Ova vrsta licemjerja ogleda se u poricanju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili bilo čega što je on od Allaha prenio, pokazivanju mržnje prema njemu, vjerovanju da se on ne mora slijediti, radovanju opadanju njegove vjere, žaljenju što se ona širi i sl. što takvu osobu svrstava u red Allahovih i Poslanikovih neprijatelja."[2] O drugoj, maloj vrsti licemjerja, govorili smo u dosadašnjem izlaganju.

Što se tiče otpadništva od vjere (*ridde*) ono se sastoji u tome da se neko, ko je bio musliman, nakon imana, ponovo odmetne u nevjerstvo, svejedno da li to pokazao srcem, riječima ili djelima, pod uvjetom da to nije uradio pod prisilom, već dobrovoljno. Ovako *riddu* definiraju učenjaci hadisa i sunneta. Govoreći o tome, oni u svojim knjigama, kažu: "Otpadnik je onaj ko se nakon Islama odmetne u nevjerstvo bilo riječima, djelima, ili srcem." Oni zaključuju da onaj ko izgovori riječi nevjerstva postaje nevjernik, ako je te riječi izgovorio bez prisile, čak i ako tako nije mislio ili pokazao na djelu.

Isti je slučaj i kad uradi nešto što je nevjerstvo, čak i ako to nije odobrio srcem ili potvrdio jezikom. Tako je i ako u srcu osjeti naklonost nevjerstvu, iako to nije izgovorio jezikom ili potvrdio djelom. Ovi stavovi su općepoznati u knjigama učenjaka hadisa i sunneta. Ko se imalo, ozbiljnije, bavi ovom problematikom, mora da je naišao na neke od ovih stavova.[3]

Nakon ovih podjela i detaljnih objašnjenja, preći ćemo na opis deset stvari koje navode učenjaci, a koje kvare Islam.

---

[1] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص٣) .

[2] Vidjeti: " الفتاوى " : (ج٢٨/٤٣٤) .

[3] Vidjeti: " الدفاع " للشيخ حمد بن عتيق : (ص٢٨) ، وانظر " الشريع الجنائي " : (ج٢/٧٠٨) ، و كتاب " الردة بين الأمس واليوم " : (ص٣٣) .

ŠTA NEGIRA ISLAM ?

Učenjaci navode deset važnih stvari koje negiraju Islam. To su:

1. Pripisivanje Allahu druga u obožavanju. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga. (En-Nisa', 116.)

2. Ko između sebe i Allaha uzme posrednika, njemu se obrati u dovi i zamoli za posredništvo (šefa'at), po jednoglasnom mišljenju uleme je počinio nevjerstvo.
3. Ko višebošce ne drži za nevjernike, sumnja u njihovo nevjerstvo ili misli da su na pravom putu, po jednoglasnom mišljenju uleme, počinio je nevjerstvo.
4. Ko vjeruje da postoji ispravniji i potpuniji put (huda) od Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, ili da je nečiji drugi, a ne njegov sud ispravniji, kao što su oni koji više vole tagutov, nego njegov sud, sigurno je nevjernik.
5. Ko mrzi nešto što je donio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čak i ako to izvršava, po jednoglasnom mišljenju uleme je nevjernik. Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

Zato što ne vole ono što Allah objavljuje, i On će djela njihova poništiti. (Muhammed, 9.)

6. Ko se naruga bilo čemu u Allahovoj vjeri, nagradi ili kazni, nevjernik je. Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ(٦٥)لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

Reci: "Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali? Ne ispričavajte se! jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici." (et-Tevbe, 65.-66).

7. Ko se bavi sihrom (magijom), njemu drugog poučava, ili prema njemu blagonaklono gleda, nevjernik je. Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

I njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: "Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik! (El-Bekare, 102.)

8. Podržavanje i pomaganje višebožaca protiv muslimana. Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati. Allah, uistinu, neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. (El-Ma'ide, 1.)

9. Ko vjeruje da se neki ljudi nisu dužni pokoravati i slijediti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da mogu izlaziti iz okvira njegova Šerijata, kao što je Hidr izašao i Musaova, a.s., Šerijata, taj je nevjernik.

10. Ko se okreće od Allahove vjere, izbjegava da je proučava i ko je ne praktikuje, nevjernik je. Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ

A ima li nepravednijeg od onoga koji, opomenut riječima Gospodara svoga, njima leđa okrene- Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce! (Es-Sedžde, 22.)

U svim ovim stvarima nema razlike da li se čine u šali, zbilji ili strahu. Jedini izuzetak je prisila. Budući da su sve ove navedene stvari krajnje opasne i pogubne, a većina ih se lahko može desiti, musliman je dužan da se od njih pazi i čuva.[1]

Dok još o ovim stvarima govorimo, bilo bi dobro, da zbog izuzetne važnosti i opasnosti po muslimane, podvučemo dvije od njih, kako bi bilo jasnije zašto ovoliko insistiramo na pitanju i po čemu suditi (vladati), i njegovu vezu sa ovom temom koju obrađujemo.

- PRVO -

Ko vjeruje da postoji ispravniji i potpuniji put od Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, ili da je nečiji drugi, a ne njegov sud, ispravniji, kao što su oni koji više vole tagutov, a ne njegov sud, sigurno je nevjernik.

---

[1] Vidjeti: " الدرر السنية " : (ج٨/٨٩-٩٠) ، وانظر " مؤلفات الإمام محمد بن عبد الوهاب " : (ج٥/٢١٢-٢١٤).

Uklanjanje Allahova zakona (Šerijata) iz toka života i uvođenje laičkih, ljudskih, nepotpunih i krivih zakona, svojevrstan je vid najnovijeg otpadništva od vjere, koji se pojavio u posljednjim stoljećima života muslimana. Islamsko društvo prije toga, živilo je dugi niz stoljeća pod okriljem Allahova zakona (Šerijata). Allahovim zakonom rukovodili su se svi i kao pojedinci i zajednica, vladari i podanici. Nećemo reći da nije bilo manjih ili većih odstupanja u pojedinim slučajevima, ali cjelokupni sistem života na temelju Šerijata nikada nije bio doveden u pitanje. Borba protiv nevjernika i širenje Islama širom svijeta bila je u usponu i sve više uzimala maha. Optuživanje islamskog zakonodavstva za nedoraslost vremenu, zaostalost i njegovo proglašavanje neprikladnim da ide ukorak sa kretanjima u modernom dobu, je nešto što se desilo tek kada je islamski svijet otvorio vrata svjetskom kolonijalizmu, kada su muslimani zaboravili na Allaha, pa je i Allah zaboravio njih.

Kur'an Časni i besprijekorno čista praksa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prepuni su nedvosmisleno jasnih tekstova koji govore o pitanju vlasti i izvorima njenih zakona. To je sastavni dio islamskog vjerovanja, koje kao takvo spada u najvažnija pitanja vjere. Uzvišeni Allah kaže:

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici. (El-Ma'ide, 44.)

وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أنزَلَ اللَّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, pravi su nasilnici. (El-Ma'ide, 45.)

وَمَنْ لَمْ يحكم بِمَا أنزَلَ اللَّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الفَاسِقُونَ

Oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, pravi su griješnici. (El-Ma'ide, 47.)

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّة يَبْغُون وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Zar oni traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje? (El-Ma'ide, 50.)

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore. (En-Nisa', 65.)

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ

Zar oni da imaju bogove koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio? (Eš-Šura, 21.)

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ (٤٧) وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ (٤٨) وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ (٤٩) أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (٥٠) إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (٥١)

A licemjeri govore: "Mi vjerujemo u Allaha i Poslanika i pokoravamo se", -zatim neki od njih glave okreću; nisu oni vjernici. A kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno. Da li su im srca bolesna, ili sumnjaju, ili strahuju da će Allah i Poslanik Njegov prema njima nepravedno postupiti? Nijedno, nego žele da drugima nepravdu učine. Kad se vjernici Allahu i Poslaniku Njegovu pozovu, da im On presudi, samo reknu: "Slušamo i pokoravamo se! "Oni će uspjeti." (En-Nur, 47.-51.)

Uzvišeni Allah, također, kaže:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

...onoga koji se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u Džehennem, -a užasno je on boravište! (En-Nisa', 115.)

Uzvišeni Allah, zatim, razotkriva lažnost vjerovanja onih koji tvrde da vjeruju, a žele da im se pred tagutom sudi, pa kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا (٦٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا (٦١)

Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred tagutom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u

veliku zabludu navede. Kad im se kaže: "Prihvatite ono što Allah objavljuje, i Poslanika!" - vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću. (En-Nisa', 60.-61.)

Pogledaj kako je jedan učenjak u stihovima lijepo opisao onog, ko zaslijepljen mrakom neznanja, Allahov zakon zamjenjuje ljudskim, kad kaže:

"Taj liči na onog koji se žali, da mu smeta miris mošusa i ruže, pa s uživanjem živi u zahodskom smradu."[1]

Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الأَذَلِّينَ

Oni koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovom Poslaniku biće, sigurno, najgore poniženi. (El-Mudžadele, 20.)

U najteži vid suprotstavljanja Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spada okretanje leđa Allahovu zakonu i sunnetu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Poniženje, koje danas muslimani doživljavaju širom svijeta, nije ništa drugo nego prirodni rezultat njihovog nepridržavanja Allahova zakona. Iako danas brojniji, nego ikada ranije, oni su samo kao mulj koji bujica nosi, jer su dozvolili da se njihovih svetinja i dobara dograbe drugi narodi koji su do jučer bili niko i ništa. Nad njima se obistinilo predskazanje Allahovog Poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: "Doći će vrijeme kada će na vas navaliti drugi narodi kao gladna čeljad na čanak s hranom", - pa je neko upitao: "Je li zato što ćemo tada biti malobrojni?" "Nije", -odgovorio je -"naprotiv, tada ćete biti mnogobrojni, ali ćete biti kao mulj koji bujica nosi. Allah će vašem neprijatelju uklonuti strah od vas, a u vaša srca uliti slabost (el-vehn)." Neko je upitao: "Allahov Poslaniče, a šta je to slabost (el-vehn)?" "Ljubav prema dunjaluku i preziranje smrti", -odgovorio je."[2]

Veliki dio odgovornosti za ovakvo iskrivljavanje učenja Islama, u životu današnjih muslimana, snose oni koji, zaogrnuti odorom tobožnje uleme, odobravaju da se Allahovi zakoni zamjenjuju ljudskim. Oni će, sigurno, vlastito breme i breme onih koje su u zabludu odveli nositi i na Sudnjem danu odgovarati. Islam sa takvima nema ništa. Neka se Allah smiluje čestitoj ulemi, sljedbenicima zdrave tradicije, koji su bdjeli i bdiju na braniku Islama, čuvajući čistoću njegova učenja od bilo kakvih natruha, ma od koga dolazile!

---

[1] Vidjeti: " الرسائل المنيرية " : (ج١/١٣٩)

[2] Vidjeti: " سنن أبي داود " (ج٤/٤٨٤ ، ح٤٢٩٧) كتاب الملاحم . و قال في "مشكاة المصابيح" : رواه البيهقي في "دلائل النبوة" ثم قال الشيخ الألباني : و هو حديث صحيح . انظر " مشكاة المصابيح " : (ج٣/١٤٧٥) .

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ

Tumačeći riječi Uzvišenog: *"Zar oni traže da im se kao u pagansko doba sudi?"* (El-Ma'ide, 50.), i govoreći o nesreći koja je islamski svijet zadesila u vrijeme tatarske provale, Imam Hafiz b. Kesir u svome *Tefsiru* kaže:

"U navedenom ajetu, Uzvišeni Allah osuđuje svakog onog koji napusti postupanje po Njegovom sveobuhvatnom i savršenom zakonu, koji naređuje svako dobro i odvraća od svega što je zlo, i umjesto da sudi po njemu, pribjegava mišljenju ljudi i zakonima koje su oni uspostavili, bez ikakva oslonca na Allahov zakon (Šerijat).

Tako su predislamski Arapi sudili na osnovu običaja i nepisanih zakona, utemeljenih na vlastitom prosuđivanju, prohtjevima i neznanju. Tako su sudili i Tatari, na osnovu despotskih pravila, preuzetih od svoga vladara Džingis Kana. On je sastavio knjigu zakona, poznatu pod imenom "el-Jasik", svojevrsnu zbirku propisa, preuzetih iz raznih vjerozakona; jevrejskog, kršćanskog i djelimično islamskog. Osim toga u njoj je bilo odredbi koje se ne temelje ni na jednom vjerozakonu, nego na osnovu njegovog vlastitog mišljenja. Ovaj zakonik, u doba vladavine njegovih nasljednika, postao je glavni izvor propisa po kojima se vladalo i sudilo. Allahova Knjiga (Kur'an) i sunnet Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su stavljeni po strani.

Oni koji tako učine su nevjernici protiv kojih se treba boriti dok se ponovo ne vrate u okvire Allahova zakona i sunneta Njegova Poslanika i dok u potpunosti po njima ne budu sudili."[1]

Šejh Muhammed b. Ibrahim,[2] Allah mu se smilovao, navodi slučajeve koji se smatraju nevjerstvom i koji, ako ih počine, vladara (sudiju) izvode iz vjere. To su:

1. Ako vladar (sudija) u izricanju presude dâ prednost nečemu što nije objavio Allah nad Njegovim zakonom i sunnetom Allahova Poslanika. U tom smislu prenosi se mišljenje Ibn 'Abbasa i Ibn Džerira. Učenjaci se jednoglasno slažu da je sa šerijatskog stanovišta, poricanje onoga što je Allah objavio kufr. Oni se slažu da je onaj ko porekne bilo koji

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٣/١٢٣) .

[2] Radi se o šejhu Muhamedu b. Ibrahimu Ali eš-Šejhu, saudijskom muftiji, rođenom 1311. god. po Hidžri. Potiče iz ugledne i učene porodice. Hafiz je postao u svojoj jedanaestoj godini života, a u četrnaestoj godini života izgubio je vid. To ga nije omelo da strpljivo uči kod šejha Sa'da b. Atika i sam postane veliki alim. Umro je uz ramazan 1389. god. po Hidžri kada je imao blizu osamdeset godina. Vidjeti: . ترجمة في كتاب " علماء نجد " للبسام : (١/٨٨)

temelj vjere, ili ogranak oko koga nema nikakva neslaganja među ulemom, ili zaniječe makar jedno slovo od onoga što je donio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nevjernik i otpadnik od vjere.[1]

2. Ako, sudeći po onom što nije objavio Allah, sudija ne porekne da je Allahov i Poslanikov sud ispravan, ali vjeruje da se tokom vremena i razvojem ljudske misli, u promijenjenim uvjetima, ljudima ukazala potreba za boljim i savršenijim zakonom od njihova, i to bez ikakve sumnje, predstavlja nevjerstvo, jer se ljudskim zakonima koji su plod pogrešivih stvorenja i nezdravog razmišljanja daje prednost nad zakonom Mudrog i Sveznajućeg. Nema ni jednog problema, ma kakav bio, a da se sud o njemu ne može donijeti na osnovu Kur'ana i sunneta Allahova Poslanika, bilo na osnovu jasnog teksta, ili izvođenja zaključka na osnovu njegova značenja. To zna onaj ko Kur'an i sunnet dobro poznaje, a ne znaju džahili (neznalice).
3. Vjerovanje da drugi zakoni nisu bolji od Kur'ana i sunneta Allahova Poslanika, ali da su im jednaki, kao i prethodne dvije vrste, spadaju u nevjerstvo, jer se time izjednačuje stvorenje sa Stvoriteljem.
4. U istu kategoriju nevjernika spada i onaj ko vjeruje da se može suditi po onome što je u suprotnosti sa Allahovim i Poslanikovim zakonom.
5. U najteže i najočitije oblike suprotstavljanja odredbama Allahova zakona, a time i prkošenja Allahu i Njegovu Poslaniku, spada uspostavljanje laičkog sudstva koje se zasniva na zakonima uspostavljenim od strane čovjeka, kao što su francuski, engleski, američki i drugi nevjernički zakoni. Zar ima većeg nevjerstva od ovog?! Zar postoji teži oblik suprotstavljanja vjerovanju da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, nego što je ovaj?![2]
6. Suđenje po običajima i beduinskim navikama kojima se rukovode mnoge plemenske starješine, a koje su naslijedili od svojih predaka, ukoliko su u suprotnosti sa Allahovim zakonom, također, spada u ovu vrstu nevjerstva.

Što se tiče druge vrste nevjerstva koje, nužno, ne izvodi iz Islama, za njega je Ibn 'Abbas, r.a., rekao da je malo, a ne veliko nevjerstvo, a drugom prilikom: "To nije ono nevjerstvo na koje vi mislite". U tu vrstu nevjerstva, spadalo bi, recimo, kad bi nekoga njegova pristrasnost i hirovitost navela da o nekom pitanju presudi po nečem drugom, a ne po onom što je objavio

---

[1] Vidjeti: " تحكيم القوانين " : (ص٥) .

[2] Vidjeti predhodni izvor!

Allah, vjerujući da je Allahov i Poslanikov sud, ipak, ispravniji, priznavši za sebe da je pogriješio i da nije postupio kako treba. Ova vrsta nevjerstva, iako, ne izvodi iz Islama, predstavlja teški grijeh; teži nego što je grijeh bluda, pijenja vina (alkohola), krađe i sl., jer je ovu vrstu grijeha Allah u Svojoj Knjizi nazvao nevjerstvom (kufrom), a navedene nije.[1]

Ono što nas navodi da o problemu suđenja, mimo ostalo, govorimo ovako opširno, je zato što je ovo pitanje krajnje ozbiljno sa dalekosežnim posljedicama. Vladavina, na osnovu zakona koje nije objavio Allah, nego zaveo vladar po sopstvenom nahođenju, zabranjivanje onog što je dozvolio Allah i dozvoljavanje onog što je On zabranio, u direktnoj je suprotnosti sa vjerovanjem da nema boga osim Allaha, prema Kome se u srcu gaji ljubav, poslušnost i strahopoštovanje i sa vjerovanjem da je Muhammed Allahov Poslanik, prema kome se mora pokazivati dužno poštovanje i pokornost, u svemu što on naređuje i zabranjuje. Kad bi ovaj smisao kelimei-šehadeta ljudi razumjeli kako treba, na cijeloj zemaljskoj Kugli ne bi bilo mjesta ni jednom tiraninu ni njegovom zakonu kojim se zavodi nevjerstvo, a gazi Allahov Šerijat.

- DRUGO -

Pored ovoga, o još jednoj stvari koja negira Islam, posebno treba povesti računa. Svakako, radi se o prijateljevanju sa nevjernicima, njihovom podržavanju i pomaganju protiv muslimana, jer ko to čini nevjernik je kao i oni. Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati. (El-Ma'ide, 51.)

Ovo je jedan od najizraženijih oblika povrede Islama u naše doba. On je karakterističan za najveći broj današnjih muslimana širom svijeta, kojima je od Islama ostalo jedino još to što nose muslimanska imena. Doživjeli smo takva vremena u kojima je današnjeg muslimana stid da nevjernika imenuje nevjernikom. I ne samo to. Većina današnjih muslimana, Allahove neprijatelje danas posmatra sa divljenjem i strahopoštovanjem. Iskompleksiranim muslimanima, nevjernici su danas postali uzor i neostvareni san snova. Na Allahova neprijatelja se gleda sa divljenjem, poštovanjem i željom da se bude kao što su i oni. Među muslimanima, danas, ima i takvih koji bi za Allahovim neprijateljem, kad bi krenuo u mišiju rupu, i oni krenuli za njim.

[1] Vidjeti prethodni izvor!

Oponašanje nemuslimana počelo je poprimati najrazličitije oblike; od pokazivanja naklonosti, preuzimanja nevjerničkih normi i zakona u svakodnevnom životu pa sve do otkrivanja najsitnijih tajni u životu muslimana. O ovome će, ako Bog da, biti još govora u poglavlju o vidovima naklonosti. Otuda je spoznaja suštine, od čega se sastoji ova vjera i šta je kvari, toliko bitna, jer upravo to muslimana čini svjesnim i proniclјivim i kad je u pitanju odanost dobru i osuda zla, kao sastavnim dijelovima vjerovanja, prema ispravnim mjerilima Šerijata, a ne prema mjerilima prohtjeva čovjeka. Ljubav i naklonost, moraju se dakle, gajiti prema Allahu, Njegovom Poslaniku i vjernicima, a uskraćivati prema svakom ko se protivi Allahu i Njegovom Poslaniku, uz odricanje i osudu svakog zla koje protiv njih i njihova zakona snuje.

GLAVA I

SMISAO LJUBAVI PREMA DOBRU I MRŽNJE PREMA ZLU

PRVO POGLAVLJE

Definicija i važnost kroz Kur'an i Sunnet

Sadržaj poglavlja:

- *Definicija riječi el-wela' - ljubavi, sklonost u jeziku*
- *Definicija riječi beraun u jeziku*
- *Definicija riječi welaun kao stručnog termina*
- *Definicija riječi beraun kao stručnog termina*
- *Objašnjenje definicije riječi welaun i beraun*
- *Koliko je ovo pitanje zastupljeno u Kur'anu i Sunnetu i je li dovoljno proučeno i o njemu pisano?*
- *Razlika u izvoru*
- *Razlika u načinu izlaganja*
- *Razlika u jačini ostavljenog dojma*
- *Razlika u stilu obraćanja*
- *Monoteizam - tewhid u potvrđivanju i spoznaji*
- *Monoteizam - tewhid u traženju i namjeri*

Prvo poglavlje

DEFINICIJA I VAŽNOST KROZ KUR'AN I SUNNET

DEFINICIJA RIJEČI *EL-WELA'* - LJUBAVI, SKLONOST U JEZIKU

U rječniku لسان العرب - "Jezik Arapa" dajući definiciju riječi الولاء "prijateljstvo; naklonjenost" Ibn el-'Arabi kaže da ona znači: "Kad se dvojica posvađaju da među njih uđe treći s ciljem da ih rastavi i pomiri, s tim što prema jednom od dvojice osjeća naklonost. Osjećati naklonost prema nekome znači voljeti ga."

Otuda participni oblici (aktivni i pasivni) od ovog glagola *el-mewla* imaju veoma širok spektar značenja: Gospodar, vlasnik, gospodin; štićenik, oslobođeni rob; pomagač, prijatelj; sljedbenik, pristalica; amidžić, saveznik, dobročinitelj, zet, punac, rođak itd. Iz svih ovih značenja se vidi da su ona, na neki način, povezana značenjem pomoći i ljubavi.[1] Glagolska imenica od prve vrste *el-welajetu* nosi u sebi značenje prijateljstva u rodbini, pružanju pomoći i oslobađanju.

Glagolska imenica od treće vrste *el-muvalatu* u sebi nosi značenje pružanja zaštite. U pogledu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Kome sam ja bio zaštitnik, Alija mu je zaštitnik."[2] Eš-Šafi kaže da se pod njima misli na privrženost Islamu i njegovu zaštitu, kao što se kaže u riječima Uzvišenog:

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ

Zato što je Allah zaštitnik onih koji vjeruju i što nevjernici zaštitnika nemaju. (Muhammed, 11.)

---

[1] Vidjeti: " لسان العرب " لابن منظور : (ج٣/٩٨٥-٩٨٦) ، وانظر " القاموس المحيط " : (٢٩٤/٤) الطبعة الثالثة .

[2] Vidjeti: أخرجه أحمد في " المسند " : (ج٤/ ٢٨١) عن البراء ، وأيضا عن زيد بن أرقم ٤/ ٣٦٨ ، ٣٧٠ ، ٣٧٢ ، والترمذي في " المناقب " : (ج٩ / ٣٣٠ ، ح٣٧١٤) ، وقال حديث حسن صحيح غريب . وقال الألباني : صحيح . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج٦/ ٣٥٣ ، ح ٦٣٩٩) .

Prijateljstvo stoji naspram neprijateljstva, a prijatelj naspram neprijatelja. U tom smislu Uzvišeni kaže:

يَاأَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنْ الرَّحْمَانِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

O oče moj, bojim se da te od Milostivog ne stigne kazna, pa da budeš šejtanov drug. (Merjem, 45.)

Sa'leb kaže: "Svako ko umjesto Allaha obožava nešto drugo, umjesto Allaha, sebi je za zaštitnika uzeo to što obožava." Uzvišeni kaže:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا

Allah je zaštitnik onih koji vjeruju. (El-Bekare, 257.)

Riječi *welijjun* - zaštitnik znači:

- zaštitnik i pomagač u borbi protiv neprijatelja i uzdizanju Allahove vjere nad ostalim vjerama; - On će se pobrinuti za njihovu zaštitu i da ih za dobra djela obilato nagradi.

Od istog korijena je i riječ *el-wel'ju* koja znači: blizina, bliskost,[1] što, opet, upućuje na prijateljstvo i povođenje za onim koji se voli. Isti korijen ima riječ *et-tewelli* koja ima dvojako značenje:

1. Okretanje i izbjegavanje, kao što je u riječima Uzvišenog:

وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

A ako glave okrenete, On će vas drugim narodom zamijeniti, koji onda neće kao što ste vi biti (Muhammed, 38.) tj. ako se vi okrenete od Islama, i

2. Slijeđenje i prihvaćanje za prijatelja, kao što je u riječima Uzvišenog:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati. Allah, uistinu, neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. (El-Ma'ide, 51.) tj. ko ih bude slijedio i pomagao.[2]

Pisac djela *el-Misbahu-l-muniru* kaže da riječi *welijjun* može imati i značenje i participa aktivnog i participa pasivnog. Primjer značenja participa aktivnog je u riječima Uzvišenog:

---

[1] Vidjeti: "لسان العرب" : (ج٣/ ٩٨٦).

[2] Vidjeti: "لسان العرب" : (ج٣/ ٩٨٨).

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا

Allah je zaštitnik onih koji vjeruju (El-Bekare, 257.)

a primjer značenja participa pasivnog u riječima:

- "Vjernik je Allahov štićenik"

Riječi "muwalatun" i "wilaun" su infinitivni oblici treće vrste glagola od: "wala" - "juwali", kao što je "mukateletun" i "kitalun" od "katele" - "jukatilu". Prema tome, oblik "walahu" ima i značenja "tabeahu" - "slijediti nekoga", kao što je "katelehu" - "boriti se protiv nekoga."[1]

DEFINICIJA RIJEČI *BERAUN* U JEZIKU

Ibn el-'Arabi kaže: "Za nekog se kaže da je *beriun* (od istog korijena kao i *beraun*) kad je od nečega čist, nevin ili nedužan, tj. kad s nečim nema nikakve veze. Isti izraz se koristi za onoga ko se nečega čuva i suzdržava do te mjere da ga se odriče. Ovaj izraz ima značenje opravdanja i izgovora. U tom smislu su i riječi Uzvišenog:

بَرَاءَةٌ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ

Obznana (opravdanje) od Allaha i Njegova Poslanika onim mnogobošcima s kojima ste zaključili ugovore. (Et-Tewbe, 1.)

Kada je Ebu Hurejre, r.a., nakon što ga je pozvao Omer, r.a., da mu da posao, odbio, Omer mu je rekao: "I Jusuf je tražio da mu se povjeri posao (slučaj kada je od vladara Egipta zatražio da mu povjeri upravu nad prihodima - nap. prev.)", na što je Ebu Hurejre odgovorio: "Jusuf sa mnom nema ništa ni ja sa njim,"[2] tj. ja mu nisam dorastao u upravljanju, pa kako se sa njim mogu porediti. Ovim riječima Ebu Hurejre se, ni u kom slučaju, nije htio odreći Jusufa u pogledu ljubavi i ugledanja na njega, jer mu je to vjerom bilo naređeno.

Prema tome riječi *beraun* i *beriun* imaju isto značenje. Za prvu noć u hidžretskom mjesecu se također kaže "Lejletu-l-berai", jer je to prva noć u kojoj mjesec počne zalaziti nakon što zađe sunce.[3]

---

[1] Vidjeti: " المصباح المنير" للفيومي : (ج٢ / ٨٤١) .

[2] Vidjeti: هذا الأثر ذكره ابن الأثير في كتابه " النهاية في غريب الحديث " : (ج١/١١٢) ، تحقيق الزاوي والطناحي .

[3] Vidjeti: " لسان العرب " : (ج١/ ١٨٣) ، و" القاموس المحيط " : (ج١/٨) .

DEFINICIJA RIJEČI *WELAUN* KAO STRUČNOG TERMINA

Kao stručni termin, riječ *welaun* u vjerskim tekstovima ima višestruko značenje. Ona znači: pomaganje, ljubav, poštovanje, uvažavanje i sve što odnos, između dvoje koji se vole, u unutrašnjem i vanjskom značenju podrazumijeva. Uzvišeni Allah kaže:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ
الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ

Allah je zaštitnik onih koji vjeruju i On ih izvodi iz tmina na svjetlo, a onima koji ne vjeruju - zaštitnici su šejtani i oni ih odvode sa svjetla u tmine. (El-Bekare, 257.)[1]

Prema tome, naklonjenost nevjernicima podrazumijeva: blizak odnos s njima, pokazivanje ljubavi prema njima i potvrđivanje navedenog riječima, djelima i namjerama.[2]

DEFINICIJA RIJEČI *BERAUN* KAO STRUČNOG TERMINA

Kao stručni termin riječ *beraun* u vjerskim tekstovima znači: nakon obznanjivanja i upozorenja udaljavanje, izbjegavanje i pokazivanje neprijateljstva prema svim oblicima zla i njegovim nosiocima.

OBJAŠNJENJE DEFINICIJE RIJEČI *WELAUN* I *BERAUN*

Šejhu-i-Islam Ibn Tejmijja kaže: "Riječ *el-welajetu* - prijateljstvo ima suprotno značenje od riječi *el-'adawetu* - neprijateljstvo. U osnovnom značenju riječi *el-welajetu* leži ljubav i bliskost (*el-mehabbetu we-t-tekarrubu*), a u riječi *el-'adawetu* mržnja i udaljenost (*el-bugdu we-l-bu'du*). Otuda riječ *el-welijju* ima isto značenje kao i riječ *el-karibu* - blizak; rođak. Zato se i kaže: "Haza jeli haza" u značenju "Haza jakrubu min haza" (tj. ovaj je ovom blizak). U tom smislu, ovu riječ upotrijebio je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: "Podijelite dijelove zaostavštine onima kojima pripadaju po Kur'anu i Sunnetu. A ono što ostane dajte najbližem muškom rođaku umrlog."[3]

Ako je dakle Allahov štićenik onaj koji se Njim povodi pa voli ono što i On, zadovoljan je s onim s čime i On, mrzi i prezire ono što i On, naređuje ono što i On i zabranjuje ono što i On, onda je onaj ko je neprijatelj Allahovom štićeniku i Allahov neprijatelj.

---

[1] Vidjeti: " شرح الطحاوية " : (ص٤٠٣) ، و " تيسير العزيز الحميد شرح كتاب التوحيد " : (ص٤٢٢) .

[2] Vidjeti: كتاب " الإيمان " لنعيم ياسين : (ص١٤٥) .

[3] Vidjeti: هذا الحديث أخرجه البخاري : (ج ١٢/١١، ح٦٧٣٢) كتاب الفرائض ، ومسلم : (ج ٣/ ١٢٣٣، ح ١٦١) كتاب الفرائض .

U tom smislu Uzvišeni kaže:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ

O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim neprijateljem ne prijateljujte i ljubav im ne pokazujte! (El-Mumtehine, 1.)

Dakle, ko je neprijatelj Allahovim prijateljima, neprijatelj je i Allahu, a ko je neprijatelj Allahu, objavio Mu je rat. Zato u hadisu i stoji: "Ko neprijateljski postupa sa Mojim prijateljem, objavio Mi je rat."[1]

Prijateljstvo sa Allahovim neprijateljima ima mnogo vidova. Neki njegovi vidovi predstavljaju čisto otpadništvo od vjere i u potpunosti izvode iz Islama, dok se drugi tretiraju kao teški grijesi i harami.[2] Budući da je Allah između vjernika uspostavio bratstvo, ljubav, prijateljstvo i uzajamno pomaganje, a zabranio im prijeteljevanje sa svim vrstama nevjernika: Jevrejima, kršćanima, višebošcima, ateistima i drugim, zajednički principi svih muslimana su:

- Svako ko ispovijeda vjeru u jednog Allaha i čuva se grijeha koji izvode iz vjere, mora se voljeti, pomagati i prema njemu osjećati i dokazivati prijateljstvo. Allahova ljubav i milost moraju se dokazivati kroz mržnju, neprijateljstvo i borbu, riječima i djelom, u granicama mogućnosti, protiv onih koji rade suprotno.

Pošto naklonjenost prema dobru proizilazi iz ljubavi prema njemu, a odvratnost prema zlu, iz mržnje prema njemu, u osnovi vjerovanja (imana) mora se pokazati ljubav, u ime Allaha, prema Njegovim poslanicima i njihovim sljedbenicima, a mržnja prema Allahovim neprijateljima i neprijateljima Njegovih poslanika.[3] Od Ibn 'Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao: "Ko u ime Allaha voli dobro a mrzi zlo, prema Allahovim prijateljima pokazuje prijateljstvo a prema neprijateljima neprijateljstvo, time će steći Allahovu zaštitu i naklonost. Niko neće osjetiti slast imana dok ne bude takav, ma koliko mnogo klanjao i postio. Današnje prijateljstvo među većinom svijeta zasniva se na ovosvjetskim interesima, a to mu neće biti ni od kakve koristi."[4]

---

[1] Vidjeti: " الفرقان " لابن تيمية : (ص٧) ، أما الحديث فقد رواه البخاري : (ج١١/ ٣٤١ ، ح ٦٥٠٢) كتاب الرقائق ، باب التواضع .

[2] Vidjeti: انظر " الرسائل المفيدة " للشيخ عبد اللطيف بن عبد الرحمن بن حسن آل الشيخ: (ص٤٣) .

[3] Vidjeti: انظر " الفتاوى السعدية " للشيخ عبد الرحمن بن سعدى : (ج١/ ٩٨) .

[4] Vidjeti: سبق تخريجه (ص٤٠) .

Ako jedan od najvećih učenjaka ovog Ummeta (Ibn 'Abbas) navodi da je prijateljstvo među ljudima, još u njegovo doba, a to je zlatno doba Islama, bilo zasnovano na ovosvjetskim interesima i da ono ni od kakve koristi neće biti, svaki vjernik bi danas morao dobro razmisliti i znati: koga i u ime čega voli ili mrzi, s kime se prijatelji a s kime je na ratnoj nozi, a onda nakon toga, dobro sam sebe izvagati na najpreciznijoj vagi Kur'ana i Sunneta, kako bi vidio stoji li u stroju šejtana i njegove vojske ili u stroju Allahovih robova i Njegove vojske, jer će oni koji su na Allahovoj strani postići ono što žele, a ostali će izgubiti sve, i na ovom i na onom svijetu.

Ako je ljubav i prijateljstvo, kao što kaže poznati ashab Ibn 'Abbas, zasnovano na ovosvjetskim interesima, ono će se, ubrzo, kad nestane interesa, ugasiti, a onda pred neprijateljima Islama neće više biti sile i jedinstva koje bi ih odvratilo.

U naše današnje vrijeme, vrijeme materijalizma, prijateljstvo među ljudima uglavnom je zasnovano na ovosvjetskim interesima, a to je ono od čega neće nikakve koristi biti.

Islamski svijet može povratiti svoju nekadašnju slavu samo vraćanjem Allahu i zajedničkim principima ljubavi i pomoći u dobru, u ime Allaha, i otpora svemu onome čemu je Allah naredio da se pruža otpor. Tada će se vjernici moći radovati Allahovoj pomoći.

KOLIKO JE OVO PITANJE ZASTUPLJENO U KUR'ANU I SUNNETU I JE LI DOVOLJNO PROUČENO I O NJEMU PISANO?

Važno je napomenuti da pitanje odanosti dobru i prezira zla - el-wela' we-l-bera' - uprkos njegove važnosti i dovoljno jasne zastupljenosti u tekstovima Kur'ana i Sunneta, nije dovoljno obrađeno niti je o njemu pisano u starim akaidskim knjigama i raspravama. Po našem mišljenju za to postoje sljedeća tri razloga:

1. Ovo pitanje kod prvih muslimana bilo je jasno i oko njega nije bilo nikakvih nejasnoća. Njihov život, kroz stoljećima dugu i svijetlu historiju, karakterisao je visok stupanj čistoće vjerovanja, zdravog prosuđivanja i borbe na Allahovom putu. Sve ovo doprinijelo je da ovo, kao i druga pitanja, razumiju savršeno jasno, jer su se rukovodili Kur'anom i Sunnetom Allahova Poslanika.

2. Po prirodi razvoja prvobitnog islamskog društva, naročito nakon perioda prve četvorice pravednih vladara (hulefai-rašidin), po ovom pitanju nije došlo ni do kakvih neslaganja u pogledu vjerovanja. Do neslaganja i nastanka raznih frakcija, u tom periodu, došlo je iz sasvim drugih razloga; iz različitog razumijevanja Allahovih svojstava (sifata), zbog čega su sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja (ehlu-s-sunne we-l-džema'a) morali dići svoj glas i suprotstaviti se iskrivljavanju učenja Islama, objašnjavajući svijetu da Allah ima Svoja svojstva, koja dolikuju samo Njegovoj uzvišenosti i nikom više, te da se u njih mora vjerovati onako kako su navedena u Kur'anu i Sunnetu, bez ikakva iskrivljavanja, lišavanja, raspravljanja o kakvoći, poređenja i poistovjećivanja sa svojstvima bilo čega ili koga drugog.

Otuda su njihova, Allah im se smilovao, pisana djela prepuna rasprava u tom smislu. Gotovo da se i ne dotiču pitanja odanosti dobru i osudi zla (el-wela' we-l-bera'). Čine to samo rijetko i sažetim riječima kao što su: "...i volimo drugove Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne pretjerujemo u ljubavi ni prema kome od njih, nikoga se od njih ne odričemo, a mrzimo onog ko njih mrzi ili ih ružno spominje."[1]

---

[1] Vidjeti: " الطحاوية مع شرحها " : (ص٢٥٨) ، الطبعة الرابعة .

3. Od onoga momenta kada su u djelima islamskih pisaca počele preovlađivati rasprave iz oblasti ilmu-l-kelama, došlo je do mućenja bistrine učenja Islama onim što mu ne pripada. Od tada gotovo da i ne nailazimo na pomen ovog pitanja. Nije ono jedino što se počelo zaobilaziti, nego je to samo nastavak potiskivanja kelimei-šehadeta i onoga šta ono podrazu-mijeva; vjerovanje u samo jednog Allaha i suprotstavljanje svemu što je u suprotnosti s tim.

Da su se muslimani, svojevremeno, posvetili ispravnom razumijevanju kelimei-šehadeta i kao takvog ga prenosili drugima, umjesto što su oko njega razvili učmalo i suhoparno teoretisanje, koje nema nikakve veze sa stvarnošću niti istinskim poimanjem učenja Islama, bilo bi bolje i korisnije za obični svijet, a time i bliže onome što je Allah želio da njime postignu. Da su se muslimani odlučno, stisnutih zuba, pridržavali riječi svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ostavljam vas u besprijekorno, kao dan čistoj vjeri, s koje može skrenuti samo propali nesretnik,"[1] nikada nikom, ni sa istoka ni sa zapada, ne bi ni na pamet palo da posegne za njihovim svetinjama, niti bi se sami spetljali u lavirintu slijepog povođenja za ateizmom i paganskim idejama, bilo da ih zapljuskuju sa istoka ili sa zapada.

Dok su se prvi muslimani rukovodili samo Kur'anom i sunnetom, predstavljali su svojevrsnu generaciju kakva se, nikada, ni prije, ni kasnije, nije pojavila. Ta prva generacija, koja se ponosila pripadnošću čistoj vjeri, osvojila je svijet, razgonila mrak nevjerstva i širka i pronijela slavu Islama, od Kine na istoku do Francuske na zapadu.

Možda je ovo pogodna prilika da se, makar ukratko, osvrnemo na to kako Kur'an i Sunnet, jednostavno i jasno, uče o islamskom vjerovanju (akidi), s jedne strane, i kako je to učenje, pojavom ilmu-l-kelama kod muslimana, kriminalno zapleteno, s druge strane. Jedino na taj način možemo uvidjeti sav jaz između čistote božanskih izvora islamskog vjerovanja i zabluda ilmu-l-kelama.

Čestite, prve, generacije ovog Ummeta, Allah im se smilovao, dobro su znale da je Allahova časna Knjiga zbirka uputa i propisa, a ne udžbenik filozofiranja i praznog teoretisanja koje nema nikakve veze sa realnošću. Te prve generacije su znale i duboko vjerovale da Uzvišeni Allah, kao Stvoritelj, najbolje zna šta je čovjeku i njegovoj duši najpotrebnije, pa je preko Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, objavio Knjigu, kao svjetlo - vodilju i izvor svakog dobra, s jedne, i upozorenje na to šta bi ga sve

---

[1] Vidjeti: " مسند أحمد " : (ج٤/ ١٢٦) ، و " جامع بيان العلم " لابن عبد البر : (ج ٢/٢٢٢) ، و " سنن ابن ماجة " : المقدمة (ج١/ ١٦، ح٤٣) ، وفي سنده عبد الرحمن بن عمرو السلمي لم يوثقه غير بن حبان . وذكره المنذري في " الترغيب والترهيب " : (ج١/ ٤٦) عن أبي عاصم في كتاب " السنّة " وقال : إسناده حسن . انظر " جامع الأصول " : (ج١/ ٢٩٣) حاشية .

moglo skrenuti s pravog puta pa da zaluta, s druge strane. Jedna od lahko prepoznatljivih osobina Kur'ana je, i u tome, što se On čovjeku obraća na više kolosjeka, sa svim onim što u sebi nosi: sa tijelom i dušom, razumom i osjećanjima, ljubavi prema dobru i mržnji prema zlu:

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا(٧)فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا(٨)قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا(٩)وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا(١٠)

Tako Mi... i duše i Onoga koji je stvori, pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini, uspjeće samo onaj koji je čisti, a biće izgubljen onaj koji je na stranputicu odvodi! (Eš-Šems, 7.-10.)

Dakle, ovo je kur'anski način izlaganja islamskog vjerovanja (akide). "On se ne obraća samo duši, nego "čovjeku" sa svim što u sebi nosi i što ga čini "čovjekom". To što se prvo obraća duši, ne znači da se ne obraća i razumu. Kur'ansko obraćanje čovjeku nikada nije samo na jednoj razini. Ono, uvijek, pred sobom ima čovjeka sa svim svojim elementima, sa pobuđenim nutarnjim osjećajima, kod koga se, kao takvog, doima kazivanje, pokreće vjerovanje i zaokuplja pažnja svim svojim bićem. Drugim riječima, kazivanje se ne svodi na puko registriranje instrumentima logike i ubjeđivanja. Kroz ovakav način obraćanja, kur'ansko kazivanje udovoljava urođenoj prirodi čovjeka sa kakvom ga je stvorio Allah. Ovo zato što Allah, koji je stvorio prirodu čovjeka i po njoj mu objavio Kur'an, najbolje zna kako se ta priroda može pokrenuti, pobuditi, zaokupiti i, kad zatreba, ispraviti. Razum je, bez imalo sumnje, dio ove prirode i kao takav ima svoj udio u vjerovanju. Međutim, Uzvišeni Allah najbolje zna koji su prateći elementi uz razum, kad se govori o nekom od životnih pitanja, najpotrebniji. Kad se govori o čisto naučnim zakonitostima u kosmosu, tu može biti dovoljan i sam razum bez ikakve potrebe za kakvim duhovnim sposobnostima, ali kad se radi o vjerovanju, tu razum nije dovoljan, već je uz njega potrebna znatna doza nutarnjih osjećanja i ushićenja."[1]

Ako malo bolje prelistamo historiju Islama, u pokušaju da nađemo početke iskrivljavanja islamskog učenja, vidjet ćemo da oni padaju u doba Emevija, a da su u doba Abbasija dostigli vrhunac, nakon prevođenja grčkih, indijskih i perzijskih djela na arapski jezik. Ovo se, ujedno, poklapa sa ekspanzijom islamskih osvajanja i masovnog prelaska na Islam. Svakako da je među novim preobraćenicima bilo i onih koji su Islam primili samo prividno ili su u sebi krili licemjerstvo i heretička učenja, naslijeđena iz drugih religija.

Sve to, uz pravi košmar u prevođenju djela sa drugih jezika, imalo je za rezultat da se ne vodi dovoljno računa i ne pravi razlika između onoga što valja i što ne valja u nearapskim znanostima.

---

[1] Vidjeti: " دراسات قرآنية " للأستاذ محمد قطب : (ص١٤٩) بقليل من التصرف .

Većina svijeta, u tom periodu, nije se zadovoljila materijalnom raskoši i blagostanjem, pa se to postepeno počelo prenositi i na polje duhovnosti. Sve se više osjećao utjecaj natruha grčke, paganske, kulture i duhovnog naslijeđa pod imenom filozofija, koja je sa svojim stranim naglaskom, tajnovitosti, igrom riječi i značenja, kod mnogih plijenila pažnju i izazivala divljenje. Sve ovo imalo je za posljedicu da se islamskom učenju nametnula čudna maska, čudna i po sadržaju i po načinu shvaćanja i prezentiranja.

Razloge za to treba tražiti u tome što "između pristupa filozofije i vjere i njihovog tretiranja problema; između islamskog učenja o Bogu i sitnih, konfuznih, pokušaja razmišljanja čovjeka, pod zajedničkim imenom filozofija, u osnovi stoji nepomirljiv stav."[1] Dobro bi bilo da se zapitamo: "U čemu leži tajna pokušaja da se pomiri filozofija čovjekovog razmišljanja; dakle neznanja, koje je nastalo i razvijalo se u sredini paganstva i nevjerstva, sa učenjem Islama, provrelom na čistom božanskom vrelu?"

Je li to bio rezultat slijepog povođenja za drugim i trčanje za onim što je ljudsko?

Je li to bio rezultat odustajanja od borbe na Allahovom putu i širenja Islama širom svijeta?

Ili je to bio rezultat rasipanja pameti i nadmudrivanja sa protivnicima, prihvaćajući njihov način polemiziranja?

Ili je to, možda, bila podla igra neprijatelja Islama u njihovom pokušaju da i na taj način iskrive čistinu njegova učenja, ubacujući u njega mrlje, koje su mu u osnovi strane?!

Meni se čini, a Allah najbolje zna šta je tačno, da su svi navedeni razlozi, svaki na svome polju, u ovome odigrali određenu ulogu. Prateći proces prevodilačke aktivnosti i njen opus u ranim fazama, nama se, ipak, čini da se lukavost neprijatelja Islama podudara sa stremljenjima nekih muslimana, naročito pojedinih vladara iz abbasijskog perioda, poput el-Me'muna i njemu sličnih. Tako se desilo da su brojne grčke knjige sa sofističkim učenjem bile prevedene na arapski jezik.

To potvrđuje i činjenica da je el-Me'mun, osobno, tražio od kršćanskog vladara Sicilije da mu pošalje knjige sa filozofskim djelima iz bogate i nadaleko poznate sicilijske biblioteke. Sicilijanski vladar se dvoumio da li da mu ih pošalje, pa je, da bi se posavjetovao oko toga, okupio najuglednije ljude oko sebe. Vrhovni mitropolit je savjetovao: "Pošalji mu ih! Tako mi Boga, ni jedan se narod nije prihvatio ove vrste znanja, a da se nije iskvario." Vladar ga je poslušao i postupio po njegovoj preporuci. Me'mun

---

[1] Vidjeti: " خصائص التصور الإسلامي ومقوماته " للأستاذ سيد قطب : (ص١٠ – ١١) ، دار الشروق .

je, zatim, dobavio Hunejna b. Ishaka,[1] izuzetno rječita i mlada čovjeka, i naredio mu da prevodi, što više može, knjige grčkih filozofa sa grčkog na arapski, što je mladić i učinio. Kaže se da mu je Me'mun težinu prevedenih knjiga plaćao adekvatnom težinom u zlatu, što je Hunejna navelo da koristi debeli, grubi papir, veliki prored i krupna slova.[2]

Tako mi Allaha, istinu je rekao sicilijanski mitropolit, jer nijedan narod ove knjige nije prihvatio, a da ga nisu iskvarile. Šta misliš odakle su dolazile patnje i progonjenje Imama Ahmeda b. Hanbela, Allah mu se smilovao, zato što se suprotstavio heretičkim tvrdnjama o postanku Kur'ana? Šta misliš odakle je dolazilo progonjenje i mučenje časnih učenjaka, sljedbenika zdrave tradicije (sunneta) i odakle su se, za vrijeme el-Me'muna i nekih drugih, novotarijama širom otvarala vrata? Šta misliš odakle su preuzeti novokomponirani termini poput: suština, bitak, posljedica, nužan, moguć i sl.? Niodakle drugo nego iz prijevoda paganskih filozofskih djela i njihovog miješanja sa islamskim učenjem što je rezultiralo pojavom takozvane "islamske filozofije".

Ako imamo na umu da je većina prevodilaca bila iz reda kršćana[3] i da su u svojim prijevodima sigurno ubacivali i neka svoja shvaćanja i ideje u koje su vjerovali, logički se nameće pitanje: kako vjerovati kršćaninu koji vjeruje u trojstvo i prevodi knjige muslimanima da iz njih uče i podučavaju svoju djecu? Kako vjerovati da su ove knjige mogle biti više od koristi, nego od štete? Pravo je rekao pjesnik kad je spjevao:

"Ko sebi za vodiča uzme gavrana, sa njim će stići do psećih leševa"

Radi boljeg upoznavanja razlike u načinu izlaganja učenja Islama, kako ga predstavlja Kur'an i sunnet, s jedne, i ilmu-l-kelam, s druge strane, niže ćemo navesti nekoliko primjera, ne u smislu poređenja, jer se oni, u biti, ne mogu porediti nego u smislu upozorenja i opomene, kao što lijepo kaže pjesnik:

"Zar ne vidiš da si umanjio vrijednost sablji, ako kažeš (hvaleći je)
da je oštrija od štapa?"[4]

---

[1] Radi se o Hunejnu b. Ishaku, ljekaru historičaru i prevodiocu čiji je otac bio travar-farmaceut u gradu Hiri. Arapski je naučio od el-Halila b. Ahmeda, a liječenje medicinu od Jovana b. Masevejha i drugih. Dobro je poznavao grčki, asirski i perzijski jezik. U vrijeme el-Me'muna bio je predsjednik prevodilačkog tima i glavni šef prevodilačkog ureda (divana). Me'mun ga je dobro plaćao i obasipao svakojakim poklonima. Napravio je pregled mnogobrojnih Hipokratovih i Galenusovih knjiga. Za njega se kaže da je znao napamet Homerovu *Ilijadu*. Pod njegovim nadzorom prevedeno je više od stotinu grčkih djela na arapski. Vidjeti: الاعلام للزركلي : (ج ٢٨٧/٢) . الطبعة الرابعة .

[2] Vidjeti: انظر كتاب " عصر المأمون " : (ص٣٧٥ – ٣٧٧) للدكتور أحمد مزيد رفاعي . الطبعة الثانية سنة ١٣٤٦ هـ ، الناشر : دار الكتب المصرية .

[3] Vidjeti: انظر في هذا كتاب " الجانب الإلهي " للأستاذ محمد البهي : (ص١٧٧) .

[4] Vidjeti: ينظر في هذا الموضوع كتاب " العقيدة في الله " للستاذ عمر سليمان الأشقر : (ص٢٧-٣٨) الطبعة الأولى سنة ١٣٨٨هـ ، الناشر مكتبة الفلاح بالكويت .

1. RAZLIKA U IZVORU

Izvor kur'anskog učenja (vjerovanja) je Allah, Gospodar svjetova, a izvor ilmu-l-kelama ograničeni i bijedni ljudski razum.

2. RAZLIKA U NAČINU IZLAGANJA

Ilmu-l-kelam ima za cilj da dokaže jednoću Stvoritelja i da On nema druga. Učenjaci ilmu-l-kelama misle da je to smisao riječi kelimei-šehadeta - *nema boga osim Allaha*. Naprotiv, smisao kelimei-šehadeta je ono što smo ranije, u uvodu ove knjige, objasnili. Nadalje, ilmu-l-kelam se trudi da dokaže da je smisao kelimei-šehadeta spoznaja (el-ma'rifetu), dok kur'ansko kazivanje, pored spoznaje, u prvi plan stavlja akciju (el-harreketu), čime se spoznaja pretvara u potisnu snagu za ostvarenje njihova značenja u svijetu realnosti i za mobiliziranje svih sposobnosti čovjeka (duhovnih i fizičkih) radi svoga dokazivanja na Zemlji, prema planu kakvog mu ga je zacrtao Gospodar svjetova. Čovječanstvo će, tek tada, biti na putu svoga Gospodara i živjeti časnim životom u skladu sa počasti koje je čovjeku ukazao Allah.[1]

Kur'ansko kazivanje, dalje, poziva da se *obožava samo Allah*.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِي

> *Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato samo Mene obožavajte!" (El-Enbija', 25.)*

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Mu'aza poslao u Jemen savjetovao mu je: "da ih pozove da obožavaju samo Allaha, a kad smisao toga spoznaju, da izvršavaju obaveze (farz)".[2] Nije mu, dakle, naredio da ih poduči kako će prethodno, kroz "sumnju" ili "diskusiju" doći do spoznaje, kakav je postupak kod učenjaka ilmu-l-kelama!

Kada Uzvišeni Allah bude proživljavao ljude (na Sudnjem danu) neće ih pitati o znanostima vezanim za čula (osjetila), logiku, prirodne znanosti ili zakone o uzročnosti, nego će ih pitati jesu li se odazvali poslanicima ili nisu.

---

[1] Vidjeti: انظر " خصائص التصور الإسلامي ومقوماته " : (ص١٠-١١) .

[2] Vidjeti: الحديث موجود في " صحيح البخاري " : (ج٣/ ٣٢٢ ، ح١٤٥٨) ، و " صحيح مسلم " : (ج١/ ٥٠ ، ح١٩) كتاب الإيمان .

كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ(٨)قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا
وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ(٩)وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ
مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ(١٠)فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ(١١)

Kad god se koja gomila u nj baci, stražari u njemu će je pitati: "Zar nije niko dolazio da vas opminje?" "Jest, dolazio nam je onaj koji nas je opominjao" - odgovoriće - "a mi smo poricali i govorili: 'Allah nije objavio ništa, vi ste u velikoj zabludi!'" I reći će: "Da smo slušali i razmišljali, ne bismo među stanovnicima Džehennema u ognju bili!" I oni će priznati da su bili nevjernici - pa, stanovnici Džehennema ognjenog daleko bili! (El-Mulk, 8.-11.)[1]

Vjerovanje u jednog Stvoritelja, što ima za cilj dokazati ilmu-l-kelam, nije bilo dovoljno da spriječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se bori protiv idolopoklonika, kao što veli Uzvišeni Allah:

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ

A da ih upitaš: "Ko je stvorio nebesa i Zemlju?" - sigurno bi rekli: "Allah!" - a ti reci: "Hvaljen neka je Allah!" - samo što većina njih ne zna. (Lukman, 25.)

3. RAZLIKA U JAČINI OSTAVLJENOG DOJMA

Urođeno vjerovanje, samo po sebi, ulijeva čvrsto ubjeđenje i ostavlja jak dojam, nasuprot filozofiji i ilmu-l-kelamu koji, ponekad, otvoreno, govore o neznanju svojih nosilaca, kao što jedan od njih, Sokrat, bez imalo ustručavanja priznaje: "Sada sigurno znam da ništa ne znam."[2]

4. RAZLIKA U STILU OBRAĆANJA

Bogom dato vjerovanje, čovjeku se obraća posebnim stilom punim ritma i vitalnosti. Ono se odlikuje direktnim kontaktom i otkrovenjem apsolutnih istina, uz svu jednostavnost u izlaganju, jasnoću u opisu i nedostižnost u ljepoti izraza i dubini značenja, što sve zajedno, vjerovanje čini lahkim i dostupnim svim slojevima ljudskoga roda, nasuprot filozofiji i ilmu-l-kelamu sa zapetljanim izrazima, koji na sumnju navlače još veću sumnju, zbunjenost

---

[1] Vidjeti: " العقيدة في الله " للأشقر : (ص٣١) .

[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ص٣٢) .

i lutanje.[1] Na drugoj strani, stil izlaganja kod učenjaka ilmu-l-kelama je jednoobrazan, ma o kakvom problemu da govore. On se uglavnom svodi na: "Ako kažete to i to, mi ćemo reći to i to."

Što se tiče kur'anskog stila, on vjerovanje (akidu) izlaže na dva načina:

1. MONOTEIZAM - TEWHID U POTVRĐIVANJU I SPOZNAJI

Pod ovim se podrazumijeva potvrđivanje i spoznaja jedinstva (tevhid) Gospodara, Njegovih atributa, djela i imena, onako kako sam On o njima uči i kako o njima uči Njegov Poslanik. Takav slučaj nalazimo na početku poglavlja El-Hadid, u poglavlju Ta-ha, na kraju poglavlja El-Hašr, na početku poglavlja Es-Sedžde, na početku poglavlja Alu 'Imran, kroz cijelo poglavlje El-Ihlas itd.[2]

2. MONOTEIZAM - TEWHID U TRAŽENJU I NAMJERI

Ovakav slučaj je sa poglavljem El-Kafirun gdje se kaže:

قُلْ يَاأَيُّهَا الْكَافِرُونَ

Reci: "O vi nevjernici ..."

i sa poglavljem Alu 'Imran, gdje stoji:

قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

Reci: "O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da nikoga osim Allaha ne obožavamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo!" Pa ako oni ne pristanu, vi recite: "Budite svjedoci da smo mi muslimani!" (Alu 'Imran, 64.)

Ovakav slučaj je i sa početkom poglavlja Gafir (El-Mu'min), kao i sa njegovim krajem, početkom, sredinom i krajem poglavlja Junus, početkom i krajem poglavlja El-A'raf, cijelim poglavljem El-En'am itd.[3]

---

[1] Vidjeti: انظر " خصائص التصور الإسلامي والعقيدة " للأشقر : (ص٣٥) .

[2] Vidjeti: " شرح العقيدة الطحاوية " : (ص٨٨) طبع المكتب الإسلامي .

[3] Vidjeti: المصدر السابق : (ص٨٨) .

Dovoljan je samo jedan osvrt na život Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se uvidi kako je on učio ashabe vjerovanju i kako ih je na jedinstven način odgajao. i to je dovoljan dokaz da onaj ko u spoznaji vjere zaobilazi put Kur'ana i Sunneta, luta bespućima i slijedi krive "puteve" koji ne izvode na Allahov pravi put.

El-'Ameš preko Ebu Vaila od Ibn Mes'uda, r.a., prenosi da je rekao: "Kad bi od nas neko naučio napamet deset ajeta nije išao dalje, dok ne bi razumio njihovo značenje i praktično počeo postupati po njima."[1]

Ebu 'Abdurrahman es-Selemi kaže:[2] "Pričali su nam oni koji su nas učili da su oni učili direktno od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da, kad bi naučili deset ajeta, ne bi išli dalje dok ne bi naučili kako se po njima postupa. Tako smo, istovremeno, učili i Kur'an i postupanje po njemu."[3] Profesor Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, kaže: "Način na koji su drugovi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od njega učili vjeru, najviše podsjeća na terensku obuku vojnika i na "dnevnu zapovijed" koja se izvršava odmah čim se sasluša. Zato niko nije prilikom susreta sa Poslanikom previše ni zapitkivao, jer je osjećao da sam sebi tovari previše obaveza koje ne može kako treba ispuniti, nego se zadovoljavao sa deset ajeta dok ih ne nauči i praktično ne počne primjenjivati kako se, kao što smo vidjeli, navodi od Ibn Mes'uda."[4] Dakle, prva i najbolja generacija ovog Ummeta, u učenju kako treba vjerovati i živjeti, zadovoljavala se izvorima Kur'ana i Sunnetom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Odstupanje od ove prakse, prvenstveno u pitanjima vezanim za vjerovanje (akidu), počet će se pojavljivati mnogo kasnije, kao rezultat prave poplave prijevoda i oduševljenja prema grčkoj filozofiji i kulturi, sa svim što one u sebi nose. Kamo sreće da su naručioci prijevoda bili svjesniji i da su malo bolje razmišljali koja djela prevoditi. U tom slučaju prijevodi bi bili ograničeni na prirodne znanosti: geometriju, medicinu, hemiju i druge općekorisne discipline, s tim što su i one morale biti prilikom prevođenja prilagođene duhu islamskog učenja. Međutim, greška je bila u tome što su, bez izuzetka, prevođene sve discipline, među njima i mitologija, kao i

---

[1] Vidjeti: مقدمة الحافظ بن كثير لتفسيره : (ج/١ ١٣) .

[2] Riječ je o Abdullahu b. Habibu es-Selemiju el-Kariu, čiji se otac družio sa Allahovim Poslanikom. Prenosilac je (ravija) od više istaknutih ashaba (dakle iz druge ruke) i kao takav uživa visok stepen povjerljivosti. Umro je po jednima 72., a po drugima 85. god. po Hidžri.

Vidjeti: " تهذيب التهذيب " (ج ٥ /١٨٣) .

[3] Vidjeti: المصدر السابق : (ج/١ ١٣) .

[4] Vidjeti: " معالم في الطريق " : (ص١٥) .

Aristotelovo i Platonovo učenje o bogu, i ne samo njihovo nego i učenje drugih filozofa. To je, doista, bila fatalna greška onih koji su se pitali i odlučivali. Ako nije greška, šta onda jeste? Kako drugačije nazvati neodoljivi nagon i žeđ za uvozom paganskih učenja i angažiranja Jevreja i kršćana na tom poslu?!

U pravu je bio jedan od najvećih učenjaka ovog Ummeta, 'Abdullah b. 'Abbas, r.a., kad je, sa velikom dozom podozrenja, izjavio: "Zar vam znanje, s kojim vas je Allah počastio, dopušta da ih (tj. Jevreje i kršćane) pitate za bilo šta? Sigurno da ne dopušta! Tako mi Allaha, ne vidimo da vas iko od njih pita u vezi sa onim što je vama objavljeno."[1]

Desilo se, kao što kaže šejh Muhammed el-Gazali: "da je čistoća islamskog učenja (akide) pomućena shvaćanjima izvana, koja su se uvukla u život muslimana, kroz rasprave i prazna nadmudrivanja besposlenjaka."[2]

Međutim, iz milosti prema Svojim robovima, Uzvišeni Allah je zagarantirao opstanak ove vjere, između ostalog, i preko učenih ljudi, kojih je bilo i bit će u svakom vremenu i svakom podneblju, koji će u Allahovu čistu vjeru pozivati, za nju se boriti i islamskom ummetu otvarati oči, ukazujući mu u čemu je pretjerao a u čemu zatajio.

Zato su, kada su vidjeli kako ova opaka bolest pritiska muslimane i iznutra razjeda njihova shvaćanja i ubjeđenja, mnogi učenjaci, Allah im se smilovao, digli svoj glas i upustili se u borbu protiv ovog zla, časno izvršavajući svoju dužnost.

Tako je uvaženi Imam Šafija, Allah mu se smilovao, javno govorio: "Moj sud prema učenjacima ilmu-l-kelama je da se motkama i kamenjem protjeraju i provedu kroz sva plemena i da se svugdje dočekaju riječima: "Ovo je kazna za one koji ostave Kur'an i sunnet, a prihvate se ilmu-l-kelama."[3]

Ebu Jusuf, učenik Ebu Hanife, Allah im se obojici smilovao, imao je običaj reći: "Poznavanje ilmu-l-kelama je neznanje, a nepoznavanje znanje."[4]

Osvrćući se na ovaj problem, komentator poznatog djela et-*Tahavijje* kaže: "Kako se može doći do spoznaje temelja učenja Islama (el-usul), ako se nije dosljedno onome čemu je učio Poslanik?"[5]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٣/ ٤٩٦ ، ح ٧٥٢٣) كتاب التوحيد .

[2] Vidjeti: " الإسلام والطاقات المعطلة " : (ص١١٢) الطبعة الثانية .

[3] Vidjeti: " شرح الطحاوية " : (ص٧٢) .

[4] Vidjeti: المصدر السابق : (ص٧٢) .

[5] Vidjeti: المصدر السابق : (ص٧٢) .

Ibn el-Dževzi, Allah mu se smilovao, kaže: "Sumnja u znanju i vjerovanju, u osnovi, dolazi iz filozofije. Više islamskih učenjaka nije se zadovoljilo sa onim čime se zadovoljio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izučavanjem Kur'ana i Sunneta, pa su zagazili u filozofska učenja i ilmu-l-kelam, usljed čega su zalutali sa pravog puta i iskrivili vjerovanje."[1]

Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže: "Sljedbenici ilmu-l-kelama ne pridržavaju se Kur'ana i Sunneta, pa su ih zbog toga osuđivali časni učenjaci i istinski poznavaoci vjere iz ranijih generacija. Oni nikada nisu postigli potpunost u vjerovanju, niti predanost borbi na Allahovom putu, nego su se upuštali u rasprave sa nevjernicima i sljedbenicima novotarija koji su od njih još više zalutali sa pravog puta i Poslanikova sunneta.

U svojim raspravama, sljedbenici ilmu-l-kelama su slijedili metod kojim su morali odbaciti nešto od onoga što je objavljeno Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Oni, samo logičkim argumentima, nevjernike nisu mogli odvratiti od nevjerstva, niti sljedbenike novotarija od novotarija, a kako bi to i mogli kad ni sami istinski nisu vjerovali ono što je donio Poslanik, s jedne, niti su se istinski borili protiv nevjernika, s druge strane."

Teoretičari ilmu-l-kelama rukovodili su se tvrdnjom koja otprilike glasi: "Jedini način vjerovanja u Allahova Poslanika, borbe protiv nevjernika, odgovora ateistima i dokazivanja da su sljedbenici novotarija na krivom putu, je da im se, kao što to mi činimo, suprotstavimo logičkim argumentima! Sve što je u suprotnosti sa logičkim argumentima (*ma'kulat*), iz okvira onog za što se čulo a nije dokazano (*es-sem'ijjat*), treba ili odbaciti kao lažno, ili protumačiti, ili prepustiti, zato što su logički argumenti osnova onome što se objavljuje i preko Božije objave prenijelo, kao što je: Sudnji dan, proživljenje, Džennet, Džehennem i sl. (nap. prev.), dok se ne dokaže, a ako se dokaže onda je stvar obrnuta."[2]

Na kraju ćemo, kao pouku i savjet, navesti riječi jednog od onih koji se upustio u more i otisnuo na uzburkanu pučinu, a onda počeo preklinjati da mu se pomogne. Riječ je o Ubejju 'Abdullahu Muhammedu b. Omeru er-Raziju, koji je rekao: "Dugo vremena sam se bavio ilmu-l-kelamom i filozofskim pravcima i nigdje u njima nisam našao lijek za bolesna, niti čist gutljaj vode kojim bih utolio žeđ. Nakon svega, vidio sam da od Kur'ana nema ispravnijeg puta... Ko prođe kroz ono kroz što sam ja prošao, doći će do zaključka do kakvog sam ja došao."[3]

---

[1] Vidjeti: " صيد الخاطر " : (ص٢٠٥) تحقيق الطنطاوي ، الطبعة الثانية سنة ١٣٩٨ هــ .

[2] Vidjeti: " موافقة صحيح المنقول لصريح المعقول " : (١/٢٣٨) تحقيق محي الدين عبد الحميد ومحمد حامد الفقي .

[3] Vidjeti: " شرح الطحاوية " : (ص٢٢٧) .

Nakon svega što je preživio tokom stoljećima dugog lutanja, islamskom ummetu bi bilo najbolje da se vrati Allahovoj Knjizi, Kur'anu i sunnetu Njegova Poslanika; da dobro razmisli o njihovom značenju i radi po njihovim propisima. U tome će naći sreću, uspjeh, spas i smiraj srcu, kao što kaže Uzvišeni:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

A srca se doista, kad se Allah pomene, smiruju! (Er-Ra'd, 28.)

lako će čitalac, ako Bog da, kroz ovu raspravu spoznati kur'ansko-sunnetski način urezivanja, u srce, ljubavi prema dobru (el-wela') i mržnje prema zlu (el-bera') kroz direktne primjere iz života Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, kako u mekkanskom, tako i medinskom periodu, a takvih primjera i živih slika je mnogo, neće biti na odmet da neke i ovdje navedemo, tim prije što smo ukazali na jalovost ilmu-l-kelama i njegovu "medvjeđu uslugu" koju je učinio islamskom ummetu.

Više je nego očito da Islam nastoji odgojiti odana sljedbenika, od samog momenta od kada po prvi put izgovori kelimei-šehadet i potvrdi da *nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik*, s jedne, i odrekne se svakog ko obožava ili slijedi nekog drugog, a ne Allaha, s druge strane.

A da je tako, u Kur'anu i sunnetu Allahova Poslanika, ima veoma mnogo dokaza.

Uzvišeni Allah kaže:

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

Onaj ko ne vjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha - drži se za najčvršću vezu, koja se neće prekinuti. (El-Bekare, 256.)

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ
بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Svi se čvrsto držite Allahova užeta i nikako se ne razjedi-njujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali milošću Njegovom prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze, da biste na pravom putu istrajali. (Alu 'Imran, 103.)

قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Reci: "Allahov put je - jedini pravi put, i nama je naređeno da Gospodara svjetova slušamo!" (El-En'am, 71.)

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

Onaj ko se sasvim preda Allahu, a uz to čini dobra djela, uhvatio se za najčvršću vezu. (Lukman, 22.)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Onaj ko želi neku drugu vjeru osim Islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati. (Alu 'Imran, 85.)

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: "Ja sam, doista, musliman!" (Fussilet, 33.)

Navedeni kur'anski ajeti najbolje potvrđuju koliku je, objavljujući ovu vjeru, Uzvišeni Allah izlio milost prema muslimanima. Privrženost i ljubav prema vjeri izvor je najveće snage i ponosa. Onaj ko se drži ove privrženosti, drži se za najčvršću vezu.

U tom smislu govori se u više hadisa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao[1]:

"Allah vas je oslobodio paganske (džahilijjetske) oholosti i ponosa precima. Svaki čovjek je ili bogobojazani vjernik ili nesretni razvratnik. Vi ste svi Ademovi potomci, a Adem je od zemlje. Ili će se ljudi proći dičenja precima koji će biti džehennemski ugalj (gorivo), ili će kod Allaha manji biti od kotrljana (insekta) koji iz nosa luči nepodnosiv smrad."[2]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je svoje sljedbenike odgojiti prepoznatljive samo po bogobojaznosti i pripadnosti Islamu, a nikako po položaju i porijeklu čije vrijednosti nisu crpljene iz ove, istinski čiste vjere. Ebu 'Ukbe, oslobođeni rob, po porijeklu Perzijanac, pripovijeda: "Sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, borio

[1] Vidjeti: العبية –كما قال الخطابي–: الكبر والنخوة . أنظر" سنن أبي داود " : (ج٥/٣٤٠) .

[2] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٥/ ٣٤٠ ، ح٥١١٦) كتاب الأدب . وأخرجه الترمذي المناقب (ج٩/ ٤٣٠ ، ح٣٩٥٠)
وقال : حديث حسن .

sam se u Bici na Uhudu. Udarajući jednog idolopoklonika rekao sam: "Primi ovo od mladića Perzijanca!" Kad je ovo čuo, prema meni se okrenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Zašto nisi rekao: 'Primi ovo od mladića ensarije?'"[1]

Islamsko vjerovanje značilo je, dakle, odanost, ljubav, veličanje, pokornost, nadu i strahopoštovanje jedino prema Uzvišenom Allahu i uskraćivanje duši da voli, boji se ili teži bilo kome drugome mimo Allaha. Uzvišeni Allah veli:

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ

Ako ti Allah dade kakvu nevolju, niko je osim Njega ne može otkloniti, a ako ti zaželi dobro, pa-niko ne može blagodat Njegovu spriječiti. (Junus, 107.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, 'Abdullahu b. 'Abbasu, r.a., je rekao: "Znaj da kad bi se cio Ummet sakupio da ti nešto pomogne, ne bi ti mogao pomoći do onoliko koliko ti je Allah odredio; kad bi se svi sakupili da ti nešto naštete, ne bi ti mogli naštetiti, do onoliko koliko ti je Allah odredio!"[2]

"Kad se rob iskreno preda Allahu i robuje samo Njemu, nikoga se više ne boji do Njega. Neprijatelj je posljednji koga bi se pored Allaha mogao bojati. Kad rob tako vjeruje u Allaha, prema Njemu pokazuje ljubav i strahopoštovanje, na Njega se oslanja i Njime zaokuplja, jer uviđa da su razmišljanje o neprijatelju, zaokupljenost njime i strah od njega, nedostatak vjerovanja u jednog Allaha.[3] Kad rob tako vjeruje u Allaha, onda ga Allah čuva i štiti: *Allah doista štiti vjernike...* (El-Hadždž, 38.).

Prema tome, vjerovanje u jednog Allaha je najsigurnije utočište. Svako ko u njega uđe bit će siguran. Zato je neko od čestitih učenjaka rekao: "Ko se boji Allaha, boji ga se sav svijet, a ko se ne boji Allaha, boji se cijelog svijeta."[4] Ovo je jedan od načina kako se kroz ispravno vjerovanje u duši usađuje ljubav prema dobru (el-wela') i mržnja prema zlu (el-bera').

---

[1] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج/ ٥، ٣٤٣ ، ح٥١٢٣) ، وقال الشيخ الألباني في " المشكاة " : (ج٣ / ١٣٧٤) : في إسناده عنعنة محمد بن إسحاق . وأخرجه ابن ماجة في الجهاد : (ج/٢ ، ٩٣١ ، ح٢٧٨٤) .

[2] Vidjeti: " سنن الترمذي " : (ج/٧ ، ٢٠٤، ح٢٥١٨) في أبواب صفة القيامة ، وقال : حديث حسن صحيح .

[3] Pri ovome se ne smije zaboraviti na povode i posljedice, kao ni obavezu da se učini onoliko koliko je u čovjekovoj mogućnosti, jer je i to sastavni dio oslanjanja na Allaha, u smislu poslanikovih riječi: *I'kilha we tewekkel* - "Sveži kamilu pa se onda osloni na Allaha!"

[4] Vidjeti: " بدائع الفوائد " لابن القيم : (ج/٢ ٢٤٥) بتصرف .

Drugi način je da se čovjek zamisli nad opisom prizora Sudnjeg dana i svađe između onih koji su na ovome svijetu mimo Allaha, slijedili jedni druge, i prema običajima i vjeri predaka, a ne u ime Allaha, družili se, voljeli i povodili jedni za drugima. Takvi će se, kao što kaže Allah, na Sudnjem danu, odricati jedni drugih:

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ(١٦٦)وَقَالَ
الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ

Kada će se glavešine, za kojima su se drugi povodili, svojih sljedbenika odreći i kada će veze koje su ih vezale prekinute biti, i oni patnju doživjeti. Kada će sljedbenici njihovi uzviknuti: "Da nam je samo da se vratimo, pa da se i mi njih odreknemo kao što su se i oni nas odrekli!" Eto, tako će Allah njima djela njihova po njih kobnim pokazati i oni iz vatre neće izlaziti. (El-Bekare, 166.-167.)

U ovakvom će položaju, bez sumnje, biti onaj ko mimo Allaha i Njegovog Poslanika sebi za prijatelja uzme druge i za njihovu ljubav voli što oni vole, mrzi što oni mrze i prijatelji s kim oni prijatelje. Sva njegova djela, ma koliko ih bilo i ma koliko se trudio i zamarao, na Sudnjem danu će biti uzaludna, jer njegova naklonost, ljubav i pomaganje dobra, s jedne i mržnja prema zlu, s druge strane, nisu bili u ime Allaha i Njegova Poslanika.

Na Sudnjem danu prijateljstvo i ljubav prema bilo kome, mimo Allaha, neće koristiti. Sve veze ljubavi prema drugima će se pokidati. Ostat će jedino ljubav između roba i Gospodara. Sretan će biti onaj ko se u životu prikloni Allahu i Njegovu Poslaniku, ko bude istinski obožavao Allaha, volio ono što On voli, mrzio ono što On mrzi, prijateljio se sa Njegovim prijateljima, neprijateljstvo pokazivao prema Njegovim neprijateljima, blizak bio sa onima koji su Njemu bliski, klonio se onih koji su zalutali, slijedio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i izbjegavao ono što je u suprotnosti sa njegovim sunnetom.[1]

Kur'ansko kazivanje obiluje brojnim primjerima odanosti dobru i osude zla. Najupečatljiviji primjer je slučaj sa Ibrahimom, a.s., prijateljem Milostivog i ocem vjerovjesnika. On je najbolji uzor kako biti privržen istini i kako se odreći neistine. Imajući u vidu izuzetnu važnost njegova odnosa prema ovom pitanju, njemu ćemo, ako Bog da, malo kasnije, posvetiti jedno cijelo poglavlje.

---

[1] Vidjeti: انظر" الرسالة التبوكية " : (ص٥١) .

Ako je u srce vjernika usađena pomenuta ljubav, on je spreman da, shodno toj ljubavi, robuje Uzvišenom, bori se i mrzi Njegove neprijatelje, da ih se kloni i stojički podnosi nedaće koje ga, na Allahovom putu, mogu zadesiti.

Kur'anski stil, zatim, nakon opisa ispravnog vjerovanja, pribjegava upotrebi argumenata prijetnje i zastrašivanja:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje odpadne, - pa, Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovom putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. (El-Ma'ide, 54.)

Nasuprot njima, one koji se odazovu i pokore Allahovim zapovijedima, On voli, štiti i pomaže, kao što kaže u sljedećim ajetima:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ

Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima kao da su bedemi čvrsti. (Es-Saff, 4.)

بَلْ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ

Samo je Allah zaštitnik vaš i On je najbolji pomagač. (Alu 'Imran, 150.)

وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

I u Allaha se pouzdajte; On je Gospodar vaš, i to kakav Gospodar i kakav zaštitnik! (El-Hadždž, 78.)

Ljubav prema Allahu u sebi podrazumijeva slijeđenje Njegova Poslanika, kao što se veli u sljedećem ajetu:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

Reci: "Ako volite Allaha, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti." (Alu 'Imran, 31.)

Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja veli: "Ljubav prema Allahu podrazumijeva da se slijedi sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov Šerijat, a borba na Allahovom putu protiv Njegovih neprijatelja i pomaganje Njegovih prijatelja je njen smisao."[1]

---

[1] Vidjeti: " التحفة العراقية " : (ص٧٦) .

Hasan el-Basri, Allah mu se smilovao, kaže: "Ljudi su mislili da vole Allaha, pa ih je Allah iskušao sa sljedećim ajetom: *Reci: "Ako volite Allaha, slijedite mene, i vas će Allah voljeti..."*[1]

Kur'an i Sunnet islamski ummet odgajaju da voli što voli Allah, a mrzi što mrzi Allah, da bude naklonjen prema onome prema čemu je naklonjen Allah, a da se odriče onoga čega se odriče Allah. Ta ljubav ide dotle da bi vjerniku bilo draže da bude bačen u vatru, nego da se vrati u nevjerstvo od koga ga je spasio Allah.

Iako se u životu današnjih muslimana, sa izuzetkom onih kojima se Allah smilovao, osjeća odsustvo odanosti prema dobru i odbojnosti prema zlu, značaj ovog pitanja u biti se ništa ne mijenja, jer je ono, kao što kaže šejh Muhammed b. 'Atik,[2] "poslije insistiranja na potrebi vjerovanja u jednog Allaha i zabrani mnogoboštva, po broju argumenata, najzastupljenije u Kur'anu."[3]

Preuzimanje od drugih laičkih zakona i nevjerničkih shvaćanja, prirodni je rezultat pomanjkanja odanosti Allahu i Njegovom Poslaniku, s jedne i neodricanja od prokletog taguta, maskiranog plaštom laži i neistine, s druge strane.

---

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج ٢/ ٢٥) .

[2] O njemu će, uskoro, biti više riječi.

[3] Vidjeti: " النجاة والفكاك ": (ص١٤) .

POGLAVLJE II

Ko su Allahovi a ko šejtanovi prijatelji i kakva je priroda neprijateljstva među njima?

Sadržaj poglavlja:

- *priroda neprijateljstva između dvije strane*
- *zaključak*

Drugo poglavlje

KO SU ALLAHOVI A KO ŠEJTANOVI PRIJATELJI I KAKVA JE PRIRODA NEPRIJATELJSTVA MEĐU NJIMA ?

Svrstavanje u red Allahovih ili šejtanovih prijatelja počelo je još davno; od onoga dana od kako je Allah stvorio Adema, a.s., i naredio melekima da mu učine sedždu, pa su poslušali, a šejtan odbio i uzoholio se.

Kur'an časni, u više poglavlja, opširno govori o zakletom neprijateljstvu između Adema (čovjeka) i Iblisa. Takvi primjeri su poglavlja El-Bekare, El-A'raf, Taha i druga. Uzvišeni tako kaže:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنْ الْكَافِرِينَ(٣٤)وَقُلْنَا
يَاآدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنْ الظَّالِمِينَ(٣٥)فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ
عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ(٣٦)فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ(٣٧) قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ

A kad rekosmo melekima: "Poklonite se Ademu!" - oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i postade nevjernik. I Mi rekosmo: "O Ademe, živite, ti i žena tvoja, u Džennetu i jedite u njemu koliko god želite i odakle god hoćete, ali se ovom drvetu ne približujte pa da sami sebi nepravdu nanesete!" I šejtan ih navede da zbog drveta posrnu i izvede ih iz onoga u čemu su bili. "Siđite!" - rekosmo Mi - "jedni drugima ćete neprijatelji biti, a na Zemlji ćete boraviti i do roka određenog živjeti!" I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista, prima pokajanje, On je milostiv. Mi rekosmo: "Silazite iz njega svi! Od Mene će vam uputstvo dolaziti, i oni koji uputstvo Moje budu slijedili-ničega se neće bojati i ni za čim neće tugovati." (El-Bekare, 34.-38.)

O odbijanju Iblisa da Ademu učini sedždu govori se i u poglavlju El-A'raf, gdje Uzvišeni veli:

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

"Zašto se nisi poklonio kad sam ti naredio?" - upita On. "Ja sam bolji od njega; mene si od vatre stvorio, a njega od ilovače" - odgovori on. (El-A'raf, 12.)

Dakle, Allah je Iblisu naredio da Ademu učini sedždu, ali je Iblis, proklet bio, odbio to učiniti, uzoholio se, pribjegao krivoj analogiji; da je vatra bolja od ilovače. Ovim je Iblis sebe učinio sudrugom Uzvišenom Allahu, jer Allah kaže jedno, a Iblis kaže da misli drugačije. Zato je zaslužio prokletstvo i progonstvo iz Allahove milosti.

Ljudi su podijeljeni na dvije vrste; one na Pravome putu i one koji su na stranputici. Ova podjela započeta je još davno, kao što kaže Uzvišeni:

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

On vas stvara, pa ste ili nevjernici ili vjernici. Sve što vi radite Allah dobro vidi. (Et-Tegabun, 2.)

Oni koji su se odazvali pozivu poslanika, povjerovali u objavljivane knjige i Njegove poslanike, poslane kao milost ljudima, oni su prijatelji Milostivog.

Na drugoj strani, oni koji su okrenuli glavu i uzoholili se, oni su šejtanovi drugovi.

Prije nego što počnemo, detaljnije, govoriti o ove dvije vrste ljudi, moramo znati da je Uzvišeni Svoje robove upozorio na šejtanovo neprijateljstvo prema njima, čak i nakon slučaja sa Ademom, i za to naveo dovoljno dokaza.

Uzvišeni Allah ne samo da je na više mjesta u Kur'anu naveo Ademov slučaj i šejtanovo neprijateljstvo prema njemu, već je na mnogo mjesta u Kur'anu Ademove potomke upozorio da ne slušaju šejtanovo zavođenje i da ne skreću sa Allahovog pravog puta.

Uzvišeni tako kaže:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

O vjernici, živite svi u miru (Islamu) i ne idite stopama šejtanovim; on vam je, doista, neprijatelj otvoreni. (El-Bekare, 208.)

Zatim dolazi upozorenje protkano prijetnjom:

يَابَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا
لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ
لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan kao što je roditelje vaše iz Dženneta izveo, skinuvši s njih odjeću njihovu da bi im stidna mjesta njihova pokazao! On vas vidi, on i vojske njegove, odakle vi njih ne vidite. Mi smo učinili šejtane zaštitnicima onih koji ne vjeruju. (El-A'raf, 27.)

Kur'ansko kazivanje se ne zaustavlja na ovome, nego ide dalje i još više razotkriva šejtanovo neprijateljstvo, kako bi progledao svako ko ima oči i razmislio svako ko ima pameti. Tako Uzvišeni, govoreći o Iblisu, dalje veli:

وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا(١١٨)وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ
آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا(١١٩)يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا(١٢٠)

A on je rekao: "Ja ću se sigurno potruditi da preotmem za sebe određen broj Tvojih robova, i nagovoriću ih, sigurno, lažnim nadama, i sigurno ću im zapovijedati pa će stoci uši rezati, i sigurno ću im narediti pa će stvorenja Allahova mijenjati!" A onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti! On im obećava i primamljuje ih lažnim nadama, a ono što im šejtan obeća samo je obmana. (En-Nisa', 118.-120.)

Uzvišeni, zatim, ljudima opisuje jedan od prizora Sudnjeg dana kada će se šejtanove pristalice pokajati, ali će tada biti kasno. Uzvišeni će im tada reći:

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ(٥٩)أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَابَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ
لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ(٦٠)وَأَنْ اعْبُدُونِي

A vi griješnici, danas se odvojite! O sinovi Ademovi, zar vam nisam naredio. "Ne klanjajte se šejtanu, on vam je neprijatelj otvoreni, već se klanjajte Meni; to je pravi put." (Jasin, 59.-61.)

Uzvišeni, zatim, opisuje drugi prizor i kaže da će se šejtan odreći svojih sljedbenika:

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي
عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِي مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

I kada bude sve riješeno, šejtan će reći: "Allah vam je pravo obećanje dao, a ja sam svoja obećanja iznevjerio; ali ja nisam nikakve vlasti nad vama imao, samo sam vas pozivao i vi ste mi se odazivali; zato ne korite mene, već sami sebe, niti ja mogu vama pomoći niti vi možete pomoći meni. Ja nemam ništa s tim što ste me prije smatrali Njemu ravnim." Nevjernike sigurno čeka bolna kazna. (Ibrahim, 22.)

Nakon ovog opisa ne može biti jasniji opis. Svaka stvar se vraća na svoje mjesto. Sve dok je šejtan neprijatelj čovjeku i njegovi sljedbenici su neprijatelji Allahovim prijateljima i sljedbenicima Njegovih poslanika. Prema tome, između ove dvije vrste je zakleto neprijateljstvo i između njih ne može biti pomirenja. Između njih je vječiti rat i neprijateljstvo. Zavidnost, ismijavanje, poniženje, lukavstvo i obmana koje ulijeva šejtan oružje su njegovih pristalica.

Šejtanovi sljedbenici su ljudi koji vrebaju vjernike i na svaki način pokušavaju ih odvratiti od sjećanja na Allaha. O tome Uzvišeni Allah govori na više mjesta u Svojoj časnoj Knjizi. O tome kako Allahovi neprijatelji ismijavaju Njegove sljedbenike, Uzvišeni kaže:

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Nevjernicima se život na ovom svijetu čini lijep i oni se rugaju onima koji vjeruju. A na Sudnjem danu biće iznad njih oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili. -A Allah daje u obilju onome kome On hoće, bez računa. (El-Bekare, 212.)

Na drugom mjestu Uzvišeni kaže:

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Glavešine naroda njegova, koje nisu vjerovale, odgovarale su: "Mi smatramo da si ti, doista, neznalica i mi mislimo da si zaista lažac." (El-A'raf, 66.)

Uzvišeni, dalje, veli:

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنْ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ(٢٩)وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ(٣٠)
وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ انقَلَبُوا فَكِهِينَ(٣١)وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ(٣٢)

Grešnici se smiju onima koji vjeruju: kad pored njih prolaze, jedni drugima namiguju, a kad se porodicama svojim vraćaju, šale zbijajući vraćaju se; kada ih vide, onda govore: "Ovi su, doista, zalutali." (El-Mutaffifun, 29.-32.)

Pogledaj kako Kur'an opisuje neprijateljstvo šejtanovih pristalica i šta sve u sebi kriju prema vjernicima:

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ
بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكُمْ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

A kad im se Naši jasni ajeti kazuju, ti primjećuješ veliko negodo-vanje na licima onih koji ne vjeruju, koji umalo da ne nasrnu na one koji im riječi naše kazuju. Reci: "Hoćete li da vam kažem što će vam biti mrže od toga? - Vatra kojom Allah nevjernicima prijeti, a grozno će ona prebivalište biti!" (El-Hadždž, 72.)

Ovdje treba zapamtiti nepobitnu istinu da će neprijateljstvo koje se pokazalo između Adema, a.s., i Iblisa, vječno ostati i između Iblisa i Ademovih potomaka sve do Smaka svijeta. Cijela povijest čovječanstva govori i svjedoči o ovom neprijateljstvu, o podjeli ljudi na one koji slijede istinu i Pravi put, s jedne, i na one koji slijede krivi put, prohtjeve i šejtana, s druge strane.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

On vas stvara, pa ste ili nevjernici ili vjernici. Sve što vi radite Allah dobro vidi. (Et-Tegabun, 2.)

Zato između ova dva tabora nema pomirenja ni na ovom ni na onom svijetu. Zato šejhu-l-Islam ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže:

"U Allahov zakon spada, između ostalog, i to; da kad hoće da pokaže Svoju vjeru, da i one koji će joj se suprotstavljati, kako bi obistinio istinu Svojih riječi, istinom suzbio neistinu i laž ugušio."[1]

[1] Vidjeti: " مجموعة الفتاوى " : (ج٢٨/ ٥٧)

Pogledaj s kakvim su se neprijateljstvom odnosili cijeli narodi prema svojim poslanicima: Nuhu, Hudu, Salihu, Šu'ajbu, Ibrahimu, Musau, Isau i Muhammedu, a.s. Neprijateljstvo nevjernika prema vjernicima ostat će sve do Smaka svijeta.

Kako god su prijatelji Milostivog uporni da slijede Pravi put svoga Gospodara, isto tako su šejtanovi sljedbenici uporni da slijede neznanje i tumaraju bespućima, svejedno da li obožavali šejtana, strast, pripadnost narodu i jeziku, vlast, zemlju ili vjeru svojih predaka. Uzvišeni Allah u tom smislu veli:

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنْ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمْ
الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنْ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُوْلَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Allah je zaštitnik onih koji vjeruju i On ih izvodi iz tmina na svjetlo, a onima koji ne vjeruju - zaštitnici su šejtani i oni ih odvode sa svjetla u tmine; oni će biti stanovnici Džehennema, oni će u njemu vječno ostati. (El-Bekare, 257.)

Allahovi prijatelji "koji slijede Uzvišenog, žive pod Njegovim okriljem i samo Njega uzimaju za zaštitnika, čine jednu porodicu i jedan narod (*ummeten wahideten*), koji nije ograničen vremenom ili prostorom, pripadnosti rasi ili naciji, lozi ili porodici."[1] Islam je došao da povuče razliku između istine i laži, između Islama i džahilijjeta. On ne okuplja ljude na osnovu porijekla i rase, nacije ili podneblja, kako to čine stari i novi pagani, nego na osnovu vjerovanja u jednog Allaha i činjenju dobrih djela. Uzvišeni Allah kaže:

يَاأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ

O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji. Allah, uistinu, sve zna i nije mu skriveno ništa. (El-Hudžurat, 13.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Arap nema nikakve prednosti nad nearapom, niti nearap nad Arapom, niti crnac nad bijelcem, niti bijelac nad crncem, osim po bogobojaznosti. Svi ste vi od Adema, a Adem je od zemlje."[2]

---

[1] Vidjeti: " في ظلال القرآن " (ج١/ ٤١٣) .

[2] Vidjeti: " مسند الإمام أحمد " : (ج٥/٤١١) عن أبي نضرة ، وإسناده صحيح إلا أنه مرسل لأن أبا نضرة ليس صحابياً.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, također, rekao: "Allah vas je oslobodio predislamske pristrasnosti i ponosa precima, radilo se o bogobojaznom vjerniku ili nesretnom griješniku (razvratniku)."[1] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao se rođaka koji nisu prihvatili njegovu vjeru kako bi vjernicima bio uzor.

'Amr b. el-'As, r.a., pripovijeda kako je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo da javno, bez ikakva ustručavanja, govori: "Porodica toga i toga (a radilo se o njegovim rođacima), nisu moji zaštitnici. Moji zaštitnici su Allah i čestiti vjernici." Ovaj hadis je vjerodostojan a prenose ga Buharija i Muslim.[2]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Meni su najbliži oni koji su najbogobojazniji, ma ko oni bili i ma gdje bili." [3] U tom smislu su i riječi Uzvišenog:

فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ

Allah je zaštitnik njegov, Džibril i čestiti vjernici. (Et-Tahrim, 4.)

Otuda su vjernici Allahovi štićenici. Oni se odazivaju i pokoravaju onome što Allah hoće, od Njega primaju, jedino Njega obožavaju i jedino se Njega boje. Potpuno je obrnuto sa drugom grupom. Oni su, uvijek, kad god bi ih neki od Allahovih poslanika pozvao, odgovarali:

قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

"Nećemo, slijedićemo ono na čemu smo zatekli pretke svoje." - Zar i onda kad im preci nisu ništa shvaćali i kad nisu na pravom putu bili?! (El-Bekare, 170.)

Uzvišeni zatim kaže:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا
أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

A kad im se kaže: "Pristupite onome što Allah objavljuje, i Poslaniku!" oni odgovaraju: "Dovoljno nam je ono što smo od predaka naših zapamtili." - Zar i ako preci njihovi nisu ništa znali i ako nisu na pravom putu bili?! (El-Ma'ide, 104.)

---

[1] Vidjeti: سبق تخريجه : (ص١٠٨) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٠/ ٤١٩) كتاب الأدب ، و مسلم : (ج١/ ١٩٧ ، ح٢١٥) في الإيمان .

[3] Vidjeti: " مسند أحمد " : (ج ٥ / ٢٣٥) ، وهو حديث صحيح . انظر تخريج كتاب " فقه السيرة " للغزال : (ص٤٨٥) ، للغزالي : (ص٤٨٥) ، و " صحيح الجامع الصغير " : (ج٢/ ١٨١ ، ح ٢٠٠٨) .

U prepoznatljive vrline Allahovih štićenika spadaju: odazivanje, pokornost Allahovim propisima, Njegovu zakonu i slijeđenju Njegovih zapovijedi. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِه لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Kad se vjernici Allahu i Njegovu Poslaniku pozovu, da im On presudi, samo reknu: "Slušamo i pokoravamo se!" - Oni će uspjeti. (En-Nur, 51.)

Nasuprot njima šejtanovi sljedbenici se odlikuju: izbjegavanjem Allahovih propisa i Njegova zakona, slijeđenjem strasti i šejtana, kao što kaže Uzvišeni:

وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ

I govore: "Čujemo, ali se ne pokoravamo!" i "Čuj, ne čuli te!" i "Ra'ina!" i "Pogledaj na nas!" izvrćući smisao riječima i govoreći uvijenim jezicima. (En-Nisa', 46.)

Uzvišeni također kaže:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ

A ima li nepravednijeg od onoga koji, opomenut riječima Gospodara svoga, njima leđa okrene? Mi ćemo, zaista, kazniti zlikovce! (Es-Sedžda, 22.)

Poznati veliki učenjak Ibn el-Kajjim kaže:

"Svako ko porekne Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odbija da ga slijedi, ne radi po njegovu Šerijatu, prezire njegovu vjeru, ne pridržava se datog mu obećanja, slijedi nečiju tuđu a ne njegovu praksu, dopusti da živi u neznanju (paganstvu) prepušten strastima i pokvarenosti u srcu, nevjerstvu i mržnji u prsima i neposlušnosti i neobuzdanosti svojih organa, šejtanov je drug."[1]

Šejtanovi sljedbenici odlikuju se po tome što: "Istinu kad im se nađe na putu gaze i zatiru nogama, a ako to nisu u stanju progone, a ako ni to ne mogu, onda sprječavaju i okreću drugim putem. Oni je odbacuju koliko god

[1] Vidjeti: " هداية الحيارى" : (ص٧) .

mogu, a ako ne mogu skreću je, mute i izoluju od praktične primjene. A ako bi se šta mogli okoristiti oblijeću i poskakuju praveći se da su joj pokorni, ne zbog istine, nego da bi kakvu korist izvukli, kao što kaže Uzvišeni:

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ(٤٨)وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ(٤٩)أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ(٥٠)

Kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno. Da li su im srca bolesna, ili sumnjaju, ili strahuju da će Allah i Poslanik Njegov prema njima nepravedno postupiti? Nijedno, nego žele da drugima nepravdu učine. (En-Nur, 48.-50.)[1]

---

[1] Vidjeti: " مدارج السالكين " : (ج١/ ٥٣) .

PRIRODA NEPRIJATELJSTVA IZMEĐU DVIJE STRANE

Sada kada smo upoznali osobine ove dvije strane, možemo preći na opis neprijateljstva između njih. Ovo neprijateljstvo se mora pobliže upoznati kako bi mogli razlikovati šta je loše a šta dobro. Uzvišeni u tom smislu veli:

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

Allah neće vjernike s licemjerima ostaviti izmiješane, već će loše od dobrih odvojiti. (Alu 'Imran, 179.)

Upoznati se sa neprijateljstvom između ove dvije strane je veoma važno, jer to razotkriva igru onih koji od Islama nose samo muslimanska imena i pokušavaju da muslimane uvuku u sredinu modernog paganstva, gdje će izgubiti svoj islamski identitet, otupiti svoju odanost Gospodaru i istomišljenicima i omekšati njihov otpor prema neprijateljima ove vjere.

Ovo je očevidna i veoma važna činjenica koju neprijatelji pokušavaju falsificirati tvrdeći da i nevjernici mogu biti vjerni prijatelji, da i njih treba cijeniti i poštovati, voljeti i uvažavati, tvrdeći da su oni napredni, a mi zaostali, da trebamo ići njihovim stopama, na njih se u svemu ugledati, da njihovu kulturu i civilizaciju, sa svim onim što u sebi nosi, dobrim i lošim, ružnim i lijepim, treba u potpunosti prihvatiti.[1]

Međutim, nevjernici će propasti i izgubiti ma ko bili. Allahovi sljedbenici će pobijediti, makar bili i malobrojni, a šejtanovi izgubiti, makar ih bilo koliko zrna pijeska.

Prije nego što pređemo na detaljnije analiziranje neprijateljstva između ove dvije strane, potrebno je ukratko opisati neprijateljstvo između Iblisa i čovjeka, kako bi se upoznali kako sve šejtan pronalazi put do čovjeka i kako svojim pristalicma istinu muti sa neistinom i tako ih zavarava. Vjernik mora znati šta je istina i ispravno, kako Šerijat nalaže vjerovati u Allaha, i na taj način čuvati sebe i svoje prijatelje.

---

[1] Ovakvog su mišljenja Taha Husejn i njemu slični. Pogledaj šta o tome on piše u svojoj knjizi pod naslovom: *Mustakbelu-s-sekafeti fi Misre* - "Budućnost kulture u Egiptu"

Učenjak Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, šejtanovo neprijateljstvo prema čovjeku, analizira u sedam sljedećih tačaka koje ćemo ukratko navesti:

1. Prva od šejtanovih osobina je navođenje na nevjerstvo, višeboštvo i neprijateljstvo prema Allahu i Njegovom Poslaniku. Ako šejtan uspije na to navesti čovjeka, postigao je svoj prvi i najvažniji cilj, jer ga je pridobio za sebe i postao jedan od njegovih pomagača. Ako, pak, to ne uspije, onda ga pokušava zavesti na drugi način, pokazujući mu put:

2. Novotarija u vjeri (bid'ata). To je šejtanu draže od griješenja i neposlušnosti, jer direktno zadire u srž vjere i jer je to zlo u suprotnosti sa učenjem Poslanika. Ako šejtan čovjeka ne može ni na to navesti, jer se ovaj čuva zabluda i novotarija u vjeri, onda ga pokušava zavesti na drugom polju.

3. Upuštanje u velike grijehe svih vrsta. Šejtan čovjeka pokušava navesti na velike grijehe, naročito ako se radi o učenoj osobi, kako bi od njega odvratio druge ljude, a poznato je da uvijek ima onih koji jedva čekaju da među vjernicima otkriju kakvu sramotu i da je drugima prepričavaju. Ako ni to ne može postići, onda se šejtan trudi da ljude navede na:

4. Manje grijehe, koji isto tako, ako ih se nakupi, mogu unesrećiti i upropastiti onoga ko ih čini, kao što kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Čuvajte se malih grijeha! Primjer malih grijeha je kao primjer ljudi koji su odsjeli u pustinji..."[1] i tako do kraja hadisa u čijem se nastavku kaže da su se razišli da potraže drva da nalože vatru, pa se svako vratio noseći: ovaj granu, onaj grančicu, sve to skupili na jedno mjesto, naložili vatru i skuhali ili ispržili hranu za jesti.

Onaj ko potcijeni male grijehe i nastavi ih činiti do te mjere da ih se nabere dosta, može biti gori od onoga ko je učinio veliki grijeh, ali se kaje i boji. Ako šejtan ne može ni to učiniti, onda prelazi na petu fazu:

5. Zaokupljanja čovjeka stvarima koje su mubah (za koje nema ni nagrade ni kazne). Bavljenje ovakvim poslovima, ipak je, u krajnjem slučaju štetno, jer se propušta dragocjeno vrijeme u kome se moglo uraditi nešto korisno i zaraditi sevab. Ako se čovjek ne bude dao ni tim zavesti, jer cijeni svoje slobodno vrijeme, znajući da ono nije neograničeno i da smrt može doći svakog časa, iza koje dolazi ili vječno uživanje ili kazna, pa se trudi da učini nešto za onaj svijet, onda šejtan pokušava čovjeka zavesti:

---

[1] Vidjeti: الحديث في" مسند أحمد " : (ج ٥/٣٣١) وهو حديث صحيح ، انظر " سلسلة الأحاديث الصحيحة " : (ح٣٨٩) ، و " صحيح الجامع " : (ج٢/ ٣٨٦ ، ح ٢٦٨٣ و ٢٦٨٤) .

6. Poslovima koji su manje važni. Ovo zato da bi šejtan čovjeka lišio dobrih djela i nagrade za njih. On je, kako se navodi, u stanju navraćati na sedamdeset dobrih djela, samo zato da bi uz njih ubacio jedno nevaljalo djelo, ili da bi odvratio od nečega što je bolje i sevabnije od svih tih sedamdeset djela, zajedno. Ovakve šejtanove podvale ne mogu se raspoznati ničim drugim do svjetlom vjere, koju Allah ulijeva u srce Svoga roba, radi njegove iskrenosti u dosljednom slijeđenju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i vođenju računa koja su dobra djela kod Allaha najdraža i najodabranija. To znaju samo nasljednici Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na Zemlji i prvaci njegova Ummeta. Takvu čast, između Svojih robova, Allah poklanja onima kojima On hoće.[1]
7. Ako se čovjek odbrani od navedenih šest šejtanovih podvala, on onda protiv njega angažira svoje pristalice, mobilizirane iz reda ljudi i džinnova da ga na svaki mogući način uznemiravaju, zavode i zastrašuju, sve u cilju navođenja na kolebanje i ubacivanja u srce klice sumnje koja će ga stalno kopkati, tako da neće imati vremena da drugima koristi, nego će se sam o svojim problemima, obuzet zlim ljudima i džinnovima, baviti. Vjernik će tada shvatiti da se nalazi u doživotnom ratu sa zlom u kome će, ako od borbe odustane, biti ili ubijen ili zarobljen, pa mu neće preostati drugo nego da se do smrti bori. Ako je šejtanovo lukavstvo razlog za neprijateljstvo prema čovjeku, kakav je razlog za ovakvo neprijateljstvo između Allahovih štićenika i šejtanovih sljedbenika. Odgovor za to leži u jednoj ili u sve četiri navedene mogućnosti:

1. Zbog oholosti šejtanovih sljedbenika prema istini, Poslaniku i svemu što obuhvaća njegova misija. U tom smislu Uzvišeni Allah veli:

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Oni koji o Allahovim znamenjima raspravljaju, iako im nikakav dokaz nije došao, u srcima njihovim je samo oholost koja ih neće dovesti do cilja željenog, zato moli od Allaha zaštitu, jer On, uistinu, sve čuje i sve vidi. (Gafir /El-Mu'min, 56.)

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ

I kad god vam je koji poslanik donio ono što nije godilo dušama vašim, vi ste se oholili, pa ste jedne u laž ugonili, a druge ubijali. (El-Bekare, 87.)

---

[1] Vidjeti: " بدائع الفوائد " : (ج ٢/ ٢٦٠ - ٢٦٢) بتصرف .

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Kad se nekom od njih ajeti Naši kazuju, on oholo glavu okreće, kao da ih nije ni čuo, kao da je gluh-zato mu navijesti patnju nesnosnu. (Lukman, 7.)

2. Zbog veće ljubavi prema ovom svijetu nego prema onom i zbog odanosti prohtjevima i uživanju. Uzvišeni Allah kaže:

ذَلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Zato što više vole život na ovom nego na onom svijetu, a Allah neće ukazati na pravi put onima koji neće da vjeruju. (En-Nahl, 107.)

Uzvišeni zatim kaže:

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Oni koji život na ovom svijetu više vole od onoga svijeta i koji od Allahova puta odvraćaju i nastoje da ga prikažu krivim, oni su u velikoj zabludi. (Ibrahim, 3.)

Kad se nađu oholost i ljubav prema ovom svijetu više nego prema onom, ili jedno od to dvoje, onda se oni sa takvim osobinama groze kad vide Allahu odane robove, čak i ako s njima nemaju ništa zajedničko. Oni, jednostavno, ne mogu podnijeti takvu čistotu i čestitost. Ona, prosto, razbješnjuje Allahove neprijatelje.

Pogledaj kako takve opisuje Allah:

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً

Oni bi jedva čekali da i vi budete nevjernici kao što su i oni nevjernici, pa da budete jednaki. (En-Nisa', 89.)

Ovo zato što se postojanjem čestitih ljudi i njihovih dobrih djela, razotkriva pakost zlih ljudi i pogubnost njihovih zlodjela. Otuda Allahovi neprijatelji prema Njegovim prijateljima taje pakost u punom smislu riječi; svejedno radilo se o ismijavanju, ruganju, iživljavanju, kažnjavanju ili kovanju zavjera protiv muslimana od strane njihovih neprijatelja u službi šejtana.

3. Zavidnost koju skrivaju prema vjernicima je neizlječiva bolest šejtanovih sljedbenika. O zavidnosti i mržnji koju skrivaju prema vjernicima, Uzvišeni Allah, u Svojoj časnoj Knjizi, veli:

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ
أَنفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Mnogi sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas, pošto ste postali vjernici, vrate u nevjernike, iz lične zlobe svoje, iako im je istina poznata; ali, vi oprostite i preko toga pređite dok Allah Svoju odluku ne donese. - Allah, doista, sve može. (El-Bekare, 109.)

Da, ovo je njihova želja i pusti san; da vjernike ponovo odvedu u nevjerstvo i zavedu na krivi put. Kad bi im se pružila prilika da se domognu vjernika, Allah je najbolje objasnio, kakvu bi mržnju i pakost nad njima iskalili.

Uzvišeni Allah kaže:

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً

Kako, kada oni, ako bi vas pobijedili, ne bi, kad ste vi u pitanju, ni srodstvo ni sporazum poštivali?! (Et-Tewbe, 8.)

4. Šejtanovi sljedbenici prema vjernicima taje neprijateljstvo zbog još jednog razloga; zato što im je oduzeta vlast i uvažavanje. Istina ovo se odnosi na njihove prvake i glavešine koje su navikle da se svijet prema njima odnosi sa poštovanjem, uvažavanjem, strahom i trepetom, da se mole, preklinju i sl. Kada je došao Islam, Allahova čista vjera i njeni propisi, on je ljude oslobodio ropstva prema drugim ljudima. Ostalo je jedino robovanje Jednom Stvoritelju, pa je to razbjesnilo šejtanove sljedbenike, posebno glavešine među njima, jer su osjetili da su razvlašteni, da im je oduzeto poštovanje i da ih se svijet više ne boji kao što je bio ranije slučaj. Islam je, dakle, čovječanstvo oslobodio robovanja čovjeku, uzdigao ga na viši stepen, jer od njega traži da robuje samo Allahu, da se samo Njega boji, da voli Allaha i Njegove prijatelje, a mrzi one koji mrze Allaha i Njegove prijatelje.

Najbolji dokaz za ovo je Kisrin postupak sa izaslanikom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji mu je donio pismo sa pozivom da prihvati Islam. Međutim, ovo je oholog Kisru razbjesnilo pa je njegov odgovor bio u smislu: - kakva li čuda! Arabljani koji su do jučer bili naši čobani, dolaze mi i od mene traže da prihvatim njihovu novu vjeru! Mislio je da će njegovo

carstvo, ukoliko prihvati novu vjeru, propasti, pa je uzeo pismo i pocijepao. Uzvišeni Allah je uslišao dovu Svoga Poslanika pa je pocijepao Kisrino carstvo kao što je on pocijepao Poslanikovo pismo. Tako se i ostali šejtanovi drugovi, koji ne ispovijedaju Allahovu vjeru i ne priznaju Njegovu vlast, neprijateljski odnose prema štićenicima Milostivog, i na njima iskaljuju najžešće vrste kazni, kao što kaže Uzvišeni:

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

A svetili su im se samo zato što su u Allaha, Silnog i Hvale dostojnog, vjerovali. (El-Burudž, 8.)

Pagani ne mrze Islam zato što ne znaju da je on istina i dobro za sve, niti što misle da je nered u kome žive ispravniji od Islama, nego ga mrze baš zato što je istina i što on kao takav želi da ispravi ono što je iskrivljeno.

Pagani mrze Islam jer žele da žive sa iskrivljenim shvaćanjima normi života. Njima to odgovara i nipošto ih ne daju ispravljati. Pagani mrze Islam (mir) jednostavno zato što vole paganstvo, a mrze Islam!

Uzvišeni Allah kaže:

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى

I Semudu smo na Pravi put ukazivali, ali njima je bila milija sljepoća od Pravog puta, pa ih je stigla sramna kazna od munje, prema onome kako su zaslužili. (Fussilet, 17.)[1]

Što se tiče prirode neprijateljstva Allahovih prijatelja prema svojim neprijateljima, ono je sastavni dio njihova vjerovanja. Mislim da sam to dovoljno iscrpno objasnio u uvodu ove knjige, kada sam govorio o tome šta sve riječi kelimei-šehadeta podrazumijevaju, kada smo rekli da one između ostalog podrazumijevaju i mržnju u ime Allaha prema onima koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovu Poslaniku. Uzvišeni Allah kaže:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ
وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

---

[1] Vidjeti: "جاهلية القرن العشرين" للأستاذ محمد قطب : (ص٣٢٢).

Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a oni će biti zadovoljni Njime. Oni su na Allahovoj strani, a oni na Allahovoj strani će sigurno uspjeti. (El-Mudžadele, 22.)

Oni se ne zaustavljaju na pola puta i ne susreću sa svojim neprijateljima, nego im govore kao što je rekao Ibrahim a.s.:

إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ
وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

Mi vas se odričemo i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali. (El-Mumtehine, 4.)

Šejh Muhammed b. 'Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, kaže: "Čovjekov Islam, čak i kad vjeruje u jednog Allaha i ne čini širk, neće biti ispravan i potpun dok prema mnogobošcima otvoreno ne pokaže neprijateljstvo i mržnju, kao što kaže Uzvišeni:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi... (El-Mudžadele, 22.)[1]

Sada, kada smo upoznali polazište i smisao neprijateljstva, moramo znati da je to "zajednički imenitelj" svih neprijatelja Islama, ma ko oni bili: nevjernici, višebošci, licemjeri i svi drugi koji mrze Islam.

Priroda islamskog puta je (a to dobro znaju i nemuslimani) ustrajna borba na uspostavljanju Allahova carstva na Zemlji, oslobađanje svih ljudi ropstva čovjeku, u robovanje samo jednom Allahu, i rušenje svih materijalnih prepreka koje stoje između ljudi i njihovog istinski slobodnog opredjeljenja. Ona je, zatim, priroda nepomirljivosti između dva načina života, kako u sitnicama tako i u temeljnim opredjeljenjima, jer se protagonisti laičkih

---

[1] Vidjeti : " مجموعة التوحيد " : (ص١٩) (ستة مواضع من السيرة) ، طبعة دار الفكر .

učenja svestrano zalažu kako bi srušili nebeske, božanske zakone, budući da upravo oni prijete opstanku njihova učenja, prije nego što sami budu smrvljeni. To je neminovnost koja se nikako ne može izbjeći, koju kao takvu, podvlači i slovo Kur'ana: *Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrate od vjere vaše, ako budu mogli.*[1] Navest ćemo nekoliko vrsta ovog neprijateljstva, onako kako ih navodi Kur'an. O neprijateljstvu nevjernika Uzvišeni Allah kaže:

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّه بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Oni žele da utrnu Allahovo svjetlo ustima svojim, a Allah će učiniti da svjetla Njegova uvijek bude, makar krivo bilo nevjernicima. (Es-Saff, 8.)

O neprijateljstvu višebožaca Uzvišeni Allah kaže:

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ

Ne vole oni koji ne vjeruju, ni sljedbenici Knjige ni mnogobošci, da vam se od Gospodara vašeg bilo kakvo dobro objavi. (El-Bekare, 105.)

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّه وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

On po Poslaniku Svome šalje uputstvo i vjeru istinitu da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar to ne bilo pravo mnogobošcima. (Es-Saff, 9.)

O neprijateljstvu sljedbenika Knjige (Jevreja i kršćana) Uzvišeni Allah kaže:

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ

Ni Jevreji ni kršćani neće biti tobom zadovoljni sve dok ne prihvatiš njihovu vjeru. (El-Bekare, 120.)

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ

Ti ćeš sigurno naći da su vjernicima najveći neprijatelji Jevreji... (El-Ma'ide, 82.)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنْ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ

Zar ne vidiš kako oni kojima je dat dio Knjige Pravi put zamjenjuju za zabludu i žele da i vi s Pravog puta skrenete? (En-Nisa', 44.)

---

[1] Vidjeti: انظر " طريق الدعوة في ظلال القرآن " : (ج١ / ٨٠) .

وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Kada vas sretnu govore: "Vjerujemo!" - a čim se nađu nasamo, od srdžbe prema vama grizu vrhove prsta svojih. Reci: "Umrite od muke!" Allahu su, doista, dobro poznate misli svačije. (Alu 'Imran, 119.)

Što se tiče neprijateljstva licemjera, na njega Allah upozorava na više mjesta, kao što je na početku poglavlja El-Bekare, gdje se o njima govori u trinaest ajeta (od 8.-20.). Ovo zato što licemjera ima mnogo i što je njihovo neprijateljstvo prema Islamu žestoko i podlo, tim prije što prividno pripadaju Islamu, a u biti su njegovi žestoki neprijatelji i iznutra ga razvaljuju. Njihove riječi i djela neznalici se mogu učiniti kao dobra, a zapravo su zla i pogubna.

Koliko su samo tvrđava Islama porušili! Koliko su utvrda do temelja razorili! Koliko su visoko dignutih zastava spustili! Kao da su se dogovorili da prkose Objavi i zarekli da ne idu pravim putem!?

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine, svaka stranka radosna onim što ispovijeda. (El-Mu'minun, 53.)

Njihov kapital je obmana i prevara, a roba laž i pakost.

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

Oni nastoje da prevare Allaha i one koji vjeruju, a oni, i ne znajući, samo sebe varaju. (El-Bekare, 9.)

U čiju kožu imana oni zagrebu svojim kandžama sumnje poderaće je, a u čije srce padne zlo njihove smutnje biće bačen u kaznu paklenu. Licemjeri su krenuli putem neuspjele trgovine, otisnuli se na mračnu pučinu, na lađama sumnje i nesigurnosti. Oni plove na talasima mašte, s njihovim lađama poigrava se nevrijeme i oluja koja prevrće njihove lađe i ostavlja ih među onima koji su ranije nastradali i propali.

أُوْلَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُاْ الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Umjesto pravim, oni su krenuli krivim putem; njihova trgovina im nije donijela nikakvu dobit, i oni ne znaju šta rade. (El-Bekare, 16.)[1]

---

[1] Vidjeti: " مدارج السالكين " : (ج١/٣٤٧ - ٣٤٩) بتصرف .

Njima je posvećeno cijelo poglavlje u Kur'anu, poglavlje koje nosi po njima ime El-Munafikun - "Licemjeri". U njemu se jasno opisuje njihovo neprijateljstvo prema vjernicima, u riječima Uzvišenog:

لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ(٧)يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ(٨)

Oni govore: "Ne udjeljujte ništa onima koji su uz Allahova Poslanika, da bi ga napustili!" A blaga nebesa i Zemlje su Allahova, ali licemjeri neće da shvate. Oni govore: "Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!" A snaga je u Allaha i u Poslanika Njegova i u vjernika, ali licemjeri neće da znaju. (El-Munafikun, 7.-8.)

Sada kada smo se upoznali sa neprijateljstvom svih vrsta neprijatelja Islama, posebno ćemo naglasiti opasnost neprijateljstva Jevreja i kršćana, jer oni danas drže konce u najvećem dijelu svijeta. Oni su ti koji na najrazličitije načine podjarmljuju muslimane. Žalosno je to, što su i pored toga, u očima lahkomislenih muslimana nedostižni uzor i predmet divljenja.

Profesor Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, o ovome problemu piše: "Suština neprijateljstva i borbe koju Jevreji i kršćani u svako doba i na svakom mjestu pokreću protiv muslimana je u tome što mrze njihovu vjeru. Iako se kršćani i Jevreji međusobno ne slažu u pogledu vjerovanja, ipak su, kad je u pitanju borba protiv muslimana, uvijek složni.

Jevreji i kršćani u borbi protiv muslimana dižu najrazličitije zastave, najčešće podlo i lukavo, jer su iskusili odlučnost muslimana u odbrani svoje vjere kad se na nju otvoreno napadne. Bojeći se potpirivanja vjerskog zanosa kod muslimana, oni im ne objavljuju otvoreni vjerski rat, nego ratove zbog teritorija, ekonomskih, političkih i vojno-strateških interesa, što neke naivne i kratkovidne muslimane navodi na kriv zaključak; da je borba u čijoj je osnovi vjerska nepodnošljivost, nešto što pripada prošlosti, da je takva borba izgubila svaki smisao, da se u to ime više ne može dizati zastava, te da je to zabluda zaostalih fanatika.

Jevreji i kršćani, ovako podlo, nastupaju zato da ne bi iznova pobudili vjerski zanos muslimana i podstakli zbijanje njihovih redova. Na drugoj strani neprijatelji Islama su svi složni i u borbu sa muslimanima ulaze, prije svega, radi rušenja tog bedema od čvrstog kamena koji gordo stoji i odoljeva svim napadima.

Prema tome, ako nas obmanu i prevare, ne možemo kriviti nikoga drugog do sebe, jer smo se udaljili od upozorenja koje Allah upućuje Svome Poslaniku i njegovom Ummetu u kome kaže:

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ

Ni Jevreji ni kršćani neće biti tobom zadovoljni sve dok ne prihvatiš njihovu vjeru. (El-Bekare, 120.)

Ovo je jedina cijena koju bi muslimani Jevrejima i kršćanima morali platiti da bi ih zadovoljili. Sve što je manje od tog oni odbacuju i ne prihvaćaju. Međutim, to pravi vjernici nikada i ni po koju cijenu neće dozvoliti, jer je "jedina prava uputa Allahova uputa". Ili da budemo još jasniji i kraći: jedina prava uputa je od Allaha, jedini pravi put je Allahov put. Sve što je mimo toga niti je uputa ni pravi put."[1]

ZAKLJUČAK

Suština i priroda neprijateljstva, dakle, leži u različitosti Islama i drugih vjera i u različitom pristupu i opredjeljenju: ili za Allahovu vjeru, Njegov Šerijat i Njegove robove vjernike, ili za krivu vjeru, za strasti, prohtjeve, šejtana i njegove drugove. Allahovi prijatelji, sljedbenici Islama, trebaju se ponositi svojom vjerom i osjećati se superiornim nad svim drugim krivim vjerama. Oni će biti pobjednici, jer je Allah na njihovoj strani. Ako se nevjernici ponose svojom brojnošću, snagom i opremom, vjernici se ponose Allahovom pomoći i beskrajnom podrškom.

Buharija u svome *Sahihu* od Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uzvišeni Allah kaže: 'Ko prema Mome štićeniku pokazuje neprijateljstvo, objavio sam mu rat. Ničim više Mi se Moj rob ne približava kao izvršavanjem farzova. Moj Mi se rob približava nafilama dok ga ne zavolim, a kad ga zavolim postanem njegovo uho kojim sluša, oko kojim gleda, ruka kojom prihvaća i noga kojom hodi. Ako Me zamoli daću mu, a ako zatraži da ga zaštitim zaštitiću ga. Niokočega, što ću učiniti, ne dvoumim se toliko koliko oko uzimanja duše Mom robu vjerniku kome nije draga smrt. Teško Mi ga je povrijediti, ali on ipak mora umrijeti."[2]

---

[1] Vidjeti: "في ظلال القرآن" : (ج١/ ١٠٨) بتصرف .

[2] Vidjeti: سبق تخريجه . (ص ٩١) .

Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَواْ وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ

Allah je doista na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra djela čine. (En-Nahl, 128.)

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ

Kada je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: "Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju!" U srca nevjernika Ja ću uliti strah, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po prsima. (El-Enfal, 12.)

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

I ne budite kukavice i ne nudite primirje kad ste jači, jer Allah je s vama, On vas neće nagrada za djela vaša lišiti. (Muhammed, 35.)

Ako malo bolje prelistamo stranice historije, naći ćemo potvrdu ovih riječi. U Bici na Bedru Allah je pomogao malu grupu vjernika pa je pobijedila veliku skupinu nevjernika. Pobjede muslimana i na istoku i na zapadu i rušenje perzijskog i bizantijskog carstva dobro su poznate i urezane u sjećanje svih muslimana.

Allah je pomogao i Svoju pomoć pružio muslimanima u borbi sa Tatarima, krstašima i mnogim drugim neprijateljima, u stotinama bitki, svejedno da li se radilo o pojedinačnim ili masovnim obračunima. To su najbolji primjeri Allahove pomoći muslimanima.

Allah će Svoju pomoć i pobjedu, ako Bog da, Svojim iskrenim robovima i dalje pružati, sve do Smaka svijeta. Na vjernicima je samo da iskreno vjeruju u Allaha i da rade u Njegovo ime, po Kur'anu i Sunnetu i Allah, sigurno, nagradu za dobra djela neće izostaviti.

TREĆE POGLAVLJE

Kako su sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja (ehli-s-sunne we-l-džemaža) razumijevali ljubav prema dobru (el-wela') i mržnju prema zlu (el-bera')?

Sadržaj poglavlja:

- *Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu moraju biti od srca*
- *Kakav je stav sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja prema onima koji se povode za novotarijama i prohtjevima?*
- *Zaključak*

Treće poglavlje

KAKO SU SLJEDBENICI ZDRAVE TRADICIJE I JEDNOGLASNOG MIŠLJENJA (EHLU-S-SUNNETA WE-L-DŽEMA'A) RAZUMIJEVALI LJUBAV PREMA DOBRU (EL-WELA') I MRŽNJU PREMA ZLU (EL-BERA')?

Ovo pitanje moramo razmotriti odmah na početku kako ne bi nasjeli na kriva učenja onih koji slijede novotarije i sopstvene hirove za što nemaju nikakve potvrde u Allahovoj Knjizi ni Sunnetu Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kaže: "Vjernik je dužan da u Allahovo ime voli dobro i mrzi zlo ma otkuda dolazilo. On mora osjećati naklonost prema drugom vjerniku, čak i ako mu je učinjena nepravda, jer ni to nije razlog da bi se prekinula naklonost u ime Allaha. Uzvišeni Allah u tom smislu veli:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا

Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih... (El-Hudžurat, 9.)

Dakle, uprkos sukobu i učinjenoj nepravdi, vjernici i dalje ostaju braća po vjeri i obaveza je da ih ostali vjernici izmiruju. Neka vjernici o ovome dobro razmisle! Vjernik je prema vjerniku dužan biti naklonjen čak i ako ga napadne i nepravdu mu učini. I obrnuto, prema nevjerniku je dužan osjećati i pokazivati odbojnost i neprijateljstvo, čak i kad mu nešto dobro učini. Allah je slao poslanike i objavljivao knjige da bi svi ljudi ispovijedali jednu vjeru. Otuda odanost, ljubav, poštovanje i nagrada pripada vjernicima, Allahovim prijateljima, a mržnja, odbojnost, poniženje i kazna Allahovim neprijateljima.

Ako se, pak, kod nekoga nađe i dobro i zlo, pokornost i nepokornost, postupanje po sunnetu i po novotarijama, takav zaslužuje onoliko ljubavi u ime Allaha koliko je njegova naklonost prema dobru i obrnuto, onoliko

prezira i osude koliko je naklonjen zlu. Isto tako jedna te ista osoba može zasluživati i poštovanje i osudu kao što je slučaj sa kradljivcem kome se kao trajni znak poniženja odsijeca ruka za krađu, a s druge strane daju sredstva iz bejtu-l-mala, ako mu je potrebno. O ovome se slažu svi sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja (ehli-s-sunne we-l-džema'a). Jedino se mu'tezilije, haridžije i njima slični ne slažu sa ovakvim stavom."[1]

Budući da su naklonost prema dobru i odbojnost prema zlu, kako smo ranije rekli, bazirane na ljubavi prema dobru i mržnji prema zlu, prema shvaćanju sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja, ljudi se u tom pogledu dijele na tri vrste:

Prva vrsta

Oni koje treba voljeti i prema njima u potpunosti biti naklonjen. To su oni koji vjeruju u Allaha i u Njegova Poslanika, koji svjesno i sa potpunim ubjeđenjem izvršavaju osnovne islamske obaveze, koji se u svojim djelima i riječima iskreno rukovode Allahovim zadovoljstvom, povodeći se za onim što je On naredio, a izbjegavajući ono što je On zabranio. Pored toga oni dosljedno slijede Njegova Poslanika, vole i prijateljuju se u ime Allaha, mrze zlo i bore se protiv zla u ime Allaha i od cijelog svijeta ničije riječi ne stavljaju ispred riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[2]

Druga vrsta

Oni koje djelimično treba i voljeti i mrziti, prema njima gajiti i nakonost i odbojnost. To su oni muslimani koji rade i dobra i loša djela. Oni se trebaju voljeti i prema njima naklonjen biti u onoj mjeri u kojoj su njihova dobra djela, a mrziti ih i prema njima osjećati odbojnost u onoj mjeri u kojoj su njihova loša djela. Ako hoćeš dokaz za ovo, navest ćemo ti slučaj sa 'Abdullahom b. Hammarom[3], jednim od drugova Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Abdullah b. Hammar je volio popiti (vino), pa su ga jednom prilikom pijana doveli kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Jedan od prisutnih je rekao: "Proklet bio, kako ga često (pijana) dovode!" Na to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nemoj ga proklinjati! On voli Allaha i Njegova Poslanika."[4]

---

[1] Vidjeti: انظر " مجموع الفتاوى " : (ج ٢٨ / ٢٠٨ - ٢٠٩) .

[2] Vidjeti: " إرشاد الطالب " : لابن سحمان : (ص١٣) .

[3] Ovako hadis o 'Abdullahu b. Hammaru navodi Ibn Semhan, a bilježi Buharija u svom *Sahihu*.
Vidjeti: فى " صحيح البخارى " (١٢ / ٧٥) أنه عبدالله كان يلقب حماراً . و قال ابن حجر : كان يهدي إلى النبى ﷺ و يضحكه فى كلامه . انظر " الإصابة " : (ج ٤/٢٧٥) ،تحقيق البجاوي .

[4] Vidjeti: صحيح البخاري " : (ج١٢ / ٧٥ ، ح ٦٧٨٠) كتاب الحدود ، باب مايكره من لعن شارب الخمر وأنه ليس بخارج من الملة .

Poslanik je ovo rekao, iako je sam prokleo vino, onoga ko ga pije, prodaje, cijedi, ko ga služi i onoga kome se služi.[1]

Treća vrsta

Oni koje u potpunosti treba mrziti i prema njima odbojnost osjećati. To su oni koji ne vjeruju u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i kadaikader (vjerovanje da sve što se događa i biva biva Božijom voljom i određenjem). U njih spadaju i oni koji niječu proživljenje nakon smrti, izostavljaju neki od pet temelja Islama, Allahu pripisuju druga, makar to bio neko od Allahovih poslanika, štićenika ili dobrih ljudi pokazujući prema njemu neku vrstu ibadeta kao što su: ljubav, upućivanje dove, strah, nada, veličanje, oslanjanje, traženje pomoći i zaštite, prinošenje žrtve, zavjetovanje, uzimanje za posrednika, poniznost, pokornost, strahopoštovanje i sl. U takve spadaju i oni koji ne vjeruju u Allahova imena i atribute, koji ne slijede put vjernika, već put novotarija i hirova, kao i oni koji počine neku od deset stvari koje kvare Islam ili više njih.[2]

Sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja, dakle, prijateljuju sa vjernicima koji su na Pravom putu, koji su potpuno privrženi svojoj vjeri. Takve vjernike oni vole i pružaju im bezrezervnu podršku i pomoć. Istovremeno, oni se odriču i mrze nevjernike, ateiste, višebošce, otpadnike od vjere i njima slične, pokazujući prema njima otvoreno neprijateljstvo i mržnju. Što se pak tiče onih koji čine i dobra i loša djela, vole ih u onoj mjeri u kojoj je mjeri njihov iman i dobra djela, a mrze u onoj mjeri u kojoj su njihova loša djela.

Sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja odriču se i mrze one koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovu Poslaniku, makar im oni bili i najbliži rođaci. U tom smislu Uzvišeni Allah kaže:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ
أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. (El-Mudžadele, 22.)

---

[1] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج ٨٢/٤ ، ح٣٧٦٤) كتاب الأشربة ، وابن ماجة (ج ١٢٢/٢ ، ح ٣٣٨٠) في الأشربة . وقال الشيخ الألباني : صحيح . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج٥ /١٩ ، ح ٤٩٦٧) .

[2] Vidjeti: " إرشاد الطالب " : (ص١٩) .

Pored toga, sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja pokoravaju se Allahovim zapovjedima, izvršavaju ono što im se naređuje, a klone se onoga što im On zabranjuje. Uzvišeni Allah kaže:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ
وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ(٢٣)قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ
وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا
أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ(٢٤)

O vjernici, ne prijateljujte ni sa očevima vašim ni sa braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj od vas koji bude sa njima prijateljevao, taj se, doista, prema sebi ogriješio. Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grešnicima neće ukazati na pravi put." (Et-Tewbe, 23.-24.)

Sumirajući riječ o vjerovanju sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja Imam Ibn Tejmijja kaže: "Kakav će odnos prema čovjeku biti, da li će se hvaliti ili kuditi, voljeti ili mrziti, da li će se prema njemu odnositi prijateljski ili neprijateljski, prvenstveno zavisi od njegova odnosa prema onome što je objavio Allah, tj. prema Njegovoj knjizi Kur'anu. Ko je vjernik zaslužuje ljubav i prijateljstvo, ma ko bio, a ko je nevjernik zaslužuje mržnju i neprijateljstvo, ma ko bio. Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ
(٥٥)وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمْ الْغَالِبُونَ(٥٦)

Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike - pa, Allahova strana će svakako pobijediti. (El-Ma'ide, 55.-56.)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici. (El-Ma'ide, 51.)

Uzvišeni Allah također kaže:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima... (Et-Tewbe, 71.)

Kod koga se nađe i vjerovanje (iman) i griješenje (fudžur) ljubavi i prijateljstva zaslužuje onoliko koliki mu je iman, a mržnje i neprijateljstva onoliko koliko su mu teški grijesi. On u potpunosti ne izlazi iz imana samim tim što je učinio neki grijeh ili pokazao neposlušnost, kako tvrde haridžije i mu'tezilije. Ne može se isto odnositi prema vjerovjesnicima, iskrenim vjernicima, šehidima, dobrim ljudima kao prema griješnicima. Nije isto vjera i nevjerstvo, ljubav i mržnja, prijateljstvo i neprijateljstvo.

Uzvišeni Allah kaže:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا

Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; (do riječi)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

Vjernici su samo braća, (El-Hudžurat, 9.-10.)

Dakle, Allah vjernike naziva braćom, čak i u slučaju sukoba i kad jedan drugom učine nepravdu.

Zato su časni preci i u slučaju kad bi došlo do međusobnog sukoba u pogledu vjere bili odani jedni drugima, a ne neprijateljski raspoloženi kao prema nevjernicima. Oni su jedan drugog uzimali za svjedoke, jedni od drugih učili, nasljeđivali se, ženili se i udavali jedni između drugih i surađivali kao muslimani, uprkos tome što je između njih bilo nesporazuma, pa čak i međusobne, bratoubilačke borbe."[1]

[1] Vidjeti: " مجموع الفتاوى " لابن تيمية : (ص١٠٨ - ٢٠١) ، الطبعة الأولى سنة ١٣٤٩ هـ مطبعة المنار بمصر .

LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU MORAJU BITI OD SRCA

Sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja vjeruju da ljubav prema dobru i mržnja prema zlu moraju biti iskreni i od srca. Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja kaže: "Što se tiče naklonosti i osude srcem i nutarnjeg osjećaja ljubavi i mržnje, oni moraju biti potpuni i krajnje iskreni, jer svaki nedostatak u tome znači nedostatak u imanu. Na drugoj strani gdje se radi o dokazivanju djelima, onda to treba biti u granicama mogućnosti. To znači da je za dokazivanje ovog dijela imana potrebna iskrena odlučnost i ubjeđenje srcem i potvrda na djelu u granicama mogućnosti.

Ovo zato što ima ljudi koji ljubav prema dobru i mržnju prema zlu mjere prema onome kako ih on shvaća, a ne prema onome kako to Allah i Njegov Poslanik traže. Ako čovjek radi po svome shvaćanju, a ne kako to traži Allah i Njegov Poslanik, onda on ne slijedi njih nego sopstveno mišljenje i hirove, a za takvog Allah kaže:

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنْ اللَّهِ

A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu? (El-Kasas, 50.)[1]

KAKAV JE STAV SLJEDBENIKA ZDRAVE TRADICIJE I JEDNOGLASNOG MIŠLJENJA (EHLU-S-SUNNETA WE-L-DŽEMA'A) PREMA ONIMA KOJI SE POVODE ZA NOVOTARIJAMA I PROHTJEVIMA?

Po učenju sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja u sastavni dio imana ulazi i odricanje i mržnja prema sljedbenicima novotarija u vjeri i sopstvenih hirova.

BID'AT - NOVOTARIJA kao termin u vjerskim tekstovima znači: izmišljanje; pronalazak; uvođenje novine u vjerovanju, novine koja nema nikakvu osnovu u tekstovima Kur'ana ni Sunneta. Ova riječ u osnovi ima značenje: izumiti po prvi put tj. bez prethodnog sličnog primjera ili uzora. Tako je i u primjeru و منه قولهم - Allah je stvorio stvorenja, tj. stvorio ih po prvi put, nakon što ih uopće nije ranije bilo.

U tom su i riječi Uzvišenog:

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

On je Stvoritelj nebesa i Zemlje (El-Bekare, 117.)

---

[1] Vidjeti: " شذرات البلاتين " : (ج١ / ٣٥٤) ، و" الأمر بالمعروف " لابن تيمية .

U tom smislu su i riječi:

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنْ الرُّسُلِ

Reci: "Ja nisam prvi poslanik!" (El-Ahkaf, 9.) tj. ja nisam prvi poslanik na Zemlji, nego je i prije mene bilo poslanika.

Pod ovim imenom se podrazumijevaju sva tri njegova oblika: vjerovanje srcem, izgovaranje jezikom i potvrđivanje djelima.[1]

Ibn el-Dževzi, Allah mu se smilovao, kaže: "Pod *bid'atom* - novotarijom se podrazumijeva sve ono što nije ranije postojalo, pa je naknadno izmišljeno. Većina novotarija se kosi sa Šerijatom i ili mu dodaje nešto što mu ne pripada, ili oduzima, što je njegov sastavni dio."[2]

Možda će se neko zapitati: "Šta ima ovo veze sa onim o čemu mi govorimo? Šta novotarije imaju veze sa naklonosti i ljubavi prema vjernicima i odbojnosti i mržnji prema nevjernicima?" Mi ćemo na ovo pitanje odgovoriti u nekoliko tačaka:

PRVO

Uvođenje novotarija u vjeru ima nesagledivo velike i opasne posljedice. Dokaz za to je da se novotarije dijele na više vrsta, od kojih su neke otvoreno nevjerstvo, a druge opet veći ili manji grijesi. O ovome Imam eš-Šatibi, Allah mu se smilovao, kaže:

"Novotarije u vjeri dijele se na više različitih vrsta. Neke od njih su otvoreno nevjerstvo, kao što je novotarija paganstva na koju Uzvišeni Allah upozorava u kur'anskim riječima:

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا

Oni određuju za Allaha dio ljetine i dio stoke koju je On stvorio, pa govore: "Ovo je za Allaha" - tvrde oni - "a ovo za božanstva naša!" (El-En'am, 136.)

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ

Oni govore: "Ono što je u utrobama ove i ove stoke dozvoljeno je samo muškarcima našim, a zabranjeno našim ženama. - A ako se plod izjalovi, onda su u tome sudionici" (El-En'am, 139.)

---

[1] Vidjeti: كتاب " الحوادث والبدع " : للطرطوشي : (ص٣٨ - ٣٩) تحقيق محمد الطالبي .

[2] Vidjeti: " تلبيس إبليس " : (ص٢٦) .

Uzvišeni Allah zatim kaže:

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ

*Allah nije propisao ni behiru, ni saibu, a ni hama. (El-Ma'ide, 103.)**

U novotariju spada i izgovor licemjera da prividno prihvate Islam kako bi sačuvali živu glavu i imetak i tome slično. Nema sumnje da je to otvoreno nevjerstvo.[1]

Pitanje dozvoljavanja i zabranjivanja u vjeri neosporivo je pravo samo Uzvišenog Allaha. Onaj ko za sebe pokuša zadržati pravo da on propisuje šta je dozvoljeno, a šta zabranjeno, taj je od sebe počeo propisivati propise vjere (Šerijat), a ko to učini, sebe je stavio na položaj Boga. Kao što je Uzvišeni Allah Stvoritelj svijeta, On je isto tako i Onaj koji će svojim stvorenjima propisivati šta On hoće. Uzvišeni Allah kaže:

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ

Samo On stvara i upravlja. (El-A'raf, 54.)

Uzvišeni Allah također kaže:

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ

I ne govorite neistinu jezicima svojim: "Ovo je dopušteno, a ovo zabranjeno", da biste tako o Allahu neistinu iznosili. Oni koji o Allahu govore neistine - neće uspjeti. (En-Nahl, 116.)

Ovakve novotarije su primjeri otvorenog nevjerstva. Prema njihovim sljedbenicima mora se, nakon upozorenja i pokušaja odvraćanja, pokazati mržnja, neprijateljstvo i otvoreno s njima stupiti u borbu. Odricanje od ovakvih sljedbenika novotarije u osnovi se ne razlikuju od odricanja od nevjernika, jer Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ko u ovoj našoj stvari (tj. vjeri) uvede ono što joj ne pripada, to se odbacuje."[2]

El-Begavi kaže: "Učenjaci zdrave tradicije se slažu da se prema sljedbenicima novotarija u vjeri neprijateljski treba odnositi i da ih treba izbjegavati."[3]

---

[1] Vidjeti: " الإعتصام " : (ج٢ / ٣٧) .

* Vidjeti objašnjenje u napomenama Korkutova prijevoda Kur'ana pod: SURA V, 103-1 (nap. prev.)

[2] Vidjeti: رواه البخاري : (ج٥/٣٠١ ، ح٢٦٩٧) في الصلح ، و مسلم : (ج ٣/١٣٤٣ ، ح ١٧١٨) كتاب الأقضية .

[3] Vidjeti: " شرح السنة " : (ج١ / ٢٢٧) .

Zaključak

Sljedbenici zdrave tradicije vjeruju da se od onih koji uvode i slijede novotarije u vjeri treba odricati i da ih treba osuđivati, naročito one koji uvode ili slijede novotarije koje vode u nevjerstvo. Zato će o ovom pitanju biti još govora, ako Bog da, u Glavi II ove knjige.

ČETVRTO POGLAVLJE

Lijep primjer kako su ljubav prema dobru i mržnju prema zlu shvaćali raniji narodi

Sadržaj poglavlja:

- *Ibrahimov, a.s., primjer*
- *Još nekoliko primjera ustrajnosti na Istini i Pravom putu*

Četvrto poglavlje

LIJEP PRIMJER KAKO SU LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJU PREMA ZLU SHVAĆALI RANIJI NARODI

a) IBRAHIMOV, A.S., PRIMJER

Allahov vjerovjesnik Ibrahim, a.s., bio je i ostao lijep primjer odanosti svome Gospodaru, vjeri i vjernicima, s jedne, i odricanja od Allahovih neprijatelja, među kojima je bio Ibrahimov otac, s druge strane.

Ibrahimov, a.s., životni put i odnos prema svome narodu bio je sličan životu i drugih Allahovih poslanika. On ih je, kako najljepše može biti, lijepom riječju pozivao da obožavaju samo Allaha i da odbace sva druga božanstva koja obožavaju umjesto Allaha. Uzvišeni Allah kaže:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا(٤١)إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَاأَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا
يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا(٤٢)يَاأَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا
سَوِيًّا(٤٣)يَاأَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَانِ عَصِيًّا(٤٤)يَاأَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ
يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَانِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا(٤٥) قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَاإِبْرَاهِيمُ لَئِنْ
لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا(٤٦)قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا(٤٧
)وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُو رَبِّي عَسَى أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا(٤٨)فَلَمَّا
اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا(٤٩)

Spomeni u Knjizi Ibrahima! On je bio istinoljubiv, vjerovjesnik. Kada je rekao ocu svome: "Oče moj, zašto se klanjaš onome koji niti čuje niti vidi, niti ti može od ikakve koristi biti? O oče moj, meni dolazi znanje, a ne tebi; zato mene slijedi i ja ću te na pravi put uputiti; o oče moj, ne klanjaj se šejtanu, šejtan je Milostivome uvijek neposlušan; o oče moj, bojim se da te od Milostivog ne stigne kazna, pa da budeš šejtanu drug" - otac njegov je rekao: "Zar ti mrziš

božanstva moja, o Ibrahime? Ako se ne okaniš, zbilja ću te kamenjem potjerati, zato me za dugo vremena napusti!" "Mir tebi" - reče Ibrahim. "Moliću Gospodara svoga da ti oprosti, jer On je vrlo dobar prema meni. I napustiću i vas i one kojima se mimo Allaha klanjate i klanjaću se svome Gospodaru; nadam se da neću biti nesretan u klanjanju Gospodaru svome." I pošto napusti njih i one kojima su se, mimo Allaha, klanjali, Mi mu Ishaka i Jakuba darovasmo, i obojicu vjerovjesnicima učinismo. (Merjem, 41.-49.)

Ovo je polazna tačka s koje je pošao Ibrahim, prijatelj Milostivog, u pozivanju u vjeru, kako najljepše može biti, počevši prvo od sebi najbližih. Kada nije ni među svojima najbližim dobio pristanak za povjerenu mu misiju, povukao se u razmišljanje, izbjegavajući svoje sunarodnike na krivom putu, obuzet brigom za novom vjerom. Razmišljao je kako se sa njima družiti i živiti i istovremeno čuvati vjeru, jer najrađe bi ih napustio, ali mu ni to nisu dozvoljavali.

Kur'an, dalje, kazuje kako se Ibrahim, a.s., u raspravama sa svojim narodom u objašnjenju svoje misije, služio svim mogućim dokazima i argumentima:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ(٦٩)إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ(٧٠)قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ(٧١)قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ(٧٢)أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ(٧٣)قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ(٧٤)قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ(٧٥)أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ(٧٦)فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ(٧٧)

I kaži im vijest o Ibrahimu kada je oca svoga i narod svoj upitao: "Čemu se vi klanjate?"- a oni su odgovorili: "Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo"- on je rekao: "Da li vas oni čuju kada se molite?" "Ne" -odgovoriše, "ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju". "A da li ste razmišljali" - upita on - "da su oni kojima se klanjate vi i kojima se klanjaju vaši davni preci, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova..." (Eš-Šu'ara, 69.-77.)

Kada Ibrahimov narod za svoje vjerovanje nije mogao naći boljeg dokaza od slijepog oponašanja svojih očeva i djedova, Ibrahim, a.s., im je rekao da su to njegovi neprijatelji. Tako je, kako Allah kazuje, svome narodu rekao i Nuh, a.s.:

فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِي

Onda se, zajedno sa božanstvima svojim, odlučite, i to ne krijte; zatim to nadamnom izvršite i ne odgađajte! (Junus, 71.)

Uzvišeni Allah kaže da je Hud, a.s., svome narodu rekao:

إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ(٥٤)مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِي(٥٥)إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ(٥٦)

"Ja pozivam Allaha za svjedoka a i vi posvjedočite da ja nemam ništa s tim što vi druge Njemu ravnim smatrate, pored Njega; i zato svi zajedno protiv mene lukavstvo smislite i nimalo mi vremena ne dajte, ja se uzdam u Allaha, u moga i vašega Gospodara! Nema nijednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj; Gospodar moj doista postupa pravedno." (Hud, 54.-56.)

Uzvišeni Allah također kaže:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kad su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega jedinog, vjerovali." (El-Mumtehine, 4.)

Ovo ibrahimovo, a.s., vjerovanje čestiti učenjaci iz ranijih generacija ovog Ummeta podrazumijevaju pod riječima: "Nema prijateljstva bez neprijateljstva" (tj. naklonost i ljubav prema dobru ne može se dokazati dok se ne osudi zlo i prema njemu ne pokaže mržnja - nap. prev.). U tom smislu poznati učenjak Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže:

"Naklonost prema dobru ne može se dokazati dok se ne osudi zlo, kao što je Ibrahim, a.s., kako kaže Uzvišeni, rekao svome narodu: *'A da li ste razmišljali', reče on, 'da su oni kojima se klanjate vi i kojima se klanjaju vaši drevni preci, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar moj'* Dakle, ni Ibrahimovo prijateljstvo i ljubav prema Allahu, ne bi bili ispravni da se nije odrekao svoga naroda i pokazao neprijateljstvo i prema njima i prema kumirima kojima su se klanjali, jer prijateljstva nema bez ljubavi prema Allahu i odricanja od svega i svakoga ko se mimo Njega obožava. Uzvišeni na drugom mjestu kazuje da je ibrahim, a.s., rekao:[1]

[1] Vidjeti: انظر تفسير الآيات السابقة في ابن كثير : (ج ٦ / ١٥٦) .

إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ(٢٦)إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِي(٢٧)وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ(٢٨)

"Nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate, ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na pravi put ukazati." On učini riječ Tewhida trajnim za potomstvo svoje, da bi se dozvali. (Ez-Zuhruf, 26.-28.)

"Tj. prijateljstvo i ljubav prema Allahu i odricanje od svakog sudruga koji mu se pripisuje, ostavio je u emanet vjerovjesnicima iza sebe da ga jedni od drugih nasljeđuju. To su riječi kelimei-šehadeta لاإلـــه الله - nema boga osim Allaha koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svojim sljedbenicima ostavio u emanet do Sudnjega dana."[1]

Imam et-Taberi, Allah mu se smilovao, kaže: "O Muhammedovi sljedbenici, vi u postupku Ibrahimovu i postupku onih koji su bili sa njim, imate najljepši uzor kako u ovom pogledu postupati sa neprijateljem i kako mu pokazivati neprijateljstvo. Izuzetak u tome čine jedino Ibrahimove riječi:

لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ

"Ja ću se moliti da ti se oprosti" (El-Mumtehine, 4.)

One ne trebaju vama biti uzor, jer je ove riječi Ibrahim izgovorio na obećanje, ranije dato ocu, prije nego što se uvjerio da je on Allahov neprijatelj. Kada se Ibrahim uvjerio da je njegov otac Allahov neprijatelj i njega se odrekao. Zato se odričite Allahovih neprijatelja i ne uzimajte ih za prijatelje dok ne povjeruju u Allaha jedinoga, ne odreknu se onih koje Allahu pripisuju ravnim i dok prema njima ne pokažu mržnju i neprijateljstvo!"[2]

Kada se Ibrahim odrekao Allahovih neprijatelja i prema njima pokazao neprijateljstvo, oni su se dogovorili da ga ubiju, kako obično postupaju i drugi silnici tokom duge historije, pokušavajući zatrti Allahovu vjeru, ni zbog čega drugog nego zato što vjernici pozivaju da se samo Allahu robuje i nikom više. U tom smislu Uzvišeni Allah kaže:

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

A svetili su im se samo zato što su u Allaha, Silnoga i Hvale dostojnog, vjerovali. (El-Burudž, 8.)

---

[1] Vidjeti: " الجواب الكافي " (ص ٢١٣) ، وانظر " تفسير ابن كثير " : (ج٧ / ٢١٢) ، و " مجموعة التوحيد " : (ص١٣٣) .

[2] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (٢٨ / ٦٢) .

Allahovi neprijatelji potpalili su ogromnu vatru da u nju bace Ibrahima a.s., ali je Allah spasio Svoga prijatelja Ibrahima, tako što je dao da vatra bude hladna i spasonosna. O tom događaju Uzvišeni kaže:

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ(٩٧)فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمْ الْأَسْفَلِينَ(٩٨)

"Pripremite za njega lomaču" - povikaše - "pa ga u vatru bacite!" I htjedoše da ga na muke stave, ali Mi njih učinismo poniženim. (Es-Saffat, 97.-98.)

Ibrahimovi neprijatelji prethodno su u raspravljanju bili pobijeđeni i nadgovoreni, pa im je jedini argument još preostao sila. Dakle, pokušali su silom braniti svoju maloumnost i nepravdu. Na to im je Allah uzvratio tako što im je pokazao Svoju silu i uzdigao Svoju vjeru. O tome Uzvišeni kaže:

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنتُمْ فَاعِلِينَ(٦٨)قُلْنَا يَانَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ(٦٩)وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمْ الْأَخْسَرِينَ(٧٠)

"Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta da učinite!" - povikaše. "O vatro" - rekosmo Mi - "postani hladna, i spas Ibrahimu!" I oni htjedoše da mu postave zamku, ali ih Mi onemogućismo. (El-Enbija, 68.-70.)[1]

Posljednji Allahov poslanik, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dobija naređenje da slijedi Ibrahimovu, a.s., vjeru:

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ

Poslije smo tebi objavili: "Slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu, on nije Allahu druge smatrao ravnim." (En-Nahl, 123.)

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ

Reci: "Allah govori istinu! Zato slijedite vjeru Ibrahimovu, pravog vjernika, koji nije bio od onih koji Allahu druge smatraju ravnim." (Alu 'Imran, 95.)

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

Oni govore. "Budite Jevreji, odnosno kršćani, i bićete na pravom putu!" Ti reci: "Ne, mi smo vjere Ibrahimove, koji je ispravno vjerovao." (El-Bekare, 135.)

---

[1] Vidjeti: " قصص الأنبياء " للحافظ ابن كثير : (ج١ / ١٨١) ، وانظر تفاصيل القصة في نفس المصدر .

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj vjerovjesnik i vjernici. A Allah je zaštitnik vjernika. (Alu 'Imran, 68.)

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? - A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja. (En-Nisa', 125.)

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ

I borite se, Allaha radi, onako kako se treba boriti! On vas je izabrao i u vjeri vam nije ništa teško propisao, u vjeri pretka vašeg Ibrahima. Allah vas je odavno muslimanima nazvao... (El-Hadždž, 78.)

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ

Vjeru Ibrahimovu izbjegava samo onaj koji ne drži do sebe. (El-Bekare, 130.)

Ovako Uzvišeni Allah kazuje Muhammedovu Ummetu o Ibrahimu, a.s., kako bi i oni bili iskreni i za njim se povodili, samo se na Allaha oslanjali, jedino Njega obožavali i kako bi se kao i on odricali višebožaca i prema zlu i njegovim nosiocima bili neprijatelji.

b) JOŠ NEKOLIKO PRIMJERA USTRAJNOSTI NA ISTINI I PRAVOM PUTU

Ranije smo rekli da je misija svih vjerovjesnika bila usredsređena na pozivanje da se u Allaha vjeruje, da se samo On obožava i niko više, da se prema Njegovom vjerozakonu gaji ljubav i odanost, a da se prema šejtanu i svim božanstvima mimo Allaha pokaže mržnja i odvratnost.

Uzvišeni Allah kaže:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!" (En-Nahl, 36.)

Prelistavajući stranice Kur'ana nalazimo blistave primjere vjernika koje krasi visoki iman i postojanost na putu vjerovanja. To su vjernici koje krasi nepokolebljiv iman ma gdje bili, i ma u kome vremenu živjeli i djelovali. Njihove primjere navodi Uzvišeni u Svojoj časnoj Knjizi, kako bi bili uzor drugima i radost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je, zajedno sa svojim drugovima, dugi niz godina trpio svakojaka poniženja od strane mekkanskih idolopoklonika.

Ima li išta preče muslimanima koji iz dna duše svim ljudima žele samo dobro, nego da analiziraju i duboko se zamisle nad ovakvim primjerima vjernika, sreće koja ih čeka i olakšanja nakon teškoće.

Ako su po Allahovu zakonu, koji ne trpi nikakve promjene, Njegovi vjerovjesnici i dobri robovi, doživljavali svakojaka uznemiravanja, premda su kao takvi bili najodabranija Allahova stvorenja, sasvim je za očekivati da i pobornici Pravog puta i sveopćeg dobra svih ljudi, nailaze na razne vrste izazova, ruganja i ismijavanja, pa čak i mučenja od strane svojih neprijatelja.

Međutim, oni, istovremeno, ne smiju zaboraviti da je Allah na njihovoj strani i da ih prati i čuva, te da su sve neprijatnosti koje doživljavaju svojevrsno iskušenje.

Uzvišeni kaže:

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

Allah neće vjernike s licemjerima ostaviti izmiješane, već će loše od dobrih odvojiti. (Alu 'Imran, 179.)

Kad vjernici postojano stanu u odbrani istine, kad se onako kako treba oslone na Allaha i samo Njega boje i nikog više, samo će to biti dovoljan razlog da ljudi nahrle u vjeru, da krenu Allahovim putem i da se za onima koji su na tom putu žrtvovali sve od sebe čak i ono najdraže (sopstveni život), povedu i drugi. U tom slučaju sve što im nude drugi postat će bezvrijedno u poređenju sa onim šta ih čeka kod Allaha, kakva nagrada i kakvo uživanje.

U takve primjere, o kojima želimo govoriti, spada i slučaj sa Nuhom, a.s., i njegovim narodom. On je, naime, devet stotina i pedeset punih godina, pozivao svoj narod da vjeruje u Allaha, ali je uprkos svemu uza sebe pridobio samo nekolicinu njih. Ovdje posebno želimo istaći slučaj sa njegovim sinom koji se nije mogao dozvati i privoliti za Allahovu vjeru, jer nije slušao oca mu Nuha, a.s.

O tome Uzvišeni veli:

وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَابُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ(٤٢)قَالَ سَآوِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ(٤٣)وَقِيلَ يَاأَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَاسَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ(٤٤) وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ(٤٥)قَالَ يَانُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ(٤٦)قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ(٤٧)

I Nuh zovnu sina svoga koji se nalazio podaleko: "O sinko moj, ukrcaj se s nama, ne budi s nevjernicima!" A on reče: "Skloniću se na kakvo brdo koje će me od vode zaštititi." - "Niko danas Allahove kazne neće pošteđen biti, osim onoga kome se On smilovao!" - reče Nuh, i val ih razdvoji, i on potopljen bi. I bi rečeno: "O Zemljo, gutaj vodu svoju, a ti, o nebo prestani!" I voda se povuče i ispuni se odredba, a lađa pristade na planini el-Džudi, i bi rečeno: "Daleko nek je narod nevjernički!" I Nuh je bio zamolio Gospodara svoga i rekao: "Gospodaru moj, sin moj je čeljade moje, a obećanje Tvoje je doista istinito i Ti si od mudrih najmudriji!" "O Nuhu, on nije čeljade tvoje" - rekao je On - "jer radi ono što ne valja, zato Me ne moli za ono što ne znaš! Savjetujem te da neznalica ne budeš." "Gospodaru moj" - reče - "Tebi se ja utječem da Te više nikad ne zamolim za ono što ne znam! Ako mi ne oprostiš i ne smiluješ mi se, biću izgubljen." (Hud, 42.-47.)

"Nit koja povezuje i u vjeri, na okupu drži sve sljedbenike, nije ni veza po krvi, ni po srodstvu, ni po porijeklu, ni po mjestu rođenja, ni po zajedničkoj domovini, ni po pripadnosti narodu ili plemenu, ni po pripadnosti rasi ni jeziku, ni polu ili uzrastu, ni po esnafu ni staležu, nego nit vjere koja sve ove povezuje. Sve druge veze su samo privremene. One mogu postojati između dvije osobe, ali nijedna druga nije trajna i neraskidiva, kao veza vjere.

Zato Uzvišeni Allah Nuhu, a.s., i objašnjava da njegov sin nije njegovo čeljade: *jer radi ono što ne valja* tj. nit vjere između njih dvojice je prekinuta. *Zato Me ne moli za ono što ne znaš!* tj. *on nije tvoje čeljade,* iako je tvoj sin, iz tvoje kičme.[1]

Ovdje dolazi do izražaja potpuna pokornost i strah od Uzvišenog. Allahov dobri rob, Nuh, a.s., od svog Gospodara traži zadovoljstvo i moli za milost: *Gospodaru moj - reče - Tebi se ja utječem da Te više nikada ne zamolim za ono što ne znam! Ako mi ne oprostiš i ne smiluješ mi se, biću izgubljen.*

Allahov vjerovjesnik prevazišao je, dakle, saosjećanje prema rođenom sinu i zadovoljio se Allahovom presudom. Tu nije bilo mjesta nikakvom raspravljanju niti izvrdavanju, izgovoru ili tumačenju. Radilo se o potpunoj predanosti; pokornosti onome što voli Allah i s čime je On zadovoljan, s jedne, i izbjegavanju onoga što Allah mrzi i prezire, s druge strane. Radilo se o prijateljstvu i privrženosti prema onome ko voli Allaha, a odricanju i neprijateljstvu prema onome ko se suprotstavlja Allahu, makar se radilo i o najbližem rođaku.

U Nuhovom, a.s., slučaju nije se radilo samo o sinu nevjerniku. Iskušenje je došlo i u pogledu žene. Kakva dva velika iskušenja! Jedno u ženi, a drugo u rođenom sinu!

O ovoj ženi i još jednoj, sličnoj joj po postupcima, ženi Luta, a.s., zasebno govori Kur'an.

Kur'an, dakle, na jednom mjestu govori o iskušenju dvojice vjerovjesnika sa dvije nevaljale žene i kaže:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَةَ نُوحٍ وَامْرَأَةَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ
فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ

---

[1] Vidjeti: " في ظلال القرآن " : (ج٤ / ١٨٨٧).

Allah navodi kao pouku onima koji ne vjeruju ženu Nuhovu i ženu Lutovu: bile su udate za dva čestita roba Naša, ali su prema njima licemjerne bile - i njih dvojica im neće ništa moći kod Allaha pomoći, i reći će se: "Ulazite vas dvije u vatru, sa onima koji ulaze!" (Et-Tahrim, 10.)

Ovdje je uzgred potrebno napomenuti da se pod izrazom *el-hijane* - licemjerstvo misli na nevjerstvo u vjeri, a ne u braku, jer su žene svih vjerovjesnika, pa i ove dvojice zbog njihovog ugleda, bile sačuvane od bluda.

Za Nuhovu, a.s., ženu se kaže da je, kad god bi mu neko povjerovao, odlazila kolovođama nevjernika i otkrivala tajnu, a za Lutovu da je svome narodu dojavljivala kad Lutu dolaze gosti kako bi sa njima nevaljala djela činili.[1]

Naspram sramnih postupaka ove dvije žene, Kur'an časni navodi primjer vjerovanja jedne druge žene, supruge prokletog faraona. Uzvišeni Allah o njoj kaže da je molila:

رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنْ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu i spasi me od faraona i mučenja njegova i izbavi me od naroda nepravednog!" (Et-Tahrim, 11.)

"Ovu ženu ni poplava nevjerstva na faraonovu dvoru, ni bezbožnička sredina u čijem je okruženju živjela, nije mogla spriječiti da sama potraži spas. Tražeći od svoga Gospodara da joj kod Sebe, u Džennetu, sagradi kuću, ona se odrekla faraonovih dvora. I ne samo to. Ona se odrekla svake veze sa faraonom, moleći Gospodara da ju od njega i njegovih djela sačuva. Riječima: *Spasi me od faraona i mučenja njegova!* zamolila je da ju sačuva od faraona, iako mu je od svih bila najbliža. Riječima: *i izbavi me od naroda nepravednog!* odrekla se faraonova naroda s kojim je zajedno živjela.

To je najbolji primjer prevazilaženja svih oblika ovosvjetskih dobara. Ne treba zaboraviti da je ona bila žena svojevremeno najmoćnijeg vladara svijeta, na čijem je dvoru mogla imati sve što žena može poželjeti. Međutim, sa ovako jakim imanom, ona, ne samo što se svega ovoga odrekla nego je to vidjela kao zlo, pogan i nesreću i zamolila Allaha da ju od toga, svega zajedno, sačuva.

---

[1] Vidjeti: انظر " تفسير ابن كثير " : (ج ٨/ ١٩٨) .

Ona je bila jedina žena koja je u ovom moćnom i prostranom carstvu, ne mareći za sredinu, dvor, vladara i dvorsku svitu, sama ustala i prema nebu digla glavu. To je bio znak potpunog odricanja od svake, pa i najbliže, rodbinske veze u ime vjerovanja u jednog Gospodara.[1]

Suprotstavljanje ove žene pomenutom silniku ima itekako važnu poruku; kako odagnati šejtana i njegove pomoćnike od nekih koji pozivaju u Islam, a koji se i sami boje da ih od ljudi ne stigne nešto što im Allah nije odredio da će ih stići.

Neka nam, onda, ovaj kur'anski primjer bude pouka i savjet. Neka nam bude potisna snaga i vodilja za dobro i ovog i onog svijeta kako bi ispunili zapovijedi koje nam je u dužnost stavio Uzvišeni Allah i počastio nas da budemo nosioci najčasnijeg poziva - pozivanja drugih u Allahovu vjeru.

Katade kaže: "Faraon je svojevremeno bio najdrskiji i najogrezliji čovjek na cijeloj zemaljskoj kugli. Tako mi Allaha, njegovo nevjerstvo i surovost ni najmanje nisu mogli nauditi njegovoj ženi kada se pokorila svome Gospodaru. Ovo zato da bi znali da je Allah najpravedniji sudija i da svako odgovara samo za sopstvene grijehe."[2]

U ovom kontekstu nailazimo na još jedan uzorit primjer kako treba pozivati na pravi put. To je primjer potpune odanosti Allahu, Njegovoj vjeri i naklonosti Njegovim dobrim robovima, kroz borbu i doprinos, u granicama mogućnosti, u uzdizanju Allahove riječi, s jedne, i odricanje od nevjernika nakon iznošenja argumenata protiv njih, s druge strane. Nalazimo ga u vjerniku iz faraonova naroda.

Pogledajmo kako se ovaj vjernik ponio i do koje je mjere bio odan istini kada se silnik faraon odlučio da ubije Allahova poslanika, Musaa, a.s. Ovaj vjernik iz faraonova naroda, tada je, kako nam kazuje Kur'an, rekao:

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

[1] Vidjeti: " في ظلال القرآن " : (ج٦ / ٣٦٢٢) بتصرف .

[2] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٨ / ١٩٩) .

A jedan čovjek, vjernik, iz faraonove porodice, koji je krio vjerovanje svoje, reče: "Zar da ubijete čovjeka zato što govori: 'Gospodar moj je Allah!', onoga koji vam je donio jasne dokaze od Gospodara vašeg? Ako je lažov, njegova laž će njemu nauditi, a ako govori istinu, onda će vas stići bar nešto od onoga čime vam prijeti, jer Allah neće ukazati na pravi put onome koji u zlu pretjeruje i koji mnogo laže." (Gafir - El-Mu'min, 28.)

Ime ovog čovjeka bilo je Habib en-Nedždžar (Habib Drvodjelja) i općepoznato je da je pripadao faraonovoj porodici i da je bio Kopt. On je od svojih sunarodnjaka, Kopta, krio da vjeruje. Vjeru je skrivao i nije je javno pokazivao sve do onog dana kada je faraon rekao:

ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى

"Pustite vi meni da ubijem Musaa!" (Gafir - El-Mu'min, 26.)

Kada je faraon izgovorio navedene riječi, ovog čovjeka, vjernika, spopao je bijes, a "najbolji vid borbe je riječ pravde izrečene u lice nepravednog vladara."[1]

Riječi koje je tom prilikom izgovorio pomenuti vjernik, zaista, su veličanstvene: *Zar da ubijete čovjeka zato što govori: 'Gospodar moj je Allah!'*[2] Pogledaj koliko je bio odan Allahovom poslaniku Musau, a.s., i koliko mu je žarko želio pomoći! Zamisli koliko je bilo odlučno njegovo odricanje od faraona tiranina, čak i u trenucima dok ga je kažnjavao i na njemu iskaljivao svoj bijes!

I konačno, prisjetimo se slučaja čestitih mladića *Ashabi-Kehf* koji su, kad su uvidjeli da se svome narodu ne mogu suprotstaviti, ostavili i porodicu, i ukućane, i domovinu, i sebi najbliže, potraživši utočište u *Pećini* u kojoj su doživjeli veliko čudo o kome nam Uzvišeni, kroz savjet i pouku kako čuva Svoje dobre robove, kazuje:

إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى(١٣)وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا(١٤)هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا(١٥) وَإِذْ

[1] Vidjeti: أخرجه أبو داود : (ج٤ / ٥١٤ ، ح ٤٣٤٤) في كتاب الملاحم ، والترمذي : (ج٦/ ٣٣٨ ، ح ٢١٧٥) في كتاب الفتن ، وقال : حديث حسن غريب من هذا الوجه ، وابن ماجة : (ج٢/١٣٢٩ ، ح٤٠١١) في الفتن ، و " مسند أحمد " : (ج٣ / ١٩) ، والنسائي : (ج٧/١٦١) في البيعة ،وقال الألباني : صحيح . انظر " المشكاة " : (ج٢ / ١٠٩٤) .

[2] Vidjeti: انظر " تفسير ابن كثير " : (ج٧ / ١٣٠) .

اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُم مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا(١٦)

To su bili momci, vjerovali su u Gospodara svoga, a Mi smo im ubjeđenje još više učvrstili. Osnažili smo bili njihova srca kad su se digli i rekli: "Gospodar naš - Gospodar je nebesa i Zemlje, mi se nećemo pored Njega drugom bogu klanjati, jer bismo tada ono što je daleko od istine govorili. Narod ovaj naš je mimo Njega druge bogove prihvatio, zašto jasan dokaz nije donio o tome da se treba njima klanjati? A ima li nepravednijeg od onoga koji o Allahu iznosi neistinu? Kada napustite njih i one kojima se, a ne Allahu, klanjaju, sklonite se u pećinu, Gospodar vaš će vas milošću Svojom obasuti i za vas će ono što će vam korisno biti pripremiti." (El-Kehf, 13.-16.)

Stav ovih mladića bio je krajnje otvoren, jasan i odlučan, jer kad se putevi razilaze i idu u suprotnom pravcu, nema više načina da se susretnu i u životu sastave. U tom slučaju čovjeku sa vjerom ne preostaje drugo nego da od svijeta bježi i vjeru čuva.

Ovi mladići nisu bili poslanici svome narodu. Sa sobom nisu nosili neku novu vjeru u koju bi svijet pozivali. Nisu primali ni objavu kakav je bio slučaj sa poslanicima. Bili su to mladići koji su usred nevjerničke sredine, uvidjeli pravi put i shvatili da im u takvoj sredini nema života ukoliko javno obznane svoje vjerovanje. Istovremeno, oni nisu mogli podnijeti laskanje svome narodu i pretvaranje da obožavaju njihova božanstva. Nisu mogli sakriti da istinski robuju samo Allahu i nikom više.

Oni su, najvjerovatnije, bili razotkriveni, pa su sa svojom vjerom morali pobjeći Allahu. Pobjegli su i sklonili se u tijesnu i surovu pećinu, koja im je, iako takva, bila draža od udobnosti i svih ukrasa ovog svijeta.

Uzdajući se u Allahovu milost, ona im je bila šira i udobnija od cijelog svijeta ogrezlog u mraku neznanja i bezvjerstva: *Gospodar vaš će vas milošću Svojom obasuti i za vas će ono što će vam korisno biti pripremiti.* Riječ *jenšur* - obasuti značila je rasterećenje, udobnost i širinu, pa je pećina obavijena Božijom milošću, postala udobna i široka, ma koliko da je, fizički, tijesna bila.

To je vjera! Kakav smisao naspram vjere mogu imati druge ovosvjetske vrijednosti po kojima se ljudi u svome životu prepoznaju? Ovo zato što u dubini duše postoji jedan drugi svijet, svijet ispunjen vjerom, milošću, bezbrižnošću i nutarnjim zadovoljstvom.[1]

---

[1] Vidjeti: " الظلال " : (ج ٤ / ٢٢٦٢) بتصرف بسيط .

Na taj način se primjeri vjerovanja prepliću u svim vezama i odnosima. U Nuhovu slučaju ljubav prema vjeri je jača od očinske ljubavi prema sinu, u Ibrahimovu slučaju jača od ljubavi prema roditelju i domovini, u slučaju mladića iz *Pećine* od porodice, plemena i domovine, a u slučaju Nuha, Luta i faraonove žene, od najintimnije veze - braka.

Povorka ovako čestitih primjera nastavlja svoj hod kroz generacije i spaja se sa sljedbenicima *središnjeg puta* (Islama), gdje među vjernicima, odanim i ustrajnim na putu svoga Gospodara, susrećemo najbliže rođake čiji se putevi u vjerovanju i pogledu na život razilaze:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. (El-Mudžadele, 22.)

Ova vjera, pod istom zastavom, je okupila Suhejba Bizantijca, Bilala Abesinca, Selmana Perzijanca i Ebu Bekra Arapa, Kurejševića. Pod zastavom لاإلــه إلاالله محمدٌرســول الله - Nema Boga osim Allaha, Muhammed je Allahov Poslanik - nestale su sve razlike i izbrisana pristrasnost pripadnosti plemenu, porijeklu i zavičaju. Dovoljne su bile riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Prođite se toga, to je smrdljika!"[1] ili: "Nije naš onaj ko poziva na pristrasnost. Nije naš onaj ko se iz pristrasnosti bori. Nije naš onaj ko pristrasan umre!"[2] pa je tako izumrlo sve što zaudara na zanos pripadnosti određenoj rasi ili narodu. Od toga dana čovječanstvo se oslobodilo niskih vrijednosti i vinulo u sfere nečeg što je vrjednije i veličanstvenije. Od toga dana musliman u svoju domovinu ne ubraja "Zemlju", nego "Zemlju Islama", Zemlju na kojoj vlada vjera i jedino Allahov Zakon.[3]

Onome kome na srcu leži stil ovakvog života i želja da slijedi Pravi put, kao vodilja i putokaz stoji živi primjer Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih časnih ashaba, a onima kojima se ne sviđa taj put, zaštitnik nije Allah, nego prokleti šejtan:

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٨/٦٤٨ ، ح٤٠٩٥) كتاب التفسير ، و " صحيح مسلم " : (ج٤/١٩٩٩ ، ح٢٥٨٤) كتاب البرّ والصلة .

[2] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج٣ / ١٤٧٦ ، ح ١٨٤٨ ، وح ١٨٥٠) . كتاب الإمارة وأبو داود : (ج٥ / ٣٤٢ ، ح ٥١٢١) كتاب الأدب .

[3] Vidjeti: انظر " معالم في الطريق " : (ص١٤٣) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمْ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنْ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُوْلَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

A onima koji ne vjeruju -zaštitnici su šejtani i oni ih odvode sa svjetla u tmine; oni će biti stanovnici Džehennema, oni će u njemu vječno ostati. (El-Bekare, 257.)

PETO POGLAVLJE

Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u mekkanskom periodu

Sadržaj poglavlja:

- *Prvi susreti i prvi koraci na putu*
- *Istinska patnja*
- *Odnosi između muslimana i njihovih neprijatelja u mekkanskom periodu*
- *Dobročinstvo prema rođacima - idolopoklonicima*
- *Kako je u mekkanskom periodu tekao proces odricanja od nevjerstva i njegovih sljedbenika?*
- *Vama-vaša vjera, a meni-moja!*
- *Utjeha od Allaha je blizu*
- *Kako je davana zakletva?*

Peto poglavlje

LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU U MEKKANSKOM PERIODU

U prethodnom poglavlju govorili smo o primjerima i svijetlim slikama ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, kroz život vjerovjesnika, poslanika i dobrih ljudi tokom duge povijesti ljudskoga roda.

U ovom poglavlju govorit ćemo o ljubavi prema dobru i mržnji prema zlu posmatranu kroz prizmu života našeg vjerovjesnika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, pri čemu ćemo kao izvore koristiti Kur'an, praksu Allahova Poslanika, te knjige o životopisu i vojnim pohodima.
U podjeli kur'anskih ajeta na mekkanske i medinske, rukovodili smo se općeprihvatljivim mišljenjem učenjaka tefsira i kur'anskih znanosti, da su mekkanski ajeti oni koji su objavljeni prije Hidžre, a medinski oni koji su objavljeni poslije Hidžre.[1]

Ranije smo, u uvodu ove knjige, rekli da musliman, od onog momenta, od kada izjavi da "nema Boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik", priznaje da je jedino Allah Bog i Gospodar, da robovanje, pokornost, poslušnost, strah i nada ne pripada nikom više do Njemu i da je jedino On, Uzvišeni, dostojan neograničene ljubavi, veličanja i straho-poštovanja.

Prve riječi Objave Allahovom miljeniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavljene u pećini Hira, bile su riječi Uzvišenog:

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ(١)خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ(٢)اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ(٣)الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ(٤)عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ(٥)

Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna. (El-'Alek, 1.-5.)

---

[1] Vidjeti: انظر " الإتقان في علوم القرآن " للسيوطي: (ج١ / ٣٧) تحقيق محمد أبو الفضل إبراهيم .

a zatim riječi Uzvišenog:

يَاأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ(١)قُمْ فَأَنذِرْ(٢)

O ti, pokriveni! Ustani i opominji! (El-Muddessir, 1.-2.)

Nakon ovoga Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je krišom počeo pozivati ljude u Islam. Islam je u početku prihvatila mala grupa najvjernijih prijatelja. Među njima su bili Ebu Bekr es-Siddik, 'Ali b. Ebi Talib i Poslanikova supruga Hatidža, kći Huvejlidova, neka je Allah sa svima zadovoljan! Još od tog prvog koraka, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u srca svojih prijatelja, počeo je usađivati ljubav prema Allahu i Njegovu Poslaniku naglašavajući, istovremeno, prijeku potrebu da se vjernici međusobno vole, pomažu i jedni prema drugima budu iskreni, a da mrze nevjernike, idolopoklonike i njihove prijatelje. Sve ovo proizilazilo je iz riječi kelimei-šehadeta: - لاإله إلا الله محمد رسول الله - Nema boga osim Allaha, Muhammed je Allahov poslanik.

Ovdje je u dušama i srcima vjernika počela kucati nova žila, žila vjere, koja je govorila da je to jedina istinska veza za koju se vjernik može uhvatiti. Što je više rasla i razvijala se ova nova sadnica, stablo paganstva i paganskih odnosa sve se više sušilo. S druge strane sumnja i prezir paganskih odnosa svakodnevno su bujali u duši svakoga onog ko je povjerovao u Allaha i Njegova Poslanika.

PRVI SUSRETI I PRVI KORACI NA PUTU

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je za poučavanje vjeri onih koji su mu povjerovali, prvo, izabrao kuću Erkamovu (Daru-l-Erkam). Ova kuća bila je prvo sastajalište budućih velikana. Iz nje je širom svijeta počelo zračiti učenje o vjeri u jednog Boga, Gospodara svjetova.

O tome kakvo je, nakon izgovaranja kelimei-šehadeta, bilo raspoloženje muslimana, prof. Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, kaže:

"Islam i muslimani u Mekki nisu imali nikakav pisani zakon niti državu. Oni koji bi primili Islam i izgovorili kelimei-šehadet, istog momenta, sebe i svoju sudbinu prepuštali bi Muhammedu, a.s., da on o njima odlučuje. Na taj način oni su, svim svojim bićem, pokazivali privrženost i odanost mladoj muslimanskoj zajednici. Kad bi neko primao Islam, na kućnom pragu, ostavljao bi svu svoju prošlost iz paganstva i počinjao novu stranicu života, koja se u potpunosti razlikuje od prošlosti i života s paganskim natruhama. I ne samo to, na sav svoj raniji život gledao bi sumnjičavo, prezirno i bojažljivo.

između života u paganskoj prošlosti i sadašnjeg u Islamu, vjernik je osjećao dubok jaz i potpunu prazninu. Ova izoliranost rezultirala je raskidom svih veza sa paganskom sredinom koja ga je okruživala, uključujući i veze zajedničkog života.

Čak i kad je silom prilika, u svijetu trgovine i svakodnevnih poslova, vjernik bio prisiljen da komunicira sa idolopoklonicima, od njih kupuje, ili im prodaje, on se definitivno bio povukao iz paganske sredine i jednom zauvijek smjestio u krilu Islama.

Ipak, nutarnji osjećaj izoliranosti i povučenosti, bio je jedno, a svakodnevna stvarnost, nešto drugo. Kada se musliman oslobodio višeboštva i zaogrnuo plaštom vjere u jednog Boga, kada je napustio paganstvo i priglio shvaćanje Islama, on se nije zaustavio na tome, već je otkazao pokornost i poslušnost normama predislamskog načina upravljanja porodicom, plemenom i društvom stavljajući ih na sasvim nove temelje, temelje Islama. A upravo to, bilo je ono što je razbjesnilo kurejševićke moćnike u Mekki.

Možda će se neko zapitati: kako to da ih je sada tako uznemirio Kur'an i plima Islama, a da ih prije toga nisu uznemiravale "hanifije" koje su se, također, klonile višebožačkih ubjeđenja i paganskih rituala i vjerovale samo u jednog Boga i jedino Njemu prinosile žrtve? To nije ono što brine šejtana, kako neke naivne dobričine koje ne razumijevaju suštinu Islama danas misle.

Naprotiv, Islam je nezaustavljiva akcija pokrenuta izgovorom kelimei-šehadeta. On nalaže da se raščisti sa paganskim društvom, njegovim shvaćanjem, vrijednostima, vlasti i zakonima, s jedne, i da se vjernik svim svojim bićem posveti Islamu kako bi se (Islam) ostvario u svijetu realnosti, s druge strane. Upravo zbog ovoga kurejševićki moćnici pokušali su se svim sredstvima suprotstaviti pozivu Islama."[1]

"Zadojeni ljubavlju prema Allahu i Njegovu Poslaniku, vjernici su se, ruku pod ruku, našli zajedno. Svaki od njih, tragajući za Allahom, na svome se putu susreo sa Njegovim Poslanikom, koji ga je podučio kako da stigne do željenog cilja. Svaki od njih sa svojom braćom saputnicima uspostavio je jednu sasvim novu vezu - vezu ljubavi i bratstva u ime Allaha. Svaki od njih svog brata u vjeri volio je i želio mu dobro koliko i sam sebi, iako nisu bili ni u kakvoj vezi, bilo po porijeklu, krvi ili tazbinstvu."[2]

---

[1] Vidjeti: " في ظلال القرآن " : (ج ٣ / ١٥٠٣) ، و" معالم في الطريق " : (ص١٧ ، ٥٠) .

[2] Vidjeti: انظر " منهج التربية الإسلامية " للأستاذ سيد قطب : (ج ٢ / ٣٨ - ٤٠) .

Objava Kur'ana je, onako kako je Allah htio, prema povodima i događajima, nastavljena. Na njegovim izvorima muslimani su se odgajali i izgrađivali svoje vjerovanje. Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu jačale su, shodno propisima o novim zapovijedima. Stil kur'anskog kazivanja i načina na koji je izlagana vjera poklapao se sa poslovicom: "Primjerom se objašnjava riječ." Iako se zna da je Allahov govor jednostavan, sasvim jasan i svakome razumljiv, navođenje primjera kroz kontekst kazivanja imalo je za cilj da čovjeka podstakne na razmišljanje, da izvuče zaključak i pouku, kako bi se vratio s krivog i pošao Pravim putem. U tu vrstu primjera spadaju i riječi Uzvišenog:

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Oni koji, mimo Allaha, zaštitnike uzimaju slični su pauku koji sebi isplete kuću, a najslabija je kuća, uistinu, paukova kuća, neka znaju! (El-'Ankebut, 41.)

"Pokazivanje u srcu vjernika ove veličanstvene istine bilo je jače od svih prepreka koje im na putu stoje. Oni su njome pogazili oholost svih tirana na Zemlji i zakucali na sve tvrđave i uporišta... Jedino Allahova moć je iznad svih i jedino je Njegova zaštita prava zaštita. Sve drugo je slabašno i nemoćno, ma koliko bilo visoko i nepristupačno, ma koliko se neko osilio i uzoholio, ma koliko posjedovao sredstva za prosipanje sile i iskaljivanje bijesa."[1]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, kako kazuju biografi i historičari, tri godine proveo u tajnom pozivanju u Islam.[2]

Kada se za Islam pročulo u Mekki i o njemu ljudi počeli govoriti, Uzvišeni Allah je Svome Poslaniku naredio da u njega ljude javno poziva. Tim povodom Uzvišeni je objavio:

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

Ti javno ispovijedaj ono što ti se naređuje i mnogobožaca se okani! (El-Hidžr, 94.)

Uzvišeni je također Svome Poslaniku objavio:

وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ(٢١٤)وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ(٢١٥)

I opomeni rodbinu svoju najbližu i budi ljubazan prema vjernicima koji te slijede! (Eš-Šu'ara, 214.-215.)

---

[1] Vidjeti: انظر "في ظلال القرآن " :(ج٥ / ٢٧٣٧) .

[2] Vidjeti: انظر "السيرة النبوية " لابن هشام : (ج١ / ٢٨٠) .

Ovo je bio kritični momenat kada su počele patnje i iskušenja muslimana. Iskušenje koje je sa strane izgledalo kao patnja i stradanje, zapravo je bilo blagodat, jer se jedino kroz njega istina mogla razlučiti od neistine i dobro od zla, kao što kaže Uzvišeni:[1]

الم(١)أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ(٢)وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ(٣)

Elif-lam-mim. Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: "Mi vjerujemo!" i da u iskušenje neće biti dovedeni? A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu. (El-'Ankebut, 1.-3.)

Drugovi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su izloženi iskušenju, maltretiranju i poniženju do te mjere da su od svojih sunarodnjaka bježali u okolna brda da tamo klanjaju.[2]

ISTINSKA PATNJA

Kako su se vjernici držali i podnosili mučenje kome su ih njihovi neprijatelji izlagali? Šta im se sve dešavalo i šta je sa njima razularena masa činila? Šta su činili obespravljeni, a naročito Bilal, Jasirova porodica i drugi? Trpili i klonili se koliko su mogli. Uzvišeni kaže:

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا(١٠)وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ
قَلِيلًا(١١)

I otrpi ono što oni govore i izbjegavaj ih na prikladan način, a Mene ostavi onima koji te u laž ugone, koji raskošno žive i daj im malo vremena. (El-Muzzemmil, 10.-11.)

Zbog toga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i trpio. Njegov čestiti odgoj, izgrađivan na vrelu Gospodarevih uputa, garantirao je ispravan odgoj i svojih sljedbenika. Oni su se svakog dana duhovno sve više uzdizali, pročišćavali srca, kalili moral, oslobađali stega materije i krotili strasti.

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je svoje drugove strpljivosti, samo-obuzdanju i učtivom praštanju. Činio je to uprkos činjenici da su, odkako za sebe znaju, bili zadojeni viteštvom i neutoljivom žeđi za

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ٢٨٠) .
[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ٢٨٢) .

borbom i ratovanjem. Na kraju krajeva i oni su bili dio naroda koji se rodio i odrastao sa sabljom, naroda koji je prethodno vodio dugogodišnje iscrpljujuće ratove zbog najsitnijih povoda; žene po imenu Besus, konja Dahis ili zbog svađe oko pašnjaka. Dani raskalašene prošlosti još nisu bili zaboravljeni. Oni su, itekako, bili svježi u sjećanju!

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krotio je njihovu ratničku prirodu i nastojao obuzdati njihovu čuvenu gordost i arapsko viteštvo, koje im je bilo u krvi urođeno. Oni su mu se pokoravali, slušali ga, suzdržavali se, i iako nisu bili ni kukavice ni nemoćni, trpili zlostavljanje Kurejševića i podnosili ono što se podnijeti ne može."[1]

Ovoliko o odnosu muslimana prema svojim neprijateljima. A što se tiče njihova odnosa između sebe, on se, kako ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio, temeljio na dvije osnovne stvari:

1. Vjerovanju u Allaha i želji da se On što bolje spozna kroz spoznaju Njegovih atributa. Bogobojaznost, strahopoštovanje, oprez i nutarnja prefinjenost, rijetko da je ikod koga bila tako razvijena kao kod prve generacije muslimana.
2. Neizmjernoj ljubavi i, istinski, dubokoj solidarnosti, koja je među prvim muslimanima bila dostigla takav stepen da se, kad se o njoj sluša, čini više kao san nego stvarnost.[2]

"Faktor ljubavi koji je, u ime Allaha, okupljao i povezivao vjernike, činio je trud i obaveze koje su proizilazile iz Islama, lakše podnosivim. Sve što su doživljavali u Islamu; dobro i zlo, radost i žalost, dijelili su zajedno i poistovjećivali se sa Islamom."[3]

Da bi ove riječi potkrijepili dokazom i vidjeli rezultate odgoja u Erkamovoj kući (Daru-l-Erkam), navest ćemo samo jedan od brojnih primjera, u ovom slučaju, primjer Ebu Bekra es-Siddika, neka je Allah sa njim zadovoljan.

Jednog dana, nakon što je primio Islam, Ebu Bekr, neka je Allah sa njim zadovoljan, pretučen je u Mekki i oboren na tlo. Zgaženom i isprebijanom Ebu Bekru, prišao je 'Utbe b. Rebi'a i počeo ga udarati dvostruko pođonjenim sandalama unoseći mu ih u lice. Zatim je skočio na Ebu Bekrov stomak koji se od bola smotao u klupko. Ne sumnjajući da je mrtav, Temimljani su onesviješćenog Ebu Bekra pokupili i u haljini ga unijeli u kuću.

---

[1] Vidjeti: " ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين " لأبي الحسن الندوي : (ص ٩٧) بتصرف .

[2] Vidjeti: انظر " طريق الدعوة في ظلال القرآن " : (ج١ / ١٨٨) .

[3] Vidjeti: انظر " هذا ديننا " للشيخ محمد الغزالي : (ص ١٧٨) .

Kada je krajem dana došao svijesti, Ebu Bekr je upitao: "Šta je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?" Ovi su ga na to izgrdili i rekli da je sam kriv za to što mu se desilo, ustali i otišli svojim kućama rekavši majki mu Ummi-l-Hajr: "Pokušaj mu šta dati da pojede ili popije!" Ostavši sa njim sama, pokušala je to učiniti, ali je on i dalje samo pitao: "Šta je sa Allahovim Poslanikom?" Odgovorivši mu da o njegovom prijatelju ne zna ništa, zamolio ju je da ode kod Hattabove kćeri, Ummi Džemil i upita nju. Kada joj je došla i rekla: "Ebu Bekr te pita znaš li šta o Muhammedu b. Abdullahu?", odgovorila joj je: "Ne znam ja ništa ni o kakvom Ebu Bekru niti Muhammedu b. Abdullahu? Ja znam samo tvoga sina i ako hoćeš mogu s tobom poći do njega." Kada je došla i ugledala, onako poblijedelog i pretučenog, Ebu Bekra, pomislila je da je mrtav pa je počela naricati i govoriti: "Tako mi Allaha, oni koji su s tebe ovo napravili, nevjernici su i razvratnici. Nadam se da će im se Allah zbog ovoga osvetiti!" Na to je Ebu Bekr i nju upitao: "Šta je sa Allahovim Poslanikom?" "Tiše, čuće te majka!" -odgovorila je. "Ne boj se nje!" - odgovorio je. Kada mu je rekla da je živ i zdrav, upitao je: "Gdje se sada nalazi?" "U Ibn Erkamovoj kući" - odgovorila je, na što je Ebu Bekr rekao: "Tako mi Allaha, dok ne vidim živa i zdrava Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neću ništa ni jesti ni piti. "Na to im nije preostalo ništa drugo nego da sačekaju dok se ne smiri noć i svijet ne povuče u kuće, pa da ga uzmu pod ruke i krišom odvedu Allahovom Poslaniku.[1]

Bože dragi, teško ranjen i isprebijan čovjek, odbija da uzme bilo šta, čak i gutljaj vode, iako od žeđi skapaje, dok ne vidi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!

Zaista, takav primjer odgoja i ljubavi je neponovljiv, kao što je i generacija koju je odgajao Poslanik neponovljiva. Takve generacije i takvih svijetlih primjera, nikada više, ni prije ni poslije, nije bilo.

---

[1] Vidjeti: " البداية والنهاية "لابن كثير : (ج٣ / ٣٠) ، وانظر " ماذا خسر العالم " للندوي : (ص١١٣) .

KARAKTERISTIKE ODNOSA IZMEĐU MUSLIMANA I NJIHOVIH NEPRIJATELJA U MEKKANSKOM PERIODU

Prilike u mekkanskom periodu Islama nalagale su muslimanima da njihovi odnosi sa idolopoklonicima ne pređu u otvoreni sukob. Trebalo je obznaniti Istinu i strpljivo izdržati sve nedaće na koje su nailazili. Trebalo je podnijeti mekkansku žegu i tegobni život po zabitima njenih brda. Trebalo se sklonuti u klance i gudure, nakon poniženja koje je Poslanik doživio u Taifu. Trebalo je izdržati mučenje kome su podvrgnuti Bilal, Ammar, Habab, Jasirova porodica i drugi, neka je Allah sa svima njima zadovoljan!

Ovo zato što su tadašnje prilike nalagale da se istine vjere, u srca vjernika, usađuju mirnim putem i prema nemuslimanima odnosi miroljubivo. Beskrajna upornost i strpljivost, koju su pokazivali vjernici, trebala je razumnim pružiti priliku da se predomisle; da se prođu paganskih navika: prohtjeva, uskogrudnih interesa, borbe za materijalnom prestiži, vlasti i sl.[1]

Poslanikova škola odgoja, koja se temeljila na izgradnji mudrog uzdržavanja, samoobuzdanja i strpljivosti, kako bi se izbjegli još veći gnjev naznalica i tiranija silnika, imala je za cilj dobiti bitku sa vremenom, ojačati i pripremiti se za obračun koji će tek kasnije doći.

Sve ovo odvijalo se bez očajanja i klonulosti, poniženja ili pokornosti idolopoklonicima i njihovim zabludama. Naprotiv, srca vjernika bila su potpuno smirena, držanje s osjećanjem superiornosti naspram neprijatelja, a oči uprte u Allahovu pomoć.[2]

Vezano za ovo, važno je primijetiti božansku mudrost neobavezivanja muslimana na borbu u mekkanskom periodu. Naime, borba je propisana u Medini kada su muslimani ojačali i kada im se broj naglo povećao. Dok su bili u Mekki, oni su bili malobrojni. Na jednog muslimana dolazilo je više od deset idolopoklonika i teško da su ih mogli pobijediti.

---

[1] Vidjeti: انظر " علاقة الأمة المسلمة بالأمم الأخرى " للأستاذ أحمد محمود أحمد : (ص ٨-٩) .

[2] Vidjeti: " سبيل الدعوة الإسلامية " للدكتور محمد أمين المصري : (ص ١١١ ، ١١٣) . بتصرف .

Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada su mu stanovnici Medine na Akabi dali bejat (zakletvu na vjernost) i zatražili od njega da im dozvoli da noću napadnu stanovnike Mine i pobiju ih, rekao: "Tako nešto nije mi još naređeno."[1]

Kada u ovoj i sličnim šerijatskim zapovijedima tražimo smisao, kako kaže profesor Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, "nismo sasvim sigurni u naš zaključak, jer ne možemo Allahu pripisivati ono što nam On nije objasnio i pretpostavljati uzroke i povode koji mogu, ali i ne moraju biti slični. Ovo zato što je vjernik apsolutno dužan da se pokori i prihvati svaku Allahovu zapovijed i šerijatski propis, ma kakav on bio, jer Allah najbolje zna zašto je to propisao. Kada kažemo smisao ili povod propisivanje neke od Allahove zapovijedi je u tome i tome, to treba shvatiti samo kao slobodan zaključak na osnovu ličnog mišljenja ili mogućnost, a nikako kao konačnu istinu, jer nju zna samo Allah, a On nam je, kao što je u ovom slučaju riječ, jasnim i nedvosmislenim tekstom objave nije objasnio.[2]

O ovim uzrocima i povodima profesor Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, govori u dva svoja poznata djela: *Pod okriljem Kur'ana* kod tumačenja poglavlja u kome su spomenute - النساء - "Žene" i - معالم في الطريق - *Znakovi na putu*,[3] Ovdje ćemo ih ukratko navesti:

1. Izbjegavanje direktnog sukoba u Mekki, možda je bilo zato što je mekkanski period objave bio period pripreme i odgoja, u datoj sredini, određenog broja sljedbenika i u određenim uvjetima. Ciljevi odgoja u ovakvoj sredini mogli su biti:

a) Izgradnja jake arapske ličnosti sposobne da se obuzda i otrpi ono što, inače, nije mogla otrpiti; da se njoj ili onom s kim je u prijateljskim odnosima, nanese nepravda. Na taj način trebalo ju je rasteretiti i otupiti joj urođenu plahovitost kako ne bi nepromišljeno reagirala i bespotrebno se zapalila na prvi izazov. Drugim riječima, njenu urođenu hirovitost, usplahirenost i silovitost trebalo je obuzdati i dovesti u granice mudrog i promišljenog odgovora.

b) Navikavanje da se u sistemu novog društva, ma koliko se to kosilo sa starim navikama i običajima, rukovodi i pokorava samo zakonima i zahtjevima novog rukovođenja u upravljanju odnosa među ljudima. To je bio kamen - temeljac u pripremi nove arapsko-islamske ličnosti, na kojoj će se zasnivati buduće "islamsko društvo".

---

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " (ج٥ / ٤٣١) ، والحديث في "مسند أحمد" : (ج٢ / ٤٦٢) ، في سنده معبد بن كعب بن مالك ، قال عنه ابن حجر في" التقريب " : مقبول . وذكر في "التهذيب "أن له حديثا واحدا في "صحيح البخاري " ، وأخرج له مسلم . ووثقه ابن حبان .

[2] Vidjeti: انظر "الظلال " : (ج ٢/ ٧١٤) .

[3] Vidjeti: " الظلال " : (ج ٢ / ٧١٤ - ٧١٥) ، وفي " المعالم" : (ص٦٩ - ٧١) .

2. Pozivanje u Islam mirnim putem i miroljubivim sredstvima u sredini kakva je bila kurejšijska u Mekki; prepuna gordosti i uobraženosti, bila je efikasnija i djelotvornija nego na bilo koji drugi način. Jer, da se, u ovakvoj sredini, pribjeglo otvorenoj borbi odmah od početka ona bi još više potpalila krvave sukobe po kojima su Arapi od ranije bili poznati, a u tom slučaju bi se zapostavila glavna odlika Islama, kao vjere mira.
3. Možda je to bilo i radi toga da bi se izbjeglo potpaljivanje borbe i otvorenog sukoba unutar svake kuće, u sredini gdje na najvišoj razini nije postojala organizirana vlast koja je progonila ili organizirala zlostavljanje vjernika, nego su to činili pojedinci ili grupe pojedinaca. Pozivanje na borbu u takvoj sredini, neminovno bi dovelo do sukoba u svakoj kući, a tada bi se pred svijetom reklo: "Eto, to je Islam!" To se pokušalo podmetnuti Islamu i onda kada je naređivao da se na silu ne uzvraća silom i da se po svaku cijenu izbjegava borba. Zar kurejševićka propaganda iz svega grla, na godišnjim skupovima sviju Arapa, nije pokušavala optužiti Muhammeda, "nakon što je posijao razdor u svoj narod i svoje pleme, sada pokušava zavaditi rođenog oca i sina!" Šta bi tek rekli da je dozvolio borbu ili naredio da sin ubije oca, ili rob gospodara?!
4. Možda je to bilo zato što je Allahova mudrost unaprijed znala da će mnogi žestoki neprijatelji, koji su mučili muslimane i odvraćali ih od vjere, kasnije postati, ne samo odani borci Islama, već i njihovi zapovijednici. Zar Omer b. el-Hattab nije bio jedan od takvih?
5. Možda je to bilo zato što, po običaju, u plemenskoj sredini kakva je ova, arapski ponos sebi nije mogao dozvoliti da, kadli tadli, ne osjeti sažaljenje prema obespravljenom, naročito ako je nepravda pala na ugledna čovjeka između njih. Mnogobrojni su živi primjeri koji potvrđuju opravdanost ovakve pretpostavke.

Tako npr. ponos i čast Ibn ed-Dugunnetu[1] nije mogao dozvoliti da dopusti da ugledan čovjek, poput Ebu Bekra, ostavi Mekku i kao muhadžir krene za Abesiniju, jer je to smatrao, ne samo svojom sramotom nego sramotom sviju Arapa. Zato mu je ponudio svoju zaštitu. Slično se desilo i sa ukidanjem dogovora o bojkotu Hašimovića koji su se nalazili u Ebu Talibovom tjesnacu (klancu).

---

[1] Vidjeti: انظر " الإصابة " : (ج٢ / ٣٤٤) .
Ibn ed-Dugunne je čovjek koji je u predislamskom periodu Ebu Bekru, kad se htio iseliti u Abesiniju, ponudio ličnu zaštitu, jer bi Ebu Bekrovo progonjenje iz Mekke bila sramota za sve Arape.

6. Možda je to bilo zato što su muslimani bili malobrojni, uglavnom skoncentrirani u Mekki, i što se Islam, s rijetkim izuzetcima, još nije bio ukorijenio u drugim dijelovima Arapskog poluotoka, gdje su brojna arapska plemena stajala po strani previranja između Kurejšija i pojedinih njegovih pripadnika, iščekujući razvoj događaja. U ovakvoj situaciji ograničena bitka unutar Mekke mogla je dovesti do istrijebljenja malobrojne muslimanske zajednice, čak i u slučaju mnogo većih gubitaka na strani idolopoklonika, što bi rezultiralo neželjenim ciljem da idolopoklonstvo i dalje preživi, a da se jezgro Islama, kao vjere koja trasira životni put i na ovom i na onom svijetu, razbije i smetne.

7. Dakle, i pored svega, nije postojala nužna potreba da se zanemare sve navedene okolnosti i, po svaku cijenu, naredi borba, kao jedino preostalo sredstvo odvraćanja i suzbijanja nepravde. Ovo tim prije što je osnovna pretpostavka pozivanja u Islam "praktično prisustvo na terenu" već bila ostvarena, i to u ličnosti Allahova poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, prema kome ničija ruka nije smjela biti ispružena, a da joj, unaprijed, nije bilo zaprijećeno da će biti odsječena nekom od brojnih hašimovićkih sablji.

Zato se niko nije usuđivao da mu zabrani da poziva u Islam i da o njemu javno govori kod Ka'be, sa brežuljka Safa ili na javnim skupovima. Niko se nije smio usuditi da ga uhapsi, strpa u zatvor, ubije ili pokuša prisiliti da kaže što nije htio. Naprotiv, kad su od njega tražili da prestane vrijeđati njihova božanstva, on ih je nastavio vrijeđati; kad su od njega tražili da prestane vrijeđati vjeru predaka, on nije prestajao; kad su od njega tražili da se pomire i da jedni i drugi popuste da on donekle poštuje njihova božanstva i običaje pa će i oni donekle slijediti njegovu vjeru, on nije popustio i na to pristao.

Sve navedeno, po našem mišljenju, imalo je svoje razloge da je Allahova mudrost od muslimana tražila da se suzdrže i da se kroz namaz i zekat odgajaju i pripremaju za preuzimanje vodeće uloge koja će, kasnije, u pogodnom trenutku, doći i razriješiti ih svih dilema...(*Ez-Zilal*).

Ako se malo bolje analizira mekkanski period objave koji je trajao trinaest godina, vidjeće se da su sve one protekle u odgoju, pripremi i urezivanju u srcu značenja - لا إلــه إلا الله - Nema boga osim Allaha. Kroz njih je trebalo spoznati da je ova vjera isuviše ozbiljna stvar da bi se smjelo bilo šta rizikovati i nepromišljeno zalijetati u pokušaju dobijanja na vremenu. Vjeri su bile potrebne nove sadnice koje će se brižno i neprekidno njegovati. Nikakvoj brzini, nepromišljenosti i anarhiji, u vrijeme kada je vjera puštala prve korijene, nije smjelo biti mjesta. Zato bi se i danas, svi oni koji pozivaju u Allahovu vjeru, trebali dobro zamisliti i analizirati kako je u nju

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozivao svoje ashabe i iz toga izvući primjer i pouku. Ovo zato što se neznanju i paganstvu, ma koje vrste bilo; starog ili novog oblika, mogu suprotstaviti samo ljudi čija su srca prožeta vjerom i isprepletena korijenjem plodonosnog drveta koje se zove kelimei-šehadet – لا إله إلا الله – ("Nema boga osim Allaha"), ljudi na kojima se obistinjuju riječi Uzvišenog:

رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ

Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu... (El-Ahzab, 23.)

Takve ne može obeshrabriti bilo kakva sila neprijatelja, jer su puni odlučnosti i sigurni da je Allah njihov zaštitnik i pomagač:

وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

A Allah će sigurno pomoći one koji vjeru Njegovu pomažu, ta Allah je zaista moćan i silan. (El-Hadždž, 40.)

Ibn Ishak kaže: "Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uvidio kroz kakva sve iskušenja i nedaće prolaze njegovi drugovi, s jedne, i da je on zbog svog položaja pred Allahom i bliskosti amidži mu Ebu Talibu koji ga je štitio, koliko - toliko, siguran a da nije u mogućnosti to obezbijediti i svojim drugovima, s druge strane, predložio im je: "Šta mislite kako bi bilo da se iselite u Abesiniju neko vrijeme, dok vam Allah ne olakša stanje u kome se nalazite? To je zemlja pravde i čestitosti. Tamošnji vladar nikome ne čini nepravdu." Na to su se muslimani, drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se još većeg zlostavljanja u Mekki, sklanjajući se sa svojom vjerom, iselili u Abesiniju. Bila je to prva hidžra u Islamu."[1]

Zatim se na srca potlačenih i obespravljenih vjernika izlila Allahova milost. Omer b. el-Hattab primio je Islam i Allah njime potpomogao Svoju vjeru. 'Abdullah b. Mes'ud, Allah mu se smilovao, za njega je rekao: "Omerovo primanje Islama bila je prva, a njegova hidžra druga velika pobjeda muslimana. Njegova vladavina bila je milost. Dok Omer nije primio Islam nismo se usuđivali klanjati kod Ka'be, a kad je on primio Islam, silom se borio protiv Kurejševića dok nije počeo klanjati pored Ka'be, a kad je počeo klanjati on, iza njega smo počeli i mi."[2]

---

[1] Vidjeti: " السيرة" لابن هشام : (ج١ / ٣٤٤) .

[2] Vidjeti: " السيرة" لابن هشام : (ج١ / ٣٦٧) ، وفي" صحيح البخاري " : (ج٦ / ٤١ ، ح٣٦٨٤) مناقب عمر ، عن ابن مسعود رضي الله عنه : " مازلنا أعزة منذ أسلم عمر " .

Omerovo primanje Islama bila je velika blagodat za muslimane, jer je Omer svu svoju ljubav, hrabrost i pomoć stavio u službu muslimana, a mržnju, gordost i strah ulio u kosti nevjernika. A kako i ne bi, kad je, sukobivši se sa idolopoklonicima, nakon primanja Islama, svima zaprijetio: "Odaberite šta hoćete! Tako mi Allaha, da nas (muslimana) ima tri stotine muškaraca, ili bi vam je (tj. Mekku) ostavili, ili bi nam je vi ostavili."[1]

Muslimani su za Omerovo primanje Islama čuli kao muhadžiri u Abesiniji. To ih je toliko obradovalo i unijelo im pouzdanja, da su se neki odmah počeli spremati za povratak u Mekku.

Međutim, Kurejševići su i dalje nastavili nad povratnicima izlijevati svoj gnjev i najrazličitije vrste zlostavljanja, što vjernike ni najmanje nije pokolebalo, nego im je još više ulilo snage i odlučnosti da ustraju na istini, nadajući se skoroj Allahovoj pomoći i konačnoj pobjedi.

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa onima koji su bili uz njega, prošao kroz još jednu lekciju iskušenja, lekciju koja je bila neminovna na putu pozivanja u Allahovu vjeru. Bila je to smrt Poslanikova amidže, Ebu Taliba, koji ga je štitio i pomagao i smrt vjerne mu životne saputnice, Hatidže, neka je Allah sa njom zadovoljan; prve žene koja je primila Islam i koja je bila uzor svakoj čestitoj muslimanki. U ovim teškim trenucima, Allahovi neprijatelji pojačali su pritisak na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi ga odvratili od povjerene mu misije, ali ni tada nisu uspjeli. Allah je najveći i Njegova je bila preča.

Suočen sa nepopustljivim odbijanjem Kurejševića da ga poslušaju i prihvate Islam, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio je potražiti pristalice izvan Mekke i upućuje se u Taif. Međutim, taifsko pleme Sekif, iznevjerava njegove nade, napada ga i izlaže ruglu, nakon čega se, na povratku iz Taifa, svome Gospodaru obraća riječima: "Gospodaru moj, ponestalo mi je snage. Sve sam pokušao da ih pridobijem, ali mi i dalje ne vjeruju. O Ti, koji si od milostivih najmilostiviji, Ti si Gospodar potlačenih i obespravljenih, Ti si moj Gospodar! Na koga da se oslonim? Na tuđina koji me namršteno i poprijeko gleda? Ili na neprijatelja kome si dao da nada mnom iskaljuje silu? Bojim se da šta nisam pogriješio i Tvoju srdžbu izazvao. Ali, Tvoja milost i oprost su veći. Utječem se svjetlom Tvoga lica koje razgoni tmine i osvjetljava staze i ovog i onog svijeta da me ne zadesi Tvoja srdžba ili da se na mene spusti Tvoja mržnja! Podari mi Svoju milost i pomozi mi dok ne budeš sa mnom zadovoljan. Snaga i moć pripadaju samo Tebi!",[2] Zatim se vratio u Mekku.

---

[1] Vidjeti: " السيرة " لابن هشام : (ج١ / ٣٧٤) .

[2] Vidjeti: "السيرة " لابن هشام : (ج٢ / ٦٠) ، والحديث أورده الهيثمي في " مجمع الزوائد " : (ج٦ / ٣٥) ونسبه للطبراني وقال : (فيه ابن إسحاق وهو مدلس ثقة وبقية رجاله ثقات) وحكم عليه الألباني في " تخريج فقه السيرة " للغزالي : (ص ١٣٢) بالضعف . ولكن الفاظ الحديث ينقدح منها " نور مشكاة النبوة ".

DOBROČINSTVO PREMA ROĐACIMA IDOLOPOKLONICIMA

Prateći tok mekkanskog perioda objave, nalazimo da, uprkos prekidu odanosti u ljubavi i pomaganju između muslimana i njihovih rođaka nevjernika, Kur'an naređuje da se sa njima ne prekidaju rodbinske veze i da im se nastavi činiti dobročinstvo. Uprkos tome između njih nema ljubavi, odanosti i pokornosti, kao što se vidi iz sljedećih riječi Uzvišenog:

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَيَّ
مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj! Meni ćete se vratiti, pa ću vas Ja o onome što ste radili obavijestiti. (El-'Ankebut, 8.)

El-Begavi (poznati mufessir) kaže da se ovaj i petnaesti ajet poglavlja Lukman:

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا
مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne poslušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. (Lukman, 15.)

odnose na Sa'd b. Ebi Vekkasa, neka je Allah sa njim zadovoljan, i na njegovu majku, Hamnu bin Ebi Sufjan, jer je Sa'd bio jedan od onih koji su rano primili Islam, među prvima, i uprkos toga bio dobročinitelj prema svojoj majci.

Jednom prilikom Sa'du je majka rekla: "Kakvu to novu vjeru izmišljate? Tako mi Allaha, dok se ne vratiš u staru vjeru, neću ni jesti ni piti, makar od gladi i žeđi umrla, zbog čega ćeš se dok je vijeka i vjekova sramotiti, jer će te dozivati: 'O ubico svoje majke!" I doista, nakon toga, jedan dan i noć ništa nije jela ni pila niti se od sunca sklanjala u hlad usljed čega je vidno malaksala. Kada ni drugi dan i noć ništa nije htjela jesti niti piti, prišao joj je Sa'd i rekao:

"Majko, kada bi imala stotinu duša i stotinu puta umrla od gladi i žeđi, ja ne bih ostavio svoju vjeru. Ako hoćeš jedi, a ako nećeš nemoj!" Kada je izgubila svaku nadu da će zbog nje ostaviti svoju vjeru, počela je jesti i piti, našto je Allah objavio ovaj ajet i naredio mu da svojim roditeljima čini dobročinstvo, da prema njima lijepo postupa, ali da im se ne pokorava u višeboštvu, jer "nema pokornosti stvorenju, u nepokornosti Stvoritelju."[1]

Zato ne postoji ništa što bi čovjeka moglo odvratiti pa da Allahu, Njegovoj vjeri i vjernicima otkaže ljubav, naklonost i poslušnost, ma o kome se radilo. Dakle, dobročinstvo prema rođaku, višebošcu je jedno, a pokornost i ljubav prema Allahu i dosljednost Njegovoj vjeri drugo. Dobročinstvo prema rođaku, višebošcu, može biti jedan od razloga koji će ga navesti da zavoli i primi Islam.

KAKO JE U MEKKANSKOM PERIODU TEKAO PROCES ODRICANJA OD NEVJERSTVA I NJEGOVIH SLJEDBENIKA?

1. Od onog momenta od kad bi musliman izgovorio riječi kelimei-šehadeta i, svjestan da ulazi u novu vjeru koja nije ista kao i vjera njegovih predaka, izjavio da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik "počeo bi osjećati da započinje novu stranicu života koja se u potpunosti razlikuje od života provedenog prije Islama. Na sav svoj predislamski život gledao bi s prezirom i sumnjom, bojeći se i osjećajući da su to crne mrlje koje ne dolikuju Islamu. Sa ovakvim osjećajem musliman se susretao na prvim koracima puta Islama... Ovo možemo nazvati jednom vrstom "svjesne izolacije" kroz koju je prolazio svaki vjernik, napuštajući pagansku sredinu, njene običaje, navike i shvaćanja. On se oslobađao višeboštva i ulazio u monoteizam. Napuštao je paganska shvatanja života i prihvaćao islamske poglede života i svijeta oko sebe. Pristupajući novoj zajednici, on joj je posvetio svu ljubav, vjernost i pokornost."[2]
2. Nakon toga došla je zapovijed da se vjernici klone nevjernika:

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا(٢٩)ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى(٣٠)

Zato se ti okani onoga koji Kur'an izbjegava i koji samo život na ovom svijetu želi, - to je vrhunac njihova znanja -, Gospodar tvoj dobro zna one koji su skrenuli s Njegova puta i On dobro zna one koji su na Pravom putu. (En-Nedžm, 29.-30.)

---

[1] Vidjeti: " تفسير البغوي " : (ج ٥/١٨٨) ، وانظر " أسباب النزول " للواحدي : (ص ١٩٥) ، فقد ذكر نحو هذا والحديث : " لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق " حديث صحيح انظر " مشكاة المصابيح " : (ج ٢ / ١٠٩٢ ، ح ٣٦٩٦) .

[2] Vidjeti: " معالم في الطريق " : (ص١٦ - ١٧) بتصرف بسيط .

3. Zatim su objavljeni ajeti kojima se preporučuje strpljivost i izbjegavanje idolopoklonika na učtiv način:

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا

I otrpi ono što oni govore i izbjegavaj ih na prikladan način! (El-Muzzemmil, 10.)

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ

A ti budi strpljiv! Allahovo obećanje je, doista, istina i neka te nikako ne obmanu oni koji čvrsto ne vjeruju. (Er-Rum, 60.)

Uzvišeni Allah, zatim, podsjeća vjernike kako je Ibrahim, neka je na njega i na našeg Vjerovjesnika mir i blagoslov, postupio, kako bi od njega uzeli primjer i pouku.

U tom smislu Uzvišeni kaže:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ(٢٦)إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ(٢٧)
وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ(٢٨)

A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome: "Nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate, ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na Pravi put ukazati" - On učini riječi Tewhida trajnim za potomstvo svoje, da bi se dozvali. (Ez-Zuhruf, 26.-28.)

4. Pored ovog podsjećanja, Uzvišeni navodi osjetljiv i opipljiv primjer života onoga ko svoju ljubav i vjernost mora dijeliti na više ortaka i onoga ko je posvećuje samo jednom Gospodaru:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Allah navodi kao primjer čovjeka koji je u vlasti ortaka oko koga se oni otimaju i čovjeka koji je u vlasti samo jednog čovjeka, da li je položaj njih dvojice isti? Hvaljen neka je Allah, nije, ali većina njih ne zna. (Ez-Zumer, 29.)

U ovom kur'anskom primjeru Uzvišeni Allah poredi višebošca, koji ne vjeruje u Allaha niti mu poklanja odanost i ljubav, sa robom koji je u vlasništvu više gospodara kojima služi i nikako ne uspijeva da ih sve zadovolji i čovjeka koji obožava samo jednog Allaha, jedino Njemu poklanja odanost i ljubav i tako podsjeća na roba koji je u vlasništvu samo jednog gospodara, kome je pokoran i čije želje zna i ispunjava kako ovaj želi.

Rob koji je u posjedu samo jednog gospodara ne trpi nesporazume kao onaj koji je u vlasništvu više gospodara. On tačno zna šta mu je činiti, jer se njegov gospodar ni s kim oko njega ne spori. Za svoju poslušnost uživa naklonost, samilost i dobročinstvo svoga gospodara. Pa zar su rob koji je u vlasništvu samo jednog gospodara i onaj koji je u vlasništvu više njih isti? Sigurno da nisu:

الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Hvaljen neka je Allah, nisu, ali većina njih ne zna. (Ez-Zumer, 29.)[1]

Naglašavajući pitanje Sudnjeg dana i njegovu ulogu u sveukupnom vjerovanju (imanu), kur'ansko kazivanje nam opisuje jedan od njegovih prizora; čovjeka čija će se odanost na ovom svijetu nekom drugom, a ne Allahu, na Sudnjem danu okrenuti u mržnju i neprijateljstvo, upereno protiv sebe. Uzvišeni Allah u tom smislu veli:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا
مِنَ الْأَسْفَلِينَ

I nevjernici će reći: "Gospodaru naš, pokaži nam džinnove i ljude, one koji su nas zaveli, da ih stavimo pod noge naše, neka budu najdonji."(Fussilet, 29.)

الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ

Tog Dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili. (Ez-Zuhruf, 67.)

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَالَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا(٢٧)يَاوَيْلَتِي
لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا(٢٨)لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ
لِلْإِنسَانِ خَذُولًا(٢٩)

Na Dan kad nevjernik prste svoje bude grizao govoreći: "Kamo sreće da sam se uz Poslanika pravog puta držao, kamo sreće, teško meni, da toga i toga za prijatelja nisam uzeo, on me je od Kur'ana odvratio nakon što mi je priopćen bio!" - a šejtan čovjeka uvijek ostavlja na cjedilu. (El-Furkan, 27.-29.)

---

[1] Vidjeti: تحقيق الدكتور " أمثال القرآن " لابن القيم :(ص ٥٣) بتصرف بسيط ، الطبعة الأولى سنة ١٤٠٠ هـ ، ناصر الرشيد ، الناشر :دار مكة .

5. Zatim se Allahovim neprijateljima jasno daje do znanja da je njihova vjera kriva i da je mi ne prihvaćamo, a da je naša vjera koju ispovijedamo prava. Zato ne obožavamo ono što oni obožavaju, niti oni obožavaju Onoga koga mi obožavamo.

VAMA-VAŠA VJERA, A MENI-MOJA!

Uvidjevši da su muslimani nepokolebljivi i da se, iznad svega, ponose svojom vjerom, višebošci su počeli gubiti nadu da ih mogu odvratiti od njihove vjere. Tada su se počeli baviti drugom mišlju i pustim snovima, što samo po sebi govori o njihovoj naivnosti. Naime, ponudili su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da obožava njihove idole jednu godinu, pa će oni drugu godinu obožavati njegova Boga. To je bio povod da Allah objavi poglavlje "Nevjernici":

قُلْ يَاأَيُّهَا الْكَافِرُونَ(١)لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ(٢)وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٣)وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا
عَبَدْتُمْ(٤)وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٥)لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ(٦)

Reci: "O vi nevjernici, ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate, a ni vi se nećete klanjati Onome kome se ja klanjam; ja se nisam klanjao onima kojima ste se vi klanjali, a vi se niste klanjali Onome kome se ja klanjam, A vama-vaša vjera, a meni-moja!" (El-Kafirun, 1.-6.)[1]

Ajeta ovakvog sadržaja, u kojima se vjernici odriču nevjernika, ima više. U tom smislu su riječi Uzvišenog:

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

A ako te oni u laž budu utjerivali, ti reci: "Meni-moja, a vama-vaša djela; vi nećete ogovarati za ono što ja radim, a ja neću odgovarati za ono što vi radite." (Junus, 41.)

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا
مِنَ الْمُهْتَدِينَ(٥٦)قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنِ
الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ(٥٧)

Reci: "Meni je zabranjeno da se klanjam onima kojima se vi, pored Allaha, klanjate." Reci: "Ja se ne povodim za željama vašim, jer bih tada zalutao i ne bih na Pravom putu bio." Reci: "Meni je doista jasno ko je Gospodar moj, a vi Ga ne priznajete. Nije u mojoj vlasti ono što vi požurujete; pita se samo Allah, On sudi po pravdi i On je sudija najbolji." (El-En'am, 56.-57.)

---

[1] Vidjeti: انظر " تفسير ابن كثير " : (ج٨ / ٥٢٧) .

يَاأَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ(١٠٤)وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ(١٠٥)

Reci: "O ljudi, ako vi sumnjate u ispravnost moje vjere, - pa, ja se neću klanjati onima kojima se, mimo Allaha, vi klanjate, već ću se klanjati Allahu, koji će vam duše uzeti. Meni je naređeno da budem vjernik, i: Predaj se pravoj vjeri, i nikako ne budi kumirima poklonik!" (Junus, 104.-105.)

Očito je da su navedeni kur'anski ajeti došli da povuku razliku između sljedbenika Islama, s jedne, i nevjernika, idolopoklonika, koji ne vjeruju u Allaha i Njegova Poslanika, s druge strane. Uprkos ovoj kur'anskoj jasnoći, nalazimo da pojedini, samozvani učenjaci, navedene ajete, naročito one iz poglavlja "Nevjernici", razumijevaju kao Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, priznavanje krive vjere nevjernika, što nije tačno, jer je to u suprotnosti sa učenjem Islama i ne samo našeg nego i svih drugih poslanika.

Učenjak Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, govoreći o ovome, kaže: "Ovo poglavlje, tj. poglavlje Nevjernici, kakav i jeste njegov sadržaj, prije svega sadržava negaciju i odricanje od višeboštva; onakvog kakvo je opisano."[1]

Ono glavni akcenat stavlja na odricanje vjernika od nevjernika. Da bi se ovo odricanje naglasilo, u njemu je podvučeno odricanje vjernika od nevjernika i nevjernika od vjernika. Ono, ipak, sadržava potvrdu da vjernik obožava Onoga čijeg se obožavanja nevjernici odriču, što se poklapa sa riječima Ibrahima, a.s., upućenim svome ocu i svome narodu:

إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ(٢٦)إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي

Nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate, ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio. (Ez-Zuhruf, 26.-28.).

Na taj način potvrđeno je značenje da nema boga osim Allaha.

---

[1] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٥ / ٣٠٣ ، ح ٥٠٥٥) في الأدب ، والترمذي : (ج٩ / ١١٠ ، ح ٣٤٠٠) في الدعوات ، و" مسند الإمام أحمد " : (ج٥ / ٤٥٦) ، والدرامي : (ج ٢ / ٤٥٨) في فضائل القرآن ، وقال الألباني : حديث حسن . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج١ / ١٤٠ ، ح ٢٨٩) .

Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo poglavlje, zajedno sa poglavljem "Ihlas", učio na sabahskim[1] i akšamskim[2] sunnetima. Ovdje ćemo se posebno osvrnuti na posljednji ajet ovog poglavlja: *Vama-vaša vjera, a meni-moja!* i vidjeti da li je on derogiran ili nije, i ima li kakvo specifično značenje?

Ovo je veoma važno pitanje, tim prije što u tumačenju ovog poglavlja griješe mnogi ljudi. Naime, jedni smatraju da je ovaj ajet kojim se, navodno, priznaje njihova vjera, derogiran ajetom kojim se naređuje borba protiv nevjernika, dok drugi misle da se njime priznaje vjera sljedbenika Knjige.

Međutim, i jedno i drugo mišljenje su potpuno pogrešna, jer u ovom poglavlju nema nikakva derogiranja niti izuzimanja i ono je u cjelosti precizno i jasno (muhkem). Ono spada u ona poglavlja gdje je nemoguće da bude bilo kakvog derogiranja, bilo po sadržaju, bilo po značenju, jer bi bilo apsurdno da u ajetima koji govore o tevhidu, o kome su učili svi vjerovjesnici, bude bilo kakva dokidanja propisa.

Naprotiv, ovo poglavlje uči o čistom tevhidu, zbog čega se još zove i imenom *Ihlas*. Do zabune dolazi zbog toga što neki smatraju da posljednji ajet ovog poglavlja potvrđuje njihovu vjeru, ali je kasnije derogiran ajetom kojim se naređuje borba protiv nevjernika!

Ima i takvih koji smatraju da su ajeti kojima se propisuje borba protiv nevjernika porekli vjeru onih nevjernika koji nemaju Knjigu, pa kažu da se posljednjim ajetom ovog poglavlja pravi izuzimanje! Bože sačuvaj da se pod ovim ajetom podrazumijeva potvrda njihove vjere! Naprotiv, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je i u najtežim momentima po sebe i svoje ashabe, pobijao nevjernike i njihovu vjeru i na svakom koraku opominjao i prijetio Allahovom kaznom onima koji je slijede. Kako se onda može tvrditi da navedeni ajet priznaje njihovu vjeru? Sačuvaj nas Bože, od ovako krivog shvaćanja!

Navedeni ajet, kao što smo rekli, podrazumijeva potpuno odricanje od nevjernika. Njima se mora dati do znanja da je njihova vjera kriva (batil), da je mi nikada nećemo prihvatiti niti priznati, da ona pripada samo njima, te da mi s njom nemamo ništa, kao što i oni nemaju ništa sa našom, jedinom pravom vjerom.

Ovo je smisao odricanja i neslaganja sa njihovom vjerom. Kako onda može biti govora o njenom priznavanju?! Kako može biti govora o derogaciji ili izuzimanju?!

---

[1] Vidjeti: "صحيح مسلم " بشرح النووي : (ج٦ / ٥) ، و"المسند " : (ج٤ / ٢٢٥) بطبع الساعاتي .

[2] Vidjeti: " مشكاة المصابيح " : (ج١ / ٢٦٨) ، وانظر " بدائع الفوائد " (ج١ / ١٣٨) .

Misliš li da im se, nakon što im se suprotstavi sabljom kao što im se suprotstavljalo argumentima, više ne može reći: *Vama-vaša vjera, a meni-moja!?*

Naprotiv, ovaj jasni (muhkem) kur'anski ajet ostaje trajna barijera između vjernika i nevjernika, sve dok Allah Svoju Zemlju i robove ne očisti od nevjernika. Isti slučaj je i sa odredbom ovog ajeta, koja sljedbenicima Allahovog Poslanika i Poslanikova sunneta, nalaže odricanje od onih koji slijede novotarije u vjeri i pozivaju druge da slijede put koji Poslanik nije slijedio. Ako takvima, sljedbenici Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kažu: *Vama-vaša, a nama-naša vjera!* to ni u kom slučaju ne znači da ju oni priznaju i odobravaju, već obrnuto, da se oni takve vjere odriču i da su se protiv njenih sljedbenika, u granicama svojih mogućnosti, spremni boriti.[1]

Šejhu-l-Islam, Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, ne zaustavlja se na ovom, već ide dalje i ovo pitanje ovako pojašnjava:

"Čestica *Lam* u riječima Uzvišenog: *Vama-vaša vjera, a meni-moja!* u arapskom jeziku ima značenja isticanja i naglašavanja. Drugim riječima, htjelo se reći: "Vaša vjera je vaša; ja sa njom nemam ništa, a moja vjera je moja i vi sa njom nemate ništa", kao što Uzvišeni na drugom mjestu kaže:

لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

> *Meni-moja, a vama-vaša djela; vi nećete odgovarati za ono što ja radim, a ja neću odgovarati za ono što vi radite. (Junus, 41.)*

Ovaj ajet ne znači da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio zadovoljan sa vjerom idolopoklonika, niti sa vjerom sljedbenika Knjige, kao što misle neki ateisti, a pogotovu da je zabranio borbu protiv njih, kao što misle neki zalutali griješnici, pa ovaj ajet proglašavaju dokinutim. Naprotiv, on znači Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, odricanje od njihove vjere i njihovo odricanje od njegove vjere. On dalje znači da će svako odgovarati za svoja djela; da oni neće biti pitani za njegova, niti on za njihova djela. Ovo je potpuno jasno i tu ne može biti govora o bilo kakvom dokidanju. Allahov Poslanik, dakle, ni jednog momenta nije bio zadovoljan sa vjerom idolopoklonika, niti sa vjerom sljedbenika Knjige.

Oni koji tvrde da je Allah zadovoljan sa vjerom nevjernika, kao dokaz navode riječi Uzvišenog:

---

[1] Vidjeti: " بدائع الفوائد " (ج١ / ١٣٨ - ١٤١) بتصرف بسيط .

قُلْ يَاأَيُّهَا الْكَافِرُونَ(١)لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ(٢)وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٣)وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدتُّمْ(٤)وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٥)لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ(٦)

Reci: "O vi nevjernici, ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate, a ni vi se nećete klanjati Onome kome se ja klanjam, ja se nisam klanjao onima kojima ste se vi klanjali, a i vi se niste klanjali Onome kome se ja klanjam, A vama-vaša vjera, a meni-moja!" (El-Kafirun, 1.-6.)

Tvrdnja nevjernika da riječi Uzvišenog: *Vama-vaša vjera, a meni-moja!*, znači da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio zadovoljan sa vjerom nevjernika i da je ovaj ajet dokinut, je očita laž i izmišljanje na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, jer on nikada nije bio zadovoljan ni sa jednom, osim Allahovom vjerom, s kojom je slao poslanike i objavljivao Svoje knjige. Sličnog sadržaja su i riječi Uzvišenog u sljedećim ajetima:

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ

I ako te oni budu u laž utjerivali, ti reci: "Meni-moja, a vama-vaša djela; vi nećete odgovarati za ono što ja radim, a ja neću odgovarati za ono što vi radite." (Junus, 41.)

فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ

Zato ti pozivaj i budi istrajan, onako kako ti se naređuje, a ne povodi se za prohtjevima njihovim, i reci: "Ja vjerujem u sve knjige koje je Allah objavio, i naređeno mi je da vam pravedno sudim, Allah je i vaš i naš Gospodar, nama-naša, a vama-vaša djela." (Eš-Šura, 15.)

Ako je Uzvišeni rekao:

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنْ اتَّبَعَكَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ(٢١٥)فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ(٢١٦)

"I budi ljubazan prema vjernicima koji te slijede! A ako te ne budu poslušali, ti reci: 'Ja nemam ništa s tim što vi radite." (Eš-Šu'ara', 215.-216.)

time je Svoga Poslanika opravdao od djela neposlušnih vjernika, pa kako može biti da ga ne opravda od nevjerstva nevjernika koje je još veća neposlušnost i najteži grijeh?"[1]

[1] Vidjeti: " الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح " لابن تيمية : (ج٢ / ٣٠ - ٣٢) .

Neka se Allah smiluje 'Abdulahu b. 'Abbasu, koji je u pogledu ovog poglavlja rekao:

"U Kur'anu nema ništa što više razbješnjava Iblisa od poglavlja *Nevjernici*, jer se njime potvrđuje vjerovanje u jednog Allaha, a odriče od višeboštva."[1]

El-Asme'i kaže da su se poglavlja: - قل يآأيها الكافرون - *Reci: 'O vi nevjernici'* i - قل هو الله أحد - *Reci: 'On je Allah jedan'* zvala još i - المقشقشتان - "El-mukšekšetani" (ona kojima se odriče licemjerja.)[2]

[1] Vidjeti: " تفسير القرطبي " : (٢٠ / ٢٢٥) .

[2] Vidjeti: " تفسير القرطبي " : (٢٠ / ٢٢٥) .

UTJEHA OD ALLAHA JE BLIZU

Ibn Ishak kaže: "Kada je Uzvišeni Allah htio da se Njegova vjera pokaže, a Vjerovjesnik ojača i ispuni dato mu obećanje, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je te, kao i svake godine, izašao i na hadždžu se obratio arapskim plemenima, ovaj put i jednoj grupi ensarija iz Medine. Te godine, on se na Akabi susreo sa jednom grupom ljudi iz plemena Hazredž i upitao ih: 'Ko ste vi?' 'Mi smo iz plemena Hazredž' - odgovorili su. 'Je li od onih što su u savezu sa Jevrejima?' - upitao je. 'Jeste', - odgovorili su. 'Biste li sjeli da porazgovaramo?' - upitao ih je. 'Bismo' - odgovorili su. Kada su sjeli i porazgovarali, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je pozvao u Allahovu vjeru i ponudio im da prime Islam prethodno im proučivši nekoliko odlomaka iz Kur'ana. Na to su jedni drugima rekli: 'Ljudi, tako nam Allaha, ovo je Njegov vjerovjesnik o kome govore Jevreji da će doći, pa nemojte da oni budu brži od vas i da u njega povjeruju prije nego vi!' Tako su se složili da prihvate Islam koji im je ponudio. Tom prilikom su još rekli: 'Iza sebe smo ostavili ljude u svađi i neprijateljstvu. Možda će ih Allah preko tebe okupiti i pomiriti. Kada se vratimo upoznat ćemo ih na što ih ti pozivaš i ponuditi im da i oni, kao mi, prime Islam. Ako ih Allah oko tebe okupi i izmire se, od tebe neće biti uglednijeg ni jačeg čovjeka.'

Zatim su se, nakon što su povjerovali, spremili i vratili odakle su došli. Kada su se vratili u Medinu, svojima su ispričali o susretu sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i ponudili im da i oni prihvate Islam. Vijest o tome ubrzo se pročula po Medini, tako da nije bilo ni jedne kuće u kojoj se nije govorilo o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem"[1]

Nakon svih teškoća i nedaća kroz koje su prvi vjernici prošli, Milostivi i Sveznajući Allah, poslao je one koji će pomoći ovu vjeru, pronijeti svijetom njenu slavu i visoko dići Allahovu riječ. Ta čast pripala je ensarijama (pomagačima) koji su prihvatili Allahova Poslanika i njegove prve ashabe. Zato sa pravom zaslužuju da se zovu Allahovim pomagačima, pomagačima Njegova Poslanika, Njegove vjere i Njegovih robova, vjernika. Oni su prethodno odbili da budu pomagači paganstva i njegovih silnika koji su u biti bijedni i jadni, iako u očima svijeta izgledaju veliki i moćni.

Sljedeće godine, u doba hadždža, u Mekku je došlo dvanaest predstavnika ensarija koji su se sreli sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Akabi. Prilikom ovog prvog susreta na Akabi, oni su se Allahovom

[1] Vidjeti: " السيرة لابن هشام " : (ج٢ / ٧٠ - ٧١) .

Poslaniku zakleli na vjernost, a on je sa njima poslao Mus'aba b. 'Umejra,[1] neka je Allah sa njime zadovoljan, kako bi ih podučavao Kur'anu i Islamu, propisima vjere i predvodio ih u namazu.[2]

Sljedeće godine, Mus'ab b. 'Umejr, neka je Allah sa njim zadovoljan, na čelu jedne delegacije ensarija, za vrijeme hadždža, došao je u Mekku. Oni su se i ovaj put sreli sa Allahovim Poslanikom na Akabi. Ovaj susret poznat je pod imenom El-Akabetu-l-Kubra. Dok su još bili na putu iz Medine pitali su se: "Do kada ćemo ostavljati Allahova Poslanika da u strahu luta i prognan se potuca po planinama oko Mekke?"

Iman u srcima ovih mladih ljudi bio je nabujao i dostigao vrhunac što je značilo da je došlo vrijeme da se konačno ispuni njihov zanos i da se skine bojkot, nametnut s ciljem da guši i sputava pozivanje u Allahovu vjeru.[3]

---

[1] Mus'ab b. 'Umejr b. Hišam odrastao je u bogatoj kući i kao ljubimac bio najrazmaženije dijete u kući. Cijela ga je Mekka znala po najskupljoj odjeći i mirisima. Kada je primio Islam udobni i razmaženi život zamijenio je skromnošću i muževnošću. Bio je od onih koji su rano primili Islam i koji se sa ostalim muhadžirima, prilikom prve hidžre, iselio u Abesiniju. Kasnije je sa muslimanima iz Mekke učinio drugu hidžru u Medinu. Učesnik je Bitke na Bedru. Na Uhudu je nosio zastavu i pao kao šehid. U vjerodostojnoj predaji stoji da je Mus'ab iza sebe ostavio samo jednu haljinu. Kada bi mu njom pokrili glavu otkrili bi noge, a kada bi mu pokrili noge otkrili bi glavu. Vidjevši to, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Pokrijte mu noge nečim drugim."

Vidjeti: " صحيح ا لبخارى " : (ج ٣/١٤٢ ، ح ١٢٧٦) كتاب ا لجنائز ، و " الاستيعاب " لابن عبدالبر : (ج ٣/٤٦٨) ، و " الاصابة " : لابن حجر : (ج/٤٢١) ، و " مصعب بن عمير " للاستاذ محمد بريغش و غير ذلك من كتب السير .

[2] Vidjeti: " السيرة " لابن هشام : (ج٢ / ٧٦) .

[3] Vidjeti: " فقه السيرة " للشيخ محمد الغزالي : (ص ١٥٧) .

KAKO JE DAVANA ZAKLETVA?

Uzimajući riječ, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, prvo, proučio nekoliko odlomaka iz Kur'ana, a zatim, govoreći o Islamu, podstakao prisutne da se odazovu Allahu i prihvate Njegovu vjeru. Zatim je rekao: "Prihvatam vašu zakletvu na vjernost pod uvjetom da me čuvate kao što čuvate svoje žene i djecu." Zatim je El-Bera' b. Ma'rur[1] ustao, uzeo ga za ruku i rekao: "Tako mi Onog koji te je poslao kao vjerovjesnika, čuvat ćemo te kao što čuvamo žene.[2] Zato, o Allahov Poslaniče, primi našu zakletvu na vjernost (*febaji'na*). Tako nam Allaha, mi smo iskusni ratnici i ljudi od oružja[3] s generacije na generaciju." Na to je Ebu-l-Hejsem b. et-Tejhan[4] rekao: "Allahov Poslaniče, mi smo sa nekim ljudima, misleći na Jevreje, u savezu. Šta misliš, ako bi taj savez raskinuli, a nakon toga tebi Allah dao pobjedu, da li bi se vratio svojima i nas napustio?" Na to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao i rekao: "Moja krv je i vaša krv, a moja sigurnost je i vaša sigurnost. Ja sam vaš i vi ste moji. S kim vi ratujete, ratovaću i ja, a s kim ste u miroljubivim odnosima, biću i ja."[5] Ibn Hišam kaže da je time htio reći: "Moja sigurnost je i vaša sigurnost, a moja nepovrjedljivost je i vaša nepovrjedljivost."[6]

Zatim je ustao Es'ad b. Zurare[7] i rekao: "Polahko, o vi Medinelije! Mi nismo prevalili ovoliki put a da prethodno nismo znali da je on Allahov Poslanik i da je njegov današnji izlazak izazov svim Arapima i prijetnja

---

[1] Radi se o el-Bera'u b. Ma'ruru el-Hazredžiji el-Ensariji. On je bio prvi koji se zakleo na vjernost Poslaniku, prvi koji se okrenuo prema Kibli, prvi koji je oporučio trećinu svoga imetka i jedan od dvanaestorice odabranih.
Vidjeti: الإصابة " : (ج ١٤٤/١) ، و" الاعلام " للزركلي : (ج ٤٧/١) ، الطبعة الرابعة والحديث في" المسند " : (ج ٤٦١/٣) .

[2] Tj. žene

[3] Tj. oružje

[4] Ebu-l-Hejsem b. et-Tejhan Malik b. Atik el-Ensari el-Evsi bio je jedan od dvanaestorice odabranih. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je pobratimio sa Osman b. Mez'unom. Učestvovao je u svim bitkama. Oplakujući smrt Allahova Poslanika sallallahu alejhi ve sellem on je izrekao poznate stihove: لقد جدعت آذاننا وأنوفنا غداة فجعنا بالنبي محمد ﷺ "Uši su nam zagluhnule, a nosevi osakaćeni, kad smo čuli da nas je pogodila smrt Vjerovjesnika Muhammeda." Umro je u Medini dvadesete godine po Hidžri, za vrijeme vladavine Omer b. el-Hattaba, neka je Allah sa njim zadovoljan.
Vidjeti: " الاستيعاب " : (ج ٢٠٠/٤) ، و " الإصابة " : (ج ٢١٢/٤) و " المعارف " لابن قتيبة (ص ٢٧٠) تحقيق ثروت عكاشة ، و " الأعلام " للزركلي : (ج ٢٥٨/٥) .

[5] Vidjeti: " السيرة " لابن هشام : (ج٢ / ٨٤ - ٨٥) ، والحديث في" المسند ":(ج٢ / ٢٧٤) طبعة الساعاتي مع" الفتح الربّاني "

[6] Vidjeti: " السيرة " لابن هشام : (ج٢ /٨٤ - ٨٥) ، والحديث في " المسند ":(ج٢ / ٢٧٤) طبعة الساعاتي مع" الفتح الربّاني "

[7] Riječ je o Es'ad b. Zurari Ebu Umametu el-Ensariji el-Hazredžiji en-Nedžariji. Sudionik je oba sastanka sa Poslanikom na Akabi u svojstvu predstavnika svoga plemena. El-Vakidi navodi da je umro 9. mjesec po Hidžri. El-Begavi kaže: "On je bio prvi ashab koji je umro poslije Hidžre i prvi mejjit kome je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem klanjao dženazu." Ibn Džerir kaže: "Biografi i historičari se slažu da je umro za života Allahova Poslanika i to prije Bitke na Bedru." Vidjeti: " الإصابة " : (ج ٣٤/١) .

životima vaših prvaka, ma koliko vaše sablje bile britke. Ako mislite da ste u stanju sve to izdržati, dajte mu utočište, Allah će vas za to nagraditi, a ako se bojite za sebe, onda mu dajte do znanja da ste kukavice, jer on kod Allaha ima opravdanje." Na to su rekli: "Pruži mu od nas ruku! Tako nam Allaha, nećemo odustati i povući ispruženu ruku za zakletvu na vjernost!" Zatim su jedan po jedan počeli prilaziti i davati mu zakletvu.[1]

"Vjera u Allaha, ljubav, bratimljenje i pomaganje među vjernicima u Njegovo ime; sve je to prožimalo srca i duše, u mračnoj noći nadomak Mekke, ogrezle u grijesima, gdje su se Allahovi prijatelji zaklinjali da će čuvati Njegova Poslanika kao što čuvaju svoj obraz i dok su živi svojim životima braniti da mu se ne desi ništa ružno."[2]

Možeš li zamisliti bolji primjer iskrene odanosti? Može li biti boljeg skupa od onoga na kome se davala zakletva da će se biti odano Allahovoj vjeri i Njegovom Poslaniku? Pogledaj na Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, odgovor: "Moja krv je i vaša krv, a moja sigurnost je i vaša sigurnost. Ja sam vaš i vi ste moji. S kim vi ratujete, ratovaću i ja, a s kim ste u miroljubivim odnosima, biću i ja."

Pogledaj šta je bila istinska veza koja je povezivala srca vjernika! Njihova krv postala je zajednička: "S kim vi ratujete, ratovaću i ja, a s kim ste u miroljubivim odnosima, biću i ja." Na taj način, pokidane su predislamske krvne veze koje su diktirale pravila pomaganja i odanosti. One su sada ustupile mjesto odanosti Islamu, čiji se sljedbenici drže novog bratstva; bratstva u Allahovoj vjeri, a odriču nevjerstva i njegovih nosilaca. Može li za predislamske paganske odnose biti ljepše zamjene od one za koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjernici su međusobno čvrsto povezani kao dijelovi zgrade."[3]

Sada, kada smo se upoznali kroz kakav je period u Mekki prošao Allahov Poslanik i njegovi ashabi i kako ih je Allah pomagao i čuvao u provođenju Njegova vjerozakona na Zemlji, možemo preći na upoznavanje druge stranice njegova života provedenog u Medini gdje su mu ensarije stavile sve na raspolaganje, iako su i sami bili u oskudici.

---

[1] Vidjeti: " مسند أحمد " : (ج٣ / ٣٣٢ ، ٣٣٩ ، ٣٩٤) والحاكم : (ج٢ / ٦٢٤ - ٦٢٥) والبيهقي في " السنن الكبرى " : (ج٩/ ٩) .

[2] Vidjeti: "فقه السيرة " للشيخ الغزالي : (ص ١٦١) .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٠ / ٤٤٢ ، ح ٦٠٢٦) كتاب الأدب ، و" صحيح مسلم " : (ج٤ / ١٩٩٩ ، ح ٢٥٨٥) كتاب البر والصلة .

ŠESTO POGLAVLJE

Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u medinskom periodu

Sadržaj poglavlja:

- *Kratak historijski pregled*
- *Kratak osvrt na bratimljenje između muhadžira i ensarija*
- *Čime su se u medinskom periodu odlikovali ljubav prema dobru i mržnja prema zlu?*
- *Lukavost sljedbenika Knjige prema muslimanima i upozorenje na prijateljevanja sa njima*
- *Licemjerje i licemjeri*
- *Odricanje muslimana od svih vrsta neprijatelja u medinskom periodu*
- *Odricanje od višebožaca*
- *Odricanje od sljedbenika Knjige (Jevreja i kršćana)*
- *Odricanje od licemjera*
- *Prekidanje prijateljstva s rođacima ukoliko se suprotstavljaju Allahu i Njegovom Poslaniku*

Šesto poglavlje

LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU U MEDINSKOM PERIODU

Kada je Allah htio da pokaže Svoju vjeru i učvrsti Svoga roba i poslanika Muhammeda, s.a.v.s., i one koji su bili uz njega, naredio mu je da se preseli iz Mekke u Medinu. To je bila prekretnica u definitivnom razlučivanju istine od laži i Allahovih prijatelja od prijatelja šejtana.[1]

Hidžra je bila najava da će Uzvišeni ubrzo ispuniti Svoje obećanje dato vjernicima a to je vječito obećanje dato vjernicima sve do Sudnjeg dana:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni - oni su pravi grešnici. (En-Nur, 55.)

Do ispunjenja ovog Allahovog obećanja i učvršćavanja vjere, poslije Hidžre, zaista je i došlo. Zato Kur'an vjernike i podsjeća na ovu blagodat i pomoć:

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

I sjetite se kad vas je bilo malo, kad ste na Zemlji bili potlačeni, - bojali ste se da vas ljudi ne pohvataju, pa vam je On sklonište dao i Svojom pomoći vas pomogao i plijenom vas opskrbio da biste bili zahvalni. (El-Enfal, 26.)

---

[1] Vidjeti: انظر " زاد المعاد " : (ج٣ / ٤٣) تحقيق الأرنؤوط .

Ovo Allahovo obećanje, o pružanju pomoći muslimanima, ostaje trajno, sve dok se oni budu pridržavali preduslova za njegovo ispunjenje - robovanje samo Allahu koji nema sudruga.

KRATAK HISTORIJSKI PREGLED

Nakon što je Allah dozvolio da učine Hidžru, muslimani su, u grupama i pojedinačno, napustili Mekku i krenuli prema Medini. Na kraju je u Mekki ostao samo Allahov Poslanik, s.a.v.s., i, po njegovom naređenju, Ebu Bekr i 'Ali b. Ebi Talib, kao i nekoliko pojedinaca koje su idolopoklonici zadržali silom.

Kada su mekkanski idolopoklonici vidjeli da su se sljedbenici Allahova Poslanika, s.a.v.s., spremili i napustili Mekku, sa sobom poveli žene i djecu i ponijeli pokretni imetak, znajući da je Medina jaka, a njeni stanovnici hrabri i vješti borbi i oružju, pobojali su se da ne izađe i Allahov Poslanik, s.a.v.s., i da im se ne pridruži, jer bi tamo mogao dobiti nove pristalice i još više ojačati svoj ugled. Zato su se svi, do čijeg se mišljenja držalo, okupili u "Daru-n-Nedve", kako bi se dogovorili oko toga šta poduzeti i dalje činiti.

Na ovom sastanku su se jednoglasno dogovorili; da iz svakoga plemena odaberu po jednog mladića i da Muhammeda s.a.v.s., zajedno, napadnu i ubiju, njegovu krv podijele na sva plemena i tako odgovornost za njegovo ubistvo podijele na sve.

Međutim, Allahova zaštita i pomoć Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s., bila je veća od njihovog lukavstva. Džibril, a.s., došao je Allahovom Poslaniku i naredio mu da tu noć ne zanoći u svojoj postelji, nego da on sa Ebu Bekrom, vjernim mu drugom, napusti Medinu, a da mjesto njega u postelju legne 'Alija b. Ebi Talib. Tako je i bilo. Kurejševići su ujutro, umjesto Muhammeda, a.s., na svoje zaprepaštenje, zatekli 'Aliju b. Ebi Taliba.[1]

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu bio je toplo dočekan od ensarija i, već ranije pristiglih, muhadžira. Hidžra je bila prekretnica za vjernike muhadžire. Ensarije koje su ih prihvatile s njima su podijelile sve što su imale: imetak, stan, pa čak i žene! Hidžra je bila prekretnica i za ensarije, jer je ona izbrisala zavadu i mržnju koje su vladale između plemena Evs i Hazredž, s jedne, i razotkrile lukavstvo Jevreja, koji su između ova dva plemena sijali razdor, s druge strane.

Prvo što je Allahov Poslanik uradio u Medini bilo je podizanje džamije. Iz nje će se od tada svakodnevno upućivati poziv - الله أكـــبر الله أكـــبر - "Allah je velik, Allah je velik!". Ova džamija biće prva odgojno-prosvjetna ustanova u

---

[1] Vidjeti: " السيرة النبويّة " لابن هشام : (ج٢ / ١٢٤ - ١٢٧) ، و " زاد المعاد " : (ج٣ / ٥٠ - ٥١) .

Islamu. U njoj će Allahov Poslanik, s.a.v.s., vjernicima prenositi novoobjavljene odlomke Kur'ana i podučavati ih vjeri. Ova džamija bit će sjedište vrhovne komande i iz nje će se kretati u borbu na Allahovom putu.

Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., u kući Enesa b. Malika, izvršio je bratimljenje devedesetak vjernika od kojih su polovina bili ensarije, a polovina muhadžiri. Bratstvo je bilo tako čvrsto da su se pobratimi poslije smrti nasljeđivali i da su imali prednost nad rođacima, čak i u naslijeđu, sve do Bitke na Bedru, kada je Uzvišeni objavio:

وَأُوْلُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ

Srodnici, po Allahovoj Knjizi, preči su jedni drugima od ostalih vjernika i muhadžira. (El-Ahzab, 6.)

čime je nasljeđivanje vraćeno na krvnu vezu.[1] Bratstvo u vjeri bilo je svojevrsna i najvažnija veza u odnosima jednih sa drugima. Svaki vjernik, kako kaže prof. Muhammed Kutb, bez obzira da li je bio muhadžir ili ensarija, osjećao je novu vezu koja ga je, u ime Allaha, povezivala sa svojim bratom muslimanom. Svaki od njih svoga brata je volio kao što voli sam sebe, iako između njih nije postojala ni plemenska ni krvna veza. Čak i krvna veza u predislamskom periodu nije morala značiti toliku bliskost i toliko ljubavi kao što je ovdje značila veza bratstva i pripadnosti istoj vjeri. Kakva je, dakle, bila razlika između istomišljenika u džahilijjetu i Islamu? Zašto su istinska ljubav i iskrenost mogući samo među istomišljenicima u vjeri?

Odgovor je jasan. Ne radi se ni o kakvoj tajni niti čaroliji, nego o Islamu gdje se istomišljenici vole u ime Allaha, jer je ljubav prema Allahu i Njegovu Poslaniku kod svakog od njih jača od ljubavi prema sebi samom, a onaj ko je takav na račun svoga brata ne može tražiti svoj sopstveni interes, kakav je bio slučaj prije Islama. Naprotiv, u Islamu, na prvom mjestu, dolazi ljubav u ime Allaha.[2]

[1] Vidjeti: " زاد المعاد " (ج٣ / ٦٣) .

[2] Vidjeti: " منهج التربية الإسلامية " : (ج٢ / ٤٠ - ٤١) .

KRATAK OSVRT NA BRATIMLJENJE IZMEĐU MUHADŽIRA I ENSARIJA

Bratimljenje između muhadžira i ensarija samo po sebi zaslužuje da se prouči i analizira. Ovo tim prije, što je rezultiralo dalekosežnim rezultatima u životu muslimana, kako na razini zajednice Umme, tako i na razini pojedinca.

Na razini zajednice, bratimljenje je bilo centralni faktor u izgradnji islamskog društva u najširem smislu riječi (umme islamijje); društva koje je prožimala vjera u Allaha, za koju se živjelo i umiralo.

Tu snagu okupljanja nije imala nijedna druga veza; ni veza krvi, ni zajedničkog porijekla, ni ognjišta, ni staleža, ni boje kože, ni vrste jezika... Sve je to bilo ništavno pred snagom osjećaja pripadnosti istoj vjeri. A da je tako, prije svega, treba zahvaliti Allahovoj milosti i dobroti koji kaže:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ
قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ(١٠٣)وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ(١٠٤)وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ(١٠٥)

Svi se čvrsto Allahova učeta držite i nikako se ne razjedinjujte! I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni prema drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji; i bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On nje spasio. Tako vam Allah objašnjava Svoje dokaze da biste na pravom putu istrajali. I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvraćati, - oni će šta žele postići. I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kad su im već jasni dokazi došli, - njih čeka patnja velika." (Alu 'Imran, 103.-105.)

Tako su vjernici, jedni drugima, postali istinski prijatelji. Svaki od njih svoga brata voli kao što voli sam sebe, pomaže mu, za njega se zalaže i brine, više nego za svoje najbliže, više nego za svoj imetak i ukućane:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima... (Et-Tewbe, 71.)

Ovim je zajednica vjernika postala povezana i čvrsta kao jedno tijelo: "Vjernici su međusobno čvrsto povezani kao dijelovi zgrade zatim je, Allahov Poslanik s.a.v.s., (pokazujući to prisutnima) isprepleo svoje prste."[1]

Od Nu'man b. Beširа se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vjernici su u međusobnoj samilosti, ljubavi i suosjećanju poput jednog tijela, kod koga, kad oslabi jedan organ, oslabe i drugi pa cijelo tijelo obuzme besanica i groznica."[2]

Uzvišeni Allah, zbog njihovog držanja, hvali i muhadžire i ensarije. Za muhadžire On kaže:

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُوْلَئِكَ هُمْ الصَّادِقُونَ

I siromašnim muhadžirima koji su iz svog rodnog kraja protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegova pomognu, - to su, doista, pravi vjernici. (El-Hašr, 8.)

Uzvišeni zatim hvaleći ensarije veli:

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ
حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُوْلَئِكَ
هُمْ الْمُفْلِحُونَ

I onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se uščuvaju lakomosti, oni će sigurno uspjeti. (El-Hašr, 9.)

Štaviše, u opisu vrlina ensarija, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ide i dalje. Pored toga što su, kad je bilo najteže, Allahovom Poslaniku i njegovim ashabima, pružili utočište, oni su im iz ljubavi prema Allahu pružili svaku pomoć i sve što su imali da vrijedi stavili na raspolaganje. Zato je ljubav prema ensarijama postala sastavni dio vjerovanja koje musliman ispovijeda prema

---

[1] Vidjeti: سبق تخريجه : (ص١٨٩) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ١٠ / ٤٣٨ ، ح ٦٠١١) كتاب الأدب ، و" صحيح مسلم " : (ج٤ / ١٩٩٩، ح ٢٥٨٦) كتاب البر ، واللفظ للبخاري .

svome Gospodaru, a mržnja i odvratnost prema njima obilježje licemjerstva, budući da stoji da je Allahov Poslanik u vjerodostojnom hadisu rekao: "Znak prave vjere je ljubav prema ensarijama, a znak licemjerstva je njihova mržnja."[1]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je također rekao: "Ensarije može voljeti samo vjernik, a mrziti samo licemjer. Onoga ko njih voli, voli Allah, a onoga ko njih mrzi, mrzi Allah."[2]

Na ovakvom bratstvu postavljeni su temelji "islamskog društva"; društva iznad koga se vihori zastava لا إلــه إلا الله - Nema boga osim Allaha, u kome vlada Allahov vjerozakon i ljubav, u kome se naređuje dobro, a odvraća od zla, društva u kome je umjesto redovništva propisan džihad, društva u kome je pozivanje u vjerovanje u Allaha sastavni dio života, društva u kome je moćan toliko slab da mu se bez pitanja može uzeti dio imetka, a siromah toliko moćan da sam uzima svoje pravo, društva u kome odanost i ljubav pripadaju Allahu, Njegovu Poslaniku i vjernicima, a mržnja i prezir Allahovim neprijateljima, makar se radilo i o najbližem rođaku. U ovakvom društvu vjernici su našli slast vjerovanja i spoznali pogubnost nevjerstva do te mjere da bi im bilo lakše da ih neko baci u vatru, nego da se ponovno vrate u nevjerstvo, iz koga ih je Allah već jednom spasio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom rekao, a to se među njima dokazalo, da: "Niko ne može osjetiti slast vjerovanja (imana) dok ne bude volio u ime Allaha, dok mu ne bude draže da bude bačen u vatru, nego da se ponovo vrati u nevjerstvo, nakon što ga je Allah iz njega spasio i dok mu Allah i Njegov Poslanik ne budu draži od svakoga drugog."[3]

Ovim bratimljenjem u vjeri došlo se do "socijalne solidarnosti" u kojoj su do izražaja došli primjeri, kakvi do tada nikada nisu zabilježeni.

U takve primjere spada i onaj koji bilježi Buharija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kad su stigli u Medinu, pobratimio 'Abdurrahmana b. 'Avfa sa Sa'dom b. er-Rebi'om kojom prilikom je Sa'd rekao 'Abdurrahmanu: "Ja sam najbogatiji ensarija. Dajem ti polovinu svoga imetka. Imam dvije žene. Vidi koja ti se više sviđa, pa mi reci. Ja ću je pustiti, pa je ti, kad joj istekne rok čekanja ('*iddet*), uzmi za sebe." Na to mu je 'Abdurrahman

---

[1] Vidjeti: "صحيح البخاري" : (ج١ / ٦٢ ح ١٧) كتاب الإيمان ، و " صحيح مسلم " : (ج١ / ٨٥ح ٧٥) . واللفظ للبخاري .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : و " صحيح مسلم " : (ج١ / ٨٥ ح ٧٥) ، (ج ٧ / ١١٣ ح ٣٧٨٣) كتاب المناقب و " صحيح مسلم " : (ج١ / ٨٥ ح ٧٥) . واللفظ للبخاري .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري": (ج ١٠ / ٤٦٣ خ ٦٠٤١) كتاب الأدب ، و" صحيح مسلم ":(ج١ / ٦٦ ح ٤٣) . واللفظ للبخاري .

odgovorio: "Allah te blagoslovio u čeljadi i imetku, nego, reci ti meni gdje je pijaca!" Pokazali su mu pijacu Beni Kajnuka' i uputio se prema njoj. Kad se navečer vraćao, vidjeli su ga da nosi višak sira i masla. Tako je nastavio i sutradan. Nakon nekoliko dana sreo je Allahova Poslanika i ispričao mu da se oženio. Na pitanje koliko je ženi dao mehra, odgovorio je: "Pet dirhema u zlatu."[1] "Koliko se čovjek može diviti Sa'dovoj širokogrudnosti isto se toliko mora diviti i 'Abdurrahmanovoj snalažljivosti, koji se sa Jevrejima gurao po pijaci i samo za nekoliko dana uspio zaraditi koliko mu je bilo potrebno da sačuva čast i obraz. Ovo tim prije što u prirodu vjere spadaju i više aspiracije."[2]

Ukratko, ovo bratimljenje bio je praktičan korak ka sveopćem bratstvu u Islamu, koje izvire iz kur'anskog teksta i prožima srca svih vjernika: *Vjernici su samo braća.* (El-Hudžurat, 10.). S druge strane, bila je to svojevrsna uspješna obuka muslimana u jednom neponovljivom toku vremena.

To je bila praktična škola solidarnosti, koja u izgradnji islamskog društva ima dubok smisao, gdje moćni pomažu nemoćne, s jedne strane na osnovu bratstva i ljubavi u ime Allaha, a s druge strane na osnovu trošenja imetka u svrhe koje je odredio Allah.[3]

Historija cijelog ljudskog roda, gotovo da, ne pozna primjer solidarnosti kao što je bio onaj kada su ensarije prihvatile muhadžire. To su učinili sa toliko bratske ljubavi, toliko darežljivosti, toliko zadovoljstva i toliko natjecanja ko će koga dobiti da su morali bacati kocku.*

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٧ / ١١٢ ح ٣٧٨٠) كتاب مناقب الأنصار .

[2] Vidjeti: " فقه السيرة " للشيخ الغزالي " (ص ١٩٣) .

[3] Vidjeti: " منهج التربية الإسلامية " للأستاذ محمد قطب : (ج٢ / ٦٩) .

[4] Vidjeti: " الظلال " : (ج٦ / ٣٥٢٦) .

ČIME SU SE U MEDINSKOM PERIODU ODLIKOVALI LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU ?

Ranije smo rekli da se život muslimana u mekkanskom periodu odlikovao prvo tajnošću, a onda obznanjivanjem vjere, a nakon toga strpljivošću i suzdržljivošću na nanošene uvrede i zlostavljanja i na kraju klonjenjem i izbjegavanjem idolopoklonika na lijep način. Allahova mudrost je htjela da se muslimani, u takvim uvjetima, uče vjeri i, u svjetlu njenih propisa, čiste srce potpuno se pridržavajući zapovijedi Uzvišenog i Njegovog Poslanika, svjedno da li se njime tražilo da se nešto čini ili zabranjivalo.

Međutim, u medinskom periodu, život je poprimio sasvim nove tokove; počevši od Hidžre, preko bratimljenja muhadžira i ensarija i borbe na Allahovom putu, pa sve do uspostave islamske države zasnovane na Šerijatu.

Prvo što ćemo iz ovog perioda analizirati je dokumenat sporazuma koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao napisati između muhadžira, ensarija i ostalih, koji su na njega pristali. Naime, njime je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zaključio sporazum i sa Jevrejima, koji je pored ostalih odredbi sadržavao njegov pristanak da mogu ostati u svojoj vjeri i da im imeci neće biti ugroženi. Tekst ovog sporazuma, ne navodeći izvor, donosi Ibn Ishak.[1] Njega u komentaru Imami Ahmedova *Musneda*[2] navodi i el-Benna, kao i biografi i historičari.

Mi ćemo se zadržati na samo nekim tačkama ovog dokumenta koje govore o odanosti (*muwalat*). Na početku pomenutog sporazuma stoji:

"U ime Allaha, Milosnika, Milostivog! Ovo je pismo (dokument) Allahova poslanika Muhammeda, s.a.v.s., kojim se, vjernicima muslimanima iz Kurejša i Jesriba i onima koji pristanu uz njih i s njima se budu borili, daje do znanja da su, mimo ostale, jedan narod (ummetun vahidetun)."[3]

"... i da vjernik za saveznika neće tražiti drugog mimo svog brata vjernika, i da će vjernici, svi zajedno, ustati protiv onoga ko počini ili naumi počiniti: nepravdu, grijeh, nasilje ili nered među vjernicima, makar taj bio i rođeni sin nekog od njih, i da zbog nevjernika vjernik neće ubijati vjernika, i da vjernik neće pomagati nevjernika na račun vjernika, i da svi vjernici podjednako uživaju Allahovu zaštitu, i da su vjernici, mimo ostalih ljudi, jedni drugima prijatelji, i da će Jevreje, koji im se pridruže, pomagati, da im neće nepravdu činiti i protiv njih se okretati, i da je sigurnost vjernika zajednička

---

[1] Vidjeti: " السيرة النبوية " لابن هشام : (ج٢ / ١٤٧) .

[2] Vidjeti: " المسند " بشرح البنا : (ج ٢١ / ١٠) .

[3] Vidjeti: " السيرة " لابن هشام: (ج٢ / ١٤٧) .

stvar, i da u borbi na Allahovom putu, vjernici neće, jedni na račun drugih, zaključivati primirje i da će to činiti samo onda, ako je to u zajedničkom interesu svih vjernika."

"I da ni jednom vjerniku koji je pristao na ovaj dogovor, i koji vjeruje u Allaha i Sudnji dan, nije dozvoljeno da pomaže ili da pruža utočište onome ko u vjeru bude unosio novotarije, i da je na onog ko takvog pomogne ili mu pruži utočište Allahovo prokletstvo i srdžba sve do Sudnjeg dana i da ćete se, ukoliko se, po bilo kojoj odredbi ovog dogovora raziđete, za presudu obratiti Allahu i Njegovu poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., i da će Jevreji trošiti zajedno sa vjernicima, sve dok se budu sa njima borili."[1]

S obzirom da islamsko društvo čini čvrstim i povezanim, s jedne, i da pripadnicima drugih vjera garantira prava, sve dok žive pod islamskom vlašću i poštivaju njene zakone, s druge strane, ovaj dokument je svojevrsna potvrda poštovanja prava čovjeka.

Imam Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, analizirajući sliku tadašnje medinske zajednice, kaže: "Kada je Allahov Poslanik s.a.v.s. stigao u Medinu, zatekao je tri vrste nevjernika:

a) One s kojima je sklopio sporazum da ga ne napadaju, da prema njemu ne pokazuju neprijateljstvo i da sa njegovim neprijateljima ne sklapaju savez protiv njega. U zamjenu za to garantirao im je sigurnost njihovih života i imetaka, iako su i dalje ostali nevjernici,

b) One koji su se sa njim borili i prema njemu se neprijateljski odnosili i

c) One koji sa njim nisu ni zaključili ugovor o nenapadanju niti se protiv njega borili, nego su čekali da vide kako će se završiti njegov obračun sa neprijateljima. Među ovima je bilo onih koji su potajno navijali za njega i priželjkivali njegovu pobjedu, ali i onih koji su priželjkivali obrnuto - da pobijede njegovi neprijatelji. Među njima je bilo i onih koji su mu se javno predstavljali kao prijatelji, a u tajnosti su zapravo prema njemu gajili neprijateljstvo. To su bili licemjeri. Prema svakoj od ovih vrsta nevjernika postupao je onako kako mu je naređivao Uzvišeni Gospodar."[2]

* * *

[1] Vidjeti: " السيرة " لابن هشام : (ج٢ / ١٤٨ - ١٤٩) .

[2] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج٣ / ١٢٦) .

Ja sam, kroz analizu ovog perioda, došao do zaključka da su ga karakterizirale tri važne stvari:

1. Lukavost i podlost sljedbenika Knjige prema Islamu, "usljed čega je uslijedila opreznost i zabrana da se sa njima sklapa prijateljstvo",
2. Pojava licemjerstva i licemjera i
3. Odricanje muslimana i od jedne i od druge vrste nevjernika i sve jasnija kristalizacija neprijateljstva između njih. O ovome će, kasnije, biti više riječi.

1 - LUKAVOST SLJEDBENIKA KNJIGE PREMA MUSLIMANIMA I UPOZORENJE NA PRIJATELJEVANJA SA NJIMA

Svi istraživači jevrejske historije se slažu da su Jevreji pakostan narod, da im je lukavstvo i izdaja urođena osobina, a suprotstavljanje Allahu i Njegovim poslanicima nepopravljiva moralna mrlja. Allahova mudrost je htjela da se poslanstvo, nakon niza poslanika iz reda Israilovih potomaka, povjeri posljednjem poslaniku Muhammedu b. 'Abdullahu, Arapu, iz hašimijskog ogranka plemena Kurejš. Jevreji su svoje spletke, naročito pojačali, od onog momenta od kada se u Mekki pročulo za Allahova Poslanika, s.a.v.s. Oni su podržavali Kurejševiće u njihovoj tvrdoglavosti i nagovarali ih da Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., postavljaju provokativna pitanja, govoreći im: "Pitajte ga o duši i o stanovicima Pećine (Ashabi-kehf) i sl. o čemu se govori u poglavlju "Pećina"!

Kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa muslimanima preselio u Medinu, Jevrejima se smrknulo pred očima kao da je za njih nastupio Smak svijeta. Nakon Hidžre nikada više nisu imali mira ni sigurna zalogaja. Bojali su se uspostavljanja islamske države na Zemlji i jačanja njenog utjecaja, jer su dobro znali da jedino Islam može skršiti njihovu moć, razotkriti njihove umotane laži, osloboditi svijet njihova zla i pocijepati njihovo jedinstvo, prevlast i nasilje. Na ovim osnovama počeli su sijati lukavsto i smutnju prema Islamu, Poslaniku i vjernicima i postavljati prepreke pred one koji su htjeli primiti Islam. U njihovom krilu rodila se i zametnula klica licemjerstva. Zato su i pokušali prevariti Allaha i Njegova Poslanika, s.a.v.s., i prekršiti pomenuti sporazum. Izdali su muslimane i okrenuli se nevjernicima i idolopoklonicima kujući istovremeno spletke prema Allahovom Poslaniku, ali im Allah nije dopustio da ih i ostvare.

Zato veliki dio Kur'ana koji je objavljen u medinskom periodu, naročito njegova duga poglavlja, kao što su: El-Bekare, Ali 'Imran, En-Nisa' i El-Ma'ide, o njima detaljno govore i razotkrivaju njihova lukavstva i spletke.

Mnogobrojni su kur'anski ajeti koji o ovome govore. Mi ćemo, ovdje, navesti samo neke kako bi naivnim "muslimanima" koji se i dan-danas za njima povode i njihova dostignuća veličaju, skrenuli pažnju da su to Allahovi neprijatelji, ubice vjerovjesnika i protagonisti nereda na Zemlji.

Uzvišeni o njima veli:

مِنْ عِنْدِ أَنفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Mnogi sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas, pošto ste postali vjernici, vrate u nevjernike, iz lične zlobe svoje, iako im je Istina poznata, ali, vi oprostite i preko toga pređite dok Allah Svoju odluku ne donese, - Allah, doista, sve može. (El-Bekare, 109.)

U poglavlju Alu 'Imran Uzvišeni kaže:

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

Neki sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas na stranputicu odvedu; međutim, oni samo sebe odvode, a da i ne slute. (Alu 'Imran, 69.)

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا آخِرَهُ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Neki sljedbenici Knjige govore: "Pokažite da i vi vjerujete u ono što se objavljuje vjerovjesnicima, i to na početku dana, a pri kraju dana to porecite ne bi li i oni svoju vjeru napustili." (Alu 'Imran, 72.)

Uzvišeni zatim kaže:

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قل بَل مِلة إِبْرَاهِيمَ حَنِيفا وَمَا كان مِنْ الْمُشْرِكِينَ

Oni govore: "Budite Jevreji, odnosno kršćani, i bićete na pravom putu!" Ti reci: "Ne, mi smo vjere Ibrahimove, koji je ispravno vjerovao, on nije nikoga Allahu ravnim smatrao." (El-Bekare, 135.)

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ
يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Ne vole oni koji ne vjeruju, ni sljedbenici Knjige ni mnogobošci, da se vama od Gospodara vašeg bilo kakvo dobro objavi. A Allah milost Svoju daruje kome On hoće; Allah je neizmjerno dobar. (El-Bekare, 105.)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ
الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

O vjernici, za prisne prijatelje uzimajte samo svoje, ostali vam samo propast žele; jedva čekaju da muka dopadnete, mržnja izbija iz njihovih usta, a još je gore ono što kriju njihova prsa. Mi vam iznosimo dokaze, ako pameti imate. (Alu 'Imran, 118.)

Iz ovih i drugih, po sadržaju sličnih, ajeta vidi se kolika je njihova pakost i mržnja prema Islamu i muslimanima. Zato više kur'anskih ajeta upozorava vjernike na ovu činjenicu i zabranjuje im da slušaju šta govore nevjernici, a posebno, sljedbenici Knjige, zabranjuje im da im se pokoravaju, uzimaju ih za prijatelje ili se na njih oslanjaju. O svemu ovome bit će više riječi u sljedećem poglavlju, a ovdje ćemo, ako Bog da, navesti samo nekoliko ajeta koji govore o vidovima naklonosti i prijateljstva.

Uzvišeni kaže:

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى وَلَئِنْ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Ni Jevreji, ni kršćani neće biti tobom zadovoljni sve dok ne prihvatiš njihovu vjeru. Reci: "Allahov put je jedini pravi put!" A ako bi se ti poveo za željama njihovim, nakon Objave koja ti dolazi, od Allaha te niko ne bi mogao zaštititi niti odbraniti. (El-Bekare, 120.)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ(١٤٩)بَلِ
اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ(١٥٠)

O vjernici, ako se budete pokoravali onima koji ne vjeruju, vratiće vas stopama vašim i bićete izgubljeni, -samo je Allah zaštitnik vaš i On je najbolji pomagač. (Alu 'Imran, 149.-150.)

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ
(١٠٠)وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَى عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ
هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ(١٠١)

O vjernici, ako se budete pokoravali nekim od onih kojima je data Knjiga; oni će vas, nakon što ste prihvatili pravu vjeru, ponovo vratiti u nevjernike. A kako možete nevjernici postati kad vam se kazuju Allahovi ajeti i kad je među vama Allahov Poslanik? A ko je čvrsto uz Allaha, taj je već upućen na pravi put. (Alu 'Imran, 100.-101.)

U povodu objave ova dva zadnja ajeta se kaže da je jedan stari Jevrej po imenu Šas b. Kajs ogrezao u nevjerstvu još u predislamskom periodu, pun mržnje i neprijateljstva prema muslimanima, jednom prilikom naišao pored grupe ashaba iz plemena Evs i Hazredž koji su sjedili i razgovarali. Ugledavši ih kako pomireni u Islamu u ljubavi i prijateljstvu sjede i razgovaraju, nakon što su prije Islama bili zakleti neprijatelji, pozavidio im je i pomislio: "Pomirili su se i okupili Kajletovi potomci u ovom kraju. Tako mi Boga, ako se ovako nastave okupljati i slagati, nama više ovdje nema mjesta."

Zatim je jednom jevrejskom mladiću, koji je bio sa njim, naredio da ode do njih, sjedne sa njima i podsjeti ih na "Bu 'As", (jedan od dana iz predislamskog perioda, poznatom po bezvjerstvu i neredu) i pjesme koje su tada pjevali i recitirali, pa je ovaj to i učinio. Nakon toga ljudi su se počeli hvaliti i prepirati, dok se dvojica na kraju nisu posvađali, a iza njih i ostali, svrstavši se ponovo u dva tabora i pozvavši protivnike na obračun oružjem, na uzvišenju Harra, u blizini Medine. Podijeljeni ponovo na Evs i Hazredž, potpaljujući predislamsko rivalstvo između sebe, dva su se tabora uputili prema Harri.

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo za ovo, sa muhadžirima se uputio za njima, gdje im se, zatekavši ih kako se spremaju za obračun, obratio riječima: "Za Boga (miloga) zar ste se ponovo prihvatili paganstva i hoćete da se vratite u staro nevjerstvo, dok sam ja još među vama i nakon što vas je Allah uputio u Islam, počastio vas njime, otrgao vas od paganskih navika, spasio vas od nevjerstva i ujedinio vaša srca?!" Svijet je tada shvatio da je to šejtansko djelo i lukavstvo neprijatelja, pa je iz ruku pobacao oružje, rasplakao se i jedni druge iz Evsa i Hazredža počeli grliti i ljubiti. Kada su se izmirili i Allah omeo spletke njihovih neprijatelja, poslušno su se razišli i vratili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Na to je Uzvišeni objavio sljedeći ajet:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ

O vjernici, ako se budete pokoravali nekim od onih kojima je data Knjiga, oni će vas, nakon što ste prihvatili pravu vjeru, ponovo vratiti u nevjernike. (Alu 'Imran, 100.)

Džabir b. 'Abdullah kaže: "Nije nam bilo mržeg čovjeka koji je taj dan izašao od Allahova Poslanika, s.a.v.s. On je na nas pokazao rukom pa smo se zaustavili i Allah nas izmirio. Kad smo to vidjeli nije nam bilo dražeg čovjeka od Allahova Poslanika. Nikada u životu nisam zapamtio dan sa gorim početkom i ljepšim svršetkom, nego što je bio taj dan."[1]

[1] Vidjeti : انظر " تفسير الطبري " : (ج٤ / ٢٣) ، و" أسباب النزول " للواحدي : (ص ٦٦) ، و " أحكام القرآن " للقرطبي : (ج ٤ / ١٥٥) ، و" تفسير البغوي " : (ج١ / ٣٨٩) .

Uzvišeni, zatim nakon kazivanja o sinovima Israilovim i Musau, a.s., i slučaju sa kravom, obraćajući se vjernicima, kaže:

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ(٧٥)وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ(٧٦)أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ(٧٧)

Zar se vi nadate da će vam se Jevreji odazvati i vama za ljubav vjernici postati, a neki među njima su Allahove riječi slušali, pa su ih, pošto su ih shvatili, svjesno izvrnuli. Kad sretnu vjernike, oni govore: "Vjerujemo!", a čim se osame jedni s drugima, kažu: "Zar ćete im kazivati o onome što je Allah samo vama objavio, pa da im to bude dokaz protiv vas pred Gospodarem vašim? Zar se nećete opametiti?" I kada smo od vas zavjet uzeli da krv jedni drugima nećete proljevati i da jedni druge iz zemlje vaše nećete izgoniti, - vi priznajte da je tako i svjedoci ste - (El-Bekare, 75.-77.)

Zatim, u poglavlju El-Ma'ide, nailazimo na još strožije upozorenje:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati: Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. (El-Ma'ide, 51.)

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ(٥٥) وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ(٥٦)يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ(٥٧)

Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike - pa, Allahova strana će svakako pobijediti. O vjernici, ne prijateljujte sa onima koji vašu vjeru za podsmijeh i zabavu uzimaju, bili to oni kojima je data Knjiga prije vas, ili bili mnogobošci, - i Allaha se bojte ako ste vjernici - (El-Ma'ide, 55.-57.)

Ovi i slični ajeti naučili su muslimane da budu oprezni na spletke i neprijateljstvo koje prema njima i njihovoj vjeri kuju sljedbenici Knjige. Ovi ajeti su im pomogli da prekinu veze ljubavi i naklonosti prema ovakvim neprijateljima i da ubuduće svu svoju ljubav poklone Allahu, Njegovom Poslaniku i svojoj braći, vjernicima.

II - LICEMJERJE I LICEMJERI

Iako su vjernici u mekkanskom periodu prolazili kroz najrazličitija iskušenja, mučenja i zlostavljanja, oni su to sve hrabro i stoički podnijeli. U Mekki su tada bile poznate samo dvije vrste ljudi. Jedni su bili iskreni i odvažni vjernici, a drugi ogrezli nevjernici i idolopoklonici. Licemjera u Mekki, u tom periodu, nije bilo, jer je licemjerje plod lukavstva i podmuklosti, a takvi u Mekki u prvom periodu nisu primali Islam, nego samo iskreni i odvažni vjernici.

Međutim, u Medini, gdje je, ubrzo, stasala mlada islamska država i zavladali Allahovi zakoni, licemjeri su se rano pojavili. Ovo je bilo i za očekivati, u sredini, u kojoj je bilo kukavica i slabića koji su se bojali islamske vlasti, pa su u javnom životu pokazivali da su za Islam, a u sebi i dalje krili sklonost ka nevjerstvu i nevjernicima, ali to nisu smjeli javno priznati.

Licemjeri su, dakle, bili oni ljudi koji su se javnosti predstavljali kao muslimani i sljedbenici Allahova Poslanika, s.a.v.s., a u sebi su krili nevjerstvo i mržnju prema Allahu, Njegovu Poslaniku i vjernicima. To su najgori ljudi, kojima Allah prijeti da će biti na samom dnu Džehennema:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا

Licemjeri će na samom dnu Džehennema biti i ti im nećeš zaštitnika naći. (En-Nisa', 145.)

Otvoreni nevjernici su manje od njih opasni i bit će iznad licemjera u Džehennemu, jer su i jedni i drugi u biti nevjernici i jer i jedni i drugi mrze Allaha i Njegova Poslanika, s tim što licemjeri na sve ovo dodaju laž i licemjerstvo, pa su kao takvi opasniji po muslimane od samih nevjernika koji otvoreno priznaju da su nevjernici. Zato Uzvišeni za licemjere kaže:

هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ

Oni su pravi neprijatelji, pa ih se pričuvaj! (El-Munafikun, 4.)

Ovim kur'anskim ajetom nije se htjelo reći da su svi neprijatelji Islama i muslimana predstavljeni u licemjerima, svakako njih ima i mimo njih, ali se htjelo posebno podvući opasnost od njihova neprijateljstva. Ovo zato da

njihovu pripadnost Islamu, druženje i tobožnja ljubav, muslimane ne bi zavarali i zaboravili da su im oni neprijatelji, štaviše, žešći i od onih koji svoje neprijateljstvo prema njima javno pokazuju.

"Opasnost od ovakvih uljeza koji su u sebi tajili nevjerstvo, a muslimanima se, s kojima su živjeli, predstavljali kao vjernici bila je veća, opasnija i trajnija nego od nevjernika koji svoje nevjerstvo nisu krili. Ovo zato, što bi rat sa otvorenim nevjernicima trajao po nekoliko sati ili nekoliko dana, nakon čega je dolazila pobjeda, dok su licemjeri, i danju i noću, ostajali u kući sa muslimanima, neprijatelju tajno otkrivali slabosti i čekali pogodan trenutak da ih izdaju. Uz sve ovo, protiv njih se nije moglo oružjem boriti, jer su se prividno pokazivali kao muslimani. Iz druženja sa njima proizilazila je sramota i poniženje, a iz naklonosti i ljubavi prema njima, srdžba Svemoćnog i džehennemska kazna.

O koga se češu njihovi psi i zabijaju kandže njihova mišljenja, pocijepaće mu odjeću vjere i od nje napraviti oderke nesreće i poniženja vukući za sobom repove bijede i srama. Na petama će uzmicati nazad, a činit će mu se da ide naprijed."[1]

Međutim, ovaj Ummet iz Allahove Milosti nije ostavljen bez znakova prepoznavanja između vjernika i licemjera, jer bi to dovelo do gubljenja primjera uzoritosti u islamskom društvu i izumiranja vjerne slike istinskog muslimana.

"Među pripadnicima Islama ima i ljudi interešdžija kojima je jedina briga kako se dograbiti imetka i sitnodunjalučkih vrijednosti, koji ako muslimanima bude naklonjena pobjeda, tvrde da su bili uz njih, a ako dožive poraz, onda neprijatelju govore da su bili s njima, a protiv muslimana. Među njima ima i onih koji taje zle namjere i rušilačke ciljeve, čija su srca ispunjena mržnjom i zavisti, koji se raduju nesreći muslimana i pretvaraju se da su uz njih, ali ih izdaju u najkritičnijim momentima."[2]

Međutim, Allah je dao iskušenje kako bi se kroz njega pokazalo ko govori istinu, a ko laže.

Uzvišeni kaže:

الم(١)أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ(٢)وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ(٣)

---

[1] Vidjeti: انظر " طريق الهجرتين وباب السعادتين " لابن القيم : (ص ٤٠٢ -٤٠٨) الطبعة الأولى سنة ١٣٧٥ هـ . السلفية بمصر .

[2] Vidjeti: " المنافقون في القرآن الكريم " للاستاذ عبد العزيز الحميدي : (ص ١١٦) .

Elif-lam-mim. Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: "Mi vjerujemo!" i da u iskušenje neće biti dovedeni? A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu. (El-'Ankebut, 1.-3.)

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ(١٤٠)وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ(١٤١)

Ako vi dopadate rana, i drugi rana dopadaju. A u ovim danima Mi dajemo pobjedu sad jednima, a sad drugima, da bi Allah ukazao na one koji vjeruju i odabrao neke od vas kao šehide - a Allah ne voli nevjernike - i da bi vjernike očistio, a nevjernike uništio. (Alu 'Imran, 140.-141.)

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

Allah neće vjernike s licemjerima izmiješane ostaviti, već će loše od dobrih odvojiti. (Alu 'Imran, 179.)

I doista, dobro i zlo morali su se razdvojiti. Allah je Svojom božanskom mudrošću odredio da to bude kroz iskušenje kojim se čiste duše i razbistrava istina. Uzvišeni je, zatim, od svojih robova htio da njihovo robovanje bude potpuno, kako u tajnosti, tako i u javnosti, kako u dobru tako i u zlu. I u jednom i u drugom slučaju robovanje u potpunosti pripada Uzvišenom. Ako toga nema srce nije onako kakvo treba biti, isto kao što tijelo nije normalno, ako ne osjeti toplotu i hladnoću, glad i žeđ, umor i klonulost. Sva ta iskušenja i nedaće su preduvjet da bi se čovjek razvijao kako treba.[1]

Priča o licemjerima je jako duga. O njoj se nadugo i naširoko pisalo, kako ranije tako i danas.[2]

O licemjerju smo u uvodu već nešto rekli, a ovdje ćemo pokušati opisati osobine licemjera i lukavstvo koje gaje prema Islamu i muslimanima:

---

[1] Vidjeti: انظر " إغاثة اللهفان " لابن القيم تحقيق الفقي : (ص ١٩٠) .

[2] Profesor 'Abdul'aziz el-Humejdi napisao je izuzetno dobru raspravu pod naslovom "Licemjeri u Kur'anu". Možda je to najbolja rasprava koja je na ovu temu, uopće, napisana. Rasprava se može dobiti na odsjeku za postdiplomske studije na Fakultetu za islamsko pravo u Mekki Mukerremi.

Vidjeti također: " النفاق آثاره ومفاهيمه " للشيخ عبدالرحمن الدوسري – رحمه الله

1. U najopasnija djela licemjerja spada to što su se prijateljevali sa Jevrejima i kršćanima protiv muslimana. Ovu njihovu podlost Kur'an razotkriva na više mjesta, kao što je primjer u poglavlju El-Hašr u kome Uzvišeni kaže:

أَلَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمْ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (١١) لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ (١٢)

Zar ne vidiš kako licemjeri govore svojim prijateljima, sljedbenicima Knjige koji ne vjeruju: "Ako budete protjerani, mi ćemo sigurno s vama poći i kad se bude ticalo vas, nikada se nikome nećemo pokoriti; a ako budete napadnuti, sigurno ćemo vam u pomoć priteći" - a Allah je svjedok da su oni, doista, lašci: ako bi bili protjerani, oni ne bi s njima pošli; ako bi bili napadnuti, oni im ne bi u pomoć pritekli i oni bi bez pomoći ostali. (El-Hašr, 11.-12.)

أَلَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Zar ne vidiš one koji prijateljuju s ljudima na koje se Allah rasrdio? Oni nisu ni vaši ni njihovi, a još se svjesno krivo zaklinju. (El-Mudžadele, 14.)

Es-Sudi i Mukatil navode da je citirani ajet objavljen u povodu 'Abdullaha b. 'Ubejja i 'Abdullaha b. Nebtela, dvojice poznatih licemjera, od kojih je jedan sjedio sa Poslanikom, s.a.v.s., slušao šta on govori i to prenosio Jevrejima.[1]

U drugom, sličnom ajetu Uzvišeni Allah kaže:

مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضْلِلْ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

Neodlučni su kome će se privoljeti, da li ovima, ili onima. A onoga koga Allah u zabludi ostavi - ti nećeš naći načina da ga na pravi put uputiš. (En-Nisa', 143.)

[1] Vidjeti: " أسباب النزول " للواحدي : (ص٢٣٥) ، و" تفسير القرطبي ": (ج ١٧ / ٣٠٤) .

O licemjerima je objavljeno jedno cijelo poglavlje koje se po njima i zove "Licemjeri" - El-Munafikun. U njemu Allah opisuje kako se oni lažno predstavljaju i drugima se prikazuju drugačije nego što u sebi jesu, te da se zalažu za slabljenje muslimanskih redova:

هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ

Oni govore: "Ne udjeljujte ništa onima koji su uz Allahova Poslanika, da bi ga napustili!" A blaga nebesa i Zemlje su Allahova, ali licemjeri neće da shvate. (El-Munafikun, 7.)

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

Oni govore: "Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!" A snaga je u Allaha i u Poslanika Njegova i u vjernika, ali licemjeri neće da znaju. (El-Munafikun, 8.)

Buharija i Muslim od Džabira b. 'Abdullaha, neka je Allah sa njim zadovoljan, u povodu objave ovog ajeta, navode da je rekao: "Bili smo u borbi, pa je jedan muhadžir udario nogom ensariju, na što je ovaj rekao: 'Teško ensarijama!', a drugi odgovorio: 'Teško muhadžirima!'. Na to je Allahov Poslanik s.a.v.s. rekao: 'Pređite se takvih riječi! To je smrdljivka.' To je čuo 'Abdullah b. 'Ubej pa je rekao: 'Jesu, rekli su to. Tako mi Allaha, ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!' Čuvši ovo, Omer je rekao: 'Pusti me da odsiječem glavu ovom licemjeru!' Allahov Poslanik je odgovorio: 'Pusti ga! Ne bih htio da ljudi govore kako Muhammed ubija svoje drugove."[1]

Muhammed b. Ishak od 'Asim b. 'Amra b. Katade prenosi da je rekao da je 'Abdullah b. 'Abdullah b. 'Ubej, kad je čuo šta je rekao njegov otac, došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Allahov Poslaniče, čuo sam da hoćeš da ubiješ 'Abdullah b. 'Ubeja za ono što si čuo od njega. Ako to, doista, namjeravaš učiniti, naredi meni, ja ću ti donijeti njegovu glavu. Tako mi Allaha, Hazredž zna da u njemu nema čovjeka koji je prema svojim roditeljima bolji i poslušniji od mene. Bojim se da nekom drugom, mimo mene, ne narediš da ga ubije, pa da ne budem mogao gledati kako se 'Abdullah b. 'Ubejev ubica šeta među ljudima, a da ga ne ubijem. A u tom

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٨ / ٦٥٢ ح ٤٩٠٧) كتاب التفسير ، و" صحيح مسلم " : (ج٤ / ١٩٩٩ ح ٣٥٨٤) واللفظ له .

slučaju ubio bi vjernika za nevjernika i ušao u Džehennem." Allahov Poslanik je odgovorio: "Ne, nego ćemo prema njemu biti blagi i lijepo postupati sve dok je sa nama."[1]

'Ikrime i drugi navode da je 'Abdullah b. 'Abdullah b. 'Ubej, kada su se ljudi vratili u Medinu, stao na kapiju Medine, izvukao sablju i pored sebe propuštao ljude. Kada je pored njega naišao njegov otac 'Abdullah b. 'Ubej, sin mu je rekao: "Nazad!" "Teško tebi, šta ti je?" - upitao ga je otac. "Tako mi Allaha, dalje nećeš maći," - odgovorio je, - "dok ti ne dozvoli Allahov Poslanik." - a on je išao zadnji.[2] Kada je naišao Allahov Poslanik, s.a.v.s., 'Abdullah b. 'Ubej mu se požalio na svoga sina, pa je sin rekao: "Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, u nju neće ući dok mu ti ne dozvoliš", pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dozvolio, rekavši: "Sada ti je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dozvolio, pa ga pusti."[3]

Doista je veličanstven prizor vidjeti kako sin moli Allahova Poslanika: "Ako to, doista, namjeravaš učiniti, naredi meni, ja ću ti donijeti njegovu glavu!" Na ovakvo nešto sina nije moglo navesti ništa drugo do jaka vjera, duboka ljubav prema Poslaniku i odricanje od rođenog oca (nevjernika).

2. U najružnije osobine licemjera spada i to što su odbijali da se povinuju Allahovom zakonu, a prihvatali sud šejtana, u želji da ostvare svoje želje i ciljeve.

Uzvišeni kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا (٦٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا (٦١) فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا (٦٢) أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا (٦٣)

Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u

---

[1] Vidjeti: "السيرة" لابن هشام: (ج٢ / ٢٩٢)، و"تفسير ابن كثير": (ج٨ / ١٥٩): ولم يخرجه – فيما أعلم – إلا ابن إسحاق.

[2] Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, iz skromnosti, propuštao ashabe da idu ispred njega i nije dozvoljavao da iko ide iza njega.

[3] Vidjeti: "تفسير ابن كثير" (ج ٨ / ١٥٩).

veliku zabludu navede. Kad im se kaže: "Prihvatite ono što Allah objavljuje, i Poslanika!" -vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću. A šta će tek biti kad ih, zbog djela ruku njihovih, pogodi kakva nesreća, pa ti dođu kunući se Allahom: "Mi smo samo htjeli da učinimo dobro i da bude sloge." (En-Nisa', 60.-63.)

Uzvišeni, dalje, kaže da oni odbijaju vjerovanje i da im se po Allahovom zakonu sudi:

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ(٤٧)وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ(٤٨)وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ(٤٩)أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ(٥٠)

A licemjeri govore: "Mi vjerujemo u Allaha i Poslanika i pokoravamo se!" - zatim neki od njih glave okreću; nisu oni vjernici. Kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih, odjednom leđa okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno. Da li su im srca bolesna, ili sumnjaju, ili strahuju da će Allah i Poslanik Njegov prema njima nepravedno postupiti? Nijedno, nego žele da drugim nepravdu učine." (En-Nur, 47.-50.)

Dakle, Allah je, po ovom pitanju, između vjernika i licemjera postavio preciznu vagu. Iskreni vjernik povinjava se Allahovu sudu, prihvata ga srcem punim zadovoljstva i kaže: "Slušam i pokoravam se."

Uzvišeni Allah u tom smislu kaže:

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Kad se vjernici Allahu i Njegovu Poslaniku pozovu, da im on presudi, samo reknu: "Slušamo i pokoravamo se!" -Oni će uspjeti. (En-Nur, 51.)

Ovako postupa vjernik, dok za razliku od njega licemjer odbija i izbjegava prihvatiti Allahovu presudu.

Uzvišeni kaže:

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ

Kada budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu. (En-Nur, 48.)

3. U osobine licemjera spada i to što se služe prljavim poslovima, unose obeshrabrenje u redove muslimana, uhode ih i neprijatelju otkrivaju njihove slabe tačke.

O njima Uzvišeni kaže:

الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Onima koji se nisu borili, a o braći svojoj govorili: "Da su nas poslušali, ne bi izgubili", - reci: "Pa vi smrt izbjegnite, ako istinu govorite!" (Alu 'Imran, 168.)

U Bici na Uhudu, muslimani su se iznenadili i zaprepastili kada su vidjeli da je trećina vojske pristala za Ibn 'Ubejom i vratila se. To se isto desilo i sa pohodom na Tebuk i nekim drugim bitkama. O prijateljevanju licemjera sa neprijateljem Uzvišeni kaže:

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا(١٣٨)الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا(١٣٩)

Bolnu kaznu navijesti licemjerima koji prijateljuju sa nevjernicima a ne s vjernicima! Zar kod njih traže snagu, a sva snaga pripada samo Allahu? (En-Nisa', 138.-139.)

Uzvišeni za njih kaže:

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

One koji iščekuju šta će biti s vama; pa ako vam Allah daruje pobjedu, oni reknu: "Zar nismo bili uz vas?", a ako sreća posluži nevjernike, onda govore njima: "Zar vas nismo mogli pobijediti i zar vas nismo odbranili od vjernika?" Na Sudnjem danu Allah će vam svima presuditi! A Allah neće dati priliku nevjernicima da unište vjernike. (En-Nisa', 141.)

Allah naročito razotkriva licemjere u poglavlju Et-Tewbe gdje o njima kaže:

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ
(٤٥)وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ
الْقَاعِدِينَ(٤٦)لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ
وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ(٤٧)لَقَدْ ابْتَغَوْا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ
حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ(٤٨)وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا
فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ(٤٩)إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكَ
مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَهُمْ فَرِحُونَ(٥٠)

Od tebe će tražiti dozvolu samo oni koji ne vjeruju u Allaha i u onaj svijet i čija se srca kolebaju, pa sumnjaju i neodlučni su. Da su imali namjeru da pođu, sigurno bi za to pripremili ono što je potrebno, ali Allahu nije bilo po volji da idu, pa ih je zadržao, i bi im rečeno: "Sjedite sa onima koji sjede!" Da su pošli s vama, bili bi vam samo na smetnji i brzo bi među vas smutnju ubacili, a među vama ima i onih koji ih rado slušaju. A Allah zna nevjernike. Oni su i prije smutnju priželjkivali i smicalice ti smišljali sve dok nije, uprkos njima, Istina pobijedila i Allahova vjera zavladala. Ima ih koji govore: "Oslobodi me i ne dovedi me u iskušenje!" Eto baš u iskušenje su pali! A nevjernici sigurno neće umaći Džehennemu. A ako postigneš uspjeh, to ih ogorči; a kad te pogodi nesreća, oni govore: "Mi smo i ranije bili oprezni" - i odlaze veseli. (Et-Tewbe, 45.-50.)

U navedenim ajetima Uzvišeni obznanjuje vjernicima da su kojim slučajem licemjeri s njima pošli bili bi im samo na teretu i među njih bi smutnju unijeli, ogovarajući jedni druge, prenoseći jedni drugima laž i mržnju.[1]

Uzvišeni Allah o licemjerima kaže:

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُوْلُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ(٨٦)رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ(٨٧)

A kada je objavljena sura da u Allaha vjerujete i da se zajedno sa Poslanikom Njegovim borite, najimućniji od njih su zatražili odobrenje od tebe i rekli: "Ostavi nas da budemo sa onima koji ne idu u boj!" (Et-Tewbe, 86.-87.)

---

[1] Vidjeti: انظر " تفسير ابن كثير " : (ج٤ / ١٠٠) .

O njima se slično govori i na mnogim drugim mjestima. Allah upozorava vjernike da ih se pripaze i Svome Poslaniku, s.a.v.s., saopćava da On hoće pokazao bi mu ih očito, ali to nije potrebno, jer se prepoznaju po načinu govora:

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ

A da hoćemo, Mi bismo ti ih, uistinu, pokazali i ti bi ih, sigurno, po biljezima njihovim poznao. Ali, ti ćeš ih poznati po načinu govora njihova, - A Allah zna postupke vaše. (Muhammed, 30.)

U nastavku ćemo vidjeti kako je teklo odricanje od licemjera i kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa njima postupao.

III - ODRICANJE MUSLIMANA OD SVIH VRSTA NEPRIJATELJA U MEDINSKOM PERIODU

Ako se za mekkanski period odgoja muslimana može reći da se odlikovao suzdržljivošću i strpljivošću u širenju Islama, uz brižljivu pripremu za korake koji će se kasnije napraviti, za medinski period može se reći da su ovi principi poprimili novi oblik.

Odatle su vjernici krenuli u borbu za uzdizanje Allahove riječi, odatle su otpočeli snažnu i odlučnu borbu protiv neprijatelja,[1] koja je bila glavno obilježje ovog sjajnog perioda i prvi korak odricanja Allahovih od šejtanovih sljedbenika u Medini, poslije Hidžre. Džihad je bio novi vid ustrajnosti u vjeri, spremnosti na žrtve i odlučnosti konačnog obračuna sa neprijateljem.[2]

Priča o džihadu je jako, jako duga, kur'anski ajeti i vjerovjesnikovi hadisi o njemu mnogobrojni, a razumijevanje njegovih ciljeva, naročito u zadnjih nekoliko stoljeća, veoma šaroliko, jer su se u njima počele pojavljivati slabosti kod muslimana i osjećaj izgubljenosti, pod utjecajem nevjernika, ateista i zapadnih orijentalista.

Kad god su, u zadnjih nekoliko stoljeća, Allahovi neprijatelji izašli sa tvrdnjom da se Islam širio mačem, uvijek se među islamskim učenjacima našao neko ko je pokušao braniti Islam i pobiti njihove tvrdnje, i svaki put bi iskrivljavao tekstove (Kur'ana i hadisa) u navodnoj odbrani Islama. Tako je Islam, umjesto superiornosti i nezadržive prodornosti, doveden u položaj odbrane i poistovjećen sa ratnikom koji je u borbi zaustavljen i koji gleda

---

[1] Vidjeti: انظر " سبيل الدعوة الإسلامية " د. محمد أمين المصري : (ص ١١٣) ط. (١) سنة : ١٤٠٠ هـ دار الأرقم بالكويت .

[2] Vidjeti: انظر " منهج التربية الإسلامية " للأستاذ محمد قطب : (ج٢ / ٧٠) .

kako se može povući. Taktika se ni u novije vrijeme ništa nije promijenila, jer svaki put kad neko na Islam iznese ljagu ili potpali kakvu sumnju, nađe se neko ko ga pokušava braniti!

Ako hoćemo pravo reći, moramo priznati da je to ruglo i glupost koje se moglo pojaviti samo u nekoliko zadnjih stoljeća, kada je u svijetu prevladalo nevjerstvo i nevjernici, kada su muslimani vodeću ulogu prepustili drugima, i ostavili džihad i opredijelili se za pasivnu odbranu, koja je rezultirala slabošću, poslušnošću i slijepim povođenjem za drugima.

O ovome su dovoljno opširno pisali i govorili čestiti islamski učenjaci,[1] toliko opširno, da se, gotovo, nema šta novo dodati.

Kad smo kod ovoga, važno bi se bilo upoznati kako se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nosio i borio sa neprijateljima. Imam Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, o ovom je napisao kratak pregled, pa ćemo ga ovdje, a obzirom na ozbiljnost materije o kojoj govorimo, doslovno citirati. On, Allah mu se smilovao, u svome djelu *Zadu-l-Me'ad* kaže:

"Prvo što je Uzvišeni Gospodar Muhammedu objavio bilo je da čita u ime Gospodara svoga koji je sve stvorio. To je bio početak vjerovjesničke misije. Naredio mu je, dakle prvo, da čita u sebi, a nije mu naredio da to, odmah, obznanjuje drugima. Zatim mu je objavio:

يَاأَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ(١)قُمْ فَأَنذِرْ(٢)

O ti, pokriveni! Ustani i opominji! (El-Muddessir, 1.-2.)

Dakle, sa riječima:- إقـرأ - "Uči čitaj!", nagovijestio mu je da ga šalje kao vjerovjesnika, a sa riječima: - يآأيهـا المدثر - "O ti, pokriveni!", da ga šalje kao poslanika. Zatim mu je naredio da prvo pozove svoje najbliže, zatim rođake, zatim okolne Arape, zatim sve Arape i na kraju, sve ljude uopće. Više od deset godina nakon primanja prvih riječi Objave, proveo je u pozivanju u Islam mirnim putem, bez oružja. Cijelo ovo vrijeme naređivano mu je da se suzdrži, strpi i oprašta na lijep način.

Zatim mu je dozvoljeno da se preseli iz Mekke u Medinu. Zatim mu je dozvoljeno da se bori.

Zatim mu je naređeno da se bori protiv onih koji se bore protiv njega, a da se suzdrži od borbe protiv onih koji se ne bore protiv njega.

---

[1] Kao primjer navodimo velike islamske učenjake Ibn Tejmijju, Ibn el-Kajjima, Muhammeda b. 'Abdulvehhaba i njegove učenike, a od novijih Ebu 'Ala el-Mevdudija, Sejjida Kutba i Sulejmana b. Hamdana, neka im se Allah smiluje.

Zatim mu je naređeno da se bori protiv idolopoklonika sve dok mnogoboštvo ne iščezne i dok samo Allahova vjera ne ostane. Nakon propisivanja borbe, nevjernici su podijeljeni na tri vrste:

1. one s kojima je zaključen ugovor o primirju,
2. one s kojima se bilo u ratu i
3. one kojima je zagarantirana sigurnost.

Poslaniku je bilo naređeno da prema onima s kojima je bio zaključio ugovor o primirju, ispuni ugovor i da ga se pridržava, sve dok ga se i oni pridržavaju. Sa onima, za koje se bojao da će ga izdati, naređeno mu je da prekine ugovor o primirju, ali da s njima ne stupa u borbu, dok im ne da do znanja da ugovor više nije na snazi. S onima koji su prekršili ugovor o primirju, naređeno mu je da stupi u borbu.

Kada je objavljeno poglavlje Et-Tewbe - (El-Berae) u njemu su dati propisi kako postupiti sa svakom od ovih kategorija. U njemu mu je naređeno da se bori protiv svojih neprijatelja iz reda sljedbenika Knjige (Jevreja i kršćana), sve dok ovi, ili poslušno ne pristanu na davanje glavarine, ili ne prihvate Islam. Dalje mu je naređeno da stupi u borbu sa nevjernicima i licemjerima, da prema njima pokaže strogost; prema nevjernicima oštricom sablje i koplja, a prema licemjerima jezikom i snagom argumenata.

U ovom poglavlju naređeno mu je da otkaže ugovor o primirju sa nevjernicima i da ih podijeli na tri vrste:

1. One protiv kojih mu je naređeno da se bori, koji su ranije prekršili ugovor i nisu ispoštovali njegove odredbe. Protiv takvih je stupio u borbu i pobijedio ih.
2. One s kojima je privremeno zaključio ugovor o nenapadanju i koji ga nisu prekršili. Za takve mu je naređeno da do kraja ispoštuje zaključeni ugovor i
3. One s kojima nije imao nikakva ugovora i koji se nisu protiv njega borili ili pokazali neprijateljstvo, ili su imali otvoren ugovor pa im je dato četiri mjeseca da se odluče, a kad prođu četiri mjeseca, ako ne prime Islam, da i sa njima stupi u borbu. Pod ova četiri mjeseca misli se na one koji su spomenuti u riječima Uzvišenog:

فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ

A kad prođu zabranjeni mjeseci, onda ubijajte mnogobošce gdje god ih nađete... (Et-Tewbe, 5.)

Mjeseci o kojima je ovdje riječ su mjeseci protjerivanja, koji su nastupili od dana obznanjivanja ovih propisa 10. zu-l-hidždžeta, na dan velikog hadždža i završili se 10. rebiu-l-ahira, a ne sveti mjeseci koji se spominju u riječima Uzvišenog:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ

Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, prema Allahovoj Knjizi, od dana kada je nebesa i Zemlju stvorio, a četiri su sveta... (Et-Tewbe, 36.)

Od ova četiri mjeseca jedan je sam (izdvojen) tj. redžeb, a tri su uzastopna: zu-l-ka'de, zu-l-hidždže i muharrem i u njima nije dat rok višebošcima za iseljenje, a nije ni mogao biti dat, jer nisu uzastopni. Zatim mu je naređeno da, kad ovaj rok od četiri mjeseca (od 10. zu-l-hidždžeta do 10. rebiu-l-ahira) prođe, stupi u borbu sa onima koji su prekršili ugovor, ili nisu ugovora uopće imali, ili su imali otvoren ugovor pa im je dato četiri mjeseca roka. Od ovih posljednjih svi su prije četiri mjeseca primili Islam i od njih niko nije do kraja isteka roka ostao pri nevjerstvu. Ostalima je, kao štićenicima u islamskoj državi, nametnuta glavarina.

Ovim su nemuslimani svedeni na dvije kategorije; one kojima se garantirala sigurnost uz plaćanje glavarine, sve dok su lojalni islamskoj vlasti i one kojima je zaprijećeno borbom. Tako su ukupno ostale tri kategorije: muslimani, štićenici pod islamskom vlašću i oni kojima se objavio rat."[1]

U mnogim ajetima govori se o ciljevima borbe na Allahovom putu. U njih spadaju i riječi Uzvišenog:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّه

I borite se protiv njih dok mnogoboštvo ne iščezne i dok samo Allahova vjera ne ostane. (El-Enfal, 39.)

'Abdurrahman b. Zejd b. Eslem kaže da ovo znači: sve dok pored vaše vjere bude nevjerstva.[2]

Uzvišeni dalje kaže:

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

On je poslao Poslanika Svoga s uputom i pravom vjerom da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar ne bilo po volji mnogobošcima. (Et-Tewbe, 33.)

---

[1] Vidjeti: "زاد المعاد" : (ج٣ / ١٥٨ - ١٦٠) .
[2] Vidjeti: "تفسير ابن كثير" : (ج ٣ / ٥٩٧) .

Uzvišeni Allah kaže:

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ
لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنصُرُهُ
إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ(٤٠)الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنْ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ(٤١)

A da Allah ne suzbija neke ljude drugima, do temelja bi bili porušeni manastiri, i crkve, i havre, a i džamije u kojima se mnogo spominje Allahovo ime. A Allah će sigurno pomoći one koji vjeru Njegovu pomažu, - ta Allah je doista moćan i silan, one koji će, ako im damo vlast na Zemlji, molitvu obavljati i milostinju udjeljivati i koji će tražiti da se čine dobra djela, a odvraćati od nevaljalih -a Allahu se na kraju sve vraća. (El-Hadždž, 40.-41.)

Cilj borbe na Allahovom putu je da se samo Allah obožava na Zemlji, da svijetom zavlada Njegov vjerozakon, da se ljudi oslobode robovanja drugima mimo Allaha i da sa obožavanja čovjeka cijelo čovječanstvo pređe na obožavanje samo Allaha.[1] U ciljeve borbe na Allahovom putu, svakako, spada spašavanje i pomaganje potlačenih, kao što se kaže u riječima Uzvišenog:

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
نَصِيرًا

A zašto se vi ne biste borili na Allahovom putu za potlačene, za muškarce i žene i djecu, koji uzvikuju: "Gospodaru naš, izbavi nas iz ovoga grada, čiji su stanovnici nasilnici, i Ti nam odredi zaštitnika i Ti nam podaj onoga ko će nam pomoći!" (En-Nisa', 75.)

A sada ćemo vidjeti kako su se muslimani odricali svake od ove vrste nevjernika i kako su se protiv njih borili.

---

[1] Vidjeti: انظر " معالم في الطريق " : فصل الجهاد في سبيل الله ، وطريق الدعوة في ظلال القرآن (ج ١ / ٢٨٩) .

a) ODRICANJE OD VIŠEBOŽACA

1. Nakon osnivanja islamske države u Medini, moralo je doći na red uklanjanje drveta nevjerstva i višeboštva u Mekki i drugim gradovima. Gotovo cijelo poglavlje Et-Tewbe govori o borbi protiv višebožaca. O tome se opširno može pročitati u pomenutom djelu od Ibn el-Kajjima.

Uzvišeni kaže:

بَرَاءَةٌ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنْ الْمُشْرِكِينَ(١)فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ
وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ(٢)وَأَذَانٌ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى
النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ(٣) إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ
مِنْ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَى
مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ(٤)فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ(٥) وَإِنْ أَحَدٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ
حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ(٦) كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ
عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ
فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ(٧) كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً
يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ(٨) اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا
عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ(٩)لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً وَأُوْلَئِكَ هُمْ
الْمُعْتَدُونَ(١٠)فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ(١١)وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ
إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ(١٢) أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ(١٣)
قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمْ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ(١٤)
وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ(١٥)

Obznana od Allaha i Njegova Poslanika onima mnogobošcima s kojima ste zaključili ugovore: "Putujte po svijetu još četiri mjeseca, ali znajte da Allahu nećete umaći i da će Allah nevjernike osramotiti;" i proglas od Allaha i Njegova Poslanika ljudima na dan velikog

hadždža: "Allah i Njegov Poslanik ne priznaju mnogobošce." Pa ako se pokajete, to je za vas bolje; a ako se okrenete, znajte da Allahu nećete umaći! A nevjernike obraduj kaznom nesnosnom! Mnogobošcima s kojima imate zaključene ugovore koje oni nisu ni u čemu povrijedili, niti su ikoga protiv vas pomagali, ispunite ugovore, do ugovorenog roka. Allah doista voli pobožne. Kada prođu zabranjeni mjeseci, onda ubijajte mnogobošce gdje god ih nađete, zarobljavajte ih, opsjedajte i na svakom prolazu dočekujte! Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru, jer Allah doista prašta i samilostan je. Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštiti da bi saslušao Allahove riječi, a potom ga otpremi na pouzdano mjesto za njega. To zato što oni pripadaju narodu koji ne zna. Kako će mnogobošci imati ugovor sa Allahom i Poslanikom Njegovim?! - Ali, s onima s kojima ste ugovor kod Časnog hrama zaključili, sve dok se oni budu ugovora pridržavali, pridržavajte se i vi, jer Allah doista voli pobožne. Kako, kada oni, ako bi vas pobijedili, ne bi, kad ste vi u pitanju, ni srodstvo ni sporazum poštovali?! Oni vam se ustima svojim umiljavaju, ali im se srca protive, većina njih su nevjernici. Oni Allahove ajete za ono što malo vrijedi zamjenjuju, pa od puta Njegova odvraćaju; doista je ružno kako postupaju. Ni rodbinu ni sporazum, kada je vjernik u pitanju, ne poštuju, i sve granice zla prekoračuju. Ali ako se oni budu pokajali, poslije zaključenja ugovora s njima, braća su vam po vjeri, - A Mi dokaze objašnjavamo ljudima koji razumiju. A ako prekrše zakletve svoje, poslije zaključenja ugovora s njima, i ako vjeru vašu budu vrijeđali, onda se borite protiv kolovođa nevjerstva - za njih, doista, ne postoje zakletve - da bi se oni okanili. Zar se nećete boriti protiv ljudi koji su zakletve svoje prekršili i nastojali da protjeraju Poslanika, i prvi vas napali? Zar ih se bojite? Preče je da se Allaha bojite, ako ste vjernici. Borite se protiv njih! Allah će ih rukama vašim kazniti i poniziti, a vas će protiv njih pomoći, i grudi vjernika zaliječiti i iz srca njihovih brigu odstraniti. A Allah će onome kome On hoće oprostiti. - Allah sve zna i mudar je. (Et-Tewbe, 1.-15.)

2. Uzvišeni Allah zabranjuje mnogobošcima ulazak u Časni hram i kaže:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ
خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

O vjernici, mnogobošci su sama pogan, i neka više ne dolaze na hadždž Časnom hramu poslije ovogodišnjeg hadždža. A ako se bojite oskudice, pa Allah će vas, ako hoće, iz obilja Svoga imućnim učiniti. - Allah zaista sve zna i mudar je. (Et-Tewbe, 28.)

Ibn Kesir kaže da je ovaj ajet objavljen devete godine po Hidžri. Zato je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa Ebu Bekrom poslao ‘Ali b. Ebi Taliba, neka je Allah sa njima zadovoljan, te godine i naredio mu da mnogobošcima saopći “da od ove godine mnogobošci ne dolaze na hadždž niti da iko oko Ka‘be obilazi neobučen.”[1] Ovo je za sva vremena Allah učinio obaveznim propisom.[2]

3. Uzvišeni je Allah zabranio da se višeboškinje uzimaju za žene. Govoreći o sporazumu na Hudejbiji, Ibn Džerir navodi da su Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došle žene vjernice, pa je Uzvišeni objavio:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُمْ مَا أَنفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَاسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنفَقُوا ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ(١٠)

O vjernici, kad vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih, - a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo -, pa ako se uvjerite da su vjernice onda ih ne vraćajte nevjernicima; one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni; a njima podajte ono što su potrošili. Nije vam grijeh da se njima ženite kad im vjenčane darove njihove date. U braku mnogoboške ne zadržavajte! Tražite ono što ste potrošili, a neka i oni traže ono što su potrošili! To je Allahov sud. On sudi među vama - a Allah sve zna i mudar je. (El-Mumtehine, 10.)

Ibn Džerir dalje kaže da je Omer b. Hattab taj dan pustio dvije žene višeboškinje s kojima je do tada živio.[3]

4. Muslimanu je od tada zabranjeno da živi u mnogobožačkoj sredini. Ova zabrana je došla nakon što je Uzvišeni Allah učvrstio svoju vjeru i vjernike koji su osnovali sopstvenu državu. Muslimanu je zabranjeno da živi u mnogobožačkoj sredini iz bojazni da i on ne podlegne krivovjerstvu, s jedne, i kako bi se priključio zajednici sa većinskim

---

[1] Vidjeti: "صحيح البخاري": (ج ٨ / ٣١٧ ح ٤٦٥٥) كتاب التفسير : تفسير سورة التوبة .

[2] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٤ / ٧٣) .

[3] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج ٢٦ / ١٠٠) وانظر " أحكام أهل الذمة " لابن القيم : (ج١ / ٦٩) .

islamskim življem, s druge strane, jer su jedino oni ti koji mu mogu i hoće pružiti bratsku pomoć, mimo ostale ljude. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ja se odričem svakog muslimana koji boravi i živi u višebožačkoj sredini." "Zašto, Allahov Poslaniče?" - upitali su. "Zato što se ne može raspoznati koje je čija vatra" - odgovorio je.[1]

b) ODRICANJE OD SLJEDBENIKA KNJIGE (JEVREJA I KRŠĆANA)

Ranije smo rekli da je džihad najbolji vid prepoznatljivosti muslimana od svih vrsta nevjernika, uključujući i od sljedbenika Knjige (Jevreja i kršćana). Ovdje ćemo navesti neke ajete koji pored borbe na Allahovom putu, nalažu i odricanje od sljedbenika Knjige. U takve ajete spadaju i oni iz poglavlja Alu 'Imran koji o njima opširno govore i otkrivaju njihovo neprijateljstvo prema Islamu i muslimanima:

يَاأَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ(٧٠)يَاأَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ
بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ(٧١)

O sljedbenici Knjige, zašto u Allahove dokaze ne vjeru-jete, a da su istina, dobro znate? O sljedbenici Knjige, zašto istinu neistinom zamračujete i svjesno istinu krijete? (Alu 'Imran, 70.-71.)

قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ(٩٨)قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ
تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (٩٩)

Reci: "O sljedbenici Knjige, zašto u Allahove dokaze ne vjerujete kad je Allah svjedok svega što radite?" Reci: "O sljedbenici Knjige, zašto onoga koji vjeruje - od Allahove vjere odvraćate, nastojeći da je krivom prikažete, a znate da je istina? A Allah motri na ono što radite!" (Alu Imran, 98.-99.)

U poglavlju El-Ma'ide Uzvišeni Allah veli:

قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنقِمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَأَنَّ
أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ(٥٩)قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ
وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُوْلَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ(٦٠)

---

[1] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٣ / ١٠٥ ح ٢٦٤٥) كتاب الجهاد ، والترمذي في " السير " : (ج ٥ / ٣٢٩ ح ١٦٠٤) ، قال الألباني هو حديث حسن . انظر : " صحيح الجامع الصغير " : (ج٢ / ١٧ ح ١٤٧٤) .

Reci: "O sljedbenici Knjige, zar da nas osuđujete zato što vjerujemo u Allaha i u ono što nam se objavljuje, i u ono što je objavljeno prije, - a većina ste grešnici?" Reci: "Hoćete li da vam kažem koji su gori od takvih i koje će Allah još teže kazniti? Oni koje je Allah prokleo i na koje se rasrdio i u majmune i svinje pretvorio, oni koji su se šejtanu klanjali - njih čeka najgore mjesto, jer oni su najdalje s pravog puta odlutali." (El-Ma'ide, 59.-60.)

U ovim i sličnim kur'anskim ajetima nalazimo prezir prema sljedbenicima Knjige i osudu njihovih laži i sramnih postupaka.

Kur'anski tekst dalje se obraća Poslaniku, s.a.v.s., a time i vjernicima iza njega, da sljedbenicima Knjige kažu da nisu nikakve vjere dok se ne budu pridržavali Allahova zakona i poštovali propise Njegove Knjige:

قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

'Ovaj ajet spada u najjači oblik odricanja od sljedbenika Knjige. Borba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., protiv sljedbenika Knjige; jevrejskih plemena Beni Kajnuka', Beni Kurejza i Beni Nedir, pruža najbolji dokaz neophodnosti borbe protiv njih i odricanja od njihove krive vjere. U šestom poglavlju druge knjige bit će, ako Bog da, više govora o njihovom protjerivanju sa Arapskog poluotoka.

c) ODRICANJE OD LICEMJERA

Primjer kako se treba odricati od licemjera najbolje je uzeti iz postupka Allahova Poslanika, s.a.v.s., prema njima. O tome učenjak Ibn el-Kajjim kaže: "Što se tiče prakse Allahova Poslanika, s.a.v.s., i njegova odnosa prema licemjerima, treba znati da je naredio da se prihvate onako kako se javno predstavljaju, da se sud o njihovom nutarnjem osjećanju prepusti Allahu i da im se suprotstavlja znanjem i argumentima. Allah je Poslaniku naredio da se od njih okreće, da prema njima bude strog i da im se obraća rječitim stilom ne bi li to taklo njihove duše. Zabranio mu je da im, kad umru, klanja dženazu, da posjećuje njihove mezare i dao mu do znanja da im neće oprostiti, ako bi za njihov oprost zamolio."[1]

Ranije smo rekli da u najprepoznatljivije osobine licemjera spada to što prijateljuju sa nevjernicima, što mrze Allahovu vjeru i unose pometnju u redove muslimana. Zato je Uzvišeni, govoreći o njima, vjernicima dao do znanja da ih se moraju odricati i kloniti. Više je kur'anskih ajeta koji govore kako se od njih treba odricati:

---

[1] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج٣ / ١٦١) .

1. Izbjegavanje licemjera i pokazivanje strogosti prema njima jedan je od vidova odricanja od njih. Strogost prema licemjerima pomenuta je zajedno sa borbom protiv nevjernika.

Uzvišeni kaže:

يَاأَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدْ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

O Vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera i budi prema njima strog! Prebivalište njihovo biće džehennem, a grozno je on boravište. (Et-Tewbe, 73.)

Ovaj ajet još jednom, u potpuno istom obliku, ponovljen je u poglavlju Et-Tahrim. Poglavlje Et-Tewbe toliko je razotkrilo licemjere da se još zove i El-Fadihatu - "Ono koje raskrinkava". Buharija u svome *Sahihu* od Se id b. Džubejra navodi da je Ibn 'Abbas ovo poglavlje pomenuo pod imenom Et-Tewbe, pa mu je Ibn 'Abbas rekao: "Drugi naziv za *Et-Tewbu* je *El-Fadiha*. Ono se još objavljuje. Za njega su mislili da nikoga neće izostaviti, a da ga neće pomenuti."[1]

U poglavlju En-Nisa', Uzvišeni Allah o licemjerima kaže:

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

Licemjeri govore: "Pokoravamo se!" a kada odu od tebe, onda neki od njih noću snuju nešto što je suprotno onome što ti govoriš, i Allah naredi da se ono što oni snuju pribilježi. Ti ih izbjegavaj i u Allaha se pouzdaj, jer Allah je dovoljan zaštitnik. (En-Nisa', 81.)

2. Zabrana da im se klanja dženaza i posjećuju mezari. Uzvišeni Allah, u vezi licemjera, Svome Vjerovjesniku veli:

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ

I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru. (Et-Tewbe, 84.)

Ovaj propis važi za svakog onoga za čije se licemjerstvo pouzdano zna, iako se ovdje konkretno misli na 'Abdullaha b. 'Ubeja b. Selula, kolovođu licemjerja.[2]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٨ / ٦٢٩ ح ٤٨٨٢) كتاب التفسير : تفسير سورة الحشر .

[2] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٤ / ١٣٢) .

3. Od licemjera nije prihvaćen izgovor za nesudjelovanje u borbi, pa im nije ponovo dozvoljeno da u njoj sudjeluju.

Uzvišeni veli:

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ

I ako te Allah ponovo vrati nekima od njih, pa te zamole da im dopustiš da pođu s tobom u boj, ti im reci: "Nikada sa mnom u boj nećete ići i nikada se sa mnom protiv neprijatelja nećete boriti! Bili ste zadovoljni što ste prvi put izostali, zato ostanite s onima koji ionako ne idu u boj." (Et-Tewbe, 83.)

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ
وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ(٩٤)سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ
رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ(٩٥) يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ
تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ(٩٦)

Kad se među njih vrate, oni će vam se pravdati. Reci: "Ne pravdajte se, jer mi vama ne vjerujemo, zato što nas je Allah o vama obavijestio. Allah i Njegov Poslanik će vidjeti kako ćete postupiti, zatim, vi ćete biti ponovo vraćeni Onome kojem je poznat i vidljivi i nevidljivi svijet, pa će vas On o onome što ste radili obavijestiti." Kad se među njih vratite, zaklinjaće vam se Allahom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo biće Džehennem kao kazna za ono što su radili! Oni vam se zaklinju zato da biste bili zadovoljni njima. Ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom nevjerničkim. (Et-Tewbe, 94.-96.)

4. Za licemjere nije dozvoljeno tražiti da im Allah oprosti.

Uzvišeni kaže:

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Molio ti oprosta za njih ili ne molio, molio čak i sedam-deset puta, Allah im neće oprostiti - zato što u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju. A Allah neće ukazati na pravi put nevjernicima. (Et-Tewbe, 80.)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ(٥)سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَاسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ(٦)

A kad im se rekne: "Dođite, Allahov Poslanik će moliti da vam se oprosti" oni glavama svojim tresu i vidiš ih kako nadmeno odbijaju. Isto im je - molio ti oprosta za njih ili ne molio, Allah im, doista, neće oprostiti. (El-Munafikun, 5.-6.)

d) PREKIDANJE PRIJATELJSTVA S ROĐACIMA UKOLIKO SE SUPROTSTAVLJAJU ALLAHU I NJEGOVOM POSLANIKU

Ranije smo rekli da je vjerniku u mekkanskom periodu bilo naređeno da ne prekida vezu sa roditeljima nevjernicima, nego da i dalje sa njima lijepo postupa i prema njima čini dobro.

Dalje smo rekli, da to ni u kom slučaju nije značilo blagonaklonost prema njihovom nevjerstvu, ali da to ipak nije značilo kidanje i odnosa sa njima. Međutim, u medinskom periodu, nakon osnivanja islamske države i propisivanja džihada protiv nevjernika i mnogobožaca, stvari su se izmijenile i došlo je do potpunog prekida odnosa između vjernika i njegovih rođaka; nevjernika, mnogobožaca i licemjera, ma o kome se radilo. O tome je objavljeno više ajeta, među koje spadaju i riječi Uzvišenog:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni će biti zadovoljni Njime. Oni su na Allahovoj strani, a oni na Allahovoj strani će sigurno uspjeti. (El-Mudžadele, 22.)

Učenjaci tefsira koji su istraživali povode objavljivanja ovog ajeta kažu da je on objavljen u povodu: Ebu 'Ubejde 'Amira b. el-Džerraha koji je na Uhudu ubio svoga oca 'Abdullaha b. el-Džerraha, u povodu Ebu Bekra koji je u Bici na

Bedru, na dvoboj pozvao svoga sina, u povodu Omer b. el-Hattaba, koji je na Bedru ubio svoga daidžu El-'Asa b. Hišama, te u povodu 'Ali b. Ebi Taliba i Hamze koji su na Bedru ubili 'Utbeta i Šejbu, sinove Rebie i El-Velid b. 'Utbea.[1]

U povodu objave ovog ajeta navode se još neki primjeri.[2] Ovaj ajeti-kerim ukazuje na potpuno razdvajanje i odricanje Allahovih od šejtanovih prijatelja, obavezu vjernika da se svrstavaju u muslimanske redove i da se oslobode svih stega i zapreka koje im stoje na putu povezivanja jednim užetom, užetom Allahove vjere. Na ostvarenju toga cilja ne može stajati ništa; ni porijeklo, ni porodica, ni rodbina, ni tazbinstvo, ni zavičaj, ni pripadnost plemenu, ni narodu, niti bilo kakvoj drugoj vezi koja bi išla na račun slabljenja veze sa Allahom, Njegovim Poslanikom i vjernicima. Ovo zato, što se radi o vjeri i što se onaj ko stane pod njenu zastavu, svrstava u Allahove prijatelje i što onaj ko to odbije, staje pod zastavu laži i svrstava se u šejtanove prijatelje, koga više nikakva veza ne može povezati sa Allahovim prijateljima.[3] U poglavlju Et-Tewbe dolazi posljednja i konačna zapovijed da se ove dvije skupine, jedna od druge razdvoje i odreknu. Ovdje se radi o sudbonosnoj odluci: biti vjernik ili nevjernik, a ne o nekom sporednom pitanju oko koga može biti dvoumljenja. Uzvišeni Allah, u ovom poglavlju, veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُوْلَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ(٢٣)قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ(٢٤)

O vjernici, ne prijateljujte ni sa očevima vašim ni sa braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj od vas koji bude s njima prijateljevao, taj se, doista, prema sebi ogriješio. Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grješnicima neće ukazati na pravi put." (Et-Tewbe, 23.-24.)

[1] Vidjeti: " أسباب النزول " للواحدي : (ص ٢٣٦) ، و " تفسير ابن كثير " : (ج٨ / ٧٩) .

[2] Vidjeti: للإستزادة في هذا انظر " أحكام القرآن " للقرطبي : (ج ١٧ / ٣٠٧) .

[3] Vidjeti: انظر " الظلال " : (ج٦ / ٣٥١٤ - ٣٥١٦) .

Ovo je Allahova zapovijed da se vjernici razdvoje od nevjernika, makar im to bili očevi njihovi ili sinovi njihovi i zabrana da se s njima prijatelje, ukoliko su mimo vjerovanja (imana) odabrali nevjerovanje (kufr).[1]

Tumačeći ovaj posljednji ajet (23. ajet iz poglavlja Et-Tewbe) el-Kurtubi kaže: "Propisi o prekidanju prijateljstva između vjernika i nevjernika, o kojima se govori u ovom ajetu, su trajni i obavezni sve do Smaka svijeta."[2] Ibn 'Abbas, neka je Allah sa njim zadovoljan, u pogledu kur'anskih riječi: ومن يتولهم منكم فأولئك هم الظالمون - *Onaj od vas koji bude s njima prijateljevao, taj se, doista, prema sebi ogriješio* - kaže da to znači da je i on kao i oni mnogobožac, ako mu njihovo mnogoboštvo ne smeta."[3]

Ovaj kur'anski ajet nabrojao je gotovo sve veze, ovosvjetska dobra i uživanja i stavio ih na jednu, a vjerovanje (akidu) i ono što ono podrazumijeva, na drugu stranu.

U ovom kur'anskom ajetu na jednu su stranu stavljeni: očevi, sinovi, braća, žene, rod, krvna i rodbinska veza, imetak, trgovina, udobne kuće, i sva uživanja ovog svijeta, a na drugu stranu ljubav prema Allahu, Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., vjernicima i džihadu koji iziskuje mnogo truda, teškoća, odricanja, bola, krvi, ranjavanja, pa sve do žrtvovanja sopstvenog života.

Uzvišeni Allah je dobro znao da vjernici, po prirodi koju im je On dao, mogu sve ovo podnijeti, pa im je to i propisao, inače, On ne obavezuje nikoga na ono što ne može podnijeti. Allah je, dakle, iz milosti prema Svojim robovima, u njihovu prirodu usadio svu ovu snagu i osjećaj slasti približavanja Njemu, slasti s kojom se ništa drugo ne može porediti, slasti u savladavanju nemoći, poniženja i slabosti, slasti u oslobađanju niskih tjelesnih prohtjeva, što kolaju u krvi i mesu, i uzdizanju ka višim, duhovnim sferama.[4]

Ukratko, pitanje odanosti i ljubavi prema dobru i odricanja od zla, svoju konačnu formu poprimilo je tek u medinskom periodu, gdje je u novoosnovanoj islamskoj državi, ljubav u ime Allaha i Njegove vjere postala jedina istinska veza među vjernicima. Na tim temeljima propisana je borba protiv nevjernika, mnogobožaca i onih koji su prekršili ugovor. Na tim temeljima došla je zapovijed da se licemjeri izbjegavaju i da se prema njima strogo postupa. Na tim temeljima došla je zapovijed o odricanju od onih koji ne vjeruju u Allaha, Njegova Poslanika i ne ispovijedaju pravu vjeru, makar se radilo i o najbližim rođacima; ocu, sinu, bratu, ženi ili bilo kom drugom.

---

[1] Vidjeti: " ابن كثير " : (ج٤ / ٦٦) .

[2] Vidjeti: " أحكام القرآن " للقرطبي : (ج٨ / ٩٤) .

[3] Vidjeti: " أحكام القرآن " للقرطبي : (ج٨ / ٩٤) .

[4] Vidjeti: " الظلال " : (ج٣ / ١٦١٥) بتصرف .

Zahvaljujući privrženosti ovim principima vjere, muslimani su se tako visoko uzdigli i postigli slavnu prošlost, osvajajući i Istok i Zapad. Današnji muslimani, slavu svojih predaka mogu povratiti samo ako budu slijedili njihove stope, ako se vrate vjeri i svoju ljubav i odanost poklone Allahovoj vjeri i vjernicima, a odreknu povođenja za nevjernicima, mnogobošcima i licemjerima, makar im oni bili i najbliži rođaci. Druga je priča o pomaganju roditelja i dobročinstvu prema njima, makar bili i nevjernici, jer obaveza djece da prema njima lijepo postupaju i da im čine dobročinstvo, ostaje sve do Smaka svijeta.

SEDMO POGLAVLJE

Oblici prijateljstva

Sadržaj poglavlja:

- *Koja se vrsta ovakvih izgovora može a koja ne može prihvatiti?*
- *Kako će se musliman prema ovim oblicima naklonosti postaviti?*

Sedmo poglavlje

OBLICI PRIJATELJSTVA

Mislim da bi bilo korisno, s obzirom na važnost ove rasprave, u jednom zasebnom poglavlju obraditi oblike i vidove prijateljstva. Na taj način, čitaocu bi postalo jasnije šta se sve pod naklonošću prema dobru i odricanju od zla podrazumijeva i šta iz toga proizilazi.

Na početku bih želio skrenuti pažnju (čitaocu) da za svaki od ovih vidova neću, uvijek, navoditi šerijatski stav, zbog razumljive teškoće da se za svako pitanje da definitivan sud, - jer, kao što kažu učenjaci, - riječ ili postupak, ponekad, mogu izgledati nevjerstvo, ali se po vanjštini ne može prosuđivati, jer se ne zna kakav je odnos između roba i njegova Gospodara. Općenito gledajući, ovi oblici se prepoznaju po tome kakav je čovjek na koga se odnose; da li izlazi iz vjere zato što iz ljubavi prema nevjerstvu voli nevjernike, ili čini veliki grijeh zato što ih uvažava i o njima se pohvalno izražava.[1]

Ovo zato što se izraz *muwalat* - odanost; prijateljstvo, koristi u najrazličitijim vidovima, od kojih neki, automatski, povlače otpadništvo od vjere, kao što je zapostavljanje Islama u cjelosti, dok se drugi ubrajaju u velike grijehe.[2]

Islam od svojih sljedbenika traži potpunu predanost u robovanju "tj. poslušnost i pokornost" Allahu i odricanje od svakog i svega ko Mu se pripiše kao sudrug. Islam, dalje, traži da vjernikovo srce, u skrušenosti, strahu, nadanju, iščekivanju i traženju pomoći, bude okrenuto, jedino, prema svome Gospodaru, jer onaj ko se srcem veže za nekog mimo Allaha i od njega očekuje da mu pomogne, opskrbi ga ili uputi, postaje njegov rob i zarobljenik. Suvišno je govoriti da je zarobljavanje srca teže od zarobljavanja tijela i da je robovanje srcem jače od robovanja tijelom.

Ovo zato što pravog vjernika ne brine to što će biti zarobljen ako mu je srce iskreno i nepokolebljivo, jer se na kraju krajeva može poslužiti i

---

[1] Vidjeti: "الدرر السنية" : (ج٧ / ٢٠١) ، و " الهدية الثمينة " : للشيخ / عبدالله السليمان بن حميد : (ص١٧) .

[2] Vidjeti: " الرسائل المفيدة " للشيخ / عبد اللطيف بن عبد الرحمن آل الشيخ : (ص ٤٣) .

varkom, ako bude morao, a da u srcu i dalje ostane vjernik. Sasvim je drugačije sa onim čije je srce zaokupljeno nečim drugim, mimo Allaha. To je pravo ropstvo iz koga nema izlaza.[1]

Opasnost od prijateljevanja sa nevjernicima ogleda se u tome što je šteta po muslimane od njega veća od samog nevjerstva onoga ko sam za sebe ne vjeruje. Ovo zato što je šteta po muslimane od ovakvih ljudi veća nego da su sami promijenili ubjeđenje. Nažalost, to čine oni koji misle da ispravno vjeruju, a kod Allaha, Njegova Poslanika i vjernika su obični lažovi, a općepoznato je da je unošenje zabune i pometnje u ovakvim pitanjima gore, nego sama promjena ubjeđenja.[2]

Vidovi prijateljstva sa nevjernicima mogli bi se, uglavnom, svesti na:[3]

1. Blagonaklonost prema nevjerstvu nevjernika, neproglašavanje njegovih nosilaca nevjernicima, sumnja u njihovo nevjerstvo i držanje da je neko od nevjerničkih shvaćanja ispravno.[4]

Da je ovakvo prijateljstvo u interesu nevjernika, zar najbolji dokaz nije to što jedva čekaju da koga nađu, ko će se oko njihova nevjerstva i nevjerničkih shvaćanja s njima složiti i potvrditi im da su u pravu?

Na početku smo, u uvodu ove knjige, rekli da sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja (ehlu-s-sunne we-l-džema'a) drže da ljubav od srca i mržnja od srca moraju biti potpune. Onaj ko nevjernika voli zbog njegova nevjerstva, sam je nevjernik, po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka. Nema nijednog islamskog učenjaka da misli drugačije. Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže:

"Ljubav od srca i mržnja od srca, njegova sklonost i prezir, moraju biti potpuni i odlučni, jer se svaka nepotpunost u ovome odražava na nepotpunost vjerovanja (imana). Sa tijelom je drugačije, jer se ono ponaša shodno fizičkoj snazi i izdržljivosti. Ako su sklonost i prezir srca potpuni i ako čovjek čini u granicama mogućnosti, nagrada za učinjeno djelo bit će potpuna. Ovo ističemo zato što ima ljudi koji odobravaju i preziru, vole i mrze, onoliko koliko se njima sviđa, a ne koliko hoće Allah, Njegov Poslanik i koliko propisuje vjera, što predstavlja povođenje za sopstvenim prohtjevima (hewom), a za takve je Allah rekao:

---

[1] Vidjeti: " رسالة العبودية " لابن تيمية : (ص ٩٥ - ٩٦) .

[2] Vidjeti: "الصارم المسلول على شاتم الرسول " لابن تيمية : (ص ٣٧١) .

[3] O ovome je najbolje pisao Imam Muhammed b. Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, i njegovi sinovi. Zato smo njihova djela ovdje najviše i citirali.

[4] Vidjeti: انظر نواقض الإسلام في" مجموعة التوحيد " : (ص ١٢٩) مطبعة الحكومة بمكّة .

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنْ اللَّهِ

A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu? (El-Kasas, 50.)[1]

Prema tome, ljubav i zadovoljstvo su dvije stvari koje, ako su kod nevjernika, ne izlaze iz okvira nevjerstva, a ako su kod vjernika, iz okvira vjerovanja (imana).

2. Uzimanje nevjernika za prijatelje, zaštitnike i pomagače, ili, pak, ulazak u njihovu vjeru. Sve je ovo Uzvišeni zabranio riječima:

لَا يَتَّخِذْ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنْ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to učini - Allah neće štititi. To učinite jedino da biste se njih sačuvali. Allah vas podsjeća na Sebe i Allahu se vraća sve! (Alu 'Imran, 28.)

Tumačeći ovaj ajet Ibn Džerir kaže: "Ko nevjernike uzme sebi za pomagače i pomoćnike neka zna da se ne prijatelji samo sa njima, nego i sa njihovom vjerom, a na račun Islama i muslimana. S takvima Allah nema ništa, tj. takvi su se odrekli Allaha i Allah njih, zato što su se odmetnuli od njegove vjere i otišli u nevjerstvo (kufr). *"Osim, ako to učinite da biste se njih sačuvali"* tj. ako potpadnete pod njihovu vlast, pa se pobojite za život i u tom im slučaju jezikom pokažete lojalnost, a u sebi i dalje krijete mržnju i neprijateljstvo. Čak ni u tom slučaju nije dozvoljeno da se pridružuje njihovu nevjerstvu ili da im se bilo čime pomaže na štetu muslimana."[2]

Uzvišeni Allah veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitinici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah uistinu neće ukazati na Pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. (El-Ma'ide, 51.)

---

[1] Vidjeti: " شذرات البلاتين " : (ج١ / ٣٥ ٣٥٤) ، " رسالة الأمر بالمعروف " .

[2] Vidjeti: " شذرات البلاتين " : (ج١ / ٣٥ ٣٥٤) ، " رسالة الأمر بالمعروف " .

Tumačeći ovaj ajet Ibn Džerir, Allah mu se smilovao, kaže: "Onaj ko mimo vjernika sebi za zaštitnike i prijatelje odabere Jevreje ili kršćane i on je njihov, tj. i on je njihove vjere, jer niko nikoga za zaštitnika i prijatelja neće prihvatiti, ako nije u toj vjeri ili, u najmanju ruku, ako sa njom nije zadovoljan, a ako je sa njom zadovoljan, onda je prihvatio da mrzi ono što mrze i njeni sljedbenici, čime je postao isti kao i oni."[1]

Ibn Hazm, Allah mu se smilovao, kaže: "Tačno je da riječi Uzvišenog: *A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnika prihvati* i u vanjskom značenju ovdje znače da je i on kao oni nevjernik. To je istina i ne mogu se naći dva muslimana, a da se neće složiti da je tako."[2]

Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kaže: "Allah ovim ajetom potvrđuje da je onaj koji ih uzme za zaštitnika isti kao i oni, jer Uzvišeni na drugom mjestu kaže:

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ

Da vjeruju u Allaha i Vjerovjesnika i ono što se njemu objavljuje, oni s njima ne bi prijateljevali. (El-Ma'ide, 81.)

Ovim ajetom se kategorički negira da vjerovanje (iman) dopušta da se mimo vjernika mogu uzimati prijatelji, jer se u istom srcu ne mogu sastaviti vjera i ljubav prema nevjernicima. Tako Kur'an potvrđuje sam sebe."[3]

Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Allah je presudio, a može li biti pravednije presude od Njegove, da je onaj ko Jevreje i kršćane uzima za prijatelje isti kao i oni, jer kaže: *A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati.* Onaj ko poslije Islama prihvati njihovu vjeru, po Islamu, ne može uživati status štićenika u islamskoj državi, niti se od njega može prihvatiti glavarina (*džizija*), nego će mu se staviti da bira: ili Islam, ili sablju, jer je po tekstu Kur'ana i jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka (idžma'u) otpadnik od vjere, za razliku od drugih nevjernika koji prije Islama prihvate njihovu vjeru. Ovo zato, što je nevjernik koji prihvati njihovu vjeru, nakon objave Kur'ana, iz gore vjere prešao u bolju, iako su obje po Islamu krive, dok je musliman iz prave vjere prešao u krivu, i to nakon što je priznao i potvrdio da je njegova vjera ispravna, a ova u koju je sada prešao kriva. Zato mu se status pripadnika te vjere ne može priznati."[4]

---

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ج٦ / ٢٧٧) .

[2] Vidjeti: " المحلى " : (ج ١٣ / ٣٥) تحقيق حسن زيدان سنة ١٣٩٢ هـ الناشر مكتبة الجمهورية العربية بمصر .

[3] Vidjeti: انظر " الإيمان " لابن تيمية : (ص ١٤) طبع المكتب الإسلامي .

[4] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " لابن القيم : (ج ١ / ٦٧ ، ٦٩) .

Profesor Sejjid Kutb isključuje mogućnost da među muslimanima ima i takvih koji, u bukvalnom smislu, teže za jevrejskom ili kršćanskom vjerom. Prije će biti da se tu radi o težnji za međusobnim potpomaganjem i uspostavljanju saveza.

On, neka mu se Allah smiluje, kaže: "Prijateljstvo o kome je ovdje riječ u krajnjem slučaju ima za cilj uspostavljanje međusobne saradnje i saveza sa njima i ne radi se o doslovnom prihvaćanju njihove vjere. Sasvim je mala mogućnost da među muslimanima ima i takvih koji teže prihvaćanju judaizma i kršćanstva kao vjere.

Ovdje se kod muslimana pobrkalo jedno drugo pitanje; pitanje odanosti Jevrejima i kršćanima u međusobnom potpomaganju i pravljenju savezništva, misleći da je ono dozvoljeno sve dok postoje zajednički interesi i pravdajući se time da je slična saradnja između muslimana i pojedinih jevrejskih grupacija, postojala i prije Islama i u početku Islama u medinskom periodu. Međutim, ne smije se zaboraviti da je tu praksu Allah kasnije zabranio i naredio da se ona dokine. Ovo još bolje pojašnjavaju riječi Uzvišenog, koje se odnose na muslimane koji sa Poslanikom nisu učinili Hidžru:

مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا

A onima koji vjeruju, a koji se nisu iselili - vi ne možete, sve dok se ne isele, nasljednici biti. (El-Enfal, 72.)

Tj. ne možete im biti naklonjeni u pomaganju i pružanju pomoći, a ne u vjeri. Ovo kažemo zato, što neki brkaju pojmove šta znači pozivanje na toleranciju Islama, u ophođenju sa sljedbenicima Knjige, poslovanju sa njima i zaštiti njihovih prava u islamskom društvu u kome žive i odanosti koja se smije poklanjati samo Allahu, Njegovom Poslaniku i muslimanima, zaboravljajući na ono što potvrđuje Kur'an časni; da su sljedbenici Knjige prijatelji jedni drugima u borbi protiv muslimana, da je ovo toliko puta dokazano i potvrđeno i da s muslimanima neće biti zadovoljni, sve dok ne ostave svoju i ne prihvate njihovu vjeru.

Zar može biti veće gluposti i naivnosti od vjerovanja da muslimane i sljedbenike Knjige, u borbi protiv nevjernika, na putu uspostavljanja vjere, povezuju isti ciljevi?! Oni će sigurno, ako dođe do sukoba između muslimana i nevjernika, uvijek biti na strani nevjernika, a protiv muslimana. One koji ne vjeruju da je tako, nemamo namjeru ubjeđivati, nego se držati vječite istine i kur'anskog upustva: *O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane!*[1]

---

[1] Vidjeti: "في ظلال القرآن" : (ج٢ /٩٠٩-٩١٠) بتصرف . وسيرد مزيد من التفصيل إن شاء الله عند الحديث عن زمالة الأديان

3. Djelimično vjerovanje u njihovo nevjerstvo i primjenjivanje njihovih zakona, umjesto Allahove Knjige. Uzvišeni Allah kaže:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا

Zar ne vidiš one kojima je dat jedan dio Knjige kako u kumire i šejtana vjeruju, a o neznabošcima govore: "Oni su na ispravnijem putu od vjernika" (En-Nisa', 51.)

Govoreći o nekim sljedbenicima Knjige, Uzvišeni Allah u drugom ajetu kaže:

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ(١٠١)وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَى
مُلْكِ سُلَيْمَانَ

A kad im je Poslanik od Allaha došao, potvrđujući da je istinito ono što već imaju, mnogi od njih kojima je Knjiga dana - za leđa svoja Allahovu Knjigu odbacuju, kao da ne znaju, i povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. (El-Bekare, 101.-102.)

Uzvišeni kazuje da oni slijede vradžbine, a ostavljaju Allahovu Knjigu, kao što čine mnogi Jevreji i neki koji misle da su sljedbenici Islama. Ko je od muslimana naklonjen nevjernicima, mnogobošcima ili sljedbenicima Knjige i slijedi ih u njihovom krivom učenju, bilo na riječima ili djelima, u toj mjeri u kojoj to čini, zaslužuje prezir i kaznu.[1] Ovim vidovima naklonosti prema nevjernicima, danas je podlegla većina pripadnika Islama. Površno i djelimično pridržavanje vjere, realnost je, u današnjem "islamskom svijetu", koju niko ne može pobiti. Kako drugačije danas nazvati one pripadnike Islama koji govore našim jezikom, a kao u vodilju, čas vjeruju u komunizam, a čas u socijalizam, čas u demokratiju, a čas u laicizam. Ove nevjerničke doktrine prihvaćene su i primjenjuju se u mnogim islamskim zemljama. One su nametnute ljudima i moraju se njima rukovoditi. Zar to nije svojevrstan vid robovanja nečemu što nije Božije? Zar svaki musliman koji poziva na primjenu Allahove Knjige i sunneta Njegova Poslanika, s.a.v.s., nije proglašen državnim neprijateljem? O ovoj novoj vrsti otpadništva od vjere, biće, ako Bog da, više govora u posljednjem poglavlju ove knjige.

---

[1] Vidjeti: انظر " فتاوى ابن تيمية " : (ج ٢٨ / ١٩٩ - ٢٠١) .

U ovu vrstu otpadništva spada i povođenje za nevjernicima u nekim pitanjima novijeg datuma kao što su: odvajanje vjere od države, tvrdnja da Islam nema nikakve veze sa politikom i sl. Ovakvi problemi mogli su nastati samo u Evropi, nakon progonjenja naučnika od strane crkve. Kakve veze može imati Islam, kao vjera tolerancije, vjera politike, vjera snage i vjera života, sa crkvenim hereticima u Evropi pa da nekakvi ološi taj otrov iz Evrope ubacuju u Islam i da pod lažnom maskom govore: - Islam je veza između Boga i roba, a politika sasvim nešto drugo i ona mora imati svoje ljude koji će se baviti problemima koji nemaju nikakve veze sa vjerom.[1]

4. Naklonost i ljubav prema nevjernicima. Ovo je Allah zabranio riječima:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi... (El-Mudžadele, 22.)

Tumačeći ovaj ajet šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže: "Uzvišeni kaže da ne možeš naći vjernika koji voli onoga ko se suprotstavlja Allahu i Njegovu Poslaniku, jer sam iman ne dozvoljava takvu ljubav i naklonost, kao što i takva ljubav i naklonost prema onima koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovu Poslaniku, isključuje iman. Dakle vjera i ljubav prema Allahovim neprijateljima, ne ide jedno sa drugim, jer se međusobno isključuju. Drugim riječima: gdje ima vjere, nema takve ljubavi i obrnuto. Prema tome, ako neko srcem voli i osjeća ljubav prema Allahovu neprijatelju, to je najbolji dokaz da u njemu nema vjere (imana)."[2]

Uzvišeni Allah veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا
بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

[1] Više čestitih islamskih učenjaka pisalo je o ovom problemu. Među njih spadaju: dr. Muhammed el-Behijj, prof. Sejjid Kutb, prof. Muhammed Kutb, prof. el-Mevdudi i dr. Ko se želi detaljnije upoznati sa ovim pitanjem neka pročita knjigu pod naslovom:

" العلمانية وآثارها في العالم الإسلامي " للاخ الاستاذ / سفر بن عبد الرحمن الحوالي .

[2] Vidjeti: " الإيمان " : (ص ١٣) .

O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte - oni poriču Istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. (El-Mumtehine, 1.)

5. Oslanjanje na nevjernike. Zabranjujući vjernicima da se oslanjaju na nevjernike, Uzvišeni veli:

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ

I ne oslanjajte se na one koji nepravedno postupaju, pa da vas vatra prži; vi nemate drugih zaštitnika osim Allaha, inače, nema vam pomoći! (Hud, 113.)

Tumačeći ovaj ajet, Kurtubi, Allah mu se smilovao, kaže: "To znači:-Ne oslanjajte se na njih i ne budite zadovoljni sa bilo čim iz njihove vjere."[1] Katade kaže da ovaj ajet znači: "Nemojte im poklanjati ljubav i pokoravati im se!" Ibn Džerir kaže da to znači: "Nemojte im pokazivati naklonost!"

Ovaj ajet je najbolji dokaz da nevjernike, griješnike i one koji u vjeru unose novotarije treba izbjegavati, jer druženje sa njima predstavlja ili nevjerstvo ili grijeh, budući da pravog druženja nema bez ljubavi, kao što kaže pjesnik:

"Ne pitaj o čovjeku, nego o njegovu drugu, jer, svak se povodi za svojim drugom!"[2]

Uzvišeni također kaže:

وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا(٧٤)إِذًا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا(٧٥)

A da te nismo učinili čvrstim, gotovo da bi im se malo priklonio, i tada bismo ti doista dali da iskušaš dvostruku muku u životu i dvostruku patnju poslije smrti; tada ne bi nikoga našao ko bi ti protiv Nas pomogao. (El-Isra, 74.-75.)

---

[1] Vidjeti: " تفسير القرطبي " : (ج٩ / ١٠٨) ، وانظر " البغوي والخازن " : (ج٣ / ٢٥٦) = أما البيت فهو لطرفة بن العبد .

[2] Vidjeti: المصدر السابق .

Ako stvari stoje ovako sa najodabranijim čovjekom, neka je na njega Allahov mir i blagoslov, kako tek stoje sa ostalim ljudima?[1]

6. Laskanje i dodvoravanje nevjernicima na račun vjere. Uzvišeni Allah kaže:

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ

Oni bi jedva dočekali da ti popustiš, pa bi i oni popustili. (El-Kalem, 9.)

Dodvoravanje i laskanje nevjernicima na račun vjere, u današnje vrijeme, zahvatilo je mnoge muslimane. Ovo je prirodna posljedica osjećaja kompleksa niže vrijednosti, jer su kod Allahovih neprijatelja vidjeli superiornost u materijalnim dostignućima i njima bili očarani. U shvaćanju ovakvih bijednika urezalo se ubjeđenje da su Allahovi neprijatelji pojam sile i prestiža, pa su im se počeli laskati i dodvoravati, da im nevjernici, kojim slučajem, ne bi prigovorili da su pristrasni. Na ovakvima su se, doista, obistinile Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "Doći će vrijeme kada ćete, pedalj po pedalj, aršin po aršin, slijediti postupke onih koji su bili prije vas. Ako bi se oni zavukli i u gušteriju rupu, vi bi krenuli za njima." "Allahov Poslaniče", upitali smo, "odnosi li se to na Jevreje i kršćane?" "A na koga bi drugo, nego na njih", odgovorio je."[2]

Laskanje nevjernicima, obično, počinje sa sitnim stvarima, zatim se malo po malo povećava, dok ne daj Bože, ne izvede iz vjere. Ovo je jedno od klizavih mjesta na koje navodi šejtan, pa neka se musliman pripazi da se na njemu ne oklizne i neka zna da je jači ako se pridržava Allahova puta, Njegova vjerozakona i svega što iz njega proizilazi.

Pored vjerovanja u Allaha i Njegova Poslanika, s.a.v.s., u najveće tekovine muslimana kroz dugu historiju, svakako, spada njihov ponos Islamom. To potvrđuju i riječi Omer b. el-Hattaba, neka je Allah sa njim zadovoljan, koji je rekao: "Bili smo najzaostaliji narod, pa nas je Allah sa Islamom uzdigao. Tražiti slavu mimo onoga čime nas je Allah uzdigao, znači tražiti da nas Allah ponovo ponizi."[3]

---

[1] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص ١١٧) ط. دار الفكر .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٣ / ٣٠٠ ح ٧٣٢٠) كتاب الإعتصام ، وصحيح مسلم ": (ج٤ / ٢٠٥٤ ح ٢٦٦٩) . واللفظ للبخاري .

[3] Vidjeti: أخرجه الحاكم في" المستدرك " : (ج ١ / ٦٢) كتاب الإيمان . وقال صحيح على شرط الشيخين و لم يخرجاه ووافقه الذهبي في تلخيصه .

7. Uzimanje prisnih prijatelja mimo vjernika. Uzvišeni Allah veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتْ
الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

O vjernici, za prisne prijatelje uzimajte samo svoje, ostali vam samo propast žele; jedva čekaju da muka dopadnete, mržnja izbija iz njihovih usta, a još je gore ono što kriju njihova prsa. Mi vam iznosimo dokaze, ako pameti imate. (Alu 'Imran, 118.)

Ovaj ajet objavljen je u povodu nekih vjernika koji su se družili sa licemjerima i Jevrejima s kojima su bili u rodbinskim i prijateljskim vezama. Objavljujući ovaj ajet Uzvišeni im je zabranio da sa njima budu u prisnim odnosima, bojeći se da to među vjernike ne unese razdor.[1]

Riječ *bitanetun* - prisnost, dolazi od iste riječi koja znači i postavu, unutrašnju stranu odjeće koja direktno dolazi na tijelo, što znači da se ovdje misli na one najintimnije prijatelje kojima se otkrivaju tajne koje se ne pokazuju drugima. Uzvišeni, u ovom ajetu, navodi i zbog čega je s njima zabranjena prisnost, *jer vam oni samo propast žele* tj. nanijet će vam zlo kad god im se pruži prilika i obradovati se vašoj nesreći i propasti.

Njihovo neprijateljstvo ogleda se u mržnji, ogovaranju i klevetanju vjernika i odavanju njihovih tajni mnogobošcima.[2] U Ebu Davudovu *Sunenu* se navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čovjek je one vjere koje je i njegov prijatelj, pa dobro gledajte s kim ćete se prijateljevati!"[3]

8. Pokoravanje njihovim naređenjima i sugestijama.[4] Zabranjujući to vjernicima, Uzvišeni Allah veli:

وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

I ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili, koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti. (El-Kehf, 28.)

---

[1] Vidjeti: " أسباب النزول " للواحدي : (ص ٦٨) .

[2] Vidjeti: انظر " تفسير البغوي " : (١ / ٤٠٩) ، و " تفسير ابن كثير " : (٢ / ٨٩) .

[3] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج ٥/١٦٨ ، ح ٤٨٣٣) كتاب الأدب ، وفي " المسند " (ج ١٦ / ١٧٨ ، ح ٨٣٩٨) ، طبعة شاكر ، والترمذي : (ج ٧ / ١١١ ، ح ٢٣٧٩) في" الزهد" وقال هذا : حديث حسن غريب .

[4] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص ١١٧) .

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ

O vjernici, ako se budete pokoravali onima koji ne vjeruju, vratiće vas stopama vašim i bićete izgubljeni. (Alu 'Imran, 149.)

وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali. (El-En'am, 121.)

Komentirajući ovaj ajet Ibn Kesir u svom *Tefsiru* kaže:

"Pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali, zato što ste odstupili od Allahove naredbe i Njegova vjerozakona i priklonili se drugom, mimo Njega, čime ste toga drugog stavili ispred Njega, a to je širk, kako kaže Uzvišeni na drugom mjestu:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje... (Et-Tewbe, 31.)[1]

9. Sjedenje i druženje sa njima dok se ismijavaju Allahovim ajetima.

Zabranjujući da se sa njima sjedi, Uzvišeni Allah kaže:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا

On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izrugavaju, ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bićete kao i oni. Allah će sigurno zajedno sastaviti u Džehennemu licemjere i nevjernike. (En-Nisa', 140.)

Tumačeći riječi Uzvišenog إنكم إذاً مثلهم - *inače, bićete kao i oni,* Ibn Džerir, Allah mu se smilovao, kaže da to znači: ako budete sjedili sa onima koji poriču Allahove ajete i ismijavaju im se i vi to slušali, i vi ćete biti kao oni, jer niste ustali i napustili ih istog momenta kad ste to čuli. Ovo zato što ste se ogriješili sjedeći sa njima i slušajući ih kako poriču Allahove ajete i ismijavaju im se.

[1] Vidjeti: "تفسير ابن كثير" : (ج٣ / ٣٢٢).

U ajetu je iznesena jasna zabrana da se sjedi sa ljudima od nevjerstva, neistine, unošenja novotarija u vjeru i svim drugim vrstama griješnika, sve dok tako raspravljaju."[1]

U hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ne ulazite u kuće onih koji su sami sebi učinili nasilje, osim plačući, kako i vas ne bi pogodilo ono što je pogodilo njih!"[2]

10. Povjeravanje odgovornih mjesta. Nevjernika i licemjera nije dozvoljeno postaviti na odgovorno mjesto, povjeriti mu položaj u vlasti i sl., jer to znači ukazivanje povjerenja onima kojima ga Allah nije dao. Naprotiv, Allah one koji im ukazuju povjerenje i naklonost, ubraja u njih same, jer se iman ne može dokazati i potvrditi dok se od njih ne odrekne, a odricanje od nekoga i ukazivanje mu povjerenja i naklonosti se isključuje i ne ide jedno sa drugim. Ukazivanje nekome povjerenja i naklonosti je njegovo uzdizanje, a to je nespojivo sa omalovažavanjem nevjernika koje se od vjernika traži. Ukazivanje povjerenja i naklonosti prema nekome je vezanje za njega i ono je nespojivo sa odricanjem od neprijatelja nevjernika. Kada bi islamski vladari bili svjesni izdaje kršćanskih službenika, njihovih tajnih prepiski sa neprijateljima Islama, kršćanskim vladama na Zapadu, i njihovih namjera da iskorijene Islam i muslimane, gdje god i koliko god mogu, ne bi ih uzimali za bliske saradnike i povodili se za njima, kao što je bio slučaj sa jednim "dobrim" vladarem u jednoj islamskoj zemlji, koji je za najbližeg saradnika držao kršćanina Ebu-l-Fadla b. Duhana, trn u oku Islama i zli prišt na njegovom licu, koji je, kada je čuo da je jedan kršćanin primio Islam, uložio sve da ga ponovo odvrati od Islama, i čak, i poslije toga, nastavio svoj posao, tajno dostavljajući kršćanima detaljne vijesti o stanju u redovima muslimana u ovoj muslimanskoj zemlji.

Njegov ured uvijek je bio prepun kršćanskih izaslanika, koji su bili uvažavani i poštovani, a njihovi zahtjevi uvijek ispunjavani. Dok su se oni razmetali i častili, ni najuglednijim muslimanima kod njega nije bilo lahko ući, a i kad bi im to bilo dopušteno, sa njima se nije lijepo ni pozdravljalo, a kamoli razgovaralo. Jednom prilikom na dvoru "dobrog" vladara okupili su se visoki državni službenici, namjesnici, sudije i učenjaci, pa je vladar pomenuo neke kršćanske zablude u vjerovanju i obredima i, između ostalog, rekao: "Kršćani ne znaju računati jer je kod njih 1=3 a 3=1 i za njih Uzvišeni Allah veli:

---

[1] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج ٥ / ٣٣٠) .

[2] Vidjeti: رواه أحمد في " المسند " : (ج ٨ / ٨٠ ، ح ٥٧٠٥) بتحقيق أحمد شاكر ، و " صحيح البخاري " : = (ج ٨ / ١٢٥ ، ح ٤٤١٩) = كتاب المغازي ، و"صحيح مسلم" (ج ٤ / ٢١٨٥ ، ح ٢٩٨٠) كتاب الزهد .

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَة

Nevjernici su oni koji govore: - Allah je jedan od trojice! A samo je Allah Bog! (El-Ma'ide, 73.)

Njihova osnovna dogma glasi: 'U ime Oca, Sina i Duha Svetoga, jednoga Boga'. Jedan od pjesnika je ovo uzeo i podrugljivo prepjevao u stihovima od kojih jedan glasi:

'Kako matematiku može znati onaj koji za jednog Gospodara svijeta kaže da su tri?'

Pjesnik je zatim vladara upitao:

'Kako možeš biti siguran da i kod vladara kršćani ne računaju kao i u svojoj vjeri, pa da vladaru proslijeđuju jedan dinar, a za sebe zadržavaju dva, tim prije što računaju da je to dosljednost i odanost vjeri?'

Kad se skup razišao kršćanin je podvrgnut provjeri, nakon čega je utvrđeno da je bio izdajnik, pa je pogubljen, a na njegovo mjesto postavljen drugi čovjek."[1]

11. Nevjernicima se ne može davati nešto na povjerenje, jer je Uzvišeni za njih rekao da su nevjerni:

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Ima sljedbenika Knjige koji će ti vratiti ako im povjeriš tovar blaga, a ima i onih koji ti neće vratiti ako im povjeriš samo jedan dinar, ako ga ne budeš stalno pratio. Tako je, jer oni govore: "Nama nije grijeh što učinimo neukima" - i o Allahu svjesno govore laži. (Alu 'Imran, 75.)

Zatim je zabranjeno:

12. Biti zadovoljan sa njihovim djelima, oponašati ih i oblačiti se kao i oni.[2]

13. Dočekivati ih vedra lica, s njima biti otvorena srca, ukazivati im počast i držati ih bliskim.[3]

---

[1] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " لابن القيم : (ج١ / ٢٤٢ - ٢٤٤) بتصرف بسيط .

[2] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص ١١٧) .

[3] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص١١٧) .

14. Pomagati ih sve dok nepravedno postupaju. Kur'an navodi dva ovakva primjera: Prvo, Lutovu ženu koja nije vjerovala, nego je kao i njen narod bila nevjernik, zadovoljna sa ružnim djelima i svojima otkrivala ko je u goste dolazio Lutu. Drugi primjer je Nuhova žena.[1]

15. Hvaljenje navodnih vrlina nevjernika i njihovo širenje.[2] Ovaj vid naklonosti nevjernicima pojavio se u posljednjih nekoliko stoljeća, kada se po prvi put susrećemo sa pristalicama zapadnih orijentalista, koji propagiraju njihove vrline i tvrde da jedino oni imaju ispravan naučni pristup problemima i sl. Na njihova usta hvale se zasluge Istoka i Zapada i nazivaju progresom i civilizacijskim napretkom, a Islam i muslimani optužuju za zaostalost i nesposobnost da idu ukorak sa napredovanjem drugih naroda.

16. Veličanje nevjernika i njihovo nazivanje počasnim imenima kao: gospodo, mudraci, učenjaci i sl. U ovo spada i njihovo pozdravljanje selamom, prije nego što to oni učine "kao što čine mnoge neznalice u naše vrijeme, koji, kad susretnu nekog od Allahovih neprijatelja, žure da ih pozdrave stavljajući svoju ruku na prsa, kao znak da ih od srca istinski vole i poštuju, ili dizanje ruke prema glavi, što znači da ih visoko cijene. Ovo je zabranjeno i bojati se da onaj ko to čini ne iziđe iz Islama i zbog toga postane odmetnik, jer je to znak ljubavi, naklonosti i poštovanja prema Allahovim neprijateljima."[3]

Ovo zato što je uvažavanje i nazivanje počasnim imenima ograničeno samo na vjernike, dok nevjernici zaslužuju prezir i poniženje. U vjerodostojnom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio da se nevjernici prvi pozdravljaju riječima: "Ne nazivajte prvi selam Jevrejima i kršćanima, a ako nekog od njih sretnete na putu natjerajte ga na tješnji dio"[4] tj. da vam se skloni. O ovome će biti više govora u drugom dijelu ove knjige.

17. Zabrana stanovanja i dijeljenja postelje sa nevjernicima.[5]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "Ko se sa mnogobošcima druži i sa njima stanuje, isti je kao oni."[6] Allahov Poslanik, s.a.v.s., također je rekao: "Nemojte zajedno stanovati ni družiti se sa mnogobošcima! Ko sa njima

---

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج ٦ / ٢١٠) وقد سبق الحديث عنهما .

[2] Vidjeti: " مجموعة التوحيد " : (ص ١١٧) ، ورسائل سعد بن عتيق : (ص ١٠١) .

[3] Vidjeti: " تحفة الإخوان " للشيخ حمود التويجري : (ص ١٩) ، الطبعة الأولى ، مؤسسة النور بالرياض .

[4] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج٤ / ١٧٠٧ ، ح ٢١٦٧) كتاب السلام ، وأبو داود :(ج٥ / ٣٨٤ ، ح ٥٢٠٥) في الأدب .

[5] Vidjeti: " الرسائل المفيدة " للشيخ عبد اللطيف بن عبد الرحمن آل الشيخ : (ص ٦٤) .

[6] Vidjeti: أبو داود : (ج٣ / ٢٢٤ ، ح ٢٧٨٧) كتاب الجهاد ، وقال الشيخ الألباني : حديث حسن ، أنظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج٦ / ٢٧٩ ، ح ٦٠٦٢) .

zajedno stanuje i druži se, nije naš."[1] O ovome će, ako Bog da, u drugom dijelu ove knjige biti više govora, posebno o zajedničkom stanovanju u slučaju nužde.

18. Zabrana učestvovanja u zavjeri sa nevjernicima, provođenju njihovih planova, stupanja u njihove saveze i organizacije, otkrivanja slabih tačaka muslimana, odavanja njihovih tajni, špijuniranja u korist nevjernika i borbe u njihovim redovima.[2]

Ovaj vid naklonosti neprijatelju s kojim se islamski svijet susreće danas, ujedno je i najopasniji, jer je takozvana "peta kolona" prodrla i uništila cijele generacije muslimana, gotovo na svim poljima djelovanja, kako u prosvjeti i odgoju, tako i politici, vlasti, na polju etike, svjetovnog i duhovnog života. Zato, nažalost, možemo reći da je, kako prenosi Šejh Muhammed Kutb, pjesnik Mahmud Ebu-l-Vefa, bio u pravu kad je rekao, prilikom protjerivanja Engleza iz Egipta: "Odoše plavi, ali ostadoše crni Englezi." I doista, naša su bolest crni (tj. domaći) Englezi!

Šta misliš tko tako brižno bdije na provođenju "Dunlopova" plana u odgoju i obrazovanju? Šta misliš tko provodi planove trojice zloglasnih Jevreja: Freuda, Marxa i Durkheima i njihove zle zamisli?[3] Nitko drugi do prozapadno orjentirani sinovi ovog naroda, koji za Allahove neprijatelje odrađuju ono što ni sami njihovi učitelji nisu mogli odraditi. Ali, neka znaju da neće uspjeti utrnuti Allahovu vjeru, za koju On kaže:

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ(١٧١)إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ(١٧٢)وَإِنَّ جُندَنَا
لَهُمُ الْغَالِبُونَ(١٧٣)

A riječ naša je davno rečena o robovima Našim, o poslanicima: "Oni će biti, doista, potpomognuti i vojska Naša će zacijelo pobijediti." (Es-Saffat, 171.-173.)

19. U naklonost prema nevjernicima spada i bježanje iz muslimanske i sklanjanje u nemuslimansku zemlju, iz mržnje prema muslimanima i ljubavi prema nevjernicima.[4]

---

[1] Vidjeti: الحاكم في" المستدرك " : (ج ٢ / ١٤١) ، وقال صحيح على شرط البخاري ، ووافقه الذهبي .

[2] Vidjeti: " الإيمان . حقيقته . أركانه . نواقضه " للدكتور محمد نعيم ياسين : (ص ١٤٧) .

[3] Vidjeti: براجع كتاب" التطور والثبات في حياة البشرية " للأستاذ محمد قطب : (ص ٣٥) فصل : اليهود الثلاثة ، وكتاب " هل نحن مسلمون ؟ " : (ص ١٣٣) ، وكتاب " مذاهب فكرية معاصرة " .

[4] Vidjeti: " الردة بين الأمس واليوم " : (ص٣٣) .

20. U naklonost prema nevjernicima spada učlanjenje u svjetovne i nevjerničke partije kao što su komunističke, socijalističke, nacionalističke i masonske partije. Ovo zato što se i na taj način iskazuje naklonost, ljubav i pomaganje nevjernika.[1]

KOJA SE VRSTA OVAKVIH IZGOVORA MOŽE A KOJA NE MOŽE PRIHVATITI?

Često se oni koji su naklonjeni nevjernicima pravdaju iz bojazni za svojim položajem, utjecajem, imetkom i slično. Međutim, ovo Allah neće prihvatiti kao opravdanje, jer svi ti izgovori spadaju u šejtanovu rabotu i zavođenje u ljubavi za imetkom i pohlepom za njegovim sticanjem.

Od svih izgovora za pokazivanje naklonosti nevjernicima, pokornosti i slaganja sa njima u pogledu vjere, Allah nikome neće prihvatiti više od jednog, a to je prisila.

Uzvišeni kaže:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ(١٠٦)ذَلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ(١٠٧)

Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri, čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika, zato što više vole život na ovom svijetu nego na onom svijetu, a Allah neće ukazati na Pravi put onima koji neće da vjeruju. (En-Nahl, 106.-107.)

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً

Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to učini - Allah neće štititi. To učinite jedino da biste se njih sačuvali. (Alu 'Imran, 28.)

Prisila, kad je u pitanju srce, nutarnje zadovoljstvo i naklonost nevjernicima, ne može nikome koristiti. Ono u svakom slučaju, na osnovu riječi Uzvišenog: *a srce mu ostane čvrsto u vjeri*, nije dozvoljeno, jer ni prisila nema vlast nad osjećanjem u srcu i jer samo Allah zna šta ono krije.

---

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ص ٤٠) .

Onaj ko je srcem sklon nevjernicima i u njemu osjeća ljubav prema njima, u svakom slučaju je nevjernik. Ako tu ljubav i naklonost pokaže još i jezikom, i u skladu s tim postupa, na ovom svijetu će se tretirati kao nevjernik, a na onom svijetu će vječno dopasti džehennemske vatre. Ako, pak, ljubav i naklonost prema nevjernicima ne pokaže ni na djelu ni na jeziku, nego ih taji u sebi, a predstavlja se kao musliman, na ovom svijetu mu je kao licemjeru pošteđen njegov imetak i život, a na onome svijetu bit će na samom dnu Džehennema.[1]

KAKO ĆE SE MUSLIMAN PREMA OVIM OBLICIMA NAKLONOSTI POSTAVITI?

Naklonost prema vjernicima i odricanje od nevjernika je slika praktične primjene vjerovanja. Kroz nju se ogleda snaga i veličina vjere i onih koji je ispovijedaju. Uzvišeni Allah veli:

قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنْ الغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوت وَيُؤْمِنْ بِاللّه فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

Pravi put se jasno razlikuje od zablude! Onaj ko ne vjeruje u šejtana, a vjeruje u Allaha - drži se za najčvršću vezu, koja se neće prekinuti. - A Allah sve čuje i zna. (El-Bekare, 256.)

Allah je muslimana i čovjeka, uopće, na ovoj Zemlji počastio i odlikovao:

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ

Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali (El-Isra, 70.)

Kada musliman svoju ljubav i naklonost poklanja Allahu, Njegovoj vjeri i vjernicima, on tada opravdava povjerenu mu počast na Zemlji, istinski robuje samo Allahu i odriče se svakog drugog božanstva mimo Allaha i pokornosti bilo kome mimo Njega. S druge strane, kada poklekne i počne se, u obredima, zakonima ili zahtjevima, pokoravati i rukovoditi nečijim drugim, a ne Allahovim zadovoljstvom, on pronevjeruje ukazanu mu visoku počast, pada nisko, robuje raznim prohtjevima, mišljenjima i pogledima koji razdiru njegov život na ovom svijetu i potkopavaju bolji život na onome svijetu, pa, iako mu se čini da je sretan, živi u tjeskobi.

Ovo zato što, po islamskom učenju, mjerilo sreće ili nesreće proizilazi iz toga da li se robuje samo Allahu, poštuje Njegov vjerozakon i iskreno vjeruje samo u Njega, ili tu ima i robovanja šejtanu, strastima i prohtjevima.

---

[1] Vidjeti: انظر " الإيمان " للدكتور محمد نعيم ياسين : (ص ١٤٧ - ١٤٨) .

Ako toga ima, onda su to bespuća nesreće kroz koja mora proći svaki onaj ko se okrene od Allahova puta i Njegove vjere.

Pored toga što je naklonost nevjernicima svojevrsno odmetništvo i nepokornost Uzvišenom, ono je stalno lutanje i dvoumljenje u životu, neodlučnost da li se priklonuti ovima ili onima. U današnje vrijeme, kada vlada pravi košmar u shvatanjima i mišljenju, kada se laž proglašava istinom, a istina laži, kada se zatire istina, a uzdiže laž, doista se postavlja pitanje: kako se u svemu ovome snalazi musliman i kome poklanja ljubav i naklonost? Kako se snaći u vremenu u kome se otvoreno nevjerstvo pokušava imputirati u svakodnevni život i na njega nalijepiti tiketa "ovo se ne kosi sa Islamom?"

Takav primjer predstavljaju oni koji vjeruju u socijalizam, demokratiju, laicizam, nacionalizam ili komunizam i kažu da se to ne kosi sa Islamom, jer on regulira odnose između roba i Gospodara. Ovdje se postavlja pitanje: kome da musliman pokloni naklonost i privrženost, kad se na njegove oči Allahov vjerozakon progoni sa Zemlje i protiv njega vodi borba, a umjesto njega uvode laički zakoni, kojima se regulira život muslimana, tvrdeći da ovo nije u suprotnosti sa Islamom, jer islamsko zakonodavstvo - svejedno da li se tako mislilo ili govorilo - više ne može pratiti tokove civilizacije i razvoja?!

Kome da musliman, danas, pokloni naklonost i ljubav, kad se na njegove oči licemjeri kite islamskim imenima, a u suštini su po vjeru opasniji od otvorenih neprijatelja?

Ovakvih i sličnih pitanja ima veoma mnogo. Odgovor na njih se krije u činjenici da vjernikova naklonost i ljubav prema Allahu, Njegovoj vjeri i vjernicima ne mogu biti ispravne, sve dok ne spozna smisao riječi kelimei-šehadeta - Nema boga osim Allaha, Muhammed je Allahov poslanik i svega što one podrazumijevaju i iz njih proizilazi.

Vjernik, zatim, mora dobro znati šta znači paganstvo, višeboštvo, nevjerstvo, odmetništvo i licemjerje, kako sam ne bi postao žrtva koja će pasti u ove zamke zla, jer Islam, istinski, ne može znati onaj ko ne zna šta je paganstvo (džahilijjet).

On, zatim, mora spoznati smisao naklonosti prema dobru i odbojnosti prema zlu i dobro znati šta to u islamskom učenju znači, a to je ljubav i naklonost prema vjernicima i njihovo pomaganje, ma kakva porijekla bili, ma kojim jezikom govorili i ma gdje živjeli. Ovo zato što vjernik, kao pagani, svoja ubjeđenja ne gradi na niskim vrijednostima rodbinske, krvne i zavičajne veze. Naprotiv, vjernik je sa svojom braćom vjernicima vezan srcem, jezikom, imetkom i krvlju. Tišti ga što tišti i njih, a raduje se čemu se

raduju i oni. On mrzi i odriče se svih Allahovih neprijatelja, svejedno da li se radi o nevjernicima, odmetnicima ili licemjerima. Prema svima njima zauzima neprijateljski stav i protiv njih se, u granicama svojih mogućnosti, bori životom, imetkom, perom i jezikom.

Ovo je istina koja će, ako je spozna i po njoj radi, vjerniku omogućiti da se ispravno postavi u svakoj situaciji, prema kome će pokazivati ljubav i od čije će se zlobe čuvati, šta od njega traži Islam, a šta Islamu snuju njegovi neprijatelji. Jedino na taj način vjernik može biti svjestan i ponosan svoje pripadnosti Islamu, jedine kod Allaha priznate vjere, i radovati se a ne tugovati, jer se njemu Uzvišeni obraća riječima:

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

I ne gubite hrabrost i ne žalostite se; vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici. (Alu 'Imran, 139.)

Onome uz koga je Allah ne može nauditi cio svijet kad bi se protiv njega dogovorio. Cio ljudski rod ne može učiniti ništa više nego što mu to Allah dozvoli. Bez Allahove volje i određenja, vjerniku niko, ne može ništa učiniti.[1]

---

[1] Vidjeti: حبذا مراجعة كتاب " هل نحن مسلمون ؟ " : (ص ٤٧) .

OSMO POGLAVLJE

Pobijanje haridžijskog i rafidijskog shvaćanja ljubavi i mržnje u vjeri

Sadržaj poglavlja:

- *Kako haridžije shvaćaju ovaj problem?*
- *Rafidijsko shvaćanje odanosti prema dobru i odricanja od zla*

Osmo poglavlje

POBIJANJE HARIDŽIJSKOG I RAFIDIJSKOG SHVAĆANJA LJUBAVI I MRŽNJE U VJERI

Neki koji ne razumijevaju smisao vjerovanja i pravo značenje kelimei-šehadeta لا إلــه إلا الله - Nema boga osim Allaha, možda, mogu pomisliti da su izrazi الـولاء - ljubav i naklonost prema dobru i الـبراء - mržnja i odbojnost prema zlu, haridžijskog ili šiijskog porijekla i upitati se: otkuda da se o njima govori u vjerovanju sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja?

Na ovakva i slična pitanja može se dati više odgovora iz različitih aspekata:

1. Od nas se ne traži ništa više nego što se navodi u Kur'anu i Sunnetu Allahova Poslanika, s.a.v.s. Ta dva izvora su temelji našeg vjerovanja, vjerozakona i mjerilo po kome trebamo usklađivati život. Nadamo se da smo, u dosadašnjem dijelu ove knjige, naveli dovoljno izvora za to; desetine kur'anskih ajeta i hadisa Allahovog Poslanika koji tretiraju pitanje odanosti i ljubavi prema dobru, te mržnje i odbojnosti prema zlu.
2. Polazeći od ispravnosti vjerovanja naših časnih predaka, moramo reći da se nismo spremni odreći ni najmanje sitnice, a kamoli temeljnih postavki naše vjere, samo zato što su neki drugi preuzeli naše izraze i na njima izgradili svoja kriva novotarijska shvaćanja.
3. Može li iko ko vjeruje u Allahovu Knjigu i sunnet Njegova Poslanika, tvrditi da je Ibrahim, a.s., primjer čistote, odanosti dobru i odricanja od zla-kako smo ranije rekli koristio haridžijske ili rafidijske izraze, ljudi koji su došli hiljade godina poslije njega? Bože sačuvaj, bila bi to velika laž!
4. Pitanje odanosti prema dobru i odbojnosti prema zlu, kao jedan od temelja islamskog vjerovanja, čist kao suza, spominje se i u Allahovoj Knjizi i u Sunnetu Njegova Poslanika, s.a.v.s.

Problem, dakle, nije u tome odakle ovi termini potiču, nego u fatalnim zabludama i novotarijama, koje su pod ovim imenima uvele haridžije i rafidije i izašle iz okvira jasnih tekstova Kur'ana i Sunneta i jednoglasnog mišljenja učenjaka Muhammedovog, a.s., Ummeta. Pravo je imao pjesnik kad je rekao:

"Šta su krive ruže što njihov miris ne osjeti i u njemu ne uživa nahlađeni?"

KAKO HARIDŽIJE SHVAĆAJU OVAJ PROBLEM?

Za haridžije veliki poznavalac i praktičar sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., Imami Ahmed b. Hanbel, neka je Allah sa njim zadovoljan, kaže:

"Oni su otpadnici od vjere, otpadnici od Islama i njegovih sljedbenika, koji su se podvojili u mišljenju od sljedbenika jednoglasnog mišljenja, zalutali i krenuli krivim putem. Odrekli su poslušnost islamskoj vlasti, potegli sablju na muslimane, sebi uzeli za pravo da prolijevaju njihovu krv i pljačkaju njihove imetke. Neprijatelji su onima koji se sa njima ne slažu u mišljenju i djelima, koji ih ne slijede na krivom putu i njihovim zabludama, koji ne vrijeđaju Muhammedove, s.a.v.s., drugove, tazbinu i prijatelje, koji ih se ne odriču, koji ih ne optužuju za nevjerstvo i velike grijehe i koji, uopće, propise Islama, razumijevaju drugačije nego oni. Oni tvrde da će se za svaku, i najmanju laž, za svaki grijeh, bio on veliki ili mali, ukoliko se za njih prije smrti ne pokaje, vječno goriti u džehennemskoj vatri i da se iz nje nikada neće izaći... Tako vjeruju kaderije, džehmije, murdžije i rafidije. Oni ne vjeruju nikome ko ne vjeruje u njihova imama. Smatraju da se ničijoj drugoj vlasti nisu dužni pokoravati, da Kurejševići nisu imali pravo na hilafet i mnogo toga što je u suprotnosti sa učenjem Islama i praksom muslimana. Dovoljno je samo ovo pa da se vidi da su, doista, zalutali, da je njihovo mišljenje pogrešno i da njihova vjera nema ništa sa Islamom. Poznati su pod raznim imenima kao što su: harurije (po mjestu Harura),[1] ezrekije (po svome vođi Nafi' b. el-Ezreku), nedždije (po Nedždu b. 'Amir el-Haruriju), ibadije, safrije i sl. Sve su to haridžije, veliki griješnici, odmetnici od vjere, zagovornici novotarija u vjeri i protivnici Poslanikova sunneta.[2]

Pripadnici sekte haridžija iskrivili su smisao naklonosti prema dobru i odricanja od zla. Oni, naime, za prijatelje drže samo one koji ispovijedaju učenje njihove sekte, koja nevjernicima proglašava počinitelje grijeha, naročito onih velikih.

---

[1] Selo u blizini Kufe u kojem se je desila bitka protiv haridžija pod vođstvom Nedžde ibn Amira.
Vidjeti: انظر هامش " السنّة " للإمام أحمد : (ص ٨٤) وكتب الفرق .

[2] Vidjeti: كتاب " السنة " للإمام أحمد : (ص ٨٣ - ٨٥) تصحيح إسماعيل الأنصاري (بتصرف بسيط) .

U pogledu ashaba Allahova Poslanika, s.a.v.s., oni blagonaklono gledaju na Ebu Bekra i Omera,[1] a odriču se od Osmana i Alije.[2]

U pogledu njih, naš odgovor bi ukratko bio: da ih se sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja (ehlu-s-sunne we-l-džema'a), zbog njihovih zabluda i novotarija, odriču i ni u čemu se ne ravnaju s njima.

Što se tiče naklonosti prema dobru i odricanja od zla, za njih se može reći da ih jedino ispravno shvaćaju sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja. Njima ne smeta to što haridžije imaju svoje shvaćanje ovih pitanja, jer se pouka ne uzima iz fraza i parola, nego iz shvaćanja koja su u skladu sa Kur'anom i Sunnetom. A kad se na to gleda, očito je da se haridžijsko razumijevanje pitanja odanosti prema dobru i odricanja od zla, temelji na sopstvenim prohtjevima i hirovima, a ne na tome koliko je to u skladu sa slovom Kur'ana i Sunneta.

RAFIDIJSKO SHVAĆANJE ODANOSTI PREMA DOBRU I ODRICANJA OD ZLA

Rafidije se odriču Muhammedovih, s.a.v.s., ashaba, vrijeđaju ih i omalovažavaju. Oni imame izuzev 'Alije, 'Ammara, el-Mikdada i Selmana, proglašavaju za nevjernike.[3]

El-Eš'ari kaže da su rafidijama prozvani zato što odbijaju da priznaju regularnost Ebu Bekrove i Omerove vladavine.[4] Ako smo za haridžije rekli da su iskrivili ranije pomenute stvari, za rafidije se može reći da po zlu nimalo ne zaostaju iza njih. Ovo zato što su se prema ashabima Allahova Poslanika, s.a.v.s., sramno ponijeli i dozvolili da budu igračka u rukama Jevreja, predstavljenim u liku 'Abdullaha b. Sebe'a. Jevrejska ruka je ta koja im je postavila kule u oblacima o lažnoj ljubavi prema Ehli-bejtu i odricanju od ostalih ashaba Allahova Poslanika, s.a.v.s., i neprijateljskom raspoloženju prema njima, uprkos tome što Ehli-bejt nema ništa s tim što mu ove rafidije pripisuju.

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, kaže: "Pripadnici sramne sekte rafidija ne prezaju da i naprema najodabranijim ashabima pokažu neprijateljstvo, da ih mrze i, neuzubillahi, psuju i vrijeđaju. Sve ovo govori da im je razum pomućen, a srca izopačena. Kako takvi mogu tvrditi da vjeruju u Kur'an

[1] Vidjeti: " التنبيه والرد " للملطي : (ص ٥٣) .

[2] Vidjeti: " السنة " للإمام أحمد : (ص ٨٢) . و في قوله ك يكفرون الأئمة الأربعة نظر فلعل الصواب إلاّ أربعة .

[3] Vidjeti: " مقالات الإسلاميين " : (ج١ / ٨٩) .

[4] Aludirajući na riječi Uzvišenog: *Allah je zadovoljan prvim muslimanima، muhadžirima i ensarijama i svima onima koji...* (Et-Tewbe, 10.)

kad psuju i vrijeđaju one s kojima je Allah zadovoljan?[1] Nasuprot njima, sljedbenici zdrave tradicije zadovoljni su sa onima s kojima je zadovoljan Allah, proklinju one koje je prokleo Allah i Njegov Poslanik, vole one koje voli Allah, a mrze one koje mrzi Allah. Sljedbenici zdrave tradicije, dakle, slijede vjeru onakvu kakvu je propisao Allah i ne unose u nju novotarije."[2]

Rafidije kažu: "Ne može se voljeti dok se ne odrekne" tj. ne može se voljeti i biti vjeran Ehli-bejtu dok se ne odrekne od Ebu Bekra i Omera, neka je Allah sa njima dvojicom zadovoljan![3]

Ako ovo znamo, ne treba nas čuditi što su knjige prepune sramnih primjera iz njihove prošlosti. Rafidije su, tokom duge historije, bile neprijatelji istinskih sljedbenika Islama a prijateljevali su sa muslimanskim neprijateljima Tatarima, krstašima i dr. Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja kaže: "Rafidije se prijatelje sa onima koji se bore protiv sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja, prijatelje se sa Tatarima i kršćanima. U obalskom, graničnom području, rafidije su bile u miroljubivim odnosima sa Evropljanima. Zabilježeni su slučajevi da su rafidije na Kipar prebacivale muslimansku konjicu, oružje, dvorsku službu, vojsku i djecu. Oni su, dok su muslimani ratovali s Tatarima, kad bi muslimani pobijedili, priređivali žalost i oplakivanje, a kad bi Tatari pobijedili, veselja i radosti. Oni su, na kraju krajeva, ti koji su Tatare nagovorili da napadnu Bagdad, ubiju halifu i u krvi poguše stanovnike Bagdada.

Niko drugi do bagdadski vezir Ibn el-'Alkami, pripadnik sekte rafidija, nije skovao zavjeru protiv muslimana. On je taj koji je u dosluhu sa Tatarima, na prevaru i lukavstvo, omogućio da Tatari stupe na tlo Iraka. On je taj koji je spriječio stanovnike Iraka i Bagdada da organiziraju otpor i borbu protiv Tatara."

"Ko imalo bolje poznaje Islam, dobro zna da su rafidije uvijek bile naklonjene dindušmanima. Kad su u Egiptu bili na vlasti veziri su im bili čas Jevreji, a čas jermenski kršćani. Zahvaljujući jednom od vezira, kršćaninu jermenskog porijekla, kršćani su u Egiptu toliko ojačali da su u mnogim gradovima u Egiptu podigli crkve. U doba vladavine licemjernih rafidija u njihovoj zemlji se između dvije palače dozivalo: "Ko će opsovati i prokleti, dobit će zlatnik i više." (Irdeb = mjera od 24 sa'a). U njihovo doba od muslimana su kršćani preoteli Šam koji su kasnije povratili Nuruddin i Salahuddin."[4]

---

[1] Vidjeti: " التفسير " : (ج٤ / ١٤٢) .

[2] Vidjeti: " شرح الطحاوية " : (ص ٥٣٢) .

[3] Vidjeti: " الفتاوى " : (ج ٢٨ / ٦٣٦ - ٦٣٧) .

[4] Vidjeti: انظر " الطحاوية مع شرحها " : (ص ٥٢٨) ، ....

Njihovi potomci su današnje nevjerničko bratstvo "en-nusajrijje" koje je muslimanima zadalo toliko jada. Njihovo nevjerstvo, kako kaže šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja i drugi, teže je od jevrejskog i kršćanskog nevjerstva. Oni su bili glavni instrument francuske kolonizacije u oblasti Šama. Oni su ti koji i danas danile potpaljuju sukobe unutar islamskih zemalja.

I da još jednom podvučemo: sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja su ti koji istinski vole ashabe Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Oni ne pretjeruju u ljubavi ni prema kome od njih, prema svima su naklonjeni i ni od koga od njih se ne odriču. Oni mrze onoga ko mrzi njih, a vole onoga ko voli njih. Osim toga, oni smatraju da ljubav prema ashabima predstavlja vjerovanje i dobročinstvo, a mržnja nevjerstvo, licemjerstvo i nepravdu.[1]

S druge strane, sljedbenici zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja odriču se, ne samo haridžija i rafidija, nego i svake druge frakcije koja je zalutala sa Pravog puta.

---

[1] Naknadno mi je došla do ruke izuzetno vrijedna knjiga وجاء دور المجوس od dr. 'Abdullaha Muhammeda el-Gariba koja razotkriva današnje šiije i njihove planove uperene protiv sljedbenika zdrave tradicije i jednoglasnog mišljenja. Onima koji žele da se upoznaju sa njihovim zabludama najtoplije preporučujemo da pročitaju ovu knjigu.

GLAVA II

ŠTA SVE ZNAČI LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU?

ŠTA SVE ZNAČI LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJA PREMA ZLU?

Na početku ove knjige smo rekli da *el-vela'* u osnovi znači ljubav, a *el-bera'* mržnja. Preneseno na polje djelovanja to znači njihovo praktično dokazivanje.

Ljubav je osnovni elemenat u islamskom vjerovanju. To potvrđuju i riječi Uzvišenog:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَانُ وُدًّا

One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će sigurno voljenim učiniti. (Merjem, 96.)

zatim:

إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ

Gospodar moj je, uistinu, samilostan i pun ljubavi. (Hud, 90.)

zatim:

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ

On prašta i pun je ljubavi. (El-Burudž, 14.)

zatim:

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ

Ali pravi vjernici još više vole Allaha. (El-Bekare, 165.)

zatim:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

Reci: "Ako volite Allaha, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti." (Alu 'Imran, 31.)

Dakle, islamsko učenje o odnosu Gospodar-rob je kristalno jasno. Ne radi se tu o pukom dozivanju voljenog, na relaciji između Allaha i Njegovih robova i obrnuto.

Nije to, kao što tvrde Allahovi neprijatelji, suhoparni, strogi i strepnje pun odnos roba prema gospodaru, odnos prisile i potčinjenosti, odnos kažnjavanja i mučenja, niti odnos okrutnosti i napuštenosti, nego odnos milosti, pravde i ljubavi.

كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

Kako krupna riječ izlazi iz njihovih usta! Oni ne govore drugo do neistinu! (El-Kehf, 5.)

Šta znači Allahova ljubav prema Svome robu, znaju samo oni koji su Ga spoznali po Njegovim atributima, onako kako je Uzvišeni Sam Sebe opisao i kako Ga je opisao Njegov poslanik, Muhammed, s.a.v.s., i oni koji su u sebi doživjeli i osjetili veličinu Njegovih atributa.

S druge strane, ljubav roba prema svom Gospodaru je svojevrsna blagodat čiju slast znaju samo oni koji su je kušali. Ako je Allahova ljubav prema nekom od Svojih robova blagodat koja je tako velika i obilna, ne smije se zaboraviti da je to što ga je Allah uputio da Ga voli i dao mu da okuša slast te vrste ljubavi, isto tako velika blagodat.[1]

U Allahovu blagodat prema vjernicima spada i to što je ljubav u Njegovo ime učinio prepoznatljivim predznakom ljubavi između sebe, jer je to pitki zdenac s koga se napajaju svi zajedno.

Uzvišeni je, zatim, usadio ljubav prema zajednici vjernika i onima koji joj se još nisu ni priključili, ili nisu mogli naći načina da joj se priključe. U prilog ovome idu i riječi Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: "Čovjek je sa onim koga voli."[2]

'Abdullah b. Mes'ud, neka je Allah sa njim zadovoljan, kaže da je jedan čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i upitao: "Allahov Poslaniče, kako za nekog možeš reći da voli zajednicu vjernika (narod), kad im se još nije priključio?" Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: "Čovjek je sa onim koga voli."[3]

Od Enesa se prenosi da je rekao da je jedan čovjek upitao Allahova Poslanika, s.a.v.s.: "Allahov Poslaniče, kada će Smak svijeta?" Na to ga je Allahov Poslanik upitao: "A šta si za njega pripremio?" "Za njega nisam

---

[1] Vidjeti: " الظلال " : (ج ٢ / ٩١٨ - ٩١٩) بتصرف .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٠ / ٥٥٧ ، ح ٦١٦٨) كتاب الأدب ، باب علامة الحب في الله .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ١٠ / ٥٥٧ ، ح٦١٦٩) كتاب الأدب ، باب علامة الحب في الله ، و" صحيح مسلم " : (ج٤ / ٢٠٣٤ ، ح ٢٦٤٠) كتاب البر .

pripremio ni puno namaza, ni posta, niti udijeljene milostinje", odgovorio je, "ali volim Allaha i Njegova Poslanika." Na to je Poslanik rekao: "Ti si sa onim koga voliš."[1]

Međutim, ovdje se mora naglasiti da se ova ljubav ne zasniva na pukim željama i pustim snovima koje demantiraju ružna djela, ili na "herezi" kakvu čine mistici ili na..., nego na ljubavi što prožima srce i potvrđuje se djelima, kao što kaže Uzvišeni:

لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo biće kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača. (En-Nisa', 123.)

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Reci: "Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!" - a Allah prašta i samilostan je. (Alu 'Imran, 31.)

Hasan kaže: "Nemoj da te zavedu riječi: 'Čovjek je sa onim koga voli' jer kad neko zavoli nekoga on ga mora i slijediti. Čestitima se nećeš moći pridružiti dok ne kreneš njihovim stopama, dok ne budeš slijedio njihov put i rukovodio se njihovom praksom, dok na njihovom putu ne budeš zanoćivao i osvitao i sagorijevao u želji da postaneš jedan od njih. Čak i ako u praksi, uvijek, nisi dosljedan, njihov put i životno iskustvo moraju ti biti vodilja, jer je najvažnije da budeš na pravom putu i da ne lutaš. Zar nisi vidio kako i Jevreji, i kršćani, i otpadnici od vjere, tvrde da vole svoje poslanike, iako s njima nemaju ništa, jer ne govore i ne rade kao što su oni govorili i radili? Dakle, slijedili su nečiji drugi, a ne njihov put, pa su dospjeli u džehennemsku vatru."[2]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ١٠ / ٥٥٧ ، ح ٦١٧١) كتاب الأدب ، باب علامة الحب في الله ، الحب في الله ، و " صحيح مسلم " : (ج٤ / ٢٠٣٢ ، ح ٢٦٣٩) كتاب البر .

[2] Vidjeti: " الحكم الجديرة بالإذاعة من قول النبي : بعثت بالسيف بين يدي الساعة " لابن رجب : (ص ١٣٣) تحقيق محمد حامد الفقي .

Ljubav se može podijeliti na četiri vrste:[1]

1. Ljubav prema višeboštvu i višebošcima. O onima kojima je svojstvena takva vrsta ljubavi Uzvišeni kaže:

وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا
أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ(١٦٥)إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنْ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا
الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمْ الْأَسْبَابُ(١٦٦)وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً
فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمْ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ
وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْ النَّارِ(١٦٧)

Ima ljudi koji su umjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se voli Allah, ali pravi vjernici još više vole Allaha. A da znaju mnogobošci da će onda kad doživе patnju-svu moć samo Allah imati i da će Allah strahovito kažnjavati, kada će se glavešine, za kojima su se drugi povodili, svojih sljedbenika odreći i kada će veze koje su ih vezale prekinute biti, i oni patnju doživjeti. Kada će sljedbenici njihovi uzviknuti: "Da nam je samo da se vratimo, pa da se i mi njih odreknemo kao što su se oni nas odrekli!" Eto, tako će Allah njima djela njihova po njih kobnim pokazati i oni iz vatre neće izlaziti. (El-Bekare, 165.-167.)

2. Ljubav prema neistini i njenim sljedbenicima i mržnja prema istini i njenim sljedbenicima. Ova vrsta ljubavi svojstvena je licemjerima.
3. Urođena ljubav prema imetku i djeci. Ako ova vrsta ljubavi ne ide na uštrb pokornosti Allahu i ne navodi na posezanje za onim što je Allah zabranio, dozvoljena je.
4. Ljubav prema onima koji vjeruju u samo jednog Allaha حبُ أهل التوحيد i mržnja prema višebošcima بُغــض أهل الشرك . To je najjača karika u lancu vjerovanja i najčvršća veza između roba i njegova Gospodara.

---

[1] Vidjeti: ذكر الإمام محمد بن عبد الوهاب : "مجموعة التوحيد " : (ص ١٧) ، طبعة دار الفكر .

Budući da je ljubav u ime Allaha najjača karika u lancu vjerovanja, kao što stoji u hadisu: "Najčvršća veza imana su prijateljstvo u ime Allaha i neprijateljstvo u ime Allaha, ljubav u ime Allaha i mržnja u ime Allaha."[1], jedini put koji do nje i do Allahova prijateljstva vodi je Allahov vjerozakon koji je donio Muhammed, s.a.v.s. Bez toga puta, sve tvrdnje o ljubavi prema Allahu i želje za Njegovim prijateljstvom su lažne.

Na kraju krajeva, kako veli Uzvišeni, i predislamski idolopoklonici su tvrdili da se obožavajući kumire žele približiti Uzvišenom Allahu:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى

Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allahu približili. (Ez-Zumer, 3.)

Uzvišeni, također, kazuje da Jevreji i kršćani, i pored upornog ugonjenja u laž Njegovih poslanika, kršenja Njegovih zabrana i neizvršavanja Njegovih zapovijedi,[2] tvrde:

نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ

Mi smo djeca Božija i miljenici Njegovi! (El-Ma'ide, 18.)

Kada se srce ispuni strahopoštovanjem prema Uzvišenom Allahu, ono iz srca sve, osim Njega, izbriše i robu ništa od sopstvenih prohtjeva, želja i htijenja, do onoliko koliko njegov Gospodar hoće, ne ostane. Kada srce jednom iskusi slast istinskog tevhida, u njemu više nema mjesta za ljubav mimo Allaha, niti za mržnju mimo onog što mrzi Allah. Ko to uspije postići, uspio se dovesti u stanje pokornosti Allahu i kontroliranom djelovanju svojih organa. Grijesi, na kraju krajeva, proizilaze iz ljubavi prema onome što ne voli Allah, ili mržnje prema onome što voli Allah, a to opet proizilazi iz stavljanja sopstvenih prohtjeva i želja iznad strahopoštovanja i ljubavi prema Allahu.[3]

Opisujući veličinu i slast ljubavi prema Allahu, šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja, neka je Allah sa njim zadovoljan, kaže: "I na ovome svijetu postoji džennet. Onaj ko u njega nije ušao, neće ući ni u Džennet na onome svijetu."

---

[1] Vidjeti: سبق تخريجه في التمهيد : (ص ٣٨).

[2] Vidjeti: انظر " جامع العلوم والحكم " لابن رجب : (ص ٣١٦) .

[3] Vidjeti: " جامع العلوم والحكم " لابن رجب : (ص ٣٢٠).

Neko je drugi rekao: "Jadni li su oni koji ovaj svijet napuste, a na njemu ne isprobaju ono što je na njemu najslađe!" Upitan: "A šta je to na njemu najslađe?", odgovorio je: "Ljubav prema Allahu, druženje sa Njim, neodoljiva želja za susret sa Njim, izlazak pred Njega i okretanje leđa svemu ostalom."[1]

Što se tiče mržnje u ime Allaha, za nju se može reći da je sastavni i neodvojivi dio ljubavi prema Njemu, jer onaj koji voli voli ono što voli i voljeni, a mrzi ono što mrzi i voljeni, on je prijatelj onome ko je prijatelj voljenom, a neprijatelj onome ko je neprijatelj voljenom. On je zadovoljan sa onim s čim je zadovoljan voljeni, a ljut na ono na što je ljut voljeni. On naređuje ono što naređuje voljeni, a zabranjuje ono što zabranjuje voljeni, jer se u svemu za njim povodi.

Suvišno je napominjati da onaj ko istinski voli Allaha mora mrziti Njegove neprijatelje i voliti ono što voli i On, u što, kako kaže Uzvišeni, spada i borba protiv Njegovih neprijatelja:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ

Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti. (Es-Saff, 4.)

Opisujući Svoje robove koje voli i koji Njega vole, Uzvišeni Allah veli:

أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

O vjernici, ako neko od vas od vjere svoje otpadne, -pa, Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovu putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. (El-Ma'ide, 54.)

tj. prema vjernicima će postupati blago i biti ponizni, a prema nevjernicima strogo i prema njima biti ponositi i gordi. Ovo zato što oni vole one koje voli Allah, pa prema njima postupaju blago i ponizno, s puno ljubavi, i što mrze Allahove neprijatelje koji mrze Allaha, pa prema njima strogo postupaju.

Opisujući drugove Allahova Poslanika, s.a.v.s., Uzvišeni kaže:

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom. (El-Feth, 29.)

---

[1] Vidjeti: " مدارج السالكين " : (ج١ / ٤٥٤).

Allahovi neprijatelji, dakle, zaslužuju prezir i mržnju i vjernici se protiv njih moraju boriti:

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ

Borite se protiv njih! Allah će ih rukama vašim kazniti i poniziti, a vas će protiv njih pomoći. (Et-Tewbe, 14.)

Otuda iz pravilnog razumijevanja ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, proizilaze dužnosti muslimana prema svom bratu muslimanu. U čemu se one sastoje?

PRVO POGLAVLJE

Dužnosti muslimana prema muslimanu

Prvo poglavlje

DUŽNOSTI MUSLIMANA PREMA MUSLIMANU

Ranije smo rekli da je ljubav u ime Allaha najčvršća veza koja povezuje vjernike. Ona će takvom i ostati sve do Sudnjeg dana. Na toj osnovi zasnivaju se međusobni odnosi i dužnosti vjernika, jednih naprema drugih, a njih je veoma mnogo; počevši od uzajamnog pomaganja, prijateljstva, posjećivanja, poštovanja, pozdravljanja, čuvanja obraza, pružanja utjehe u nedaći i sl., o čemu govore mnogobrojni kur'anski ajeti i primjeri iz života Allahova Poslanika, s.a.v.s.

Međutim, dužnosti o kojima ćemo ovdje govoriti direktno su vezane za tematiku o kojoj je riječ. U njih spadaju:

1. LJUBAV vjernika prema vjernicima, a ne prema nevjernicima, griješnicima-razvratnicima, ili onima koji u vjeru uvode novotarije. U tu ljubav spada to da vjernik svome bratu vjerniku želi što i sam sebi, kao što Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Niko od vas neće biti pravi vjernik dok svom bratu ne bude želio što i sam sebi." Ovaj hadis je "muttefekun alejhi" (prenose ga Buharija i Muslim).[1]
2. POMAGANJE koje je vjerska i bratska dužnost svakog muslimana prema svom bratu muslimanu, ma kakva porijekla bio, ma gdje živio, ma koje rase bio i ma kojim jezikom govorio. Svaki je vjernik dužan pomagati svoga brata vjernika i čuvati njegovu čast. Zato se prijeti svakome onome ko to mogne, a ne bude htio učiniti. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko god muslimana ostavi na cjedilu i dopusti da mu se povrijedi obraz i čast, i njega će Allah ostaviti na cjedilu i uskratiti mu pomoć kad mu ona bude najpotrebnija. Ko god pomogne muslimana i ne dopusti da mu se povrijedi čast i obraz, i njega će Allah pomoći kad mu pomoć bude najpotrebnija."[2]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١ / ٥٧ ، ح ١٣) كتاب الإيمان و " صحيح مسلم " : (ج ١ / ٦٧ ، ح ٤٥) كتاب الإيمان .

[2] Vidjeti: أبو داود : (ج٥ /١٩٧ ، ح ٤٨٨٤) كتاب الأدب ، و" المسند " : (ج٤ / ٣٠) . وقال الألباني : حديث حسن ، انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج٥ / ١٦٠ ، ح ٥٥٦٦) .

Hvaleći ensarije, neka je Allah sa njima zadovoljan, koje su pomogle svoju braću muhadžire, Uzvišeni Allah kaže:

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا

Oni koji vjeruju i isele se, i bore se na Allahovom putu, i oni koji daju sklonište i pomažu, - oni su, zbilja, pravi vjernici. (El-Enfal, 74.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio da se vjernici međusobno pomažu. On je, između ostalog u pogledu potpomaganja, rekao: "Pomozi svoga brata i kad čini nepravdu i kad mu se čini nepravda!"[1] Jasno je kako treba pomoći bratu vjerniku kad mu je učinjena nepravda. Ako sam on čini nepravdu treba mu pomoći tako što će se od nepravde odvratiti i što će mu se zabraniti da je čini.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, također, rekao: "Musliman je brat muslimanu. Ne smije mu činiti nepravdu ni prepuštati ga samom sebi. Ko pomogne svoga brata, njemu će pomoći Uzvišeni Allah. Ko muslimanu olakša brigu, njemu će Allah olakšati brigu na Sudnjem danu. Ko muslimanu pokrije sramotu, Allah će pokriti njegovu na Sudnjem danu." (Buharija i Muslim).[2]

Musliman unutar islamskog društva nije ništa drugo do kao neki od vitalnih organa u tijelu. Ako ovaj organ oboli i zakaže njegova funkcija, to će se odraziti na cijelo tijelo. Allahov Poslanik, s.a.v.s., to opisuje riječima: "Vjernici su kao zgrada čiji su dijelovi međusobno čvrsto povezani."[3]

U drugom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kad pogledaš vjernike kako se paze i vole među sobom, izgledaju kao jedno tijelo. Kada oboli jedan njegov organ, za njim i ostale organe tijela obuzme nesanica i groznica."[4]

Poslanik je, također, rekao: "Vjernik je ogledalo svoga brata vjernika. Vjernik je brat vjerniku. On mu pomaže da nadoknadi izgubljeno i za njegov se imetak brine u odsustvu."[5]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٥ / ٩٨ ، ح ٢٤٤٣) كتاب المظالم .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٥ / ٩٧ ، ح ٢٤٤٢) كتاب المظالم ، و " صحيح مسلم " : (ج٤ / ١٩٩٦ ، ح٢٥٨٠) كتاب البر والصلة .

[3] Vidjeti: سبق تخريجه : ص ١٨٠ .

[4] Vidjeti: سبق تخريجه : ص ١٨٦ .

[5] Vidjeti: " الأدب المفرد " للبخاري : (ص٧٠) ، وأبي داود : (ج٥ / ٢١٧ ، ح٤٩١٨) كتاب الأدب ، والحديث حسن . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج ٦ / ٦ ، ح ٦٥٣٢) .

Ako bi htjeli nabrojati kur'anske i hadiske tekstove koji o ovome govore bilo bi potrebno mnogo više prostora nego što je ovaj. Praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., njegovih ashaba i čestitih generacija, koje su se tokom duge islamske historije na njega ugledale i išle njegovim putem, najbolje to potvrđuje.

Tijesna povezanost muslimana i međusobno pomaganje, tokom duge historije, jedinstven su primjer, kakav se rijetko gdje može naći, kako na nivou naroda, tako i pojedinaca. Međusobna ljubav i prijateljstvo i zajednički nastup prema neprijatelju u njihovo doba došli su do pravog izražaja.

Muslimani će izaći kao pobjednici samo onda kada nakon čiste i jasne vjere, uspiju postići da svoju braću u vjeri vole kao što vole sami sebe, da ih njihova nesreća boli kao sopstvena nesreća, da se njihovom uspjehu raduju kao što se raduju svom ličnom uspjehu i kad druge budu pomagali kao što bi voljeli da njih drugi pomažu. Kada to postignu, onda će ih pomoći i Allah, jer Allah pomaže onom ko pomaže Njemu, a On je silan i snažan.

Pomoć bratu vjerniku može se pružiti na više načina; ličnim zalaganjem u njegovoj odbrani, stucanjem rogova onima koji mu čine nepravdu, materijalnim pomaganjem kako bi ojačao, odbranom njegove časti i ugleda i odlučnim odgovorom onima koji nastoje povrijediti i poniziti muslimane. Pomoć se muslimanu može pružiti i upućivanjem hajr-dove u njegovom odsustvu da u svojim hajirli namjerama uspije i da ga prati sreća. Osim toga, vjernik je dužan pratiti vijesti o stanju muslimana širom svijeta, stajati uz njih i pomagati im koliko god može.

Sve ovo pomaže vjerniku da postane odan prema svojoj braći vjernicima i aktivan član unutar islamskog bića.

DRUGO POGLAVLJE

Hidžra

Sadržaj poglavlja:

- *Boravak u nevjerničkoj sredini*
- *Preseljenje (hidžra) iz nevjerničke u islamsku zemlju*

Drugo poglavlje

HIDŽRA

Ovo poglavlje je od posebnog značaja, jer je pitanje hidžre (preseljenja) direktno povezano sa pitanjem odanosti prema dobru i odricanja od zla. Čak bi se moglo reći da je ovo pitanje u samom vrhu obaveza. Pitanje o hidžri veoma je opširno i ono se može posmatrati sa više aspekata. Zato ćemo ga ovdje podijeliti na dva dijela:

a) Pitanje boravka u nevjerničkoj sredini i stav Islama o tome,

b) Pitanje hidžre (preseljenja) iz nevjerničke u muslimansku sredinu.

1 - BORAVAK U NEVJERNIČKOJ SREDINI

Prije nego bilo šta o ovome kažemo, morali bismo prvo dati definiciju šta znači nevjernička sredina (daru-l-kufr), a šta muslimanska (daru-l-Islam). Stari učenjaci, Allah im se smilovao, nevjerničku sredinu (daru-l-kufr) definirali su kao sredinu kojom vladaju i upravljaju nevjernici, u kojoj se primjenjuju nevjernički zakoni i u kojoj nevjernici imaju preovladavajući utjecaj. Ovakvih sredina ima dvije vrste:

a) Nevjerničke zemlje s kojima su muslimani u ratnim odnosima i

b) Nevjerničke zemlje s kojima muslimani imaju zaključene ugovore o miru i nenapadanju. To znači da se nevjerničkom sredinom smatraju i one zemlje u kojima su na snazi nevjernički zakoni, čak i ako u njima ima puno muslimana.[1]

Islamska sredina (daru-l-Islam) je ona u kojoj vladaju i upravljaju muslimani, u kojoj se primjenjuju islamski zakoni i u kojoj muslimani imaju preovladavajući utjecaj, čak i ako su nevjernici u njoj u većini.[2]

Budući da Islam, kao vjera snage i ponosa, svojim pripadnicima ne dozvoljava da ih nevjernici ponižavaju i omalovažavaju, on zabranjuje da muslimani borave među nemuslimanima. Ovo zato što, kad musliman živi među nevjernicima, počinje osjećati samoću, napuštenost i slabost. U njemu

---

[1] Vidjeti: " الفتاوى السعدية " للشيخ عبد الرحمن بن سعدي : (ج١ / ٩٢) ، الطبعة الأولى سنة ١٣٨٨ هـ دار الحياة بدمشق.

[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ٩٢) .

se počinje razvijati kompleks poniznosti i niže vrijednosti, što ga može navesti, prvo na odobravanje, a kasnije i na povođenje za zatečenim stanjem sredine u kojoj živi.

Međutim, Islam od muslimana traži da bude snažan i ponosit, da se za njim povode drugi, a ne on za drugima, te da ne dozvoli da, sem Allah, nad njim neko drugi ima vlast. Zato Islam zabranjuje muslimanu da živi u zemlji u kojoj nema islamske vlasti, osim ako u njoj slobodno može ispovijedati Islam i živjeti po propisima vjere, bez straha da zbog toga neće doći u iskušenje. Ako ti uvjeti nisu osigurani, dužan se iseliti iz takve zemlje i nastaniti se u zemlji u kojoj vladaju islamski zakoni. Ako to ne učini, Islam sa njim, sve dok može učiniti hidžru, nema ništa.

O svemu tome Uzvišeni veli:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُوْلَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا(٩٧)إِلَّا
الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا(٩٨)فَأُوْلَئِكَ
عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا

Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: "Šta je bilo s vama?" - "Bili smo potlačeni na Zemlji" - odgovoriće. "Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?" - reči će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište. Samo nemoćnim muškarcima, i ženama, i djeci, koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta, Allah će, ima nade, oprostiti jer Allah briše grijehe i prašta. (En-Nisa', 97.-99.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ja se odričem svakog muslimana koji boravi i živi u višebožačkoj sredini." "Zašto, Allahov Poslaniče?", upitali su. "Zato što se ne može raspoznati koje je čija vatra.", odgovorio je.[1] Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, također, rekao: "Ko sa mnogobošcem dijeli stan i s njim se druži, isti je kao on."[2]

On, također, kaže: "Hidžra neće prestati sve dok ne prestane pokajanje, a pokajanje neće prestati sve dok Sunce ne izađe sa zapada."[3 i 4]

---

[1] Ranije citirano na str. 215

[2] Ranije citirano na str. 240

[3] Vidjeti: "المسند" : (ج ٤ / ٩٩) ، وأبي داود : (ج ٣ / ٧ ، ح ٢٤٧٩) كتاب الجهاد ، والدرامي : (ج٢ / ٢٣٩) كتاب السير . وقال الألباني : صحيح . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج٦ / ١٨٦ ، ح ٧٣٤٧) .

[4] Vidjeti: انظر " الإسلام وأوضاعنا القانونية " للأستاذ عبد القادر عودة :(ص ٨١) .

Hasan b. Salih kaže: "Ko živi i boravi u neprijateljskoj zemlji, makar se izdavao za muslimana, ako je u mogućnosti iseliti se u islamsku zemlju, tretira se kao i ostali mnogobošci. Ako neko od neprijatelja s kim se u ratu, primi Islam i poslije toga, iako je u stanju iseliti se u islamsku zemlju, i dalje nastavi živjeti u neprijateljskoj zemlji, nije musliman. Na njega i njegov imetak primjenjuju se isti propisi kao i na ostale neprijatelje s kojima se u ratu."[1] Hasan kaže: "Ako neko od muslimana pobjegne u neprijateljsku zemlju, iako se nije odmetnuo od Islama, tretira se odmetnikom zato što je napustio islamsku zemlju."[2]

Ibn Hazm kaže: "Ko dobrovoljno pobjegne u nevjerničku, neprijateljsku zemlju i bude se borio protiv muslimana, odmetnik je od Islama i na njega se primjenjuju svi propisi kao i na ostale odmetnike. Dužnost je, ako se takvog odmetnika domogne, pogubiti ga. Njegov imetak postaje dopušten, a u slučaju da je oženjen muslimankom, takav brak treba poništiti itd.

Što se tiče onoga ko, iz bojazni da mu se ne učini nepravda, pobjegne i skloni se u neprijateljsku zemlju, ali nakon što među muslimanima nije mogao pronaći nikoga ko će ga uzeti u zaštitu, ni na koji način ne bude učestvovao u borbi protiv muslimana niti drugog protiv njih pomagao, protiv takvog se nema nikakvo pravo, jer je bio u nuždi i pod prisilom.

Što se tiče onoga ko se bude borio protiv muslimana, ili nevjernike, na bilo koji način, protiv njih pomagao, sam je nevjernik.

Onaj ko u neprijateljskoj zemlji zbog dunjalučkih potreba živi i boravi i ima status neke vrste njihovog štićenika, ako je u stanju iseliti se u muslimansku zemlju i pridružiti se ostalim muslimanima, a to neće, takav nije daleko od nevjerstva, jer ne vidimo za njegov slučaj nikakva opravdana razloga. Molimo Allaha za oprost!

Ko dobrovoljno živi i boravi u karmatskoj sredini, bez sumnje je nevjernik, jer karmati javno priznaju nevjerstvo i odmetništvo od Islama. Što se tiče onoga ko živi u zemlji u kojoj su vidljivi neki znaci nevjerstva, on sam nije nevjernik, sve dok tamo preovladava Islam, dok se potvrđuje vjera u jednog Allaha (tewhid), priznaje poslanstvo Muhammeda, s.a.v.s., dok se odriče svaka druga vjera osim Islama, dok se klanja, posti i obavljaju ostali islamski obredi.

Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "Ja se odričem svakog muslimana koji živi i boravi u višebožačkoj sredini" potvrđuju gore rečeno da je pod ovim mislio na neprijateljske zemlje s kojima se u ratu. U suprotnom, on svoje namjesnike ne bi slao u Hajber u kome su svi stanovnici bili Jevreji.

---

[1] Vidjeti: " أحكام القرآن للحصاص " : (ج٣ / ٢١٦) .

[2] Vidjeti: " أحكام القرآن للحصاص " : (ج٣ / ٢١٦) .

Ako bi kakav otvoreni* nevjernik pokorio neku islamsku zemlju i složio se da muslimanima zadrži zatečeno stanje, s tim da on, priznajući javno da nije musliman, njom na svoju ruku vlada, svako ko bi pristao da u njoj ostane i podržao ga, iz ranije navedenih razloga, bio bi nevjernik, iako tvrdi da je musliman."[1]

Šejh Hamed b. Atik,[2] Allah mu se smilovao, napisao je izuzetno dobru raspravu o ovom pitanju,[3] u kojoj one koji žive u neprijateljskoj zemlji, dijeli na tri vrste:

1. One koji dobrovoljno, prijateljski raspoloženi prema neprijatelju, izaberu da žive i borave u njegovoj zemlji, kojima ne smeta njihova vjera, koji ih hvale, dodvoravaju im se iznoseći ljagu na muslimane, ili ih na bilo koji način; riječima ili djelima, pomažu protiv muslimana, takvi su nevjernici, Allahovi neprijatelji i neprijatelji Njegova Poslanika, jer Allah za njih kaže:

لَا يَتَّخِذْ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ

Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini - Allah neće štititi. (Alu 'Imran, 28.)

Ibn Džerir, Allah mu se smilovao, kaže: "Ko to učini odrekao se Allaha i Allah njega, jer se odrekao vjere i zagazio u nevjerstvo. Uzvišeni veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati. (El-Ma'ide, 51.)

---

* U originalu stoji ولـــو أن كافــراً مجاهداً "Kad bi kakav mudžahid nevjernik ..." Meni se čini da se ovdje htjelo reći: ولو أن كافرا مجاهرا "Kad bi kakav otvoreni nevjernik ...", jer se za nevjernika ne može reći da je mudžahid.

[1] Vidjeti: " المحلى " لابن حزم : (ج ١٣ / ١٣٩ - ١٤٠) .

[2] Radi se o šejhu Hamedu b. 'Ali b. Muhammedu b. 'Atiku, rođenom 1227. god. po Hidžri u Zulfi. Bio je izuzetno ugledan učenjak i poznavalac Kur'ana. Učio je pred šejhom 'Abdurrahmanom b. Hasanom Ali Šejhom, piscem djela: فتح المجيد. Od njega, a kasnije i od drugih učenjaka je marljivo učio, dok i sam nije postao veliki učenjak. Službovao je kao kadija, prvo u Hardžu, a kasnije u Efladžu. Pisac je poznatih djela:
أبطال التنديد شرح كتاب التوحيد " و "النجاة والفكاك والدفاع عن أهل السنة والاتباع " و "الفرق المبين بين السلف وابن سبعين " وغير ذلك .
Umro je kao starac sa sedamdeset i nekoliko godina 1301. god.po Hidžri. Njegov učenik Sulejman b. Semhan posvetio mu je kasidu-žalopojku u kojoj u jednom stihu kaže: *"Teško je danas naći nekoga poput njega koji je i za najteža pitanja uvijek imao rješenje."*
Vidjeti: " علماء نجد خلال ستة قرون " للبسّام : (ج٢/٢٢٩) .

[3] Vidjeti: إسمها : " الدفاع عن أهل السنة والاتباع " ، نشرها حفيده إسماعيل بن سعد بن عتيق بدون تاريخ .

Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "Ko sa višeboščem dijeli isti stan i druži se s njim, isti je kao on."[1]

U vjerodostojnoj predaji 'Abdullah b. Omer, neka je Allah sa njim zadovoljan, je rekao: "Ko se iseli u višebožačku sredinu pa prisustvuje ceromonijama i proslavi njihovih blagdana i oponaša ih sve dok ne umre, s njima će na Sudnjem danu biti proživljen."[2]

Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja kaže: "Očito je iz ovoga da ga je proglasio nevjernikom, jer s višeboščima učestvuje u njihovim paganskim obredima."

Nabrajajući šta sve čovjeka izvodi iz vjere i odvodi u bezboštvo, šejhu-l-Islam Muhammed b. 'Abdulvehhab, Allah mu se smilovao, kaže: "Četvrto: - Ko svemu ovome odoli, ali odbije da napusti zemlju ili grad, čiji su stanovnici uporni u višeboštvu i borbi protiv vjere u jednog Allaha (tewhid), a usljed čega se i on, svojim životom i imetkom, s njima bori protiv muslimana, je nevjernik, jer ne može odbiti a da ne posluša ma šta da mu narede, makar to bilo da se oženi svojom maćehom. Pristajanje da se, svojim životom i imetkom, bori na njihovoj strani u iskorjenjivanju Allahove vjere i vjere Njegova Poslanika, samo po sebi je teži grijeh nego ženidba maćehom, iako je i to nevjerstvo. Za takve ljude Uzvišeni Allah veli:

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا
فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ
وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا

Vi ćete nailaziti i na one koji žele da budu bezbijedni i od vas i od naroda svog i kad god se pozovu da budu mnogobošci; vrate se u bezvjerstvo. Ako se oni ne okane vas i ne ponude vam mir i ako ne prestanu vojevati protiv vas, vi ih hvatajte i ubijajte gdje god ih stignete, puno pravo vam dajemo protiv njih. (En-Nisa', 91.)[3]

2. Ko zbog imetka, djece ili kuće, živi i boravi u neprijateljskoj sredini, krijući da je musliman, iako se u stanju iseliti i to pokazati, ali svojim djelima i riječima ni u čemu ne pomaže neprijatelju protiv muslimana, niti mu od srca pokazuje lojalnost, takav se, zbog samog boravka među neprijateljem, ne tretira nevjernikom, ali se drži velikim griješnikom zato što odbija da učini hidžru i što se ne pokori Allahu i Njegovu Poslaniku koji mu to naređuju da učini. Ovo, čak, i u slučaju kad u sebi mrzi nevjernike, jer Uzvišeni Allah veli:

---

[1] Vidjeti: " الدفاع " لابن عتيق : (ص ١٠ - ١٢) ، والحديث سبق تخريجه (ص ٢٤٧) .
[2] Vidjeti: قال ابن تيمية في " اقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٢٠٠) إسناده صحيح .
[3] Vidjeti: " الدفاع " لابن عتيق (ص ١٠ - ١٢) .

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُوْلَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

Kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: "Šta je bilo s vama?" - "Bili smo potlačeni na Zemlji" - odgovoriće. "Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekuda iseliti?" - reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište. (En-Nisa', 97.)

Tumačeći ovaj kur'anski ajet, Ibn Kesir kaže da se pod riječima ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ - *koji su se prema sebi ogriješili*, misli na one koji odbijaju učiniti hidžru, a zatim objašnjava: "Ovaj ajet se odnosi na sve one koji su u stanju učiniti hidžru, ali to ne čine, nego i dalje žive u višebožačkoj sredini, gdje ne mogu slobodno ispovijedati vjeru. Svako ko tako postupa, po ovom ajetu i jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka, je griješnik, jer čini ono što je strogo zabranjeno (haram)."[1]

Ja ću ovdje citirati i Ibn 'Abbasove riječi, neka je Allah sa njim zadovoljan, koje navodi Buharija da su se "neki muslimani, u doba Allahova Poslanika, s.a.v.s., u jednoj bici našli sa idolopoklonicima, gdje su neki od njih bili pogođeni strijelama ili udarcima oružja ubijeni, pa je u povodu toga slučaja Uzvišeni Allah objavio ovaj ajet u kome se kaže: *Kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati...*[2]

Ovakvim neosnovanim izgovorima, Allah je zatvorio vrata riječima:

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ
تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ
فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovu putu, onda pričekajte dok Allah svoju odluku ne donese. A Allah griješnicima neće ukazati na pravi put." (Et-Tewbe, 24.)

Nema nikoga ko odbija da učini hidžru, a da ne traži izgovor u nekoj od ovih osam navedenih stvari. Međutim, ovim ajetom, Allah je zatvorio vrata izgovora i onoga ko odbije da učini hidžru naziva fasikom (velikim griješnikom).

---

[1] Vidjeti: انظر " تفسير ابن كثير " : (ج٢ / ٣٤٣) . و" الدفاع " لابن عتيق : (ص ١٣) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٨ / ٢٦٢ ، ح ٤٥٩٦) .

Ako je Uzvišeni Allah naredio hidžru iz najodabranijeg grada na svijetu, Mekke, i ako ljubav prema njoj nije bila dovoljan razlog da se ona ne čini, kako može biti razlog za neko drugo mjesto?[1]

3. Onih kojima ne smeta da žive i borave u višebožačkoj sredini, ima dvije vrste:

a) Ko je u stanju javno ispoljavati svoju vjeru i od višebožaca se otvoreno odreći, dajući im do znanja da on s njima nema ništa, jer ne slijede pravu nego krivu vjeru. Ko je u stanju tako javno pokazivati i ispoljavati vjeru, nije obavezan činiti hidžru, jer ispunjava uvjet koji se od njega traži u riječima Uzvišenog:

قُلْ يَاأَيُّهَا الْكَافِرُونَ(١)لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ(٢)وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٣)وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ(٤)وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ(٥)لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ(٦)

Reci: "O vi nevjernici, ja se neću klanjati onima kojima se vi klanjate, a ni vi se nećete klanjati Onome kome se ja klanjam; ja se nisam klanjao onima kojima ste se vi klanjali, a vi se niste klanjali Onome kome se ja klanjam, A vama-vaša vjera, a meni-moja!" (El-Kafirun, 1.-6.)

a to je da im kaže da su nevjernici, da on ne obožava ono što i oni, da oni ne obožavaju Allaha, jednog i jedinog Gospodara, već Mu pripisuju druge ravnim, da je Allah zadovoljan sa njim i njegovom vjerom, a da sa njima i njihovom vjerom nema ništa.

Uzvišeni veli:

قُلْ يَاأَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ(١٠٤)وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ(١٠٥)

Reci: "O ljudi, ako vi sumnjate u ispravnost moje vjere, - pa, ja se neću klanjati onima kojima se, mimo Allaha, vi klanjate, već ću se klanjati Allahu, koji će vam duše uzeti. Meni je naređeno da budem vjernik, i: 'Predaj se pravoj vjeri, i nikako ne budi kumirima poklonik.'" (Junus, 104.-105.)

Onaj ko je u stanju sve ovo otvoreno u lice reći višebošcima, nije obavezan činiti hidžru.

[1] Vidjeti: " الدفاع" لابن عتيق : (ص ١٣ – ١٤) ، وانظر " بيان النجاة والفكاك " له أيضاً : (ص ٧٠ – ٧٢) .

Pod slobodnim ispoljavanjem vjere ne misli se da se nekome dozvoli da slobodno klanja i da se ne prisiljava da obožava što obožavaju idolopoklonici. Kršćani i Jevreji, recimo, ne zabranjuju muslimanima da u njihovoj zemlji klanjaju, niti ih prisiljavaju da obožavaju ono što oni obožavaju. Pod slobodnim ispoljavanjem vjere, misli se da se prema nevjernicima smije pokazati, ne samo neslaganje, nego i neprijateljstvo, kako je postupio Halid b. el-Velid, recimo, sa Medža'om,[1] koji nije digao glas protiv odmetnika i od njih se odrekao, kao što su to učinili Semame[2] i el-Ješkuri. Ovaj slučaj je općepoznat iz hronika događaja s početka islamskih osvajanja. To znači, da onaj ko se javno nije odrekao idolopoklonika i idolopoklonstva, nije ni pokazao svoju vjeru.[3]

b) Ko u nemogućnosti da učini hidžru živi i boravi među višeboščima, jer nemogućnost da se ona učini, Uzvišeni u Svojoj Knjizi uvažava kao opravdan razlog i veli:

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا(٩٨)
فَأُوْلَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا(٩٩)

Samo nemoćnim muškarcima, i ženama, i djeci, koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta, Allah će, ima nade, oprostiti jer Allah briše grijehe i prašta. (En-Nisa', 98.-99.)

Ne smije se zaboraviti da ovo izuzimanje dolazi nakon prijetnje da se među višeboščima ne živi, jer:

---

[1] Riječ je o Medža'iju b. Merariju b. Selemiju el-Hanefiju el-Jemamiju, jednom od poglavica plemena Beni Hanife koji je u Bici na Jemami bio zarobljen. Bio je izuzetno rječit i nadaren čovjek. Kao njegove mudre riječi navode se i one koje je rekao Ebu Bekru es-Siddiku: "Nema koristi kada je pravo mišljenje kod onoga ko se ne sluša, oružje kod onoga ko se sa njime ne bori i imetak kod onoga ko ga ne troši." Vidjeti: . (ج ٣ / ٣٦٢) : " الإصابة "

[2] Riječ je o Semami b. Esalu b. Nu'manu b. Selemi el-Hanefiju, poznatom još kao Ebu Umama el-Jemami. O njemu se govori u Buharijinoj *Zbirci*, kako je primio Islam nakon što je bio zarobljen. Ibn Ishak navodi da je Semame ostao čvrst u vjeri kada su se Jemamljani odmetnuli od Islama. Semame je sa svojim istomišljenicima koji su ga poslušali, napustio svoje pleme i priključio se el-'Ala b. el-Hadremiju i sa njim se borio protiv odmetnika iz Bahrejna. Vidjeti: . (ج١ / ٢٠٣) : " الإصابة "

[3] Vidjeti (ص ١٦) الدفاع . Pomenuti slučaj autor navodi u svome djelu: النجاة و الفكاك gdje kaže: "Kada je Halid došao pred Jemamu u borbi sa odmetnicima, kao prethodnicu je poslao dvije stotine konjanika kojima je naredio: "Zarobite svakog na koga naiđete!" Među zarobljenim je bio i Medža'a sa dvadeseti i tri svoja čovjeka. Kada su dovedeni pred Halida, Medža a je rekao: "Halide, ti znaš da sam, dok je još Poslanik, s.a.v.s., bio živ, sam pred njega došao i primio Islam. Ja sam i danas onaj isti koji sam bio jučer iako se među nama pojavio ovaj lažac, jer Allah veli: *"Niko ničije breme neće nositi."* Na to mu je Halid rekao: "Medža'a, danas se odričeš onoga što si bio jučer, kada ti nije smetao ovaj lažov (tj. Musejlema). Protiv njega, koliko jučer, nisi dizao glas i kukavički si šutio, iako si najugledniji Jemamljanin. Činio si to da bi ga podržao i dokazao da ti ne smeta to što čini. Čuo si da ja dolazim, pa zašto nisi našao kakav izgovor, nešto rekao i pokazao mu da se sa njim ne slažeš? Ti to nisi učinio, ali neki jesu poput Semame i el-Ješkura, koji su mu se usprotivili i protiv njega digli glas. Ako kažeš da si se bojao svojih ljudi, zašto onda nisi prešao na moju stranu, ili mi bar po glasniku poslao poruku?" Na to je upitao: "Mugirin sine, hoćeš li mi sve ovo moći oprostiti?" Halid je odgovorio: "Poštediću ti život, ali mi nije pravo što to činim." Vidjeti: . (ص ٦٨-٧٠) : " بيان النجاة والفكاك "

مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

...će zato prebivalište biti Džehennem, a užasno je ono boravište. (En-Nisa', 97.)

Dakle, iz ove prijetnje Uzvišeni izuzima samo nemoćne, one koji nisu dovoljno snalažljivi i koji ne znaju puta.

Ibn Kesir kaže da se to odnosi na "one koji se ne mogu iščupati iz ruku višebožaca, a i kad bi to mogli učiniti ne bi znali put kojim bi krenuli."[1]

Uzvišeni kaže:

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا

A zašto se vi ne biste borili na Allahovu putu za potlačene, za muškarce i žene i djecu, koji uzvikuju: "Gospodaru naš, izbavi nas iz ovog grada, čiji su stanovnici nasilnici, i Ti nam odredi zaštitnika i Ti nam podaj onoga ko će nam pomoći!" (En-Nisa', 75.)

U prvom ajetu se, dakle, govori o nemogućnosti da se učini hidžra i nepoznavanju puta, a u drugom o vapajima i preklinjanju da ih Allah izbavi iz višebožačke sredine, između nasilnika sa kojima žive, i da im odredi zaštitnika i pomagača. One koji su u takvom stanju i koji tako mole, Uzvišeni izuzima i za njih kaže:

فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا

Allah će, ima nade, oprostiti jer Allah briše grijehe i prašta. (En-Nisa', 99.)

Poznati mufessir el-Begavi kaže: "Ako se muslimanski zarobljenik kod nevjernika, dograbi slobode i pobjegne im, više mu se nije dozvoljeno među njih vraćati i među njima živjeti. Ako od njega zatraže da se zakune, da ako ga puste iz pritvora neće pobjeći, pa se zakune i puste ga, dužan je, ako može, pobjeći i ne podliježe nikakvom keffaretu za prekršaj zakletve, jer je ona data pod prisilom.[2] Ako se, pak, zakune dobrovoljno, da bi ih udobrovoljio, a to od njega nisu tražili, opet je dužan pobjeći u islamsku zemlju, ali je u ovom slučaju dužan ispuniti keffaret za prekršenu zakletvu."[3]

---

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٢ / ٣٤٣) .

[2] Vidjeti: . (ص١٦) : " الدفاع " Odgovor šejha Hameda, ovdje se potpuno poklapa sa odgovorom koji su na ovo pitanje dali šejh Hasan i šejh Abdullah, sinovi Muhammeda b. Abdulvehhaba.

Vidjeti: انظر " مجموعة الرسائل والمسائل النجدية " : (ج١ / ٣٩) ، الطبعة الأولى سنة ١٣٤٦ هـــ ، مطبعة المنار بمصر.

[3] Vidjeti: " شرح السنة " للبغوي : (ج١٠ / ٢٤٦) .

Što se tiče pitanja kako Islam gleda na putovanje u neprijateljske, nevjerničke zemlje, radi trgovine i sl., tu imamo dvije situacije:

1. Ako je musliman u mogućnosti javno ispovijedati svoju vjeru i ne mora se dodvoravati nevjernicima, dozvoljeno mu je putovati u njihovu zemlju radi trgovine. To su činili i neki ashabi Allahova Poslanika, s.a.v.s., među kojima i Ebu Bekr i drugi, neka je Allah sa njima zadovoljan. Oni su, naime, radi trgovine putovali i po nevjerničkim zemljama, a da im to Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije osporio, kako u svom *Musnedu*[1] navodi Imami Ahmed. To navode i drugi.

2. Ako musliman nije u mogućnosti javno ispovijedati svoju vjeru i ako se mora dodvoravati nevjernicima, po mišljenju islamskih učenjaka, nije mu dozvoljeno putovati u njihovu zemlju. Na tu zabranu upućuju i neki hadisi Allahova Poslanika, s.a.v.s. Ovo zato što je Uzvišeni Allah čovjeku stavio u dužnost da živi i djeluje po učenju islamskog monoteizma (tevhida) i da prema višebošcima mora pokazati neprijateljstvo. Sve što kao prepreka stoji vjerniku na tome putu, nije mu dozvoljeno.[2]

Nakon svega, u vidu jasnih i mnogobrojnih izvora iznesenog, bilo bi potrebno da se ukratko osvrnemo i vidimo do kakvog su ponora današnji muslimani dospjeli i do koje su mjere Allahovim neprijateljima podlegli, u vrijeme kada smo svjedoci sve češće pojave da muslimani žive u njihovim zemljama i svoje sinove šalju da se tamo školuju i otuda donose diplome visokog obrazovanja, čak i iz oblasti prava i studija arapskog jezika!

Historija će kao tragediju i sramotu zabilježiti da muslimanska djeca odlaze u nevjerničke zemlje i otuda se vraćaju sa diplomama pravnika šerijatskog prava i profesora arapskog jezika.

O opasnosti ovog problema pisalo je više čestitih učenjaka i upozoravalo na brojne opasnosti od slanja muslimanske djece na školovanje u nevjerničke zemlje, gdje im se ispiraju mozgovi, briše islamski identitet i usađuju nevjerničke ideje.[3]

---

[1] Ovako se doslovno kaže u: " الجامع الفريد " Tekst sam pokušao, ali nisam uspio pronaći u *Musnedu*.

[2] Vidjeti: انظر " الجامع الفريد " : (ص ٣٨٢) ، الطبعة الثانية .

[3] Među onima koji su o ovome pisali je i prof. Muhammed Husejn. Pogledaj u njegovim izuzetno vrijednim djelima:" الاسلام و الحضارة الغربية " و " الاتجاهات ا لو طنية " و " حصوننا مهددة من الداخـــــــــل " . O ovome je vrijednu studiju napisao i šejh Muhammed Lutfi es-Sabag pod naslovom " الابتعاث و مخاطره " koju je objavio islamski ured. Pogledati i druga koja o ovome govore!

II - PRESELJENJE (HIDŽRA) IZ NEVJERNIČKE U ISLAMSKU ZEMLJU

Jezički posmatrano, osnovno značenje hidžre (muhadžere) je ostavljanje i napuštanje. U vjerskom značenju, kao stručni termin, to znači preseljenje iz nevjerničke, višebožačke zemlje u islamsku.[1] Općepoznato je da vjernika, muslimana, čiji se svi vidovi ispoljavanja vjere temelje na robovanju samo Allahu, negiranju višeboštva, mržnji prema nevjerstvu i nevjernicima, nevjernici, ako to mogu, neće ostaviti na miru da slobodno ispovijeda svoju vjeru. To potvrđuju i riječi Uzvišenog:

وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنْ اسْتَطَاعُوا

Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrate od vjere vaše, ako budu mogli. (El-Bekare, 217.)

U tom smislu Uzvišeni prenosi da su stanovnici pećine (ashabi-kehf) rekli:

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا

Jer, ako oni doznaju za vas, kamenovaće vas ili će vas na silu u svoju vjeru obratiti, i tada nikad nećete ono što želite postići! (Kehf, 20.)

Uzvišeni također kazuje da je odvraćanje od vjere zajednička osobina svih nevjernika, pa kaže:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ

Nevjernici su govorili poslanicima svojim: "Ili ćete vjere naše biti ili ćemo vas, doista, iz zemlje naše protjerati!" A poslanicima je Gospodar njihov objavljivao: "Mi ćemo nevjernike sigurno uništiti." (Ibrahim, 13.)

Vereka b. Nevfel je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekao: "Kamo sreće da sam mlađi pa da dočekam i vidim kad te tvoj narod bude progonio." "Zar će me protjerati?" - upitao je, a on mu je odgovorio: "Hoće. Nikada ni jedan čovjek nije došao sa onim s čime si došao ti, a da se nisu okrenuli protiv njega." Zbog toga su ga iz Mekke i protjerali, prvo u Taif, a onda u Medinu, nakon što su se njegovi ashabi do tada već dva puta iseljavali u Abesiniju.[2]

[1] Vidjeti: انظر " فتح الباري " : (ج ١ / ١٦) .

[2] Vidjeti: انظر " الدفاع " لابن عتيق : (ص ١٨ – ١٩) ، وقصة ورقة مع رسول الله ﷺ في " سيرة ابن هشام " : (ج١ / ٢٥٤).

Hidžra u Islamu ima ogromni značaj i važnost. Kao takva ona je dio ljubavi prema dobru i osude zla. Štaviše, ona je najbolji vid dokazivanja ljubavi prema dobru i odricanja od zla. Na kraju krajeva, da nije te Božije zapovijedi onima koji svoju vjeru, na svojoj zemlji, ne mogu slobodno ispovijedati, muslimani ne bi ostavljali svoje ognjište, narod i imetak i izlagali se teškoćama koje ih čekaju na putu i životu u tuđini. Uzvišeni Allah Svojim robovima vjernicima, koji čine hidžru, obećava dobro i na ovom i na budućem svijetu, pa kaže:

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ(٤١)الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ(٤٢)

One koji se isele Allaha radi, nakon što su bili proganjani, Mi ćemo još na ovom svijetu na lijepo mjesto smjestiti; a nagrada na onom svijetu bit će još veća - kad bi oni samo znali! - onima koji budu trpjeli i u Gospodara svoga se uzdali. (En-Nahl, 41.-42.)

Svestrano poimanje hidžre, u islamskom se učenju, ne svodi na samo puko preseljenje iz nevjerničke u islamsku zemlju. Naprotiv, kako kaže Ibn el-Kajjim "istinska hidžra je dvostruka": hidžra tijelom iz jedne zemlje u drugu, čiji je smisao, uglavnom, poznat i druga, suštinska hidžra - okretanje Allahu i Njegovu Poslaniku, s.a.v.s. Ova druga je glavna i prva iz nje samo proizilazi. Ona podrazumijeva da se ljubav srcem, umjesto prema drugima, mora okrenuti prema Allahu, umjesto drugima, robovati samo Njemu, umjesto drugih, bojati se samo Njega, umjesto na druge, oslanjati se samo na Njega, umjesto drugih, moliti samo Njega i umjesto obraćanja drugima, obraćati se samo Njemu. Upravo to je smisao požurivanja Allahu, izrečenog u riječima Uzvišenog:

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ

Zato požurite Allahu... (Ez-Zarijat, 50.)

Od roba se, dakle, traži da svoje vjerovanje u jednog Allaha dokaže tako što će u strahu od Njega pobjeći Njemu. Ova vrsta hidžre, hidžre Allahu, podrazumijeva definitivan raskid sa svim što Allah prezire i opredjeljenje za ono što Allah voli i s čim je zadovoljan. U osnovi hidžre leži ljubav, s jedne, i mržnja, s druge strane, jer onaj ko nešto napušta, a drugo prihvata, da bi mu hidžra bila valjana, mora da mu je ono što prihvata draže od onoga što napušta.

Ova hidžra jača i slabi shodno motivima ljubavi u srcu čovjeka. Što su motivi jači to je i hidžra snažnija i potpunija, i obrnuto, što su motivi slabiji i hidžra je slabija, u nekim slučajevima do te mjere da se gotovo i ne osjeti niti pokrene volja za njom.[1]

---

[1] Vidjeti: " الرسالة التبوكية " لابن القيم : (ص ١٤ - ١٨) ، الطبعة الثانية سنة ١٣٩٤ هـ ، المطبعة السلفية بمصر .

A sada ćemo nešto više reći o prvoj vrsti hidžre, preseljenju iz jednog mjesta u drugo, iz nevjerničke u islamsku zemlju.

El-Hattabi[1] kaže: "Hidžra je u početku Islama bila preporučena a ne obavezna, i to riječima Uzvišenog:

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً

Oni koji se isele Allaha radi naći će na Zemlji mnogo mjesta, uprkos svojih neprijatelja i slobodu. (En-Nisa', 100.)

Ovaj ajet objavljen je kada su idolopoklonici pojačali progon muslimana, pred Poslanikovo, s.a.v.s., preseljenje u Medinu. Zatim je muslimanima naređeno da mu se pridruže, da budu sa njim zajedno, kako bi se potpomagali i zajedno bili jači, te od njega učili propise vjere. U to doba najveća opasnost prijetila je od Kurejšija, stanovnika Mekke.

Kada su Kurejšije, poslije pada Mekke, primile Islam, sa prestankom razloga prestala je i obaveza preseljenja (hidžre), pa je ona ponovo vraćena u okvire dobrovoljnosti. U tom smislu može se povezati hadis, koji od Allahova Poslanika, s.a.v.s., prenosi Mu'avija u kome stoji: "Hidžra neće prestati sve dok ne prestane pokajanje, a pokajanje neće prestati sve dok Sunce ne izađe sa zapada",[2] sa jednim drugim hadisom koji prenosi Ibn 'Abbas u kome se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prilikom osvajanja Mekke rekao: "Od danas više nema hidžre, nego predstoji čvrsta volja i borba na Allahovu putu جهــاد و نيّة , zato, se, kad budete pozvani u borbu, odazovite i u nju krenite!"[3] Međutim, u vjerodostojnosti lanca prenosilaca (seneda) između ova dva hadisa ima razlike. Naime, sened hadisa koji prenosi Ibn 'Abbas je vjerodostojan i bez prekida متصل صحيــــــــــح , dok u senedu hadisa koji prenosi Mu'avija ima spornih elemenata فيه مقال ."[4]

Koliko je pitanja hidžre, naročito u početku Islama, bilo važno, najbolje se može vidjeti iz toga da je Allah naredio da se međusobno pomaganje muslimana, muhadžira u Medini i onih koji se nisu iselili iz Mekke, nego su i dalje u njoj ostali, prekine. Uzvišeni veli:

---

[1] Riječ je o Imami Hamedu b. Muhammedu b. Ibrahimu b. el-Hattabu, sinu Zejd b. el-Hattaba, poznatom još i pod imenom Ebu Sulejman. Poznat je kao veliki učenjak hadisa, pravnik, književnik, pjesnik i jezičar. Hakim en-Nejsaburi bio je njegov učenik. Rođen je 319. god. po Hidžri u gradu Best u oblasti Kabula, a umro u istom gradu 388. god. po Hidžri.

Vidjeti: انظر مقدمة " معالم السنن " المطبوع مع سنن أبي داود : (ج/١ ١١) ، و " الأعلام " للزركلي : (ج ٢/٢٧٣) الطبعة الرابعة .

[2] Izvor je već jednom citiran na str. 210, na početku ovog poglavlja.

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٦ / ٣٧ ، ح ٢٨٢٥) كتاب الجهاد ، باب وجوب النفير .

[4] Vidjeti: " معالم السنن " للخطابي : (ج٣/٣٥٢) تحقيق أحمد شاكر ومحمد حامد الفقي ، وانظر " الناسخ والمنسوخ " : (ص ٢٠٧) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّن وَلَايَتِهِم مِّن شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Oni koji vjeruju, i iseljavaju se, i u borbi na Allahovu putu zalažu imetke svoje i živote svoje, i oni koji daju utočište i pomažu, oni jedni druge nasljeđuju. A onima koji vjeruju, a koji se nisu iselili - vi ne možete, sve dok se ne isele, nasljednici biti. A ako vas zamole da im u vjeri pomognete, dužni ste da im u pomoć priteknete, osim protiv naroda sa kojim o nenapadanju zaključen ugovor imate. - A Allah dobro vidi ono što radite. (El-Enfal, 72.)

a zatim hvali muhadžire i ensarije, pa kaže:

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَّهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Oni koji vjeruju i isele se, i bore se na Allahovom putu, i oni koji daju sklonište i pomažu, - oni su, zbilja, pravi vjernici - njih čeka oprost i obilje plemenito. (El-Enfal, 74.)

O muhadžirima i ensarijama i ranije je bilo govora.

Oni o kojima, ovdje, želimo nešto više reći su vjernici koji su prihvatili Islam, ali se nisu iselili, već su i nakon Hidžre ostali u Mekki. O njima Uzvišeni Allah veli:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا(٩٧)إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا(٩٨)فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا

Kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: "Šta je bilo s vama?" - "Bili smo potlačeni na Zemlji" - odgovoriće. - "Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?" - reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište. Samo nemoćnim muškarcima, i ženama, i djeci, koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta, Allah će, ima nade, oprostiti jer Allah briše grijehe i prašta. (En-Nisa', 97.-99.)

Buharija od Ibn 'Abbasa, neka je Allah sa njima dvojicom zadovoljan, navodi da su se "neki muslimani, u doba Allahova Poslanika, s.a.v.s., u jednoj bici našli sa idolopoklonicima, gdje su neki od njih bili pogođeni strijelama ili udarcem oružja ubijeni, pa je u povodu toga Uzvišeni Allah objavio: *"kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati..."*[1]

Zato vjernicima koji prime Islam, ali se ne presele, nego i dalje nastave živjeti u pustinji, daleko od drugih muslimana, kako kaže Imami Ahmed[2] ne pripada dio ratnog plijena, niti udio u "petini", osim ako su učestvovali u borbi. To potvrđuje i hadis koji od svoga oca prenosi Ibn Burejde, a bilježe Imami Ahmed u *Musnedu* i Muslim u svome *Sahihu*: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na čelo vojske ili neke čete postavljao zapovjednika (emira), prvo mu je savjetovao da bude bogobojazan, a prema muslimanima dobrostiv. Zatim bi rekao: "Ratujte na Allahovom putu u ime Allaha! Borite se protiv onih koji ne vjeruju u Allaha. Borite se, ali ne prevršujte mjeru dozvoljenog! Nemojte obmanjivati, mrcvariti i djecu ubijati! Kada se suočite sa neprijateljem, ponudite mu da izabere jednu od tri stvari. Ako bilo koju izabere, odustanite i poštedite ga! Zatim ga pozovite da prihvati Islam, pa ako prihvati, sustegnite se i poštedite ga! Zatim im ponudite da se presele i krenu putem muhadžira! Dajte im do znanja, ako to učine, da imaju ista prava i dužnosti kao i muhadžiri!

Ako, pak, odbiju da to učine, stavite im na znanje da će se tretirati kao i muslimanski beduini, da će kao i ostali vjernici podlijegati Allahovim propisima i da, osim ako se ne budu s ostalim muslimanima borili, u ratnom plijenu i prihodima od danka neće imati dijela. Ako odbiju da prihvate Islam, ponudite im da plaćaju džizju (glavarinu), pa ako prihvate da je plaćaju, poštedite ih i prekinite sa borbom, a ako to odbiju, osloni se na Allaha i s njima stupi u borbu!"[3]

Na osnovu svega navedenog, hidžru, bez obzira o kojoj se vrsti radi; obaveznoj, dokinutoj i drugim vrstama, možemo, ukratko, definirati u sljedećim tačkama:

1. Hidžru iz neprijateljske u islamsku zemlju koja je farz. Ona je bila obavezna u doba Allahova Poslanika, s.a.v.s., i kao takva će ostati sve do Sudnjeg dana.

---

[1] Vidjeti: سبق تخريجه : (ص ٢٧٠) .

[2] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٤ / ٤٠) .

[3] Vidjeti: الحديث في " مسند أحمد " : (ج ٥ / ٣٥٢) ، وفي "صحيح مسلم " : (ج٣ / ١٣٥٧ ، ح ١٧٣١) .

Pod hidžrom koja je osvojenjem Mekke prestala biti obavezna, misli se na preseljenje tamo gdje je bio Allahov Poslanik s.a.v.s. Ko u neprijateljskoj zemlji primi Islam, dužan je neprijateljsku zemlju napustiti i preseliti se u islamsku.[1]

To se vidi i iz hadisa o Medžašeu b. Mes'udu,[2] koji je svoga brata Mudžalida b. Mes'uda, doveo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Ovo je Mudžalid koji ti daje zakletvu da će učiniti hidžru", na što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nema hidžre nakon osvajanja Mekke, ali mu prihvaćam zakletvu na Islam."[3]

Prema tome, kur'anski i hadiski tekstovi koji govore o obaveznosti hidžre i dalje ostaju obavezujući za muslimana koji živi i boravi u neprijateljskoj zemlji. O tome je bilo više riječi kad smo govorili o boravku u nevjerničkoj zemlji.

2. Hidžra iz zemlje u kojoj haraju novotarije. Imam Malik kaže: "Nikome nije dozvoljeno živjeti i boraviti u zemlji u kojoj se vrijeđaju i psuju časni preci (es-selef)".[4]

3. Hidžra iz zemlje ogrezle u haramu. Ovo zato što je potraga za halalom stroga dužnost (farz) svakog muslimana.[5]

Govoreći o ovoj vrsti hidžre, šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja kaže: "Zemlje su podložne promjenama kao i ljudi. Čovjek je čas musliman, a čas nevjernik; čas vjernik, a čas licemjer; čas pobožni dobročinitelj, a čas razvratni griješnik. Tako je i sa kućama, zavisno od stanara. Zato je hidžra vjernika iz mjesta ogrezlog u bezboštvu i grijesima u mjesto gdje ima vjere i pokornosti Allahu, kao i pokajanje za nevjerstvo i grijehe uz prihvaćanje vjere i pokornosti Allahu, nešto što će ostati na snazi sve do Sudnjeg dana."[6]

4. Hidžra iz straha od zlostavljanja i bojazni za život. Dakle, i u ovakvoj situaciji, Uzvišeni Allah je, iz Svoje milosti prema čovjeku, dao olakšicu. Kada se čovjek u jednom mjestu boji za sopstvenu sigurnost, Uzvišeni

---

[1] Vidjeti: " أحكام القرآن " لابن العربي : (ج١ / ٤٨٤) ، وانظر شرح النووي على " صحيح مسلم " : (ج١٣ / ٨) ، وتفسير القرطبي : (ج٥ / ٣٠٨) .

[2] On je Medžaši ibn Mes'ud ibn Sa'lebe es-Sulemi. Buharija i drugi kažu da je susreo Poslanika, s.a.v.s. Od njega prenose Ebu Osman en-Nehdi i drugi. Poginuo je na dan El-Džemel (Bitka oko deve). Vidjeti: " الاصابة " (ج ٣ / ٣٦٢) ، و " المعارف " لابن قتيبة : (ص٣٣١) .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٦ / ١٨٩ ، ح ٣٠٧٩) كتاب الجهاد ، باب لاهجرة بعد الفتح ، كتاب الإمارة : (ج٣ / ١٤٨٨ ، ح ١٨٦٤) .

[4] Vidjeti: " أحكام القرآن " لابن العربي : (ج ١ / ٤٨٤ ، ٤٨٥) .

[5] Vidjeti: " أحكام القرآن " لابن العربي : (ج ١ / ٤٨٤ ، ٤٨٥) .

[6] Vidjeti: " مجموع فتاوى" بن تيمية : (ج١٨ / ٢٨٤) .

mu Allah dozvoljava da to mjesto napusti, da se iz njega iseli i tako se sačuva od prijeteće opasnosti po život. Prvi ko je to učinio bio je Ibrahim, a.s., u strahu od svoga naroda. On je rekao:

إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي

Ja se selim onamo kuda mi je Gospodar moj naredio. (El-'Ankebut, 26.)

Zatim:

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ

Idem onamo gdje mi je Gospodar moj naredio - reče - On će mene kuda treba uputiti. (Es-Saffat, 99.)

Za Musaa Uzvišeni veli da je rekao:

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

I Musa izađe iz grada ustrašen, iščekujući šta će se desiti. "Gospodaru moj", reče, "spasi me naroda koji ne vjeruje!" (El-Kasas, 21.)[1]

5. Hidžra iz bolesne, nezdrave sredine u zdravu i čistu sredinu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je Urnejnljanima (stanovnicima Urnejna), kad su se požalili da ne podnose medinsku klimu, dozvolio da odu u pustinju i da tamo provedu neko vrijeme dok ne ozdrave. Iz ovoga se, naravno, izuzima napuštanje mjesta u kome vlada kuga kako stoji u vjerodostojnom hadisu.[2]

6. Hidžra iz bojazni za imetkom, jer je i imetak muslimana nepovrjedljiv, isto kao i život i porodica.[3]

Dakle, i hidžra kao i ostala djela zavisi od namjere (nijjeta), kao što uostalom kaže i Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Djela se procjenjuju prema namjerama. Svakome pripada ono što je naumio. Ko hidžru učini radi Allaha i Njegova Poslanika, učinio ju je radi Allaha i Njegova Poslanika, a ko hidžru učini da bi kakvu dunjalučku korist postigao, ili se oženio, hidžra mu je radi onoga zašto ju je i učinio."[4]

1 Vidjeti: " أحكام القرآن " لابن العربي : (ج١ / ٤٨٥) .

2 Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ٤٨٥) ، وحديث العرنيين في " صحيح البخاري " : (ج١٠ / ١٤٢ ، ح ٥٦٨٦) كتاب الطب و " صحيح مسلم " : (ج٣ / ١٢٩٦ ، ح١٦٧١) كتاب القسامة ، أما حديث الطاعون ففي البخاري : (ج١٠ / ١٧٩ ، ح٥٧٢٨) كتاب الطب ، ونصه : " إذا سمعتم بالطاعون في أرض فلاتدخلوها وإذا وقع بأرض وأنتم بها فلاتخرجوا منها ".

3 Vidjeti: " أحكام القرآن " : (ج١ / ٤٨٦) .

4 Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١ / ٩ ، ح١) كتاب بدء الرحي ، و " صحيح مسلم " : (ج٣ / ١٥١٥ ، ح ١٩٠٧) كتاب الإمارة

TREĆE POGLAVLJE

Borba na Allahovu putu

Sadržaj poglavlja:

- *Uhođenje muslimana*

Treće poglavlje

BORBA NA ALLAHOVU PUTU

(الجهاد في سبيل الله)

Borba na Allahovu putu spada u sami vrh zahtjeva dokazivanja ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, jer ona razdvaja istinu od neistine i one koji su na strani Milostivog od onih koji su na šejtanovoj strani. Riječ *džihad* - borba na Allahovu putu, sa kesrom ispod "džima", gledano čisto jezički, znači: napor; trud. Zato se kaže: جهدت جهادا u značenju: بلغت المشقة .

Kao stručni termin, u vjerskim tekstovima, ova riječ znači: ulaganje truda u borbi protiv nevjernika.[1] Isti ovaj termin koristi se i u značenju samopreispitivanja, borbe protiv šejtana i razvratnika. Samopreispitivanje مجـاهدة الـنفس - borba sa samim sobom, sastoji se od učenja i upoznavanja sa vjerom i vjerskim pitanjima, djelovanja u skladu sa tim i poučavanju drugih propisima vjere.

Borba protiv šejtana sastoji se u izbjegavanju sumnjivih stvari na koje navodi šejtan i klonjenju strasti koje šejtan dočarava i uljepšava.

Borba protiv nevjernika podrazumijeva angažiranje svih raspoloživih sredstava: sile, imetka, jezika i srca.

Borba protiv razvratnika (griješnika) uključuje silu, jezik i na kraju srce.[2]

U drugom poglavlju, prve glave, ove knjige pod naslovom "Priroda neprijateljstva između Allahovih i šejtanovih sljedbenika" rečeno je da je neprijateljstvo između ove dvije strane od iskona staro i da će ostati neprebrodivo sve dok Allah ne naslijedi Zemlju i sve što je na njoj. Ovo zato što su ova dva puta potpuno različiti. Njih je nemoguće sastaviti i pomiriti, jer oni koji su na Allahovoj strani žele da uspostave riječi istine na

---

[1] Vidjeti: " فتح الباري " لابن حجر : (ج ٦ / ٣) .

[2] Vidjeti: " فتح الباري " لابن حجر : (ج ٦ / ٣) .

Zemlji i da islamski zakon zavlada na svakom mjestu, a to ozlojeđuje šejtanove pristalice pa nastoje da ulože sav trud u rušenju Islama i njegovih propisa, gdje god to i koliko god mogu.

Kada smo govorili o mržnji prema zlu, rekli smo da je najbolji način njenog potvrđivanja borba na Allahovom putu, jer je to jedini način razdvajanja Allahovih od šejtanovih sljedbenika.

Ako se vratimo i pažljivo pogledamo u praksu Allahova Poslanika, s.a.v.s., vidjet ćemo da je borba bila nastavak (druga faza) Vjerovjesnikove hidžre, što samo po sebi govori o važnosti borbe u uspostavljanju vjere, a toga nema bez spremnosti da se na Allahovu putu žrtvuje i sopstveni život. To je najbolji odziv na poziv da se bori na Allahovu putu.

Suvišno je napominjati da ova prava vjera (ed-dinu-l-hanifu) naređuje da se i drugi pozivaju da vjeruju u jednog Allaha i da se jedino Njemu robuje i klanja. Oni koji se odazovu na ovaj poziv, postigli su cilj zbog koga je Allah slao poslanike i objavljivao Knjige, a oni koji to odbiju učiniti, moraju se suočiti sa sabljom:

حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ

...sve dok mnogoboštvo ne iščezne i dok samo Allahova vjera ne ostane. (El-Enfal, 39.)

Već smo ranije po značenju citirali hadis Allahova Poslanika, s.a.v.s., u kome stoji: "Kada se suočiš sa neprijateljem, ponudi mu da izabere jednu od tri stvari. Ako bilo koju izabere, odustani i poštedi ga!"[1]

Islam, dakle, prvo poziva ljude da prihvate dobro dobrovoljno. Ako to odbiju, onda se sa njima, na lijep način raspravlja. Ako, i kad im se iznesu svi argumenti, okrenu glavu i odbiju poslušati, protiv njih se dužno boriti. Ako neko ljudima zabranjuje da slušaju i odazovu se na poziv Islama, takve raskolnike treba u korijenu sasjeći i omogućiti da poziv Islama dopre do svih ljudi. Tu dolazi do pravog izražaja princip: "Nema prisiljavanja u vjeri" tj. ako neki muslimanski vladar u svojoj zemlji ima onih koji nisu muslimani, on ih neće prisiljavati da prime Islam, ali će ih prisiliti da budu pokorni njegovoj vlasti. Ako prime Islam dobrovoljno, stiču prava i obaveze kao i ostali muslimani. Ako ne prime Islam i zatraže da ostanu u svojoj vjeri (kršćanstvu ili judaizmu) dužni su plaćati glavarinu. Ako i to odbiju, onda između njih i muslimana ne preostaje ništa drugo do sablja.[2]

---

[1] Vidjeti: سبق تخريجه : (ص ٢٨٠) .

[2] Vidjeti: انظر تفسير (لاإكراه في الدين) في ابن كثير: (ج١/٤٥٩) ، وانظر فصل الجهاد في " معالم في الطريق " : (ص٧٤) .

Polazeći od ovih principa, borba u Islamu ima uzvišene i dalekosežne ciljeve, jer se vjernik bori protiv nevjernika radi:

1. ostvarenja prava na slobodno izražavanje mišljenja,
2. ostvarenja prava na slobodno pozivanje u vjeru i
3. uspostavljanja islamskog poretka na Zemlji. Pod ovim trećim podrazumijeva se i ostvarenje slobode čovjeka, jer se kroz islamski poredak poziva da robuje samo Uzvišenom Allahu, uz istovremeno ukidanje svih oblika robovanja čovjeka prema čovjeku.

Na svijetu nema toga pojedinca, staleža ili naroda koji ima pravo ljudima propisivati zakone i na taj im način krojiti sudbinu. Zato postoji jedan Gospodar za sve ljude zajedno, koji im je propisao vjerozakon po kome će se vladati, jedino Njemu pokoravati i, kroz vjeru i obrede, dokazivati da se jedino prema Njemu upravljaju.[1]

Zato borba na Allahovu putu spada u najčasniju i Allahu najdražu vrstu ibadeta, jer "kad bi svi ljudi bili vjernici, bili bi uskraćeni za ovaj ibadet i nagradu koja iz njega proizilazi. Da nije džihada kako bi vjernik mogao dokazati prijateljstvo prema Allahu i neprijateljstvo prema nevjernicima, Njega radi, kako bi mogao dokazati ljubav prema Njemu i mržnju prema nevjernicima? Da nije džihada kako bi vjernik mogao dokazati požrtvovanje u borbi protiv neprijatelja, u pozivanju na dobro i odvraćanju od zla? Kako bi mogao dokazati da je odvažan, da se suprotstavlja niskim prohtjevima i hirovima, te da mu je Gospodar preči i draži od samog sebe?"[2]

Šejhu-l-Islam ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže: "Ni za jedno djelo kao za borbu na Allahovu putu, nije rečeno da iz njega proizilazi toliko sevaba... Ovo zato što plodove borbe na Allahovu putu uživaju svi, i na ovom i na onom svijetu, kako onaj ko u njoj učestvuje, tako i drugi. Borba na Allahovu putu u sebi sadržava sve, i nutarnje i spoljašne vidove ibadeta. Kroz nju se potvrđuje ljubav prema Allahu, iskrenost prema Njemu, oslanjanje na Njega, žrtvovanje života i imetka, odvažnost, skromnost, spominjanje Allaha i dr., što ne sadržava nijedno drugo djelo. Onaj ko u njoj učestvuje, bilo da se radi o pojedincu ili cijelom narodu, uvijek se nalazi između dva dobra; da pobijedi i stekne slavu gazije, ili da pogine i stekne nagradu šehida; direktnog ulaska u Džennet."[3]

---

[1] Vidjeti: انظر " طريق الدعوة " : (ج١ / ٢٨٨ - ٢٨٩) .

[2] Vidjeti: " مدارج السالكين " : (ج٢ / ١٩٦) .

[3] Vidjeti: " السياسة الشرعية في إصلاح الراعي والرعية " : (ص١١٨) ، طبع الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة سنة ١٣٨٩ هـ .

O džihadu i fadiletima džihada govore mnogi kur'anski ajeti, od kojih ćemo navesti samo neke. Prije svega navest ćemo da Uzvišeni za šehida (onoga ko pogine na Njegovu putu) kaže da nije umro, nego je, kod svoga Gospodara, živ:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ(١٦٩)فَرِحِينَ بِمَا
آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ(١٧٠)

Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga, radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati. (Alu 'Imran, 169.-170.)

Uzvišeni Allah zatim kaže:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُوْلَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju, i bore se na Allahovu putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni. (El-Hudžurat, 15.)

Uzvišeni Allah zatim kaže da je borba na Njegovu putu uspješna trgovina sa Njim:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ(١٠)تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ(١١)يَغْفِرْ
لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ(١٢)وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرْ الْمُؤْمِنِينَ(١٣)

O vjernici, hoćete li da vam ukažem na trgovinu, ona će vas spasiti patnje nesnosne; u Allaha i Poslanika Njegova vjerujte i imecima svojim i životima svojim na Allahovu putu se borite - to vam je, da znate, bolje -, On će vam grijehe vaše oprostiti i u džennetske bašče vas, kroz koje će rijeke teći, uvesti, i u divne dvorove u edenskim vrtovima; - to će biti uspjeh veliki -, a dat će vam i drugu blagodat koju jedva čekate; Allahovu pomoć i skoru pobjedu! Zato obraduj radosnom viješću vjernike! (Es-Saff, 10.-13.)

Što se tiče sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., u njemu nalazimo mnogobrojne hadise koji govore o fadiletima borbe na Allahovu putu. Navodimo samo neke, u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"U Džennetu ima stotinu stupnjeva koje je Allah priredio borcima na Allahovu putu, a između svakog od stupnjeva je koliko između nebesa i Zemlje."[1]

"Nema toga roba čije su se noge uprašile u borbi na Allahovu putu, a da će ga dohvatiti džehennemska vatra."[2]

"Jedan čovjek došao je Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Pokaži mi neko djelo koje je ravno borbi na Allahovu putu!' - pa je (Poslanik) odgovorio: 'Ne vidim takvo nešto.' - i upitao: 'Možeš li ti, kad borac krene u borbu na Allahovu putu, ući u džamiju i klanjati bez prekida i postiti, a da se ne omrsiš, (dok se ovaj ne vrati)?' - pa je upitao: 'A ko to može?'"[3]

U Ebu Davudovu *Sunenu* stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Turizam mojih sljedbenika سياحة أمتي je borba na Allahovu putu."[4]

U hadisu je Allahov Poslanik s.a.v.s. borbu na Allahovu putu nazvao vrhuncem Islama. Evo toga hadisa: "Islam je glava ove vjere, namaz je njen stub, a borba na Allahovu putu (džihad) njen vrhunac."[5]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, također, rekao: "Osvanuti ili omrknuti u borbi na Allahovu putu, bolje je od cijelog ovog svijeta i svega što je na njemu خيرٌ من الدنيا ومافيها." Hadis navode Buharija i Muslim.[6]

Nasuprot ovakve pohvale onih koji se bore na Allahovu putu, Allah ukorava one koji izostavljaju i izbjegavaju borbu (džihad), i opisuje ih kao licemjere i ljude bolesna srca:

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٦ / ١١ ، ح ٢٧٩٠) كتاب الجهاد ، باب درجات المجاهدين في سبيل الله .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٦ / ٢٩ ، ح ٢٨١١) .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٦ / ٤ ، ح ٢٧٨٥) .

[4] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٣ / ١٢ ، ح ٢٤٨٦) كتاب الجهاد ، و" مستدرك " الحاكم : (ج ٢ /٧٣) ، وسنده حسن ، انظر " مشكاة المصابيح " : (ج١ / ٢٢٥ ، ح ٧٢٤) .

[5] Vidjeti: " سنن الترمذي " : (ج٧ / ٢٨١ ، ح٢٦١٩) أبواب الإيمان ، و" سنن ابن ماجة " : (ج ٢ / ١٣١٤ ، ح٣٩٧٣) ، وقال الألباني : حديث صحيح . انظر " صحيح الجامع الصغير " : (ج٥ / ٣٠ ، ح ٥٠١٢) .

[6] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٦ /١٣ ، ح ٢٧٩٢) كتاب الجهاد ، و" صحيح مسلم " : (ج ٣ / ١٤٩٩ ، ح١٨٨٠) كتاب الإمارة .

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا
وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي
سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovu putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grešnicima neće ukazati na pravi put." (Et-Tewbe, 24.)

Uzvišeni također veli:

فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ
إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأَوْلَى لَهُمْ(٢٠)طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ
فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ(٢١)فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ(٢٢)أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَى أَبْصَارَهُمْ(٢٣)

A kad bi objavljena jedna sura i u njoj spomenuta borba, ti si mogao da vidiš one čija su srca pritvorna kako te gledaju pogledom pred smrt onesviještenog! A bolja bi im bila poslušnost i razuman govor! A kada je borba već propisana, bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni. Zar i vi ne biste, kad bi se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio." (Muhammed, 20.-23.)

Džihad je nužnost u pozivanju u vjeru i Božiji zakon u iskušavanju i isprobavanju ljudi. Uzvišeni Allah, u tom smislu, veli:

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ

Zar mislite da ćete ući u Džennet, a da Allah ne ukaže na one od vas koji se bore i na one koji su izdržljivi? (Alu 'Imran, 142.)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا
رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Zar mislite da ćete biti ostavljeni, a da Allah ne ukaže na one među vama koji se bore i koji, umjesto Allaha i Poslanika Njegova i vjernika, nisu uzeli nikoga za prisna prijatelja? - A Allah dobro zna ono što radite." (Et-Tewbe, 16.)

"Borba na Allahovu putu je jedan od načina pozivanja da se vjeruje u Allaha. Borba na Allahovu putu nije nikakva prolazna pojava iz prvog perioda misije Islama, nego nužnost koja mora pratiti proces širenja Islama. Da je borba na Allahovu putu nešto što je prolazno u životu muslimana, ne bi mu bilo posvećeno toliko prostora u samoj Allahovoj Knjizi i praksi Poslanika, s.a.v.s.

Allah je svjedok da se ovaj božanski put ne sviđa raskolnicima. On dobro zna da mu se ovosvjetski silnici moraju opirati, jer to nije njihov put ni njihov način života. To se ne odnosi samo na prošlost, nego i na današnjicu i budućnost, na svako mjesto i na svaku generaciju. Uzvišeni Allah, također, zna da je zlo razmetljivo, da nema granice i da nikada nije pravedno. Ono se kao takvo nikada neće pomiriti da dobro napreduje, ma kakav miroljubiv i pomirljiv put ono slijedilo. Ovo zato što samo narastanje dobra prijeti i zatire put zlu, što postojanje istine ugrožava neistinu. Otuda zlo, kadli tadli, mora pribjeći sili. To znači da neistina, da bi se odbranila, mora pokušati smetnuti i silom ugušiti istinu. Ovo je znači urođena, a ne prolazna osobina zla... Otuda je borba na Allahovu putu, i to u svim oblicima, neminovna. Ona se mora, prvo, pojaviti u srcu, izgarati za njom u duši, a onda prenijeti na svijet stvarnosti. Naoružanom zlu, mora se, dakle, suprotstaviti naoružanim dobrom, a neistini oštricom istine. Ako toga nema, onda je to nemoć koja ne dolikuje vjernicima. A da bi se bilo snažno, mora se uložiti mnogo truda, sredstava i života, a to Uzvišeni i traži od vjernika."[1]

Dok su muslimani ispravno razumijevali riječi Uzvišenog Allaha:

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

I neka se zato na Allahovu putu bore oni koji ne žale da žrtvuju život na ovom svijetu za onaj svijet. A onoga ko se bori na Allahovu putu, pa pogine ili pobijedi, Mi ćemo, sigurno, obilno nagraditi. (En-Nisa', 74.)

Širom svijeta su jezdile čete boraca širenja Islama, dobra i slave. One su na svome putu rušile zlo, a zavodile dobro, rušile nevjerstvo i širile vjeru u jednog Allaha gdje god su stigle.

U tom periodu slavne historije Islama bilo je sjajnih generacija koje su znale cijeniti život i smrt, jer su željele živjeti časnim životom, nižući pobjede i uzdižući Allahovu riječ na ovom svijetu, ili žrtvujući ga na tom putu da bi kod Allaha zaslužile još bolji život na onome svijetu:

---

[1] Vidjeti: " طريق الدعوة " : (ج١ / ٣٠٣ - ٣٠٤) .

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga. (Alu 'Imran, 169.)

Među ovim sjajnim generacijama bilo je i takvih primjera koji nisu mogli sačekati ni koliko je potrebno da se pojede nekoliko hurmi do ulaska u Džennet. Takav slučaj je bio sa cijenjenim ashabom 'Umejrom b. el-Hamamom,[1] ensarijom, koji je čuvši, kako u Bici na Bedru Allahov Poslanik, s.a.v.s., doziva: "Požurite u Džennet koji je prostran koliko su nebesa i Zemlja!", upitao: "Allahov Poslaniče, Džennet koji je prostran koliko su nebesa i Zemlja?!" Kad je Poslanik odgovorio sa: "Jeste!", ovaj je rekao: "Sjajno!", na što ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: "A šta te natjeralo pa da kažeš: "Sjajno!" "Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, ništa drugo do želja da budem jedan od njegovih stanovnika", odgovorio je. Na to je Allahov Poslanik rekao: "Znaj da ćeš biti!" 'Umejr je, poslije ovoga, iz torbe izvadio nekoliko hurmi i počeo jesti, ali se predomislio i rekao: "Zar da živim dok ne pojedem ove hurme? To je predugo!" Zatim je bacio hurme i nastavio se boriti izgovarajući sve dok nije poginuo.[2]:

"Za susret sa Allahom nije potrebna druga opskrba, do bogobojaznost, djela za onaj svijet i odvažnost u borbi u ime Allaha,

jer svaka opskrba mimo bogobojaznosti, dobročinstva i razboritosti, osuđena je na propast."

Drugi, sjajan primjer nalazimo u liku poznatog ashaba Hanzale b. Ebi 'Amira koji je iz kuće istrčao čim je čuo poziv za Bitku na Uhudu. Hanzalu je, kao mladoženju, poziv zatekao neokupana (džunub) i nije htio sačekati ni koliko je da se okupa, nego je s mjesta požurio na poprište bitke da ni jedan momenat ne bi propustio borbu na Allahovu putu. Kad je poginuo, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "Vašega druga sada kupaju meleki. Ako hoćete da znate kakav je izašao, upitajte njegovu družicu!" Kada su je upitali, odgovorila je: "Izašao je džunub, čim je čuo poziv." Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zato ga i kupaju meleki."[3]

---

[1] Riječ je o 'Umejru b. el-Hamamu b. el-Džumuhu b. Zejdu b. Haramu b. Ka'bu b. Selemi el-Ensariju es-Selemiju, za koga Musa ibn 'Ukbe i drugi kažu da je učestvovao u Bici na Bedru i da je bio prvi koji je poginuo u borbi. Vidjeti: "الاصابة" : (ج٣/٣١) .

[2] Vidjeti: "مسند الإمام أحمد" : (ج٣ / ١٣٧) ، و"صحيح مسلم" : (ج٣ / ١٥٠٩ ، ح١٨٩٩) بدون ذكر الأبيات ، وانظر "فقه السيرة" للشيخ الغزالي : (ص ٢٤٤) .

[3] Vidjeti: "الإصابة" لابن حجر : (ج١ / ٣٦٠) ، وانظر "فقه السيرة" للغزالي : (ص ٢٧٢) .

Navedeni primjeri predstavljaju samo zrno pijeska ili kap u moru neviđene hrabrosti i herojstva, što su izvirali iz vjere u Allaha. U neodoljivoj želji za Džennetom, ovaj svijet, u poređenju sa onim, kod njih nije imao nikakve vrijednosti, a i kako bi imao, kad su u Džennet i njegove blagodati vjerovali kao da ga pred sobom gledaju vlastitim očima. Zato su prema njemu, poput jata golubova, i hrlili.[1]

Ovo su primjeri pravog džihada i vjernika mudžahida. Oni su bili i ostali uzor drugima, kako se na Allahovu putu treba boriti. Ostali, koji ne vjeruju, ne bore se na Allahovu, već na šejtanovu putu:

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ

Vjernici se bore na Allahovu putu, a nevjernici na šejtanovom. (En-Nisa', 76.)

Ono što danas govore pojedine muslimanske kukavice da džihad, nije džihad, nego izopačenost. Takvi su svi koji zagovaraju pomirenje sa šejtanovim sljedbenicima, koji pozivaju da sa njima treba graditi prijateljske odnose, odnose zasnovane na uvažavanju, poslušnosti i pokornosti, jer to znači omekšavanje slova Kur'ana i sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., pred ateističkim zabludama.

Dosta je više takvih poraženih, pregaženih i pokornih poslušnika, kod kojih je od Islama ostalo samo ime, čija je jedina briga kako druge slijepo oponašati, a permanentna praksa za bilo kim srljati. Ipak, na Zemlji ima, i uvijek će biti onih koji će znati Allahovu vjeru ispovijedati, Allah to jamči. Zato, kad se mjera prevrši i u podilaženju nevjernicima slovo Kur'ana i Sunneta počne iskrivljavati i zloupotrebljavati, tvrdeći da je džihad u Islamu propisan samo u odbrani, to se ne smije prešutjeti. Naprotiv, takvi se moraju raskrinkati, ma o kakvim se titulama i poznatim imenima radilo, jer je Allahova vjera Istina, a ima li od Istine išta preče!? Ne mislim o ovome duljiti, jer je o tome u prethodnim poglavljima bilo dovoljno riječi.[2]

Oduvijek je, pa i danas, bilo čestitih islamskih učenjaka koji su znali razotkriti i ovakva, islamskom shvaćanju, strana razmišljanja pobiti. Zato se obrati na njihova djela!

Vraćajući se još jednom na početak, treba podvući; da časnog života nema bez povratka pravoj vjeri, njenim čistim izvorima: Allahovoj Knjizi, Sunnetu Njegova Poslanika, s.a.v.s., njihovom ispravnom razumijevanju i ugledanju

[1] Vidjeti: انظر مزيدا من تلك البطولات في " ماذا خسر العالم " للندوي : (ص ١٠٤ – ١٠٨) .

[2] Vidjeti na str. 215

na čestite pretke ovog Ummeta. Bez toga je nezamislivo ispravno razumijevanje značenja kelimei-šehadeta, smisla ibadeta i vjere uopće. Bez toga je nezamislivo ispravno razumijevanje borbe na Allahovu putu, a ne borbe za zavičaj, domovinu, rasu, naciju, ličnost i sl.

Na današnjim muslimanima je da razumiju ove poruke, da se prihvate čvrsto vjere, da labilnim i podlim ne dozvole da rovare, da se odlučno suprotstave svemu što je u suprotnosti sa Kur'anom i Sunnetom i da im nema ništa preče od Allahove naklonosti i pomoći, jer kad to zasluže, ona sigurno neće izostati, a tada će sva šejtanska lukavstva biti nemoćna.

UHOĐENJE MUSLIMANA

Problem uhođenja (špijuniranja) muslimana, islamski su učenjaci, obično, razmatrali u sklopu džihada. Ovo zato što je uhođenje glavni vid razotkrivanja slabih tačaka kod muslimana od strane neprijatelja, naročito u doba rata. Ugledajući se na njih, i mi ćemo problem uhođenja, borbe protiv njega i stav Islama o njemu, pokušati razmotriti u sklopu govora o džihadu.

Uhođenje muslimana je veleizdaja i jedan od najtežih grijeha koji musliman može počiniti, jer je to svojevrsni vid naklonosti neprijatelju nevjerniku. Sud o njemu kreće se od nevjerstva koje izvodi iz vjere, ako se čini iz ljubavi i naklonjenosti prema neprijatelju, ako doprinosi njegovu jačanju, s jedne, i slabljenju muslimana, s druge strane, do teškog grijeha, ako se čini iz nekog ličnog, materijalnog ili drugog razloga.

Na to Uzvišeni Allah upozorava, na početku poglavlja El-Mumtehine, iznoseći slučaj sa Hatibom b. Ebi Beltaom:[1]

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنْ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte - oni poriču Istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a Ja znam ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio s Pravog puta je skrenuo. (El-Mumtehine, 1.)

Tumačeći ovaj ajet et-Taberani kaže da to znači: "Ne dopustite da vas vaša djeca, rodbina i rođaci odvedu u nevjerstvo, ili da svoje neprijatelje uzmete za prijatelje, ili da na njih s blagonaklonošću gledate, jer vam ni djeca ni

[1] Riječ je o Hatibu b. Ebi Belta'u el-Lahmiju, savezniku Kurejša, a neki kažu i bliskom prijatelju ez-Zubejra b. el-'Avvama, sudionikom Bedra i Hudejbije. Umro je u 65. god. života u Medini i dženazu mu je klanjao Osman, r.a. Allah je u poglavlju El-Mumtehine potvrdio da je bio vjernik. Šeste godine po Hidžri Allahov Poslanik, s.a.v.s., kao svog izaslanika poslao ga je Mukavkisu, vladaru Egipta, odakle se vratio sa bogatim darovima, među njima i sa Marijom Koptkinjom.

Vidjeti: "الإستيعاب" : (ج ١ / ٣٤٨)، و"الإصابة" : (ج ١ / ٣٠٠).

rođaci ni prijatelji na Sudnjem danu neće koristiti, na dan kada će vjernici, koji su se pokoravali Allahu, ući u Džennet, a nevjernici, koji su mu bili nepokorni, u Džehennem."[1]

Buharija u svome *Sahihu* od Alije, r.a., navodi da je rekao. - Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je mene, ez-Zubejra i el-Mikdada b. el-Esveda i rekao nam: "Krenite odmah do mjesta Revda Hah - روضة خاخ ! U njemu je žena sa pismom, pa joj ga oduzmite!" Krenuli smo i potjerali konje dok nismo stigli do Revde, gdje smo pronašli ženu i rekli joj: "Izvadi pismo!" "Ja nemam nikakva pisma", odgovorila je. "Ili ćeš izvaditi pismo, ili ćemo te skinuti i pretresti?", zaprijetili smo, pa je iz zeha pletenice izvadila pismo koje smo donijeli Allahovu Poslaniku, s.a.v.s. "Hatibe, šta je ovo?", upitao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa je odgovorio: "Allahov Poslaniče, polahko, (da ti objasnim). Ja sam čovjek koji je bio blizak Kurejševićima, ali sam nisam bio od njih. I među muhadžirima, što su s tobom, ima onih koji u Mekki imaju rođaka preko kojih štite svoje porodice i imetak. Htio sam, kad već nisam rodbinski povezan s njima (Kurejševićima), među njima imati nekoga ko će zaštititi moju rodbinu. To što sam učinio, nisam učinio ni iz nevjerstva, ni iz odmetništva od vjere, niti iz blagonaklonosti prema nevjerstvu, nakon što sam primio Islam." Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Istinu vam je rekao." Omer je dodao: "Allahov Poslaniče, pusti me da odsiječem glavu ovom licemjeru!", pa je Poslanik rekao: "On je učesnik Bitke na Bedru. Šta znaš, možda je Allah šta otkrio učesnicima Bedra i rekao: "Radite šta hoćete, Ja sam vam unaprijed oprostio!?" Na to je Allah objavio: *O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte - oni poriču Istinu koja vam dolazi...*[2]

Učenjak Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže. "Iz ovog slučaja može se izvući zaključak da je dozvoljeno ubiti uhodu (špijuna) čak i ako je musliman, jer je Omer, r.a., zatražio od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da ga pusti da ubije Hatiba b. Ebi Belta'a, pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije odgovorio: "Nije ga dozvoljeno ubiti zato što je musliman", nego: "Šta znaš, možda je Allah šta otkrio učesnicima Bedra i rekao: "Radite šta hoćete..." Dakle, odgovorio mu je da postoji smetnja za njegovo pogubljenje, a to je njegovo učešće u Bici na Bedru. U ovakvom odgovoru leži opaska da je dozvoljeno ubiti onoga kod koga nema ovakve smetnje. Ovako ovo pitanje tretira malikijski mezheb i jednim dijelom i mezheb Imami Ahmeda, dok Šafija i Ebu Hanife smatraju da se ne treba pogubiti. I jedni i drugi u svojim stavovima pozivaju se na slučaj Hatiba b. Ebi Belta'a.

---

[1] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج ٢٨ / ٦١) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٨ / ٦٣٣ ، ح ٤٨٩٠) كتاب التفسير ، سورة الممتحنة .

Ispravno je da odluku o tome da li ga pogubiti ili ne, treba prepustiti da procijeni imam (vladar). Ako on procijeni da je u interesu muslimana da se pogubi treba ga pogubiti, a ako procijeni da ga je bolje ostaviti u životu, ostaviće se. Allah, opet, najbolje zna kako je najispravnije postupiti."[1]

On (Ibn el-Kajjim) dalje nastavlja i kaže: "Iz ovog slučaja se da zaključiti da se i veliki grijeh, izuzimajući širk, da iskupiti kakvom velikom zaslugom (dobrim djelom koji briše grijehe), kao što je Hatiba učešće u Bici na Bedru iskupilo za uhođenje, jer je učešće u Bici na Bedru bilo, doista, veličanstveno djelo, koje je u sebi nosilo Allahovu ljubav, zadovoljstvo, radost i ponos pred melekima. Ono je bilo veće i jače od grijeha uhođenja koje Allah mrzi i prezire. To znači da je u ovom slučaju, između dva djela, preteglo ono koje je bilo jače i koje je neutraliziralo slabije. Ovakva je Allahova presuda o zdravlju i bolesti koji, u zavisnosti od zdrava ili bolesna srca, proizilaze iz dobrih ili loših djela.

Uzvišeni veli:

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ

Dobra djela doista poništavaju hrđava. (Hud, 114.)

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ

Ako se budete klonili velikih grijeha, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših... (En-Nisa', 31.)

On dalje kaže: "Zamisli samo koliko je snažan bio Hatibov iman, koji ga je naveo da učestvuje u Bici na Bedru, da rame uz rame, sa Poslanikom, s.a.v.s., žrtvuje sam sebe, da mu Allah i Njegov Poslanik budu preči od svoga naroda, porodice i plemena, okruženih neprijateljem sa svih strana. Njega ništa nije moglo pokolebati, vjeru mu poljuljati ili odlučnost sputati da se suprotstavi onima među kojima su mu bili porodica i rođaci. Ova snaga do izražaja je došla kada ga je ophrvala bolest uhođenja. Ozdravljenje je došlo odjednom i bolesnik je ustao kao da bolesti nije ni bilo. Kada je ljekar vidio snagu vjere koja je prebrodila bolest uhođenja, rekao je onima koji su mu htjeli proliti krv, da to ne čine riječima: "Šta znaš, možda je Allah šta otkrio učesnicima Bedra i rekao: 'Radite šta hoćete, Ja sam vam unaprijed oprostio.' Sasvim je drugačiji slučaj sa

---

[1] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج ٣ / ٤٢٢) بتصرف بسيط .

Zulhuvejsarom et-Temimijem[1] i njemu sličnih haridžija, koji su tako bili odani u namazu, postu, učenju i drugim pitanjima dotle, da su ashabi smatrali svoja djela bezvrijednim u odnosu na njihova, ali i pored toga je jedan od ashaba za njih rekao: "Kad bi ih se domogao, pobio bih ih kao što je pobijen (narod) Ad."[2] ili: "Ubijajte ih, jer je u njihovom ubijanju velika nagrada kod Allaha za onog ko ih ubija!"[3]

Svako ko je pametan dobro zna šta ovo znači, koliko mu pravilno razumijevanje ovog pitanja može biti od koristi, jer ono otvara vrata spoznaje Allaha, Njegove mudrosti u upravljanju stvorenjima, Njegovih zapovijedi, smisla nagrađivanja i kažnjavanja u uspostavljanju reda itd., te na osnovu toga krajnje preciznog svrstavanja svakoga prema onome što je zaradio.[4]

Meni se čini, a Allah, opet, najbolje zna, da je po ovom pitanju ispravan stav zauzeo Malik b. 'Ukajl, jedan od Ahmedovih učenika. On, naime, smatra da se musliman koji uhodi muslimane treba pogubiti, jer se opravdanje koje je primjenjeno u Hatibovu slučaju "za neizvršenje pogubljenja ne može primijeniti na druge. Da je sam Islam uhode dovoljan kao opravdanje za nepogubljenje, ne bi se zadiralo u nešto što je specifičnije, jer da se opravdanje za nepogubljenje obrazložilo nečim što je općenito, za detaljiziranjem ne bi bilo potrebe. Ovo je, Allah, opet, nabolje zna, najjači argument."[5]

Kur'ansko obraćanje riječima: *O vjernici, ... s Mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte,* potvrđuje da je Hatib, o kome se govori, vjernik, ali i zabranu onoga u što se on upustio. Iako se ovdje radi o specifičnom slučaju, iz ajeta se da zaključiti da je Hatibov postupak jedna vrsta naklonosti, bolje reći poklanjanja ljubavi (prema nevjernicima) i da je onaj ko to čini skrenuo sa pravog puta.

---

[1] Pozivajući se na prethodnike Ibn el-Esir ubraja Zulhuvejsira et-Temimija u ashabe, ali o njemu ne navodi ništa više nego što navodi el-Buhari.

Vidjeti: أخرجه البخاري : (ج٦/٦١٧ ، ح ٣٦١٠) ؛ كتاب المناقب ومسلم : (ج٢/٧٤٠ ، ح ١٠٦٣) في الزكاة .

U hadisu koji prenosi Ibn Se'id stoji: "Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog dana dijelio plijen Zulhuvejsir, čovjek iz plemena Beni Temim, mu je prigovorio: 'Allahov Poslaniče, budi pravedan!' - na što mu je on odgovorio: 'Teško tebi, a ko je pravedan ako ja nisam?!'"

Vidjeti: " الاصابة " لابن حجر : (ج١/ ٤٥٨) .

[2] Izvor je ranije citiran na str. 48

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٦ / ٦١٨ ، ح ٣٦١١) كتاب المناقب ، باب علامات النبوة ، و " صحيح مسلم " : (ج٢ / ٧٤٦ ، ح ١٠٦٦) كتاب الزكاة .

[4] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج ٢ / ٤٢٤ - ٤٢٧) بتصرف .

[5] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج٣ / ١١٤) ، و انظر " أقضية الرسول " ﷺ: لابن فرج المالكي : (ص ٢٥) .

Međutim, iz Poslanikovih, s.a.v.s., riječi: "Pustite ga, istinu vam je rekao!" očito se vidi da time, ako je i dalje, bez ikakve sumnje i kolebanja, ostao vjerovati u Allaha i Njegova Poslanika, nije pogazio vjeru i odmetnuo se u nevjernike, nego je pomenuto učinio iz nekog ovosvjetskog interesa, jer da je porekao Islam, sigurno, ne bi rekao: "Pustite ga!"[1]

Što se tiče, pak, uhode nevjernika, njega bez dvojbe treba pogubiti, jer je i sam Poslanik, s.a.v.s., dao da se pogubi uhoda višebožac (mušrik). To potvrđuje i hadis koji Ejas b. Seleme b. el-Ekva' prenosi od svoga oca u kome stoji da je "Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dok je bio na putu, došao uhoda višebožac, posjedio i porazgovarao sa njegovim ashabima i nestao, na što je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Potražite ga i ubijte!' pa sam ga ubio."[2]

---

[1] Vidjeti: " إرشاد الطالب " للشيخ سليمان بن سحمان : (ص١٥) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٦ / ١٦٨ ، ح ٣٠٥١) كتاب الجهاد باب الحربي إذا دخل الإسلام بغير أمان ، وأبي داود : (ج٣ / ١١٢ ، ح ٢٦٥٣) في الجهاد .

ČETVRTO POGLAVLJE

Izbjegavanje onih koji su skloni novotarijama i strastima

Sadržaj poglavlja:

- *Šta su sljedbenici zdrave tradicije rekli o slijeđenju vjere, onakve kakva je objavljena, i o zabrani unošenja novotarija u vjeri?*

Četvrto poglavlje

IZBJEGAVANJE ONIH KOJI SU SKLONI NOVOTARIJAMA I STRASTIMA

Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu الولاء والبراء podrazumijeva i izbjegavanje onih koji su skloni novotarijama u vjeri i povođenju za strastima, te odricanje od njihovih shvaćanja i lažnih tvrdnji. U trećem poglavlju, prve glave ove knjige, dotakli smo se pitanja kakav su stav prema njima imali sljedbenici zdrave tradicije. Tamo smo dali definiciju novotarija u vjeri i podijelili ih na one koje izvode i one koje ne izvode iz vjere.

Ovdje ćemo, polazeći sa stanovišta da je ljubav prema dobru, ljubav prema Allahu i onima koji Njega vole, a mržnja prema zlu, mržnja prema onima koje mrze Allaha ili čine ono što Allah mrzi, naglasiti da je izbjegavanje, nemiješanje i osuda onih koji u vjeri unose novotarije ili se povode za strastima, obaveza koja se, sama po sebi, iz ispravnog razumijevanja ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, podrazumijeva. Do izopačenosti vjere dovodi jedan od dva faktora, ili oba zajedno:

- upuštanje u krivovjerje i njegovo širenje, što se ogleda u neosnovanom i bespotrebnom naglabanju i
- izvršavanje djela koja su u suprotnosti sa istinom i naslađivanje s njima.

U prvom slučaju radi se o unošenju novotarija u vjeru, a u drugom o povođenju za strastima. Ova dva faktora uzrok su svakog zla, iskušenja i nesreće. Zbog njih su poricani poslanici, zbog njih se nepokorno Gospodaru, zbog njih se sručuju kazne i zbog njih se dospijeva u vatru džehennemsku. Do izopačenosti u vjerovanju dolazi zbog sumnjičavosti, a u djelima zbog strasti i niskih prohtjeva. Zato su časni preci, sljedbenici zdrave tradicije, imali običaj reći: "Čuvaj se dvije vrste ljudi: razvratnika koji se predao strastima i pohlepnika koji se predao dunjaluku!"[1] ili: "Čuvaj se razvratna učenjaka i neuka pobožnjaka, jer prvi podsjeća na one koji na sebe srdžbu izazivaju, znajući šta je istina ali je ne slijede, a drugi na zalutale koji rade, ali ne znaju kako treba."[2]

---

[1] Vidjeti: " إعلام الموقعين " لابن القيم : (ج١ / ١٣٦) ، وانظر " إقتضاء الصراط المستقيم " لابن تيمية: (ص ٢٥) .

[2] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٢٥) .

Opasnost od upuštanja u novotarije ogleda se u tome što je to u suprotnosti sa "potpunom predajom samo Allahu" - الاستسلام لله وحده, jer kako je neko od čestitih predaka rekao: "Noga Islama osjeća se stabilno, jedino, na mostu potpune predaje."[1]

Za novotarije u vjeri Imam Sufjan es-Sevri je rekao da su: "Iblisu draže od samih grijeha, jer se za grijeh kaje, a za novotarije ne kaje." Ovo zato što onaj, ko se upušta u novotarije, prima vjeru kakvu nije propisao Allah ni Njegov Poslanik i što mu se njegova loša djela čine lijepim, a sve dok mu se čine lijepim, za njih se ne kaje. Prvi korak čovjekova pokajanja je njegova spoznaja da je učinio nešto loše i pogriješio. Zato se čovjek, sve dok mu se njegova djela čine lijepim, iako su u biti ružna, neće pokajati i zatražiti oprost.[2]

Međutim, ako se čovjek pridržava onoga što zna, vrata pokajanja stoje otvorena i dobri su izgledi da se čovjek pokaje. Onoga ko to čini Allah upućuje na pravi put i daje da mu istina postane jasna. Uostalom, Allah se smilovao i na Pravi put ukazao mnogima, koji su ranije bili nevjernici, licemjeri, sljedbenici novotarija i krivog puta, jer On veli:

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ

A one koji su na Pravom putu On će i dalje voditi i nadahnuće ih kako će se vatre sačuvati. (Muhammed, 17.)

Ako među ljudima zamre znanje, a zavlada neznanje o vjeri, ako dozvole da neznanje uzme maha i duboko pusti korijene u njihovim dušama, oni će se po prirodi toka stvari, početi izvlačiti iz omče povođenja, jer su skloni nekoj vrsti nadmenosti i želji da se, koliko god mogu, otrgnu robovanju, kao što neko od čestitih predaka reče: "Niko sunnet nije ostavio, a da se u sebi nije uzoholio."[3]

U drugom poglavlju, prve glave ove knjige, smo rekli da je neprijateljstvo između Allahovih i šejtanovih sljedbenika nužno i neizbježno. Isto tako neprijateljstvo neminovno je i između onih koji slijede pravu vjeru i onih koji slijede novotarije.

Eš-Ševkani kaže: "Neprijateljstvo između onoga ko slijedi vjeru, onakvu kakva je objavljena, i između onog ko u nju unosi novotarije jasno je kao Sunce, jer prvi mrzi drugoga zbog njegovih novotarija, a drugi prvoga zato

[1] Vidjeti: " شرح السنة " للبغوي : (ج١ / ١٧١) .

[2] Vidjeti: انظر " التحفة العراقية " لابن تيمية : (ص ٣٨) .

[3] Vidjeti: " ملحق مؤلفات " الإمام محمد بن عبد الوهاب : (ص ٨٧) ، طبعة جامعة الإمام .

što je prvi u pravu i što slijedi vjeru kakva je objavljena. Štaviše, oni koji slijede novotarije, one koji ih ne slijede, često više mrze nego same jevreje i kršćane."[1]

Prije nego što objasnimo kako se odreći onih koji se povode za novotarijama i strastima, moramo se ukratko upoznati sa odnosima među ljudima. Svidjelo mi se kako je ovo opisao Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, pa ću njegove riječi ukratko parafrazirati. On je, Allah mu se smilovao, odnose među ljudima podijelio na četiri vrste:[2]

1. One s kojima je svakodnevno druženje neophodno kao hrana, koja se, kad god se ogladni, uzme, a onda se ostavi dok se ponovo ne ogladni. Ova vrsta je vrjednija od crvenog sumpora الكبريت الاحمر . To su učenjaci, istinski poznavaoci vjere, naklonjeni Allahu, Kur'anu, Allahovom Poslaniku i Njegovim stvorenjima. Druženje sa ovom vrstom ljudi čista je dobit.
2. One s kojima je druženje potrebno kao lijek bolesniku. Oni ti, sve dok si zdrav, nisu potrebni. To su oni koji su ti u životu potrebni toliko da obaviš potrebni posao, a kad ga obaviš više ti nisu potrebni. Sve što je preko toga spada u treću vrstu.
3. One s kojima je druženje bolest. Ima ih raznih vrsta, kao što ima i raznih vrsta bolesti. Neki su kao teška i neizlječiva bolest, od kojih nema nikakve koristi ni u vjeri, niti u dunjalučkim poslovima. Takvi će ti uvijek biti od štete, ili u vjeri ili u dunjalučkim poslovima, ili i u jednom i u drugom. Drugi su, opet, kao zubobolja, dok se sa njima družiš boli te, a kad ih napustiš, prestane i smiri se bol. Treći su oni od čijeg druženja dušu spopada groznica. To su dosadni i glupi ljudi, koji ti ništa od koristi ne znaju reći, niti slušati pa da im ti šta pametno kažeš. Kad progovore, njihove riječi su teške i bolne po slušaoce, kao udarac biča. Da još bude gore, oni to ne primjete, pa se svojim riječima dive i misle da slušaocima mirišu, umjesto što zaudaraju. A ako šute, teži su od prepolovljenog mlinskog kola, koje se ne može ni nositi, niti po zemlji valjati. Ako se sa ovakvima, već, moraš susretati, gledaj da to bude na lijep i vješt način, dok te Allah od njih ne oslobodi i ne da izlaza.
4. One s kojima je druženje čista propast. Oni su kao otrov. Smrtonosan je za onog ko ga okusi, osim ako neko raspolaže sa još jačim protuotrovom.[3]

---

[1] Vidjeti: " قطر الولي " للشوكاني : (ص ٢٥٩) .

[2] Vidjeti: " بدائع الفوائد " (ج٢/٢٧٤ - ٢٧٥) .

[3] Riječ الترياق - protuotrov je poarabljena perzijska riječ. Vidjeti: " مختار الصحاح " : (ص ٩١) .

Koliko je samo ovakvih među svijetom, dabogda ih Allah smetnuo! To su sljedbenici novotarija u vjeri i krivog puta, koji odvraćaju od sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., i navraćaju na ono što se kosi sa njim. Oni odvraćaju od Allahova puta i nastoje ga iskriviti, proglašavajući novotarije sunnetom, a sunnet novotarijom, dobro lošim, a loše dobrim. Ako im prigovoriš da su pogazili tewhid, odgovorit će ti da si se ogriješio o evlije i dobre ljude. Ako im pokušaš osporiti da ne slijede Allahova Poslanika, s.a.v.s., kako treba, odgovorit će ti da si zaboravio na imame koje također treba slijediti. Ako Allaha opišeš atributima kojima je Sam Sebe opisao i kojima Ga je opisao Allahov Poslanik, ne dodajući i ne oduzimajući ništa od toga, reći će ti da si Ga uporedio. Ako naređuješ dobro koje je naredio Allah i Njegov Poslanik ili zabranjuješ zlo koje je zabranio Allah i Njegov Poslanik, reći će ti da unosiš razdor i fitnu. Ako slijediš sunnet, a izostavljaš ono što se kosi sa njim, optužit će te da ti, a ne oni, u vjeru unosiš novotarije i da slijediš krivi put. Ako se posvetiš Allahu i prepustiš im da obilaze lešine na dunjaluku, optužiće te za pretvaranje. Ako se odrekneš svega svoga i odlučiš da im se predaš i slijediš njihove želje, znaj da si kod Allaha sve izgubio, a kod njih i dalje ostao licemjer! Prema tome, ne ostaje ti ništa drugo, do da još odlučnije i ustrajnije nastojiš zadobiti zadovoljstvo Allaha i Njegova Poslanika, čak i u slučaju da to ove razbješnjava, ne osvrćući se na njihova bockanja ili umiljavanja, ukoravanja ili ljutnje. Ako to uspiješ, znaj da je to najbolji znak da si na Pravom putu, jer kako kaže pjesnik:

Ako čuješ da me ko nevaljao kudi,
To je najbolji dokaz da
nešto vrijedim.
Kad umru, po dobru se spominju i hvale pobožni.
A kad osvanu, hvale se noćni putnici.

(Kraj citata iz djela بدائع الفوائد).

U zavisnosti od toga kakvi su oni koji se povode za novotarijama i ličnim prohtjevima, bit će i stav vjernika koji ispravno ispovijedaju Islam. Ako njihove novotarije graniče sa nevjerstvom ili višeboštvom كفـرية أو شـركية od takvih se definitivno treba odreći i potpuno ih izbjegavati. Prema takvima se ne smije pokazivati nikakva naklonost, nego se od njih, kao i od ostalih nevjernika i višebožaca, treba odricati. U takve spadaju oni koji u Islam unose novine ili ih pomažu i pružaju im utočište, jer u Poslanikovom hadisu stoji: "Ko u vjeru unese novotariju ili takvome pruži utočište, dabogda bio proklet od Allaha, meleka i svih ljudi!"[1]

[1] Vidjeti: أبو داود (ج٤ / ٦٦٩ ، ح ٤٥٣٠) كتاب الديّات ، والنسائي : (ج٨ / ٢٠) في القسامة ، وإسناده حسن .

Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "U najteže novotarije spadaju: zapostavljanje Allahove Knjige i sunneta Njegova Poslanika, uvođenje novotarija koje se kose sa njima, pomaganje onoga ko to čini, pružanje zaštite takvom i neprijateljstvo prema onome ko poziva na pridržavanje Allahove Knjige i sunneta Njegova Poslanika."[1]

Što se tiče odnosa prema onima čije su novotarije ispod toga, koje ne graniče sa nevjerstvom ili višeboštvom, nego se tretiraju kao neposlušnost i grijesi, on se razlikuje od osobe do osobe i od situacije do situacije.

Kad je riječ o naređivanju da se čini dobro i odvraćanju od zla, potrebno je naglasiti da je za to potrebno dosta znanja, umijeća i pronicljivosti. Onaj ko s tim ne vlada, kao što kaže Poslanik, s.a.v.s., najbolje mu je da povede računa o sebi: "Kada vidiš da se škrtosti pokorava, strastima udovoljava, dunjaluku povodi i sopstvenom mišljenju najviše divi, pripazi sam na sebe!"[2]

Kad musliman vidi nekoga da griješi, dužan ga je prezirati u onoj mjeri koliko je teško zlo koje čini i voljeti u onoj mjeri koliko je vrijedno dobro koje čini, o čemu smo već govorili na početku ove knjige, u sklopu vjerovanja sljedbenika sunneta. Nije dobro, ni o kome definitivan sud donositi samo na osnovu njegove loše strane i na osnovu toga ga u cjelosti mrziti, već treba pogledati i njegovu drugu, dobru stranu i u toj ga mjeri voljeti. Naprotiv, ako prezir ne koristi i ne daje nikakve pozitivne rezultate, takvu osobu, i njoj slične, ne treba izbjegavati već na nju treba pokušati utjecati. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izbjegavao one za koje je znao da će im to teško pasti i da će se zbog toga pokajati i popraviti, a primao je izgovor od onih za koje je znao da im izbjegavanje neće ništa koristiti, prepuštajući Allahu ono što u sebi kriju.[3]

U svakom slučaju, musliman se ne treba družiti sa onima koji su skloni novotarijama u vjeri, grijesima i neposlušnosti, osim u onoj mjeri za koju su sigurni da neće dopasti Allahove kazne. Minimum koji se od njega traži je, da, u granicama svojih mogućnosti, osudi njihove postupke i da im da do znanja da ih ne odobrava, kao što stoji u Poslanikovu hadisu: "Ko od vas vidi nešto nevaljalo, neka ga silom (rukom) suzbije, a ako ne može, onda riječima (jezikom), a ako ni to ne može, neka ga bar srcem osudi, ali to je najslabiji iman."[4]

---

[1] Vidjeti: " إعلام الموقعين " لابن القيم : (ج٤ / ٤٠٥) .

[2] Vidjeti: أبو داود : (ج ٤ / ٥١٢ ، ح ٣٤١) كتاب الملاحم ، والترمذي : (ح ٣٠٦٠) في التفسير ، وقال : حديث حسن غريب ، وابن ماجة : (ج٢ / ١٣٣١ ، ح ٤٠١٤) في الفتن ، وانظر " جامع الأصول " : (ج١٠/٣ ، ح ٧٤٥٣) . قال الألباني : ضعيف ولبعضه شواهد . انظر " مشكاة المصابيح ": (ج٣ / ١٤٢٣) .

[3] Vidjeti: انظر " الدرر السنية في الأجوبة النجدية " : (ج٧ / ٤١) .

[4] Vidjeti: " تفسير سورة النور " لابن تيمية : (ص ٥٥) ، الطبعة الأولى سنة ١٣٩٧ هـ ، والحديث في " صحيح مسلم " : (ج١ / ٦٩ ، ح ٤٩) كتاب الإيمان .

U Islamu postoje dvije vrste izbjegavanja:

1. izbjegavanje u smislu prolaska ružnih navika i
2. izbjegavanje u smislu kažnjavanja.

Na prvu se vrstu odnose riječi Uzvišenog:

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ

Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, nek si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu! (El-En'am, 68.)

Uzvišeni također kaže:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ

On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bićete kao i oni. (En-Nisa', 140.)

U ovu vrstu izbjegavanja spada i čovjekovo prekidanje sa činjenjem nevaljalih djela. U tom smislu Allahov Poslanik, s.a.v.s., veli: "Muhadžir je onaj ko napusti ono što je Allah zabranio."[1] U ovu vrstu izbjegavanja spada i preseljenje (hidžra) iz nevjerničke u islamsku zemlju, jer je to klonjenje nevjernika i licemjera iz sredine u kojoj vjerniku ne dozvoljavaju da obavlja kako treba ono što mu Allah naređuje. U tom smislu Uzvišeni Allah veli:

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

I kumira se kloni! (El-Muddessir, 5.)

U drugu vrstu izbjegavanja spada ono sa odgojnim karakterom, tj. izbjegavanje nekoga ko čini nevaljale stvari, sve dok se ne pokaje i ne prestane ih činiti. U tu vrstu spada i slučaj kada je Poslanik, s.a.v.s., zajedno sa ostalim muslimanima, izbjegavao "trojicu koja su izostala"[2] sve dok Allah nije objavio da im je prihvatio pokajanje i oprostio.

Ova vrsta izbjegavanja razlikuje se od čovjeka do čovjeka, u zavisnosti od njegove snage ili slabosti, odlučnosti ili popustljivosti, mnoštvu ili malobrojnosti.

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١ / ٥٣ ، ح ١٠) كتاب الإيمان ، باب المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده .

[2] O njima će, ako Bog da, kasnije biti više riječi, kad budemo govorili o Ka'bu b. Maliku, jednom od ove trojice.

Ovakvo izbjegavanje ima za cilj da se onaj ko se izbjegava ukori, da se na njega odgojno djeluje i da to posluži kao primjer i pouka za druge.

Ovakav vid izbjegavanja je dozvoljen, ako ima izgleda da će se onaj ko se izbjegava popraviti i zlo koje čini prestati, ili bar smanjiti. Međutim, ako onaj ko se izbjegava i ostali svijet iz toga neće izvući nikakvu pouku, niti se popraviti i ako će se postići kontra efekat i zlo još više potpaliti i ako je uz sve to onaj ko se upušta u izbjegavanje nemoćan, s izgledima da šteta od njegova postupka bude veća od koristi, izbjegavanje nije dozvoljeno, jer lijep odnos i pokušaj pridobijanja drugim sredstvima, može biti korisniji i djelotvorniji.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., prema različitim ljudima je različito postupao. Jedne je lijepom riječi pokušavao pridobiti, dok je druge izbjegavao. Ako se sve ovo ima u vidu, jasno je da izbjegavanje هجر mora biti iz iskrenosti prema Allahu i u skladu sa Njegovim zapovijedima. Jer, onaj ko izbjegavanju pribjegne iz vlastitog hira, ili bez opravdana razloga sa drugim prekine odnose, izlazi iz okvira srži problema. Koliko je samo onih koji to čine iz umišljenosti i na svoju ruku, a misle da je to iz pokornosti prema Allahu?![1]

Izbjegavanje spada u jednu vrstu šerijatski dozvoljenog kažnjavanja. To je svojevrsni oblik borbe na Allahovu putu. Pribjegava mu se s ciljem da Allahova riječ bude gornja i da samo Njegova vjera ostane.

Vjernik je dužan da u ime Allaha bude i prijatelj i neprijatelj, da zna u Njegovo ime i voljeti i mrziti. Prema svim vjernicima na svijetu, čak i prema onima koji su mu nepravdu nanijeli, dužan je biti naklonjen i ljubav im poklanjati, jer ni učinjena nepravda ne kida naklonjenost i ljubav u vjeri, kao što kaže Uzvišeni:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ(٩)إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ

Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni; Allah, doista, pravedne voli. Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata. (El-Hudžurat, 9.-10.)

[1] Vidjeti: انظر " مجموع الفتاوى " : (ج ٢٨ / ٢٠٣ - ٢٠٧) .

Pogledaj kako je Allah vjernike nazvao braćom, čak i kad su u sukobu i kad je jedan drugom učinio nasilje![1]

Na kraju bi htjeli posebno naglasiti da se "izbjegavanje, odricanje i neprijateljstvo prema sljedbenicima novotarija u vjeri, odnosi samo na one koji to čine u njenim temeljnim učenjima, dok je neslaganje u sporednim stvarima nešto sasvim drugo. Allah iz Svoje milosti u vjeri nije dao teškoće za vjernike. Oko nekih sporednih pitanja mimoilaze se i učenjaci, pa ni ove zbog toga ne treba izbjegavati. Do neslaganja je dolazilo i između ashaba Allahova Poslanika, iako su bili kao braća, milostivi između sebe. Njihovih mišljenja držali su se i učenjaci poslije njih, sve na putu traganja za istinom i Pravim putem."[2]

ŠTA SU SLJEDBENICI ZDRAVE TRADICIJE REKLI O SLIJEĐENJU VJERE, ONAKVE KAKVA JE OBJAVLJENA, I O ZABRANI UNOŠENJA NOVOTARIJA U VJERI?

Sljedbenici zdrave tradicije, Allah im se smilovao, nastojali su da se zadrže na Allahovoj Knjizi i Sunnetu Njegova Poslanika s.a.v.s. i prezirali one koji su izlazili iz okvira ova dva osnovna izvora Islama. Brojne su njihove izreke u tom smislu. Ovdje ćemo citirati samo neke, koje osnažuju vjernika da ustraje na onome u čemu su oni ustrajavali:

Imam Malik, Allah mu se smilovao, kaže: "Ko u ovu vjeru unese nešto novo, što nisu prakticirali sljedbenici zdrave tradicije, ustvrdio je da Allahov Poslanik Objavu nije vjerno prenio, jer Uzvišeni Allah veli:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

Danas sam vašu vjeru usavršio... (El-Ma'ide, 3.)

"Ono što onda nije bila vjera, sigurno, nije ni danas."[3]

Ibn Mes'ud, neka je Allah sa njim zadovoljan, je rekao: "Nailazit ćete na ljude koji će vas pozivati da se pridržavate Allahove Knjige, a sami su je zabacili sebi iza leđa. Držite se znanja, a čuvajte se novotarija, cjepidlačenja i detaljiziranja. Držite se onoga što je iskonsko ('atik)!"[4]

---

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ج ٢٨ / ٢٠٨) .

[2] Vidjeti: " شرح السنة " للبغوي : (ج ١ / ٢٢٩) .

[3] Vidjeti: " الإعتصام " للشاطبي : (ج٢ / ٥٣) .

[2] Vidjeti: " التنبيه والرد " للملطي : (ص ٨٥) ، ومعني العتيق : أي القديم الأول .

Ebu-l-'Alije er-Rejjahi je rekao: "Upoznajite Islam, a kad ga upoznate, onda od njega ne odstupajte! Držite se Pravog puta, a Pravi put je Islam, i ne iskrivljavajte ga ni ulijevo ni udesno. Držite se sunneta vašeg Poslanika i njegovih ashaba!"[1]

Imam Šafija, Allah mu se smilovao, kaže. "Da čovjek izađe pred Allaha s bilo kojim grijehom, izuzimajući širk (višeboštvo), bolje mu je nego da izađe sa nekim hirom."[2]

Sufjana b. 'Ujejna neko je upitao: "Šta je ovima što se povode za svojim strastima, pa svoje strasti toliko vole?", pa mu je odgovorio: "Zar si zaboravio riječi Uzvišenog:

وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ

Srca njihova su, zbog nevjerovanja njihova, još bila nadojena teletom. (El-Bekare, 93.)[3]

Zato je Ebu Kilabe i rekao: "Ne družite se sa onima koji se povode za svojim strastima. Nisam siguran da vas neće zavesti na krivi put ili ubaciti sumnju u ono što znate."[4]

Ibn Mes'ud, neka je Allah sa njim zadovoljan, kaže: "Dovoljno vam je da vjeru slijedite (onakvu kakva je objavljena) i da u nju ne unosite novotarije."[5]

I zaista nam je dovoljno, jer Allahova Knjiga je jasna i čista, kao što je jasan i čist Sunnet Njegova Poslanika, s.a.v.s., koji ju tumači i objašnjava. Osim toga, poznat nam je i život i praksa sljedbenika zdrave tradicije. Dakle potrebno je samo slijediti Kur'an i Sunnet Allahova Poslanika i čuvati se novotarija i natruna u vjeri. Ako to budemo u stanju, uspjet ćemo izgraditi prepoznatljivi lik vjernika koji se ni po čemu neće ravnati prema onima koji se povode za strastima i niskim ljudskim mišljenjima.

Nikada jedan narod nije pristajao za svim i svačim, a da nije zapao u mrak i neznanje. Allah Svojim robovima - vjernicima želi svjetlo, uspjeh i svako dobro. Sve to zajedno može se naći samo u Islamu. Sve što je mimo njega je neznanje i zabluda, neka nas Allah od njih sačuva!

---

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ص ٨٤) .

[2] Vidjeti: " الإعتقاد على مذهب السلف " للبيهقي : (ص ١١٨) .

[3] Vidjeti: " العبودية " لابن تيمية : (ص ٧٠) .

[4] Vidjeti: " الإعتقاد " للبيهقي : (ص ١١٨) .

[5] Vidjeti: " سنن الدرامي " : (ج١ / ٦٩) في كتاب العلم ، باب كراهية الأخذ بالرأي . قال السخاوي : وأخرجه الديلمي في "مسنده " . انظر " المقاصد الحسنة " : (ص ١٦) .

PETO POGLAVLJE

Prekidanje naslijeđa i bračnih veza između muslimana i nevjernika

Peto poglavlje

PREKIDANJE NASLIJEĐA I BRAČNIH VEZA IZMEĐU MUSLIMANA I NEVJERNIKA

U nastojanju da izgradi prepoznatljiv lik vjernika, Islam teži kidanju svih veza i odnosa koji bi vjernika mogli odvratiti od vjere i dobra koje mu Allah želi. U to, između ostalog, spada i prekidanje nasljeđivanja između vjernika i njegova rođaka nevjernika. Po islamskom shvaćanju, ova obaveza se sama po sebi podrazumijeva iz pravilnog razumijevanja ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu.

Zapovijedi o ovom došle su u poodmakloj fazi Objave, nakon što je Allahovu Poslaniku naređena borba na Allahovu putu (džihad). Kako navodi Ibn el-Kajjim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sve do tada odobravao da se ranije zaključeni brak sa nemuslimanima nastavi, s tim što je supružnik koji nije bio prihvatio Islam, pozivan da ga prihvati. Bilo je slučajeva gdje je žena primila Islam, a muž nije. Takvi brakovi nisu rastavljani sve do ugovora na Hudejbiji, nakon koga je stigla Objava da muslimanka ne može biti u braku sa nevjernikom.[1] Ovaj propis je objavljen u riječima Uzvišenog:

لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ

One njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni. (El-Mumtehine, 10.)

وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ

U braku mnogoboške ne zadržavajte! (El-Mumtehine, 10.)

Kad su objavljene ove kur'anske riječi došlo je do potpunog raskida između vjernika i nevjernika. Došlo je vrijeme da se vjernici i vjernice pomire sa stvarnošću, da mimo vjere (imana) nema druge veze i da se jedino mogu vezati sa onima koji se povezuju sa Allahom."[2]

---

[1] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " : (ج١ / ٦٩) .

[2] Vidjeti: " الظلال " (ج ٦ / ٣٥٤٦) .

Ova zabrana propisana je i u poglavlju El-Bekare, gdje Uzvišeni veli:

وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Ne ženite se mnogoboškinjama dok ne postanu vjernice; uistinu je robinja -vjernica bolja od mnogoboškinje, makar vam se i sviđala. Ne udavajte vjernice za mnogobošce dok ne postanu vjernici; uistinu je rob - vjernik bolji od mnogobošca, makar vam se i dopadao. Oni zovu u Džehennem, a Allah, voljom Svojom, nudi Džennet i oprost, i objašnjava ljudima dokaze Svoje, da bi razmislili. (El-Bekare, 221.)

Šejh 'Abdurrahman b. Sa'di, Allah mu se smilovao, za riječi Uzvišenog: *Ne ženite se mnogoboškinjama...* kaže da se odnose na sve žene višeboškinje, s tim što su ajetom:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

...*i čestite kćeri onih kojima je data Knjiga prije vas*, iz poglavlja El-Ma'ide, vjernicima dozvoljene Kitabijke (kršćanke i Jevrejke), dok riječi Uzvišenog: *Ne udavajte vjernice za mnogobošce dok ne postanu vjernici*, važe za sve nemuslimane i tu nema nikakva izuzetka.

Uzvišeni navodi i razlog zabrane muslimanu da se ženi nemuslimankom i muslimanki da se udaje za nemuslimana, pa kaže: *Oni zovu u Džehennem* tj. svojim riječima i djelima. Zato je miješanje sa njima opasno, jer prijeti da se ne zapadne u vječnu nesreću.[1]

Po jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka, kako iz ranijih tako i iz kasnijih generacija, kako kaže Ibn Tejmijja, muslimanu se dozvoljeno oženiti Kitabijkom. Međutim, od Ibn Omera se prenosi da je prezirao brak sa kršćankom i da je rekao: "Ne znam ko viša višeboškinja može biti od one koja govori da joj je gospodar Isa sin Merjemin!?"[2] Međutim, na ovo mišljenje mogu se dati tri vrste odgovora:

---

[1] Vidjeti: " تفسير كلام المنان " لابن سعدي : (ج١ / ٢٧٤) .

[2] Vidjeti: الأثر في" صحيح البخاري " : (ج٩ / ٤١٦ ، ح ٥٣٨٥) كتاب الطلاق ، باب قوله تعالى : (ولاتنكحوا المشركات حتى يؤمن) عن نافع أن ابن عمر كان إذا سئل عن نكاح النصرانية واليهودية قال : إن الله حرم المشركات على المؤمنين ولاأعلم من الإشراك شيئا أكبر من أن تقول المرأة ربها عيسى وهو عبد من عباد الله.

1. Sljedbenici Knjige nisu ubrojani u višebošce (mušrike). Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

   إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ

   Oni koji su vjerovali, pa i oni koji su bili Jevreji, kršćani i Sabejci... (El-Bekare, 62.)

Ako neko ustvrdi da su okarakterizirani kao višebošci (mušrici) riječima Uzvišenog:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Oni pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da se samo jednom Bogu klanjaju, - nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni Njemu ravnim smatraju. (Et-Tewbe, 31.)

treba mu odgovoriti da u osnovi vjerovanja sljedbenika Knjige nije višeboštvo (širk), jer je Allah sve Svoje poslanike slao da uče monoteizmu (tewhidu), ali su kršćani izmislili višeboštvo. To što ih je Allah opisao drugačije nego višebošce (mušrike), znači da u osnovi njihova vjerovanja leži slijeđenje nebeskih knjiga.

2. U ajetu iz poglavlja El-Bekare je rečeno uopćeno na koga se odnosi, dok je u ajetu iz poglavlja El-Ma'ide rečeno konkretno, a konkretno spomenutom slučaju se daje prednost nad onim koji je spomenut uopćeno.
3. Ajetom iz poglavlja El-Ma'ide derogiran je ajet iz poglavlja El-Bekare, jer je poglavlje El-Ma'ide objavljeno poslije poglavlja El-Bekare. O tome među islamskim učenjacima nema nikakva razmimoilaženja.[1]

Meni se čini, a Allah opet najbolje zna šta je tačno, da prvi od tri pomenuta odgovora šejhu-l-Islama nije prihvatljiv jer, iako je u osnovi njihovog vjerovanja nekada bio monoteizam, oni su tu osnovu naknadno iskrivili i pogazili i jer se o stvarima sudi po njihovom kraju. Što se, pak, tiče drugog i trećeg odgovora o njemu se slažu svi islamski učenjaci.[2]

---

[1] Vidjeti: " دقائق التفسير " لابن تيمية : (ج١/٢٥٨-٢٦٠) تحقيق وجمع الدكتور: محمد السيد الجليد . الناشر : دار الأنصار .

[2] Vidjeti: انظر على سبيل المثال " المغني " لابن قدامة : (ج٧ / ١٢٩) .

Što se tiče prekida prakse nasljeđivanja između vjernika i nevjernika, treba znati da to nalaže smisao odanosti dobru i prezira zla. Dokaz za to su i riječi Allahova Poslanika, s.a.v.s.: "Vjernik ne može naslijediti nevjernika, niti nevjernik vjernika." Ovaj je hadis po jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka vjerodostojan (muttefekun 'alejhi).[1]

Ovo zato što je nasljeđivanje tijesno vezano za odanost, a odanosti između muslimana i nevjernika ne može biti, jer Uzvišeni veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

Ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! (El-Ma'ide, 51.)[2]

El-Begavi kaže: "Većina islamskih učenjaka, počevši od ashaba pa nadalje, smatra da nevjernik ne može naslijediti muslimana, niti musliman nevjernika, zbog jednostavnog razloga; što između njih nema odanosti. Ipak, od Mu'aza i Mu'avije se prenosi da su smatrali da musliman može naslijediti nevjernika, a da nevjernik ne može naslijediti muslimana. Ovo isto mišljenje zastupa i Ibrahim en-Neha'i, koji još dodaje da se musliman može oženiti Kitabijkom, a da se muslimanka ne može udati za nevjernika. Ovoga je mišljenja i Ishak b. Rahavejh."[3] Što se tiče odmetnika (otpadnika) od vjere on ne može naslijediti nikoga; ni muslimana, ni nevjernika niti otpadnika. Među učenjacima nema jednoglasnog mišljenja može li se on naslijediti: Neki islamski učenjaci, kao što su Imami Malik i Šafija smatraju da sa imetkom odmetnika treba postupati kao sa plijenom فـيء te da ga rodbina ne može naslijediti.

Drugi islamski učenjaci, kao što su: Hasan, Ša'bi, Omer b. 'Abdulaziz, el-Evza'i, Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da njihova zaostavština pripada rođacima-muslimanima. Treći, pak, među kojima su i Sufjan es-Sevri i Ebu Hanifa, mišljenja su da njihova zaostala imovina, stečena u Islamu, pripada rođacima-muslimanima, a da se ona stečena poslije otpadništva treba tretirati kao plijen فـيء.[4]

Islam je vjera snage, čistote i ponosa. Ona muslimana uzdiže i uči kako da prevaziđe niske pohlepe koje se kose sa principima vjere. I ne samo to, ona kida sve veze koje muslimana drže labilnim u vjeri ili navode na licemjerje.

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ١٢/ ٥٠ ، ح٦٧٦٤) كتاب الفرائض و" صحيح مسلم " : (ج٣/١٢٣٣ ، ح ١٦١٤) كتاب الفرائض .

[2] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج١٢ / ٥٠) .

[3] Vidjeti: " شرح السنة " : (ج ٨ / ٣٦٤) .

[4] Vidjeti: " شرح السنّة " : (ج٨/٣٦٥) .

Zato muslimanki i zabranjuje udaju za nevjernika kako ne bi potpala pod njegov utjecaj, a kako i može dozvoliti da na nju neko drugi utiče, kad je Islam iznad svega, a iznad njega nije ništa الإسلامُ يعلو ولايُعلى عليه .

Muslimanu zabranjuje da se ženi nevjernicom zbog opasnosti da će ga odvesti u nevjerstvo i djecu mu odgojiti u nevjerstvu i višeboštvu. Zabrana nasljeđivanja između muslimana i nevjernika je preventivna mjera koja muslimana čuva da se ne uprlja haram imetkom, jer nevjernik ne vodi računa o tome šta je halal (dozvoljeno) a šta haram (zabranjeno).

Prema tome, samom zabranom muslimanu da pomaže i u vjeri bude naklonjen nevjerniku, zabranjeno mu je da se između sebe žene i nasljeđuju, jer mu je bolje da bude odan Gospodaru svjetova, da živi i umre na Pravom Allahovom putu i da se pridržava Njegovog mudrog vjerozakona.

Jedino na taj način musliman u životu može dokazati da sa nevjernicima nema ništa, da obožava samo Allaha, da samo od Njega prima zapovijedi, da samo Njega moli za nafaku i da se u svemu rukovodi Allahovim zadovoljstvom. U ovome leži smisao pokornosti i poslušnosti prema Allahu.

ŠESTO POGLAVLJE

Zabrana oponašanja nevjernika i nastojanje očuvanja islamskog društva

Sadržaj poglavlja:

- *Veza između oponašanja i naklonosti*
- *Oponašanje Jevreja i kršćana u blagdanima*
- *Sjajni primjeri osobenosti prvobitnog islamskog društva*
- *Mjesta u kojima je ulazak i boravak Allahovim neprijateljima zabranjen*
- *Prigovor i odgovor*

Šesto poglavlje

ZABRANA OPONAŠANJA NEVJERNIKA I NASTOJANJE OČUVANJA ISLAMSKOG DRUŠTVA

Islam se ne zalaže samo za očuvanje identiteta muslimana po sadržaju, nego i po njihovom izgledu, kako pojedinca, tako i islamskog društva u cjelini. Zato je zabrana oponašanja nevjernika jedna od zapovjedi islamskog vjerovanja. Kur'an i sunnet Allahova Poslanika, s.a.v.s., obiluju tekstovima koji to potvrđuju, jer oponašanje nevjernika po izgledu, za sobom povlači i njihovo oponašanje u vjerovanju, pokazivanju naklonosti, rukovođenju i slaganju sa njihovim pogledima na život što kod muslimana izaziva popustljivost i omekšanje i čini ga povodljivim za svim i svačim, a to je ono što ne smije dopustiti, jer mu Allah naređuje da bude dostojanstven, poštovan i ponosit.

Ako se pažljivo posvetimo izučavanju kur'anskog pristupa odgoju, vidjet ćemo da je Islam dugo vremena posvetio odgoju vjernika i usađivanju čvrste vjere, prije nego što su došli propisi o zapovijedima. Kada je ovo blagoslovljeno drvo (vjera) duboko pustilo žile u duše vjernika, tek su onda počele, jedna za drugom, stizati zapovijedi. U tome i leži tajna da su se muslimani tako brzo uz ove ljestve odgoja popeli do vrha.

Do zabrane oponašanja nevjernika došlo je u medinskom periodu, poslije propisivanja borbe za očuvanje islamskog društva od svakog uljeza stranog Islamu, u želji da se očuva prepoznatljivi islamski identitet. Kao što je islamsko vjerovanje عقيدة jedinstveno po suštini i sadržaju, ono je jedinstveno i po formi i manifestiranju. Zato se i onaj ko ga ispovijeda mora razlikovati i po njemu biti prepoznatljiv od ostalih, nakon što ga je Allah iz mraka neznanja izveo na svjetlost znanja.

Islamskim svijetom danas hara talas podaništva koji pred sobom ruši sve, uključujući tu i talas slijepog oponašanja nevjerničkog Zapada od strane slabih i iskompleksiranih vjernika-muslimana, koji misle da je to put napretka i progresa!

O tome prof. Muhammed Esad kaže: "Samo površni ljudi mogu vjerovati da se jedna kultura, izvana, može oponašati i manifestirati, a da istovremeno njen duh neće ostaviti nikakva traga.

Kultura i civilizacija, ma o kojoj se radilo, nije nešto što je mrtvo i šuplje, nego živa aktivnost koja se sama lijepi i ostavlja svoj pečat. Onog istog momenta kad se prihvate njena vanjska obilježja, malo po malo, a da se i ne primjeti, ona počinje kucati i sve aktivnije djelovati u svim porama života, dok konačno ne ovlada razumom i ne poprimi određen oblik.

Pogledaj samo kako je vješto i precizno Allahov Poslanik, s.a.v.s., procjenio ovaj momenat kada je rekao: "Ko oponaša jedan narod isti je kao i oni."[1] Pored toga što ovaj poznati hadis odiše dubokom retoričkim izrazom, on još jače odiše istinom da će se muslimani, neminovno, obojiti tuđom kulturom ukoliko je budu oponašali.

Promatrajući sve faktore koji utječu na društveni život, gotovo je nemoguće povući razliku između onoga šta je "važno" a šta "nevažno". Nema ništa opasnije nego, recimo, misliti da nošnja - kao čisto spoljašnja stvar - ne utječe na duhovni život muslimana, jer je i nošnja, općenito uzevši, rezultat dugotrajnog razvoja ukusa određenog naroda i određene sredine. Čak i nošnja dovoljno govori o svijesti i stremljenju naroda kome pripada. Ma kakva nošnja jednog naroda bila, ona se neprestano mijenja, ukorak sa promjenama specifičnosti i težnji tog istog naroda. Prihvaćajući evropski način odijevanja, musliman, a da to i ne primjeti, svoj ukus prilagođava evropskom ukusu, nakon čega, neminovno, slijedi i prilagođavanje njegovog duhovnog života i načina razmišljanja, novoj odjeći. Musliman se na taj način odriče kulturnih vrijednosti i obilježja svoga naroda i njegova tradicionalnog ukusa, a prihvaća robovanje stranoj kulturi ne samo u oblačenju nego i u načinu razmišljanja.

"Kad musliman počne oponašati evropsku nošnju, običaje i stil života, ma kakvi njegovi izgovori bili, to pokazuje da više cijeni evropsku kulturu nego svoju. Nemoguće je u praksi oponašati tuđu kulturu, njene stvaralačke i misaone tekovine, a da se ona ne dojmi i u duhovnim vrijednostima, a nemoguće se diviti duhovnim vrijednostima neislamske kulture i istovremeno ostati pravi musliman.

Sklonost ka oponašanju tuđe kulture nije ništa drugo do osjećaj kompleksa niže vrijednosti. Upravo od ovog boluju oni muslimani koji pokušavaju oponašati zapadnu kulturu."[2]

---

[1] Izvor ćemo navesti malo kasnije.

[2] Vidjeti: "الإسلام على مفترق الطرق" : (ص ٨١ – ٨٣) ترجمة الدكتور عمر فروخ ، الطبعة الثامنة سنة ١٩٧٤ م ، دار العلم للملايين .

Uzvišeni Allah ljude je - kao i ostala stvorenja - stvorio tako da, po svojoj prirodi, djeluju jedni na druge. Što je njihova međusobna sličnost veća, to je i njihov međusobni utjecaj u ponašanju i osobinama potpuniji. Što je druženje među ljudima češće i tješnje, to je i međusobni utjecaj jači. Zbog toga ljudi djeluju na druge i istovremeno od drugih poprimaju utjecaj u svom ponašanju tokom druženja i zajedničkog življenja.

Oponašanje u vanjskim stvarima za sobom postepeno i neprimijetno povlači oponašanje i u unutrašnjim. Zbog toga se da primijetiti da su Jevreji i kršćani, koji su živjeli sa muslimanima, manji nevjernici od drugih i obrnuto, da su muslimani koji žive sa Jevrejima i kršćanima slabiji vjernici od ostalih muslimana koji se sa njima ne miješaju i koji žive u čisto islamskoj sredini.[1]

S druge strane, poprimanje tuđeg stila života, čak i u formalnostima, bez obzira na mjesto i vrijeme, za sobom povlači zbližavanje, prijateljstvo, naklonost i pokazivanje ljubavi od srca, isto kao što naklonost za sobom povlači oponašanje u formalnostima.

Ako, prema tome, oponašanje u svjetovnim pitanjima povlači za sobom ljubav i naklonost, kako ih tek povlači oponašanje u vjeri? One će u ovom drugom slučaju, sigurno, biti još jače i upečatljivije. Međutim, ne smije se zaboraviti da ljubav i naklonost prema nemuslimanima nije u duhu učenja Islama, jer Uzvišeni veli:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ
فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnika prihvati; Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. (El-Ma'ide, 51.)

Ovo zato što pokazivanje ljubavi i naklonosti prema nevjernicima lišava vjernika imana, jer tamo gdje nema vjere, nema ni vjernika.[2]

Ovdje ćemo navesti neke od mnogobrojnih tekstova Kur'ana i sunneta koji zabranjuju da se oponašaju nevjernici i da se slijede njihova shvaćanja i hirovi.

---

[1] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٢٢٠) بتصرف .

[2] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ج ٢١٩ – ١٢٢) بتصرف .

Uzvišeni veli:

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنْ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ(١٨)إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا
عَنكَ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ(١٩)

A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim, zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju, jer te oni nikako ne mogu od Allahove kazne odbraniti; nevjernici jedni druge štite, a Allah štiti one koji Ga se boje i grijeha se klone. (El-Džasije, 18.-19.)

Tumačeći ovaj ajet šejhu-l-Islam Ibn Tejmija, Allah mu se smilovao, kaže: "Allah je Muhammedu, s.a.v.s., odredio pravac u vjeri i naredio mu da ga slijedi, a zabranio mu da se povodi za strastima onih koji ne znaju. U one koji ne znaju ubrojani su svi koji ne slijede, nego krše Allahov zakon, povodeći se za višebošcima i nastojeći da se njima prilagode i njihovom krivovjerstvu. Slaganje sa višebošcima u njihovom krivovjerstvu, znači potpadanje pod njihov utjecaj. Zato je nevjernicima toliko drago kad ih muslimani u nečemu oponašaju i kad im njihov stil života odobravaju.

Čak i pod pretpostavkom da određeni postupci ne znače povođenje za njihovim željama, njihovo izbjegavanje i ponašanje drugačije nego što žele višebošci je primjerenije i Bogu ugodnije.[1]

A da je tako, potvrđuju i riječi Uzvišenog:

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى وَلَئِنْ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنْ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنْ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Ni Jevreji ni kršćani neće biti tobom zadovoljni sve dok ne prihvatiš vjeru njihovu. Reci: "Allahov put je jedini Pravi put!" A ako bi se ti poveo za željama njihovim, nakon Objave koja ti dolazi, od Allaha te niko ne bi mogao zaštititi niti odbraniti. (El-Bekare, 120.)

Pogledaj kako je u kontekstu rečeno: *sve dok ne prihvatiš njihovu vjeru* i kako se zabranjeno povoditi *za željama njihovim.* Ovo zato što se drugi neće zadovoljiti dok se potpuno ne pristane uz njihovu vjeru.

Povođenje za nevjernicima je nepoželjno, bez obzira, radilo se o sitnicama ili krupnim stvarima, jer povođenje i u sitnicama znači povođenje za njihovim željama i njihovim nevjerstvom."[2]

---

[1] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ١٤) .

[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ص ١٥) .

Ovo potvrđuje i slovo Kur'ana, na više mjesta. Navest ćemo samo primjer iz poglavlja El-Bekare gdje se govori o promjeni Kible i zapovijedi da se vjernici, ubuduće, umjesto prema Jerusalimu, okreću prema Časnom hramu u Mekki:

وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا
بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنْ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا
الظَّالِمِينَ لَمِنْ

I kada bi ti onima kojima je data Knjiga sve dokaze donio, oni opet ne bi prihvatili tvoju Kiblu, a ni ti nećeš prihvatiti njihovu Kiblu, niti će iko od njih prihvatiti ičiju Kiblu. A ako bi se ti za njihovim željama poveo, kada ti je već došla Objava, tad bi ti sigurno nepravedan bio. (El-Bekare, 145.)

Zatim, riječi Uzvišenog sve do:

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ
شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ
عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ نِعْمَتِي

...i iz svakog mjesta u koje dođeš, ti lice svoje Svetom hramu okreni, i gdje god se nalazili, vi lica svoja prema toj strani okrenite, da vam ljudi ne bi imali šta da prigovore, osim inadžija između njih, - njih se ne bojte, Mene se bojte! - A da bih blagodat Svoju prema vama upotpunio i da biste na Pravom putu bili. (El-Bekare, 150.)

Više sljedbenika zdrave tradicije i čestitih predaka tvrdi da to znači: "Da vam zbog iste Kible Jevreji ne bi prigovarali i rekli: "Uzeli su našu Kiblu, samo što ne uzmu i našu vjeru!" Promjenom Kible, Uzvišeni im je začepio usta i ostavio bez ikakva argumenta. Uzvišeni je, i kroz promjenu Kible, pokazao svu jalovost pustih želja nevjernika i potrebu da vjernici sa njima nemaju ništa zajedničko, čak ni Kiblu. Ovo treba imati na umu, ne samo kada se radi o Kibli, nego i o svakom drugom pitanju, jer kad god se vjernici počnu povoditi za nevjernicima, oni to pokušavaju iskoristiti kao dokaz više vrijednosti, slično kao što su Jevreji htjeli dokazati u pogledu Kible."[1]

---

[1] Vidjeti: نفس المصدر : (ص ١٦) .

U kur'anske dokaze zabrane oponašanja nevjernika u bilo kom slučaju i po bilo kom pitanju, spadaju i riječi Uzvišenog:

فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

A vas dvojica na Pravom putu ostanite i nikako se za neznalicama ne povodite! (Junus, 89.)

Zatim riječi Uzvišenog:

وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

I ne slijedi puteve onih koji su smutljivci! (El-A'raf, 142.)

Zatim:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ

Onoga koji se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je Pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u Džehennem, - a užasno je on boravište. (En-Nisa', 115.)

Sve ovo govori da je razlikovanje i neoponašanje nevjernika nešto što je vjerom propisano.[1]

Što se tiče sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., on obiluje mnoštvom tekstova u ovom pogledu. U tom smislu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko oponaša jedan narod, isti je kao i oni."[2]

U vezi sa ovim hadisom, Ibn Tejmijja kaže da mu je sened dobar i da najmanje što se pod njim podrazumijeva je "zabrana oponašanja nevjernika, iako se iz njegova vanjskog značenja da razumjeti da je onaj ko to čini nevjernik, jer Uzvišeni veli:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati. (El-Ma'ide, 51.)

---

[1] Vidjeti: انظر نفس المصدر : (ص ١٦) .

[2] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٤ / ٣١٤ ، ح٤٠٣١) كتاب اللباس ، و " مسند أحمد " : (ج٧ / ١٤٢ ، ح ٥١١٤) ، وقال الشيخ أحمد شاكر : إسناده صحيح . وقال الألباني : صحيح . انظر " صحيح الجامع " : (ج٥ / ٢٧٠ ، ح ٦٠٢٥) .

U tom smislu ‘Abdullah b. ‘Amr je rekao: 'Ko se preseli u višebožačku sredinu i učestvuje u proslavljanju paganskih blagdana, kao što je Sultan nevruz نيروزهم - Nova godina u Perziji i bude ih oponašao sve do smrti, sa njima će na Sudnjem danu biti proživljen."[1]

Ovo poistovjećenje sa višeboščima može biti različito. Ako je ono potpuno, ono za sobom povlači bezvjerstvo. Ako je ono djelimično, bez obzira u kom vidu; oponašanju, poricanju, griješenju, i osoba koja to čini je u istoj toj mjeri griješnik ili nevjernik.

Ako se desi da i musliman i nemusliman urade nešto isto, a da se pri tome ni jedan ne rukovodi da oponaša drugog, sporno je da li je to oponašanje ili nije. Ipak, i ovo može biti zabranjeno, s jedne strane, da to ne bi bilo izgovor za oponašanje nemuslimana i u drugim stvarima, i s druge strane što treba nastojati da se musliman razlikuje od nemuslimana.[2]

Kao dokaz za to služe Poslanikove, s.a.v.s., riječi: - Doći će vrijeme kada ćete, pedalj po pedalj, aršin po aršin, slijediti postupke onih koji su bili prije vas. Ako bi se oni zavukli u gušteriju rupu, i vi bi krenuli za njima. "Allahov Poslaniče", upitali smo, "odnosi li se to na Jevreje i kršćane?" "A na koga bi drugo, nego na njih", odgovorio je.[3]

U vjerodostojnom hadisu od Ibn Omera se prenosi da su ljudi, u društvu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., odsjeli u Hidžru - mjestu gdje je stanovao (narod) Semud i gdje su iz njihovih bunara zahvatili vodu i zamijesili tijesto, pa im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da proliju zahvaćenu vodu, a da zamiješeno tijesto daju da pojedu kamile, naredivši im da vodu zahvate iz bunara s koga je pila kamila.[4]

Vidjevši da višebošci imaju svoje drvo zvano "Zatu-l-envat" ذات الأنواط (koje su u predislamsko doba Arapi smatrali svetim; npm. prev.), neki su ljudi zamolili: "Allahov Poslaniče, kad bi i ti nama odredio Zatu-l-envat kao što i oni imaju svoje drvo Zatu-l-envat?" pa im je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah je najveći! الله أكبر, rekli ste kao što je Musaov narod rekao Musau: 'Daj i ti nama boga kao što i oni imaju svoje bogove!' - to su navike سنن koje ćete slijediti od onih prije vas."[5]

---

[1] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٨٣) ، والأثر صبق تخريجه : (ص ٢٧٦) .

[2] Vidjeti: إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص٨٢ - ٨٣) .

[3] Vidjeti: سبق تخريجه : (ص ٢٣٤) .

[4] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج٤ / ٢٢٨٥ ، ح ٢٩٨١) .

[5] Vidjeti: " مسند أحمد " (ج ٥ / ٢١٨) ، إسناده صحيح ورجاله رجال الصحيح .

Dakle, Allahov Poslanik, s.a.v.s., osudio je i samu pomisao da njegovi ashabi oponašaju višebošce i da kao i oni imaju drvo oko koga će se okupljati i o njega vješati oružje, a da ne govorimo o nečemu težem, što bi ličilo na poistovjećenje sa višeboščima ili o samom višeboštvu.[1]

Poštovani čitatelju, šta misliš šta je teži prijestup: tražiti drvo da se o njega objesi oružje po ugledu na nevjernike, ili na svoju ruku krojiti zakone i uvoditi ih u život, zabranjivati dozvoljeno, dozvoljavati zabranjeno, silom ih nametati i kažnjavati za njihovo nepoštivanje?

I sljedeće izreke Allahova Poslanika, s.a.v.s., govore da nemuslimane nije dozvoljeno oponašati:

Zabrana oponašanja nemuslimana vidljiva je i iz hadisa u kojima Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Jevreji i kršćani se ne kniju, pa to vi, za razliku od njih, činite!"[2]

"Razlikujte se od Jevreja! Oni se ne mole u papučama, niti mestvama!"[3]

"Nije naš ko se, mimo nas, ugleda na druge!"[4]

Ovi i slični hadisi imaju za cilj da se uklone izgovori za oponašanje nemuslimana, jer njihovo oponašanje u vanjštini može odvesti u poistovjećenje sa njima u namjeri i djelima.[5]

Međutim, postoje određene situacije koje muslimanu nameću da se u vanjštini (u nekim stvarima) ne mora, nužno, razlikovati od nemuslimana. Postavlja se pitanje, kada i u čemu će se od njih razlikovati a kada neće?

Odgovarajući na ovo pitanje, šejhu-l-Islam Ebu-l-'Abbas Ahmed b. Tejmija, Allah mu se smilovao, kaže:

"Razlikovanje od nemuslimana u vanjštini, uostalom kao i džihad postaju obavezni samo onda kada vjera prevlada i ojača i kada se nemuslimanima nametne plaćanje glavarine i poniznost. Kada su muslimani u početku bili

---

[1] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٣١٤) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٦ / ٤٩٦ ، ح ٣٤٦٢) كتاب الأنبياء ، باب نزول عيسى ، و " صحيح مسلم " : (ج ٣ / ١٦٦٣ ، ح ٢١٠٣) .

[3] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج١ / ٤٢٧ ، ح ٦٥٢) كتاب الصلاة ، وقال الألباني : صحيح . انظر " صحيح الجامع " : (ج٣ / ١٠٦ ، ح ٣٢٠٥) .

[4] Vidjeti: " سنن الترمذي " : (ج ٧ / ٣٣٥ ، ح ٢٦٩٦) ، وقال : إسناده ضعيف ولكن حسنه الألباني . انظر " صحيح الجامع " : (ج٥ / ١٠١ ، ح ٥٣١٠) .

[5] Vidjeti: " إعلام الموقعين " لابن القيم : (ج٣ / ١٤٠) .

slabi i nemoćni nije im bilo propisano razlikovanje u vanjštini. Propisi o tome došli su tek kasnije, kada je vjera upotpunjenja, kada je preovladala i ojačala. Tako je i danas."

Ako ovako Šejh kaže za svoje vrijeme, šta bi, tek, rekao za vremena koja su iza toga slijedila?!

- Ako se musliman zatekne u nemuslimanskoj zemlji s kojom se u ratnim odnosima ili u nevjerničkoj zemlji s kojom se nije u ratu, nije mu naređeno, zbog mogućih neprilika da se, po svaku cijenu, nužno, u vanjštini, razlikuje od ostalih, nego mu je preporučeno, a u nekim slučajevima i obavezno da u vanjštini ne odudara od njih, ako je u tome interes vjere, ako izviđa kakvi su unutra i o tome dojavljuje muslimanima, radi na otklanjanju opasnosti po muslimane i sl.

S druge strane, u islamskoj zemlji u kojoj je Allah uzdigao vjeru, u kojoj su nevjernici potčinjeni i obavezani na plaćanje glavarine, razlikovanje od nemuslimana je obavezno.[1]

Islamski učenjaci, Allah im se smilovao, navode jedno zlatno pravilo, unutar koga se sve mora odvijati i koga se vjernici moraju pridržavati. Ibn el-Kajjim kaže da se ono sastoji u tome da se "od dva dobra bira bolje ili od dva zla ono koje je manje, kako se u prvom slučaju, u nastojanju da se postigne neko dobro, ne bi propustilo nešto što je vrjednije, ili, kako u drugom slučaju, u nastojanju da se izbjegne nešto što ne valja, ne bi zadesilo još veće zlo."[2]

Međutim, vjernik, kad se radi o ovom, mora biti krajnje oprezan, jer se znanje o ovakvim stvarima postiže samo Allahovim svjetlom, kojim On prosvjetljava ljudsko srce, a što se opet zaslužuje samo striktnim pridržavanjem pravog puta i slijeđenjem Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje se strogo mora voditi računa o tome koja su djela kod Allaha najodabranija, koja su mu najdraža i s kojima je najzadovoljniji.[3]

Ako bi se detaljnije htjeli upoznati po čemu se musliman mora razlikovati od sljedbenika Knjige i u čemu im se mora suprotstavljati, vidjeli bi da se to može podijeliti na tri osnove:[4]

---

[1] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص١٧٦ - ١٧٧) .

[2] Vidjeti: " الجواب الكافي " : (ص ١٦٧) .

[3] Vidjeti: انظر " بدائع الفوائد " : (ج٢ / ٢٦٢) .

[4] Vidjeti: ذكرها شيخ الإسلام في " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ١٧٨ - ١٧٩) .

1. Ono što je propisano u oba vjerozakona, ili što je propisano nama, ali to čine i oni; kao što je post deseti dan muharrema ('ašura) ili, uopće post i molitva. Ovdje je do izražaja došlo neslaganje (različitost) u načinu obavljanja. U tom smislu nama (muslimanima) je propisano da postimo deveti i deseti dan muharrema, da požurimo sa iftarom i akšam-namazom, za razliku od sljedbenika Knjige. To se isto odnosi i na ostavljanje sehura do pred samu zoru, što je kod njih obrnuto, ili klanjanje u papučama (mestvama) za razliku od Jevreja koji to ne čine. Ovakvih primjera ima još mnogo i u drugim obredima i u propisima o ophođenju.
2. Ono što je bilo propisano, ali je kasnije derogirano, kao što je slučaj sa neradnom subotom, ili uvođenjem posebnih obreda i posta za taj dan. Općepoznato je da ih je u tome zabranjeno oponašati. (Tj. Jevreje u pogledu subote i kršćane u pogledu nedjelje. npm. prev.) Takav je slučaj i sa ostalim njihovim blagdanima. Uz propisane blagdane propisani su ili preporučeni određeni obredi kao što su: namaz (bajram-namazi), zikr (tekbiri tešrik), sadaka (sadekatu-l-fitr) ili obredi (obredi hadždža), što nije slučaj sa blagdanima koji to nisu. Osim toga, uz propisane blagdane vežu se i drugi običaji koji mogu biti mubah, mustehab ili vadžib, kao što je slučaj sa jelom (mršenjem) ili svečanim oblačenjem najljepše odjeće.

Zato je kod nas (muslimana) obavezno mrsiti (tj. ne postiti) oba bajrama. Uz njih je propisan i posebni namaz (bajram-namaz), a pored toga uz Ramazanski bajram još i sadekatu-l-fitr (vitre), a uz Kurbanski klanje kurbana. I sadekatu-l-fitr i kurban, dakle, u sebi nose značenje neposnih dana i pomaganje siromašnih. Prema tome, islamski se blagdani moraju obilježavati onako kako je propisano i nikakvim se obredima ili običajima kakve imaju drugi (Jevreji ili kršćani) ne smiju obilježavati, jer je oponašati ih i povoditi se za onim što je dokinuto, zabranjeno. Ovdje je to haram, iako je, možda, oponašanje pod br. 1 bilo samo mekruh.

3. Novotarije koje su unijeli u obredima ili običajima, ili i jednom i drugom, su još gore od dosada navedenog. One bi bile ružne, čak, da su ih izmislili muslimani, jer nisu bile propisane u vjerozakonu nijednog poslanika. A kako su tek ružne kad su ih izmislili nevjernici? Slagati se i podudarati sa nevjernicima, u osnovi, nije lijepo, pogotovo u obredima ili običajima, ili i u jednom i u drugom, što je vremenom uvedeno kao novotarija i za što u vjeri nema nikakve osnove. Ovdje se pravi izuzetak u onome što nam je vjerom dozvoljeno i što su prakticirali sljedbenici zdrave tradicije. To se ne može dovoditi u pitanje. Ukratko, ono što je navedeno pod tačkom 1 je pokuđeno مكروه , pod tačkom 2 je zabranjeno محرمة , a pod tačkom 3 strogo zabranjeno أشدّ حُرمة .

VEZA IZMEĐU OPONAŠANJA I NAKLONOSTI

Suvišno je napominjati da Zakonodavac الشارع nije ispustio ništa što je dobro, a da vjernike na njega nije uputio, niti je ispustio išta što je loše, a da vjernike na njega nije upozorio. Kada je Mudri Zakonodavac الشارع الحكيم naredio da se vjernici i po vanjštini razlikuju od nevjernika, učinio je to iz više razloga,[1] između ostalog i zbog toga što:

1. Poistovjećenje u formalnostima za sobom povlači poistovjećenje u ponašanju i djelovanju. Ovo je više nego očito. Tako je, recimo, čovjek koji obuče vojnu uniformu, sklon oponašanju vojnika i svoje držanje prilagoditi uniformi.
2. Razlikovanje vjernika od nevjernika i u sporednim - vanjskim stvarima, za sobom povlači još veću razliku u suštinskim - unutrašnjim pitanjima, što, opet, vjerniku, samo po sebi, pomaže da raščisti sa odnosima koji su izvor zabluda, zbog kojih se izaziva Allahova srdžba, da se okrene Pravom putu i Allahovom zadovoljstvu i time prekine naklonost između Njegovih prijatelja koji će, sigurno, uspjeti i neprijatelja koji će, bez sumnje, propasti. Sve što je srce prefinjenije i svjesnije časnog života u Islamu, (ne mislim na Islam kao samo vanjsko obilježje, niti na puko povođenje za svojim precima u cjelini) njegov osjećaj potrebe da se, kako u vanjskom, tako i nutarnjem smislu, razlikuje od jevreja i kršćana je jači i potpuniji, a odbojnost prema nekim muslimanima koji ih oponašaju, veća.
3. Oponašanje nemuslimana u vanjskom izgledu dovodi do poistovjećivanja sa njima i nemogućnosti prepoznavanja, na prvi pogled, onih koji su na Pravom putu i u Allahovom zadovoljstvu, od onih koji su na krivom putu i koji na sebe Allahovu srdžbu izazivaju. A da ne govorimo o drugim stvarima od kojih svaka ima svoj duboki smisao.

Ovo, ako je oponašanje nemuslimana u vanjskom izgledu dozvoljeno i čisto formalna stvar. Čak se i u takvim stvarima bolje od njih, ako se ikako može, razlikovati. Međutim, ako je riječ o njihovom oponašanju u stvarima od nevjerstva i oponašanje je svojevrsni vid nevjerstva, jer to znači slagati se sa njima na krivom putu i u onome što je grijeh i zabranjeno. Na ovu vrstu oponašanja mora se dobro paziti i od nje čuvati.[2]

[1] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص١١ – ١٢) .

[2] Vidjeti: نفس المصدر : (ص ١٢) .

OPONAŠANJE JEVREJA I KRŠĆANA U BLAGDANIMA

Odnos prema blagdanu svojevrsno je ogledalo koje dovoljno govori o svakom narodu. Otuda sam baš njega i izabrao kao primjer oponašanja Jevreja i kršćana. Mnogo je argumenata iz Kur'ana, Sunneta i idžma'a[1] koji najstrožije zabranjuju njihovo oponašanje u ovome pogledu.

Dokaz iz Kur'ana su riječi Uzvišenog:

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ

I oni koji ne prisustvuju laži, i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno. (El-Furkan, 72.)

Tumačeći ovaj ajet, Mudžahid kaže da riječi Uzvišenog *I oni koji ne prisustvuju laži*, znače: "I oni koji ne prisustvuju paganskim blagdanima i njihovim proslavama." Na isti način navedene kur'anske riječi protumačili su i: Rebi' b. Enes, Kadi Ebu Ja'la i Dahhak.[2]

Ako se Allah tako pohvalno izrazio o neprisustvovanju njihovim lažima i samo izbjegavanje da se na njih vjernici i ne osvrću; da ništa od njihovih svetkovina ne vide i ne čuju, opisao kao vrlinu vjernika, može se samo pretpostaviti koliki je grijeh učestvovati u njima, a pogotovu ih prihvatiti kao svoje?!

Dokaza iz Sunneta ima više, od kojih navodimo slučaj o kome kazuje Enes b. Malik, neka je Allah sa njim zadovoljan. On kaže: "Kada im je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., imali su dva dana u kojima su se igrali i zabavljali, pa ih je upitao: 'Kakvi su to dani?' - pa su odgovorili: 'Dani u kojima smo se igrali i zabavljali u predislamskom periodu في الجاهلية.' Na to im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Allah vam ih je zamijenio sa dva bolja praznika: Kurbanskim i Ramazanskim bajramom.'" Ovaj hadis navodi Ebu Davud.[3] Navode ga, također, Ahmed i en-Nesai. Ispunjava uvjete Muslima, ali ga on ne navodi.

Najbolji dokaz je to što Allahov Poslanik, s.a.v.s., ova dva predislamska praznika nije odobrio, niti je u njima dozvolio da se igra i zabavlja, već je rekao: "Allah vam ih je zamijenio sa dva bolja praznika...", a kad se o

[1] O ovome, šejhu-l-Islam Ibn et-Tejmijje, Allah mu se smilovao, opširno piše u svome djelu إقتضاء الصراط المستقيم. Ono što smo naveli ovdje je samo dio onoga o čemu on, neka mu se Allah smiluje, piše.

[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ص ١٨١) .

[3] Vidjeti: كتاب " الصلاة " : (/ ٦٧٥ ، ح ١١٣٤) ، وانظر " إقتضاء الصراط المستقيم" (ص ١٨٤) .

zamjeni nečega govori, to znači da zamijenjeno treba ostaviti, jer je zamjenu i zamijenjeno nemoguće spojiti. Gdje god se u tom kontekstu zamjena spominje, to znači da zamijenjeno treba ostaviti. Takav je slučaj i u riječima Uzvišenog:

أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا

Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji? Kako je šejtan loša zamjena nevjernicima! (El-Kehf, 50.)

Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "sa dva bolja ..." znače zamjenu onoga što je bilo u predislamskom periodu sa onim što Allah propisuje. Nažalost, bojati se da je oponašanje Jevreja i kršćana u njihovim praznicima, koje prihvaćamo, opasnije nego oponašanje predislamskih običaja koje ne prihvaćamo. Vjernici se, dakle, upozoravaju na opasnost od oponašanja Jevreja i kršćana i daje im se do znanja, da, ako tome, za razliku od predislamskog paganstva, ne podlegnu prve generacije muslimana, podleći će kasnije في آخر الدهر kada među vjernicima zavlada opća bolest. Ovo, uprkos tome, što oponašanje Jevreja i kršćana, ako nije opasnije, sigurno nije manje opasno od oponašanja predislamskih pagana, tim prije što je zlo koje ima svojih pobornika po ljude opasnije od onoga koje ih nije imalo i koje je prošlo.[1]

I Idžma' (jednoglasno mišljenje islamskih učenjaka) obiluje dokazima da je zabranjeno oponašati nemuslimane. Općepoznato je, što uostalom bilježe historija i ljetopisi, da su Jevreji, kršćani i medžusije, koji su uz plaćanje glavarine الجزية nastavili živjeti u islamskoj državi, proslavljali svoje vjerske blagdane. Međutim, niko od muslimana - sljedbenika zdrave tradicije, u prvim stoljećima Islama, nije ni pomišljao da ih u bilo čemu oponaša.

Ne treba zaboraviti ni to da je halifa Omer b. el-Hattab, uz odobravanje ashaba i učenih ljudi svoga vremena, nemuslimanima štićenicima u islamskoj državi أهل الذمة, između ostalog, postavio uvjet da u islamskoj državi javno ne obilježavaju svoje blagdane. O tome će, kasnije, biti više riječi. Ako stvari ovako stoje sa dozvolom da nemuslimani obilježavaju svoje blagdane, kako bi tek stajale da sami muslimani u njima učestvuju?! Zar nije teži prijestup da muslimani učestvuju u njima, nego da ih javno priređuju sami nevjernici?

---

[1] Vidjeti: انظر "إقتضاء الصراط المستقيم" : (ص ١٨٤ - ١٨٦) .

Omer, neka je Allah sa njim zadovoljan, najstrožije je upozorio: "Čuvajte se stranih besmislica i ulaska u paganske bogomolje za vrijeme njihovih blagdana, jer se Allahova srdžba spušta na njih!" Ovo prenose otac Šejhu -l-Isbahanija i el-Bejheki. Lanac predaje je dobar بإسناد حسن.[1]

Ovakav zaključak može se izvući i **na osnovu analogije**, jer se i blagdani podrazumijevaju pod riječima Uzvišenog:

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا

Svima vama smo zakon i pravac propisali (El-Ma'ide, 48.)

tim prije što nema nikakve razlike između učestvovanja u obilježavanju nemuslimanskih blagdana i između njihovih drugih običaja i navika. Ovo zato što odobravanje njihovih blagdana znači odobravanje njihova nevjerstva i što odobravanje pojedinih vidova njihovih blagdana znači odobravanje pojedinih vidova njihova nevjerstva. Štaviše, blagdani su najprepoznatljiviji vid vjerozakona. Otuda odobravanje njihovih obreda, predstavlja odobravanje otvorenog vida nevjerstva. Nema nikakve sumnje u to, da to sve zajedno, u krajnjem slučaju, vodi u nevjerstvo.[2]

Sljedeći zaključak je da su i njihovi blagdani, uostalom kao i njihova vjera i oni sami, prokleti i da odobravati ono po čemu se oni prepoznaju, znači odobravati ono što zaslužuje Allahovu srdžbu i žestoku kaznu.

Za pouku treba poslužiti i nepobitna istina, da kad se nešto počne kušati, sa malo, lahko prelazi na dosta. Zatim da, kad nešto postane poznato, svijet pohrli k njemu, zaboravi se ko je i šta je, dok to ne pređe u naviku, a kad pređe u naviku, pređe u blagdan. A onog momenta kad neki običaj pređe u blagdan, on se postavio naspram Allahova blagdana, ili iznad njega, a kad do toga dođe, to znači odumiranje Islama, a oživljavanje nevjerstva.[3]

Povođenje muslimana za nemuslimanima, naročito kada su u pitanju njihovi blagdani, kod nemuslimana izaziva osjećaj radosti i zadovoljstva, jer to znači uzdizanje njihova krivovjerja i rušenje načela premoći muslimana nad nemuslimanima koja se ogleda u potčinjenosti ovih drugih prvima, uostalom, i kroz plaćanje glavarine (džizje).

Ukratko, povođenje muslimana za nemuslimanima u krajnjem slučaju vodi nevjerstvu, ili griješenju, a u najviše slučajeva i jednom i drugom, od kojih su oboje strogo zabranjeni (haram). Prema tome, oponašanje nemuslimana je

---

[1] Vidjeti: نفس المصدر السابق : (ص ١٨٢ ، ١٩٩) .

[2] Vidjeti: نفس المصدر السابق : (ص ٢٠٨) .

[3] Vidjeti: نفس المصدر السابق : (ص ٢٠٩) .

zabranjeno. Bez sumnje, zabranjeno je i sve što na to navodi. Sve što narušava vjerozakon i vodi u nevjerstvo, ma koliko izgledalo sitno i prikriveno, je zabranjeno. A da ne govorimo o krupnim stvarima za koje se očito vidi da su nevjerstvo.[1]

Kad musliman dobro razmisli o svemu što je o praznicima rečeno i to uporedi sa Kur'anom i sunnetom, vidjet će da su većina današnjih praznika koje izmišljaju i priređuju nevjernici - ateiste, poput: dana revolucije, dana ustoličenja, rođendana, dana majke, dana proglašenja ustava (i protjerivanja vjerozakona), dana državnosti, dana nezavisnosti i slično, samo paganska imena o kojima Allah nije ništa objavio i da su u suprotnosti sa Allahovim vjerozakonom i njegovim odredbama.

Kao takve, dužnost je muslimanu da ih odbaci, da ih nikome ne čestita i da se ograniči na dva islamska praznika Ramazanski i Kurbanski bajram i na druge odabrane dane u Islamu, kao što je petak (džuma), jer mu ne trebaju nikakvi uvezeni praznici i ceremonije koje su odraz nevjerstva.

SJAJNI PRIMJERI OSOBENOSTI PRVOBITNOG ISLAMSKOG DRUŠTVA

Svaki put kad se napravi osvrt na prvu generaciju muslimana, riječi dobiju na slasti i u dubini duše potaknu nadu i neodoljivu želju za ugledanjem na prve heroje Islama. Svaki put, one pobude aspiraciju da se ozbiljno da na posao i ulože sve sile, kako bi se pridružilo koloni vjernika - pobornika Pravog puta i svega što je dobro.

Pravila koja je, o ophođenju muslimana sa nemuslimanima i o razlikovanju štićenika u islamskoj zemlji أهل الذمّة od muslimana, postavio Omer el-Faruk, neka je Allah sa njim zadovoljan, bila su i ostala sjajan primjer kako se čuva islamsko društvo i njegov prepoznatljivi identitet, s jedne, i neotuđiva prava, propisana ovom čistom vjerom التي أمر بها الدين الحنيف, štićenika u islamskoj državi, s druge strane.

Omerova briga za pronalaženjem načina na koji će se muslimani prepoznavati od nemuslimana, ako i o čemu govori, govori o njegovom doživljaju vjere u dubini duše i osjećaju odgovornosti kao čuvara Ummeta, potpuno svjestan svoga položaja pred Bogom i historijom, kao što se i u vjerodostojnom hadisu kaže: "Svi ste vi čuvari i svi ste odgovorni za svoje stado."[2] Buharija i Muslim.

---

[1] Vidjeti: نفس المصدر السابق : (ص٢١٦) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٣/١١١ ، ح٧١٣٨) كتاب الأحكام ، و " صحيح مسلم ": (٣/١٤٥٩ ، ح١٨٢٩) كتاب الإمارة

Ono što me je navelo da se, baš u ovom dijelu poglavlja, osvrnem na štićenike u islamskoj državi أهل الذمّة, je njihov specijalni status, koji se znatno razlikuje od odnosa prema nevjernicima s kojima se u ratu ili se s njima zaključio sporazum o nenapadanju.

Budući da štićenici žive u islamskom okruženju, ovom pitanju muslimani moraju poklonuti posebnu pažnju, kako njihovi svakodnevni kontakti sa štićenicima ne bi prerasli u njihovo oponašanje i time doveli do gubljenja prepoznatljivog islamskog identiteta koji ova vjera želi da izgradi tako da bude jedinstven i prepoznatljiv u svakom pogledu.

Druga prepoznatljiva osobina ove prave vjere (Islama) je pravednost, čak i prema nevjernicima. Kad smo kod ovoga, postavlja se pitanje do kojih granica ova pravednost العدل ide i koja su njena glavna obilježja, tim prije što Islam prihvaća suživot sa štićenicima الذمّيون unutar islamskog društva?

Odgovor ćemo naći u "Omerovim odredbama" koje definiraju zaštitu muslimana, s jedne, i štićenicima u islamskoj državi garantira prava, s druge strane, s tim da se i oni, u oblačenju i ispovijedanju vjere, imaju razlikovati od muslimana, kako ne bi dolazilo do zabune ko je musliman, a ko štićenik, ili vodilo nastanku bezimene mase, lišene prepoznatljivog opredjeljenja i sopstvenog identiteta. Nekim od ovih odredbi, kako kaže šejhu-l-Islam, Ibn Tejmijja, htjelo se postići da se nemuslimani u držanju, odijevanju, imenima, prijevoznim sredstvima, govoru i slično, razlikuju od muslimana i obrnuto, kako ni po vanjskom izgledu jedan na drugog ne bi ličio. Omer, neka je Allah sa njim zadovoljan, nije se, kao ni ostali muslimani, zadovoljavao samo sa formalnim razlikovanjem muslimana od nemuslimana, nego je nastojao da se to razlikovanje uvede gdje god je moguće; u svakodnevnom životu, a to je, opet, podrazumijevalo masovni odziv muslimana da se i po spoljašnosti razlikuju od nevjernika i da ih ni u čemu ne oponašaju. Pobornici sopstvenog stila života, sa prepoznatljivim islamskim predznakom, poput dva Omera (Omer b. el-Hattaba i Omer b. 'Abdulaziza) i drugih, ulagali su maksimalne napore u postizanju željenog cilja. Na tom putu, pribjegavali su raznim mjerama, obavezujući nemuslimane da prikrivaju i javno ne pokazuju nevaljale običaje iz svoje vjere kao što su javno točenje vina, oglašavanje crkvenih zvona, kađenje, priređivanje svetkovina i slično. Zatim, prikrivanje vjerskih obreda, glasno čitanje njihovih knjiga i molitvi, neukazivanje poštovanja prema njima i konačno, njihovo obavezivanje na poniznost i pokornost pred Islamom i muslimanima, kako je, uostalom, Allah i propisao.[1]

---

[1] Vidjeti: انظر"إقتضاء الصراط المستقيم" : (ص ١٢٢ - ١٢٤) .

Evo teksta tih odredbi, kako od Mesruka, a ovaj od Abdurrahmana b. Ganema, navodi Sufjan es-Sevri: "Kada je Omer b. el-Hattab sa kršćanima Šama zaključio sporazum, ja sam mu bio pisar. U sporazumu im je postavio sljedeće uvjete:

- Da u svome gradu niti njegovoj okolini neće podizati nove manastire; crkve, ćelije[1] i samostane za isposnike i kaluđere; da oštećene i dotrajale crkve neće popravljati; da neće sprječavati da u njihovim crkvama odsjedaju muslimani - prolaznici i da će im pružati gostoprimstvo (konak i prehranu) do tri dana boravka; da neće primati uhode ni protiv muslimana kovati zavjeru; da svoju djecu ne moraju podučavati Kur'anu, ali da ne smiju pokazivati ni višeboštvo; da svojoj čeljadi i rodbini neće braniti da pređu na Islam i da se s poštovanjem odnose prema muslimanima; da će pred muslimanima ustajati i napraviti im mjesto kad vide da hoće da sjednu; da ni u čemu od odjeće neće oponašati muslimane, niti se oslovljavati njihovim titulama i nadimcima; da neće jahati na sedlu, opasivati sablju niti prodavati vino; da će se nakratko šišati i nositi svoju prepoznatljivu našnju, ma gdje bili; da će držati stegnutim svoje pojaseve i da krst i bilo šta od svojih knjiga neće pokazivati na putevima kojima prolaze muslimani; da svoje mrtve neće ukopavati u blizini muslimanskih grobalja; da će se njihova crkvena zvona samo tiho oglašavati; da će molitve u crkvama tiho izgovarati i da neće njima uznemiravati muslimane; da napolje neće izlaziti čupavi niti glasno naricati za svojim umrlim; da na grobovima svojih umrlih neće paliti vatru (svijeće) i da neće otkupljivati ratne zarobljenike pogođene strijelama muslimana.

U slučaju da prekrše bilo šta od navedenog, gube status štićenika i postaju obični neprijatelji s kojima muslimani imaju pravo postupati kao sa nevjernicima."[2]

Postoji još nekoliko verzija ovih odredbi, ali su one po značenju sve iste. Komentirajući djelimično nepodudaranje ovih verzija Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Poznatost ovih odredbi u širokim masama, njihov sened predaje čini nebitnim. Kao takve, prihvaćaju ih imami svih mezheba i kao argumente ih navode u svojim knjigama. Omerove odredbe sačuvane su tako i kroz knjige i kroz usmenu predaju. Po njima su postupali islamski vladari (halife) poslije Omera."[3]

---

[1] Zgrada puput tornja koju podižu kršćani. Služi samo za jednu osobu koja se osamljuje. Nema vrata, nego samo poklopac kroz koji se ulazi i dostavlja hrana i voda i ostalo što je neophodna
Vidjeti: انظر " أحكام أهل الذمة " : (ج٢ / ٦٦٨) .

[2] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " لابن القيم : (ج٢ / ٦٦١ - ٦٦٢) .

[3] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " لابن القيم : (ج٢ / ٦٦٣) ، انظر"إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص١٢) .

Bože dragi, kakve li razlike između toga perioda, kada je Islam bio na vrhuncu, i današnje bagre koja se potuca i dodvorava nevjernicima-ateistima i sebe smatra muslimanima!?

Kakve li razlike između ponosa, snage i Bogom potpomognute vlasti nekadašnjih muslimana i između slabosti, nemoći, poniženja i slijepe odanosti koju preživljavaju današnji "muslimani"!?

Šta misliš, jesu li današnji pripadnici Islama na nekadašnjem stepenu slobodnih nemuslimana في درجة الذميين koji su u islamskoj zemlji uživali status štićenika i na koje su se odnosile navedene odredbe? Jesu li današnji "muslimani" dovedeni u položaj štićenika u neislamskoj državi?

Nama se čini da, čak i po ovoj posljednjoj pretpostavci, današnji muslimani ne uživaju ni status kakav su do jučer uživali slobodni nemuslimani u islamskoj zemlji. Dojučerašnjim nemuslimanima u islamskoj zemlji, odjeća, kao znak raspoznavanja i poniženja, nametana je samo na mjestima gdje se miješaju sa muslimanima.

Za razliku od njih, današnji muslimani Islam doživljavaju kao poniženje i kompleks niže vrijednosti. Otuda i dolazi tolika njihova povodljivost i podanost ateističkom istoku i nevjerničkom zapadu. Otuda tolika opčaranost i divljenje neprijateljima Islama, s jedne, i ismijavanje, pa čak i podrugivanje, čestitim sljedbenicima ovog Ummeta.

A kad su takvi, zar treba čuditi da su kod Allaha još prezreniji? Zar treba čuditi da im ni sami oni kojima su oduševljeni ne pridaju nikakav značaj i što se njihova riječ ne uvažava u današnjoj međunarodnoj zajednici?!

Pravi i istinski musliman, koji poznaje svoju vjeru i do nje drži, mora znati, zašto i gdje će svojim nogama stati i kome svoju ljubav i naklonost pokloniti. On mora znati da ljubav, naklonost i povođenje za Allahovim neprijateljima ne mogu ići ukorak sa njegovom vjerom, ako je, doista, pravi vjernik. To mogu činiti samo oni koji sebi umišljaju Islam, a jadna li je vjera onoga koji ju umišlja!

Islamski učenjaci se ne zaustavljaju samo na nabrajanju prava koja uživaju slobodni nemuslimani u islamskoj državi, nego detaljno navode i prekršaje zbog kojih se ova prava gube. Ovo je do u detalje razrađeno zbog toga da bi se zaštitili muslimani i kako se tolerancija Islama ne bi zloupotrijebila za ubacivanje neprijatelja u islamsku državu. Radi se o sljedećim prekršajima:

1. Pomaganju neprijatelju, na bilo koji način, u borbi protiv muslimana ili ubistvu muslimana ili muslimanke,
2. Razbojništvu i zasretanju muslimana na putu (hajdučiji),
3. Pružanju utočišta i skrivanju neprijateljskih uhoda, a pogotovu uhođenju muslimana i dostavljanju neprijatelju obavještajnih podataka o muslimanima,

4. Preljubi sa muslimankom ili ženidbi sa njom,
5. Na bilo koji način, odvraćanju muslimana od Islama,
6. Huljenju Allaha ili Njegova Poslanika, s.a.v.s.[1]

Mnogo je dokaza iz Kur'ana, Sunneta, idžma'a i kijasa da slobodni nemusliman u islamskoj državi, gubi sva prava o zaštiti i zaslužuje pogubljenje (smrtnu kaznu) u slučaju da vrijeđa i huli Allaha, Njegovu Knjigu (Kur'an), vjeru (Islam) i poslanika (Muhammeda). Istu kaznu (pogubljenje) zaslužuje i musliman, ako nešto od navedenog počini.[2]

Dokaz iz Kur'ana su riječi Uzvišenog:

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ

A ako prekrše zakletve svoje, poslije zaključenja ugovora s njima, i ako vjeru vašu budu vrijeđali, onda se borite protiv kolovođa bezvjerstva - za njih, doista, ne postoje zakletve - da bi se okanili. (Et-Tewbe, 12.)

Potom:

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

Borite se protiv onih kojima je data Knjiga, a koji ne vjeruju ni u Allaha ni u onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Poslanik zabranjuju i ne ispovijedaju istinski vjeru - sve dok ne daju glavarinu poslušno i smjerno! (Et-Tewbe, 29.)

A također i riječi Uzvišenog:

مُهِينًا(٥٧)وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا
مُبِينًا(٥٨)

One koji Allaha i Poslanika Njegova budu vrijeđali Allah će i na ovom i na onom svijetu prokleti, i sramnu im patnju pripremiti. A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh. (El-Ahzab, 57.-58.)

---

1 Vidjeti: انظر " الصارم المسلول على شاتم الرسول " لابن تيمية : (ص٥ - ٢٦) .

2 Vidjeti: المصدر السابق : والمراد بالإعتبار : القياس .

Dokaz iz Sunneta je slučaj koji od Alije, neka je Allah sa njim zadovoljan, prenosi eš-Ša'bi da je rekao da je: "Jedna Jevrejka psovala i grdila Allahova Poslanika, s.a.v.s., pa ju je jedan čovjek udavio, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., oslobodio od krvarine[1] (obaveza da se za ubijenu osobu plati otkup)". Ovaj hadis navodi Ebu Davud i Ibn Betta u svome *Sunenu*. Hadis je muttesal (hadis kod koga je jedan prenosilac bio savremenik drugog), jer je eš-Ša'bi još za Alijina života imao oko dvadeset godina. Čak da ga eš-Ša'bi i nije direktno čuo od Alije, on može poslužiti kao dokaz, jer po njima on ne prenosi ni jedan hadis koji je mursel, a da se za njega nije ispostavilo da je sahih.[2]

Drugi dokaz iz Sunneta je slučaj koji od Ibn 'Abbasa, neka je Allah sa njim i njegovim ocem zadovoljan, prenosi 'Ikrime: "da je jedan slijepac imao ženu Ummu Veled koja je psovala i grdila Allahova Poslanika, s.a.v.s., a on joj je to branio i odvraćao je da to ne čini, ali ništa nije koristilo, dok jedne večeri, kada je ponovo počela psovati i grditi Allahova Poslanika, s.a.v.s., nije uzeo tanki mač i probo joj stomak usljed čega je umrla. Kada je svanulo, otišao je i to ispričao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji je naredio da se okupi svijet. Kada se svijet okupio, Poslanik je, s.a.v.s., rekao: "Pozivam čovjeka koji je uradio to i to da ustane i da mi priđe!" Ibn 'Abbas je dalje rekao: "Na to je ustao slijepac i ljuljajući se počeo koračati preko ljudi, dok nije prišao Allahovu Poslaniku, s.a.v.s., sjeo pred njega i rekao: 'Allahov Poslaniče, to je moja žena. Psovala te je i grdila. Branio sam joj i odvraćao je da to ne čini, ali nije htjela da posluša. Bila mi je družica i od nje imam dva sinčića kao dva zrna bisera. Kada te je sinoć ponovo počela psovati i grditi, uzeo sam tanki mač i proboo joj stomak od čega je umrla." Na to je Poslanik, s.a.v.s., rekao. "Svjedočim da njena proljevena krv ne podliježe otkupu." Ovaj hadis prenose Ebu Davud i en-Nesai.[3]

Treći dokaz iz Sunneta je slučaj sa Ka'bom b. el-Ešrefom, Jevrejom, na osnovu koga imam Šafija izvodi zaključak da se slobodni nemusliman koji uživa zaštitu u islamskoj državi, zbog bogohuljenja lišava svih prava na zaštitu i da se ima pogubiti. Hadis koji govori o ovom slučaju je muttefekun 'alejh.[4]

[1] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٤ / ٥٣٠ ، ح٤٣٦٢) كتاب الحدود ، والدارقطني : (ج٣ / ١١٢ ، ح ١٠٢) في الحدرد ، قال الحافظ في" بلوغ المرام " : رواته ثقات .

[2] Vidjeti: " الصارم المسلول على شاتم الرسول " : (ص ٦١) .

[3] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج ٥٢٨/٤ ، ح٤٣٦١) كتاب الحدود ، والنسائي : (ج١٠٨/٧) في باب حكم سب النبيﷺ وإصناده حسن .

[4] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٧ / ٣٣٦ ، ح ٤٠٣٧) كتاب المغازي ، و" صحيح مسلم " : (ج ٢ / ١٤٢٥ ، ح ١٨٠١) في الجهاد .

Što se tiče idžma'a (konsenzusa mišljenja islamskih učenjaka), dovoljno je znati da su se o ovom pitanju jednoglasno složili ashabi, od kojih se prenosi više sličnih slučajeva i da niko od njih nijedan slučaj nije osporio.

Jedan od takvih primjera je slučaj vezan za Muhadžira b. Ebu Umejju[1] koji je svojevremeno bio namjesnik Jemame i njene okoline. Za vrijeme njegove uprave Jemamom iznesen mu je problem dvije pjevačice od kojih je jedna u svojoj pjesmi vrijeđala Allahova Poslanika, s.a.v.s., a druga u pjesmi ismijavala muslimane. Muhadžir b. Ebi Umejje je dao da se i jednoj i drugoj odsiječe po jedna ruka i izvade po dva sjekutića. Čuvši za to, halifa Ebu Bekr mu je napisao: "Čuo sam kako si postupio sa ženom koja je pjevušila i u pjesmi vrijeđala Allahova Poslanika, s.a.v.s. Da me nisi pretekao i uradio to što si uradio, naredio bih ti da je pogubiš, jer kazna za vrijeđanje Poslanika nije kao i kazna za vrijeđanje ostalih ljudi. Ko se u to od muslimana upusti je otpadnik od vjere, a ko se u to upusti od štićenika u islamskoj zemlji, više nije štićenik, već neprijatelj koji vreba priliku za napad."[2]

Kada je halifa Omer, neka je Allah sa njim zadovoljan, za vrijeme svoje vladavine obilazio Šam, prišao mu je sav izudaran i izranjavan jedan sljedbenik Knjige, na što se Omer žestoko naljutio i naredio da mu odmah dođe 'Avf b. Malik el-Ešdže'i koji je ovo sa štićenikom u islamskoj zemlji napravio. Kada ga je Omer upitao zašto je to učinio, 'Avf b. Malik je odgovorio:

"O vladaru pravovjernih, vidio sam ovoga gada kako progoni ženu-muslimanku koja je jahala na magarcu i kako joj je magarca podbo da bi pala. Kad se ipak održala i nije pala, zaletio se i gurnuo je, pa je pala sa magarca i onesvijestila se, a on je prarletio i na nju navalio." Čuvši ovo, Omer je naredio da mu smjesta dovedu pomenutu ženu da vidi šta je tačno od ovoga. Po ženu je otišao lično 'Avf[3] i doveo je u pratnji njenog oca i muža. Kada je žena ispričala istu priču kao i 'Avf, Omer je naredio da se

---

[1] Riječ je o Muhadžiru b. Ebi Umejji b. 'Abdullahu b. 'Amru b. Mahzumu el-Kurejšiju el-Mahzumiju, bratu Ummi Seleme, žene Allahova Poslanika, s.a.v.s. Za njega Zubejr kaže da je: "U Bici na Bedru bio na strani idolopoklonika." Allahov Poslanik, s.a.v.s., kasnije, nakon primanja Islama povjerio mu je posao oko sakupljanja zekata u San'i i okolini. Taj posao povjerio mu je i Ebu Bekr. Vidjeti: . (ج٣/ ٤٦٥) : " الإصابة "

[2] Vidjeti: انظر " الصارم المسلول على شاتم الرسول " : (ص ٢٠٠) .

[3] El-Vakidi za 'Avfa b. Malika el-Ešdže'ija kaže da je primio Islam u godini pohoda na Hajber i da se kasnije naselio u Homsu. Drugi kažu da je učestovao u pohodu na oslobađanju Mekke i da se njegov barjak najvisočije vihorio. Ibn Sa'd kaže da ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pobratimio sa Ebu Derda'om i da je umro 73. g. po Hidžri u vrijeme vladavine halife Abdulmelika. Vidjeti: . (ج٣/٤٣) : " الإصابة "

pomenuti Jevrej smjesta pogubi i razapne, prethodno mu se obrativši riječima: 'Kada smo s vama zaključivali ugovor o zaštiti, nismo se dogovorili da i ovo možete raditi!' Zatim se Omer okrenuo prema ljudima i prijetećim tonom upozorio: "O ljudi, bojte se Allaha i čuvajte se da se ne ogriješite o one kojima je Muhammed, s.a.v.s., obećao zaštitu i znajte da oni od njih koji učine nešto kao i ovaj, gube svaku zaštitu!"[1]

Što se tiče dokaza koji se mogu izvući na osnovu **kijasa** (analognog zaključivanja) oni se ukratko mogu svesti na tri vrste[2]:

a) Vrijeđanje Islama i huljenje Allahova Poslanika je povreda ugovora o pružanju zaštite nemuslimanima u islamskoj zemlji. To je napad na Islam i muslimane i oni su mu se dužni suprotstaviti i protiv njegovih pokretača boriti.

b) Ugovorom o zaštiti u islamskoj zemlji nemuslimani su se obavezali da neće vrijeđati Islam ni huliti Allahova Poslanika. I ne samo to, oni su se obavezali da neće prolijevati muslimansku krv niti se protiv muslimana, na bilo koji način, boriti.

c) Uzvišeni Allah je vjernicima naredio da svoga Poslanika poštivaju, uvažavaju, veličaju, pomažu i brane njegov ugled na svaki mogući način. Zato nije ni dozvoljeno pružati zaštitu onim nemuslimanima koji otvoreno mrze i vrijeđaju Allahova Poslanika, jer kad bi na to pristali, oglušili bi se na našu dužnost i obaveze koje imamo prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

---

[1] Vidjeti: " الأموال " لأبي عبيد : (ص ٢٣٥ - ٢٣٦) .

[2] Vidjeti: " الصارم المسلول على شاتم الرسول " : (ص ٢٠٦ - ٢٠٩) .

MJESTA U KOJIMA JE ULAZAK I BORAVAK ALLAHOVIM NEPRIJATELJIMA ZABRANJEN

Uzvišeni Allah veli:

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ(٢٧)يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ(٢٨)

Allah je poslije toga onome kome je htio oprostio, a Allah prašta i samilostan je. O vjernici, mnogobošci su sama pogan, i neka više ne dolaze na hadždž Časnom hramu poslije ovogodišnjeg hadždža. A ako se bojite oskudice, pa Allah će vas, ako hoće, iz obilja Svoga imućnim učiniti. Allah, doista, sve zna i mudar je. (Et-Tewbe, 27.-28.)

Od Ebu Hurejre, neka je Allah sa njim zadovoljan, se prenosi da je rekao: "Dok smo bili u džamiji, pred nas je izašao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Krenite prema Jevrejima!' - pa smo zajedno sa njim krenuli. Kada smo stigli do Bejtu-l-medarisa بيت المدارس, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ih je počeo dozivati: 'O jevrejski skupu, primite Islam, bićete spašeni!' - pa su odgovorili: 'Čuli smo te, o Ebu Kasime.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., im je na to rekao: 'To sam htio čuti.' i opet ponovio: 'Primite Islam, bićete spašeni!' - pa su opet odgovorili: 'Čuli smo te, o Ebu Kasime!' Allahov Poslanik je ponovo rekao: 'To sam htio čuti.' Treći put im je rekao: 'Znajte da je ovo Allahova i Njegova Poslanika zemlja i da sam došao da vas iz nje iselim, pa ko ima šta prodati neka proda. U suprotnom zapamtite da ova zemlja pripada Allahu i Njegovu Poslaniku!'" Ovaj hadis spada u kategoriju "muttefekun 'alejhi" hadisa i u ovoj verziji ga navodi Buharija.[1]

U drugom hadisu, koji je također "muttefekun 'alejhi", Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao. "Protjerajte višebošce sa Arapskog poluotoka!"[2]

Allahov Poslanik, s.a.s.v., je, također, rekao: "Sa Arapskog poluotoka ću protjerati Jevreje i kršćane, tako da će na njemu ostati samo muslimani." Hadis navodi Muslim.[3]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ١٢ / ٣١٧ ، ح ٦٩٤٤) كتاب الإكراه ، و " صحيح مسلم " : (ج ٣ / ١٣٨٧ ، ح ١٧٦٥) في الجهاد .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٦/ ١٧٠ ، ح٣٠٥٣) كتاب الجهاد و " صحيح مسلم " : (ج٣/ ١٢٥٨ ، ح ١٦٣٧) في كتاب الوصية .

[3] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج ٣ / ١٣٨٨ ، ح ١٧٦٧) كتاب الجهاد .

Iz navedenih i drugih tekstova se jasno vidi do koje je mjere Islam vodio brigu da poštedi muslimane suživota sa nevjernicima, prvenstveno iz bojazni da se muslimani za njima ne bi počeli povoditi i naklonost im poklanjati i slično, što im je Allah zabranio.

Imam Šafija, Allah mu se smilovao, kaže da je nemuslimanima zabranjen ulazak u Hidžaz; tj. Mekku, Medinu, Jemamu i okolna sela, a u ostalom dijelu, van Harema, zabranjeno im je da se naseljavaju i tu žive, bez obzira radilo se o sljedbenicima Knjige ili drugima, s tim što sljedbenik Knjige uz specijalnu dozvolu vladara (imama), ako je u interesu muslimana, može nakratko ući, prenijeti poruku i isporučiti robu potrebnu muslimanima. Ako mu se odobrava ulazak radi trgovine i ako to muslimanima nije neophodno, može mu se uvjetovati da jedan dio robe ostavi muslimanima, s tim što njegov boravak ne može biti duži od tri dana.[1] (Od ovoga se izuzimaju gore navedena mjesta). Osvrćući se na Šafijin stav, Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Što se tiče mekkanskog Harema u njega nemusliman ne može kročiti ni pod kojim uvjetom, ma kakvi razlozi bili. Ako bi izaslanik nemusliman došao sa kakvom važnom porukom, vladar (imam) mu neće dati dozvolu za ulazak, nego će poslati svoga namjesnika ili nekoga drugog u koga ima povjerenje da se sa njim sretne. Što se tiče Medine u nju nemusliman može ući (ali ne i boraviti) ako nosi kakvu poruku, robu za muslimane i slično."[2]

PRIGOVOR I ODGOVOR

Ako neko prigovori da je Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi ulazak u Časni hram المسجدالحرام zabranio višebošcima i da tu nisu doslovno spomenuti sljedbenici Knjige, jer je Poslanikov izaslanik prilikom Velikog hadždža objavio da nakon ovogodišnjeg hadždža više ne dolaze na hadždž višebošci, a višebošci su idolopoklonici, a ne i sljedbenici Knjige,[3] naš odgovor bi bio:

O tome da li se sljedbenici Knjige podrazumijevaju pod riječi "višebošci" المشركين ima dva mišljenja:

1. Ibn Omer, neka je Allah sa njim i sa njegovim ocem zadovoljan, i neki drugi, smatraju da su i oni višebošci. Abdullah b. Omer, neka je Allah sa njim i njegovim ocem zadovoljan, kaže: "Ne vidim kud će više višeboštvo od onog ko kaže da je Mesih (sin Merjemin) Sin Božiji ili da je Uzejr sin Božiji. Zar za njih Uzvišeni Allah nije rekao:

---

[1] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " (ج ١ / ١٨٤) ، وقارن ب " الأموال " لأبي عبيد : (ص ٩٠) .

[2] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " : (ج١ / ١٨٥) .

[3] Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ١٨٨) .

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da samo jednog Allaha obožavaju, - nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju. (Et-Tewbe, 31.)

2. Po drugom mišljenju sljedbenici Knjige se ne podrazumijevaju pod riječi "višebošci"- المشركين jer ih je Allah na drugom mjestu drugačije opisao:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ

One koji su vjerovali, pa i one koji su bili Jevreji, i kršćani, i Sabijci... (El-Bekare, 62.)

O ovome Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže: "U osnovi njihova vjerovanja nekada je, zapravo, bio monoteizam التوحيد. To znači da oni u osnovi nisu višebošci, jer se višeboštvo, naknadno, uvuklo u njihovu vjeru, a u osnovi ga nije bilo. Čak i pod pretpostavkom da se oni doslovno i ne spominju u ajetu, značenje ajeta ih obuhvaća, budući da su i oni pogan i da im je zabranjen ulazak u Časni hram.

Svi ashabi i imami (mezheba) bez izuzetka iz riječi Uzvišenog: *I neka više ne dolaze na hadždž Časnom hramu poslije ovogodišnjeg hadždža!* razumjeli su da se to odnosi na Mekku i njen Harem i niko od njih to nije razumio da se to odnosi samo na Ka'bu i prostor oko nje po kome se obavlja tavaf. Kada je objavljen ovaj ajet Jevreji su još uvijek bili u Hajberu i njegovoj okolini i nije im bilo zabranjeno da ulaze u Medinu."[1]

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ١٨٩) .

SEDMO POGLAVLJE

Odnosi između muslimana i nemuslimana

Sadržaj poglavlja:

Sedmo poglavlje

ODNOSI IZMEĐU MUSLIMANA I NEMUSLIMANA

Ovo pitanje ćemo analizirati sa tri aspekta:

I - RAZLIKA IZMEĐU PRIJATELJSTVA I LIJEPOG POSTUPANJA

Nekoliko napomena o takozvanoj toleranciji među vjerama:

Otvarajući ovo pitanje, bit ću prisiljen objasniti i razotkriti pravo lice ove zablude u kojoj dolazi do pravog košmara o tome šta je istina a šta neistina. Početnici u traganju za znanjem i istinom, kakav sam, uostalom, i sam lično - ne mogu se načuditi velikim šejhovima i učenim ljudima "kako su mogli nasjesti na ovakvo lukavstvo i klopku koju su im postavili kršćani i Jevreji, zakleti dušmani vjere (Islama)!"

Iza ove navodne tolerancije i prijateljstva, u zbližavanju religija, krije se sputavanje osobenosti muslimana i gubljenje njegovog prepoznatljivog identiteta.

Na početku bih želio konstatirati da sve nebeske objave, koje je Allah dostavio preko Svojih poslanika, pozivaju na obožavanje samo jednog Boga, kao što veli Uzvišeni:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اُعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

Mi smo svakom narodu poslanika slali: "Allaha obožavajte, a kumira se klonite!" (En-Nahl, 36.)

Dakle, vjerovanje u jednog Boga, uprkos određenim razlikama u obredima čiji pravi smisao zna samo Allah, bilo je u osnovi svake nebeske objave.

Međutim, sve objave prije posljednjeg, Muhammedova poslanstva, pretrpjele su izmjene i iskrivljenja, nanesena ljudskom rukom, kao što veli Uzvišeni:

يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

Teško onima koji svojim rukama pišu Knjigu, a zatim govore: "Evo, ovo je od Allaha!" - da bi za to korist neznatnu izvukli. I teško njima zbog onoga što ruke njihove pišu i teško njima što na taj način zarađuju! (El-Bekare, 79.)

Eto zbog čega je Allahova mudrost htjela da poslanstvo Muhammed b. 'Abdullaha bude posljednje i Kur'an posljednja Objava koja je dokinula sve ranije vjerozakone.

Ne možemo a da odmah na početku ne navedemo izjave nekih od zagovornika zbližavanja vjera, kako sami sebe nazivaju, misleći da čine veliku uslugu Islamu i cijelom čovječanstvu:

- Šejh Mustafa el-Meragi u svom pismu upućenom Međunarodnom kongresu za vjere piše: "Islam je iz srca muslimana počupao korijene vjerske netrpeljivosti prema pripadnicima drugih nebeskih vjera i potvrdio prijateljstvo između svih pripadnika ljudskog roda širom svijeta. Otuda se Islam zalaže za mirnu koegzistenciju svih vjera jednih pored drugih."[1]

- Šejh Muhammed Ebu Zehre kaže: "Ako se vjere ne dogovore, pripadnici svih vjera u svoju vjeru trebaju pozivati na lijep i mudar način bez pristrasnosti, ne zatvarajući oči pred činjenicama, bez prisile i zavođenja, bez jasnih dokaza i argumenata."[2]

- Dr. Vehebe ez-Zuhajli kaže: "Islam nema za cilj da se, po svaku cijenu, nameće drugima, kako bi on bio jedina svjetska vjera, jer bi svi takvi pokušaji doživjeli neuspjeh, jer je to u suprotnosti sa realnošću i u suprotnosti sa Božijom voljom."[3]

Navedeni autori zaboravljaju kur'ansku potvrdu da su sljedbenici Knjige jedni drugima prijatelji i saveznici u borbi protiv muslimana i da su u tome nepokolebljivi. Oni, zatim, zaboravljaju da sljedbenici Knjige mrze Islam i muslimane i da se nikada neće zadovoljiti dok musliman ne ostavi svoju i prihvati njihovu vjeru.

---

[1] Citat je preuzet iz knjige pod naslovom: آثار الحرب في الفقه الاسلامي iz pera dr. Vehebe ez-Zuhejla str. 63; drugo izdanje iz 1385. god. po Hidžri. Ovaj čovjek otišao je i dalje od toga, tumačeći pojedine kur'anske ajete, tako kako ih ne bi protumačio nijedan nepismen čovjek koji vjeruje u jednog Boga, a kamoli čovjek koji traga za znanjem, a da o učenu čovjeku i ne govorimo.

[2] Vidjeti: " العلاقات الدولية في الأسلام " : (ص ٤٢) ، الناشر : الدار القومية للطباعة سنة ١٣٨٤ هـ .

[3] Vidjeti: " آثار الحرب " : (ص ٦٥) .

Kakva je samo naivnost i neopreznost misliti da se sljedbenici Knjige zajedno sa nama (muslimanima) bore za uspostavljanje vjere, reda i mira na Zemlji! Kakva je naivnost vjerovati da su oni na našoj strani, a protiv nevjernika - ateista! Naprotiv, oni će uvijek stati na stranu nevjernika - ateista, ako je u pitanju borba protiv Islama i muslimana.

Samo naivan musliman može misliti da se, kao vjernici, muslimani i sljedbenici Knjige mogu uhvatiti zajedno pod ruku i zajednički se suprotstaviti materijalizmu i ateizmu, jer zaboravlja šta o tome kaže Kur'an i šta o tome uči sva dosadašnja historija. Ti isti sljedbenici Knjige su, koliko jučer, govorili za nevjernike - idolopoklonike:

هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا

Oni su na ispravnijem putu od vjernika (En-Nisa', 51.)

Ti isti sljedbenici Knjige su još u Medini protiv muslimana huškali idolopoklonike i pružali im pomoć gdje god su mogli. Ti isti sljedbenici Knjige preko dvije stotine godina protiv muslimana su pokretali krstaške ratove. Oni su ti koji su u Andalusu protiv muslimana počinili neviđena zlodjela i zločine. Oni su ti koji su iz Palestine progonili (i još uvijek progone) muslimane i na njihova imanja dovodili (i još uvijek dovode) Jevreje. U svemu tome sarađivali su i pomagali se sa ateistima i materijalistima.

Sljedbenici Knjige su ti, koji i dan-danas, gdje god na svijetu mogu, progone muslimane: u Etiopiji, u Somaliji, u Eritreji i drugim mjestima. Njima ni najmanje ne smeta da se, u progonu muslimana, potpomažu sa ateistima, materijalistima i paganima u Jugoslaviji, Kini, Turkistanu, Indiji i bilo kom drugom mjestu na zemaljskoj kugli!

Oni koji misle - ili sebi umišljaju - da je između nas (muslimana) i sljedbenika Knjige, ovakvih kakvi jesu, moguće uspostaviti povjerenje i saradnju u borbi protiv materijalizma i ateizma, ili ne čitaju Kur'an, ili ga, ako ga i čitaju, ne razumijevaju, brkajući pojmove o toleranciji Islama sa naklonošću prema nemuslimanima što Kur'an najstrožije, zabranjuje.

Nažalost, ne radi se samo o ovoj trojici navedenih autora nego o mnogo-mnogo drugih. Meni se čini da su oni potpali pod utjecaj svoga učitelja, Džemaluddina el-Afganija, čovjeka koji je bio zanesen zlim masonskim idejama. On je prvi koji je ponio zastavu zagovaranja bratstva religija. On u svojim razmišljanjima pod naslovom نظرية الوحدة "Teorija jedinstva" doslovno piše: "Nakon svih istraživanja i pažljivih proučavanja, uvidio sam da se sve tri monoteističke religije, u pogledu principa i cilja, u potpunosti podudaraju i da svaku od njih, kad u njoj nešto nedostaje; neka zapovijed o apsolutnom dobru, nadopunjuje druga!

...Zato se nadam da će se vjernici sve tri religije ujediniti, kao što su se, u principima, suštini i cilju sjedinile i njihove religije. Nadam se da će ljudski rod, ovim ujedinjenjem, napraviti krupan iskorak ka miru u ovom kratkom životu. Ovoj svojoj teoriji počeo sam stavljati temelje i plan realizacije, stavljajući je na papir i upućujući pisma drugima, da mi se i oni, u ovom poslu pridruže. Činim ovo uprkos tome što još nisam, dovoljno, izučio i analizirao uzroke podvojenosti, neslaganja i podjela na sekte, ni među pripadnicima jedne, a kamoli svih vjera..."[1]

U navedenim citatima ima očitih zabluda koje uočava svako ko ima oči. Ko je rekao da Islam daje za pravo kršćaninu da poziva u kršćanstvo, Jevreju da poziva u judaizam, budisti da poziva u budizam ili druge izmišljene i iskrivljene vjere?

Zar ovakvi i njima slični zagovornici ne znaju šta Kur'an kazuje o Jevrejima, njihovom ubijanju vjerovjesnika, iskrivljavanju Tevrata i Indžila i izigravanju sa nebeskim Objavama kako njima paše? Zar oni nikada nisu čuli za riječi Uzvišenog:

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَة

Nevjernici su oni koji govore: "Allah je jedan od trojice!" (El-Ma'ide, 73.)

Zatim riječi Uzvišenog:

وَقَالَتْ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّه وَقَالَتْ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّه ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ
يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمْ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ

Jevreji govore: "Uzejr je - Allahov sin" a kršćani kažu: "Mesih je - Allahov sin" To su riječi njihove, iz usta njihovih, oponašaju riječi nevjernika prijašnjih, - ubio ih Allah! Kuda se odmeću? (Et-Tewbe, 30.)

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً

Oni bi jedva dočekali da i vi budete nevjernici kao što su oni nevjernici. (En-Nisa', 89.)

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا

Mnogi sljedbenici Knjige jedva bi dočekali da vas, pošto ste postali vjernici, vrate u nevjernike iz lične zlobe svoje, iako im je Istina poznata. (El-Bekare, 109.)

[1] Vidjeti: اطرات جمال الدين الأفغاني " اختبار عبد العزيز سيد الأهل: (ص ١٤) ، وانظر (ص ١٥٨) ،
الناشر : دار حراء بالقاهرة .

Ima još mnogo ovakvih i sličnih kur'anskih ajeta koji govore o zakletoj mržnji sljedbenika Knjige prema muslimanima. Profesor Sejjid Kutb, veliki učenjak i poznavalac vjere, neka mu se Allah smiluje, doista je bio u pravu kada je rekao: "Tolerantnost Islama prema sljedbenicima Knjige je jedna stvar, a poklanjanje prema njima ljubavi i pokazivanje naklonosti, sasvim druga. Nažalost, pojedini muslimani, koji ne razumijevaju pravi smisao Islama i njegove uloge, koji ima za cilj uspostavljanje poretka na Zemlji, u duhu islamskog shvaćanja, koje se u potpunosti, po svojoj prirodi, razlikuje od svih drugih vjera i svih drugih shvatanja, brkaju ova dva pojma.

Oni te činjenice nisu svjesni, jer im nedostaje osjećaj smisla za čistu vjeru, a da ne govorimo o svijesti o prirodi borbe i ulozi sljedbenika Knjige u njoj. Oni ne razumiju jasne kur'anske poruke, pa brkaju kur'anski poziv na toleranciju i dobročinstvo prema sljedbenicima Knjige koji žive unutar islamskog društva sa pružanjem naklonosti i pokazivanjem ljubavi, koje kao takve pripadaju jedino Allahu, Njegovom Poslaniku i vjernicima-muslimanima.

Dakle, očita je zabluda, u ime tolerancije i zbližavanja svih pripadnika nebeskih objava, govoriti o naklonosti i ljubavi između muslimana i sljedbenika Knjige. Prema tome, oni ne samo da ne razumiju razlike u vjerama, nego ne razumijevaju ni smisao tolerancije.

Jer, jedina kod Allaha priznata vjera je Islam, objavljena Allahovom poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s. A što se tiče tolerancije u vjeri, o njoj može biti govora samo u međusobnim odnosima pripadnika različitih vjera, a nikako u samom vjerovanju ili organizaciji društvenog poretka. Međutim, oni uprkos tome, pokušavaju da omekšaju i poljuljaju čvrsto ubjeđenje muslimana: da Allah od vjera prihvaća jedino Islam, da musliman jedino u Islamu može slijediti Allahov put i nigdje više, i da u njemu ne prihvaća nikakve, ni najmanje izmjene, jer:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

Allahu je prava vjera jedino-Islam. (Alu 'Imran, 19.)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ

I jer onome: *ko želi neku drugu vjeru osim Islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati. (Alu 'Imran, 85.)*

Islam, kako god je došao da ispravi vjerovanja paganskih idolopoklonika, došao je i da ispravi iskrivljeno vjerovanje sljedbenika Knjige i da ih sve zajedno pozove u Islam, jedinu, kod Allaha priznatu vjeru. Kako god je

musliman dužan da u Islam poziva pagane i ateiste, dužan je da u njega poziva i sljedbenike Knjige. Istovremeno, muslimanu nije dozvoljeno da bilo koga od ovih prisiljava na Islam, jer se vjerovanje nikakvom silom ne može usaditi u srce. Pored toga što je to zabranjeno, takvo vjerovanje ne može dati nikakav plod.[1]

RAZLIKA IZMEĐU PRIJATELJSTVA I LIJEPOG POSTUPANJA

Maloprije smo rekli da je naklonost jedna stvar, a lijepo postupanje sasvim druga. Osnovu za ovo nalazimo u riječima Uzvišenog:

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ

Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone - Allah, doista, voli one koji su pravični. (El-Mumtehine, 8.)

Učenjaci različito tumače ovaj ajet. Jedni kažu da se pod njim misli na vjernike u Mekki koji sa ostalim vjernicima nisu napustili Mekku i iselili se u Medinu, pa je Allah vjernicima dozvolio da prema njima čine dobro i lijepo postupaju. Ovo mišljenje zastupa Mudžahid. Drugi smatraju da se pod ovim ajetom misli na vjernike izvan Mekke koji se nisu iselili u Medinu.

Treći smatraju da se pod ovim ajetom misli na one idolopoklonike iz Mekke koji se protiv muslimana nisu borili niti su ih iz njihovih domova progonili, s tim da je ovo kasnije dokinuto, s naredbom muslimanima da se i protiv njih bore. Ovo mišljenje zastupa Katade.[2]

Ibn Džerir, međutim, smatra da je najispravnije ono mišljenje koje pod riječima Uzvišenog: *Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji protiv vas ne ratuju zbog vjere.* podrazumijevaju pripadnici svih vjera i naroda, jer se riječi Uzvišenog *koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone* odnose na sve koji se odlikuju tim osobinama, budući da doslovno nije napravljen nikakav izuzetak. Zato nema nikakva razloga govoriti da je ovaj ajet dokinut, jer vjerniku nije zabranjeno da čini dobročinstvo rođacima u neislamskoj (neprijateljskoj) zemlji niti prema onima koji mu nisu ništa, ako se zna da neprijatelja, oružjem ili na koji drugi način, protiv muslimana ne pomažu.

---

[1] Vidjeti: انظر "في ظلال القرآن" : (ج ٢ / ٩٠٩ - ٩١٥) بتصرف .

[2] Vidjeti: "تفسير الطبري" : (ج ٢٨ / ٦٦) .

O tome najbolje govori slučaj sa Esmom i njenom majkom[1] koji prenosi Ibn ez-Zubejr. Ovakvim postupkom, Islam, čak i u slučaju sukoba, u srcu, vrata ljubavi, čiste savjesti i pravičnog postupanja ostavlja otvorenim, u iščekivanju dana kada će se protivnik uvjeriti da mu nema ništa bolje, nego staviti se pod zastavu Islama.[2]

Na početku ove rasprave smo rekli da je Allah naredio da se veza sa rođacima, nevjernicima i višebošcima ne prekida i da to ni po čemu ne znači pokazivanje naklonosti prema njima.

Ovo ćemo najbolje pojasniti, ako analiziramo slučaj sa Esmom, Ebu Bekrovom kćeri, neka je Allah sa njom zadovoljan, i njenom majkom.

Naime, Buharija i Muslim bilježe da je Esma, neka je Allah sa njom zadovoljan, rekla: "Dok je još Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio živ, došla mi je majka, koja je još uvijek bila višeboškinja, pa sam Allahova Poslanika, s.a.v.s., upitala: 'Došla mi je majka koja još uvijek nije voljna da primi Islam. Mogu li sa njom ostati prisna?' 'Možeš, ostani sa majkom u dobrim odnosima!', odgovorio je."[3]

Na osnovu ovog hadisa, el-Hattabi zaključuje: "da je materijalno pomaganje majke-nevjernice obaveza kao i majke-vjernice i da je dijete, iako je musliman/ka, dužno izdržavati oca i majku, makar bili i nevjernici."[4]

Ibn Hadžer kaže: "Pomaganje, održavanje rodbinskih veza i lijepo postupanje sa rodbinom, ne znači onu vrstu ljubavi i naklonosti koja se zabranjuje u riječima Uzvišenog:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju. (El-Mudžadele, 22.)

i koji se odnosi na sve, bez obzira da li se bore ili ne bore protiv vjernika."[5]

Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Ovo je dokaz da se djeca moraju brinuti o roditeljima, čak i kad nisu iste vjere, jer Uzvišeni veli:

---

[1] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج ٢٨ / ٦٦) .

[2] Vidjeti: انظر" الظلال " : (ج٦ / ٣٥٤٤) .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج ٥ / ٢٣٣ ، ح ٢٦٢٠) كتاب الهبة ، باب الهدية ين ، و" صحيح مسلم " (ج٢ / ٦٩٦ ، ح ١٠٠٣) كتاب الزكاة .

[4] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج ٥ / ٢٣٤) .

[5] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج ٥ / ٢٣٣) .

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ
إِلَيَّ الْمَصِيرُ(١٤)وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا
فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا

Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti! A ako te budu nagovarali da Meni drugog ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. (Lukman, 14.-15.)

Nije nikakvo dobročinstvo ostaviti majku i oca u bijedi i siromaštvu, a sam se razmetati u izobilju svega i svačega. Allah, dakle, prekorava onoga ko kida rodbinske veze i naređuje da se i prema rodbini ispunjavaju obaveze, makar ona i ne vjerovala.

U tom smislu Uzvišeni veli:

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ

I Allaha se bojte - s imenom čijim jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte! (En-Nisa', 1.)

U hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U Džennet neće ući onaj ko kida rodbinske veze."[1]

Paziti na rodbinu i održavati rodbinske odnose je obaveza, čak i u slučaju kad se radi o nevjernicima, jer njima njihova, a onome ko prema njima dobro čini, njegova vjera. Koristiti se analogijom o nenasljeđivanju nevjernika, kad je u pitanju izdržavanje najuže rodbine, nije na mjestu, jer je nasljeđivanje u vezi sa pomaganjem i pokazivanjem vjernosti i naklonosti, a izdržavanje rodbine i dobročinstvo prema njoj obaveza.

Uzvišeni Allah rodbini daje njeno pravo, čak i kad ona ne vjeruje. O tome da ni nevjerstvo ne oslobađa obaveze dobročinstva prema roditeljima, govore riječi Uzvišenog:

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١٠ / ٤١٥ ، ح ٥٩٨٤) كتاب الأدب ، باب إثم القاطع ، و " صحيح مسلم " : (ج٤/١٩٨١ ، ح ٢٥٥٦) في كتاب البر والصلة ويلاحظ هنا: أن النكرة وقعت في سياق النفي فتعم .

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

Allaha obožavajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama, bližnjim, i komšijama daljnim, i drugovima i putnicima-namjernicima, i onima koji su u vašem posjedu. Allah, doista, ne voli one koji se ohole i hvališu. (En-Nisa', 36.)

Svi koji su u ovom ajetu spomenuti, čak i ako su nevjernici, imaju svoje pravo. Zašto bi jedino rodbina bila izuzetak između onih prema kojima je preporučeno dobročinstvo?[1]

Otuda nam postaje još jasnije da je pokazivanje ljubavi, i poklanjanje naklonosti i pružanje pomoći jedno, a održavanje rodbinskih veza i izdržavanje najbliže rodbine, čak i ako su nevjernici, nešto drugo. Tolerantnost Islama također dolazi do izražaja i u odnosu prema zarobljenicima, starcima, djeci i ženama onih s kojima se u ratu. Sve su ovo sjajni primjeri koliko je Islam tolerantan, što je svakome, ko ga iole bolje poznaje, jasno i poznato.

II - POSLOVNI ODNOSI SA NEVJERNICIMA

a) Kupoprodaja (trgovački) odnosi

Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, kaže: "Ljudima u osnovi nije zabranjeno održavati potrebne poslovne odnose sa drugima, izuzev, ako se to kosi sa zabranama koje propisuje Kur'an i Sunnet. Isto tako, u obredima nije dozvoljeno uvoditi ono što nije propisano Kur'anom i Sunnetom. Prema tome, vjera je ono što je propisao Allah. U njoj je zabranjeno ono što je zabranio Allah, a dozvoljeno ono što je On dozvolio. Vjernici su oni koji se toga pridržavaju, za razliku od drugih koje Allah ukorava, zato što zabranjuju ono što Allah nije zabranio, pripisuju Mu drugove o kojima On ništa nije objavio i propisuju u vjeri ono što Allah nije propisao i dozvolio."[2]

Polazeći od ovog pravila, na osnovu izvora Kur'ana i Sunneta, te na osnovu prakse Allahova Poslanika, s.a.v.s., njegovih ashaba i islamskih učenjaka, možemo reći da održavanje ili neodržavanje poslovnih odnosa, kupoprodaje, primanje i davanje poklona i slično, u svakodnevnom

---

[1] Vidjeti: "أحكام أهل الذمة" : (ج ٢ / ٤١٧ - ٤١٨).

[2] Vidjeti: "السياسة الشرعية" : (ص ١٥٥).

saobraćanju sa nevjernicima, ne predstavlja poklanjanje ljubavi i pokazivanje naklonosti prema njima. Naprotiv, sa nevjernicima je dozvoljeno održavati trgovačke (kupoprodajne) odnose. Upitan o tome šta misli o održavanju takvih odnosa sa Tatarima, šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja je odgovorio: "Sa njima je dozvoljeno održavati onakve odnose kakvi se održavaju i sa drugima, a zabranjeno što je zabranjeno i sa drugima. Čovjeku je dozvoljeno da od njih kupi stoku ili konja isto kao što ih kupuje i od drugih, Arapa-beduina, Turaka, Kurda, kao i da im prodaje živežne namirnice, odjeću i slično, kao što ih prodaje i drugima.

Međutim, ni njima ni drugima nije dozvoljeno prodavati ono što bi im moglo pomoći u činjenju zla i nanošenju štete muslimanima, kao što su konji za borbu, oružje, ratna oprema i slično, jer Uzvišeni veli:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti, a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu i bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava! (El-Ma'ide, 2.)

Ako se radi o robi za koju se zna da su je oni ili neko drugi od nekoga opljačkali, nije je dozvoljeno kupovati, osim da bi se roba spasila od propadanja, vratila prvobitnom vlasniku, ili stavila na raspololaganje u svrhe koje su u interesu muslimana. Ako se zna da u njihovoj robi ima i one koja nije na pošten način stečena, ali se ne zna tačno koja je to vrsta, dozvoljeno je sa njom trgovati. Isti je slučaj i kad se zna da na pijaci ima robe koja je opljačkana ili od nekoga oteta, ali se ne zna tačno koja roba i od koga je pokradena."[1]

U knjizi o kupoprodaji i trgovini sa višebošcima i onima s kojima se u ratnim odnosima, od 'Abdurrahmana b. Ebi Bekra, neka je Allah sa njim i sa njegovim ocem zadovoljan, Buharija navodi da je rekao: "Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada je jedan visok čovjek-idolopoklonik, čupave kose مشعان,[2] dotjerao stoku, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: 'Ili je prodaješ ili poklanjaš' ili je rekao: 'darivaš?', pa je odgovorio: 'Ne, nego prodajem', te je on od njega kupio jednu ovcu."[3]

Ibn Betal kaže: "Trgovina sa nevjernicima je dozvoljena. Jedino im je zabranjeno prodavati ono što bi im moglo poslužiti u borbi protiv muslimana."[4]

---

[1] Vidjeti: " المسائل الماردينية " : (ص ١٣٢ - ١٣٣) تحقيق الشاويش ، الطبعة الثالثة سنة ١٣٩٩ هـ .

[2] Tj. visok, kovrdžave i raščupane kose.

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (٤ / ٤١٠ ، ح ٢٢١٦) .

[4] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج٤ / ٤١٠) .

Zasigurno se zna da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., od jednog Jevreja pozajmio 30 veseka (1 vesek-60 sa'ova) ječma i da mu je kao zalog (da će mu vratiti) dao svoj oklop.[1]

Šejhu-l-Islam Ibn Tejmijja kaže: "Muslimanu je dozvoljeno da ode u neprijateljsku (nevjerničku) zemlju da nabavi potrebnu mu robu. To potvrđuje i hadis koji govori o tome da je Ebu Bekr, neka je Allah sa njim zadovoljan, još za života Allahova Poslanika, s.a.v.s., išao u trgovinu u Šam, a Šam je tada bio neprijateljska zemlja. O tome ima više hadisa.

Muslimanu, ipak, nije dozvoljeno prodavati nemuslimanima živežne namirnice, odjeću ili mirise, ako se zna da će ih oni koristiti u proslavi svojih blagdana, jer bi to značilo pomaganje u proslavljanju blagdana koji su zabranjeni (haram). Ovo mišljenje zasniva se na analogiji da vjernicima nije dozvoljeno nevjernicima prodavati grožđe ili njegov sok, ako će se od njega praviti vino.

Također im nije dozvoljeno prodavati oružje, koje bi moglo biti upotrijebljeno protiv muslimana.[2]

b) Zadužbine između muslimana i nemuslimana

Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Ako nemuslimani nekoj osobi ili ustanovi odrede nešto u zadužbinu od čega će se, kao i kod muslimana, davati milostinja i pomagati siromašni, popravljati putevi, javne ustanove ili, pak, pomagati njihovi potomci, onda je takva zadužbina valjana i tretirat će se isto kao i zadužbina muslimana. Međutim, ako se uvjetuje da njihova djeca ili rođaci, moraju, da bi je imali pravo koristiti, ostati nevjernici, tj. da gube pravo na korišćenje zadužbine u slučaju da prime Islam, uvjet nije punovažan i vladar to, po jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka, neće dozvoliti, jer je to u suprotnosti sa Islamom i vjerozakonom koji je Allah poslao preko Svoga Poslanika, s.a.v.s.

Što se tiče zadužbi muslimana prema nemuslimanima, one će biti valjane, ako su u skladu sa propisima koje je odredio Allah i Njegov Poslanik. Prema tome, musliman može u zadužbinu nešto ostaviti i nemuslimanu, njegovom rođaku ili djeci. Dakle, nečije nevjerstvo nije ni uslov ni smetnja za ostvarenje prava na zadužbinu koja mu je namijenjena. Ako bi neko nešto oporučio svojoj djeci, ocu ili rođacima, to im se ne može uskratiti, čak i ako bi ostali nevjernici, a pogotovu, ako prime Islam.

---

[1] Vidjeti: " مسند أحمد " : (ج ٥ / ١٣٧ ، ح ٣٤٠٩) تحقيق أحمد شاكر وقال : إسناده صحيح .

[2] Vidjeti: " إقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٢٢٩) .

Što se tiče zadužbina za njihove crkve, samostane i druga mjesta gdje obavljaju svoje paganske obrede, one nisu valjane ni od nevjernika niti od muslimana, jer je to očit vid pomaganja njihova nevjerstva i podržavanje da u njemu ustraju, a to je u suprotnosti sa Islamom."[1]

c) Obilazak bolesnih nemuslimana i čestitanje njihovih blagdana

Buharija u *Knjizi o sahranama* كتاب الجنائز od Enesa, neka je Allah sa njim zadovoljan, navodi da je rekao: "Jedan jevrejski dječak služio je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s, kada je čuo da se razbolio, otišao da ga posjeti. Kada mu je došao, sjeo je pored njegove glave i rekao mu: 'Primi Islam!' na to je dječak pogledao u svoga oca koji je bio prisutan, pa mu je otac rekao: 'Poslušaj Ebu Kasima!' pa je dječak primio Islam. Kada je izašao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: 'Hvala Allahu koji ga je spasio od vatre!'"[2]

Buharija također navodi slučaj sa Ebu Talibom, koga je, kada je bio na samrtničkoj postelji, posjetio Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ponudio mu da prihvati Islam.[3]

Ibn Betal, Allah mu se smilovao, kaže: "Nemuslimana je dozvoljeno posjetiti kad je bolestan, ukoliko postoji nada da će, kad mu se ponudi da primi Islam, ponudu prihvatiti i primiti ga. Ako u to nema nade, onda nije dozvoljeno."[4]

Ibn Hadžer, Allah mu se smilovao, kaže: "Izgleda da to zavisi od namjere, jer se posjetom bolesnom nemuslimanu, možda, može postići i neko drugo dobro."[5]

Što se tiče čestitanja nemuslimanima njihovih paganskih obreda, kao što je da im se prilikom blagdana kaže: "Sretan praznik!" ili "Čestitam ti praznik!" i slično, to je po jednoglasnom mišljenju svih islamskih učenjaka strogo zabranjeno (haram). Ako se onaj ko to čini i sam spasi nevjerstva, nije se sačuvao grijeha المحرمات. Kako se nemuslimanu može čestitati obred ili blagdan u kome se klanja krstu?! To je, bez sumnje, teži grijeh i za to se zaslužuje više srdžbe kod Allaha, nego za pijenje vina, ubistvo ili blud i sl.

---

[1] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة ": (ج١ / ٢٩٩ - ٣٠٢) ، وانظر " مجموعة الرسائل والمسائل ": (١ / ٢٢٩) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٣ / ٢١٩ ، ح ١٣٥٦) .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٣ / ٢٢٢ ، ح ١٣٦٠) كتاب الجنائز .

[4] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج ١٠ / ١١٩) .

[5] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج ١٠ / ١١٩) .

Nažalost, mnogi koji vjeru ne poznaju dovoljno, zapadaju u ovakve grijehe, a da nisu ni svjesni šta čine, jer kad neko nekome čestita grijeh, neposlušnost ili nevjerstvo, sam se izlaže Allahovoj srdžbi i preziru.

Pobožni i učeni ljudi izbjegavali su, iz straha od Allahove srdžbe, da čestitaju nepravednim namjesnicima i neukim sudijama, muderrisima i muftijama. Ako od takvih postoji bojazan da im se ne zapne za oko ili da nanesu kakvo zlo, može im se i otići, o njima ne govoriti ništa ružno i poželiti uspjeh i svako dobro.[1]

U ovo spada, također, njihovo uzdizanje i oslovljavanje počasnim nazivima kao što su:gospodin, ekselencija i slično, jer je to strogo zabranjeno. U hadisu koji je merfu' stoji da je rečeno: "Ne govorite licemjeru da je gospodin السيد, jer ako je za vas on gospodin, izazvali ste na sebe srdžbu svoga Gospodara Uzvišenog!"[2]

Ibn el-Kajjim također kaže da ih nije dozvoljeno oslovljavati nadimcima kao što su: slavni, moćni, razboriti, časni uzoriti i slično. Ko god se od njih naziva ovakvim nadimcima, muslimanu nije dozvoljeno da mu se tako obraća, nego će kršćanina osloviti sa kršćanin ili krstaš, a Jevreja sa Jevrej ili židov.

Ibn el-Kajjim dalje doslovno kaže: "Nažalost, u današnje vrijeme doživjeli smo da se na sjednicama stavljaju u prvi red, da se pred njima na noge skače, da im se ljubi ruka, da vojnicima određuju platu, da raspolažu državnim imetkom, da se oslovljavaju sa: veličanstveni, dobrostivi, dobri i slično, da nose imena Hasan, Husejin, Osman ili Alija, a prije su se zvali Ivan, Matej, Đorđe, Petar, Azra', Ešija, Ezekijel itd. Svako vrijeme ima svoju zemlju i ljude!"[3]

Ako ovako učenjak Ibn el-Kajjim, koji je umro 751. g. po Hidžri, kaže za svoje vrijeme, šta bi tek današnji musliman mogao reći za svoje vrijeme i za ovaj silni ološ, koji podsjeća na riječni mulj, koji misli da pripada Islamu, a u svemu se, i sitnim i krupnim stvarima, povodi za Allahovim neprijateljem, za kojim bi, kad bi se zavukao u gušteriju rupu, i on krenuo?!

Oni ne samo da su im podani nego im se još čude i dive! Našim neprijateljima ne prođe nijedna prilika i nijedna svetkovina, a da sa svih strana ne budu obasuti čestitkama, dobrim željama i slatkim riječima!

---

[1] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " لابن القيم : (ج ١/ ٢٠٥ - ٢٠٦) .

[2] Vidjeti: " سنن أبي داود " : (ج٥ / ٢٥٧ ، ح ٤٩٧٧) كتاب الأدب . قال الألباني : أسناده صحيح .
انظر" مشكاة المصابيح " : (ج٣ / ١٣٤٩ ، ح ٤٧٨٠) .

[3] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " : (ج٢ / ٧٧١) .

d) Pozdravljanje (nazivanje selama)

Među učenjacima postoji više mišljenja šta znače Ibrahimove a.s riječi "Mir tebi!" - سلام عليك koje je rekao ocu, kad je ovaj odbio da ga posluša i prihvati njegovu vjeru. O ovom slučaju govori se u poglavlju Merjem:

سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

"Mir tebi!" - reče Ibrahim. "Moliću Gospodara svoga da ti oprosti, jer On je vrlo dobar prema meni." (Merjem, 47.)

Većina islamskih učenjaka smatra da ove Ibrahimove riječi nisu pozdrav svome ocu, nego pomirenje. Kaže Et-Taberi: معناه أمنة مني لك. Po tom mišljenju, nevjerniku nije dozvoljeno prvi nazivati selam.[1]

Po drugima, ove njegove riječi znače difinitivan razlaz sa ocem i pozdrav na rastanku. Po njima je dozvoljeno i nevjerniku nazvati selam, čak i prvi. Upitan, da li je nevjerniku dozvoljeno nazvati selam, Ibn 'Ujejne je odgovorio da jeste, jer je Uzvišeni rekao:

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ

Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone. (El-Mumtehine, 8.)

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ

Divan uzor za vas je Ibrahim (El-Mumtehine, 4.)

a Ibrahim je svome ocu rekao: "Mir tebi!"

El-Kurtubi kaže: "Po meni, najprihvatljivije je ono mišljenje koje zastupa Sufjan b. 'Ujejne."[2]

O ovom pitanju govore i dva hadisa Allahova Poslanika, s.a.v.s.:

U prvom, koji prenosi Ebu Hurejre, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jevrejima i kršćanima nemojte prvi nazivati selam, a kad nekoga od njih sretnete, nemojte mu se sklanjati, nego ga natjerajte na tješnji dio puta!"[3]

---

[1] Vidjeti: " تفسير القرطبي " : (ج ١١ / ١١١ - ١١٢) .

[2] Vidjeti: " تفسير القرطبي " : (ج ١١ / ١١١ - ١١٢) .

[3] Vidjeti: سبق تخريجه : (ص ٢٤٠) .

U Buharijinom *Sahihu* i Muslimovom *Sahihu* od Usame b. Zejda se navodi da je "Allahov Poslanik, s.a.v.s., prije Bitke na Bedru, uzjahao na magarca sa samarom, ispod koga je bila fedekijska kadifa, iza sebe stavio 'Usamu b. Zejda i obišao bolesnog Sa'd b. Ubadu b. el-Harsa b. el-Hazredža, te da je, prolazeći pored grupe ljudi u kojoj su bili izmješani muslimani, višebošci-idolopoklonici i Jevreji, među kojima su bili 'Abdullah b. Ubejj b. Selul i 'Abdullah b. Revvaha, prašinu, koja se dizala iza magarca, vjetar odnio prema njima, pa je 'Abdullah b. Ubejj nos umotao u rub svoga ogrtača i rekao: 'Nemojte nam dizati prašinu!' i da im je Poslanik, s.a.v.s., ne osvrćući se na ovo, svima nazvao selam."[1]

El-Kurtubi kaže: "Prvi hadis govori o izbjegavanju da im musliman prvi nazove selam, jer je to znak poštovanja, a nevjernik ne može biti dostojan poštovanja, dok drugi hadis to dozvoljava."

Et-Taberi kaže: "Hadis koji prenosi Usama nije u suprotnosti sa hadisom koji prenosi Ebu Hurejre, jer se u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre o pozdravu govori općenito, a u hadisu koji prenosi Usama o konkretnom slučaju."

En-Neha'i kaže: "Ako kod Jevreja ili kršćana trebaš obaviti kakav posao, možeš im prvi nazvati selam."

Prema tome, po hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, ne treba im prvi nazivati selam, osim ako za to ne postoji neki razlog: ispunjenje kakve obaveze ili potrebe, zajedničko druženje, putovanje ili komšijska veza.

Et-Taberi navodi da su sljedbenici zdrave tradicije, sljedbenicima Knjige nazivali selam. To je učinio i Ibn Mes'ud sa plemenskim poglavicom-nemuslimanom s kojim je bio na putu. Upitan od strane 'Alkame: "Zar, o Ebu Abdurrahmane, nije pokuđeno prvi im nazivati selam?" - Ibn Mes'ud je odgovorio da jeste, ali da je to i pravo na zajedničko druženje.

El-Evza'i kaže: "Ako im nazoveš selam, znaj da su to činili i bolji ljudi prije tebe, a ako ne nazoveš, znaj da su i to činili bolji prije tebe!"

Od Hasana el-Basrija se prenosi da je rekao: "Ako naiđeš pored skupa ljudi u kome ima i muslimana i nemuslimana, nazovi im selam!"[2]

Ibn el-Kajjim kaže: "Onome ko dozvoljava da im se prvo naziva selam, govoreno je samo "mir!" - السلام u jednini i bez spominjanja Allahove milosti."[3]

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١١ / ٣٨ ، ٦٢٥٤) كتاب الإستئذان ، " صحيح مسلم " : (ج ٣ / ١٤٢٢ ، ح١٧٩٨) في الجهاد .
[2] Vidjeti: " تفسير القرطبي " : (ج١١ / ١١٢) .
[3] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج٢ / ٤٢٥) .

"Što se tiče odgovora na selam, učenjaci se ne slažu da li je to obaveza ili nije. Većina ih stoji na stanovištu da je obaveza i ispravno je na selam odgovoriti. Neki, pak, kažu da im se nije obavezno odgovoriti na selam, kao što nije ni sljedbenicima novotarija u vjeri, a kad nije ovima, kako će biti onima? Prvo je mišljenje ispravnije. Razlika se sastoji u tome što nam je naređeno da sljedbenike novotarija u vjeri izbjegavamo, kako bi im dali do znanja da ih osuđujemo i da ih se čuvamo, za razliku od slobodnih nemuslimana u islamskoj zemlji, koji imaju drugačiji status od njih."[1]

Mi smatramo da je mišljenje većine islamskih učenjaka ispravnije. Tome idu u prilog i Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "Kad vam Jevreji nazivaju selam, oni govore. "Otrov s vama!" – السام عليكم –. Zato im odgovorite: "I s vama!" – و عليك –,[2] kao i Poslanikove, s.a.v.s., riječi iz drugog hadisa: "Kad vam sljedbenici Knjige nazovu selam, vi im recite: "I vama!" tj. samo: "we 'alejkum!" – و عليكم ."[3]

III - ŠTA JE OD NEVJERNIKA DOZVOLJENO KORISTITI?

Islam muslimanima dozvoljava da od nemuslimana preuzimaju i koriste se korisnim znanostima kao što su: hemija, fizika, astronomija, industrija, poljoprivreda, da se koriste njihovim administrativnim iskustvima i slično, pod uvjetom da se takve znanosti i iskustva ne mogu steći od pobožnih muslimana.[4]

Također je dozvoljeno koristiti nemuslimana kao vodiča puta. Dozvoljeno se koristiti njihovim oružjem i od njih nabavljati odjeću i slične proizvode, potrebne muslimanima, kojima se podjednako koriste i muslimani i nevjernici.

Međutim, Islam ne dozvoljava, nego zabranjuje, da se musliman koristi bilo čim njihovim što je vezano za vjeru i duhovne vrijednosti, kao što je, recimo: njihovo tumačenje Kur'ana, ili sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., zatim, njihovu historiju o Islamu, njegovom razvoju, političkim odrednicama, moralnim vrijednostima i slično.[5]

---

[1] Vidjeti: " زاد المعاد " : (٢ / ٤٢٥) .

[2] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١١ / ٤٢ ، ح ٦٢٥٧) كتاب الإستئذان ، و" صحيح مسلم " : (ج ٤ / ١٧٠٦ ، ح ٢١٦٤) في السلام .

[3] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج١١ / ٤٢ ، ح ٦٢٥٨) كتاب الإستئذان ، و " صحيح مسلم " : (ج٤/١٧٠٥ ، ح٢١٦٣) .

[4] Vidjeti: انظر " معالم في الطريق " : (ص١٣١-١٣٢) ، وانظر " مجموع فتاوى " شيخ الإسلام ابن تيمية : (ج٤ / ١١٤) .

[5] Vidjeti: انظر المصدر السابق " معالم في الطريق ": (ص ١٣١) .

Na početku ove studije smo napomenuli da su muslimani napravili veliku grešku kad su preuzeli djela grčke filozofije i indijskog i perzijskog misticizma, jer kad se taj otpad pomiješao sa čistim islamskim učenjem, došlo je do pomutnje i iskrivljavanja islamskog vjerovanja العقيدة.

S druge strane, dobro je bilo što su prevedena njihova djela iz medicine i hemije, jer je to dalo dodatni podstrek za dalja otkrića u drugim disciplinama kao što je, recimo, algebra. Islamska misao, prosvjetljena Allahovim svjetlom, dokazala se doraslom za otkrića na mnogim poljima znanosti (kako iz oblasti prirodnih, tako i iz oblasti društvenih nauka), a naročito na polju etike i islamske kulture.

Navedene tekovine muslimani su postigli, prvenstveno, zahvaljujući vjeri i njenim vrijednostima, vjeri koja ih je neprestano podsticala na rad i izdržljivost i učila da je i to svojevrstan vid ibadeta, jer se njihovim tekovinama ne koriste samo oni, već cijeli ljudski rod.

Najbolji dokaz za to je da se Evropa, dugi niz stoljeća, koristila islamskim znanostima i otkrićima do kojih su došli muslimani. Upravo na tome, postavljeni su temelji naučnog progresa, koji je u nekoliko zadnjih stoljeća ostvario Zapad, dok su muslimani spavali i vodeću ulogu, gotovo u svemu, prepustili drugima. Žalosno je da današnje generacije muslimana moraju učiti od onih, koji su nekada bili učenici njihovih predaka!

Zbog svega ovoga, danas, kada se radujemo što su se muslimani, u potrazi za znanjem, razišli širom svijeta, skrećemo pažnju da dobro moraju voditi računa šta će od drugih uzeti i koristiti, a čega se moraju čuvati i ostaviti da ne bi zapali u iste one greške u koje su zapali drugi, prije njih.

Današnji muslimani, u izgradnji modernog islamskog društva, kao temelj moraju uzeti Islam, a od nemuslimana uvoziti samo ono što im nedostaje iz "čisto naučno-tehnološke oblasti dostignuća". I ne samo to, sve što se preuzima od drugih mora biti stavljeno pod lupu opreza, očišćeno od ateističkih primjesa i prilagođeno čisto islamskom učenju i islamskim pogledima na svijet.

Možda će neko prigovoriti i upitati: "Šta čisto naučni pristup nekom pitanju, ima veze sa vjerom?"

Naš odgovor glasi da se vjera i nauka ne mogu odvojiti, štaviše,da je Islam vjera znanja i da ispravan - islamski pristup znanju u duši produbljuje vjeru u svemoć Uzvišenog Stvoritelja i izaziva divljenje Njegovom stvaranju kosmosa sa svim što je u njemu.

U navedenom prigovoru očita je krupna zabuna. Jer, ma koliko se neko zaklinjao da je pristup nekom problemu čisto naučan, nije svejedno da li neku teoriju uzima od Marxa, Freuda, Durkheima ili nekog njima sličnog,

ili od nekog sa istim znanstvenim sposobnostima, a uz to još vjeruje da "nema boga osim Allaha", onako, kako ga uči Muhammed b. 'Abdullah, s.a.v.s.

Ovo je činjenica koju može osporavati samo nadmeni i uobraženi neznalica, koji sam sebe obmanjuje.

Dokaz da je dozvoljeno koristiti nevjernike i njihove usluge, nalazimo u samoj praksi Allahova Poslanika, s.a.v.s. U vjerodostojnom (sahih) hadisu koji navodi Buharija, u svome *Sahihu*, u *Knjizi o iznajmljivanju* كتاب الإجارة, u Poglavlju o unajmljivanju idolopoklonika u nuždi, u nemogućnosti da se nađe musliman, (a to navode i drugi učenjaci hadisa), od 'Aiše, neka je Allah sa njom zadovoljan, se prenosi da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Ebu Bekr su unajmili jednog čovjeka iz (plemena) Beni ed-Dejjil, a kasnije, i iskusnog vodiča iz (plemena) Beni 'Abd b. 'Addi, koji je, iako još u vjeri kurejševićkih idolopoklonika (nevjernika), prekršio savez sa Alijem el-'Asom b. Vailom. Njih dvojica (Allahov Poslanik i Ebu Bekr) su mu se povjerili, predali mu svoje jahalice i rekli mu da im ih ponovo dovede, za tri dana, do pećine na brdu Sevr, pa ih je, ujutro treći dan i doveo, odakle su otputovali..."[1]

Ibn el-Kajjim kaže da se vodič zvao 'Abdullah b. Urejkit ed-Deueli, i da se iz ovog primjera unajmljivanja nevjernika, može zaključiti da je muslimanu dozvoljeno, u slučaju potrebe, od nevjernika zatražiti pomoć u liječenju (medicini), lijekovima, matematici i slično, pod uvjetom da to ne pređe u naklonost prema njima. To što je neko nevjernik, ne znači da se, ama baš ni u čemu, na njega ne može osloniti, jer nema ništa opasnije nego uzeti nevjernika za vodiča na putu, a pogotovu ako je to put hidžre (a Poslanik je to, ipak, učinio).[2]

Ibn Betal kaže: "Većina islamskih pravnika dozvoljava da se, u slučaju potrebe, višebošci i drugi nemuslimani unajme i uzmu za slugu, jer je to za njih poniženje. Upravo zbog toga, muslimanu nije dozvoljeno da bude sluga kod višebošca."[3] Kakav je islamski stav ako musliman sam sebe unajmi da služi nevjerniku?

Odgovor na ovo pitanje naći ćemo u Hababovim, neka je Allah sa njim zadovoljan, riječima, koje navodi Buharija u svome *Sahihu*.

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري " : (ج٤ / ٤٤٢ ، ح ٢٢٦٣) .

[2] Vidjeti: " بدائع الفوائد " : (ج٣ / ٢٠٨) .

[3] Vidjeti: " فتح الباري " : (٤ / ٤٤٢) .

On (Habab), naime, priča: "Bio sam najamnik, pa sam radio i kod El-'Asa b. Vaila. Kad se toga nakupilo, došao sam mu da mi plati, pa mi je rekao: "Tako mi Boga, neću ti platiti, dok ne porekneš Muhammeda." Rekao sam mu: "Tako mi Allaha, kad bi ti umro i ponovo bio proživljen, to ne bih učinio", na što je on (podrugljivo) upitao: "Zar ću umrijeti i ponovo biti proživljen?", "Hoćeš", odgovorio sam, a on mi je (na to) rekao: "E tada ću imati puno imetka i djece, pa ću ti platiti." [1] U povodu ovog slučaja, Uzvišeni je objavio:

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا

Zar nisi vidio onoga koji u dokaze naše ne vjeruje i govori: "Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca!" (Merjem, 77.)

El-Muheleb kaže: "To, tj. davanje sebe u najam kod višebošca, u neprijateljskoj zemlji, učenjaci nisu odobravali, osim u slučaju nužde, i to pod dva uvjeta: - da ne radi ono što muslimanu nije dozvoljeno i da ne radi ono što bi moglo biti na štetu muslimana."[2]

Što se tiče iznajmljivanja višebožaca za borbu, to nije dozvoljeno, jer se to u hadisu zabranjuje. Naime, u hadisu koji bilježi Muslim, od 'Aiše, neka je Allah sa njom zadovoljan, se navodi da je rekla: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo prema Bedru, u mjestu Hurretu-l-Vebere[3] sustigao ga je jedan čovjek, o čijoj su se hrabrosti i odvažnosti priče pričale. Kada su ga ugledali, ashabi su se obradovali. Međutim, kada je sustigao Allahova Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu: "Došao sam da pođem s tobom i da se i ja šta s tobom domognem", Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je upitao: "Vjeruješ li u Allaha i Njegova Poslanika?", On je odgovorio da ne vjeruje, pa mu je (Poslanik) rekao: "Vrati se (odakle si i došao)! Nikada višebošca neću uzeti za pomoćnika!" Aiša dalje priča: "Nastavio je ići dalje, pa ga je, kad smo bili kod "drveta" – الشجرة – ponovo sustigao onaj čovjek i upitao ga kao i prvi put, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., odgovorio isto kao i prvi put: "Vrati se (odakle si i došao)! Nikada višebošca neću uzeti za pomoćnika!" Vratio se, ali ga je ponovo sustigao kod mjesta El-Bejda, pa ga je upitao kao i prvi put: "Vjeruješ li u Allaha i Njegova Poslanika?", pa je odgovorio da vjeruje, na što mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kreni!" – فانطلق –.[4]

---

[1] Vidjeti: " صحيح البخاري ":(ج٤ / ٤٥٢ ، ح ٢٢٧٥) كتاب الإجارة باب هل يؤاجر الرجل نفسه من مشرك في أرض الحرب .

[2] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج٤ / ٤٥٢) .

[3] Mjesto udaljeno četiri milje od Medine.

[4] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج٣ / ١٤٩٩ ، ح ١٨١٧) .

Međutim, El-Hazimi[1] kaže da o ovom pitanju nema jednoglasnog mišljenja islamskih učenjaka.

Jedni kažu da je uzimati za pomoćnika idolopoklonika apsolutno zabranjeno. Oni se strogo drže, vanjskog značenja, navedenog hadisa i kažu: "Ovo je hadis koji je, sigurno, od Allahova Poslanika s.a.v.s., dok drugi, koji govore suprotno, nisu ni približno na istom stepenu vjerodostojnosti, tako da ga je teško proglasiti derogiranim." Drugi smatraju da vladar (imam) ima pravo dozvoliti da se na njegovoj strani bore i višebošci i pomoći se njima, u slučaju potrebe, ali pod dva sljedeća uvjeta: - da su muslimani malobrojni i da to nameće data situacija i da oni koji se angažiraju budu pouzdani, da se na njih može osloniti i da nema bojazni od njihove izdaje.

U slučaju da ne ispunjavaju ova dva uvjeta, nije ni vladaru dozvoljeno da ih angažira i suprotno, ako ispunjavaju, jeste. Kao dokaz za ovakvo mišljenje, navode se Ibn 'Abbasove riječi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u sličnoj situaciji, upotrijebio Jevreje iz (plemena) Beni Kajneka' kao i Safvana b. Umejju na Hunejnu u borbi sa plemenom Hevazin. Oni kažu da je hadis koji prenosi 'Aiša mnogo stariji od ovoga, jer je vezan za Bitku na Bedru, pa je kao takav derogiran.[2] On (el-Hazimi) dalje kaže: "Nema ništa loše u tome da se u borbi protiv višebožaca pomogne višebošcima, ako na to oni dobrovoljno pristanu, s tim što im ne pripada dio ratnog plijena."[3]

Za ovo mišljenje opredjeljuje se i Ibn el-Kajjim u dijelu u kome govori o koristima od Mirovnog ugovora na Hudejbiji. On kaže: "Dozvoljeno se, u slučaju nužde, u borbi protiv višebožaca, pomoći i slobodnim nemuslimanima koji uživaju sigurnost u islamskoj zemlji, jer je i Poslanikov, s.a.v.s., izviđač el-Huza'i u to doba bio nevjernik. U takvim poslovima on je imao i određene prednosti, jer mu se lakše bilo ušuljati među neprijatelja i o njemu donijeti potrebne vijesti."[4]

U djelu *Značaj Bitke na Hunejnu* - فوائد غزوة حنين - Ibn el-Kajjim kaže: "Vladar (imam), u borbi sa neprijateljem, može upotrijebiti i oružje višebožaca i ratnu opremu koju oni imaju, po uzoru na Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji je od Safvan b. Umejje, koji je tada bio višebožac, pozajmio oklope za Bitku na Hunejnu."[5]

---

[1] Riječ je o Imamu Ebu Bekru Muhammedu b. Musau b. Osmanu b. Hazimu, poznatom kao samo el-Hazimi. Bio je veliki učenjak hadisa. Porijeklom je iz Hemedana. Rođen je 548 g. po Hidžri, a umro u Bagdadu 584. g. po Hidžri. Vidjeti: " الأعلام " للزركلي : (ج ٧/ ١١٧) ، الطبعة الرابعة .

[2] Vidjeti: " الإعتبار في الناسخ والمنسوخ من الآثار " للحازمي : (ص ٢١٩) تحقيق راتب حاكمي .

[3] Vidjeti: المصدر السابق : (ص ٢٢٠) .

[4] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج٣ / ٣٠١) ، وقصة الخزاعي في " تاريخ الطبري " : (ج٢ / ٦٢٥) .

[5] Vidjeti: " زاد المعاد " : (ج٣ / ٤٧٩) ، والقصة في " السيرة " لابن هشام : (ج٤ / ٨٣)، و " تاريخ الطبري " : (ج٣ / ٧٣) .

U tom smislu i Imam Muhammed b. 'Abdulvehhab kaže: "Na osnovu el-Huzaijeva slučaja, može se zaključiti da ni nevjernike nije zabranjeno upotrijebiti, u nekim slučajevima, ako je to u interesu vjere."[1]

ZAKLJUČAK

Angažiranje nevjernika i njihovih naučnih dostignuća, do kojih se došlo čovjekovim zalaganjem, je dozvoljeno u Islamu. Neke od dokaza, a ima ih više, da je to dozvoljeno, ranije smo naveli. Ovdje ćemo navesti još neke. Jedan od njih je Poslanikovo, s.a.v.s., angažiranje Jevreja u Hajberu na obradi i sijanju zemlje i izdvajanje dijela prihoda sa zemlje za njih.[2]

Što se tiče unajmljivanja muslimana da za njih radi, može se reći da je i to dozvoljeno, pod uvjetom da u tome ne bude uzdizanja njihove vjere i vjerskih obreda, ili poniženja za muslimana. Što se tiče njihovog angažiranja u borbi (na muslimanskoj strani), i to je dozvoljeno, ali pod uvjetom da to odobri vladar (imam), ako misli da je njihovo angažiranje u interesu muslimana. Inače, ako nema saglasnosti vladara, njihovo angažiranje nije dozvoljeno.

Uprkos svemu navedenom, treba biti oprezan i ne dozvoliti nevjer-nicima da se domognu kakva značajnijeg mjesta u vlasti odakle bi imali vlast nad muslimanima, jer bi to bio zločin za Islam i muslimane, a da ne govorimo, suprotno islamskim propisima (Šerijatu) i njegovoj prevlasti na Zemlji. To je otvoreno poniženje za muslimane, čak i za one koji umišljaju da je to dozvoljeno. Zato ćemo navesti nekoliko primjera i važnih historijskih događaja iz kojih se vidi koliko je lukavstvo i neprijateljstvo Allahovih neprijatelja prema Islamu i muslimanima, kad se domognu visoka položaja:

- Imam Ahmed u vjerodostojnoj predaji navodi, da je Ebu Musa el-Eš'ari, neka je Allah sa njim zadovoljan, rekao: "Rekao sam Omeru, neka je Allah sa njim zadovoljan, da mi je pisar kršćanin, pa mi je rekao: 'Šta ti je, Allah te (ne) ubio, zar nisi čuo da je Uzvišeni rekao:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje i kršćane! Oni su sami sebi zaštitnici! (El-Ma'ide, 51.)

---

[1] Vidjeti: " ملحق مصنفات " الإمام محمد بن عبد الوهاب : (ص٧) .

[2] Vidjeti: الحديث في " صحيح البخاري " : (ج٥/١٥ ، ح ٢٣٣١) كتاب المزارعة ، باب المزارعة مع اليهود .

'Zašto nisi za pisara uzeo pravog muslimana?' Rekao sam: 'Vladaru pravovjernih, njemu njegovo pisanje, a meni moja vjera!' - pa je odgovorio. 'Ja ne uvažavam one koje je Allah prezrio, ne uzdižem one koje je Allah ponizio, niti približavam one koje je Allah udaljio."[1]

- Omer, neka je Allah sa njim zadovoljan, Ebu Hurejri napisao je pismo u kome stoji: "Ni u kakvom poslu, vezanom za muslimane, ne angažiraj višebošca! Sam se potrudi da zaštitiš interese muslimana, jer si i ti jedan od njih, samo što je tebi Allah dao da nosiš njihove terete!"[2]

- Omer b. 'Abdulaziz, Allah mu se smilovao, napisao je jednom od svojih namjesnika: "Čuo sam da si u svojoj pokrajini, kao pisara, angažirao pisara kršćanina, koji sa dobrima muslimana raspolaže na svoju ruku. Zar nisi čuo za riječi Uzvišenog:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

O vjernici, ne prijateljujte sa onima koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju, bili to oni kojima je data Knjiga prije vas, ili bili mnogobošci, - i Allaha se bojte ako ste vjernici!" (El-Ma'ide, 57.)

Kada ti ovo moje pismo stigne, pozovi Hassana b. Zejda, tj. pomenutog pisara kršćanina, i ponudi mu da primi Islam, pa ako ga primi, on je naš i mi smo njegovi, a ako odbije otpusti ga, i više ne uzimaj nikoga ko nije musliman na mjesta koja su, u bilo čemu, vezana za interese muslimana!" Nakon toga Hassan je primio Islam i bio dobar musliman.[3]

Kada je u doba abbasijskih halifa, u islamskoj državi, postavljanje sljedbenika Knjige na visoka mjesta uzelo maha, jedan od islamskih učenjaka toga vremena, Šebib b. Šejbe,[4] osjetivši potrebu da digne glas protiv ovoga i izvšavajući svoju islamsku dužnost da ukaže na dobro i spriječi zlo, zatražio je prijem kod halife Ebu Dža'fera el-Mensura, kome se, kad ga je ovaj

---

[1] Vidjeti: هكذا ذكر شيخ الإسلام ابن تيمية في " اقتضاء الصراط المستقيم " : (ص ٥٠) أن هذا الحديث رواه أحمد و لم أجده في " مسند أبي موسى " ، وقد أ ورده البيهقي في "لسنن الكبرى " : (١٠ / ١٢٧) كتاب آداب القاضي .

[2] Vidjeti: " أحكام أهل الذمة " : (ج١ / ٧٢١٢) .

[3] Vidjeti: " المصدر السابق " : (١ / ٢١٤) .

[4] Riječ je o Šebibu b. Šejbi b. 'Abdullahu et-Temimi el-Munkari el-Ehtemiju, čovjeku koji je bio rado viđen na dvoru vladara, družio se sa siromasima i beskućnicima, zbog svoje rječitosti poznatom kao "el-Hatibi". Bio je plemenit i mudar čovjek kome su se svi sugrađani, u nuždi, obraćali.

Vidjeti: " شذرات الذهب " (ج ١/٢٥٦) و " تهذيب ا لتهذيب " : (ج٤/٣٠٧) و " الأعلام " : (ج٣/١٥٦) .

primio, obratio riječima: "O vladaru pravovjernih, boj se Allaha! To je Allahova zapovijed koja je i vama (vladarima) upućena. Vi ste se na nju obavezali i dužni ste je poštovati. Govorim ti ovo samo iz dobre namjere i čistog savjeta, iz sažaljenja prema tebi i brige za Allahove blagodati koje su ti date. Budi ponizan i milostiv, kada si na visokoj nozi إذا عـــلا كعبك i pružene ruke kada ti je Allah dao bogatstvo! O vladaru pravovjernih, ispred tvojih vrata razbuktava se vatra nepravde i nasilja, jer se ne radi po Allahovoj Knjizi i sunnetu Njegova poslanika, Muhammeda, s.a.v.s.

O vladaru pravovjernih, postavio si nemuslimane الذمّـــــة da vladaju muslimanima. Dozvolio si da nad njima provode svoj zulum i tiraniju, da im preotimaju zemlju, pljačkaju imovinu i iskaljuju svoj bijes, uzimajući tebe za zaštitu u provođenju svojih neobuzdanih hirova. Znaj da ti oni, na Sudnjem danu, neće ništa pomoći!

Na to je el-Mensur rekao: "Uzmi moj pečat i pod mojim imenom pošalji pisma muslimanima koje znaš!" Zatim se okrenuo svom pisaru (sekretaru) i rekao: "O Rebi'a, uzmi i napiši pismo namjesnicima i otpusti sve koji nisu muslimani, a za sva imena koja ti da Šebib, javi mi gdje su, napiši za njih postavljenja i donesi da ih potpišem!" Na to je Šebib rekao: "O vladaru pravovjernih, muslimani ti neće doći dok su ovi nevjernici u tvojoj službi, jer će, ako se njima povinuju, na sebe izazvati Allahovu srdžbu a ako se opet, njima zamjere, oni će ti skovati spletku, na njih ljagu iznijeti, i tako te prevariti."[1]

ZAKLJUČAK

Vezano za ovo pitanje treba razlikovati pojmove između unajmljivanja nevjernika, kao pojedinca, za neki posao i njegovog postavljanja na neko odgovorno i utjecajno mjesto na vlasti u islamskoj državi.

- U prvom slučaju to je dozvoljeno, o čemu, kao što smo naveli, ima više dokaza.

- U drugom slučaju to nije dozvoljeno, jer je to u suprotnosti sa duhom Šerijata i osnovnim ciljem da Allahova riječ bude gornja, a riječ nevjernika donja.

---

[1] Vidjeti: المصدر السابق : (ج١ / ٢١٥) .

Od dobronamjerne braće dobio sam, u pogledu ovog pitanja, ozbiljne i pažnje vrijedne primjedbe. Oni su, naime, skloniji mišljenju da se na višebošce ne može musliman osloniti. Ja sam o tome naveo dva mišljenja. Zato ću, ako Bog da, u sljedećem izdanju ove knjige pokušati da ovaj dio preformuliram i ponovo preradim. Pomoć i uspjeh dolaze od Allaha.

Kamo sreće, da se muslimani oslanjaju samo na sebe, u nastojanju da očuvaju svoj, prepoznatljivi islamski identitet, kao Umme, zajednice u najširem smislu riječi, sa svim onim vrlinama s kakvim ih je opisao i s kakvim je zadovoljan njihov Gospodar Allah!

Molimo Uzvišenog Allaha da doživimo dan, kada ćemo vidjeti da su se muslimani, u potpunosti, vratili svojoj uzvišenoj vjeri i da su se u svim svojim poslovima oslobodili nevjernika i drugih Allahovih neprijatelja, a to Allahu nije teško!

PRIKRIVANJE I PRISILA (التقيّة و الإكراه)

U knjigama islamskog prava, često se spominju ova dva termina, obično, u objašnjenju vanrednih okolnosti i slučajeva prisile u koje može zapasti musliman.

Prikrivanje

Veliki učenjak ovog Ummeta حبر الأمة, 'Abdullah b. Abbas, neka je Allah sa njim zadovoljan, kako se od njega prenosi, prikrivanje je definirao kao. "Nijekanje jezikom, a i dalje čvrsto vjerovanje srcem."[1]

Ebu el-'Alije: "Prikrivanje u obzir dolazi na jeziku, a ne u djelima."[2]

Ibn Hidžr el-'Askalani kaže: "Prikrivanje je oprezno da se drugom ne bi odalo ono što se u sebi taji, kao što je vjerovanje i sl."[3]

Profesor Sejjid Kutb kaže: "Prikrivanje znači čuvati jezik da se drugom ne otkrije ono što se taji u srcu. Ono može biti samo na jeziku, a ne i u srcu i na djelima. Ovom olakšicom ne može se pravdati naklonost i pokazivanje ljubavi vjernika prema nevjerniku. Isto tako, pod ovo ne spada ni to da bi vjernik, na bilo koji način, pod izgovorom prikrivanja, pomagao nevjernika, jer se Allah ne može obmanjivati."[4]

Kada je dozvoljeno prikrivanje?

Uzvišeni Allah veli:

لَا يَتَّخِذْ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنْ اللَّهِ فِي شَيْءٍ
إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

Neka vjernici ne uzimaju za prijatelje nevjernike kad ima vjernika; a onoga ko to čini - Allah neće štititi. To učinite jedino da biste se od njih sačuvali. Allah vas podsjeća na Sebe i Allahu se vraća sve! (Ali 'Imran, 28.)

El-Begavi kaže: "Allah vjernicima zabranjuje da s nevjernicima budu bliski i prisni. Allah im zabranjuje da ih uzimaju za prijatelje i da prema njima pokazuju naklonost. To jedino mogu činiti, prividno, ako su nevjernici jači, ili ako su vjernici u neislamskoj sredini, među nevjernicima, pa ih se boje. U

---

[1] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج٣ / ٢٢٨ ، ٢٢٩) .

[2] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (٣ / ٢٢٨ ، ٢٢٩) .

[3] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج١٢ / ٣١٤) .

[4] Vidjeti: انظر" الظلال " : (ج١ / ٣٨٦) .

tom slučaju dozvoljeno im se ulagivati jezikom, s tim da im srce i dalje čvrsto, ostane u vjeri i to s ciljem da od sebe odagnaju opasnost, proljevanje krvi, gubljenje imetka ili otkrivanje tajni muslimana. Prikrivanje je dozvoljeno samo pod dva uvjeta: a) slučaju bojazni po život i b) iskrenost namjere (nijjeta), jer je to uvjet dat u riječima Uzvišenog: *Osim ako na to bude primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri*, i jer je to samo olakšica. Međutim, ako bi neko bio toliko odvažan da olakšicu ne bi iskoristio i tako poginuo, za to bi imao veliku nagradu.[1]

Ibn el-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Opće poznato je da prikrivanje nije isto što i pokazivanje naklonosti. Budući da je vjernicima zabranjeno pokazivanje naklonosti prema nevjernicima, oni ih se odriču, pokazuju prema njima neprijateljstvo i protiv njih se bore. Jedino je izuzetak, ako se od njih boje da im ne nanesu kakvo zlo. U tom slučaju, dozvoljeno im je prikrivanje, a to nije isto što i prijateljevanje."[2]

"Međutim, kada je riječ o prikrivanju, treba znati da su to pogodna vrata za šejtana, koji slabim vjernicima bolesna srca, došaptava da se oslone na nevjernike i Allahove neprijatelje. Zato je u ajetu, odmah iza govora o prikrivanju, rečeno: *Allah vas podsjeća na Sebe i Allahu se vraća sve!* Drugim riječima to znači: Allah vas upozorava da prikrivanje na ovom svijetu ne uzmete kao izgovor za naklonost prema Allahovim neprijateljima i time počinite teški grijeh. Allah vas podsjeća da ćete se Njemu vratiti i da ćete za svoja djela odgovarati. Zato, nemojte misliti da ćete moći zavaravati i sebe i druge i pod izgovorom prikrivanja činiti teški grijeh na Zemlji i na kraju se spasiti Allahove kazne na onom svijetu!"[3]

Ibn Džerir et-Taberi, Allah mu se smilovao, tumačeći riječi Uzvišenog:

إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً

To učinite jedino da biste se od njih sačuvali! (Ali 'Imran, 28.)

kaže da to znači: "To učinite jedino ako potpadnete pod njihovu vlast i budete se bojali za svoj život. Jedino u tom slučaju, dozvoljeno vam je da im jezikom pokažete naklonost, a da u srcu i dalje prema njima tajite neprijateljstvo. Čak ni u takvoj situaciji nije dozvoljeno učestvovati u njihovim paganskim obredima, niti im u bilo čemu pomagati protiv muslimana."[4]

---

[1] Vidjeti: " تفسير البغوي " : (ج١ / ٣٣٦) ، وانظر " أحكام القرآن " للجصاص : (ج٢ / ٢٨٩) .

[2] Vidjeti: " بدائع الفوائد " : (ج٣ / ٦٩) .

[3] Vidjeti: " دراسات قرآنية " : (ص ٣٢٦ - ٣٢٧) .

[4] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج٣ م ٣٢٨) .

Prisila

Uzvišeni Allah veli:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا
فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ(١٠٦)ذَلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ(١٠٧)

Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri -, čeka Allahova kazna. One kojima se nevjerstvo bude mililo stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika, zato što više vole život na ovom nego na onom svijetu, a Allah neće ukazati na pravi put onima koji neće da vjeruju. (En-Nahl, 106.-107.)

Za ovaj ajet, Ibn 'Abbas, neka je Allah sa njim zadovoljan, kaže da je objavljen u povodu slučaja sa 'Ammarom b. Jasirom, koga su mušrici mučili, zajedno sa ocem mu Jasirom, majkom mu Sumejjom, Bilalom, Suhejbom, Hababom i Salimom. Njegovu majku Sumejju mušrici su svezali (razapeli) između dvije kamile, donijeli koplje i probadali je sve dok nije umrla, ali nije htjela Allaha poreći. Tom prilikom ubili su i njenog muža Jasira. Njih dvoje bili su prvi šehidi u Islamu. Međutim, Ammar im je, vidjevši šta su mu uradili sa ocem i majkom, pod prisilom dao šta su tražili, ali samo jezikom, poslije čega su došli Poslaniku, s.a.v.s., i rekli da je Ammar porekao Allaha i ponovo otišao u nevjernike. Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ne, nije. Ammar je sav, od glave do pete, pun vjere (imana). Njegovo meso i njegova krv izmješani su sa imanom."[1]

Poslije toga Ammar je plačući došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji mu je, brišući mu suze sa očiju, rekao: "Ako te ponovo napadnu ti im opet reci ono što si i prvi put rekao!"[2] Na to je Allah objavio navedeni ajet.[3]

O značenju ovog ajeta et-Taberi kaže: "Ko nakon što je povjerovao, pod prisilom, jezikom porekne Allaha, a srce mu i dalje ostane čvrsto u vjeri, njegovo vjerovanje je ispravno. Međutim, ko to učini dobrovoljno i bude mu nevjerstvo draže od imana, zaslužio je Allahovu srdžbu i žestoku kaznu."[4]

---

[1] Vidjeti: هذا اللفظ ضعيف ، وإنما اللفظ الصحيح هو مارواه الحاكم في " مستدركه ": (ج٣ / ٣٩٢ - ٣٩٣) ،
وكذلك النسائي : (ج٨ / ١١١) في كتاب الإيمان ، هكذا : " ملئ عمار إيماناً إلى مشاشه " وهو حديث صحيح كما قال الألباني .
انظر" صحيح الجامع الصغير " : (ج٥ / ٥٢١١ ح ٥٧٦٤) ، و " سلسلة الأحاديث الصحيحة " : (ج٢/٤٦٦ ، ح٨٠٧) .

[2] Vidjeti: حديث مرسل ورجاله ثقات . انظر" فتح الباري" : (ج١٢ / ٣١٢) .

[3] Vidjeti: " أسباب النزول " للواحدي : (ص ١٦٢) ، وانظر " تفسير الطبري " : (ج١٤ / ١٨٢) ، و " تفسير بن كثير " : (ج٤ / ٥٢٥).

[4] Vidjeti: " تفسير الطبري " : (ج١٤ / ١٨٢) .

To je zato što im je ovaj svijet draži od onoga, pa su se zbog njega (dunjaluka) odmetnuli od vjere.[1]

Uvjeti prisile:

Ibn Hadžer kaže: "Četiri su uvjeta prisile." To su:

1. Da onaj ko vrši prisilu može izvršiti prijetnju, a da se onaj kome se prijeti ne može odbraniti niti pobjeći.
2. Da u procjeni ozbiljnosti prijetnje preovlada ubjeđenje da će, ukoliko odbije poreći, do provođenja prijetnje doista doći.
3. Da izvršenje prijetnje bude momentalno, jer ako bi neko zaprijetio i rekao: "Ako ne uradiš to i to, sutra ću te izudarati" ne bi ulazilo u ovu vrstu prijetnje i ne bi se računalo prisilom. Izuzetak od ovoga je, ako bi se radilo o veoma kratkom roku, ili se znalo da onaj ko prijeti uvijek izvršava prijetnju, kako je zaprijetio.
4. Da nema nikakvih znakova da to prisiljeni čini dobrovoljno.

Većina islamskih učenjaka ne pravi razliku da li se radi o prisili da se nešto kaže ili uradi. Ipak, u djelima se pravi izuzetak za teške grijehe, zbog kojih se prijeti vječnom kaznom, kao što je ubistvo ni krive ni dužne osobe.[2]

El-Hazin kaže: "Islamski učenjaci se slažu da bi prisila bila valjana i da bi se prisiljeni mogao poslužiti (izgovoriti) riječima koje izvode iz vjere, prijetnja mora biti žestoka kakvu ne može podnijeti kao što je: prijetnja smrću, prijetnja teškim udaranjem, prijetnja spaljivanjem na vatri i slično.[3]

Islamski učenjaci se također slažu da, kad neko bude prisiljen da izgovori riječi nevjerstva, čak ni tada mu nije dozvoljeno da to izgovori čisto i jasno, nego i tada treba pokušati izgovoriti riječi nerazgovjetno i obmanuti onoga ko prisiljava. Ako se prisili da to učini razgovjetno i jasnim riječima, bit će mu dozvoljeno, s tim da bude siguran da srcem i dalje čvrsto vjeruje, a da ne vjeruje u riječi koje izgovara. Ipak, bolje se strpiti i poginuti, nego to izgovoriti, kao što su postupili Jasir i Sumejja ili strpiti se i izdržati, kao što je postupio Bilal.[4]

---

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير " : (ج٤ / ٥٢٥) .

[2] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج١٢ / ٣١١ - ٣١٢) .

[3] Vidjeti: " تفسير الخازن " : (ج٤ / ١١٧) .

[4] Vidjeti: " تفسير الخــازن " : (ج٤ / ١١٧) .

Nema šta idolopoklonici nisu radili Bilalu, neka je Allah sa njim zadovoljan, ne bi li ga natjerali da porekne Allaha ili Mu pripiše druga. Između ostalog, stavljali su mu na prsa ogromni kamen i tako ostavljali na vrelom suncu da se prži, i svaki put bi odgovarao: "Jedan! Jedan!" أحد ، أحـــــد i govorio im: "Tako mi Allaha, kada bi znao i težu riječ za vas, izgovorio bih je."[1]

Tako se držao i Habib b. Zejd el-Ensari[2] kada ga je Musejlema el-Kezzab pitao: "Svjedočiš li sada da je Muhammed Allahov poslanik?" -a on svaki put odgovarao sa: "Da, svjedočim!" A kad ga je pitao: "Svjedočiš li da sam ja Allahov poslanik?" Odgovarao: "Ne čujem te!" I tako se nepokolebljivo držao dok ga nije isjekao na komade.[3]

Tako je postupio i poznati ashab 'Abdullah b. Huzafe es-Sehmi[4] koga su, kada je pao u zarobljeništvo Bizantijaca, doveli pred cara koji mu je rekao: "Primi kršćanstvo, dat ću ti da sa mnom zajedno vladaš i oženiti ću te svojom kćerkom!" - na što mu je 'Abdullah rekao:

"Kada bi mi dao sve što imaš i sve što imaju Arapi, da makar jedan momenat poreknem Muhammeda i njegovu vjeru, ja to ne bih učinio." Na to je car rekao: "Onda ću te ubiti!", a 'Abdullah odgovorio: "Ja sam svoje rekao, a ti kako hoćeš." Na to je car dao da se razapne i naredio strijelcima da gađaju oko njegovih ruku i nogu, ponovo ga prisiljvajući da primi kršćanstvo, a on bi svaki put kad bi mu to rekao, odbio. Zatim je naredio da se spusti i da mu donesu veliki bakreni kazan i da pod njim potpale vatru dok voda ne proključa. Zatim su doveli jednog muslimanskog zarobljenika i bacili ga u kazan, kako bi Abdullah svojim očima mogao vidjeti kako mu se tope kosti i meso. Zatim mu je još jednom ponudio da porekne Muhammeda i njegovu vjeru, ali je on opet odbio da to učini, pa je car naredio da se i on ubaci u kazan.

---

[1] Vidjeti:
انظر " تفسير ابن كثير " : (ج ٤ / ٥٢٥) .

[2] Riječ je o Habibu b. Zejdu b. 'Asimu b. 'Amru el-Ensariju, bratu 'Abdullaha b. Zejda. Ibn Ishak ga spominje među onim ensarijama koji su učestvovali u dogovoru na Akabi i dodaje da je to onaj koga je zarobio i ubio Musejlema. Ibn Sa'd navodi da je učestvovao u Bici na Bedru, Bici na Hendeku i drugim bitkama. Vidjeti:
" الإصابة " : (ج١ / ٣٠٧) .

[3] Vidjeti:
" تفسير ابن كثير " : (ج ٤ / ٥٢٥) .

[4] Riječ je o 'Abdullahu b. Huzafi b. Kajsu b. 'Addiu b. Sa'du b. Sehmu el-Kurejšiju es-Sehmiju. Majka mu je bila Ummi Amina bint Harsan iz plemena Beni Haris. Rano je primio Islam i za njega se kaže da je učestovao u Bici na Bedru. Musa b. Ukbe, Ibn Ishak i drugi autori ljetopisa ga ne spominju. Njegov slučaj sa bizantijskim carem ranije smo naveli.

Vidjeti: انظر ترجمته في " الإصابة ": (ج ٢ / ٢٩٦) ، و " تهذيب التهذيب " : (ج٥ / ١٨٥) .

Dok su ga dizali da ga ubace on je zaplakao i caru govorio: "Nemoj misliti da plačem od straha! Ne, ja plačem od radosti, ta, ja sam samo jedan čovjek koji će se nekoliko trenutaka mučiti, na Allahovu putu u ovom kazanu, pa sam poželio da mi je onoliko života koliko je dlaka na mom tijelu, pa da svaki, na Allahovu putu, ovako žrtvujem."

U nekim verzijama stoji da ga je car zatvorio i nekoliko mu dana zabranio jelo i piće, a onda mu poslao vino i svinjsko meso, pa mu se nije ni primakao. Zatim ga je pozvao i upitao ga: "Šta te je spriječilo pa da ne jedeš?" On je odgovorio: "U takvoj situaciji bilo mi je dozvoljeno, ali ti nisam htio pružiti priliku da u tome uživaš." Na to mu je car rekao: "Onda me poljubi u glavu pa ću te osloboditi!" A on je dodao. "Hoćeš li sa mnom osloboditi i sve muslimanske zarobljenike?" Kada je rekao da hoće, poljubio ga je u glavu, pa ga je oslobodio zajedno sa svim muslimanskim zarobljenicima koji su bili kod njega.

Kada se je vratio, Omer b. el-Hattab je rekao: "Svaki musliman je dužan 'Abdullahu b. Huzafu poljubiti u glavu, i ja ću to učiniti prvi, pa je ustao i poljubio ga."[1]

Vrste prisile:

1. Primoravanje silom, teškim mučenjem i slično, gdje nema drugog izbora i pod uvjetom da je to protiv volje.[2] Na ovakvu vrstu prisile, objavljen je ajet iz poglavlja En-Nahl:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا
فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao, - osim ako bude na to primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri. (En-Nahl, 106.)

2. Prijetnja, pri kojoj je čovjek lišen svoje dobre volje, ali u potpunosti nije lišen izbora. Takav je onaj slučaj u kome čovjek, između dva zla, može izabrati ono manje, kao što je bio između Šuajba, a.s., i njegova naroda koji mu je stavio da bira, ili da se vrati u nevjerstvo, ili da iziđe iz njihova grada:[3]

---

[1] Vidjeti: " تفسير ابن كثير" : (ج٤ / ٥٢٦) .

[2] Vidjeti: كتاب " حد الإسلام وحقيقة الإيمان " للأستاذ عبد المجيد الشاذلي : (ص ٥٢٣) مكتوب بالآلة الكاتبة .

[3] Vidjeti: كتاب " حد الإسلام وحقيقة الإيمان " للأستاذ عبد المجيد الشاذلي : (ص ٥٢٣) مكتوب بالآلة الكاتبة .

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَاشُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ(٨٨)قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ(٨٩)

Glavešine naroda njegova, one koje su bile ohole, rekoše: "Ili ćeš bezuvjetno vjeru našu prihvatiti, ili ćemo mi, o Šuajbe, i tebe i one koji s tobom vjeruju iz grada našeg istjerati!" - "Zar i protiv naše volje?" -reče on. "Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi ne treba da je prihvaćamo, to neće Allah, Gospodar naš, jer Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvaća, u Allaha se uzdamo! Gospodaru naš, Ti presudi nama i narodu našem, po pravdi, Ti si sudija najpravedniji!" (El-A'raf, 88.-89.)

Na ovakvu vrstu prijetnje nije dozvoljeno pristati, na osnovu citiranog ajeta, kao ni na osnovu još jednog ajeta u kome Uzvišeni veli:

وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

Ima ljudi koji govore: "Vjerujemo u Allaha" -a kad neki Allaha radi bude na muke stavljen, on drži da je ljudsko mučenje isto što i Allahova kazna. A ako pobjeda dođe od Gospodara tvoga, sigurno će oni reći: "Bili smo uz vas!" A zar Allah ne zna dobro ono što je u grudima čijim? (El-'Ankebut, 10.)

3. Potlačenost, pri čemu se potlačeni ne muči niti mu se prijeti, samo što mu je stanje u kakvom je nametnuto od drugog, mimo njegove volje, kao što je bio slučaj sa preostalim muslimanima u Mekki koji nisu učinili hidžru.

Ako je ovakvo stanje potlačenog uvjetovano njegovom nemoći (iznemoglosti) da izađe i ako bi, kad bi mogao, izašao, ma koliko ga to koštalo i ma kolike žrtve podnio, nadati se da će mu Allah oprostiti.[1] Međutim, ako se u stanju odbraniti ili izaći iz takvog mjesta, ali to ne čini bojeći se za posljedice, onda se na takvog odnose riječi šejha Ibn 'Atika i

[1] Vidjeti: "المصدر السابق" : (ص ٥٢٦) .

drugih, koje smo ranije citirali. Ibn Tejmije o ovome kaže: "Dugo sam razmišljao o mezhebima, pa sam uvidio da oni ovom problemu različito pristupaju i da ima više vrsta prisile. Prisila riječima nije ista kao prisila djelima. Ahmed, na više mjesta, kaže da prave prisile na nevjerstvo nema bez mučenja i udaranja i da riječi nisu prisila."[1]

Završna riječ o prisili

Važno je napomenuti da se mora razlikovati šta je stvarna prisila, a šta osjećaj straha koji za sobom povlači umoljavanje i veličanje, jer su ovakvi osjećaji svojevrsni vid robovanja.

Isto tako, mora se razlikovati šta je stvarna potlačenost, a šta nutarnji krah, podlijeganje neprijatelju, oslanjanje na njega, gubljenje pouzdanja u Allaha i zaboravljanje da se na Njega osloni.

Ovo zato što čovjek, i u najcrnjim i najtežim situacijama, dobija neviđenu snagu i odvažnost u srcu, snagu koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nazvao džihadom u riječima: "...a ko se protiv njih bori srcem je vjernik. Iza toga nema imana ni koliko je zrno gorušice."[2]

Zato vjernik pred neistinom i nepravdom nikada ne smije pokleknuti, niti, ma koliko bila zastrašujuća, prema njoj pokazati razumijevanje i naklonost. To je pravi džihad srca! Poslije Bitke na Uhudu Uzvišeni je poručio vjernicima:

وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ(١٤٦)وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ(١٤٧)فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ(١٤٨) يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ(١٤٩)بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ(١٥٠)

A koliko je bilo vjerovjesnika uz koje su se mnogi iskreni vjernici borili, pa nisu klonuli zbog nevolja koje su ih na Allahovu putu snalazile i nisu posustali niti se predali - a Allah izdržljive voli - i samo su govorili: "Gospodaru naš, oprosti nam krivice naše i neumjerenost našu u postupcima našim, i učvrsti korake naše i pomozi nam protiv naroda koji ne vjeruje!" I Allah im je dao nagradu na

---

[1] Vidjeti: نقلاً عن " الدفاع " لابن عتيق : (ص ٣٠) .

[2] Vidjeti: " صحيح مسلم " : (ج١ / ٧٠ ، ح ٥٠) كتاب الإيمان .

ovom svijetu, a na onom svijetu daće im nagradu veću nego su zaslužili, a Allah voli one koji dobra djela čine. O vjernici, ako se budete pokoravali onima koji ne vjeruju, vratiće vas stopama vašim i bićete izgubljeni. (Ali 'Imran, 146.-150.)

Poznati ashab 'Abdullah b. Mes'ud, neka je Allah sa njim zadovoljan, kaže: "Čovjeku koji nešto vidi ružno, a ne može da ga otkloni, dovoljno je da Allah zna, da to on srcem mrzi," a znak mržnje je da se povuče i da to sam ne čini.

Kad srce uspije savladati osjećaj nutarnje skrhanosti i sačuvati snagu da odoli neistini, ma koliko bila duga i snažna, i uz sve to sačuvati kontrolu ponašanja, najbolji je dokaz povučenosti. S druge strane, ne podlijeganje prisili je borba srcem koja ima snažan efekat u životu ljudi.[1]

[1] Vidjeti: " حد الإسلام " للشاذلي : (ص ٥٢٧ - ٥٢٨) بتصرف .

GLAVA III

PRAKTIČNA SLIKA PRIMJENE LJUBAVI PREMA DOBRU I MRŽNJE PREMA ZLU

Nekada i danas

PRVO POGLAVLJE

Kako su sljedbenici zdrave tradicije prakticirali ljubav prema dobru i mržnju prema zlu?

Prvo poglavlje

KAKO SU SLJEDBENICI ZDRAVE TRADICIJE PRAKTICIRALI LJUBAV PREMA DOBRU I MRŽNJU PREMA ZLU ?

Ranije smo govorili o primjerima iz drevnih naroda koji su živjeli prije Muhammedova ummeta. Usput smo pomenuli i neke primjere iz doba poslanstva, ali to, budući da se radi o sjajnim primjerima, nije dovoljno. Ovdje ćemo to detaljnije obraditi i analizirati još neke primjere, s obzirom da oni imaju ogromni značaj.

Svaka teorija koja se ne može praktično primijeniti je obična zabluda, jer sa istinom i stvarnošću nema nikakve veze.

Zato je praktična primjena ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu ispravno razumijevanje smisla kelimei-šehadeta. To je pravi primjer kako se vjeruje da "nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik".

Općepoznato je da su časni preci ovog Ummeta, sljedbenici zdrave tradicije, neka je Allah sa njima zadovoljan, sigurno, najispravnije razumijevali i primjenjivali ono što se sve pod navedenim riječima kelimei-šehadeta podrazumijeva.

Govoriti o časnim precima, sljedbenicima zdrave tradicije, uvijek je praćeno sa užitkom i zadovoljstvom, Šta više, govoriti o sjajnoj prošlosti Islama i muslimana, praktičan je podstrek i putokaz za one koji dolaze poslije njih, koji se na njih ugledaju i idu njihovim stopama.

Oni su, neka je Allah sa njima zadovoljan, više nego išta, cijenili iman-blagodat kojom ih je počastio Allah i Njegovo svjetlo - uzvišeni Šerijat, koji je poslao po Svome poslaniku Muhammedu s.a.v.s.

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا

Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? (El-En'am, 122.)

Oni su, neka im se Allah smiluje, znali i umjeli cijeniti odgoj pod brižljivim nadzorom Allahova Poslanika, s.a.v.s., i, na riječima i djelu, važnost njegovog časnog sunneta. Oni su znali da "ne služe jednoj rasi, jednom narodu ili jednoj zemlji i da se ne bore, jedino, za njene interese i njenu dobrobit. Oni nisu vjerovali da su od svih naroda i zemalja najodabraniji, niti su na svjetsku pozornicu izašli sa ciljem da osnuju nekakvo 'arapsko carstvo', pod čijim bi se okriljem pravili važni i nadmeni i, u izobilju i raskošu, provodili i uživali, izvodeći ljude ispod bizantijske i perzijske vlasti i stavljajući je pod svoju-arapsku. Naprotiv, oni su se digli sa ciljem da svijet oslobode od robovanja čovjeku, ma ko bio, i upute na robovanje jedino Allahu, upravo onako kako je Rebi' b. 'Amir, muslimanski izaslanik kod Jezderdžida - objasnio riječima: 'Nas je Allah poslao da svijet oslobodimo robovanja čovjeku i uputimo ga na robovanje jedino Allahu, da ga izvedemo iz tjeskobe na širinu ovog svijeta i iz tiranije pod drugim vjerama uvedemo u pravednost Islama u kome su sve narodi i svi ljudi jednaki, jer svi ljudi potječu od Adema, a Adem je od zemlje...' Muslimani svoju vjeru, znanje i etiku nisu čuvali samo za sebe, nego su ih i na druge prenosili, a kada se radilo o vlasti i upravljanju zemljom, tražio se kvalitet i odanost Islamu, a ne pripadnost porijeklu, određenom narodu ili kraju. Bio je to blagoslovljeni kišni oblak koji je natopio sve zemlje, napojio sve ljude i zalio sva brda i doline. Od blagoslovljene kiše toga oblaka, okoristile su se sve zemlje i svi narodi, u zavisnosti od toga koliko je njihovo tlo bilo plodno i propustljivo."[1]

Na jednom mjestu je nemoguće nabrojati sva polja i primjere, u kojima je došla do izražaja ispravna primjena ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu, onako kako su ih, neka je Allahova milost na njih, prakticirali časni preci, sljedbenici zdrave tradicije. Ja ću pomenuti samo dio toga, dovoljno da se stekne prava predstava i živa slika sjajnih primjera vjernika, preko kojih je Allah htio pokazati savršenstvo ove vjere, kako bi sav svijet znao da je ona, istovremeno, i stvarna i idealna,[2] kada se nađu sposobni i odani sljedbenici dostojni da je vjerno i iskreno, časno i pošteno, u ime Allaha, nose i na druge prenose.

U takve primjere spada i odnos drugova Allahova Poslanika, s.a.v.s., prema Ka'bu b. Maliku, neka je Allah sa njim zadovoljan i preostaloj dvojici koji su sa njim izostali sa pohoda na Tebuk, nakon čega su ih, dok nije stigla objava da im je pokajanje primljeno, izbjegavali.

---

[1] Vidjeti: " ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين " : (ص ١٢٦ - ١٢٧) بتصرف بسيط .

[2] Da bi se dobila što potpunija slika o idealizmu i stvarnosti Islama, dobro bi bilo pročitati knjigu خصائص التصور الإسلامي od profesora Sejjida Kutba, naročito poglavlje فصل الواقعية zatim knjigu منهج التربية الإصلامية od Muhammeda Kutba, s posebnim osvrtom na posljednje poglavlje prvog toma te knjige الإنسان بين المادية والإسلام .

Pogledaj u ovaj bojkot prema trojici ashaba Allahova Poslanika, s.a.v.s., koji su za njim, u džamiji čiji su temelji postavljeni na bogobojaznosti, klanjali! Svi su ih izbjegavali, nisu sa njima ni riječ progovarali, čak ni selam nazivali! Možeš li danas naći muslimana koji se odriče od onih koji se suprotstavljaju Allahu, njegovom Poslaniku i na Zemlji čine nered?

Ako hoćeš vidjeti kolika je odanost muslimana bila prema svojoj vjeri i svojoj braći-vjernicima, čak i onih koje su najbolji drugovi i najbliži prijatelji napustili, da im neće ni na selam odgovoriti, s jedne, i nuđen primamljiv imetak, mjesto i visok položaj na ovom svijetu, s druge strane, dovoljan ti je primjer poznatog ashaba Ka'ba b. Malika, neka je Allah sa njim zadovoljan, koga su, zajedno sa ostalim koji su izostali sa pohoda na Tebuk, po naređenju Allahova Poslanika, s.a.v.s., izbjegavali svi dotadašnji drugovi i prijatelji, čak i žena, koja ga je napustila i otišla svojima.

U dugoj priči o svom slučaju, Ka'b b. Malik, neka je Allah sa njim zadovoljan, kazuje: "Dok sam prolazio medinskom pijacom, iznenada sam čuo jednog Nebetijca, koji je iz Šama dotjerao hranu da je kao trgovačku robu proda u Medini, kako se raspituje gdje je Ka'b b. Malik. Svijet se oko njega okupio i pokazao mu na mene. Kad mi je prišao, krišom mi je predao pismo od kralja Gassana u kome je pisalo: 'Čuo sam da te tvoj prijatelj izbjegava i zapostavlja. Bog ti nije odredio da živiš u poniženju i oskudici. Zato dođi nama, mi ćemo te utješiti i pružiti ti sve što želiš!'

'Kada sam ga pročitao pomislio sam: 'Evo, još jednog iskušenja,' pa sam ga pocijepao, bacio u peć i zapalio."[1]

Tačno je rekao Ka'b, neka je Allah sa njim zadovoljan: "Evo, još jednog iskušenja!"

Doista je to i bilo veliko iskušenje. Međutim, njegova, neka je Allah sa njim zadovoljan, naklonost Allahu, Njegovoj vjeri, Poslaniku i vjernicima, uprkos svemu; njihovom izbjegavanju, s jedne, i obećanjima, sa druge strane, bila je jača. S druge strane, njegovo bacanje i spaljivanje pisma od kralja Gassana, ako i o čemu govori, govori o njegovoj mržnji prema nevjerstvu i nevjernicima.

Obrati pažnju na ovu pouku! Obrati pažnju na njegovu iskrenost, na njegovu naklonost i ljubav prema Islamu i muslimanima, a mržnju prema nevjerstvu, nevjernicima i ovosvjetskim izazovima i časti koje kod Allaha ne teže ni koliko krilo komarca.

---

[1] Vidjeti: القصة بطولها في " صحيح البخاري " : (ج ٨ / ١١٣ ، ح ٤٤١٨) كتاب المغازي ، باب حديث كعب بن مالك ،
وانظر القصة أيضا في " تفسير الطبري " : (ج١١ / ٦٠) ، و " تفسير ابن كثير " : (ج ٤ / ١٦٦ - ١٦٨) .

Govoreći o Ka'bovom slučaju, Ibn Hidžr kaže: "Ovaj Ka'bov postupak govori o čvrstini njegova imana i dubokoj ljubavi prema Allahu i Njegovu Poslaniku. Jer, da nije tako, neko ko bi bio u njegovu položaju, napušten i zapostavljen, teško bi se mogao zamisliti da podnese šta je on podnio i da ga želja za ugledom i bogatstvom neće navesti da napusti one koji su njega napustili, tim prije što mu kralj koji ga poziva garantira da ga neće prisiljavati da napusti svoju vjeru. Međutim, Ka'b nije mogao ravnodušno preći preko ponude da ga potkupe, pa se naljutio, pocijepao i spalio pismo odbijajući da prihvati udoban život, a opredjeljujući se za patnju i tegobu, sve iz ljubavi prema Allahu i Njegovu Poslaniku, jer nije zaboravio Poslanikove riječi "da mu Allah i Njegov Poslanik moraju biti draži od svega drugog."[1]

Drugi, sjajan primjer odanosti nalazimo u slučaju 'Abdullaha b. Huzafe es-Sehmija, ashaba koji se odvažno ponio pred bizantijskim carem, koji ga je obećanjima da će ga uzeti za pomoćnika u vlasti, pokušao pokolebati i navesti da primi kršćanstvo, a zatim prijetnjom da će ga ubiti i spaliti, ako to ne učini. Međutim, ovaj nije ni na što pristao, nego je sve odbio.

Sve su ovo istiniti dokazi, koji jasno govore, do koje je mjere kod tih ljudi iman bio urezan u srce i razvijena ljubav prema Islamu i muslimanima. Ako je primjer 'Abdullaha b. 'Abdullaha b. Ubejja, koji je stao na ulazu u Medinu i svome ocu nije dao da u nju uđe, dok to Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije dozvolio, o čemu smo ranije govorili, bio sjajan, primjer Ebu 'Ubejde, neka je Allah sa njim zadovoljan, bio je još svjetliji i začuđujući. On je, naime, u Bici na Bedru ubio rođenog oca - nevjernika, koji se borio protiv Allaha i Njegova Poslanika. Ni najbliža rodbinska veza; veza oca i sina, Ebu 'Ubejdu nije omela da pokaže ljubav prema dobru, stane na Allahovu stranu i pomogne Njegova Poslanika, vjeru i vjernike, i da se odrekne zla i stupi u borbu protiv Allahova neprijatelja, koji je prihvatio da bude na šejtanovoj strani koja vodi rat protiv vjernika.

Ljetopisi navode još jedan, sličan slučaj sa Zejdom b. ed-Desinom,[2] neka je Allah sa njim zadovoljan, koga je, poslije pohoda na Bi'r الرجـــيع وم otkupio Safvan b. Umejje, da ga ubije i osveti mu se za svoga oca Umejju b. Halefa. Zejda su izveli na Ten'im, gdje se okupila jedna grupa Kurejševića. Među njima je bio i Ebu Sufjan b. Harb, koji mu je, kad je izveden na pogubljenje, rekao: "Zejde, tako ti Allaha, pravo nam reci, bi li sada volio da je ovdje na

[1] Vidjeti: " فتح الباري " : (ج ٨ / ١٢١) ، والحديث سبق تخريجه (ص ٤٠) ، وانظر تعليق ابن القيم على القصة في " زاد المعاد " : (ج٣ / ٥٨١) .

[2] Riječ je o Zejdu b. ed-Desineu b. Mu'aviji b. 'Ubejdu b. 'Amiru b. Bejadiju el-Ensariji, učesniku Bitke na Bedru i Uhudu. U pohodu na Bi'r Meune bio je u zaštitnici, pa su ga idolopoklonici zarobili - Kurejševići su ga pogubili na Ten'imu. Vidjeti: . (ج١ / ٥٦٥) : " الإصابة "

tvome mjestu Muhammed, pa da njemu odsiječemo glavu, a da si ti kod svoje kuće?" "Tako mi Allaha" - odgovorio je Zejd - "ne bi mi bilo drago da Muhammeda sada, tamo gdje je ubode trn, a da ja budem kod svoje kuće i među svojim ukućanima." Na to je Ebu Sufjan izjavio: "Nikada nikog nisam vidio da nekoga voli kao što Muhammeda vole njegovi drugovi", a zatim su ubili Zejda, neka je Allah sa njim zadovoljan.[1]

Pogledaj samo koliko su Zejdova ljubav, požrtvovanje i odanost prema Poslaniku, s.a.v.s., bile snažne. Njemu je, neka je Allah sa njim zadovoljan, bilo draže da u situaciji, kakvoj je, pogine, nego da Poslanika, s.a.v.s., ubode trn, a kamoli da mu se šta teže desi!

To je primjer istinske odanosti, izgrađene, u dušama vjernika na čvrstom vjerovanju. Samo takva vjera mogla je čovječanstvu pružiti ovakve sjajne primjere kakvi nigdje drugdje na Zemlji nisu zabilježeni.

Imam Ahmed, a i drugi, od Enesa b. en-Nadra, neka je Allah sa njim zadovoljan, koji sticajem okolnosti nije učestvovao u Bici na Bedru, prenosi da je govorio: "U prvoj bici, koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vodio sa idolopoklonicima, nisam učestvovao. Ako mi Allah pruži priliku da učestvujem u nekoj drugoj bici protiv idolopoklonika, vidjećete šta ću napraviti." Kada su se u Bici na Uhudu povukli strijelci i ostavili nezaštićene muslimane, povikao je: "Bože, ja Ti se ispričavam za ovo što su ovi (tj. njegovi drugovi) učinili, i odričem se od onog s čim su ovi, (tj. idolopoklonici) došli!" Zatim je krenuo naprijed, gdje je ispod Uhuda susreo Sa'd b. Mu'aza koji mu je rekao: "Ja sam s tobom". Sa'd je kasnije pričao: "Nisam mogao učiniti što i on. Nakon bitke, na njegovu tijelu nađeno je osamdeset i nekoliko udaraca, što sabljom, što kopljem, što uboda strijelom."[2] Za njega i njegove drugove se kaže da je povodom njih Uzvišeni objavio riječi:

فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ

Ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju. (El-Ahzab, 23.)

Naši časni preci, neka je Allah sa njima zadovoljan, neizmjerno su se ponosili svojom vjerom. Oni nisu dozvoljavali da ih obmane pusta vanjština, niti da ih zanesu sila i predislamska shvaćanja kojima su drugi robovali. Najbolja potvrda za to je slučaj sa Rebi' b. 'Amirom, neka je Allah sa njim zadovoljan, kada je bio na prijemu kod Rustema. Rustemova straža bila je

---

[1] Vidjeti: انظر القصة في " السيرة " لابن هشام : (ج٣ / ١٨١) .

[2] Vidjeti: " مسند أحمد " : (ج٣ / ١ ، و" تفسير ابن كثير " : (ج٦ / ٣٩٤) .

do zuba naoružana, sa kacigama na glavama i obučena u zlatu izvezenoj uniformi. Na podu su bili prostrti skupocjeni ćilimi, a Rustem je sjedio na zlatnom prijestolju. Rebi' je jahao na konju sa dugom grivom زباء[1], opasan sabljom u koricama, kopljem, štitom[2] جحفة i lukom sa strijelama. Kada je prišao ćilimu, rečeno mu je da sjaše, skine oružje i odloži ga na ćilim. Kada je nastupio na ćilim, sjahao je, probo dva naslonjača, kroz njih provukao uzdu i svezao konja. Branili su mu da to čini, ali mu nisu mogli zabraniti. Zatim su mu rekli: "Odloži oružje!", a on im je odgovorio: "Nisam vam došao da odlažem oružje, kada to vi hoćete! Ako ne želite da ovako uđem, kako ja hoću, vratiću se." To su rekli Rustemu, pa mu je dozvolio da tako uđe, pitajući ih: 'Radi li se samo o jednom čovjeku?"

Rebi' se pojavio sa kopljem u ruci na koje se oslanjao i njegovim željeznim vrškom zagrtao i probadao ćilime i jastučiće, tako da ni jedan nije ostao čitav, a da ga nije prorezao i oštetio. Kada se približio Rustemu, opkolila ga je straža i upitala zašto je to učinio. On je sjeo na zemlju, uperio koplje i rekao: "Mi ne volimo sjediti na ovoj vašoj raskošnoj prostirci." Na pitanje zašto je došao, Rustemu je odgovorio: "Nas je poslao Allah da, onoga ko hoće, izvedemo iz robovanja čovjeku i pokažemo mu put robovanja Allahu, da ga izvedemo iz tjeskobe ovog svijeta i pokažemo mu njegovu širinu, da ga izvedemo iz nepravde u drugim vjerama i pokažemo mu pravednost Islama. On nas je sa Svojom vjerom poslao Njegovim stvorenjima da ih u nju pozovemo, pa ko to od nas prihvati i mi ćemo prihvatiti od njega i ostaviti ga na njegovoj zemlji, a ko odbije boriti se protiv njega sve dok se ne ispuni Allahovo obećanje." A na pitanje "šta je Allahovo obećanje?" - on je odgovorio: "Džennet za onoga ko pogine u borbi protiv onoga ko odbije prihvatiti, a pobjeda za onoga ko pretekne." Na to je Rustem odgovorio: "Čuli smo šta ste rekli. Možete li to malo odgoditi i sačekati dok razmislimo i dogovorimo se?" "Možemo" - odgovorio je "koliko vam treba, dan, dva?" "Ne" - odgovorio je "nego dok ne javimo i ne posavjetujemo se sa našim ljudima od odluke i poglavicama naroda." Kada mu se Rustem pokušao približiti i zadobiti pristanak, odgovorio mu je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je naučio, i po tome postupaju naše vođe, da našem neprijatelju ne dozvoljavamo da se primiče našim ušima i da im, kad se susretnemo, ne dajemo roka više od tri dana. Mi ćemo vas sačekati tri dana, pa vidi sa svojima šta ćeš i kako odlučiti. Nakon toga odaberi jedno od troje: Islam pa da ostavimo tebe i tvoju zemlju, plaćanja džizje (glavarine) i pružanje nam pomoći, ako si bogat, a

[1] Vidjeti: الزباء : أي طويلة الشعر كثيرته .

[2] Vidjeti: الجحفة : الترس .

ako nisi mi ćemo tebi pomagati i braniti te, ili objavu rata četvrti dan. Prije četvrtog dana mi te nećemo napasti, osim ako vi prvi napad ne počnete. Garantiram ti da iza svega ovoga stoje moji drugovi." Na to je Rustem upitao: "Jesi li ti njihov pretpostavljeni?" "Ne, nisam" - odgovorio je -"nego su muslimani kao jedno tijelo u kome se svaki, i najmanji dio, oslanja na drugi."[1]

Ovu sliku odanosti tih velikana još bolje objašnjavaju riječi Allahova Poslanika, s.a.v.s., izgovorene na pohodu na Tebuk: "U Medini ima ljudi koji su sa vama kuda god prolazite i koju god dolinu prelazite." "Zar dok su u Medini?" - upitali su. "Jeste, oni su u Medini i imaju razlog koji ih je zadržao" - odgovorio je. Ovaj hadis je muttefekun 'alejhi.[2]

Pogledaj u ovu odanost i pomoć, čak i od onih koji su iz nekog razloga izostali sa pohoda, iako zbog njegove važnosti nisu smjeli izostati. Čak i oni koji su izostali, svoju su braću pratili dovama i sa nestrpljenjem iščekivali vijesti o njima.

Nažalost, današnji zavedeni, klonuli i nevjernicima opčarani muslimani - kako jedan od njih reče - "u svojim protivnicima vide čestite i vjerne prijatelje."

Ono što današnji muslimani moraju shvatiti je da nemaju drugog izlaza nego se ugledati i u svemu povoditi za praksom Allahova Poslanika, s.a.v.s., i svojih časnih predaka, ponajprije u ljubavi prema dobru i mržnji prema zlu. Oni više ne smiju dozvoliti da se čuju povici onih koji svoju privrženost i naklonost gaje prema nevjerničkom Zapadu, niti ateističkom Istoku i da im se stalno ponavlja ista priča da je to zaostalost i vraćanje u prošlost. Naprotiv, iskrena i čvrsta odlučnost muslimana da se vrate vjeri i u svome životu primjenjuju Božije zakone (Šerijat), jedini je put spasa i uspjeha i na ovom i na onom svijetu. Došlo je već jednom vrijeme da se uzdignu na stupanj koji se od njih traži u riječima Uzvišenog:

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

I ne gubite hrabrost i ne žalostite se, vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici. (Ali 'Imran, 139.)

---

[1] Vidjeti: " تاريخ الطبري " : (ج ٣ / ٥١٩-٥٢٠) .

[2] Vidjeti: صحيح البخاري " : (ج٨ / ١٢٦ ، ح ٤٤٢٣) كتاب للغازي ، و" صحيح مسلم " : (ج٣ / ١٥١٨ ، ح١٩١١) كتاب الإمارة .

DRUGO POGLAVLJE

Kako slika ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu izgleda danas?

Sadržaj poglavlja:

- *Odgoj i obrazovanje*
- *Jedan primjer robovanja modernoj misli*
- *Sredstva informiranja*
- *Objavljivanje knjiga orijentalista*
- *Ateističke škole*
- *Zaključak*

Drugo poglavlje

KAKO SLIKA LJUBAVI PREMA DOBRU I MRŽNJE PREMA ZLU IZGLEDA DANAS?

Nakon što smo razmotrili pitanje ljubavi prema dobru i mržnje prema zlu u islamskom učenju, ukazali na njegovu važnost i naveli sjajne primjere iz rane historije Islama i muslimana, ne možemo a da se ne zaustavimo na odnosu današnjih muslimana prema ovom pitanju, da se ne zapitamo do koje su mu mjere oni danas privrženi, a do koje nisu, da ne analiziramo šta se to desilo s njima i da se ne zapitamo ima li kakvih znakova promjene ovakvog jednog stanja.

Možda će ovdje zvučati čudno, ali je istina, ako kažemo da je islamski svijet, u nekoliko zadnjih stoljeća, doživio nazadovanje i zaostajanje u svakom pogledu:

- Nazadovanje u vjerovanju, jer je prestao da se ugleda na časne pretke i okrenuo se sa strane uvezenim dogmatičkim naklapanjima (ilmu-l-kelamu) i upustio se u raspravljanje o izmišljotinama grčke filozofije, koja sa stvarnošću islamskog učenja nema nikakve veze i koja, ne samo da mu ne koristi, nego ga razara i ruši,
- nazadovanje u stepenu privrženosti principima vjere kao što su: borba na Allahovu putu, ponos pripadnošću Islamu i prepoznatljivom islamskom identitetu i zamjena toga sa misticizmom, praznovjerjem i pasivnošću, koji u ovakvom stanju kakvom su, njihovim neprijateljima najbolje odgovara,

- nazadovanje na svim poljima znanstvenih dostignuća, gubljenje vodeće uloge i prestiža i padanje na stepen podanstva, nakon što su njihovi preci, u svim korisnim znanjima, bili pioniri, a njihovi potomci, umjesto da to uzmu kao tekovinu svojih predaka, to prepustili neprijateljima ove vjere, kojima je to pomoglo da dospiju tamo gdje su dospjeli. I konačno, ovakvi potomci drugima su pružili iskrivljenu i ružnu predstavu o Islamu, što je neprijateljima vjere koji žele da ugase Allahovo svjetlo, *a Allah će upotpuniti Svoje svjetlo makar to i ne bilo drago nevjernicima*, dobro došlo u napadanju Islama sa svih strana.

Protiv islamskog svijeta pokretane su mnogobrojne vojske i osvajački pohodi, ali ni sva ta sila ljudstva ni vojne opreme nije bila dovoljna da neprijatelj postigne željeni cilj, pa je nakon neuspjeha da vojnim pohodima ugasi svjetlo Islama, počeo pribjegavati drugim sredstvima. Najteži oblik neprijateljske invazije bio je i ostao nametanje muslimanima tuđe kulture i načina razmišljanja, jer ih je to više uzdrmalo nego sve vojske i svi ratovi zajedno.

Prvo što je neprijatelj nastojao postići je ubacivanje klice sumnje u shvaćanje muslimana, šireći među njima ideje poput: "Šta vjera ima sa uređenjem društva? Šta vjera ima sa ekonomijom? Šta vjera ima sa odnosom pojedinaca prema društvu i državi? Šta vjera ima sa praktičnim ponašanjem u stvarnosti života? Šta vjera ima sa tim kako će se ko, posebno žena, nositi i oblačiti? Šta vjera ima sa umjetnošću? Šta vjera ima sa štampom, radiom, bioskopom i televizijom? Drugim riječima kazano, šta vjera ima sa životom ili šta vjera ima sa životnom stvarnošću koju na Zemlji preživljava današnje čovječanstvo?"[1]

Cilj imperijalizma, kako Šejh Muhammed el-Gazali kaže, je bio: "Formiranje takve generacije muslimana koji će se stidjeti svoje pripadnosti Islamu, koji će se stidjeti da ih neko iz visoke inteligencije ili iz sloja iz koga se regrutiraju ljudi od vlasti i utjecaja, vidi kako su pobožni i kako obavljaju neki od vjerskih obreda.

Ovakvima je draže da ih drugi vide kako izlaze iz birtije, nego da ih vide kako izlaze iz džamije. Takvima ništa ne predstavlja hvaliti se kako iza sebe imaju desetine ljubavnih veza, a kad bi nekom od njih bilo rečeno da ima dvije žene, od sramote bi pocrnio u licu. A to da razmisle i uzmu proučiti koji ajet iz Kur'ana ili da u čemu postupe po sunnetu Allahova Poslanika, s.a.v.s., takvima ne pada ni na pamet."[2]

Nažalost, imperijalizam je, također, uspio odgojiti takvu generaciju među muslimanima koja odbija rad pod bajrakom Islama. Iz takve generacije regrutira se "peta kolona" koja nam nanosi sramotu i poraz na svakome polju.[3]

Da ove riječi ne bi ispale puke fraze i izliv emocija ili neosnovanog napada kako se često prigovara, ovdje ćemo citirati nedvosmislene izjave naših neprijatelja - nevjernika, koji ih ne da samo izgovaraju, već i provode. Iz

---

[1] Vidjeti: " هل نحن مسلمون ؟ " : (ص ١١٠) .

[2] Vidjeti: " كفاح دين " : (ص ١٤٧) ، الطبعة الثالثة .

[3] Vidjeti: انظر " حصاد الغرور " : (ص ٣٩) .

njih će se vidjeti koliko oni neprijateljstvo pokazuju prema Islamu i muslimanima, da ovoj vjeri žele samo zlo i da kroz razna lukavstva smetnu njena učenja. U njima će, također, nemarni, skrhani i njima opčarani potomci naše krvi, koji govore našim jezikom i nose naša imena, moći naći savjet i pouku. Neka pažljivi čitalac sam zaključi, kad ovo pročita, šta je od ovoga tačno, a šta nije!

Na kongresu u Jerusalimu, održanom 1935. g., obraćajući se kršćanskim misionarima u islamskom svijetu svećenik Zwemer* doslovno je rekao: "Zadatak misije koju su vama kršćanske zemlje povjerile u muslimanskim (muhamedanskim) zemljama nije pokrštavanje muslimana - to bi za njih bila čast i spas - nego da muslimane izvedete iz Islama i da ih ostavite bez veze sa Bogom, a time i bez ikakvih moralnih kodeksa koje u svome životu brižljivo njeguju i čuvaju svi narodi. Vi ćete, obavljajući ovaj povjereni vam zadatak, biti prethodnica imperijalističkih osvajanja u islamskom svijetu. To ste u posljednjih stotinjak godina, časno i kako najbolje može biti obavili, na čemu vam čestitaju kršćanske zemlje i svi kršćani, zajedno, i ja lično. Čestitam vam za sve što ste učinili!"[1] Kasnije ćemo navesti ostatak citata.

I pored sve jasnoće poruke pomenutog krstaša i njegove mržnje prema Islamu, među "muslimanima" ima takvih, koji se još ubrajaju među islamske učenjake i koji, kako smo u drugom poglavlju ove knjige naveli, tvrde da je međusobno prijateljstvo i tolerancija vjera poželjna. Ako to išta govori, onda govori o njihovom totalnom nepoznavanju smisla Islama i opasnosti neprijateljstva koje prema njemu gaje neprijajtelji.

Louis* IX je rekao: "Za poraz muslimana nije dovoljan samo vojni napad. Treba napasti njihovu vjeru."

Ne mogavši gledati kako se muslimani osvješćuju i vraćaju svojoj vjeri-Islamu, jedan drugi neprijatelj je izjavio: "U svijetu se počela pojavljivati jedna nova sila, Islam. Uporno pozivanje u Islam i nastojanje da se preko njega uspostavi sasvim novi poredak života je znak za uzbunu, jer to ne bi bila kopija niti alternativa ovog našeg današnjeg poretka, nego poredak u kome bi se njegovali i čuvali islamski identitet, njegovi običaji i moralno-materijalni interesi."[2]

---

[1] Vidjeti: " جذور البلاء " للأستاذ عبد الله التل : (ص ٢٧٥) ، الطبعة الثانية .

*Riječ je o Samuelu Zwemeru (1867.-1952.) američkom svećeniku i orijentalisti, uredniku časopisa *Svijet Islama* na engleskom jeziku. Autor je mnogobrojnih članaka i nekoliko knjiga o islamskom svijetu i odnosima između Islama i kršćanstva, između ostalogi knjige *Isus u Gazalijinom Ihjau* - nap. prev.

*Louis IX, franački kralj (1214.-1270.), pokretač Sedmog i Osmog krstaškog pohoda protiv muslimana. On je 1249. g. prodro sve do Dumjata u Egiptu, gdje je 1250. g. u Bici kod el-Mensure pao u muslimansko zarobljeništvo. Umro je od kuge u Tunisu 1270. g. nap. prev.

[2] Vidjeti: الجنرال بيار غالوا . عن مجلة " المجتمع الكويتية " ، العدد ٤٥٠ ، (ص٤) ، سنة ١٣٩٩ هـ .

William Džifort Belkraf kaže: "Kada u arapskom svijetu više ne bude Kur'ana, Mekke i Medine, moći ćemo Arapa vidjeti da se uključuje u tok kulture i civilizacije s koga ga je sputao, niko drugi, nego Muhammed i njegova Knjiga."[1]

Uprkos stotinama tekstova, sličnim gore citiranim, koji se, sve do jednoga, svode na rasturanje Islama i izvođenje muslimana iz njihove vjere, u islamskim zemljijam mogu se, nažalost, naći oni koji neprijatelju pomažu u ostvarivanju njegovih planova ili, da bi ugodili Allahovim neprijateljima, otupljuju učenje Islama.

Profesor 'Abdulkadir 'Avde, Allah mu se smilovao, kaže: "Neke zemlje, koje sebe nazivaju islamskim, dozvoljavaju engleskim, francuskim, italijanskim i američkim misionarima da u njima otvaraju misionarske škole, u kojima, među muslimanskom djecom, propagiraju kršćanstvo i odvajaju ih od Islama. Štaviše, neke zemlje u državnim školama zabranjuju izučavanje Islama i zapostavljaju izučavanje historije Islama, dok se istovremeno posvećuje maksimalno pažnje na izučavanju historije Evrope, njene kulture i civilizacije i djeca uče da je to 'kibla' napretka i prosperiteta."[2]

Ako je ovako na nivou vlada, kako li je, tek, na nivou pojedinaca? Sigurno još gore. U svakom slučaju, među pojedincima su prepoznatljive dvije vrste:

1. Učenjaci intelektualci koji u novijoj historiji zauzimaju istaknuto mjesto. O njima, njihovoj hvali, titulama, reformističkim poduhvatima, i Allah zna o čemu sve još, napisani su tomovi i tomovi knjiga. Međutim, historija je najbolje pokazala i razotkrila njihovo pravo lice.

Jedan od takvih je i Abdurrahman el-Kevakibi, čovjek koji se ubraja među prve koji su se počeli zalagati za odvajanje vjere od države (vjerske od političke vlasti). On je 1899. g. izdao knjigu pod naslovom *Ummu-l-Kura* أمّ القــرى koja obiluje brojnim razmišljanjima i sumnjivim sugestijama za pokazivanje blagonaklonosti prema imperijalističkim zemljama Evrope. Između ostalog, on na jednom mjestu kaže: "Kao znak zahvalnosti za pruženu pouku, pred pravednim vladama, makar one bile i nemuslimanske, treba otvoriti vrata disciplinirane pokornosti i jednom zauvijek zatvoriti vrata neograničenog ugledanja, makar se radilo i o onim kao što je Omer b. el-Hattab!"[3]

---

[1] Vidjeti: " الغارة على العالم الإسلامي" : (ص ٩٤) ، الطبعة الثانية .

[2] Vidjeti: انظر " الإسلام وأوضاعنا القانونية " : (ص ٧٥) ، الطبعة الثانية .

[3] Vidjeti: انظر كتاب " أزمة العصر " للدكتور محمد محمد حسين : (ص ١٨ - ٢٠) حول هذا الموضوع .

Drugi primjer takvih je Šejh Muhammed 'Abduhu, za koga profesor Gazi et-Tevbe kaže da je njegova kolaboracija sa engleskim okupatorom prešla u viši stupanj; u saradnju sa orijentalistima - obavještajcima u samoj Engleskoj. Njihovo neograničeno povjerenje u njega i njegova višegodišnja saradnja sa njima, više su nego vidljivi iz dva pisma koja je poslao "Mister Blentu", kao odgovor na molbu ovog posljednjeg da muftija iznese svoje mišljenje o novoj politici u Egiptu i o tome šta on misli kakav bi ustav za Egipat trebao biti. Tekst ova dva pisma navodi Muhammed Rešid Ridaa u Prvom tomu svoje Historije str. 899-902. U drugoj tačci svoga drugog pisma on piše: "Ako se pretpostavi da će neki ministri biti Englezi, za pretpostaviti je da će oni imati svoje podređene pomoćnike Egipćane. Ovim podređenim egipatskim pomoćnicima, kao što su pomoćnici ministara, trebalo bi dati ovlasti da mogu odlučivati o svim pitanjima vezanim za vjeru i tome slično, svakako pod nadzorom svojih pretpostavljenih, kako egipatski službenici ne bi bili samo igračka u njihovim rukama, kakav je sada slučaj."[1]

Eto, tako razmišlja šejh, ukivan u zvijezde i prozvan reformatorom svoga vremena!

Navešćemo još jedan primjer, primjer 'Abbasa Mahmuda el-'Akkada* koji u svojoj knjizi *Razmišljanje je islamska dužnost* - التفكـــير فريضة إسلامية, kaže: "Šta muslimanu smeta da radi za demokratiju? Šta muslimanu smeta da radi za socijalizam? Šta muslimanu smeta da radi za kosmopolitizam? Koji to propisi vjere ne dozvoljavaju muslimanu da prihvati teoriju o evoluciji živih bića (darvinizam) ili egzistencijalizma u savršenom obliku?... Muslimanu vjera ne brani da bude socijalista."[2]

Ja, kao i drugi, znam da će ove riječi izazvati čuđenje i naići na osudu, jer odudaraju od uobičajenog. Zato ću samo citirati profesora doktora Muhammeda Muhammeda Husejna, neka mu se Allah smiluje, koji u svojoj izuzetno vrijednoj knjizi: *Islam i zapadna civilizacija* - الإســلام والحضــارة الغربية, kaže:

"Mi kad pozivamo da se preispita i ponovo ocjeni uloga nekih ljudi, nemamo namjeru nikome umanjivati značaj, ali i ne želimo da se u našem društvu instaliraju bilo kakvi novi idoli kojima će svijet robovati i misliti da su nepogrješivi sveci, da su sva njihova djela dobra i da se nemaju pravo kritizirati. Mi znamo da će se njima opsjednuti poštovaoci, koji šire njihove

---

[1] Vidjeti: " الفكر الإسلامي المعاصر . دراسة وتقويم " : (ص ٣٥ - ٣٧) .

*Abbas Mahmud el-'Akkad (1889.-1964.), rođen u Asuanu. Istaknuti egipatski pjesnik, kritičar i novinar. Napisao više zbirki pjesama i radova sa islamskom tematikom. Nap.prev.

[2] Vidjeti: " موسوعة العقاد " : (ج٤/٩٥٨) ، وانظر " الفكر الإسلامي " لغازي التوبة : (ص ١٧١) .

ideje, razbjesniti, ako se za nekog od njihovih vođa kaže da je u nekom pitanju pogriješio, dok ih, istovremeno, nimalo ne uzbuđuje da ashabi Allahova Poslanika, s.a.v.s., budu spomenuti onako, kako ne daju da se spominju njihovi "nepogrješivi" lideri. Tako njima ni najmanje ne smeta što se na "Mač Islama", Halida b. el-Velida, iznose laži da je u ratovima ridde, u pohlepi da se domogne njegove žene, ubio Malika b. Nuvejru. Oni ne samo da slušaju takve laži nego ih i sami šire.

Oni prihvaćaju da se optužbama, koje je iskonstruirao Jevrej Ibn Sebe', blati historija Osmana b. 'Affana Zunnurejna. Sve to prihvaćaju, a istovremeno ne daju da se njihovi idoli, ni u približno sličnom kontekstu, slučajno spomenu. Oni, dakle, traže slobodu mišljenja, u svemu, u čemu su muslimani jednoglasno složni, a ne daju im za pravo da i oni, slobodno, drugačije razmišljaju od njih. Oni sebi daju za pravo da ispravljaju, pobijaju, optužuju za nedoraslost i vrijeđaju, najveće islamske učenjake, čak i utemeljivače pravnih škola, a bune se što se njihova gospoda - idoli ispravljaju i pobijaju nepobitnim činjenicama."[1]

Mi ne možemo, a da onome ko je pogriješio ne kažemo da nije u pravu i da onome ko je pogodio, ne kažemo: "Dobro si učinio, Allah te blagoslovio!" Zato je upuštanje ovakvih i njima sličnih učenjaka u prijateljstvo sa nevjernicima i bez čvrstog argumenta popuštanje prema njima, neprihvatljivo sa stanovišta Islama, jer se muslimani povode jedino za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s, njegovim ashabima i svojim časnim precima - sljedbenicima zdrave tradicije i ni za kim više. Niko nema pravo, ma ko bio, svojim idejama i djelima, graditi mostove prijateljstva sa nevjernicima, a onda tvrditi kako je, tobože, pobornik Islama ili veliki reformator!

2. U drugu vrstu spadaju oni koje je za sebe proizveo imperijalizam, koje je, u načinu razmišljanja i ponašanja, odgojio na čisto evropski način i povjerio im ulogu zbližavanja između muslimana i evropskih kolonizatora.

U ovu vrstu, između ostalih, spada i Taha Husejn koji u svojoj knjizi *Budućnost kulture u Egiptu*, kaže: "Međutim, put do njega tj. napretka- nisu prazne riječi, lažno predstavljanje i izmišljanje. Postoji samo jedan put koji je jasan, prav i bez ikakvih krivina i zavoja, a to je: da krenemo putem Evropljana, da im na njemu budemo saputnici, da sa njima budemo sudionici civilizacije, da sa njima podijelimo sve što je i dobro i loše, slatko i gorko, poželjno i nepoželjno, pohvalno i pokuđeno."[2]

---

[1] Vidjeti: " الإسلام والحضارة الغربية " : (ص ٥٠) .

[2] Vidjeti: " الإتجاهات الوطنية في الأدب المعاصر " : (ج٢ / ٢٢٩ ٩) ، طبعة بيروت ، و" الفكر الإسلامي لغازي التوبة : (ص ١٠٤) .

Sada, kada smo se, u glavnim crtama, upoznali sa ciljevima naših neprijatelja i osvrnuli se na stavove nekih njima zavedenih intelektualaca našeg vremena, bilo bi dobro da se upoznamo sa detaljima njihovih zlih planova i sredstvima u koje, prije svega, spadaju:

1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Za znanje se ne kaže uzalud da je oružje sa dvije oštrice. Polazeći sa ovog stanovišta, Allahovi neprijatelji, iz reda svih vrsta nevjernika, su uvidjeli da se kao stijena čvrsto islamsko vjerovanje ne može razbiti silom i oružjem što su, uostalom, dugo vremena i pokušavali. Ne mogavši izdržati poklike, pred istinskim borcima na Allahovom putu, oni su pribjegli drugom, opasnijem, djelotvornijem i lukavijem sredstvu borbe protiv Islama; zasipanju programa odgoja i obrazovanja u islamskom svijetu, sumnjivim idejama i teorijama prepunim laži i neistine, umotanim u odoru, navodnih, otkrića i naučnih istraživanja! Na ovome putu neprijatelji Islama, naročito, su vodili računa o dvije stvari:

- da, unutar islamskog svijeta, preuzmu kontrolu nad obrazovanjem i
- da na školovanje u inostranstvo, u nevjerničke zemlje, pošalju što više muslimanske djece.

O kontroli nad obrazovnim programima unutar islamskog svijeta svećenik Zwemer čije smo uvodne riječi nedavno citirali kaže: "Braćo, mi smo u ovom periodu, od zadnje trećine 19. stoljeća pa do danas, potpuno preuzeli kontrolu nad obrazovnim programima u islamskim zemljama, bez obzira da li se radi o nezavisnim zemljama, zemljama koje podliježu našoj indirektnoj upravi, ili zemljama u kojima, direktno, vladaju kršćani. Mi smo u svim tim zemljama; u crkvama, u udruženjima, mnogobrojnim školama koje kontroliraju zapadne zemlje i Amerika, u brojnim centrima i kod istaknutih ličnosti, koje ovdje nije zgodno doslovno spominjati, osnovali misionarske ćelije s ciljem da propagiraju kršćanstvo. Zasluga za to, prije svih, pripada vama lično i raznim vidovima saradnje koji su dali izvanredne rezultate, kakve čovječanstvo do sada nije zapamtilo.

Vi ste vašim oprobanim sredstvima uspjeli pripremiti teren da svi intelektualci u islamskim zemljama prihvaćaju put koji ste im vi trasirali, put izvođenja muslimana iz Islama. Vi ste odgojili generaciju (muslimana) koja nema, niti hoće da ima veze sa Bogom. Vi ste muslimane izveli iz Islama, a da ih niste pokrstili, odgojili novu generaciju, upravo, onako kako odgovara imperijalizmu, generaciju koja ne haje za grijehe, koja voli uživanje i izležavanje, generaciju koja i kad uči, uči iz rama, kad se okuplja, okuplja se

iz strasti i kad se priprema za najviše položaje, opet se priprema sa neobuzdanim željama i ciljevima, ukratko, generaciju koja se za sve može upotrijebiti."[1]

I doista, istinu je rekao nevjernik da postoji generacija, odgojena u zapadnom duhu i kulturi, koja ne zna i neće da čuje i zna ni za kakvu vezu sa Bogom!

Polazeći sa stanovišta ovog zlobnog krstaša, Lord Cromer (1841.-1917.), britanski vrhovni zastupnik u Egiptu (1883.-1907.) za vrijeme okupacije podigao je Akademiju Victoriu u kojoj se, u engleskom okruženju, školovala i odgajala generacija mladih političara, lidera i ljudi od utjecaja, koji će poslije njih biti instrument zapadnog imperijalizma u provođenju njegovih interesa u islamskim zemljama.[2]

U Egipat će doći i Denlop (1840.-1921.), svršenik britanske bogoslovije, sa zadatkom da izradi projekat politike obrazovanja u Egiptu, koji je, svakako, vodio računa da njegov projekat bude u skladu sa Zwemerovim idejama o proizvođenju generacija, koje "ne znaju za Boga."

Najbolji dokaz za to je da se časovima vjeronauke nije posvećivala gotovo nikakva pažnja. Na njima se učilo samo nekoliko osnovnih informacija; da je Islam došao da pobije obožavanje kumira, da se obožava samo jedan Bog i da zabranjuje zakopavanje žive ženske djece. Prilikom izbora predavača predmeta vjeronauke vodilo se računa da on bude po godinama najstariji od svih predavača, da od svih, kao pojava, najslabije izgleda i slično, a kad bi se približio kraj školske godine, i ovakav kakav je, predmet vjeronauke bi bio izbačen iz programa.[3]

Na časovima predmeta historije od studenata se krilo i ništa im se nije govorilo o tome da je Islam došao da se bori protiv svih vidova višeboštva. Studentima je davan samo kratki presjek početka Islama i govoreno da je Islam došao da promijeni u neznanju i neznaboštvu ogrezle Arape. Ali, zato se do u detalje govorilo o političkoj strani Islama u negativnom kontekstu, s posebnim osvrtom na sukob među vladajućim slojevima, dok se o životu unutar islamskog društva nikada ništa nije spominjalo.

O islamskom herojstvu i podvizima, o islamskim otkrićima, naučnim kretanjima i znanstvenim dostignućima nije bilo ni riječi. Sve se to krilo od studenata, dok se, istovremeno, opširno izučavala historija Evrope, njena

---

[1] Vidjeti: " جذور البلاء " : (ص ٢٧٦) .

[2] Vidjeti: " الإسلام والحضارة الغربية " للدكتور محمد محمد حسين : (ص ٤٦) .

[3] Vidjeti: انظر " هل نحن مسلمون ؟ " : (ص ١٣٦ - ١٣٨) ، و " مذكرة المذاهب الفكرية المعاصرة " للأستاذ محمد قطب لطلاب السنة المنهجية بالدراسات العليا في كلية الشريعة .

renesansa, ljudi i događaji. Tome se prilazilo s posebnom ozbiljnošću, jer je to svijet napretka i progresa, kolijevka kulture i civilizacije, jer je bogat ugljem i željeznim rudama![1]

Ukratko, studentima su držane lekcije kako je Evropa ogromni, nepobjedivi, div, a islamski svijet mali kepec, koji, ako hoće da preživi, mora slušati diva.[2]

Što se tiče drugog problema obrazovanja i slanja muslimanske djece na školovanje u inostranstvo u nevjerničke zemlje, za njega se, nažalost, može reći da su oni koji su ga planirali postigli željeni cilj. Ovo zato što školovanje u inostranstvu, u najvećem broju slučajeva, briše uobičajenu prepoznatljivost muslimana od nevjernika, što ga, opčaranog njihovim načinom života i razmišljanja, čini kolebljivim i prema njima naklonjenim, s jedne strane, i što s druge strane, zaboravlja svoju vjeru, njene vrijednosti i uzvišene ideale. Osim toga, on se navikava na nemuslimansku sredinu sve više veže za Zapad ili Istok, dok se, vremenom, u potpunosti, a da to i ne primjeti, ne poistovjeti sa njima.

Tako ćeš našeg studenta na školovanju u inostranstvu nakon izvjesnog vremena vidjeti da se u odijevanju, jelu, piću, načinu govora i ponašanja ni po čemu ne razlikuje od zapadnog ili istočnog nemuslimana. U nekim slučajevima, čak, i više od toga.[3]

Jedan od prvih koji je otišao na školovanje u inostranstvo i stavio se u namijenjenu mu službu, bio je Rifa'a at-Tahtavi. On je pet godina, od 1826.- 831.g. na školovanju proveo u Francuskoj, i kad se vratio, bio prvi koji je u islamskoj sredini počeo širiti sasvim nove do tada nečuvene ideje o državi, naciji, nacionalizmu, drevnoj historiji i sl. da bi njima potkrijepio svoja nova shvaćanja o uređenju države i društva. Zatim je počeo govoriti o slobodi i tvrditi da je to jedini put do progresa i zahtijevati da se Šerijat preinači u zakone po uzoru na evropske zakone. Onda je nadugo i naširoko počeo pisati o problemima žene, potrebi njenog obrazovanja i školovanja, zabrani višeženstva, ograničenju razvoda, miješanju muškaraca i žena itd.[4]

Ukratko, cilj neprijatelja Islama je da u odgoju i obrazovanju postignu ono što u svojoj knjizi *Pogledi Islama* piše orijentalista Job:

---

[1] Vidjeti: انظر المصدرين السابقين .

[2] Vidjeti: " هل نحن مسلمون ؟ " (ص ١٤١) .

[3] Vidjeti: انظر " أساليب الغزو الفكري " للدكتور علي جريشة وزميله : (ص ٦٤ - ٦٥) .

[4] Vidjeti: يراجع في هذا بتوسع كتاب " الإسلام والحضارة الغربية " للدكتور محمد محمد حسين: (ص١٧-٣٠) .

"...Jedini ispravan način ocjene dokle se otišlo u pozapadnjenju islamskog obrazovanja je da se tačno ustanovi do koje se mjere ono odvija po zapadnim metodama i na zapadni način razmišljanja. Ovo je jedini način. Drugog nema. Mi smo vidjeli kroz koje je sve faze prošlo obrazovanje u islamskom svijetu, koliko je na njega utjecao Zapad, koliko je taj utjecaj bio snažan na civilne (političke), a slab na vjerske vođe."[1]

Odgoj i obrazovanje u cijelom islamskom svijetu danas se odvija ili na zapadni ili na istočni način. Dokaz za to je da se, recimo, na svim univerzitetima danas izučava Freudova teorija psihoanalize u oblasti psihologije, Durkheimova teorija u oblasti sociologije, Marxova teorija socijalizma i komunizma i Frazierova teorija o uporednim religijama.

U islamskom svijetu danas se zagovara oživljavanje paganstva koje su Allah u Svojoj Knjizi, i Njegov Poslanik u sunnetu nazvali džahilijjetom (neznaboštvom). I pored svega, ono se izučava kao razvijena kultura koja duboko zadire u historiju, više od sedam hiljada godina unazad!

U njemu se, također, opjevava slava Evrope, izučavaju heroji njene civilizacije, pozdravlja odvajanje vjere od države i proturaju tvrdnje da je vjera odnos između roba i Gospodara i da joj, kao takvoj, nema mjesta u društvu. Sve su to plodovi podaništva i poplave tuđe kulture i civilizacije.[2]

I konačno, ovakvi obrazovni programi lišili su muslimana odanosti Allahu, Njegovom Poslaniku, vjeri i braći vjernicima i, istovremeno, izbrisali mržnju prema Allahovim neprijateljima. Na takvim obrazovnim programima odgojena je generacija koja ne zna za Boga, generacija koja svoju odanost i pripadnost ne temelji na vjeri i njenim učenjima, nego na onome što je naučila tokom školovanja. Otuda ne treba ni čuditi što luta i upušta se u škole sa paganskim predznakom.

JEDAN PRIMJER ROBOVANJA MODERNOJ MISLI

Ovdje ćemo se, nakratko, zaustaviti i pomenuti jedan primjer robovanja modernoj misli. Činimo to iz prostog razloga što se kroz njega jasno pokazuje do koje mjere se podilazi Zapadu, ponosi svjetovnim obrazovanjem i u slučaju, ako je potisnuto ili ugroženo, uporno insistira na njegovom povratku u školske klupe i širimice pred njim otvaraju vrata.

---

[1] Vidjeti: عن " الإتجاهات الوطنية " : (ج٢ / ٢١٧) ، الطبعة الثالثة .

[2] Vidjeti: حبذا الإطلاع بتوسع علي رسالة " العلمانية وأثرها في العالم الإسلامي " للأستاذ سفر بن عبد الرحمن الحوالي . (٣٣) جريدة عكاظ ، العدد الأسبوعي ، رقم ٤٧٢٨ ، بتاريخ: ١٦ / ٦ / ١٣٩٩ هـ .

Naime, glavni urednik jedne dnevne novine na pune dvije stranice, drugoj i trećoj, piše članak pod naslovom "Arapski čovjek i problem obrazovanja". Donosimo samo izvode iz pomenutog članka da bi vidjeli živu sliku naklonosti i podilaženja Allahovim neprijateljima. U njemu autor piše:

"Obrazovanje u arapskim zemljjama, uglavnom, je vezano za dva različita sistema. Prvi od njih utemeljio je Britanac Dunlop-paša, ravnatelj obrazovanja u Egiptu. On je, bez sumnje, kroz razne ugovore o obrazovanju i kulturi, potpisane na bilateralnom ili multilateralnom nivou, imao svoga odraza i u ostalim dijelovima arapskog svijeta. Ovaj obrazovni sistem temelji se na sputavanju sposobnosti razmišljanja i proizvođenju velikog broja pisara, koji obavljaju najobičnije rutinske poslove, za koje nije potrebno ništa više od poznavanja pravila čitanja i pisanja... I na prvi pogled, može se zaključiti, da ogromna većina službenika u našim zemljama, ima završenu takvu vrstu škole."

Većina onoga što autor pomenutog članka, ovdje, piše je tačno, iako se ne slažemo da se Dunlopov sistem svodi na samo ovaj momenat, jer on u osnovi, itekako, vodi računa o jednom drugom, daleko opasnijem momentu; proizvođenju generacija muslimanskih intelektualaca koje o Islamu ne znaju ništa, bolje reći, generacija spremnih na odricanje od Islama, s jedne, i podobnih za prihvaćanje zapadnih vrijednosti, s druge strane. Nastavljajući dalje, autor piše:

"I drugi sistem obrazovanja u arapskom svijetu je, također, britanski. Za razliku od prvog, ovaj sistem obrazovanja ima za cilj proizvođenje generacija, sposobnih da na zdrav, zapadni, način razmišljaju!

Ovaj sistem obrazovanja najbolje se dokazao u školama Victoria koledža u Aleksandriji i Kairu. Bez obzira na sve optužbe da su ove škole provodile misionarsko-imperijalističke ciljeve u obrazovanju, argumenti nepobitno potvrđuju da je većina istaknutih mislilaca našeg naroda, na području Bliskog istoka, svoje osnovno i srednje obrazovanje završila u jednoj od ove dvije škole. Ovo zato, što se obrazovni sistem u ove dvije škole bazirao na čisto naučnim osnovama istraživanja, što je kod mladog učenika, tokom cijelog njegovog školovanja, razvijalo sposobnost zdravog razmišljanja i snalažljivosti u svakoj sredini.

Koliko je ovaj sistem obrazovanja ozbiljan, najbolje potvrđuje činjenica da se on provodi po istim nastavnim programima po kojima se školuju britanski učenici u osnovnom i srednjem obrazovanju na koledžima Oxford i Cambridge. Pravi razlog za izradu ovakvog, obrazovno-odgojnog sistema na koledžima Victoria, u Aleksandriji i Kairu, bio je da se proizvedu domaće-arapske generacije intelektualaca sposobnih da na znanstveno-kulturnoj razini ravnopravno mogu komunicirati sa Zapadom, na njemu svojstvenom stilu i jeziku!

I doista, sinovi arapskog naroda, svršenici pomenute dvije škole, naročito, nakon sticanja još akademske naobrazbe na univerzitetima u Britaniji, Americi, pa čak i u arapskom svijetu, znalački su obavili svoju ulogu, služeći interesima svojih zemalja na raznim funkcijama koje su zauzimali. To su uspjeli, prvenstveno, zahvaljujući svojoj sposobnosti da komuniciraju sa Zapadom, na razumljiv i naučno prihvatljiv način, što je opet rezultat umijeća prilagođavanja načina razmišljanja zahtjevima vremena!"

Obavljajući ovaj zadatak, zbog čega ovaj članak i piše, autor dalje govori o sukobu između ove dvije škole (Victoria-Dunlop) i udruženju koje okuplja svršenike koledža Victoria. On kaže da je ovo udruženje bilo ukinuto, ali da drugarstvo i prijateljstvo između svršenika Victorije nikada nije bilo prekinuto i da je udruženje, nakon detaljnih priprema, ponovo aktivirano u britanskoj prijestolnici Londonu, te da je svečanost povodom toga organizirana u petak 4. maja 1979. g. Nakon svega, autor navedenog članka se pita: "Zašto je koledž Victoria morao biti zatvoren, kad Dunlopova škola još radi?"

Govoreći, zatim, o alternativama današnjih glupih programa po kojima se uči, on nastavlja i kaže: "Uprkos mojim ličnim simpatijama prema koledžu Victoria, kao stranoj školi na arapskom tlu koju sam imao čast pohađati, mislim da bi njeno ponovno aktiviranje sada, sa nešto dotjeranijim programom, kakav se izučava na koledžima Oxford i Cambridge, bilo dovoljno da se napravi prvi pravi korak ka znanstvenom kursu kome težimo...

Ja mislim da bi bilo potrebno otvoriti više, različitih, stranih škola. Daleko od toga da one moraju biti misionarskog tipa, jer je takvih, ionako, dosta. One moraju biti dovoljno kvalitetne da proizvode svršenike raznih struka, koji će znati, naučno i kako valja, razmišljati i dopunjavati se sa ostalim elementima širokog obrazovanja, kako bi to, sve zajedno, davalo kompletnu ličnost arapskog čovjeka sposobnog da na odgovarajući način komunicira sa Zapadom i zastupa naše interese i nacionalne ciljeve."[1]

Nadam se da će navedeni citati biti dovoljni pa da se vidi prava slika naklonjenosti Zapadu. Osim toga, ovo je dokaz da ovakav način razmišljanja nema, ama baš ništa zajedničko sa ispravnim razumijevanjem Islama.

Pisac navedenog članka, za glupe nastavne programe, po kojima se izvodi nastava u islamskom svijetu, u Islamu ne vidi nikakvu valjanu alternativu, jer ni sam nije ubijeđen u valjanost Islama, koji vjernike odgaja da

---

[1] Vidjeti: جريدة عكاظ ، العدد ا لاسبوعى رقم (٤٧٢٨) ، بتاريخ ١٣٩٩/٦/١٦ هـ .

njegovom učenju budu odani, iskreni i privrženi, a da se od svega što mu je strano odriču, te da se ponose ovim Božijim darom s kojim se pomenuti autor i njemu slični, ne zaslužuju kititi, jer to pravo imaju samo vjernici koji ispunjavaju ono što su Allahu obećali, a ne i grupe "pijuna" koji robuju zapadnom nevjerničkom svijetu i njegovim programima obrazovanja.

Je li, nakon svega, naš svijet svjestan opasnosti koja mu prijeti od ovakvih učenika, koji ovakvim člancima zasipaju našu štampu i izrađuju programe obrazovanja u našim zemljama?!

Bože, budi mi svjedok da sam prenio i upozorio!

2. SREDSTVA INFORMIRANJA

Sredstva informiranja: knjiga, pisana riječ, radio i televizija, časopisi, novine, bioskop i video imaju ogroman i opasan utjecaj na sve slojeve društva. Neprijatelji Islama uvidjeli su ozbiljnost, snagu i dubinu koju sa sobom nose sredstva informiranja, pa su ih se čvrsto prihvatili sijući kroz njih otrov među muslimanima na putu njihovog iskvarivanja i izvođenja iz Islama.

Kroz sva ova sredstva i svim raspoloživim silama neprijatelj pokušava muslimana lišiti njegove naklonosti prema svojoj vjeri i braći - vjernicima, pri čemu se poseban akcenat daje na razaranje njegovog prepoznatljivog islamskog identiteta i otupljivanje njegove mržnje prema zlu i nevjernicima. U tom smislu posebno se podvlači da su industrijski razvijene zemlje, zemlje slobode, napretka, progresa, znanja, kulture i civilizacije i da prema narodima tih zemalja i njihovoj vjeri neprijateljstvo i odbojnost može graditi samo čovjek koji ne živi u duhu vremena i nauke, koja ruši sve barijere između naroda i kontitenata i koja sve ljude, i na istoku i na zapadu, čini braćom. Zatim, da su to zemlje u kojima čovjek može raditi šta god hoće i kako hoće!

Sredstva informiranja su u islamskim zemljama pokrenula i još uvijek pokreću pravi rat protiv Islama i muslimana, istovremeno pozivajući na otvoreno prijateljstvo sa nevjernicima. Osim toga, ona se trude da među vjernike ubace što više nemorala.

Ako se uzme i pažljivo prelista štampa sa početka ovog stoljeća, naći će se dokaz ove naše tvrdnje. Tako, recimo, novine *El-Mukattam* naklonjene i pomagane od Engleza, njihove osvajačke poduhvate opisuju kao krajnje humano djelo, jer oni, tj. Englezi, "u Egipat nisu došli ni radi čega drugog, nego da ga izbave iz nepravde, da ponovo zavedu red i pravdu i da jedino njima pripada zasluga što su Egipat spasili od nesreće koja ga je pogodila!"

Slični članci objavljivani su i u časopisu *Al-Muktataf*, sa istom tematikom i identičnim mišljenjima.[1]

Ove najamničke novine i časopisi radile su i dale svoj udio u umrtvljavanju ispravnog razumijevanja borbe na Allahovom putu. One su redovito objavljivale članke iz pera plaćenika koji su pisali da su muslimani neotesani ljudi i divljaci koji vole ratove i prolijevanje krvi, da nemaju osjećaja za "toleranciju, jer su pristrasni" i slično.

Ako hoće izaći iz ovakve divljine i sa sebe zbaciti ljagu, pisale su, oni moraju prema drugima pokazati tolerantnost i razumijevanje, na njih početi drugačije gledati i odreći se stoljećima sticanih osobina pristrasnosti u sebi.[2]

Časopisi *El-Hilal* i *Al-Muktataf* radili su na "razvijanju islamske misli i njenom bogaćenju, slobodarskim, svjetovnim duhom, koji je tokom devetnaestog stoljeća, vladao Evropom."[3]

Sredstva informiranja, posebno su vodila brigu o unošenju nemorala među muslimane, navođenju na prijestupe, širenju nereda na Zemlji, rušenju moralnih vrijednosti i slabljenju vjere, jer je neprijatelj dobro znao, da kad se poljulja vjera i sruši moral, dva glavna stuba, ne može se ni očekivati zdrava ličnost.[4]

Ako je ovakav slučaj sa sredstvima informiranja, inače, kakav li je tek kad iza njih stoje nevjernici, ili ih je većina nevjernici, čija su srca prepuna mržnje i pakosti prema vjeri i vjernicima, posebno kada vide kako na njih vjera utječe i šta su za nju spremni učiniti.

A ovakvih je bilo veoma mnogo. Jedan od njih je Džordži Zejdan, falsifikator historijskih činjenica i vlasnik Daru-l-Hilala. Iza njega, zatim, dolaze Selim Takla, osnivač i pokretač novina *Al-Ahram* i Ja'kub i Fuad Saruf, vlasnici *Al-Muktatafa* i drugi.

Ova sredstva su, dozvoljavajući ono što je Allah zabranio i zabranjujući ono što je On dozvolio, željela da se nametnu kao idoli na Zemlji kojima će se, mimo Allaha, robovati, pa su na taj način Allahu objavila rat.

To najbolje potvrđuje činjenica da su plaćeničke novine od svoga osnivanja u Egiptu punih trideset godina pisale o nemoralu, pitanju žene, njenog miješanja sa muškarcima i rušenju ugleda vjere, optužujući je za zaostalost,

---

[1] Vidjeti: انظر بتوسع " الإتجاهات الوطنية " : (ج ١ / ٩٠ - ١١٣) .

[2] Vidjeti: انظر المصدر السابق : (ج١ / ١١٢) .

[3] Vidjeti: " الإسلام والحضارة الغربية " : (ص ٦٠) .

[4] Vidjeti: انظر " أساليب الغزو الفكري " : (ص ٧١) ، الطبعة الثانية .

učmalost, reakcionarizam i istrošenost, te da više nije u stanju pratiti moderne tokove u društvu. Tako plaćenički novinar Hejkel u jednom svom članku uzvikuje: "Tehnološki napredak je i najsvetije vjerske knjige, tj. i Kur'an, pretvorio u žute knjige, koje se mogu čuvati samo još u muzeju."[1]

I ne samo to, plaćenička pera od strane Allahovih neprijatelja otišla su i dalje od toga ne pošteđujući ni samog Gospodara. Tako Nedžib Mahfuz, neka je Allahovo proklestvo na nevjernike, u jednoj svojoj priči kaže kao je "Allah umro" (Ne'uzubillahi).[2]

Što se tiče pokrivanja žene-muslimanke, oko toga su sredstva informiranja, uvijek dizala i još uvijek dižu, prašinu. Prvi koji je ovu žestoku kampanju protiv pokrivanja žene pokrenuo, bio je Kasim Emin i to u svojim knjigama pod naslovom *Emancipacija žene* i *Moderna žena* u kojima otvoreno poziva egipatsku ženu da se u svemu ugleda na svoju sestru Evropljanku. Plodovi ove kampanje najbolje se ogledaju u liku Emine (Čestita; Vjerna), a niti je čestita niti vjerna, Emine es-Sa'id, koja napadajući pokrivanje žene-muslimanke, kaže: "Čudim se ženama - intelektualkama, kako sebi mogu dozvoliti da oblače mrtvačke ćefine, kad su još žive?"

Prije nje to isto učinila je velika "liderka" Hoda Ša'ravi, zajedno, sa Safijjom Zaglul i drugima koje su svoj hidžab skinule i zapalile na Trgu Isma'ilijja, koji je, kakve li ironije, kasnije nazvan Trgom oslobođenja.[3]

Ukratko, za sredstva informiranja i one koji su krojili njihovu strategiju, može se, slobodno, reći da su, ne samo prihvatila zabranjeno kao dozvoljeno, nego to i propagiraju, a dozvoljeno kao zabranjeno.

Ko pažljivo pročita *Protokole sionskih mudraca*, vidjet će da smo bili u pravu za ovo što smo iznijeli, jer se doslovno sve, od riječi do riječi, poklapa. Zato ćemo citirati tekst jednog od Protokola.

U trinaestom Protokolu doslovno piše: "Da bi mase drugih, nejevrejskih, naroda sputali da sami ne otkriju kakav novi plan djelovanja, nama nepoznat, moraćemo ih zabaviti svakojakim zabavama i igrama... U novinama ćemo, što prije, početi izdavati oglase, preko kojih ćemo pozvati svijet da se odazove na najrazličitija natjecanja iz svih vrsta umjetnosti, sporta i sl.

---

[1] Vidjeti: نقلا عن " مذكرة المذاهب الفكرية " للأستاذ محمد قطب .

[2] Vidjeti: انظر المصدر السابق .

[3] Vidjeti : راجع كتب الدكتور الأستاذ محمد محمد حسين " الإتجاهات الوطنية " ، و " الإسلام والحضارة الغربية " ، و"حصوننا مهددة من داخلها "

Ove nove vrste uživanja, sigurno će skrenuti pažnju naroda sa problema o kojima se sa njim ne slažemo, a kad narod, postepeno, izgubi naviku da sam razmišlja o svojim problemima, svi će sa nama zajedno skandirati, iz jednog jedinog razloga; što će moći govoriti: - Mi ćemo biti članovi jedinog društva, sposobnog da ponudi planove sasvim novog načina razmišljanja!

Ove naše projekte ponudićemo preko jedino naše uhodane mašinerije sastavljene od utjecajnih ličnosti čvrsto odanih sklopljenom savezu sa nama, u što nimalo ne sumnjamo.

Uloga slobodnih idealista bit će završena istog onog momenta kada bude priznata naša vlada, a dok taj dan ne dođe, oni će za nas odrađivati dobar posao. Zato ćemo pokušati svu pažnju javnog mnijenja usmjeriti raznim bezvrijednim teorijama, koje mogu zvučati kao progresivne i slobodarske.

Naš uspjeh bio je potpun i postigli smo pun pogodak, kada smo praznim glavama lidera drugih naroda uspjeli nametnuti teoriju o napretku i progresu i uvaliti ga u socijalizam. Začuđujuće je da se, među drugim narodima, nije našao nijedan pametan čovjek, koji bi mogao primijetiti da se svaki put, kad se spomene riječ progres, iza nje krije zabluda i falsifikovanje istine."[1]

Nadam se da će svako ko imalo ima pameti zastati i dobro razmisliti kad pročita njihove riječi: "A kad narod, postepeno, izgubi naviku da sam razmišlja o svojim problemima, svi će sa nama zajedno skandirati..."

Ipak, i pored svega ovoga, mi tvrdimo: "Poplava i nametanje tuđih ideja, ma koliko bila snažna, ubitačna i podmukla, uz brižno planiranje i preciznost tempiranja određenog problema, neprijateljima Islama nije pomogla, koliko su pomogli sami muslimani ili oni koji za sebe misle da su muslimani, u provođenju njihovih zlih namjera, samo zato što su se muslimani udaljili od svoje vjere i zapostavili njeno učenje, a Uzvišeni Allah neće izmijeniti stanje jednog naroda dok on sam sebe ne izmijeni."

3. OBJAVLJIVANJE KNJIGA ORIJENTALISTA

Ako smo za rani pokret prevodilačkih aktivnosti, ranije, rekli da je doprinio iskrivljavanju shvaćanja Islama, za najnoviji pokret prevodilačkih aktivnosti moramo reći da je daleko prljaviji i pogubniji od prvog.

Ovo zato što najnoviji prijevodi, ne samo da, uglavnom, dolaze preko nemuslimana nego se sve češće prevode djela zlonamjernih orijentalista, koja imaju za cilj iskrivljavanje izvora obrazovanja muslimana i njihovo

[1] Vidjeti: انظر " بروتوكولات حكماء صهيون " : (ص ١٦٨) ، ترجمة محمد خليفة التونسي ، الطبعة الرابعة ، وانظر " مكائد يهودية " للميداني : (ص ٣٤٦) .

zagađivanje lukavim spletkama i tendencioznim idejama kako bi se na njima odgojila mlada generacija, otrgnuta od svoje vjere i svoga naroda, spremna prihvatiti zapadni način razmišljanja i istraživanja kao jedini orijentir, ne vodeći računa o svojoj islamskoj vjeri, kulturi i baštini.

Djela većine orijentalista uglavnom su prepoznatljiva po jednoj zajedničkoj im osobini da su to, pretežno, tendenciozno napisane studije, po narudžbi onih koji iza njih stoje i koji ih finansiraju. To uglavnom nisu čisto naučna istraživanja, nastala iz ljubavi prema istini i nauci, što potvrđuje i sam Smith u svojoj knjizi pod naslovom *Islam i moderna historija*, u kojoj, u Trećem poglavlju kad govori o Arapima kaže: "Islam je glavni faktor i jedan od najvažnijih uzroka postojanja neprebrodiljivog jaza između Zapada i Arapa." On dalje nastavlja i kaže:

"U modernoj civilizaciji došlo se do novih spoznaja da se ovaj jaz mora prevazići, podići most iznad provalije koji spaja i pronaći načina za sporazumijevanje.

Iznalaženje načina sporazumijevanja između različitih kultura i različitih vjera, zahtijeva mnogo truda i umijeća i do njega se neće lahko doći."[1]

"Istina, orijentalisti su uložili veliki napor dok su na svjetlo dana iznijeli neke stare tekstove i islamske rukopise, pri čemu su, imali organizirane postupke i isprobane metode, ali su, istovremeno, napravili krupne greške u razumijevanju tekstova i tumačenju događaja. Uprkos svemu tome pouku ne treba uzimati iz napora koji su uloženi, već iz naslućivanja ciljeva zbog kojih su uloženi i upitati se: - Je li to učinjeno zbog očuvanja ili zbog iskrivljavanja slike o Islamu?"[2]

U svemu što pišu i istražuju, orijentalisti tvrde da rade iz čisto naučnih pobuda i iz ljubavi prema istini i znanju! Ovakve i slične parole demantiraju djela samih orijentalista. Najbolji dokaz za to je da Margueritte - koji im dođe kao učitelj - u poglavlju o Muhammedu, u *Enciklopediji historije svijeta* kaže "da se ne zna Muhammedova loza porijekla, jer je njegovo ime "Muhammed b. 'Abdullah" i da su stari Arapi ime 'Abdullah davali onome kome se ne zna otac!"

Da li se ovdje rukovodio ljubavlju prema istini i historijskim, čisto naučnim, činjenicama, ili krstaškom mržnjom prema Islamu i muslimanima? Zar ga na ovo nije navela želja za ubacivanjem sumnji u kao suzu čiste istine Islama? Kako se ovo može reći na Allahova Poslanika, s.a.v.s., kad sam on potječe

[1] Vidjeti: (ص ١٠٢ - ١٠٣) نقلا عن " الإسلام والحضارة الغربية " : (ص ١٠٩) .
[2] Vidjeti: " هل نحن مسلمون " : (ص ١٧٤) بتصرف بسيط .

iz naroda koji, ako je išta poznavao, poznavao je svoje porijeklo, i ako se ičim ponosio, ponosio se svojim porijeklom? Kakve li gluposti i kakve li naivnosti u razmišljanju pomenutog dušmana i pakosnog orijentaliste?![1]

Šta se od ovakvih može očekivati, kad jedan od njih Gold Chiher u svojoj knjizi pod naslovom *Vjera i vjerozakon* kaže da: "Precizno islamsko pravo svoje odredbe crpi iz rimskog prava i da je njegov politički sustav nastao pod direktnim utjecajem perzijskih teorija, a misticizam preuzet od hinduizma i neoplatonizma!"[2]

Kad bi nabrojali sve gluposti koje piše trebalo bi nam mnogo više vremena i prostora.

Umjesto toga, pitam se: ako su ovi ljudi takvi kakve smo ih opisali, pokvarene duše, zle namjere, spremni na svaku vrstu podvale, ako je njihovo glavno oružje sumnjičenje, a vjera laž i falsificiranje činjenica, a narav stara krstaška mržnja, pitam se, a to pitanje postavljam i drugima, kakve koristi i vrijednosti ima u onome što pišu?

Za ovim se povlači i drugo pitanje: Šta se od njihovih učenika, koji na njih gledaju sa uvažavanjem i poštovanjem, može nadati i očekivati? Zar da oni budu nosioci naučnih istraživanja?

Njihovi brojni učenici mogu nasamariti samo sebe i sebi slične, pričajući priče o njima, ali ne mogu demantirati nepobitne istine o životu orijentalista, a da ne govorimo o navedenim i sličnim primjerima.

Ovo zato, što studenti koji idu u inostranstvo da se kod njih školuju, moraju odabrati naučna istraživanja po želji i mjeri svojih profesora-orijentalista. A ako ne bude tako, i ako se studentu da sloboda izbora, sve što u bilo kojoj oblasti napiše mora biti podvrgnuto ukusu profesora-orijentaliste i njegovim željama blaćenja Islama, njegova vjerozakona i načina života, tim prije ako se radi o istraživanju nekog od "Problema Islama".

Najbolji primjer za to je slučaj koji prenosi profesor Mustafa es-Suba'i, Allah mu se smilovao, koji priča: "Profesor Anderson lično mi je pričao kako je oborio jednog diplomca sa El-Azhera koji je na Londonskom univerzitetu prijavio doktorat iz islamskog prava.

Učinio je to samo iz jednog razloga, što je njegova disertacija nosila naslov "Prava žene u Islamu" i što je napisao da je Islam ženi dao sva prava.

---

[1] Vidjeti: انظر المصدر السابق : (ص ١٧٢) .

[2] Vidjeti: المصدر السابق : (ص ١٧٦) .

Začudio sam se, pa sam pomenutog orijentalistu upitao: "Kako si ga mogao oboriti i samo zbog toga ga ostaviti bez doktorata? Pa zar vi sami ne pozivate na slobodu mišljenja na vašem univerzitetu?"

Na to mi je profesor odgovorio: "Stalno je govorio: 'Islam ženi pruža to i to, Islam ženi propisuje to i to itd. Pa, je li on službeni portparol u ime Islama?"[1]

Knjige orijentalista kod ljudi sa slabim imanom izazvale su veliko kolebanje. Rezultat te škole sumnjičenja je bio da su se na njoj iškolovale cijele generacije koje su, u naučno-misaonim krugovima u islamskom svijetu, preuzele vodeću ulogu i počele kao papagaji ponavljati ono što im kažu njihovi profesori "učenjaci".

Jedan od glavnih ciljeva orijentalista i njihovih učenika je bio iskrivljavanje i izbacivanje iz prakse sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s. To potvrđuje slučaj sa jednim od njihovih učenika, dr. 'Alijem Hasanom 'Abdulkadirom, koji je kada se vratio sa diplomom doktora svojim sudentima rekao: "Predavaću vam historiju islamskog prava, na nov i praktičan način kakav dosad, na El-Azheru nije bio uobičajen. Priznaću vam da sam na El-Azheru učio blizu četrnaest godina, ali da za to cijelo vrijeme nisam uspio razumjeti Islam. Islam sam razumio za vrijeme moga školovanja u Njemačkoj!"[2]

Profesor es-Suba'i, Allah mu se smilovao, kaže: "Kasnije smo shvatili da nam naš profesor diktira od riječi do riječi prijevod knjige *Islamska istraživanja* od orijentaliste Golda Chihera."[3]

Napadi na Poslanikov sunnet bez sumnje su najčešće započinjani napadom na hadis i njegovo stavljanje pod lupu razuma. To je stara priča u koju su se prvo upustile mu'tezilije, a onda iza njih orijentalisti i njihovi učenici poput Ahmeda Emina, Ebu Rejje i mnogih drugih.

Orijentalisti imaju i knjiga druge vrste u kojima je sa medom pomiješan otrov. Oni prvo počinju izdavati knjige, donekle hvaleći Islam i nabrajajući da je on napravio to i to, kako bi stekli povjerenje čitalaca, a onda počnu ubacivati mržnju umotanu između redova dok ne počnu sumnjati u njegovo učenje i vjerozakon navodeći pravu bujicu primjera iz sumnjivih izvora sve u cilju uzdrmavanja ubijeđenosti muslimana u ispravnost njegove vjere.[4] Oni to čine upravo onako kako je Allah za njih rekao:

---

[1] Vidjeti: " السنّة ومكانتها في التشريع الإسلامي " : (ص ١٣) ، الطبعة الثانية ، وذكر أيضا – رحمه الله – أمثلة كثيرة حول هذا الموضوع فليراجعها من شاء في ذلك الكتاب القيم .

[2] Vidjeti: " السنة " للسباعي : (ص ١٩) .

[3] Vidjeti: نفس المصدر : (ص ١٩) .

[4] Vidjeti: الأستاذ محمد محمد حسين جزاه الله خيرا تتبع مزيدا من هذه البحوث في كتابه " الإسلام والحضارة الغربية " خاصة في الفصول الرابع والخامس والسادس ، فليراجع .

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Neki sljedbenici Knjige govore: "Pokažite da i vi vjerujete u ono što se objavljuje vjernicima, i to na početku dana, a pri kraju dana to porecite ne bi li i oni svoju vjeru napustili." (Alu 'Imran, 72.)

Bez ikakve sumnje iza štampanja i rasturanja knjiga orijentalista po islamskom svijetu stoji novac i vlade nekih zemalja, jer na taj način neprijatelji Islama postižu ciljeve koje nisu mogli ostvariti ni vojnom agresijom.

Ovdje je, ipak, važno istaći da su muslimani, napuštajući vlastiti sistem obrazovanja, nakon što su napustili ispravno učenje u vjerovanju i odustali od metoda kakav su utemeljili učenjaci tradicije-najboljeg naučnog metoda koji je u historiji čovječanstva ikada uspostavljen, uz otvaranje vrata lukavstvima orijentalista, napravili katastrofalnu grešku čiji je direktni rezultat sve veći jaz neprincipijelnosti u životu muslimana.

Ukratko, niko ko prihvati kurs i ideje orijentalista ne može istinski biti odan svojoj vjeri i narodu onako kako od njega traži ispravno razumijevanje Islama.

4. ATEISTIČKE ŠKOLE

Od svega sa čim se muslimani u današnje vrijeme suočavaju nema ništa opasnije ni gore od među njima sve većeg širenja ateističkih učenja, jer je upravo njima namijenjena uloga brisanja Allahova vjerozakona sa lica Zemlje i izbacivanje iz prakse u životu muslimana, kako bi se razbila njihova naklonost i ljubav prema samo jednom Gospodaru na dijelove, i kao takva, poklonila raznim bezbožnicima, jer je muslimana kad ostane lišen ljubavi prema vjeri lakše pridobiti za bilo koju drugu ideju i privoljeti da sa njom živi, ma koliko u tome bilo osjećaja poraza i ovisnosti o drugom.

Polazeći sa ovakvog stanovišta, neprijatelji Islama su se potrudili da među muslimane ubace ateistička učenja, koristeći pri tome dvije metode:

a) Žestok napad na islamsko vjerovanje i Šerijat, opisujući ga najgrubljim i najružnijim riječima, kao što su tvrdnje da je islamski vjerozakon barbarski, da kradljivcu sakati ruku, da čini zločin kamenujući preljubnika, da ne može ići ukorak sa duhom vremena u kome vlada znanje i tehnologija i tako redom sve do tvrdnje: da Islam nema precizno definirane zakone koji reguliraju život ljudi i sl.

b) Proturanje i umotavanje laži i propagande u ruho pogubnih učenja i njihovo opisivanje kao da su, tobože, znaci progresa, kretanja ukorak sa svjetskom civilizacijom nudeći ljudima slobodu u svakom pogledu,

kao da su to učenja koja čovjeka ne ograničavaju određenom vjerom, nego da može uzeti šta mu se sviđa, a ostaviti ono što mu se ne sviđa, ističući da su to učenja koja u sebi nemaju nikakve pristrasnosti, uskogrudnosti i tome slično. Nažalost, veliki broj pripadnika Islama nasjeo je ovom svojevrsnom vidu lukavog nametanja tuđih ideja, o čemu ovdje ne bih detaljizirao i o sitnim pojedinostima govorio, jer to, uostalom, i nije predmet ove studije, kako sam već ranije naglasio. Reći ću samo da je pjesnik bio u pravu kada je rekao:

Kad bih svakog psa što zalaje ćutkao kamenjem,
svaki kamenčić bi vrijedio zlatnik.

Osim toga, nema neke već potrebe da odgovaramo na sumnje koje ubacuju neprijatelji, kako u vremenu u kome živimo, navodno, više nema potrebe za vjerom. Ove njihove tvrdnje pobija praksa u samim njihovim zemljama, kao što su Amerika i evropske zemlje, u kojima se svakodnevno usljed izgubljenosti dešavaju samoubistva, ubistva, užasni zločini i duhovna praznina, čiju glad može zasititi jedino Islam. A što se tiče lažnog sjaja njihovih ateističkih shvaćanja pitamo ih: zar najbolji dokaz koji to pobija nije neuspjeh koji doživljavaju u samim njihovim zemljama?!

Osim toga, zar sami njihovi mislioci i ljudi od pera ne pišu o nazadovanju i propadanju zapadne kulture od kojih neki otvoreno predviđaju njen brzi krah. Ovo je više nego očito i oko toga nije potrebna nikakva diskusija, jer sve što se podigne po tuđim, a ne po Allahovim zakonima, neminovno je na putu da nestane i propadne, kao što kaže Uzvišeni:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ
بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ

A kad bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili: a kad bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili. (El-En'am, 44.)

U današnjoj Evropi kapije materijalnih dobara, industrijskog razvoja, politike, kapitala i ekonimije, široko su otvorena, ali je uprkos svemu tome, na putu propasti, shodno Allahovim zakonima u kojima nema nikakve promjene ni izmjene.

Iako ću o svakom od ovih ateističkih učenja dati kratak presjek i odrediti cilj gledano kroz prizmu naše studije, ipak ću na početku istaći da je njihov zajednički cilj, od prvog do poslednjeg, izvođenje muslimana iz Islama i presijecanje njegove naklonosti prema svome Gospodaru, svojoj vjeri i braći vjernicima.

Oni od muslimana traže da se ponovo vrate duhu paganstva, koje se ogleda u pokornosti i prihvatanju ovih nevjerničkih ideja i idola koji ih izmišljaju i planiraju. Oni od muslimana traže da se vrate u paganstvo u kome su glavne vrijednosti porijeklo, položaj, naslijeđe i slične truhlosti za koje je Allah naredio da se moraju prevazići, jer neraskidivi lanac Islama kidaju petlju po petlju. U ovome cilju slažu se sve ateističke škole, ne ulazeći u razlike u njihovim stremljenjima i nosiocima.

Pišući o ljubavi prema dobru i mržnji prema zlu, ja ću se prvenstveno osvrnuti na ona učenja koja se otvoreno suprotstavljaju ovakvom vjerovanju muslimana.

U njih se ubraja bolesni nacionalizam i patriotizam u kojima se sva ljubav i odanost svodi na narod ili tlo kojima se pripada. Tako se, recimo, želi proturiti ideja o arabizmu u kome se može govoriti o arapskom Jevreju, arapskom kršćaninu, arapskom višebošcu, arapskom basisti i arapskom muslimanu, koje sve zajedno povezuje arabizam. Međutim, ovakvo razmišljanje Islam u osnovi odbacuje, jer se u njemu radi o vezi vjerovanja, a ne o vezi patriotizma i nacionalizma koji ljubav i odanost, ne da proširuju, nego sužavaju i ograničavaju.

Islamski svijet, koliko god šarolik, predstavljao je jedan narod (ummeten vahideten) natkriven bajrakom vjerovanja da "Nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik". Uprkos brojnim padovima i usponima, svi muslimani su se, gotovo puna tri stoljeća, osjećali kao jedan narod, koji ispovijeda jednu zajedničku vjeru-Islam, vjeruje u jednu Knjigu, ugleda se na jedan sunnet i rukovodi se jednim vjerozakonom.

Musliman je u to doba mogao krenuti iz Tandže i doći do Bagdada, ne noseći nikakav dokumenat o državljanstvu, nacionalnosti ili ličnu kartu. Jedino što mu je bilo potrebno bile su riječi kelimei-šehadeta, kao dokaz pripadnosti Islamu. Kuda god bi prolazio, sretao bi se sa braćom u vjeri, čak i ako su jezici ili boja kože bili različiti, jer je Islam sve te razlike izbrisao i proglasio ih paganskim vrijednostima i parolama.

Međutim, kao rezultat slabljenja muslimana, a ne Islama, i popuštanja ove veze, neprijatelj ih se je relativno lahko domogao, i to neprijatelj iz reda najslabijih stvorenja, Jevreja i kršćana, a poslije njih komunista i ateista.

Kada se neprijatelj domogao i ovladao islamskim svijetom, među slabim, naivnim i povodljivim muslimanima počeo je sijati svoj otrov i preko njih zadobijati naklonost, ljubav i pomoć muslimana, kojima je, istovremeno, s druge strane počeo proturati laži i nevjerstvo. To je bio kritični momenat kada je musliman bio lišen naklonosti prema Islamu, a umjesto toga ponuđena mu naklonost paganima-nevjernicima.

Ovo najbolje potvrđuju riječi jednog orijentaliste, koji u svojoj knjizi pod naslovom *Kultura i društvo Bliskog istoka* govoreći o jednom načinu kako se muslimanu oduzima ljubav i naklonost, kaže: "Mi smo svaku islamsku zemlju u koju smo ušli prekopali uzduž i poprijeko, ne bi li otkrili tragove kakve stare kulture, starije od Islama. Ne mislimo da će musliman tako lahko ostaviti svoju vjeru, ali za početak nam je dovoljno da poljuljamo njegovu naklnost prema Islamu i okrenemo je prema tim drugim kulturama."[1]

Navedene riječi, same su po sebi tačne, jer je i sama pomisao na oživljavanje starih kultura i običaja iz vremena paganstva, krajnje opasna po pitanje ljubavi i naklonosti, jer se postavlja pitanje koga voljeti i kome biti naklonjen. To izaziva kolebanje koje potpaljuju šejtani, džinni i ljudi, veličajući te kulture pred očima posmatrača, kod koga se smanjuje i neprimjetno odumire islamska ljubav koja mora biti iskrena i u ime Allaha, Gospodara svjetova.

Ljubav prema dobru nekada je sama po sebi podrazumijevala odricanje od starih paganskih vrijednosti i običaja. Međutim, ovo je pod utjecajem novijih ideja, koje su imale za cilj "ispiranje mozga", kod ljudi sa slabim imanom, osim kod onih kojima se Allah smilovao potpuno odumrlo. Bio je to rezultat naivnog vjerovanja da se ovakve ideje i učenja ne kose sa Islamom i stalnog slušanja lažnih parola poput: Šta smeta muslimanu da bude musliman-nacionalista, musliman-sekularista ili musliman-socijalista?

Kada su neprijatelji Islama uvidjeli do koje mjere je ovakvo razmišljanje djelotvorno, u nastojanju da se od muslimana, kako oni kažu, "napravi stvorenje koje ne zna za Boga", počeli su sa lansiranjem ideja o nacionalizmu i patriotizmu, i to prvo sa Turskom, centrom posljednjeg islamskog hilafeta. Tamo je začeta klica turskog nacionalizma predvođena partijom "jedinstva i prosperiteta" koja je započela opsežni projekat na "poturčenju" Turaka i Turske šireći ideje o turskom nacionalizmu, uzimajući za njega grb (znak) sa likom vuka, turskog božanstva prije primanja Islama.

Prihvaćajući turski nacionalizam, Osmansko carstvo počelo je vršiti pritisak na Arape i istovremeno Turcima davati privilegije, samo zato što su Turci. Ova praksa - nastranu to što nije imala uporište u Islamu, već je, obrnuto, rušila princip pravde u Islamu - bila je direktni znak Arapima da se i oni opredijele za svoj nacionalizam. Do ovoga će, doista, i doći.

[1] Vidjeti: نقلاً عن " المذاهب الفكرية ".

Ono što je još gore je, da je do toga došlo pod komandom engleskog špijuna Lawrence-a Thomasa Edwarda (1888-1935), koga su naivni muslimani nazvali Lorensom od Arabije (Lawrence of Arabia). On je bio idejni strateg i realizator tzv. Velikog arapskog ustanka protiv osmanskog hilafeta. Vojsci saveznika, pod njegovom komandom, vojsci koja je žarila i palila, i koja nije, kada su muslimani u pitanju, poštovala ni srodstvo, ni sporazum ni islamske svetinje priključili su se i Arapi.[1] Kakve li ironije da je pokretač arapske vojske u bratoubilačkom ratu bio Lawrence of Arabia!

Pogledaj, poštovani čitatelju, kakva je bila ta arapska vojska, koja je mislila da je muslimanska, a zapravo je bila poslušnik i instrumenat jednog zapadnog obavještajca - nevjernika čije je ime Lawrence! Poslije izvršenog zadatka koji je bio namijenjen ovoj vojsci, jedan od njenih komandanata, general po činu, je izjavio: "Danas su završeni krstaški ratovi!"- otvoreno priznajući krstašku mržnju koja je cijelo ovo vrijeme tinjala u dušama krstaša, sve dok ponovo nisu povratili Jerusalim.[2]

Tako su se Arapi odvojili od svoje ostale braće muslimana širom svijeta i oponašajući Zapad, prihvatili nacionalizam i sekularizam u koji je Zapad, koliko jučer, vjerovao, a danas ga porekao. Time je svako okupljanje i zbližavanje, na principima učenja vjere, dobilo etiketu zaostalosti i prevaziđenosti, čega se u ime savremenog napretka i progresa, široke mase moraju odreći.[3]

Kada su Arapi počeli stagnirati i ponovo se vraćati svom starom paganskom zanosu gubeći duh islamske požrtvovanosti i borbenosti, okrenuli su se Zapadu ili Istoku; Zapadu svih boja, od Vašingtona, preko Pariza do Londona, i Istoku od "Crvene Moskve" do "Žutog Pekinga",[4] a kad je do toga došlo, došlo je do pojave svakojakih zala i zabluda.

Istovremeno, Allahov vjerozakon (Šerijat) i primjena njegovih propisa, itekako potreban za dobrobit čovječanstva, jer je od Allaha Uzvišenog koji najbolje zna šta mu je potrebno, doživjeli su izbacivanje iz praktične primjene. Umjesto njih počeo se uvoditi zakon bezbožničke Socijalističke arapske Ba's partije koja je dugo vremena ponavljala parolu:

"Ne pitaj me koje sam vjere ili mezheba, ja sam basista-arapski socijalista."

---

[1] Vidjeti: " العرب والإسلام " للندوي : (ص ٩) .

[2] Vidjeti: انظر المحاضرة القيمة: " المخططات الصهيونية " للأستاذ محمد قطب ، الطبعة الأولى سنة ١٣٩٨ هـ ، المختار الإسلامي بالقاهرة .

[3] Vidjeti: "درس النكبة الثانية " للأستاذ يوسف القرضاوي : (ص ٤٥) ، الطبعة الأولى .

[4] Vidjeti: " درس النكبة الثانية " . (ص ٣٦) .

Smiješno je da je autor ove parole, kad je uprkos svoje lojalnosti prema Jevrejima od njih dobio po nosu, ovu parolu izbrisao i umjesto nje napisao kur'anski ajet: *Koliko su puta malobrojne čete, Allahovom voljom, nadjačale mnogobrojne čete!*[1]

Kada bi nabrajali plodove ove "Nove pobjede", nakon prihvaćanja nacionalizma, teško da bi ih mogli sve nabrojati. Oni se ogledaju u poplavi strasti i životinjskih nagona, širenju ludila i razvrata svih vrsta, nazadovanju morala i odsustvu vrlina i etičkih vrijednosti, u općoj anarhiji, u kojoj su čestitost i stid postale zaostale i prevaziđene osobine koje nisu ugledale svjetlo dvadesetog stoljeća, a razvrat, pornografija, nemoralne priče, jeftina književnost, ekstra-vagantno oblačenje, pjesma, ples i miješanje muškaraca sa ženama znaci napretka, civilizacije i oslobođenja od starih i prevaziđenih običaja."[2] Više od ovoga svega začuđuje to što Jevreji, koji druge pozivaju na ovaj novi vid otpadništva, otvoreno i jasno priznaju da se oni nisu, niti se misle odricati svoje vjere.

Tako je Moshe Dajan* upitan: "Koliko ste osjećali da je Bog uz vas u Junskom ratu (1967.)?" - odgovorio: "Osjećali smo da smo mi na strani Boga."[3]

Na drugoj strani, vođa cionističkog pokreta Herzl Theodor* će izjaviti: "Jevreji se prije povratka na Sion moraju prethodno vratiti judaizmu."[4]

Tako su se rušilačke ideje počele svuda širiti. Simboli faraonskog Egipta, nakon što su milenijumima godina bili zaboravljeni i iza zastora, počeli su se otkrivati i sa divljenjem gledati. Zagovarači tih ideja svuda ih propagiraju - po novinama, knjigama, naučnim simpozijima. Oni su glavu svinge أبوالهـول stavili na poštanske markice, na novčanice i gdje svuda ne. Egipat zapljuskuje nevjerovatno snažan talas faraonizma koji potiskuje sve ostale vidove kulture i poziva da se umjetnost svih vrsta ponovo postavi na temelje faraonizma. Novine السياسة ا لاسبوعية predvode ovu najnoviju kampanju.

---

[1] Vidjeti: " نظرية التربية الإسلامية " للشيخ محمد الغزالي . و هو بحث قدم لندوة أسس التربية الإسلامية بمكة في ١١/ ٦/ ١٤٠٠ هـ .

[2] Vidjeti: انظر " درس النكبة الثانية " : (ص ٣٩) .

[3] Vidjeti: المصدر السابق (ص ٨٢) .

* Moshe Dajan, izraelski general i političar. Rođen 1915. g. god. 1929. pristupio je židovskoj vojnoj organizaciji Haganah. Vođa komandosa protiv Petainovih snaga u Siriji 1941. g. U arapsko-izraelskom ratu (1948-1949) komandovao je trupama na sirijskom i jerusalemskom frontu. God. 1953-58. bio je načelnik generalštaba. God. 1956. vodio tzv. Sinajsku operaciju u anglo-francusko-izraelskom napadu na Egipat. Ministar poljoprivrede 1959-64.

* Herzl Theodor (1860-1904), pokretač cionističke ideje i prvi vođa cionističkog pokreta. Roditelji mu potječu iz Zemuna. Svršio pravo u Beogradu. U svome djelu *Židovska država* (1896) iznio plan za osnivanje Izraela na tlu Palestine. Sazvao prvi cionistički kongres u Baselu 1897.

[4] Vidjeti: نفس المصدر : (ص ٨٢) .

Na udarnim stranicama daje se mjesto za članke ovakvih zagovornika. Nema ni jednog broja, a da se u njemu ne posveti neki članak faraonskoj kulturi i civilizaciji i da se u njemu ne veliča njihova slava.[1]

Mnogo je pjesama napisano i ispjevano u slavu ovih predaka, samo sa jednim ciljem da se poljulja odanost vjernika prema Islamu. Tako Hafiz Ibrahim pjeva:

> *"Ja sam Egipćanin koga je podigao isti onaj koji je podigao i piramidu, trajni znak vrhunca umjetnosti."*

Istovremeno, u Iraku se počeo oživljavati stari ašurski nacionalizam. Jednom riječju, svugdje se počeo pojavljivati ovaj novi vid otpadništva.

Šta više, Sa'd Zaglul* je objavio novu nacionalnu parolu: "Vjera Bogu, a domovina svima!" Drugim riječima rečeno to po njemu znači da domovina ne pripada Bogu! On će, jednom drugom prilikom izjaviti: "Ne uzvikujte islamske parole, jer bi se naša braća Kopti mogli naljutiti!"[2]

Zagovornici nacionalizma svijet su obmanjivali i obmanjuju na lukav način, tvrdeći: "Šta arapskom muslimanu smeta da bude musliman-Arap?" Zatim će mu reći: "Zašto ne može biti samo Arap? Pa zar Islam nije arapski? U čemu je onda mahana arapskog nacionalizma? Zar sa nazadovanjem Arapa ne nazaduje i Islam? Borimo se, onda, za arapski nacionalizam!"

Ovo nije tačno, jer su, kada su zakazali Arapi, došli Salahuddin el-Ejjubi-Kurd* i Memluk Kutuz*, dvojica islamskih vojskovođa, koja su islamski svijet spasili od krstaša.

Oni, sigurno, nisu bili zadojeni nacionalizmom i sličnim paganskim idejama, nego vjerom i ljubavlju prema Islamu i svim musimanima bez obzira na njihovo porijeklo.[3]

---

[1] Vidjeti: انظر " أزمة العصر " للدكتور محمد محمد حسين : (ص ٤٣ - ٥٣) .

* Sa'd Zaglul (1857-1927) egipatski pravnik, pobornik nezavisnosti Egipta. Za vrijeme studija na El-Azheru upoznao se sa Džemaluddinom el-Afganijem i šejh Muhammedom 'Abduhuom, osnivač političke partije " El-Vafd"

[2] Vidjeti: " مذكرة المذاهب الفكرية " .

* Salahuddin el-Ejjubi (Jusuf b. Ejjub) rođ. 532/1137. g. u Tekritu u Iraku. Umro u Damasku 579/1193.g. Osnivač Ejjubijske dinastije. Najveći i napoznatiji islamski vladar u doba krstaških ratova. Po porijeklu Kurd. Ujedinio je Egipat, veći dio Sirije, Hidžaz i gornju Mezopotamiju i proglasio se sultanom Egipta i Sirije. Počinje napade na krstaške državne formacije na Istoku. God. 1187. porazio krstaše i oslobodio Jerusalem. Zarobio je jerusalemskog kralja Gvidoa Lusignana. U tradiciji Salahuddin ušao kao uzor junaka, vojskovođe i vladara, uključujući i literaturu Zapada (Pjesma o Saladinu; Ernoulova kronika; Reimski mistrel).

* Kutuz, el-Melik el-Muzaffer, izvojevao pobjedu nad Tatarima kod 'Ajn Džaluta 1257. g.

[3] Vidjeti: " مذكرة المذاهب الفكرية " .

Islam pobija tvrdnju nacionalista, jer je došao, ne da njeguje, već da iskorijeni ovu opaku bolest. Najbolji dokaz za to je da je on već od samog početka okupio Ebu Bekra-Arapa Kurejševića, Bilala-Abesinca, Suhejba-Bizantijca i Selmana-Perzijanca. U tom smislu su i Omerove, neka je Allah sa njim zadovoljan, riječi: "Mi smo narod koga je Allah, zahvaljujući Islamu, uzdigao. Ako mimo Islama budemo tražili slavu, Allah će nas poniziti."

Ugledanje na Zapad u uvođenju nacionalizma, sekularizma ili bilo kakvih drugih, novih ideja umjesto Islama, podsjeća na staru priču o dva magarca, od kojih je jedan bio natovaren solju, a drugi spužvom. Magarcu natovarenom spužvom, vidjevši kako tovar njegovog kolege, svaki put kad izađe iz vode postaje lakši, sinula je ideja da i on na isti način pokuša olakšati tovar. Rezultat je bio obrnut, jer je iz vode izašao sa tovarom još težim nego što je bio.[1]

Ukratko, za nacionalizam se može reći da je svojevrsni vid širka, jer nastoji da sve potčini sebi, uključujući požrtvovanost i borbu, istovremeno se odričući svakoga ko ne slijedi nacionalizam, i poklanjajući ljubav samo onima koji ga slijede.

Nacionalizam se na taj način nameće kao elemenat širka koji traži da mu se mimo Allaha robuje i da se uzdiže na stupanj božanstva. On se znači u temelju kosi sa kelimei-šehadetom kojim se od vjernika traži ljubav i naklonost prema Allahu, Njegovu Poslaniku i vjernicima, s jedne, i odricanje od onih koji mrze Allaha, Njegova Poslanika i vjernike, s druge strane. Dokaz za to su i riječi Uzvišenog:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli... (El-Bekare, 165.)

Islam je istina i Pravi put. Sve što je mimo njega je zabluda i krivi put. Neka se zato svaki musliman pripazi da ne bi zapao u ovu vrstu širka pod maskom nacionalizma.

Slično je i sa kosmopolitizmom koji se, također, poput nacionalizma i patriotizma, kosi sa islamskim učenjem o ljubavi prema dobru i mržnji prema zlu. Međutim, kod kosmopolitizma suprotstavljenost Islamu ima nešto drugačiji oblik, jer on priprema teren za prihvaćanje svih vjera, svih naroda i svih zemalja. Ovo sa stanovišta Islama nije ništa drugo nego brisanje ljubavi prema muslimanima i odbojnosti prema nemuslimanima, što znači dovođenje muslimana u položaj da ne pravi nikakvu razliku između svoje braće-vjernika i nevjernika širom zemaljske kugle.

---

[1] Vidjeti: "الإسلام والحضارة الغربية" : (ص ٢٣٧) .

Ova teorija počiva na praznim i lažnim parolama poput: "Sloboda, bratstvo, pravda i jednakost za sve!"[1]

O tome Kalferli kaže: "Kada svima budu dostupne sve informacije o svemu, kada svi budu potpuno slobodni u svojim razmišljanjima, kada svi budu hrabri da prihvate sve što je dobro, pravedno i lijepo, tek tada će svijetom moći vladati jedna vjera. Ja ću biti sretan da prihvatim tu kosmopolitsku vjeru koja će se temeljiti na historijskim činjenicama, njegovati društvenu pravdu i na ruševinama mržnje i nepodnošljivosti graditi principe ljubavi i bratstva."[2]

Ove i ovakve ideje nisu ništa drugo nego rušenje Islama, uperene - u prvom redu, protiv borbe na Allahovu putu, kojom se ljudi oslobađaju robovanja jednih drugima i podjele na male moćnike i bogataše, s jedne i robove, potlačene i obespravljene, s druge strane, i njihovo dovođenje u isti položaj pred Bogom - da Ga svi, zajedno, obožavaju i samo Njemu robuju.

Svi znamo da se Allahovi neprijatelji boje borbe na Allahovu putu i da im to ugoni strah u kosti. Upravo zbog toga, neprijatelji Islama, neprekidno tragaju za načinom na koji bi muslimanima izbrisali i samu pomisao na džihad. Zato čas tvrde da se Islam širio ognjem i mačem, čas da je to barbarska vjera koja nema milosti prema ljudima, a čas, kad ni to nije dovoljno u postizanju željenog im cilja, izlaze sa parolom "humanizma i kosmopolitizma" u kome bi svi ljudi živjeli u miru, pravdi, jednakosti i slobodi, bez obzira na vjeru, naciju i domovinu.

Ovo još bolje pojašnjava Ma'ruf ed-Devalibi koji kaže: "Mi smo od druge polovine ovog stoljeća svjedoci sve većeg stremljenja ka uspostavljanju života na humanijim osnovama. Svjedoci smo i nesumnjive želje mislilaca, naučnika i političara da se sa društva izloženog stalnim sukobima i trvenjima, pređe na jedan novi poredak unutar "jedne humane porodice" bez podvajanja na narode, u kojoj će svako imati "pravo na častan život", bez obzira na porijeklo, narod, zemlju i vjeru, u okviru "zajedničkih ekonomskih interesa", gdje bogati i moćni neće ugnjetavati siromašne i nemoćne u okviru "apsolutne pravde za sve u očuvanju mira čovječanstva."

---

[1] Vidjeti: انظر " فكرة القومية العربية علي ضوءالإسلام " للشيخ صالح العبود : (ص ٢٥٤) ، الطبعة الأولى سنة ١٤٠١ هـ الناشر : دار طيبة بالرياض ، وهي أوسع كتاب فيما أعلم في قضية القومية العربية . ويراجع أيضا كتاب " الصراع بين الفكرة الإسلامية والفكرة الغربية " للندوي : (ص ١٢٤ - ١٦٢) ، الطبعة الثالثة ، وكتاب " الإتجاهات الوطنية " : (ج١ / ٦٧ ، ١٠٥) ، و (ج ٢ / ٢٩٢) ، وكتاب " الشعوبية الجديد " لمحمد مصطفى رمضان .

[2] Vidjeti: " الإسلام والحضارة الغربية " : (ص ١٣٢) .

On dalje govori kako je Organizacija ujedinjenih nacija počela pozivati na primjenu ovih novih ideja koje brišu razliku među pripadnicima ljudske zajednice u svakom pogledu, bez obzira da li se radi o rasi, narodu, porijeklu, ekonomiji i slično, shodno Povelji o pravima čovjeka.[1]
Nakon svega ovoga, pitamo se: "Pod kojim bi to zakonom, zagovornici kosmopolitizma, htjeli da žive ljudi?"

Je li to povelja Ujedinjenih nacija, organizacije koja je pod potpunom kontrolom Jevreja, kršćana i komunista. Zar najbolji dokaz za to nije "pravo na veto", pomoću koga se odbacuje sve što nije u skladu sa principima i interesima onih koji Ujedinjenim nacijama vladaju? Zar to nije podvala onih koji ovakve projekte i kuju?
Ili je to prljava igra u uspavljivanju islamskog svijeta tvrdnjom da je džihad u modernom dobu izgubio svaki smisao, jer ga ne odobrava kosmopolitizam?

---

[1] Vidjeti: مجلة " رابطة العالم الإسلامي " الشهرية ، العدد الخامس ، السنة التاسعة عشرة ، جمادي الأولى سنة ١٤٠١ هـ .

Ovdje ćemo napomenuti da je kuvajtski časopis العربي - *El-'Arebi* u svome broju 267, za mjesec rebiu-l-evvel 1401. g. po Hidžri objavio dva članka posvećena ovom pitanju.

U PRVOM ČLANKU, objavljenom na 18. str. iz pera Muhammed Fethi Osmana govori se o odnosu "Muslimana prema drugima". U njemu se od muslimana traži da još jednom preispitaju svoj odnos prema neislamskim zemljama دارا لحرب i podvlači da je podjela svijeta na islamski دارا لاسلام i neislamski دارا لحرب nepravedna i neosnovana, da na to ne upućuje ni Kur'an ni Sunnet, nego da je to djelo islamskih pravnika, nadugo objašnjavajući da je i sami halifat historijska prošlost čije je vrijeme prošlo, savjetujući muslimane da to jednom zauvijek zaborave i da o njegovom povratku više ne razmišljaju. Po njemu, oni su dužni da još jednom preispitaju svoj odnos prema kretanjima u modernom svijetu, da se snažnije uključe u međunarodnu saradnju i izvuku pouku iz zaokreta koji su napravile SAD u svojoj politici prema sve većoj ekonomskoj stagnaciji, tokom tridesetih godina ovog stoljeća. Također se podsjećaju kakav je zaokret napravljen u Istočnom bloku kada je Hruščov odustao od politike svoga prethodnika Staljina itd.

Pisac ovoga članka misli da se Allahovi zakoni mogu mijenjati kao i zakoni pisani čovjekovom rukom, na određeno vrijeme i određenu sredinu. Kao da zaboravlja da se propisi vjere, objavljeni od Mudrog i Sveznajućeg, ne mogu porediti sa ograničenim i kratkovidim idejama čovjeka. U ovakvim pozivima prepoznatljivi su prsti zagovarača kosmopolitizma. To je indirektan poziv za izbacivanje Allahova zakona i osporavanje prava na borbu u Islamu.

U DRUGOM ČLANKU, još gorem nego prvom, njegov autor Fehmi Huvejdi, na 49. str. pod naslovom "Muslimani i nemuslimani - trnje i zapreke na putu" muslimanima upućuje poziv, slično kao i njegov pomenuti kolega, samo što još ovdje podvlači: -nedoraslost islamskih učenjaka i njihovo sljepilo pred dokazima izvora Islama. On kaže:

"Taj period - misleći na period sjajne prošlosti Islama - imao je drugačije računice i drugačije norme koje se ne mogu primijeniti na ostale tokove razvoja historije čovječanstva," -otvoreno priznajući da: "Nije tačno da su muslimani, samim tim što su muslimani bolji od drugih, da nije tačno da Islam daje prednost muslimanima nad ostalim i da nemuslimane opisuje manje vrijednim zato što su nevjernici."

Pored toga što citirane riječi znače otvoreni poziv masonskom principu humanizma, one istovremeno znače pokazivanje naklonosti prema nevjernicima, jer to što piše Huvejdi predstavlja neostvareni san nevjernika; da sama muslimanska djeca počnu rušiti prepoznatljivost koja se zasniva na ljubavi i naklonosti prema dobru i mržnji i odbojnosti prema zlu prema ispravnom islamskom shvatanju. Muslimani tim postaju obavezniji da paze na slabe tačke, posrtanja i lutanja u koja bi, prihvaćajući ovakve nevjerničke pozive, mogli zapasti.

Po meni je zadnje pitanje i najbolji odgovor, odgovor koji zna svaki vjernik koji je u svome vjerovanju iskren i odan svome Gospodaru i uzvišenim principima dini-Islama. Svaki istinski vjernik svjestan je lukavstva savremenog paganstva i nikada neće dozvoliti da se povede i obmane tvrdnjama koje ne zrače iz svjetiljke Muhammedova svjetla i vječne poruke Gospodara.

Kad smo se odlučivali za ovaj odgovor, nismo to činili da bi izbjegli potpirivanje bure emocija protiv navedenog ateističkog-nevjerničkog učenja, već da bi ukazali upravo na ono na što pozivaju zagovornici masonstva (slobodnog zidarstva) i kosmopolitizma, jer se iz iste lože neprestano lansiraju ovakve ideje sa istim ciljevima i pod istim parolama.

Zato jedan od masona i kaže: "Cilj masonstva je da, malo po malo, čovječanstvo dovede do idealnog poretka u kome će se ostvariti sloboda, u najširem značenju, i nestati sve razlike među pojedincima i narodima; poretka u kome će glavnu riječ imati znanje, ljepota i čestitost." [1]

Na kraju podvlačimo da su sve, danas postojeće škole mišljenja na svijetu koje svoje učenje ne crpe iz Kur'ana i Sunneta, uperene protiv Allaha, Njegove vjere, Kur'ana i sunneta Allahova Poslanika i da je njihovo prihvaćanje i rad prema njima, otvoreno prijateljevanje sa nevjernicima i odricanje od Islama. A Allah nam, nedvosmisleno, kroz Svoju Knjigu, objašnjava da je onaj ko prijateljuje sa nevjernicima i sam kao oni:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati. (El-Ma'ide, 51.)

Islam je vjera koja okuplja, a ne razdvaja. On, na vagi imana, sve ljude tretira isto, kao zupce od češlja. Nikakve prednosti nema Arap nad ne-Arapom, niti crnac nad bijelcem. Jedina je razlika u bogobojaznosti.

U Islamu se nalazi smiraj i sreća:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

A srca se, doista, kad se Allah spomene smiruju. (Er-Ra'd, 28.)

---

[1] Vidjeti: " الإسلام والحضارة الغربية " : (ص ١٩٧) .

U Islamu se postiže častan život:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi, boljom nagradom nego što su zaslužili. (En-Nahl, 97.)

Zahvaljujući Islamu, vjernik zaslužuje ispunjenje Allahova obećanja da će ga postaviti namjesnikom na Zemlji i učiniti bezbijednim:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُم فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا
يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima i one prije njih i da će im zacijelo njihovu vjeru učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni - oni su pravi griješnici. (En-Nur, 55.)

ZAKLJUČAK

ISLAM JE PUT SPASA I USPJEHA

Ima li izlaza i spasa iz poniženja i podanosti koje su pogodili današnje muslimane? Koji je put spasa za muslimane od onoga što im je, danas, širom svijeta namijenjeno? Ima li ikakvih znakova da će u tome uspjeti? Kome će na kraju pripasti budućnost? Odgovor na sva ova pitanja je samo jedna riječ: Islam i ništa drugo. Jedino on može spasiti ljude, izvesti ih iz stanja izgubljenosti, pada i robovanja drugima, a ne Allahu. Jedino ih on može izvesti iz mraka na svjetlo, kao što je izveo i one prije njih. Jedino ih on može izvesti iz nepravde i pokazati puteve pravde, iz tjeskobe na širinu na ovom svijetu, i uživanja na onom svijetu.

Međutim, za ovaj Pravi put potreban je ozbiljan putnik, koji se na njemu neće okretati ni desno ni lijevo, već samo ići naprijed:

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; -eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili. (El-En'am, 153.)

"I doista, pravi dvorac istinski islamskog života može se podizati samo na stubovima prihvaćanja vjerovanja u samo jednog Allaha, koje prožima svaku poru, kako pojedinačnog, tako i društvenog života. Kroz takav život čovjek osjeća i doživljava da je sam on i sve što ima Allahovo, da je Allah stvarni vlasnik svega, njega samog i cijelog svijeta zajedno, da je Allah jedini Gospodar svega i da jedino Njemu pripada zapovijed i zabrana."

Nema drugog izvora upute mimo Islama. Jedino zahvaljujući njemu čovjek sa dna duše osjeća da i najmanja nepokornost, ne pridržavanje upute, pripisivanje Allahu druga u atributima, ili bilo čemu drugom, nije ništa drugo do lutanje, bilo odakle dolazilo i bilo koje vrste bilo.

Temelji ove zgrade, zgrade vjerovanja u Allaha, učvršćuju se odlučnim vjerovanjem u dubini duše i snažnim osjećajem da sam i sve što ima i čime raspolaže pripada Allahu. On to sve potčinjava zadovoljstvu Uzvišenog

Gospodara, čuva se nastranosti i oholosti i gleda da sve svoje poglede, razmišljanja, stremljenja i želje svode u okvire znanja koje je Uzvišeni Allah objavio u Svojoj časnoj Knjizi.

On nastoji da od sebe odgna sve vrste naklonosti koje nisu u skladu sa pokornosti Allahu, da svoje srce ispuni što većom ljubavi prema Uzvišenom Allahu, da iz svoje duše odstrani sve idole koji od njega traže da se vole i veličaju mimo Allaha, da svoju ljubav, mržnju, prijateljstvo, ciljeve, želje, sklonosti i odbojnosti, mir i borbu... uskladi prema zadovoljstvu Uzvišenog; da se zadovolji sa onim s čime mu je zadovoljan Gospodar, a da mrzi ono što mrzi Gospodar... To je pravo vjerovanje i njegovi uzvišeni ciljevi."[1]

Stanje koje današnje čovječanstvo, širom svijeta preživljava, lutanje i duhovna praznina, povici koji se svuda čuju, pozivaju spasioca koji će ga spasiti, koji će ga izbaviti lutanja. Ako to iko može biti, to je Islam, jer je jedino on vjera Sveznajućeg Allaha sa svim što je čovjeku i njegovoj duši potrebno.

Islam je jedini koji duši pruža ono što njenoj prirodi odgovara. On je taj koji usklađuje čovjekove materijalne potrebe sa njegovim duhovnim stremljenjima. Jedino je on u stanju čovjeku pružiti praktični i valjani način života u kome će ovaj sklad biti očuvan, sklad koji je čovječanstvo imalo priliku doživjeti jedino pod okriljem Islama kroz njegovu dugu historiju.[2]

Neprijatelji Islama dobro znaju da je njihov jedini neprijatelj Islam. Zato toliko truda i ulažu na rušenju njegovog, kao kamene stijene, čvrstog učenja, jer ništa kao on ne stoji na putu postizanja njihovih imperijalističkih ciljeva i postavljanja sebe kao idola kojima će se na Zemlji robovati i klanjati. Zato i izmišljaju sva ova učenja i programe koji sa Islamom nemaju ništa zajedničko i pokušavaju ih nametnuti kao alternativu Islamu.[3]

Neka zato svaki musliman zna i zapamti da se ova vjera ne održava zahvaljujući hiljadama knjiga koje se o Islamu pišu, niti o predavanjima, govorima i vazovima, niti o filmovima koji propagiraju Islam, već se dokazuje i održava na realnosti života koji ne miruje, koji je u stalnom pokretu, na praksi istinski odanih mu vjernika, na relnosti koja se gleda očima, opipava rukama i zaključuje razumom.[4]

---

[1] Vidjeti: " الأسس الأخلاقية " للمودودي : (ص ٤٩ – ٥٠) ، الطبعة الأولى سنة ١٩٧١ م ، ببيروت . بتصرف بسيط .

[2] Vidjeti: " المستقبل لهذا الدين " ك (ص ١٠٩) بقليل من التصرف .

[3] Vidjeti: انظر الفصل الأخير من كتاب " المستقبل لهذا الدين " .

[4] Vidjeti: انظر فصل طريق الخلاص : (ص ١٨٢) من كتاب " الإسلام ومشكلات الحضارة " للأستاذ سيد قطب – رحمه الله – .

U prepoznatljive osobine sudionika ove stvarnosti, koja mijenja tokove modernog života čovječanstva, je i odbijanje da se Allahovim neprijateljima bude naklonjeno, svejedno radilo se o otvorenim nevjernicima, licemjerima ili ateistima i nedozvoljavanju da se njima i njihovim najnovijim lažima vjernik zavede i obmane. Vjernici su svjesni da je Allah njihov zaštitnik, jači i veći od svih nevjerničkih-istočnih i zapadnih- atomskih bombi i interkontinentalnih raketa i da će istina, kad-tad, izaći na vidjelo i pobijediti, ma koliko joj se laž i neistina suprotstavljala:

كَم مِّنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ

Koliko su puta malobrojne čete, Allahovom voljom, nadjačale mnogobrojne čete. (El-Bekare, 249.)

وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ

I vojska Naša će zacijelo pobijediti. (Es-Saffat, 173.)

إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ

Mi ćemo, doista, pomoći poslanike Naše i vjernike u životu na ovom svijetu, i na Dan kada se dignu svjedoci. (Gafir / El-Mu'min, 51.)

A o nevjernicima, neprijateljima Islama, Uzvišeni veli:

وَإِن يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ

Ako vas napadnu, daće se u bijeg i poslije im pomoći neće biti... (Alu 'Imran, 111.)

Na ovaj stepen iskreni vjernici mogu dospjeti samo odbacivanjem i odricanjem od svakog puta koji je u suprotnosti sa Allahovim vjerozakonom, odricanjem od svake ideje i razmišljanja koji su u suprotnosti sa uzvišenim učenjem ove vjere, zahvaljujući kojoj su čestiti preci nizali pobjede tokom svoje duge i slavne prošlosti. Na tom putu svi propisi, i oni sitni i krupni, moraju se crpiti iz Allahova vjerozakona koji određuje šta je Pravi put na kome nema zavoja i krivina, put prave vjere u kojoj nema tjeskoba i nerješivih teškoća... U vjeri nema ništa što naređuje, za što bi razum mogao reći; da je zabranjeno, bilo bi bolje, niti za ono šta je zabranjeno, za što bi razum mogao reći; da je dozvoljeno, bilo bi lakše. Naprotiv, vjerom je naređeno sve što je dobro, a zabranjeno samo što je loše i nevaljalo. Njom je dozvoljeno sve što je lijepo, a zabranjeno samo ono što je ružno. Sve njene zapovijedi su hrana i lijekovi, a zabrane dijeta i čuvanje od bolesti. Njena vanjština je odjeća skrivene unutrašnjosti, a unutrašnjost još ljepša od

spoljašnosti. Ona se zalaže za istinu, pravdu i iskrenost. Potpuna je i zaokružena. Nema nikakve potrebe da se dopunjuje politikom nekog vladara ili mišljenjem mudraca. Allah ju je upotpunio riječima:

الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam Islam bude vjera. (El-Ma'ide, 3.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "Ostavljam vas u besprijekorno, kao dan, čistoj vjeri s koje može zalutati samo propali nesretnik."[1]

Oni koji pozivaju u vjeru, naređuju dobro i odvraćaju od zla posebno bi se trebali osvrnuti i punu pažnju posvetiti vraćanju muslimana čistoj vjeri kroz:

1. Ispravno razumijevanje kelimei-šehadeta, vjerovanja da "Nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik" i svijet pozivati da u ove riječi vjeruje onako kako su ih razumijevali Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi poslije njega, istovremeno nastojeći da se pobije krivo shvaćanje koje se u posljednje vrijeme sve više čuje da su to samo riječi, a ne i djela. Uz to treba svijetu objašnjavati da se pod kelimei-šehadetom podrazumijeva, između ostalog, i ljubav prema vjernicima, a odricanje od nevjernika, da se mora provoditi Allahov vjerozakon (Šerijat) i slijediti sve što je Allah objavio, a poricati mnogobrojni idoli i lažna božanstva, počevši od običaja, navika, strasti i oponašanja onih koji bi svijetu propisivali ono što Allah nije objavio i time se stavili u položaj božanstava.
2. Ispravno razumijevanje islamskih obreda u najširem smislu i objašnjavanju da to nisu samo puki obredi koji se obavljaju na jednoj strani, a da se na drugoj strani život od rođenja do smrti odvija drugačije, po doktrinama koje su izmislili ljudi, koje vjeru odvajaju od države, od društva, ekonomije, politike, kulture i sl. Dakle, obredi su vjera, vjerozakon, sistem života, upravo onako kako veli Uzvišeni:

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ(١٦٢)لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ
وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ(١٦٣)

Reci: "Klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja, doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika; to mi je naređeno i ja sam prvi musliman." (El-En'am, 162.-163.)

---

[1] Vidjeti: انظر " إعلام الموقعين " لابن القيم : (ج ٣ / ٢٠٧) ، والحديث سبق تخريجه (ص ٩٦) .

3. Odgoj mladih generacija na učenju Kur'ana i Sunneta, jer je to jedini ispravni put kojim se ljudi vraćaju vjeri i Uzvišenom Gospodaru.
4. Odbacivanje i borbu protiv nametanja neislamskih ideja sa strane, razotkrivanje novih vidova paganstva, njihovo pobijanje i pronalaženje alternative iz ispravnog shvaćanja učenja Islama.
5. Produbljavanje ljubavi vjernika prema vjernicima, njegovo potpuno okretanje samo prema njima i objašnjavanju pogubnosti pokazivanja naklonosti prema paganskim vrijednostima kao što su: nacionalizam, šovinizam, patriotizam, kosmopolitizam i slično, jer vjernik je vjerniku brat ma gdje on bio, a islamska zemlja دار الإسلام njegova domovina.

Naša historija i prošlost najbolji su dokaz koliko je ovo pitanje važno. Jedna žena muslimanka, negdje u A'muriji (u Iraku) bila je ponižena, pa je zapomagala: "O Mu'tesime!" Mu'tesim joj se odazvao riječima: "Odazivam ti se ženo-muslimanko!", spremio vojsku, oslobodio A'muriju i pomogao ženi-muslimanki. Nije, dakle, rekao da on živi u jednoj, a ona u drugoj državi, nego je reagirao kao najodgovorniji, kao islamski vladar - halifa, čiji je emanet bio briga za sve muslimane i odgovornost pred Allahom na Sudnjem danu.

Otuda je pomaganje ugroženih i obespravljenih muslimana, ma gdje na zemaljskoj kugli živjeli, obaveza svih vjernika-muslimana. Ljubav prema njima koja izvire iz iste vjere što ih povezuje, nameće potrebu da se obespravljeni muslimani, na svakom mjestu i u svako doba, pomognu riječima, materijalno i životima.

6. Produbljivanje mržnje prema Allahovim neprijateljima i potrebe odricanja od svih vrsta nevjernika, višebožaca, licemjera i otpadnika od vjere, jer ni u jednom srcu ispunjenom imanom, nema mjesta ljubavi prema nevjerstvu i nevjernicima. U tom smislu Uzvišeni veli:

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. (El-Mudžadele, 22.)

7. Dokazivanje da je neprijateljstvo šejtanovih drugova upereno protiv vjernika - Allahovih štićenika. Ovo neprijateljstvo datira još od Adema, a.s., i ostat će sve do Smaka svijeta. Ove dvije vrste sljedbenika nikada se neće moći pomiriti, jer Allahovi sljedbenici hoće da ljude pozivaju da se u Allaha vjeruje i Njemu robuje, a šejtanovi drugovi pozivaju da se robuje šejtanu i da se vjernici odvraćaju od njihove vjere:

وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنْ اسْتَطَاعُوا

Oni će se neprestano boriti protiv vas da vas odvrate od vjere vaše, ako budu mogli. (El-Bekare, 217.)

8. Usađivanje nade i njeno razvijanje u dušama vjernika da je Allahova pomoć i pobjeda muslimana blizu, kao što kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Borićete se protiv Jevreja sve dok kamen ne progovori: 'O muslimanu, evo iza mene Jevreja, dođi i ubij ga!'"[1]

Ovo su samo naznake puta spasa. Ako muslimani iskreno i odano budu vjerovali u Allaha, Njegova pomoć im neće izostati, jer su jači, jer izvršavaju Allahove zapovijedi na Zemlji i jer zaslužuju Allahovu zaštitu i počast:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici! (Junus, 62.)

Oni su na Allahovoj strani. Zato će Allah one koji su na Njegovoj strani i koji se bore da Njegova riječ bude gornja, počastiti i obilato nagraditi:

أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Oni su na Allahovoj strani, a oni na Allahovoj strani će sigurno uspjeti. (El-Mudžadele, 22.)

Mi se, ako Bog da, nadamo svakom dobru. Širom svijeta pojavljuju se nove generacije muslimana i dobri znaci da će se islamski svijet spasiti poniženja, osjećaja izgubljenosti i povodljivosti za drugima. A toga dana radovat će se vjernici Allahovoj pomoći. Neka naše posljednje riječi budu: *Hvala Allahu, Gospodaru svjetova!*

[1] Vidjeti: " صحيح مسلم ": (ج٤ / ٢٢٣٨ ، ح ٢٩٢١) كتاب أشراط الساعة .

BIOGRAFIJA AUTORA

Muhammed Se'id Salim el-Kahtani rođen je 1373/1953. god. u Serat Ubejdi, u oblasti Ebha u Saudijskoj Arabiji, gdje je i završio osnovno obrazovanje. Prvi i drugi stepen srednjeg obrazovanja završio je u Daru-t-tevhidu u Taifu. Nakon toga upisuje se na Fakultet islamskog prava (*Kullijjetu eš-šeri'a*) u Mekki, na kome će, kao najbolji u generaciji, s odličnim uspjehom diplomirati 1398/1977. god. Iste godine biva postavljen za asistenta na spomenutom fakultetu.

Godine 1401/1981. pred komisijom na čelu sa mentorom, šejh Muhammed Kutbom i glavnim ispitivačem, rahmetli šejhom Abdurrezzak Afifijem, sa odličnim uspjehom, brani disertaciju pod naslovom *El-wela' vel-bera' fil-Islam / Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u Islamu* i stiče zvanje magistra islamskih znanosti.

Godine 1405/1985., dajući kritičku analizu djela *Kitab es-sunne* od Abdullah b. Imam Ahmed b. Hanbela, također sa odličnim uspjehom, stiče zvanje doktora islamskih znanosti.

Pet godina je bio šef Odsjeka za izučavanje kiraeta na Univerzitetu Ummu-l-Kura. Nakon toga sedam godina je bio imam i hatib, prvo u džamiji Ebu Bekr es-Siddik na Aziziji, a zatim u džamiji el-Furkan na Avaliju u Mekki.

Pored navedenih, napisao je i objavio još i sljedeća djela: *Masa'il hamme fi tewhid el-'ibade/Neka važna pitanja o islamskim obredima, Kitab šerh es-sunne lil-l-Burbehari/Komentar Burbeharijevog djela "Es-Sunne"* i više drugih djela. Očekuje se da će, ako Bog da, uskoro iz štampe izaći i njegovo najnovije djelo *'Adat we elfaz tuhalifu dinellahi-l-hakk / Navike i riječi koje su u suprotnosti sa pravom Allahovom vjerom.*

SADRŽAJ

Ljubav prema dobru i mržnja prema zlu u Islamu

Dr Se'id El-Kahtani